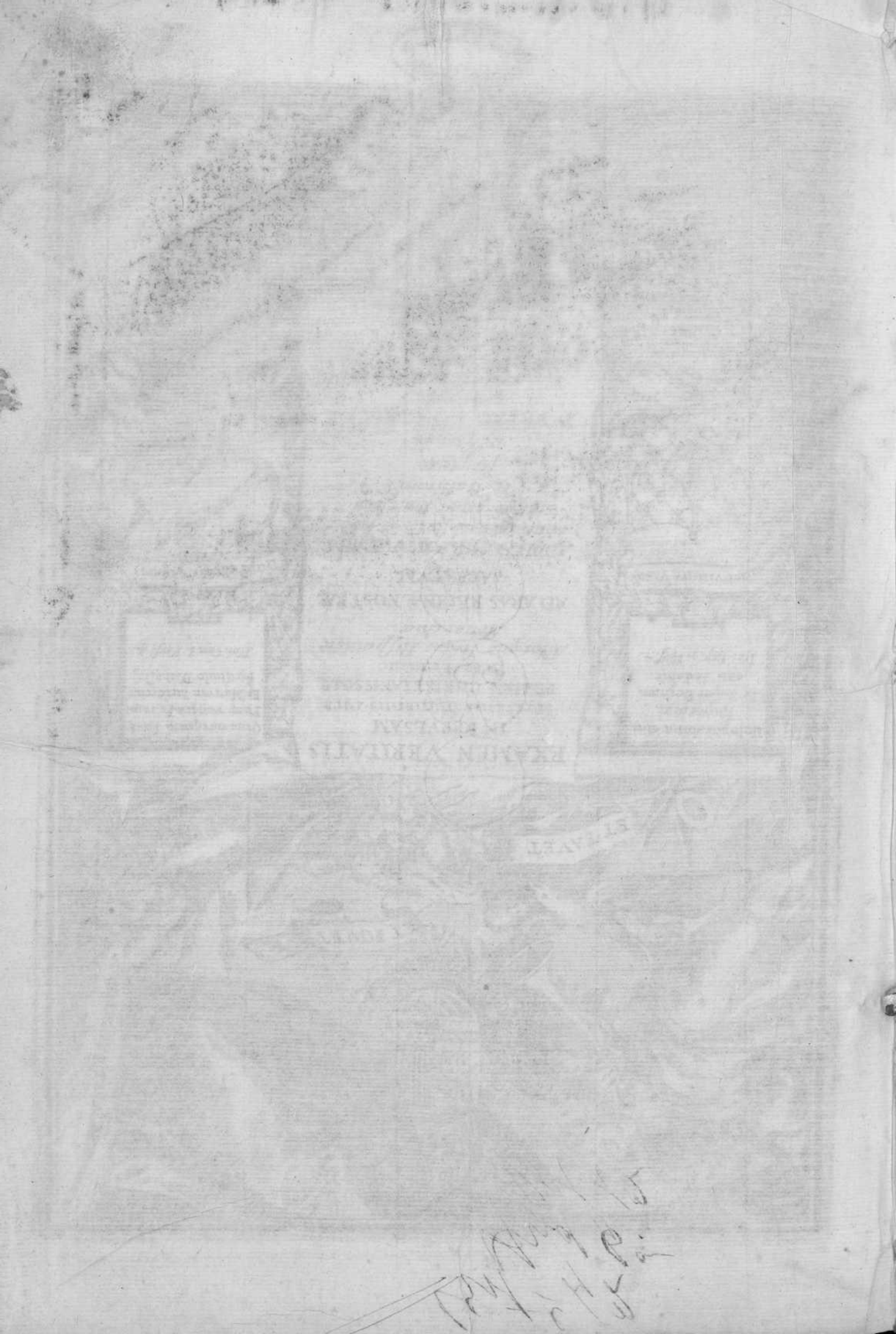

Cent. 42
And 6.
Ber 12

EXAMEN VERITATIS
IN REPVLSAM
Tractatus firmantis iura
REGINÆ CHRISTIANISSIMÆ
in Brabantiam
Alios que status Hispanicæ
Monarchiæ.

AD ARAS REGINÆ NOSTRÆ
SACRATVM

ADDITIS QVÆ POST PRIMAM
editionem nouo studio ac labore
elucubrarunt Brabantini
et Gallicani
scriptores.

AVTHORE
D. PETRO GONCALLEZ
de Salcedo
Supremæ Curiæ Criminalis
Sexemviro

Multiplicabitur eius
Imperium,
Et Super Regnum
eius Sedebit.
Isai. Cap. 9. Vers. 7.

Quia antequam sciat
Puer vocare Patrem
Et Matrem auferetur
fortitudo Damasci,
Isai. Cap. 8. Vers. 4.

Inveniet virtute viam

Dum captas, caperis

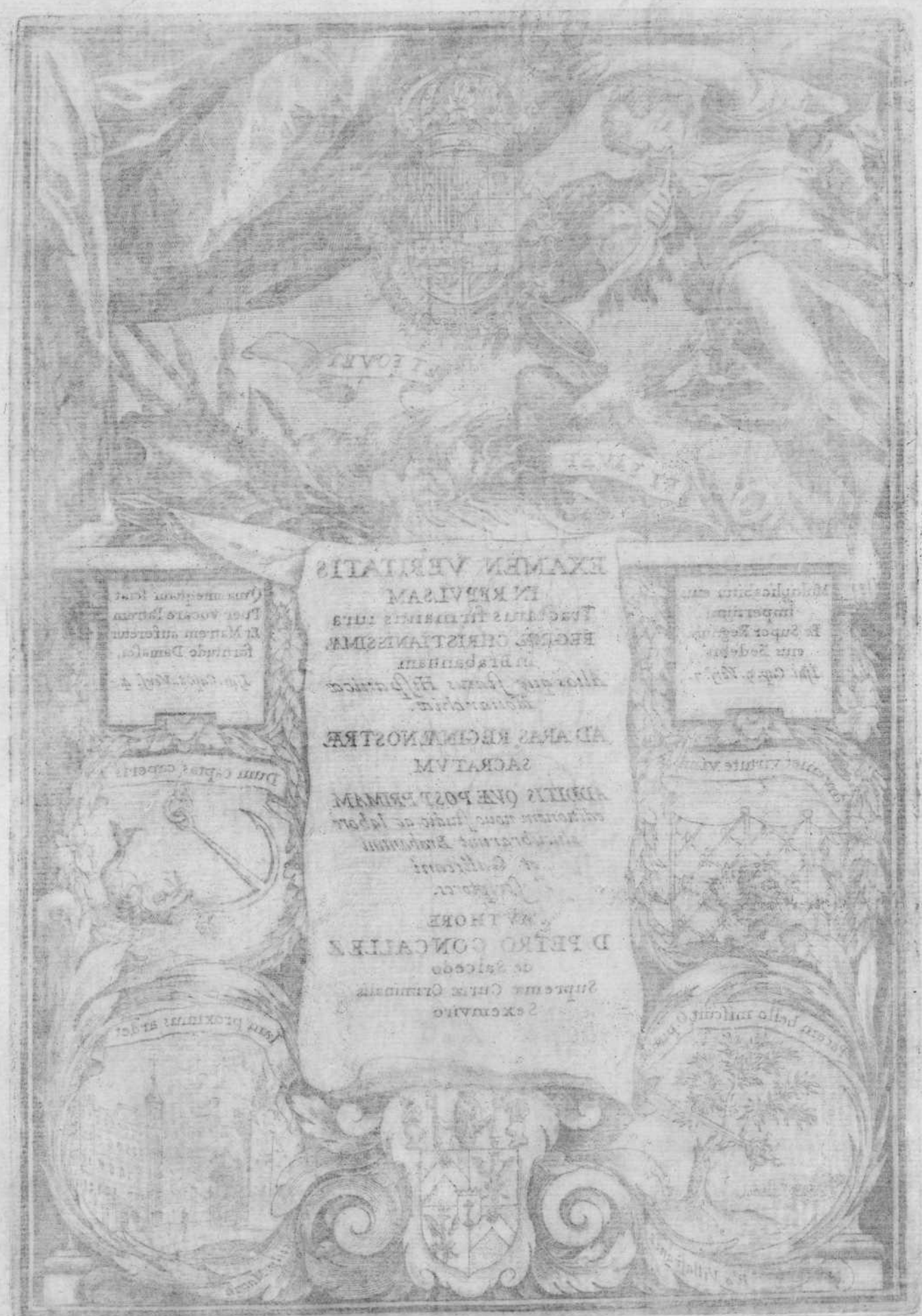
Pacem bello miscuit, O pudor

Iam proximus ardet

P.a Villafranca

Fulp. Mavrin

BIBLIOTECA PROVINCIAL
SARIA

LECTORI.

SERMONE Patrio, in expiationē Gallicanæ libidinis, ad Aras Regiæ Maternitatis in holocauſtum libellum impoſuimus titulo ornatum: *Examen de la Verdad.* Nec in conſultò Patrio Sermone conceptum, ſed natiua vi: Cùm ſi peregrina leuaretur lingua, nec obſequium, reuerentiam, aut venerationem debitam Maieſtati (1) retinere poſſemus; immò alienigenæ vocis exercitatione, ſerui transfugæ patriorum rituum, indignique nominis *Hiſpanorum* haberemur, ſimulque rei conſtitueremur violatæ Maieſtatis, mutata antiqua Hiſpana in Latinam vocem. (2) Marcus Cato Athenis agens, populo orans, etſi Græci ſermonis promptus, & facilis, non Græcè recitauit, ſed Latinè, in honorem Patriæ Maieſtatis. Quarè quia indignum auctoritati, ac honori Imperij, Tyberius vetuit, ne in Decretis, Orationibus, aut Reſponſionibus vllus Senatorum, Ciuium, Militumvè peregrino vteretur ſermone. (3)

Cognito ex his noſtri eſſe muneris, & officij, quòd quidquid in manus Regias imponeremus, Patrio plaſmaretur ſermone, tùm ex fidelitate, & homagio, tùm ex eo, quòd Hiſpana lingua à Latina vinci non poteſt; natiuo idiomate libellum exarauimus.

Nec in eo etiam in exteras gentes peccaſſe credimus; voto enim noſtro annuit Brabantia.

(1) Valer. Maxim. *lib.* 2. *cap.* 2. *De magn. offic.*

(2) Virgil. *lib.* 12. *Æneid.*

Pro Latio obteſtor, pro Maieſtate tuorum,
Aut vocē mutare viros.
Sermonē Auſoni patriū,
moreſque tenebunt.

(3) Sueton. *in Tyber. cap.* 71.

Audiatur mens Doctiſsimi, ac Præſtantiſsimi illius viri Petri Stocknani, qui meliori ſententia (velut alter Capys, ſeu Laocoonthis inſtar notas facientis Argolicas latebras) dolos primus detexit, quibus iura Reginæ Chriſtianiſſimæ ſarcire Galli conabantur, in molem Gallicani equi iuris haſtam contorquens. His verbis.

NOBILIS, ET AMPLISSIME Domine.

GRatiſsimum, & præſtantiſsimum donum, hoc eſt, ſcriptum cui prolemmate eſt: Examen de la verdad en Reſpueſta à los Tratados, &c. *Ab erudita iſta manu accepi, & legi cum ingenti animi voluptate, atque æſtimaui in primis argumentorum ſoliditatem, quibus cauſa Gallicæ, ita iugulata eſt, vt apud æquos rerum arbitros reſpirare, aut reſurgere numquam poſsit; cui ſoliditati cùm acceſſerit varietas, & amœnitas doctrinæ ex omni facultate, & diſciplina, nihil eſt, quod ſuperaddi poſsit,* Cùm omne ferat punctũ, qui miſcuit vtile dulci. *Illud etiam valdè amo, & probo, quod citationes, & authoritates non perfunctoriè, & negligenter inſperſæ ſint Libro, ſed cum delectu adductæ. Denique veritas rerum relatarum fide eorum qui rebus agendis interfuerunt merito ſuaſit in frontiſpicio Libri nomen eius præferri, atque ita concipi titulum,* Examen de la Verdad.

Quod lingua Caſtellana exaratus ſit liber nihil hic nos turbat, aut ſplendori ſcriptionis derogat; cùm etiam hic eiuſdem idiomatis exortes non ſimus, immò linguam eandem, qua Hiſpania vtitur, ob elegantiam, & grauitatem æſtimemus, & cum Poëta in ſi-

mili dicamus: Æmula te Latiæ decorat facundia linguæ. *Gratulor itaque ex animo de egregia ſcriptione, atque adeò Regiæ authoritati gratulor, quæ tam inſignem ſcriptorem cauſæ ſuæ defendendæ nacta eſt, cui egome, atque mea libens ſubmitto;* Nam aſſurgit muſæ noſtra Camena Tuæ. *Ego verò ero perpetuò nexu, cultu, & affectu.*

Nobilis, & Ampliſsime Domine.

Nobilis, & Ampliſsimæ Dominationis veſtræ.

Deuinctiſsimus Seruitor.

P. Stockmans.

Bruxellis 21. *Nouembris* 1668.

Sed cùm Regina Noſtra, Auguſta Mater, Filij, & Minoris Oficioſa Tutrix, ex Maieſtate teneret gentibus Brabantinis, & Belgicis præcipuè notam facere ſui Pupilli legitima iura, Argolicis velut inſidijs deturbata, ad fœdanda veritatis auro, ſimulachra cupiditatis, vtque panderentur latebræ libidinis, quibus non Palladis ſed Saturni arte compactæ cauæ Gallicani moliminis; præcepit, vt à patrio ſermone in Latinum verteretur. (4)

Papel eſcrito al Autor.

Auiendo dado quenta à la Reyna nueſtra Señora, del Libro que V. m. eſcriuiò contra los Manifieſtos de Franceſes, ſobre ſus pretenſiones à los Eſtados de Flãdes, me manda ſu Mageſtad diga à V. m. que le ha ſido muy agradable el trabajo que en ello ha pueſto, de que ſe dà por ſeruida; y para que ſe tenga noticia en todas partes de la razon que nos aſsiſte, ha reſuelto ſu Mageſtad, que ſe remitan exemplares de dicho Libro à los Miniſtros de Flandes, Alemania, y Italia, à fin que ſe pongan en otros Idiomas. Dios guarde à V. m. felizes años. Madrid à 27. de Agoſto de 1668.

D. Pedro Fernandez del Campo y Angulo.

Orden de ſu Mag. remitida al Autor por el ſeñor D. Pedro Fernandez de el Campo, Secretario de Eſtado, de 30. de Setiembre de 1668. *La traduccion de Eſpañol en Latin del Libro que ha hecho contra el Manifieſto Frãcès, ſe tiene por conueniente ſe haga, y q̃ V. m. ponga el dicho Libro en el Idioma Latino.*

Edocti vero Martialis documento:

Multum crede mihi refert à fonte bibatur,
Qui fluit.

Obtemperantes Iubenti verſionis onus ſuſcepimus, habituri in vtraque parte ſolatium. Nam ſi ad optatum portum nos æſtus appulerit, gubernatores putabimur: Si verò inter aſperos Orationum anfractus impolitus ſermo ſubſtiterit, facultatem forſitan requires, Lector, voluntatem flagitare non poteris.

IN-

INDEX.

§. I.

NVllitati oppoſitæ aduerſus renuntiationem Reginæ Chriſtianiſsimæ, ex eo quòd verſatur circà hæreditatem à natura, ſanguineque proueniente ſit ſatis, fol. 15.

§. II.

Reſponſio obiectæ nullitati renuntiationis portionis legitimæ paternæ, maternæque, ex eo, quòd facta fuerit cum violatione legum, bonorumque morum, & in eorum fraudem, vt potè à filia in fauorem Parentis, & in eius poteſtate patria conſtituta, fol. 32.

§. III.

Quòd cum fuerit legitima renuntiatio antenuptialis Infantis Reginæ in fauorem Regis Patris, ſolutionis ſuſpenſio dotis in ea promiſſæ, nec nullitatem induxit, nec infectionem obligationis, actionum, Dominiorum vè translatorum, & deuolutorum illius virtute, fol. 52.

§. IV.

Renuntiatio Reginæ Chriſtianiſsimæ de iuribus, ac ſucceſsionibus ſpe competentibus ad Regna, Status, Dominiaque Hiſpanicæ Coronæ legitima, & iuſta, nullaque ex cauſa, aut principio iniuſta habenda, nec dicenda, fol. 65.

§. V.

Antenuptialis renuntiatio Reginæ Chriſtianiſsimæ, tàm proſe, quàm pro filijs, ſucceſſoribuſque de iure, ac ſucceſsione Regnorum, Statuum, Dominiorum Hiſpanicæ Dominationis valida, legitima, iuſtaque dicenda abſque nullitatis nota, quatenus executa in pactis fœderalibus, atque in Coronidem, & implementum Pacis initæ inter Catholicum, & Chriſtianiſsimum Regem, fol. 81.

§. VI.

§. VI.

Quod, cùm matrimonium Christianissimi Regis, & Serenissimæ Hispaniarum Infantis Mariæ Thareſiæ fuerit præcipuus finis, impulsiua, & efficiens causa fœderis initi inter Catholicum, & Christianissimum Reges, pignusque inuiolabilitatis, tàm ex quæsito honore Regis sponsi, quã decore stirpis Regiæ, & Regni, ob quæsitam diu, appetitam, optatamque Pacem, renũtiatio antenuptialis illius connubij causa promissa, & executa, legitima, iustaque habenda, fol. 101.

§. VII.

Ad stipulationem in Tabulis Antenuptialibus celebrandam à Regina Christianissima, in qua renuntiasset omni iuri, & actioni, quæ vllo modo, aut casu sibi posset obtingere in Regna, Ditiones, aut Status Hispanicæ Monarchiæ, causa fuit legitima, & iustissima, obviam ire, & aditum occludere vnioni contingenti Hispanicæ cum Gallica Monarchia, fol. 127.

§. VIII.

Fœdus antenuptiale Reginæ Christianissimæ firmum, ac legitimè executum fuit, nec nullitatem recepit ex defectu mandatorũ, fol. 140.

§. IX.

Renuntiatio Reginæ Christianissimæ iurium, actionumque ad Regna, Status, Dominia Regiæ Hispanicæ Coronæ legitima fuit, & absque nullitate obiecta ex defectu authoritatis, quia executa absque curatoris interuentu, vel sponsi futuri, fol. 161.

Responsio ad obiectiones oppositas renuntiationi, quatenus cõcepta violato iuræ naturæ, legibusque præscribentibus Coronæ successionem, fol. 175.

§. X.

Obiectiones oppositæ Regiæ vltimæ voluntati Regis nostri Philippi, in qua attenta vi, virtute, & legitimitate renuntiationis factæ à Serenissima filia iuris, & spei competentis ad Regna, & Status Hispanici Diadematis, illorum successionem disposuit, ad iustamque rationem efformauit, fol. 197.

Res-

Responsio primæ obiectioni oppositæ Regiæ testamentariæ voluntati, quatenus Reginam Christianissimam vi renuntiationis, prolemque suam à Regnorum Hispanorum successione excluſit, & abdicauit, fol. 203.

§. XI.

Responsio obiectioni oppositæ ex dispositione Regis nostri, quatenus à successione Regni excluſit Reginam Christianissimam, prolemque natam ex connubio Regis Christianissimi, eamque admisit, & vocauit superstitem liberis orbatam, fol. 218.

TRACTATVS SECVNDVS.

§. I.

BRabantiæ Ducatus natiuam retinet successionis formam, ex qua legitimè delatus Regi nostro Hispaniarum Carolo, fol. 249.

Vers. I.

Prima ætas Brabantini Ducatus, fol. 252.

Vers. II.

Secunda ætas Brabantini Ducatus, fol. 280.

Vers. III.

Tertia ætas Brabantini Ducatus, fol. 283.

§. II.

De iure Deuolutionis, ac illius virtute, quibusque in feudis locum teneat, quòd illius constitutioni, & authoritati non subest suprema Brabantini Status Dominatio, nec in ea, nec quòd in bonis, ex quibus ornata, admissum fuerit consuetudinarium hoc ius, fol. 310.

§. III.

Mores, & consuetudines ab inferioribus subditis inductæ, & receptæ ad successionem feudalium, seu alliodialium bonorum, etsi à Supremo Principe laudatæ, ad illorum bona Domanialia præcipuè non protendantur, fol. 348.

§. IV.

Nulla exempla, quorum virtute Reginæ Christianissimæ iura fulcire conantur Galli Assertores ad rem agunt, nec ad casum, de quo est mota contentio, fol. 365.

§. V.

Regina Christianissima ex vi Devolutiui iuris locum non tenet, nec successionis, nec hæreditariæ ad Dignitates, Feuda Dominationis Belgicæ à Patre Philippo Rege nostro possessa, fol. 379.

Vers. I.

Dominium Mechlinienſe, fol. 380.

Vers. II.

Antuerpia, seu Marchionatus Sacri Imperij.

Comitatus Aloſtenſis, quem Flandriam Imperialem vocant.

Ducatus Limburgenſis, Dominium Dalhemenſe, Carioba-lum, seu Falceburgum; Rodia Ducis, & Aliæ arces vltrà Mo-am ſitæ, fol. 392.

Vers. III.

Superior Geldria, cuius caput est Ruremunda, fol. 403.

Vers. IV.

Comitatus Namurcenſis, fol. 411.

Vers. V.

Hannoniæ Comitatus, fol. 417.

Vers. VII.

Arteſiæ Comitatus, fol. 434.

Vers. VII.

Ducatus Cameracenſis, cum Cameracenſio, & Ciuitatis arce, Marchionatus dignitate inſignita, fol. 439.

Vers. VIII.

Burgundiæ Comitatus, & Ducatus Lucemburgenſis, fol. 444.

Operis concluſio, fol. 454.

DOMINA.

CHriſtianiſsimi Regis Galliæ Ludouici XIV. nomine, publica proclamatio in lucem prodijt, cuius mens eſt, iura nonnullorum Statuum Hiſpanicæ Monarchiæ, ſibi aſſerere, quæ propter coniungium Sereniſsimæ D. Mariæ Thæraſiæ, Caſtellæ Infantis ad eum pertineant. Verumtamen declamatorum apices tantum illud eructãt, vt dignoſcatur, omnes ſuas cogitationes directas, non tam vt decantatam iuſtitiam defendant, quàm quia inflatis adulationis follibus Regis excitent animum, vt Belgicas ſub Imperium redigat Prouincias, quas iam inde ab Hugonis Capeti temporibus redigendas Gallia flagrantiſsimè concupiuit: (1) Necnon vt doctrinam retineat alta mente tectam, cordique Gallico ſtylo Cardinalis Rochieleu impreſſam, demumque ex teſtamento politico legatam, quaſi ex illo oraculo euaſſerit Gallia directa dominatrix omnium vniuerſi Europæi Orbis geminis brachijs nexi ab Hebri crepidine vſque ad Danuuij ripas; Inde tractura in ſententiam (vt putat illius author vacuo verborum ſonitu) ignaros quoſque, qui ſpecie tenus iudicant, nec minus in animos flacceſcentes ſtuporem inducat, dum minabundus iactat in gentem, & colloſeam Gallicæ potentiæ ſtructuram. (2)

Imponit ergo (& verè imponit) Philippo IV. Magno Regi Catholico, & piæ memoriæ Principi, ambitioſi Regis notam, Parentis impij, & ſuſpecti tutoris; illiuſque Miniſtros iniuſtitiæ labe, ac nota inurit; licentius quidem, nec adeò verecundè, vt decet, Aſſeritque Regem Noſtrũ (iam apud ſuperos) induxiſſe Reginã Chriſtianiſſimam eius filiam, & Chriſtianiſsimi Regis vxorem, immò coegiſſe, vt cederet, ſeque exueret quolibet iure, actioneque in Regna, Dominia, Status ad ſe, vt filiam eius pertinentes, ac ſi natura eſſet aliena, & ſanguine extranea.

Vnde quia ad tantæ iniuriæ probrum ambitioſum, ad tàm publicæ infidelitatis murmur, ad tam violentam in-

(1) Iacob. Meyer Annal. Fland. lib. 13. *Memoria tenere Flaniros debere, quòd iam inde ab Hugonis Capeti temporibus, ſemper conati ſunt Galli, Flandros, Normannos, Anglos, aliaſque Germaniæ nationes Gallijs extrudere; necvnquam ceſſaturos, donec oppreſſis incolis, Flandriam rurſus regno (ſi queãt) aſſerant, vniantque.*

(2) Franc. Cypæus Hiat. Iacob. Caſſan. c. 1. *Deprehendi artem Caſſani eſſe compoſitam ad terriculamẽta puerorum, ignarorumque hominum, vt à ſpecioſa figura titulorum, qui rebus ipſis maiores ampullatis verborum lænocinijs, & plauſibili crepitu proponuntur, mente moveantur, ac rationis deliquium patiantur: vt debilibus ingenijs illudatur, vt grandis imago pavidos turbet.*

uaſionem ſacratiſsimorum iurium, nullus eſt adeò temperatus, quem non commoueat zelus ſuum Principem defenſandi, ius, faſque tuendi; Conabimur patefacere, reiectis fabulamentis, laruiſque detectis, Philippum Regem Noſtrum iuſtiſsimo zelo egiſſe, quicquid egit, veriſſimo, paternoque amore chariſsimam filiam proſequutum in leuatione, educatione, locatione, inque illius vtilitatem ſemper invigilaſſe, vt Parentem à natura, vt tutorem à zelo. Pariterque Regis noſtri Miniſtros, Conſiliarioſque ea fidelitate, prudentia, ſcientiaque illi aſſediſſe, qua decebat tantos, tantique Regis aſſeſſores, qui nuſquam verba torquent, prætexuntvè Pæno Pallio, ſub quo ſe tegunt adulatorum leuitates.

In tàm noui iuris tutamen (in Europæ menſam diſcordiæ iacto pomo) præfatur Doctor Gallicanus, Regem Chriſtianiſsimũ, poſtquã fato ceſſerat Magnus Philippus Socer, & Auunculus, expoſuiſſe V. Maieſtati per manus Fontani Comitis, Regis noſtri Catholici Legati in Gallia, ea iura, & actiones, quæ ex deceſſu Regis Catholici, ſibi per vxorem tanquam filiam competebant; propoſuiſſeque illorum rationem, eo fine, vt ſi non potiretur legitima facultate, iuſtè videretur egiſſe, repetendo quauis alia via quodcumque ius naturale, faſque legitimum ſibi competere credebat, in idque potentiæ ſuæ vſum exercendo, quem gentes induxere, vt ſua ſibi iura aſſerant ſupremi Principes, qui ea à ſe petunt, non ab alijs.

Quam ad propoſitionem aſſerit, Veſtram Maieſtatem obturaſſe Regias aures, nè vllatenus audiret de quoquam pacto ſuper irrationabili, deuiaque obiectione, qua violaretur Regia Philippi Regis voluntas ex pacto, demumque ex teſtamento rata, ob quod decreuerit Rex Chriſtianiſsimus ſemet in eam expeditionem paraſſe, armataque vi iam iam irrumpere in inferiorem Germaniam, vt agnoſcatur ab illis gentibus homagio ſibi, vt præfert, debito, eaſque, vt dominus amore deuincat: ſin minus gladio cogat, in eos iuſtè euaginato, cum ferrum ſit vltima ratio Regum.

Ne tamen gladij vſus violentus habeatur, nec iniuſta belli ſtrages, ſed ad politicam amuſsim, iuſtamque rationem perſonatus, zelo iuſtitiæ aſſerit, in id Regem Chri-

ſtianiſsimum compulſum, ne deſereret ius Chriſtianiſsimæ Reginæ competens: Nec inuitari decantat ambitione ad Dominia compilanda, ſed vltore gladio in repulſam iniuſtiſsimæ vſurpationis, qua Hiſpania Chriſtianiſsimam Reginam, filiumque violenter iuribus denudat, & in vindictam iniuſtæ, vt vocat, vſurpationis, qua filiæ, nepotique Regio aditus occluditur ad apprehenſionem ſtatuum, & auitæ poſſeſsionis.

Iura hæc decantata, Gallus ex eo firmare conatur, quod poſt contractum matrimonium inter Philippum Quartum Regem Hiſpanum (qui Eliſios habitat) & Reginam Eliſabetham Borboniam, natoſque inde diuerſos filios, vita fuiſſe functam Reginam, ſuperſtitibus tantum Principe Hiſpaniarum Balthaſare, & Maria Thæraſia, Hiſpaniarum Infante, nunc Galliarum Regina.

Item, quod defuncto Principe Balthaſare (virò tunc vnico ex Philippo Rege) anno 1646. ſuperfuit Maria Thæraſia in ſpem ſuccedendi in vniuerſum Hiſpanici Regni circulum; in qua ſtetit vſque ad Auguſtiſsimum matrimonium Veſtræ Maieſtatis, ex quo prodiere tres viri fratres, quorum interpoſitu ab illa ſpe proxima ſuccedendi, vt filia ab alienata manſit, aut remotior. Sed tamen horum virorum duobus in infantia extinctis, indeque eorum communi Parente, ſoloque ex omnibus ſuperſtita Rege noſtro Carolo, reaſſumpta fuit Regina Galliarum in ſpem illam ſucceſsionis, quam amiſſerat, quamque nunc profitetur retinere, vt cedat in fauorem filiorum, quos Deus Regi noſtro Carolo dignanter indulgeat.

Firma hæc iura, & vt putat, extra litem, tamen à V.M. iniuſtè negata: Eo nempè, quod Chriſtianiſsima Regina in pactis antenuptialibus per ſolemnem renuntiationem ceſſerit omnibus, & quibuſcumque hæreditatibus, ſucceſsionibus, aliiſque actionibus, quæ ad ipſam pertingere potuiſſent, aut etiam pertinerent, ſiue ex recta ſanguinis linea, ſiue ex collaterali; demumque omnibus Statibus, Dominationibus Hiſpanicæ Monarchiæ, nulla dempta.

Vtque firmiſsimum hunc titulum eneruet, & robur contractus tàm ſolemnis euertat, aut concutiat, etiam

innixum ſacra fide, pactioneque fœderis vniuerſalis: fatur; Quod cum poſt tot caſus, & fortunas belli Hiſpanici, Gallicique, ab anno 1635. Europam deuaſtantes, fœdus inire Catholicum, & Chriſtianiſsimum Reges flagrantiſsimè concupierint, annoque 1656. tacitis ſub conuentionibus de eo agitatum, in quo tanquã bonum, fœlixque Pacis omen, actum, vt Maria Thæraſia Hiſpaniarum Infans in matrimonium Auguſtiſsimum traderetur Regi Chriſtianiſsimo.

Hinc denegato authori illo ſupremi ſplendoris radio, quo Regum illuminantur mentes ad exequenda Imperij dogmata, potiſsimum verò ſpectantia ad cultum Maieſtatis, & ad illa quæ in Diuini Numinis ara ſacrantur in vnitatem diuinæ, humanæque coniugalis ſocietatis; Venerationis, & cultus Reginæ ſuæ debiti, Regijque decoris (cui conſulere debuit) penitus oblitus, impetu cæco tollere eſt inuectus, (3) quantum in ſe fuit, Regi ſuo, excellentiores pectoris, famæque honores, quos proximos ſemper habuit, egitque, vt illum in eam induceret Perſei Macedonis invrbanitatem, nè dicam, barbariem, obiectam in Senatu Romano ab Eumene, (4) tanquam ſcelerum omnium maximum contra naturam, fidem publicam, Regiam Maieſtatem, Senatumque Romanum aſſerente, impudenter Perſeum, tolleraſſe dictum: *Seleuci filiam duxiſſe eum, non ſe petentem, ſed petitum vitro.* (5)

His verò in ſuo cultu, ac veneratione relictis, addit author, quod cum ex fœderibus tacitè initis, communia vota nondum fuiſſent impleta, decretum fuit, vt ad agendum de ſumma rerum, fœciali iure, Legati Plenipotẽtiarij coadunarẽtur; Catholici Regis noſtri nomine Ludouicus de Haro, Marchio Carpenſis; Chriſtianiſsimi verò Cardinalis Iulius Mazerini; Cuius nominationis vi, in Regnorum finibus conuenere, inque domo ſtructa apud Inſulam Phaſianorum, quam fluuius Vidaſoas cingentibus vndis efformat; loco nempe huiuſmodi adunationibus deſtinato: Primamque ſeſsionem habuere 13. die Auguſti anni 1659.

Cumque inter alia paciſcendum eſſet de matrimonio Regis, illiuſque conſtituendis capitulis matrimonialibus dote conſtituta quingentorum millium ſcutorum aureo-

rum

(3) Manif. Eſpañol fol. 11. tract. Regin. Chriſtian. *iur. in Ducat. Braban. f. 10. n. 2. Inter prima colloquia Pimentelus deiungendo nuptiarum fœdere, quod conciliandæ pacis magnum ſæpe eſt vinculum, quædam obiter, & velut in tranſitu iecit, quæ comiter, atque ex Hiſpaniæ votis Rex Chriſtianiſsimus excepit.*

(4) Liu. lib. 42. *Ad deferenda de Perſeo crimina.*

(5) Idem Liu. *Æumenes igitur, vt Romam venit in Senatum eſt introductus; vt Perſei conatui obuiã iret.* Et poſt magna orſus in Perſum crimina, ſic proſequitur: *Inter ipſos quoque Reges, ingentem authoritate Seleuci filiam, duxiſſe eum, non petentem, ſed petitum vitrò.*

rum ex Solis inſigni, in quæ Legati conuenerant; antequã ad illa exaranda accingeretur Petrus Coloma, Catholici Regis à Secretis primus, inſinuauit Leoneio Chriſtianiſsimi Regis, etiam à ſecretis, præuio actu, eoque neceſſario, Sereniſsimam Infantem renuntiaturam, ſeque nudaturam quibuſcumque actionibus, & iuribus ſuccedendi in hæreditates paternas, fraternaſque, quæſitas, & quærendas; & quoſvis Status Paternos, ſiue adquiſitos iam, ſiue in poſterum adquirendos, tàm ex recta ſucceſsionis linea, quàm ex collaterali, idque, & proprio, & filiorum, indeque deſcendentium nomine, in quorum vicem (contra petiti, promiſsi, & pacti puritatem) quingenta illa millia ſcutorum aureorum aſsignabantur.

Ex hinc ſpumat, & ſe exerit virus latens ſub perlucido, admicabilique Pacis nomine. Inducit quidem aſſertionis author, Leoneium quaſi ad renuntiationis vocem obſtupentem, & rei nouitate perculſum, calamum ad capitula efformãda, manumque leuaſſe de tabula, quouſque certiorem faceret Cardinalem Mazerinum, quem non minus ea nouitate miratum depingit, neceſſeque de ea re agere, ac conuenire, credentem coram Ludouico de Haro, cum quo agitata, ac diſcuſſa res, quamquam Cardinalis ceſsit, annuitque renuntiationi; renuens tamen, ac involuntarius, ne ſi tunc obluctaretur tanta res ceſsiſſet in vanum, matrimonium inquam, & expetita Pax vniuerſalis: præcipuè cum fruſtra eſſet diſceptare de cõditione iniuſta, (6) impoſsibili, & euanida (vſurpando quidem ea verba ex ore Bartholomei Gramondi, (7) qui eadem calumnia, & ſtylo inuehitur in capitula renuntiationis, quæ interceſſerãt in nuptijs Reginæ Annæ Auſtriacæ cum Ludouico XIII.) Vtque mentẽ hanc exprimat, & commendet; adſtruit ipſum etiã D. Ludouicum de Haro aſſertionibus Cardinalis conuictum, faſſumque iniuſtiſsimè id peti: Sed tamen ſic ſibi iniunctum à Rege, vt nequiret prætermittere, nec abſque renuntiationis actu poſſe de matrimonio, nec de fœdere paciſci. At enim, quis ſic amens, vt credat Gallici authoris ſomnium? Quis à Ludouico de Haro, talia prolata ſibi perſuadeat, cuius fides, & conſtantia verè ſemper Caſtellanum candorem tenuit in obſequium, & obedientia ſui Regis, ſuperque

(6) Tract. Regin. Chriſt. Sur. in Baban. fol. 12. num. 4.

(7) Barth. Gramon. Hiſtor. Gall. lib. 1. *Qua renuntiauerat conceptis verbis ſucceſsioni Hiſpaniæ, ne dum ſuo, ſed & ſucceſſorum nomine; otioſam penitus clauſulam.*

re tanta? Inde ergo vllo reſponſo indigna, tamquam compoſita potius à temporario quam fido ſcriptore.

Sed quia nefas eſt, audaces non retundere, qui inuerecundè tentant in tanti Herois memoriam electi ad arcana Regij cordis, imponentes illi verba nec ore prolata, nec corde concepta aberrantia toto Cœlo à Regis Imperio à zelo Conſilij Status, & ab officio ſibi iniuncto: Aſſerentesque Leonium, Cardinalemque Iulium Mazerinum propoſitionem renuntiationis, tunc nouiter audiſſe: cum nulla res antiquior illis, ſeu ſecreto, ſeu palam ageretur, nempe ceſſuram D. Mariam Theraſiam hæreditatis, ac ſucceſſionis iuribus abſolutè, illa forma, & eo ſtylo, quo ceſſerat Chriſtianiſsima Regina D. Anna in ſuo pacto antenuptiali.

Veritas enim rerum, certaque ſeries in congreſſu agitatarum, quidquid ex aduerſo aſſeratur, ea fuit, nempe vt firma, ac fide pura initiaretur delineatio capitulorum matrimonialium, Pacis, & renuntiationis, ſub vno, & indiuiſo fœdere, inſtrumento ipſiſsimo, ac quod exararentur hæc ad normam pacti antenuptialis Reginæ Annæ, & Ludouici XIII. Additis inſuper, quæ crederentur expeditiora ad robur, pactorumque vim irrefragabilem, in cuius rei executionem ipſemet Leonius tradidit Petro Coloma exemplar capitulorum Reginæ D. Annæ, vt ex vnanimi conſenſu noua huius Auguſti matrimonij pacta fancirentur ad antiqui normam.

Ea animorum mutua æqualitate, & intentionis puritate erat in votis vtrique parti, ad fœderis communis executionem deuenire, conſequendamque exoptatiſsimam pacem, ad quam tamen præcluſus aditus, niſi per matrimonium, & renuntiationem. At verò exemplar illud à Gallis traditum cum legeretur, infideliter exaratum fuiſſe deprehenſum eſt, malaque fide deſcriptum, (8) clauſulis nonnullis truncatis, & prætermiſsis quibuſdam verbis ad rem, publicamque vtilitatem facientibus, & ex quibus conſtringebantur contrahentes ad bonam fidem ſeruandam, pactaque conuenta, ſub nota fractæ fidei, & pacis publicæ violationis: Occurſum eſt tamen exemplaris illius defectui, exhibito originali inuiolato, & integro, ex quo in animum induxit ipſe Leonius inde exa-

ran-

(8) Ioann. Limin. notit. Reg. Gall. lib. 1. cap. 3. lit. DD. *Mendaces, & deceptores eſſe: ac fidei Rubricæ, res ſuas non minori ſolere ſcribere fide, quam agere; aliter ſentire, quam loqui.*

randa illa capitula, à quo nullatenus immutata, & iuc præscripta renuntiationis formula nullo obice, nullo obsistente, fuit.

Id verè nouum est, & obstupescendum, quod Leoneius patiatur imponi sibi iã fuisse nouum renuntiationis nomen; cum vt verè prædixi, à primò fœderum die nil habuerint stipulantes antiquius, seu secreto, seu palam, quam ad pacem deueniendum per nuptias, & ad nuptias per renuntiationem. Ad cuius executionem vniformi gradu properatum est, quin & ex parte Christianissimi Regis sic vrgebatur ardentiùs, vt sæpissimè iuberet quod operationes deseruientes ad fœderis complementum ea velocitate mãdarentur executioni, vt coæquales euaderẽt Regio genio; nil enim Rex adeò in votis habebat, quam matrimonij complementum, in quo & sponsa placebat, & pax, sine qua desolatæ lugerent gentes priuatę nempè bono tandiù concupito, post tot belli infortunia, quibus iam oppressę succumbebant. Quę Regis mens sic inclaruit, vt cum decima sessione Plenipotentiarij in quibusdam dissensissent, adeò, vt decreuissent cessationem facere, nec amplius conuenire, postera die Leoneius profectus fuerit ad Fontem-Rabiam, ferens in mandatis, vt iterum Plenipotentiarij conuenirent, assensurum enim aiebat Cardinalem D. Ludouico in ijs omnibus, in quibus dissenserant. Etenim non audebat ad Regem, & Patriam remigrare, ni fœdere inito, nec coram Rege adesse, sine nuptiali pacto, præ impatienti ardore, quo Rex Christianissimus matrimonium auebat. Vnde nata trita illa vox: *Rogandum non de Christianissimi valetudine, sed de impatientia.*

Ea est pura, veraque series rerum gestarum, id fidele obsequium D. Ludouici, cui assensus Cardinalis planus, & plenus, & iusta renuntiationis celebrata executio. Nec de alia re actum, multo minus disertum de ea, quę ad ipsos non erat credita ad examen, sed ad executionem. Cętera verò ab authore perlucidè enarrata effingere est, non pingere.

Icto igitur Pacis fœdere inter Legatos, cum eius præcipua, ac vnica ratio, & causa esset exoptatum matrimonium Christianissimi Regis, & Serenissimę Hispaniæ Infantis; vt liquidò constat ex ipsis pactis matrimonialibus

Que ſus Mageſtades, como Reyes Catolico, y Chriſtianiſsimo, à quien tanto incumbe el bien de ſus Reynos, y aſſegurar la Paz y cõformidad de ambas Coronas, y de toda la Chriſtiandad, q̃ oy ſe eſtablece entre ſus Mageſtades: y deſeando ſe perpetue, no ſolo por la vida de ſus Mageſtades, ſino tambien por la de ſus deſcendientes, y ſuceſſores: Teniendo para ello por vno de los medios mas eficazes el vinculo de los caſamientos, ſeruicio de Dios, y con ſu gracia. Han tratado, y acordado el Deſpoſorio, y Matrimonio del Rey Chriſtianiſſimo, cõ la dicha Sereniſsima Infante Doña Maria Tereſa, hija mayor de la Mageſtad Catolica; para q̃ cõ eſte nueuo vinculo ſe eſtreche, y confirme mas el amor, amiſtad, y hermandad que ay, y ſe deſea conſeruar entre ſus Mageſtades.

bus, eorumque proœmio. *Quod Rex vterque, vtpotè Catholicus, & Chriſtianiſsimus, quorum præcipua cura eſt inuigilare ſuorum Regnorum commodo, & pacem, ac tranquilitatem inter vnam, & alteram Coronam, ac cunctos Orthodoxos ſtabilire, prout ambo nunc in id ſimul concurrunt, eo fine, vt non ſolum, dum ſuæ Maieſtates vixerint, ſed in eorum poſteros id ipſum perpetuò extendatur: pro horum præcipuo, & efficaciori medio Venerem maritalem habentes, ad Dei obſequium, & eo auſpice decreuerunt, & conuenerunt ſuper nuptijs Regis Chriſtianiſsimi cũ præfata Sereniſſima Infante D. Maria Theraſia Regis Catholici filia primogenita, vt hoc ſtrictiori vinculo firmius innodetur amor, neceſsitudo, & fraternitas, quæ ſtat, & ardenter, vt inter vtrumque conſeruetur, eſt in votis.*

In ipſa fœderis tabula ſubſcripſere Procuratores Regij, vt vice reciproca fœdus, & pactum antenuptiale indiuiduitate gauderent tali, vt inſtrumentorum diſcretio nullam induceret contractuum diſcretionem: immò indiuiduitatem eius reciperent abſolutè fœderalem; vt cautum *cap.* 33. Pacificationis (9) (lege inuiolabili arctante, ac premente in illius obſeruantiam:) (10) *Quod tamen, etſi ſeparatum, vim, & robur idem includit, quod præſens fœdus Pacis, vtpotè præcipua pars, pignuſque pretioſius conuentionis, vt ipſa firmior, diuturniorque maneat.*

Cum verò eſſet neceſſaria publica authoritas ad probationem (11) (licet quoad fidem, rerumque pactarum per Plenipotentiarios ſtabilitatem, iam inde fœdus inuiolabile maneret) eſſetque rerum omnium ſcopus matrimonij vinculum Chriſtianiſsimi Regis, & Se-

re-

(9) Cap. 33. Pacificat. ibi: *Vt Pax iſta, fraternitas, mutuaque amicitia, vt cordi eſt, firmior, ſtabilior, indiſſolubiliorquè permaneat, decretum eſt, & ſtatutum nomine prædictorum DD. Regum Chriſtianiſsimum Regem ducturum Sereniſsimam D. Infantem Hiſpaniæ D. Mariam Tharaſiam filiam Primogenitam Regis Catholici: Quod ipſum inter prædictos D. Marchionem Comitem de Oliuares, & Cardinalem D. Iulium Mazerinum, vt Regum ſuorum Procuratores in id deputatos, & vi inſtrumentorum ſpecialium inſtructos, ipſomet die celebrationis alio inſtrumento pactum eſt, in quo agitur de die celebrandi matrimonij, aliiſque capitulis ad id attinentibus, ad quod ſe referunt.*

(10) Senec. *Epiſt.* 88. *Fides Sanctiſsimum humani pectoris bonum, nulla neceſsitate ad fallendum cogitur, nullo corrumpitur præmio.* Procop. *Iusiurandum autem & pacta etiam ſcripto ſancita violare, ne abiectiſsimo quidem homini decorum eſſe arbitror.* Cap. *Noli.* 23. *quæſt* 1. Bart. *l. Conuentionum, de pact.* KoKier *Theſaur. Politic. lib.* 2. *cap.* 12. Arnald. Clapm. *de Arc. rerum public lib.* 5. *cap.* 8. Beſold. *diſſert. de iur. pac.* Petr. Gudelin *de iur. Pacis, cap.* 10.

(11) *L.* 4. *de fid. inſtrum. l cum res, C. de prob. l. Peregrè, de adquir. poſſeſ.* Beſold. *de fœder. inr. cap.* 6. *num.* 9. Ioan Lymn. *notic. Gall. lib.* 1. *cap.* 3. *in addit. lit. FF.*

reniſsimæ Infantis, ea forma, ijſque formulis, & conditionibus, in quas legati conuenerant, præſertim omnimoda iurium renuntiatione; ex quo oriretur optatæ Pacis bonum, Galliæ vtilitas, Reginæ Matris concupitum diu votum, Chriſtianiſsimi Regis fœlicitas, tantæque Maieſtatis complementum, ex tàm Auguſtæ vnionis contractu: Rex ipſe Chriſtianiſsimus legauit extra ordinem Ducem Mariſcalchum de Agramont, vt à Rege Catholico, Regio nomine D. Mariam Tharaſiam Hiſpaniæ Infantem in vxorem expeteret, traderetque Regias Epiſtolas, (12) præſeferentes gaudium, quo ex conuentione perfundebatur Rex, ſe fœlicem indigitans, ſi tali vxore, ſociaque donaretur, quoque pariter Regina Mater fœliciſsima credebatur, ex repetita vnione Auſtriacæ ſtirpis in Rege filio; de qua pulchriora germinarent Gallica lilia in Galliæ gloriam. Quare Epiſtolas inſerendas duximus, vt tantis teſtibus impoſitio nouiſsimi adſertoris Gallici reuincatur.

(12) Abulēſ. in Geneſ. cap. 24. De legatione Abrahæ ad petendam Rebeccam in vxorem filio ſuo Iſaac: *Portabat Eliacer vnam chartam, in qua cōfitebatur Abrahã, donare omnia bona ſua, tam mobilia, quã immobilia filio ſuo Iſaac, & hoc erat ad commouendos Parentes vxoris, vt libenter traderent filiam ſuam.*

DOMINE.

1 *Epiſtola Reginæ Matris.*

Señor. Hermano mio, bien creerà V.M que jamàs en mi vida tomè la pluma para eſcriuirle con mas guſto, y ſatisfacion, que lo hago aora, pues es, para dezir à V. M. que Dios me ha hecho la merced, que ha tanto tiēpo que le ſuplico me hizieſſe, y à toda la Chriſtiandad, dandonos la paz entre dos perſonas, que tan tiernamente quiero; y él ſabe el ſentimiento q̄ he tenido ſiempre de no poder dezir eſto tan a menudo à V.M. como yo quiſiera; y ya no me falta mas q̄ deſear en eſte mundo, que ver à vn hijo, que tanto quiero, caſado con hija de V. M. de quiē me acuerdo muy bien de ſer hermana, y

1 *FRater mi, credat equidem Veſtra Maieſtas me nunquam digitis calamum ad ſcribendum lubentius, quam in præſentiarum, attigiſſe, vt veſtræ Maieſtati exponam prægrande id beneficiū, quod Deus ſæpius oratus mihi, & toti Orbi Chriſtiano impertiri dignatus eſt; pacem videlicet duos inter viros à me tam enixè dilectos. Sacro Numini pernotum eſt, quam ægerrimè tulerim non toties, quoties vellem, id ipſum V. Maieſtati inculcare. Nil aliud pro nunc mihi expetendum reſtat, quam Chariſsimum meum filium maritali nodo coniunctum videre cum filia Veſtræ Maieſtatis, cuius me ſororem, hiſque in regijs ædibus editam memini. Sed quando V. Maieſtatis manus me deoſculaturam autumo, fateor profecto, tota mea mente deſipio. Vlterius non progrediar, quia cœlo aberrare per-*

de auer nacido en eſſas paredes. No creerà V. M. qual tengo mi coraçon ſobre todo eſto; y quando pienſo q̄ he de beſar las manos a V.M. confieſſo que eſto y fuera de mi; no diré mas que eſto à V.M. porque cierto temeria no acertar lo q̄ me digo. No puedo dexar de dezir à V.M. que ſerà tambien para mi vn gran guſto de poderle preſentar yo miſma vn hijo, y vn ſobrino; y haſta que eſto pueda ſer, eſtaré contando, no ſolo los dias, y las horas, ſino los momentos. Dios me dexe ver eſte dia tan dichoſo para mi, q̄ lo ſera mas que todos los de mi vida. Al Mariſcal Duque de Gramont me remito de muchas coſas que dirà à V. M. de mi parte; y acabo eſta rogando à Nueſtro Señor me guarde à V.M. como deſeo, y he menester. En Burdeos à 22. de Setiembre 1659. Buena hermana de V.M. Ana.

timesco: Non verò possum non in medium proferre, quam voluptè, & pergratum mihi erit, quod egomet ipsa meis manibus Vestræ Maiestati filium offeram, ac nepotem: Et donec id opere complea, non dies tantum, sed horas, ac momenta supputabo. Faxit Deus, vt hunc felicem diem albo quanto citius possim numerare lapillo: Mareschalius, Dux de Gramont plura alia Vestræ Maiestati meo nomine aperiet, quæ nunc consultò submitto, Deum rogans, vt Vestram Maiestatem incolumem pro meis votis conseruet. Burdigalæ die 22. Septembris 1659. Bona Vestræ Maiestatis Soror Anna.

ALTISSIME, EXCELLENTISSIME, AC Potentissime Princeps, noster Charissime, & Dilectissime bone frater, & auuncule.

2 *Epistola Regis Christianissimi Regi nostro Catholico.*

Muy Alto, muy Excelente, y muy Poderoso Principe, nuestro muy Caro, y muy Amado buen hermano, y tio. Auiendo placido à Dios bendecir las buenas intẽciones, q̃ hemos tenido, de dar el reposo à la Christiã dad, y de establecer por este medio entre nosotros la amistad, y vniõ, à la qual naturalmẽte nos conducia la proximidad de nuestra sangre. No falta para nuestra entera satisfacion, sino el ver afirmar la duracion de la Paz, y estrechar los lazos de nuestra amistad y de nuestro parentesco, con vna nueua aliança, que siempre auemos deseado. Y para este efecto hemos discurrido en nuestro casamiento con la Serenissima Infanta Doña Maria Teresa, hija mayor de V. M. Que podemos assegurar à V. M. que la consideramos, y deseamos no menos por la grandeza de su nacimiento, q̃ por las singulares calidades de su persona: A cuyo fin embiamos en calidad de nuestro Embaxador Extraordinario à V. M. à nuestro muy Caro, y bien Amado primo el Duque de Gramont, Par, y Mariscal de Francia, Soberano de Bidache, Ministro de nuestro Estado, Gouernador, y nuestro Teniente General en Nauarra, y Bearne, Gouernador de la Villa de Bayona, y Pais de Labor, y Maestro de Campo del Regimiento de nuestras guardas Francesas: para rogar à V. M. en nuestro nombre (como assi lo hazemos por estos renglones) quiera concedernos por nuestra esposa la dicha Serenissima Infanta Doña Maria Teresa; remitiendonos en lo demas, à lo que representarà nuestro dicho primo, de los afectos que conseruamos a V. M. y à la dicha Serenissima Infante, si se conforma con las intenciones de V. M. para vn fauorable consentimiento à nuestro deseo. Nos no haremos esta mas expressa, que para rogar à Dios tenga largos años a V. M. en su santa, y digna guardia. Burdeos à 21. de Setiembre de 1659. años. Vuestro buen hermano, y sobrino Luis.

2 *Quandoquidem Omnipotens nostris optimis animis, & studijs benedictiones de Cœlo pius emisit, vt secura tranquillitas Orbi Christiano effundatur, sitq; inter nos animorum summa illa coniunctio, ad quam sanguinis proximitas suaptè natura conducebat: Nil aliud ad horum integram plenitudinem defit, quam pacis perpetuam durationem firmissimè annectere, nostræque necessitudinis, ac consanguinitatis vincula validissimè coarctare noua alia vnione, quam diutissimè appetiuimus: Horum ad effectum nuptias contrahere excogitauimus cum Serenissima Infante Domina Maria Theresia Vestræ Maiestatis filia natu maiore, quam pro certo habeat Maiestas vestra à Nobis tam expeti, quam appeti: non minus ob excelsum sui generis splendorem, quam ob eximias, & præillustres dotes, quibus abundè cumulatur. Hunc ad finem, tanquam nostrum extraordinarium Legatum ad Vestram Maiestatem mittimus Charissimum Nobis, & dilectissimum Consobrinum Ducem de Gramont, Parem, & Mareschalium Franciæ, Supremum de Vi-*

da-

ache, Noſtri Status Miniſtrum, Gubernatorem, & noſtrum Locotenẽtem Generalem Nauarræ, & Bearne, Præfectum Vrbis Tarbeliorum, & Territorij de Tabor; & Tribunum Legionis noſtræ, Gallicanæ Cuſtodiæ, qui noſtro nomine V. Maieſtatem roget (quod his litteris nos, & ipſi facimus) velit nobis in Chariſſimam ſponſam locare prædictam Sereniſſimam Infantem Dominã Mariam Theraſiam. In cæteris verò præfati noſtri Conſobrini dictis ſtabimus, ſcilicet ſuper affectibus, quos erga V. Maieſtatem, & dictam Sereniſſimam Infantem firmiter tenemus, ſi Veſtræ Maieſtatis aſſenſerit nutui, & noſtris deſiderijs fauens annuerit. Nec his aliud exprimimus, Deum precantes, vt Veſtram Maieſtatem per longas æui ſoſpitet ſeries. Burdigalæ die Septembris 21. 1659. Veſter bonus frater, & Nepos Ludouicus.

DOMINA.

3

SOror mea. Mareſchallus Dux de Gramont Veſtræ Maieſtatis litteras die menſis proximè præteriti 22. exaratas nobis tradidit, & ſi V. Maieſtas nunquam ſe lubentius aſſerit calamũ ſumpſiſſe, vt ad nos ſcriberet, poſſum & ego affirmare nunquam me præſenti parem lætitiam guſtaſſe, cum videam tandiu à me optatam pacem iam ſtabilitam, ſimulque V. Maieſtatis, & Regis mei nepotis petitionem attendam, ſcilicet vt cum eo filiã meam geniali thalamo coniungam; cui tam iuſtæ, & commendabili flagitationi ſummo cum gaudio, ac lætitia conniuens indulſi, ſummas Deo grates reddens, quod mihi fuerit dignatus concedere, quod tot abhinc diebus tam inhianter orauí: Sic enim non ſolum noſtræ conſanguinitatis vincula accreſcunt, ſed facilior mihi patet aditus, vt clariùs V. Maieſtas poſsit amorem illum dignoſcere, quo ſemper à me dilecta eſt, & diligitur, vtpotè à bono fratre. Quæ circunſtantiæ bono ſuperadditæ, & quieti, quæ ex pace Orbi Chriſtiano, & noſtris ſubditis obueniet, pleniorem efficiunt felicitatem ob rem tantam ad cumulum perductam. Ardenter deſidero adueniat iam hora illa, qua V. Maieſtatis præſentiam adeam, nil enim aliud mihi poterit, poſt tam diutinã ab-

Epiſtola Regis noſtri Catholici Reginæ Matri.

Señora. Hermanamia, el Mariſcal Duque de Gramont, me diò la carta de V. M. de 22. del paſſ. do: Y ſi V. M. me dize, que jamàs ha tomado la pluma con mas guſto para eſcriuirme, puedo dezirla yo, que nunca le he tenido igual al de aora, viendo concluida la Paz tan deſeada de mi, y juntamente pedirme V. M. y el Rey mi ſobrino à mi hija para ſu eſpoſa, demãda tan juſta, y de tanta eſtimacion, que he venido en ella cõ ſumo guſto, y contento, y doy infinitas gracias à nueſtro Señor, de q̃ ſe aya dignado de cõcederme, lo q̃ ha tantos dias que deſeo, y le ſuplico; por cuyo medio no ſolo ſe aumentan los vinculos de nueſtro parenteſco; pero ſe me facilita el poder moſtrar à V. M. mas francamente el amor que ſiempre la he tenido, y tengo, y el cariño de buẽ hermano. Circunſtancias que añadidas al bien, y repoſo, que con la Paz recibirà la Chriſtiãdad, y nueſtros vaſ-

ſen-

allos, hazen digna la dicha de auerſe conſeguido tan gran bien. Deſeo infinito que llegue la hora en que yo me vea en la preſencia de V. M. pues no podrà auer mayor guſto, ni conſuelo para mi, que lograr eſta dicha, tras tantos años de auſencia, y ſer yo mismo quien entregue à V. M. à mi hija. Quiſiera que bolaſſe el tiempo que falta, porque aſſeguro à V. M. que ni de dia, ni de noche pienſo en otra coſa, que en el gozo que tendré quando nos veamos juntos. En lo demàs me remito al Duque de Gramont, el qual informarà à V. M. de lo que quiſiere ſaber de por acà, pues no ha viſto à todos, q̃ à Dios gracias quedamos buenos. El guarde à V. M. como deſeo. De Madrid à 19. de Octubre de 1659. Buen hermano de V. M. *Yo el Rey.*

ſentiam iucundius accidere, quam ſi ipſemet meam filiam Veſtræ Maieſtatis tradam; & vtinam tempus perquam velociter evolet, quia credat, velim, Maieſtas veſtra, quod dies, ac noctes tranſigo contemplans, quo gaudio, quaque ſumma lætitia perfundar, quando Veſtram Maieſtatem proprius ſalutem. Cætera referet Mareſchallius de Gramont, qui V. Maieſtatem de cunctis edocebit, ſiquidem nos omnes valentes vidit auſpice Deo, qui V. Maieſtatem pro votis conſeruet. Matriti die 19. Octobris 1659. Bonus frater Veſtræ Maieſtatis. Ego Rex.

(13) Liu. *lib.* 42. *Sororem dediſſe Pruſiæ precanti, & oranti.*

Amabili petitioni, beneuoliſque precibus(13) annuens Rex noſter Catholicus, admiſsit expetitum matrimonij fœdus, conceſsitque Chriſtianiſsimo Regi chariſsimam filiam in vxorem, affectuſque amiciſsimos charitate reciproca laudans epiſtolis ſequentibus reſcribens.

4 *Epiſtola Regis noſtri Catholici Regi Chriſtianiſsimo.*

ALTISSIME, EXCELLENTISSIME, ET Potentiſsime Princeps, noſter Chariſsime, ac dilectiſsime bone frater, & nepos.

4

DVx de Gramont eas mihi litteras tradidit, quas ei V. Maieſtas ſuæ legationis comites adiunxit Burdigalæ Septembris nuper elapſi die 21. ſimulque veſtra adimpleuit Regia mandata, ſummam V. Maieſtatis lætitiam inſinuans ſuper pace inter vtrãque Coronam ſtabilita, iuxta id, quod mihi ſemper, & cunctis orthodoxis conteſtatiſsimum extitit; ſiquidem eorum quies, ac tranquillitas ex illa firmabitur. Deo Opt. Max. ſummas gratulabundus gratias referam de hoc beneficio, præmiaque ſperabo mutuæ intentionis, qua hoc opus perfectum tam Deo gratum, quam noſtris ſubditis vtique conueniens. Quorum ad maiorem firmitatem, & durationem, necnon vt noſtri ſanguinis proximitas nodoſius arcteturpræ-

Muy Alto, muy Excelente, y muy Poderoſo Principe, nueſtro muy Caro, y muy Amado buen hermano, y ſobrino. El Duque de Gramont puſo en mis manos la carta, con q̃ V. acompañò ſu Embaxada, ſu fecha en Burdeos à 21. de Setiembre, paſſado juntamente los oficios q̃ V. M. le mandò, en razon de manifeſtar el conſuelo con que V. M. quedaua de ver concluidos los tratados de la Paz entre nueſtras Coronas, al termino que ſiempre ha ſido tan deſeado de mi, y de toda la Chriſtiandad: Reconociendo, que cõ ella ſe ha de eſtablecer ſu quietud, y aliuio. Doy infinitas gracias à nueſtro Señor de eſte comun beneficio, eſperando que ha de premiar la reciproca intẽcion con que ſe ha caminado al fin de eſta grande obra, en que eſtà tan intereſſado ſu ſeruicio, y la conueniencia de nueſtros vaſſallos, para cuya mayor firmeza, y duracion, renouar, y eſtrechar mas los parenteſcos de nueſtra ſangre, me eſcriue V. M. en dicha carta, y me propuſo tambien en voz el Duque, que dieſſe à V. M. en caſamiento à la Infante Doña Maria Tereſa mi hija mayor, que ha ſido muy agradable, y bien admitido de mi. (14) Y aſsi vengo con particular guſto en condeſcender a eſta inſtancia, y conceder à V. M. a la Infante mi hija, eſperando que la vnion que ha de eſtrechar eſte nueuo vinculo, harà (como lo deſeamos) perpetua, y permanente la Paz, y quietud de nueſtros Reynos, concurriendo en ella la bendicion de la poderoſa mano de Dios, à quien ruego tenga largos años à V. M. en ſu ſanta, y digna guardia. Madrid à 19 de Octubre de 1659. años. Vueſtro buen hermano, y tio. *Yo el Rey.*

(14) Caſiodor. *lib* 4. *Epiſt.* 1. *Deſiderantes vos noſtris aggregare Parentibus, Neptis caro pignori propitia diuinitate, ſociamus.*

præſata in Epiſtola veſtra aſſerit Maieſtas, & verbis itidem Dux mihi propoſuit, vt Veſtræ Maieſtati in ſponſam darem Infantem Dominam Mariam Theraſiam filiam meam natu maiorem, quod mihi periucundum fuit, & acceptum. Lubens igitur his annuo rogatis, & Veſtræ Maieſtati filiam meam ſpondeo, pro certo habens, quod vnio ſta nouum vinculum ſtrictius innodans perpetuam (vt appetimus) & Durabilem pacem, ac quietem noſtris Regnis adducet, dummodo Omnipotentis concurrat benedictio, quem rogo, vt Veſtram Maieſtatem diutius ſanctè, & dignè cuſtodiat. Matriti die 19. Octobris 1659. Veſter bonus frater, & auunculus. Ego Rex.

Gratia hac conceſſa, qua nullam excellentiorem, toto ante acto ſæculorum curriculo Gallia obtinuit, tàm ob Auguſtiſsimam tot virtutibus ornatã tantę Reginæ perſonam, quàm ob Pacis fælicitatem ex eius dextera pendentem, profecturamque Regnicolis, vt vno cantu cecinerunt Galli; & eadem hora, eademque die ſeptima Nouembris, vno, eodemque actu indiuiſo in domo ſeſsionũ, publicè, & ſolemniter ſubſcriptum eſt capitulis nuptialibus, & Pacis fœderi. Quæ inſtrumenta rata habuit Regia Catholica Maieſtas, prima die Decembris; & Chriſtianiſsimus vigeſsimaquarta Nouembris eiuſdem anni.

Huic illuſtri fœderi ſubſequuntur nuptiarum celebritas, & Auguſtiſsima traditionis pompa (15) inde excellentior, quia affuere duo totius orbis maxima lumina, Reges ſcilicèt, Catholicus, & Chriſtianiſsimus, ipſo in loco Inſulæ Phaſianorum, & domo ſæpius memorata, vbi poſt mutua charitatis, & amoris officia, manu propria Catholica noſtri Regis Maieſtas filiam tradidit Sponſo die 4. Iunij, ann. 1660. qua ipſa peracta fuerant ſponſalia de præſenti in Eccleſia Vrbis Fontiſ-Rabiæ.

(15) Tit. Liu. *lib.* 42. De Nuptijs, Pruſiæ, & Perſei: *Celebratas eſſe vtraſque nuptias, gratulatione, doniſque innumerabilium legationum, & velut auſpicibus nobiliſsimis populis deductas eſſe.*

Panegyrico tàm illuſtri, ſucceſsit planctus (ò hominum inſtabilem ſortem!) nunquam ſatis dolendæ mortis Magni Regis noſtri Philippi, qui ad ſuperos euolauit 17. Septembris die, ann. 1665 ſuperſtite nobis in vnicum ſolatium Carolo filio, Rege, & Domino noſtro, totiuſque Hiſpanicæ Monarchiæ vnico hærede.

Huius autem tàm dolendi fati voce, tamquam ad Boreæ flatum ambitionis ignis excanduit in Gallia, quaſi in opperto latens, ex quo Reginę matrimonium conſummatum; & qui cineribus Parentis includi opportebat,

aut extingui flagrantior reuixit; ac de pulvere illo, in quem humana fragilitas Regiam purpuram reduxerat. (alijs purpuratis pro ſpeculo ſit, in quo comant mores, criſtaſque demittant) ad turrim Gallicanæ Dominationis iacta ſunt fundamenta.

Inde ſumpto animo aliena invadendi, quo ſe tegat Gallia, ſcriptum Gallicani declamatoris ſub iuſtitiæ velamine vulgatum eſt, aſſerens, actiones Regis Chriſtianiſsimi ratione niti, ex eaque procedere quidquid conetur, inque eius tutelam vi vti neceſſaria, vbi rationi denegatur aditus, ſibique imputaturam Hiſpaniam, quæ iura turbet, & occludat aures iuſta petenti. Enſem enim, quo ſibi aditum pandit ad propria, iuſtitia ipſa in manus impoſuit, vt tueatur vxorem, cui iniuſtè præiudicium illatum in fraudem iuris naturæ, gentium, & communis.

Omnia igitur declamata licentioſius, quam veriùs, immò inverecundiùs, quàm deceat Maieſtatem: eo tamẽ tendunt, vt conentur prætexere, renunciationem executam à Regina Chriſtianiſsima fuiſſe nullam, iniuſtamque, his de cauſis.

Quod fuerit contra ius naturæ, iuxta quod nequiuit renuntiare hæreditati paternæ in ipſius Parentis vtilitatem; præcipuè cum minor eſſet, ſubque patria poteſtate, quæ etiam ſubſiſtere non valuit, etiam iuramento interueniente; cum Sereniſsimæ Infanti dos competens non aſsignata fuerit ex bonis paternis; & ſi qua conſtituta, ex ijs ipſis fuit, quæ iam ei competebant iure de præſenti ex materna, & fraterna hæreditate; quin & ipſa dos nondum ſoluta, ſed promiſſa, ſufficiens cauſa ad nullitatem abſolutam.

Quòd iniuſta; quia in ea violantur ſacræ leges fundamentales Regni, ex quibus præſcribitur ſuccedendi ordo, quem tranſgredi nefas; ſicut ius competens ad Dominia ſuprema, vocante natura, & annuente ſanguine.

Sed tamen, priuſquam in repulſam accedamus partis Gallici ſcripti primæ, prædicere opportet veritatis candorem, quo tractare conamur rem ſacropoliticè ſummam, ex ipſa, exque ſupremis Regijs, Auguſtiſque perſonis, inter quas agitur. Nec morari par pari referendo im-

puden-

pudentiſsimis vocibus, & abſque debita reuerentia diſſonis, ab ſcriptore abreptis, dum tentat, patefacereque conatur phantaſticas iniurias à Rege noſtro irrogatas in Sereniſsimam Infantem filiam, & naſcituram prolem; quaſi (ait) profectas ab ambitione, & impietate in Parente, ab iniuſtitia in Conſiliarijs Hiſpanis, quaſi inconſideratè conſuluerint, etiam quoad ſubſtantiam matrimonij. Hæc omnia contemnenda duximus, cum ex ipſamet aſſertione in ſe recipiant notam, dignoſcaturque audacia calami ab adulationis animo commoti, vafroque conſilio directi, eo fine tantum (ſupra tetigimus) vt ignaras mentes vano lineamento ſuadeat, reboanteque ſono præoccupatas aures impediat, ne attentiori cura veritatem, & iuſtitiam ęqua trutina, atque lance perpendant.

§. I.

NVLLITATI OPPOSITÆ ADVERSVS renunciationem Reginæ Chriſtianiſsimæ, ex eo quod verſatur circa hæreditatem à natura, ſanguineque prouenientem, fit ſatis.

EX Relatis obiectionibus aduerſus firmitatem renunciationis à Chriſtianiſsima Regina exculptæ, contendit Gallicanus, ipſammet Reginam ſucceſsiſſe in aliqua bona ex morte Regis noſtri Catholici Philippi Parentis: & ad tantulæ vocis ſonum, iuſtitię nomine abutitur; iuris, ac iuſtitię titulo prętexit fœderis, ac pactorum violationem; iniuriarumque vindicationem indigitat iniuriam, qua diſrumpitur fides publica, Pacis firmamentum, Regnorum, & Reipublicæ Chriſtianæ quies ſub fide publici contractus aſſerta. Supponit Scriptor, paternam hæreditatem competere filię titulo naturæ: Neque enim: (1) *Satis fuiſſe Reginæ filiæ titulum, vt ſit hæres, nam eum titulum inniti natura ipſa; rationem verò lege, nec alio fulcro egere.*

Sanè indignum Maieſtati, per vulgaria iuris communis axiomata perpendere Regias cõtentiones: Agnoſcere enim debebat ſcriptor, quod ſuprema iura nõ verſantur in humili, vilique Minerva, nec trutinantur priuatis re-

(1) Palabras del Manifiesto, *fol.* 20. *Verba ſunt ſcripti Gallici fol.* 17. *num.* 10.

gu-

gulis; ſed penduntur ſupremis legibus, doctrinis, dogmatiſque Maieſtaticis, ex publicoque iure. (2) Quibus etiam vtitur ipſe, dum ad ſui Regis ius pertinere putet.

(2) Serres *en la Inuent. de la Hiſtor. de Frãc. to.* 1. Beſold *diſp. Nomoco pol. de Regn. ſucceſ. in Prodrom. lib.* 1. *diſſert.* 1 *num.* 8. *Scriptor Gallicus fol.* 26

Sic etiam, quod ex diametro opponitur iuſtitiæ, cuius zelo motum depingit Regem Chriſtianiſsimum, dum pro ipſo buccinat, & intonat vocem illam dulcem, ſed prætextatã in principio tractatus: *Vnam præter cæteras virtutes coli iuſtitiam; huic Coronam, ſceptrumque ſummittit, nec quicquam compendij ſui cauſa facturus eſt, quod non liceat, omninò perſuaſus nihil expedire, nihil vtile eſſe, quod ſit iniuſtum.*

Atque, quod turpe eſt poſt iura Regiæ Chriſtianiſsimæ ſponſę declamata, quia iure ſanguinis concepta, authoritate legum conciliata, hæreditario iure legitima, & deuolutiuo iam adita, ſimulata ignorantia, ſic quęrere: (a) *At, quo iudice lis tanta ſecabitur? Quod erit in terrarum Orbe Tribunal, cui ſiſti poſsit Rex Galliarum, & de iure ſuo experiri aduerſus ſubditos?*

(a) *Tract. Regin. Chriſtian. ius in Braban. fol.* 4. *num.* 5.

Neſcit ergo, aut diſsimulat, litem hanc nõ agitari cum ſubditis (quo caſu conceſſa Principi iuris dicendi poteſtas in re propria) ſed cum Rege Catholico Reginę Chriſtianiſsimæ fratre maſculo, cui leges, mores, & inſtituta populorum paternam ſucceſsionem, & hæreditatem cõtribuunt, id quod labefactari nõ poteſt, quin vna ſubuertatur firmum, & ſtabile regimen populorum à Deo inſtitutum, nulli viciſsitudini obnoxium.

Quare, ſi de Reginæ Chriſtianiſsimæ iuribus ad ſucceſsionem paternam, poſtpoſito fratre, contenderet Rex ſponſus, illaque ſibi arrogare conaretur, attenta vi iuſtitiæ (in quam collimant Principes, ex officij religione) ne Regina vxor à paterna moueretur hæreditate, violatis naturæ iuribus, & in liberorum, & ſtirpis detrimentum, nulli dubium eſt, non vi, armiſque contendendum; nec ex proprio Marte decidendam cauſam, ſed ſeruatis formulis à iure publico, & communi præſcriptis.

Si enim bona ex Patre hæreditaria competerent Reginæ Chriſtianiſsimæ, tanquam filiæ, & hęredi; ex iuris regulis, illa coram iudice (5) bonorum expetenda erant. (6) Quod ſi ex ſupremitatis obice difficilis aditus ad petitionem, & executionem; non ideò via pręcluſa fuit ſupremis ad agendum in ſupremos, immò à iure gentium

(5) Hugo Groc. *de iur. bell. lib.* 2. *cap.* 7. *n.* 27.
(6) *L. Hæres abſens*, vbi DD. *de Iudic.*

præſ-

præſcripta fuit medio fœcialium, propoſitionum, clarigationumque, vt latè notatum §. III. à num. 30.

Si verò feudalia petenda, id etiam ſolitũ fieri in Camera, ſeu coram domino feudi; (7) vt receptum, laudatumque notamus, omnique iure ſeruatum, maximè inter Gallos, vt euincitur ex ſatis decantatis contentionibus ſucceſsionum Ducatus Britaniæ, inter Ioannẽ Bloſenſem ſponſum Ioannæ, & Ioannem Violantis virum: Nec non Comitatus Atrebatenſis, inter Mathildem, & Robertũ Comitem. Nec alio extraordinario remedio, aut iudicio vſum inuenimus Robertum Caſſelenſem, & Ioannam de Cuychui ad agendum de nullitate renunciationis facta ſuper Comitatu Flandriæ in tabulis antenuptialibus Ludouici Niuernenſis Flandriæ Comitis, ad connubium Margaretæ, filiæ Philippi Lõgi Francorum Regis. Quæ cauſa, & ſi inter Principes de nullitate contractus agitata, nec vi, nec armis, ſed iudiciali forma, propoſita fuit in Parlamento Pariſienſi, in quo diſcuſſa, ac deciſa ſerie iudiciali, & Senatorum voto.

Si verò de Regni, ac Imperij ſucceſsione contenditur inter ſupremos, adeundum etiam eſt tribunal arbitrarium, ſiue extraordinarium ad id conſtitutum, vel conuentione litigantium, legibus, moribus, aut conſuetudinibus Regni, de cuius poſſeſsione erit contentio. (8) Sicuti laudatum inuenimus in cauſa Regnorum Aragoniæ, & Valentiæ, quorum lis voto iudicum terminata fuit, lataque ſententia in fauorem Ferdinandi Regis. (9) Inque contentione Regni Gallicani, inter Philippum, & Eduardum Angliæ Regem. (10) Et pariter Regni Luſitani, vacantis ex morte Henrici vltimi Luſitanorum Regis. Quod maximè receptum inter Brabantinos, apud quos, vt ipſa teſtatur Gallia: (11) *Cum aliquãdo de ſucceſsione Brabantini Ducatus ambigeretur, & vtriuſq; Prouinciæ ordines vna conuenerint, qui communi animo, & voluntate de conſtituẽdo Principe decernerẽt.* Ex quo, cũ de ſucceſsione Ducatus verſaretur lis, inter Ioannẽ Bohemiæ Regem, (12) & Margaritam Comitiſſam Flandriæ: (13) iura, quibus poſſeſsionẽ vnuſquiſque poſtulabat, in ordinum congreſſu, expoſita, diſcuſſa, & terminata fuerunt.

Quod iudiciale ius, vel fęciale propoſitionis (16) pu-

(7) *Cap. Cæterum, de iudic. cap. Ex parte, cap. Verum, de for. compet. cap. Imperialem, § præterea Ducatus, de prohib. feud. alien.* vbi DD. cumulat Roſent. *de feud. cap. 12. concl. 1.*

(8) Beſſold. *dict. diſp. de Reg. ſucceſ. diſſer. 14. num. 7.*

(9) Zurit. *Annal. Aragon. lib. 11. cap. 68.*

(10) Paul. Æmil. *in Carol. IV.*

(11) *Tract. Regin. Chriſtian. ius in Braban. fol. 337. n. 2. Manif. fol. 351*

(12) Diueus *rer. Brabant. lib. 14.*

(13) Idem Diueus *lib. 19.*

(14) Thucidid. *Bell. Poloponeſaic. libr. 1. Enim verò decreuerunt Lacedæmonij fœdera rupta eſſe, & bello vindicanda: non tam inducti ſociorum verbis, quam metu.*

(15) Hug. Groc. *de iur. bell. lib. 3. cap. 3.*

(16) Cicer. *lib. 1. offic. At belli quidẽ æquitas ſanctiſsimo fœciali Populi Romani iure præſcripta eſt: Ex quo intelligitur, nullum bellum eſſe iuſtum, niſi quod aut rebus repetũdis geratur, aut denunciatum ante ſit, & indictum.*

blicæ praxi ciuili receptum, vſu, & moribus gentium laudatum, (17) nulla ex cauſa, principio, aut Maieſtate violari valuit, etiam ſi Rex Chriſtianiſſimus contenderet violenter revulſam & raptatam ab vxore Dominationem, (15) cuius recuperationē ageret; ſicut nec violatum vſpiā, ni ab his, qui iura fugiunt iniuſtitiæ metu: (14) Cum omnium Principum, quorū animus ſincerus eſt, nec ex ſola cupidine proferēdi Imperij feruntur, ſed muneris onere ducuntur, arcanū fuerit, vt quidquid eis, Regnovè iuris competat, quæque ab ęquè ſupremo retineantur, publica, acſolemni repręſentatione petantur.

De quo quā plura congerere poſſemus, tā ex ſacris, quàm prophanis monumētis, ſed vnum pro cunctis ſufficiat. Refert Thucydides, (18) quòd cùm à Lacædemonijs tractaretur de recuperatione violenta rerū, quæ ab Athenienſibus tenebantur, in idque pararentur copiæ, Archidamus prudens Rex conſuluit, vt antequā ad arma venirent, & bellum inchoarent (quod poſt Peloponneſia cum dictum) Fæciales de ſumma rei mitterent ad Athenienſes; hac enim omiſſa cęremonia, (19) iniuſta arma, (20) cruentus, atroxque ſemper habitus fuit gladij vſus, etiam ad proprij recuperationem, ſi manu aliena teneretur. (21)

Sed cū invenimus Gallicanos aſſerto res à ratione alienos, (22) tempori ſeruientes, & raptos adulatione, (23) illud extollere axioma fædū: *Quòd non eſt in terrarū Orbe tribunal, cui ſiſti poſsit Rex Galliarū.* Deinde (oblitterata Regia fide, religione, iurisiurādi violataque) aſſerere, quod Rex iuſtè agit, dum meditatur ſibi ipſi in re propria militari manu ius dicere: Necnon, quod communis iuris attentis regulis, iuſti legitimique ſunt actus omnes, non operationes bellicæ tantū, ſed actiones ab eo ciuili examini productæ: Conabimur auertere Gallicani aſſertoris ſophiſmata, elucidareque, id omne, quod à Rege Chriſtianiſſimo meditatū, & ab aulicis aſſeſſoribus exaratum fuit, eſſe iniuſtitiæ notā conceptum, adulationis manu depictum, iniuſtumque, ac oppoſitum iuri Maieſtatis, publico, gentium, ac communi.

(17) Dioniſ. Halicar. *lib. 2. Quod ſi qua cōtra fœderis conditiones aliquid commiſſerit, legitimos agere, & verbis primo ius ſuum repetere: quodſi dedignetur facere poſtulata; tunc bellū ratū habere.* Ioan. Baltrin. *de re milit. lib. 1. c. 5.* Beſſold. *diſſer. de art. iureque bell. cap. 5. n. 5.* Adam. Contz. *Polit. lib. 10. c. 9.* Groc. *dict. lib. 3. cap. 3. à n. 5.*

(18) Tucid. *bell. Peloponeſ. lib. 1.*

(19) Beſſold. *de art. iureque bell. c. 5. n. 5. Barbarorū eſt non anxiè diſquirere, quid ius, quid in curia ſit; ſed quid vires ferant, aut patiantur, & ius ſuum omne, in armis conſiſtere arbitrari.*

(20) *L. Quiiuriſdictioni, de iuriſd. omn. iud. l. Nullus, C. de iudic. l. vnic. C. ne quis in prop. cauſ.* Oſuat. *lib. 17. cōment. ea. 1. lit. A.* Petr. Greg. *Syntagm. lib. 31. cap. 6. num. 18.*

(21) Proem. del Manif. *Ya ha dado orden de auiſar al Conſejo del Rey Catolico, como iba à tomar poſſeſsion dellos, en diſpoſicion de aſſegurar el ſoſsiego de los vaſſallos, que le ſeràn leales, ù de forçar la rebelion de los que no querràn reconocerle por ſu verdadero, y legitimo Soberano.*

(22) Aluar. Gent. *de iur. bell. libr. 1. capit. 7.* Ælias Schræd. *Delin. iur. bell. theſ. 1. lit. E. Id enim ferinum, nulla accepta iniuria ad cædes, & vaſtationes velle venire. Piſcium namque eſt, & ferarum ſe mutuò, vt vorent.*

(23) Q. Curt. *de reb. Alex. lib. 8. cap. 12. Non deerat talia concupiſcenti pernitioſa adulatio, perpetuum malum Regum, quorum opes, ſæpius aſſentatio, quàm hoſtis euertit.*

Nec

Nec inficias imus ex communi,& priuato iure aſſeri: *Filius, ergo hæres.* Negamus tamen eandem vim habere, iure gentium attento, quo firmantur iura, quibus agendum, vel pro valore renunciationis, vel pro ipſius nullitate, quam Ciuili, Romano. Ius etenim Gentium, ex principijs naturalibus ortum tantum præſcribit à ſuperſtitibus Parentibus, ea filijs ſuppeditanda, quæ neceſſaria nutriendis, & alendis. (24) Vnde primis ſæculis Paternitatem dixere gentes officium, non poteſtatem; quia conſtat charitatis mutuę (25) vinculo, & reciproca auxilij inter Parentes, & filios obligatione. (26)

Ex iure illo, quo inducitur pietas naturalis alendi filios, ortum fuit, vt pro legitima ſucceſsione haberetur translatio paternalium bonorum (27) in filios, alimenti loco ſubrogatorum Parentibus ab inteſtato decedentibus, lege interpretante, (28) præſumptam Parentum voluntatem fuiſſe, vt in eis ſuccederent, creditumque violari naturam, ſi natiuo generationis amori defuiſſe videretur. (29) Indeque prima ætas (vt diximus ſupra) priuſquam ſequentis ſæculi impietas adeò creuiſſet, vt cogeret vim legum ad pietatem, id ſolum pro legitima hæreditate habuit, quod ab inteſtato Parente in prolem deſcendebat, (30) non illud, quod expreſſa voluntas teſtantis aſsignabat.

Quamquam verò ea omnia certa ſint iuris axiomata, illud etiam certius omnibus ſæculis, immò & primo mundi, publicam ſalutem ſupremam legem fuiſſe: Indeque iura publica, & in publicam ſalutem conducentia ſemper, & vbique prælata, cæteris poſthabitis qualiſcumque qualitatis, & gradus (cultu Deo debito excepto) quia vnicè, & præcipuè in id intendunt, & collimant homines legitima ſocietate adunati, (31) vtpotè in fundamentum omninò neceſſarium communis vitæ ducendæ, & ſine quo ab irrationabilibus nullatenus

(24) Berth. Kallēbēx. *de renunt. illuſt. fœmin. q.* 1. *n.* 10.

(25) §. 1. *Inſt. de iur. natur.* vbi Scrib. Merlin. *de legit. lib.* 5. *tit.* 1. *q.* 6. *in princ.* Gudelin *de iure nouiſ. lib.* 1. *cap.* 14.

(26) *L. cum Vlpian. de interd. & releg. l. fin. verſ. Vtrāque, C. de dot. promiſ. omninò paternū eſſe officium.* Fab. *de error. Pragm. Decad.* 2. *error.* 2. *n.* 6. Beſſol. *diſſer. de trib. domeſtic. ſocietat ſpecieb. c.* 3. Petr. Gudel. *de iur. nouiſ. d. lib.* 1. *cap.* 14.

(27) *L. Si quis, de agnoſc. liber. l.* 3. *C. de alēd. liber. l. vlt. §. Ipſum autem, C. de bon. quæ liber. §. Ius naturale, Inſtit. de iuſt. & iur.* vbi DD. præcipué Ioan. Harpret. *num.* 8. Ariſt. *lib.* 1. *Polit. cap. vlt.*

(27) Immol. *l. Titio centum, § Titio genero, de cond. & demonſt.* Cacialup. *l. Omnes populi, n.* 75. *de iuſt. & iur.* Mēchac. *de ſucceſſ. creat. lib.* 2. *§.* 20. *num.* 312. Surd. *ae alim. tit.* 1. *q.* 1. *n.* 5. Merlin. *de legitim. lib.* 5. *tit.* 1. *q.* 1. *n.* 7. *& q.* 6.

(28) *L.* 8. *§* 1. *de iur. Codic.* Petr. Greg. *dict. lib* 41. *cap.* 1. Oſſuald. *lib.* 9. *comment. cap.* 1. *in not. lit. A. & B.*

(29) Corn. Tacit. *lib.* 3. *Ann.*

(30) Petr. Greg. *d. lib.* 41. *Syntag. cap.* 1. Ant. Fab. *de error. Pragm. decad.* 14. *error.* 1. Oſſuald. *lib.* 9. *comment. cap.* 1. *in not. lit. C.* Excellent. D. D. Chriſtoph. Creſpi, *obſeru. in deciſ. Valent. obſer.* 24. *n.* 1. Barth. Kallenbenx. *de renun illuſtr fœmin. q.* 37 *n.* 27. Infra. *§.* 4. *n.* 20.

(31) Beſſold. *dict. diſput. Nomicopolit. de Regn. ſucceſſ. diſput.* 2. *theſ.* 18 *Lex quippè vel conſuetudo ſucceſſionis, non eſt contra Regni commodum interpretanda, pro cuius vtilitate ſalubriter ab initio fuit introducta.*

differrent, aut à barbaris montanis. Iuxta quod rationis, naturæque dictamine hæreditates Parentum non æquali lance in filios diuisæ, & eatenus tantum succedebant in eorum bona, quatenus bono publico conducere credebatur. Ideòque, licet fœminæ, genitura, nataliumque vi æqualiter, ac filij filiationis mensura gauderent; tamen iure hæreditario non transibant in paternam hæreditatem, vt quæ non haberentur monumenta familiarum, paternique sanguinis. Quod videbatur ex bono publico, & gentium placito, quodque primum præ oculis habebat Pater, cum filius in continuationem dominij, propriæque substantiæ sufficiebat. Et tamen nè ea præteritio fœminarum impietati, aut languenti affectui daretur, loco alimentorum, quæ à Patre filiæ educandæ debebantur, portio quædam ex bonis paternis extrahenda filiæ taxabatur, nec ea tamen hæreditatis titulo, sed dotis. (32)

(32) Paul. Christian. *ad consuetudin. Mechilinienſ. tit. 16. art. 10. num. 4. & 5.*

Ex quibus fatendum necessariò, vt axioma: *Filius, ergo hæres*, vim obtineat, & filij nomen lege fulciatur, nec vox sanguinis vacua permaneat, obseruandũ prius, an cum filiali titulo conueniat publicæ vtilitatis ratio, publicoque bono conducat, vt filius in paterna bona succedat. In huius namque defectu, neque natura, neque natalia legem iuuant, nec vocem animant; immò potius evanida disparant, & locum cedunt vtilitati communi, vtpotè supremæ legum. Quæ doctrina orta fuit iure Diuino, (33) & gentium firmata: Filiæ Salphat, teste sacra pagina, excluſæ notantur, Israele toto censente, à successione paterna, & quidem nullo superstite filio masculo: Sed & si ipsæ in sui tutelam referebant ius naturæ voce sanguinis, Iudex tamen Sacer Moyses non ausus tantam causam sine Numine decidere, dum illis fauet paterna charitas, in illas militat populi dissensus consuetudine firmatus, & vtilitas publicæ conseruationis familiæ illius obliuioni non tradendæ, dum iura hæreditaria in alienam transeunt ineptitudine fœminarum propriæ conseruandæ. Moyses, inquam, Numen consulendum adijt. Sed audi Numen: Admittendas dixit in successionem Patris filias, vt videtur ex priuilegio; quia Salphat Pater optimus vir-

(33) Numer. *cap. 27.*

fue-

fuerat, ſed tamen ea lege prę ſcripta, & in poſterum ſeruanda, vt eę filiæ viris ſuę tribus nuberent, ne bona in alienam divagarent. Quo medio Deus fauit charitati paternę, & naturę indigentię, cauitque iuxta populi votum, gentiumque dictamen publico bono, ne bona in alienam ſtirpem diſtraherentur; quod neceſſum, ſi fœminis hęreditas obueniat.

Ex Dei legibus leges ortæ Athenienſium, qui ante Solonem ſucceſsionibus formam non præſcripſerant: Solone verò dictante, à Parentibus in filios bona deriuarunt, non tamen indiſcriminatim, ſed conſiderata publicæ vtilitatis conſonantia, præ qua priuata poſtergabatur, quamquam omnibus filijs, filiabuſque ęqua ratio natalium foret, & charitatis igniculus. Quamobrem nè naturę opera taxarent, quę progignit fœminas publico moderamini, familiarumque decori, prouectionique parum idoneas, lege lata prouiſum, vt fœminis nullo titulo hæreditatis, aut nomine ſucceſsionis, ſed dotis appellatione portio pro paternæ ſubſtantiæ quantitate, nobilitatiſque gradu conſtitueretur. (34)

Idque iuris viguit ſemper, probatumque fuit apud gentes, vt commune, & obſeruandum, vt ſupremum axioma, præſertim apud ſupremos Principes, quorum res eſt bono publico conſulere, & Reipublicę quieti prouidere, quolibet priuato iure, ac vtilitate contempta.

Hoc vinculo adſtrictum notamus Alexandrum: (35) Nam cum fato proximus, rogatus à Perdica fuiſſet, quem vellet ſceptro ſucceſſurum, iuraque daturum, non tantum in Macedonũ Prouincijs, quas ex Patre regebat, ſed in Aſia vniuerſa, quã manu ceperat, tametſi filius expectaretur poſthumus, non tamen pro illo cenſuit, ſed quaſi paterni amoris oblitus, nec vlla ambitionis aura commotus (vt in proprio ſtemmate, ſanguiniſque propagine famæ propriæ trophæum dicaret) bono tamtum publico intentus, ſubditorumque quieti, Pacis conſeruationi, vnionique prouidens, cæteris priuatis ſanguinis, ſui decoribus poſt tergum iactis, *Optimum* acclamãdum duxit, & ſuprema voce præcepit. Publica vtilitas fuit illi pro filio, pro ſtemmate,

(34) Ex Demoſthen. Vvon. Emm. de Repub. Athenienſ.

(35) Q. Curc. *de reb. Alex. lib.* 10. *cap.* 7.

pro-

pro cognatione; eaque cæteris Principibus debet eſſe pro familia, (36) & in eam debent collimare ſucceſsionis iura, nempè in Regni vtilitatem. In id enim, non in propriæ familię exaltationem, Deus creauit Reges, aut hominibus præpoſuit, genteſque loco Parentũ eos euexere, (37) titulo quidem nobiliſsimo, vinculoque ſtrictiſsimo inter quaslibet alias cognationes. (38)

In manu Romuli ortum inuenimus Regnum Romanorum, ex Tarquinijque ſanguine Reipublicæ Romanæ lilia, quæ vel ex Regijs legibus, vel exterarum delectu, vel ex more maiorum ius illud condidere; quod (Imperij augmento in maiorem partem Orbis diffuſo) commune factum, vnde iuris communis ſibi nomen arrogauit. (39) Id ius ergo præcipuè tendit, vt vſurpet ſuum, priuatumque ius patriæ poteſtatis; (40) adeò in immenſum aucta Parentum authoritate, filiorumque depreſſa, vt quaſi abrogata natura, ius contulerit vitæ, neciſque Parentibus in filios, pariterq; acquirendi ſibi quicquid filij labore, induſtriave paraſſent, (41) collato tamen inuicem filijs firmo ſuccedendi in bona paterna iure, vt nihil crederetur recepiſſe ex nouo titulo, ſed per continuationem Dominij, iuriſque ſuitatis. (42) Hinc ortum axioma: *Filius, ergo hæres.*

Sed haud ignotum Romanis, inter patriæ poteſtatis iura pro communi vtilitate; ſexuum diſcrimen, & bonorum: conſtituentibus primò fœminarum excluſionem à ſucceſsione hæreditatis, niſi forſan in ſubſidium virorum, eorumque defectu, iuxta Voconię (43) legis placitum, quæ vim, roburque tenuit vſque ad conſtitutiones Imperiales, (44) ex quibus pietate mouente vterque ſexus in ſucceſsionibus æquali iure cenſetur.

(36) *Concil. Toletan* 5. Loaiſa. *fol* 381. Valer. Maxim. *lib.* 5. *ca.* 6. Hieron. Oſſor. *de Reg. Inſt. lib.* 4. Petr. Crinit. *lib.* 2. *de honeſt. diſcipl. ca.* 4. Philip. Camerar. *oper. ſucceſsiu. par* 2. *cap.* 45. Ioſeph. Steph. *de vnic. Relig. cap.* 1, Mendoza, *viridar. lib.* 5. *problem.* 37. Contz. *Politic. lib.* 7. *cap.* 4. Beſold. *de Maieſt. in gener. cap.* 1.

(37) Ioan. Immol. *l. Neceſſarius, §* nõ aliàs *par.* 3. *n.* 32. *ad. S. C. Syllanian.* Luc. de Pen. *l. Quicumque, nu.* 8. *C. de omni agro deſerto, li.* 11. Amay. *obſer lib.* 1. *cap.* 1. *n.* 5. Maucler. *de Monarch. p.* 3. *lib.* 2. *cap.* 6. Contz. *Polit. lib.* 7 *c.* 5. Bulenger. *de Imper. Roman. lib* 1 *cap.* 22. Guther *de offi. Dom. Aug. lib.* 1. *cap.* 40. Theod. Hoeping. *de iur. inſign. cap.* 22. *n.* 65.

(38) Plutharc. in Pyrrhum.

(39) *L.* 2. *§ Exactis Diuinde, De orig. iuris.*

(40) *L.* 3 *l. Paterfurioſo, de his qui ſunt ſui, §.* 2. *Inſtit. de Patr. poteſt.* vbi Æguin. Hothoman Harpret. Fab. Rolin. *antiquit. lib.* 9. *cap.* 3. Alex. ab Alex *dier. genial lib.* 6. *ca* 10. Paſchal. *de virib. Patr poteſt. cap.* 1. *part.* 1. *n.* 1.

(41) *L. Placet, de adquirend. hæred. l.* 1. *§. Item adquirimus l.* 3. *De adquir. poſſeſ.* Dion. Hàlicar. *lib.* 8. Senec. *de benefic. lib.* 7. *c* 4. Ariſtot. *lib* 1. *Polit. ca.* 8. Petr. Greg. *lib.* 11. *Syntag. c* 8. *n.* 17. Oſſuald. *lib* 3. *cõment. c.* 5. *&* 6. Paſch. *de virib. Patr poteſt. p.* 1. *c.* 3. Fab. *in rational l. Silongius, § ſi filius, de iudic.* Conan. *lib.* 2. *cõment. cap.* 13. *nu.* 2. Vacun. *declarat. iur. decl.* 8. *&* 112. Petr. Gudel. *de iur. nouiſ lib.* 1. *cap.* 13.

(42) *L. Inſuis, de liber. & poſthum.*

(43) Dion. Caſſan *lib.* 56. Aul. Gel. *noct. Attic. lib.* 7. *cap.* 13 *& lib.* 17. *cap.* 5. D. Aug. *de Ciuit. Dei. lib* 8. *cap* 3. Bodin *de Repub. lib.* 5. *ca.* 2. Ludel. *§. Liberi, Inſtit. de ſucceſ. abinteſt. n.* 5. Forſter. *lib.* 3. *de ſuc-ceſ. cap* 13.

(44) *L. Maximum vitium, C. de liber. præt. Authen. Inſucceſ. C. de ſuis, & legitim. hæred. Aut. de hæred. abinteſt.*

Ni ſequamur ſententiam dicentium, id à Iuſtiniano conſtitutum, ex Theodoræ vxoris placito.

Ex quo inter eos aliter agebatur circa Patriam poteſtatem, intercedente publico bono, aliter priuato. Si enim cauſa publica interuenerat, filius familias integer homo habebatur, & in quemlibet actum pro legitima perſona ad agendum, & adquirendum. Neque filius reciproco dominio fruebatur paternæ ſubſtantiæ, neque ſuitatis priuilegio, nec è contrario poteſtatis patriæ virtus coalebat. Quorum ratio ea fuit; vt vniuerſali, publicoque bono, vt fas eſt, natalium, ſanguiniſque iura colla ſubmitterent. Quod legitimè conſtitutum & ſeruatum inuenimus inter milites, (45) qui, nam bono patriæ, publicæque conſeruationi dicati, etiam ſi filij familias, ſibi adquirebant, non Patri, & de adquiſitis, ſeu viuentibus, ſeu ex teſtamento libera eis erat diſponendi facultas, ac ſi Patre orbatis, extincta ob publicũ bonum Patria poteſtate: Patres etiam eadem libertate gaudebant, nec voci ſanguinis auris vlla dabatur aduerſus eorum teſtamenta, nec vllum concedebatur auxilium tacitum, vel expreſſum, beneficiumve ordinarium, aut extraordinarium (46) filijs obloquentibus. Tanta habita fuit communis boni cauſa, etiam contra iura ſanguinis, vt non ſolum teſtamenta, ſed nuda expreſsio ſimplicis voluntatis ſubſiſteret, etiam violatis patriæ, & filiationis iuribus, nulla requiſita ſolemnitate, ſtipulatione, teſte, ſubſcriptione, ſigno, aut annulo; quibus formulis cęteri ſolemnes actus, & priuati, muniri debebant. (47)

Quæ publici boni prælatio omnibus alijs priuatis vtilitatibus ſemper præcipua fuit inter ſupremos Principes, inter quos iura ſuprema, eaque, quæ tangunt Dominia, & Principatus, hac trutina penduntur, poſthabita ſanguinis, & ſucceſsionis qualitate; quemadmodum (prætermiſsis pluribus doctrinis vſitatis, & obuijs) notatur, referente Iuſtino, (48) exemplo Parthico: Defuncto enim Arſace Rege, ſupererant duo filij, Pharnaces, & Mithridates. Pharnaces ætatis prærogatiua hæres Regni nec multò poſt deceſsit, multis filijs relictis, quibus præteritis, fratri potiſsimum Mithridati inſig-

nis

(45) *L. 1 & 2. ad S. C. Maced l. 2. de Caſtrenſ. pecul. l. 2. § Nec Caſtrẽſe, de cellat. l 6. C. de bon. quæ liber. §. 1. Inſt quibus nõ eſt permiſ facer. teſtam.* Laté Donell. & ad eum Oſſuald. *lib. 9. commen. cap. 5. lit. B.*

(46) *L. Papinianus, l. Si inſtituta, §. De inofficioſo, de inof. teſt. l. de inofficio, & l fin. C. eod. §. 1 & tot tit. Inſtit. de milit. teſtam.* vbi Scribentes.

(47) *L. 1. Faciant equidem teſtamenta quomodo volent, faciant quomodo poterint, ſufficiatque ad bonorum ſuorum diuiſionem faciendam, nuda voluntas teſtatoris, l. Diuus, l. Miles, de milit. teſtam. §. 1. & totot tit. inſt. eod. l. 5. C. de milit. teſtam.*

(48) Iuſtin. lib. 41. *Tertius Parthis Rex Priapatius fuit, ſed & ipſe Arſaces dictus. Nam ſicut ſupra dictum eſt, omnes Reges ſuos hoc nomine, ſicuti Romani Cæſares. Auguſtoſque cognominauere. Hic actis in Regno quindecim annis deceſsit, relictis duobus filijs, Mithridate, & Phrabate: quorum maior Phrabates more gẽtis, hæres Regni, Mardos validam gentẽ bello domuit; nec multo poſt deceſsit, multis filijs relictis; quibus præteritis, fratri potiſsimum Mitridati, inſignis virtutis viro reliquit Imperium: plus Regio, quã patrio deberi nomini ratus, potiuſque Patriæ, quã liberis cõſulendum.*

nis virtutis viro reliquit Imperium, plus Regio, quam Patrio deberi nomine ratus, potiuſque patriæ, quam liberis conſulendum. Qua inſtitutione, præteritis Pharnacis filijs, Regni habenas ſuſcepit, inſtituto poſt ſe filio Phraarte.

Sed coronidem imponat glorioſior, ſacratiorque deciſio, qua nullam obſeruatu digniorem agnouere ſæcula. Sic legem appello Diuinam, & peculiari populo ſuo per Moyſem ſcitam, & promulgatam. (49) Præcepit quidem filium Primogenitum cæteris fratribus præferendum in benedictione, alijſque priuilegijs Primogenituræ, ſublata Parentibus omni facultate hunc ordinem mutandi quolibet prætextu, aut propriæ dilectionis, aut maternæ præeminentiæ. Ex qua lege Regnum Iſraeliticum ad Adoniam pertinebat, (50) vtpotè Dauidis Primogenitum, & diuino, naturalique iure prælatum. Inde Patre morti proximo, ipſe Adonias, vt qui in ſua ſe inſinuaret, ſceptrum apprehendere, ſedereque Regali in throno conatus fuit. Sed tamen (vt myſtica non tangam) cum Pater Dauid prophętico ſpiritu præuideret affuturam gloriam, conſpicuamque fœlicitatem obuenturam populo ex ſceptro Salomonico, ſapientia cęlitus demiſſa roborato, & inſtructo, ſeque promiſſione adſtrictum, qua obtulerat Berſabeæ vxori communem filium Salomonem ſibi in Regnum ſucceſſurum, & in Regia ſede ſeſſurum, exhæredato, eiectoque Adonia Primogenito, in ſucceſsionem vocauit Salomonem, vngendumque potius curauit. In cuius prole vſque ad interitum Regni ſceptrum permanſit.

Quis erit, qui hanc minoris filij prælationem, vt iniuſtam ſugillet, factam quidem à Rege ſanctiſsimo iuxta cor Dei formato ab ipſo Deo, & à Natham propheta confirmatam, vtpotè publico bono expedientiſsimam?

Nec refert, ſi obijciant: Ius Primogenij, quod Adoniæ competebat, non comptehendere Regni Dauidici ſucceſsionem, vtpotè, quod non ex hæreditate deſcenderet, ideòque non includi, nec intelligi poſſe ijs in locis, vbi lex præfert Primogenitum cæteris natu minoribus. Certum enim eſt, Dauidem amaſſe Adoniam:

(49) Deuter. *cap. 21.*

(50) 3. *Reg. cap. 1.*

cer-

certum etiam, liberum Regi fuiſſe eligere ſucceſſorem ex bono publico; nec alia de cauſa prætuliſſe Salomonem Adoniæ, alijſque huic proximioribus, quos omnes diligebat, quam quia ſic vtile regimini, & vtilitati populi: Amabat quidem cæteros ætate prouectiores, teſte Abſalonis fato, cuius dolorem acerbiſsimum, vt leniret bono publico intentus, lachrymas temperauit, quia populi ſalus prior erat illi, quam vita filij etiam dilectiſsimi. (51) Nullo ergo alio fine Salomonem prætulit tenellum, quam quia populo proſpiciebat, & vtilitatem eius ex ſapientia Salomonis, Numine dictante, præuidebat: Sed vrgendum reor, vi exempli hauſti ex Sacra Hiſtoria. Ex hæreditate deſcendit ſceptrum in Roboam Dauidis nepotem: hic tamen Rex inſtituturus ſucceſſorem inter plures filios, populo, non priuato amori proſpexit, vndè cæteris poſthabitis, in ijſque Primogenito, Abbiam extulit. En cauſam ex ſacra pagina: quia ſapientior, & potentior ſuper omnes filios eius. (52) Quibus exemplis conſtat, artem regendi, & ſubditos tutandi eſſe officium Regum.

Hiſce exemplis ius Regium vſurparunt Galli pro fundamento ſummæ poteſtatis, qua ipſorum Reges, non obſeruato naturæ, ſanguinis, fraternitatis, charitatis; immò nec alimentorum iure pro libito de ſuis bonis luſerunt, ſiuè ex hæreditate deſcenderent, ſiuè ex adquiſitione, (53) teſte Brucnerio.

Inde prouenit, eatenus filijs ius competere in bona paterna, hæreditatemque ſuccedendi (præſertim in Ditiones, ſupremaque Dominia) quatenus bono publico conducat; (54) nam ſi obſit, neganda illatio: *Filius, ergo hæres.*

Secundum quæ (dicas obſecro) vtrùm conſulendum iuri priuato Chriſtianiſsimæ Reginæ, quo publicum bonum violatur, Paxque tandiù exoptata Reipublicæ Chriſtianæ diſcinditur; an è contra actio illa, ſi qua ſit, contemnenda in tantæ cauſæ concurſu? Nam ſi modica vtilitas, quæ in quolibet milite attenditur,

(51) 2. *Reg. cap.* 19.

(52) 2. *Paralypom. cap.* 11. *Quia ſapientior, & potentior ſuper omnes filios eius.* Abulenſ. 3. *Reg. cap.* 1 *quæſt.* 34. Gaſp Sanch. *commen. in dict. cap.* 11. *Reg. num.* 27.

(53) Brucn. *reſol. quæſt. illuſtr. corollar. vlt n.* 6 traditus *ſup* § 4. *nu.* 30 *& ſeqq.*

(54) Hening. Arniſ. *lib* 2. *cap.* 2. *de ſucceſſ. & excluſ. fœmin. c.* 2 *ſect.* 12. *n.* 148. *Rempublicã non eſſe Patrimonium Reginæ, ita vt pro ſuo arbitrio hæredem, aut dominum introducere queat; ſed legẽ omnibus Reipubl. Inde à primis auſpicijs innatam eſſe, ne quid ius ſit aggredi Principibus priuatim, quod non expediat publicæ.*

dum ſub ſignis agit, (55) quia ſubleruit publicæ vtilitati, & Reipublicæ tutamini, cęterorumque conuaſſallorum quieti, ſutficiẽs viſa eſt meritò, vt in filio, Patreque turbentur iura ſanguinis: Quo ore, niſi adulatorio poteris inficiari, cauſam noſtram altiorẽ eſſe, maioreque priuilegio metiendam, vtpotè proximiorem bono publico; ſed ſi æqua ſit ſaltem, nonne eodem gaudebit negotium Pacis conſeruandæ (de quo poſtea) vt cum de ea agitur, paciſcãtur Principes, filiorum actionibus non attentis, quæ ſola iuris ſubtilitate ciuilis nituntur?

Erit ne conuenientior ea iuris exceptio in fauorem militis, pro quo inuertitur naturalis ordo ſuccedendi, quia caſtrametatur, lorica, & armis cinctus ad hoſtis conſpectum in dubia fortuna vincendi, aut ſtationem tutandi, quam in tanto, tamque celebri fœdere Pacis certo inde ſequuturæ, quo tot gentes exhilaraturæ, & in quem finem diriguntur arma? (56)

Credendum eſt, neminem adeò ceruicoſum eſſe, vt neget, quod diximus, nec fateatur, quod negamus, ni vniuerſorum bono occludat aures farcimine adulationis? Præſertim, ſi ſciat quicquid in ſpem conciliandæ, & ſtabiliendæ pacis in pactum deſcendit, etiam contra ius Ciuile, ſtare, firmum eſſe, legitimumque ex alio ſuperiori iure, nullo alio attento, quam fœderali. (57)

His iactis fundamentis, quibus innituntur ius gentium, & Romanorum, ex quibus prodiere leges Hiſpanicę, Gallicæque, immò omniũ gentium mores, placita, & ſcita, liquidò conſtat, quod dum cauſa publica interuenit, iura filiorum, & ſanguinis conticeſcunt, & latent, nullo firmo fauore nitentia, ſed poſterganda neceſſariò.

Vnde concludendum: Nil iuris Reginæ Chriſtianiſſimæ adeò fauere potuiſſe ad ſuccedendum Patri, quod non ipſe Pater, & Rex inuertere, & immutare potuiſſet, dum conſuluit bono publico, Regnorumque commodo, & Reipublicæ vtilitati. Et quamquam valeamus accedere ad ea, quæ aduerſus renuntiationis virtutem, ac vim obijciuntur, Auroræ ful-

go-

(55) Æguin. Baron. *Inſtit. de milit. teſtam.* Petr. Gudel. *de iur. nouiſſim. lib. 5. cap. 21.*

(56) Saluſt. Ferret. Bodin. Petr. Greg. Scrẽborner. adducti, *§ 4. n. 14.*

(57) Roman. *conſ. 332. n. 16.* Crauet. *conſ. 490 n. 4.* Ant. Corſet. *tractat. de Priuil. Pacis, Priuil. 60.* Farin. *in prax. quæſt. 14. num. 11.* Theodor. Reinfing. *de Regimin. ſæcul. lib. 2. claſ. 3. cap. 3. num. 15.*

goribus clarius oſtendentes, parum tutam ſententiam, qua ſcriptor Gallicus fulcitur, nec penſatis nodis, nec rei, iuriſque veritate animaduerſa.

Prius tamen neceſſum videtur monere eos, qui ipſius paradoxas luſtrarunt, immò authorem docere, qui ingenium torſit, vt renuntiationem Chriſtianiſsimæ Reginæ annullaret, debuiſſe prænotare, tàm Regem noſtrum, quàm Sereniſsimam Infantem filiam, & quemlibet ſeorſim duplicem geſsiſſe perſonam, (58) duoque diuerſa iura in vnoquoque reſediſſe. Rex enim noſter Pater erat, & Rex, item Pater naturalis: Infans Sereniſsima filia naturalis, & filia Regia, (59) quam tunc ex aptitudine ſucceſsionis dictitaui ex Tacito: *Regni munimentum.* Quod idem diſcernendum circa bona in renuntiatione comprehenſa. Etenim poſsident Reges quædam bona publica, & Domanialia, iuxta Galliæ conſuetudinem; (60) Publica, & Regalia, iuxta antiquas Hiſpaniæ (61) leges, vſu, nomineq; trito dicta, *DE LA CORONA*, in quæ nullum ius filijs ex hæreditate competit: quædam alia Regi propria, & priuata, vt cęteri homines communia filijs.

Ex qua diuiſionis forma inſtitutus tractatuum proceſſus, & exarata matrimonialia pacta: Etenim diuerſis, diuerſorumque bonorũ renuntiationibus celebrandis, diuerſi actus, diſtinctaque capitula dicata ſunt; nempè iuxta naturam, ſpeciemque iuris renuntiandi. Renuntiatio igitur hęreditatum paternę, maternęque ſubſtantiæ, quæ quaſi à perſonis priuatis in priuatam perſonam filiæ deriuanda, ſeorſim acta cap. 4. per hæc verba. (62)

(58) Oldrald. *conſ.* 7. Menoch. *conſ.* 306. *nu.* 6 Petr. Gregor. *de Repub. lib.* 8. *cap.* 3 Reſtaur. Caſtald. *de Imper. quæſt.* 40. *num.* 3. Ioann. Limm. *de iur. publ. lib.* 2. *cap.* 10. *nu.* 6. Diximus *de lege Politic. lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 49 & 56. Excellentiſſ. ac Sapientiſsim. D. D. Chriſtoph. Creſpi de Valdaur. *obſeruat. in deciſ. Valent. obſeru.* 103. *num* 57. Homuſ. Donad. *de renunt. cap.* 29. *num* 17 & 18.

(59) Tacit. *lib.* 1. *Annal.* vbi Lypſ. *num.* 29. Arnold. Clapmar. *de Arcan. Rer. public. lib.* 1. *cap.* 21. Bulenger. *de Imper. Roman. lib.* 3. *capit.* 4. Diximus Comment. *ad leg.* 16. *tit.* 1. *lib.* 4. *Recopil. loſ* 10. & *gloſ* 13. *anuner.* 71.

(60) Petr. Gregor. *de Republic. lib.* 7. *cap.* 6. *num.* 20. & 21. Renat. Chopin. *Doman. Franc. lib.* 1. *cap.* 1. Beſſol. *de Ærar. cap.* 1. *num.* 5. Maximil. Fault. *conſil. pro Ærar. conſ.* 60. & 196.

(61) Concil. Toletan. 4. *cap. vltim. Concil. Toletan.* 5. & *Concil.* 8. *cap.* 10 *l* 2. & 4. *Prolog. del Fuerojuzgo*, vbi Villad. *num.* 40. Hug. Grot. *de iure belli. lib.* 3. *cap.* 20. *num.* 5. Excellentiſsimus Domin. & nunquam ſatis laudatus D. Chriſtoph. Creſpi, *obſeruat. in deciſ. Valent. obſeruat.* 103. *num.* 57. & 58.

(62) Cap. 4. Tractatus Matrimonialis.

Quod ſolutionis effectiuæ virtute à Chriſtianiſsimo Rege perceptæ, aut ipſius iuſſu à quolibet percipiendæ, præfatorum quingentorum millium ſcutorum auri de Sole, aut iuſti eorum valoris, prædictis aſsignatis temporibus, Sereniſsima Infans D. Maria Thereſia acquieſcere debeat, & acquieſcat præfata dote contenta, nulluſque ei maneat recurſus, actio, vel ius ad petendum, aut inquirendum, quod ad ſe pertineant, aut pertinere poſsint alia quæcumque bona, iura, & actiones hæreditatis paternæ, vel maternæ, tàm per perſonalem repræſentationem, quàm quouis alio modo, vel titulo ſcito, vel ignorato: Ab his enim omnibus qualiſcumque conditionis, aut qualitatis exiſtentibus, excludenda eſt; & prius quam matrimonium contrahat, in forma renunciabit, cum omnibus viribus, firmitatibus, & ſolemnibus requiſitis, ac neceſſarijs: Hancque renuntiationem perficiet ante nuptias per verba de præſenti, & poſtea illam approbabit, & ratificabit, ſimul cum Rege Chriſtianiſsimo poſt connubium, eiſdem cum viribus, ac ſolemnitatibus, quibus facta fuerit prima renuntiatio; & ſi quæ aliæ viſæ fuerint conuenientes, & neceſſariæ, quibus ex nunc ad tunc Chriſtianiſsima Maieſtas, & ſua Altitudo ſtabunt, & ſtare tenebuntur. Si fortè autem dictæ renuntiationi, & ratificationi non fuerit locus, ex nunc ad tunc, huius ſolummodo Capitulationis vigore pro facta, & rata habeatur: Debeat igitur eſſe in forma efficaciori, & ad eius vim, ac firmitatem retinendam magis conuenienti, cum omnibus clauſulis, derogationibus, & abrogationibus quarumcumque legum, vſuum, ac conſuetudinum, necnon decretorum, & conſtitutionum in contrarium tam in toto, quom in parte. Quæ omnia hunc ad effectum à Regibus Catholico, & Chriſtianiſsimo erunt deroganda, & per huius, quam fecerint, capitulationis approbationem, ex nunc ad tunc derogata cenſeantur.

Que mediãte el pagamento efectiuo, hecho à ſu Mageſtad Chriſtianiſsima, ò à quien por ſu mandado lo huuiere de recibir, de dichos quinientos mil eſcudos de oro del Sol, ò ſu juſto valor, en los plaços arriba dichos, la Sereniſsima Infante Doña Maria Tereſa, ſe aya de contentar, y contente con la dicha dote, ſin que le quede recurſo, accion, ni derecho alguno, para pedir, ò pretender, que le pertenecen, ô puedan pertenecer otros mas bienes, derechos ni acciones de las herencias de las Mageſtades Catolicas ſus padres, ò por contemplacion de ſus perſonas, ò en otra qualquier manera, ò por otro qualquier titulo ſabido, ò ignorado; porque de todos ellos de qualquier condicion, naturaleza, ò calidad que ſean, ha de quedar excluida; y antes de la efectuacion de ſu deſpoſorio, harà renunciacion en forma de ello, con todas las fuerças, firmezas, y ſolemnidades que ſe requieren, y ſon neceſſarias. La qual harà antes de caſarſe por palabras de preſente, y deſpues la aprobarà, y ratificarà, juntamente con el Rey Chriſtianiſsimo, luego q̃ aya celebrado ſu caſamiento, con las miſmas fuerças, y ſolemnidades con que ſe huuiere hecho la primera renunciacion, y las que mas pareciere conuenientes, y neceſſarias. A que deſde aora para entonces ſu Mageſtad Chriſtianiſsima, y ſu Alteza han de quedar, y queden obligados; y q̃ en caſo que no hagan la dicha renunciacion, y ratificaciõ, deſde aora para entonces, ſolo en virtud de eſta capitulacion, ſe tengan por hechas, y otorgadas La qual ha de ſer en la forma mas eficaz, y conueniente que pueda ſer para ſu valor, y firmeza, cõ todas las clauſulas, derogaciones, y abrogaciones de todas qualeſquier leyes, vſos, y coſtumbres, decretos, y conſtituciones contrarias, ò que lo impiden en todo, ò en parte; las quales para eſte efeto ſus Mageſtades Catolica, y Chriſtianiſsima han de derogar, y por la aprobacion que hizieren de eſta capitulacion, deſde luego para entonces ſe entienda quedar derogadas.

In

In cuius pacti executionem Chriſtianiſsima Regina renuntiationem ſingulari inſtrumento ſpopondit, confirmans, & ſeſe referens ad ea, quæ continebantur cap. 2. & 4. Tractatus Matrimonialis, (63) in hæc verba.

D. Maria Tereſia Hiſpaniarum Infans, & Dei gratia Galliarum promiſſa Regina, filia natu maior Altiſsimi, Excellentiſsimi, & Potentiſsimi Principis D. Philippi Quarti, ipſiuſmet gratia Hiſpaniarum Regis Catholici, Domini mei, & Altiſsimæ, Excellentiſsimæ, & Potentiſsimæ Principiſſæ D. Eliſſabethæ Reginæ Catholicæ, iam ad ſuperos: Ex hoc inſtrumento, & ſcriptura renuntiationis, cæteriſque in illa contentis, notum ſit, & liqueat cunctis, quorum ad aures in eis expreſſa quoquo modo peruencrint. Videlicet, quod capite 2. & 4. capitulationis meæ matrimonialis cum Altiſsimo, Excellentiſsimo, & Potentiſsimo Principe Ludouico XIV. Galliarum Rege Chriſtianiſsimo factæ in Inſula, Phaſianorum dicta ſuper Iuuium Vidaſum Cantabricæ Prouinciæ, Galliæ finitima die ſeptima menſis Nouembris, anni præteriti 1659. Decretum fuit, & pactum, quod Dominus meus Rex, ex cauſa, & contemplatione huius matrimonij, & ad id, pro dote, & bonis propriis, ſe mihi promiſsit daturum quingenta millia ſcutorum auri de Sole, quæ ſoluenda, & tradenda forent loco, & temporibus prædicto capite deſignatis, Regi Chriſtianiſsimo, aut illi, cui facultas ab eo fuerit data; quibus receptis acquieſcere debeam, & acquieſcam à quibuſcumque iuribus, & actionibus, quæ nunc, & in futurum ad me pertineant, & pertinere poſsint ſuper bona, & hæreditates Sereniſsimæ Reginæ D. Eliſabethæ Matris meæ, & futuræ ſuc-

ceſ-

(63) *Inſtrumentum renuntiationis factæ à Regina Chriſtianiſsima in oppido Fontis Rabiæ 2. Iunij 1660.*

Doña Maria Tereſa, Infante de las Eſpañas, y por la gracia de Dios Reyna prometida de Francia, hija mayor del muy Alto, muy Excelente, y muy Poderoſo Principe Don Felipe Quarto por la miſma gracia, Rey Catolico de las Eſpañas mi ſeñor; y de la muy Alta, muy Excelente, y muy Poderoſa Princeſa Doña Iſabel, Reyna Catolica (que aya en gloria.) Por eſte inſtrumento, y eſcritura de renunciacio̅, y de lo demas que en ella ſe contendrà: Sea notorio, y manifieſto àlos que en qualquier manera tuuieren noticia de ella, que por los cap. 2. y 4. del Tratado de mi Matrimonio, prometido co̅ el muy Alto, muy Excelẽte, y muy Poderoſo Principe Luis XIV. Rey Chriſtianiſsimo de Frãcia, otorgado en la Iſla, llamada de los Fayſanes, ſobre el rio Vidaſoa, del diſtrito de la Prouincia de Guipuzcoa, y cõfin deſtos Reynos cõ el de Frãcia, en 7. de Nouiẽbre del año paſſado de 1659. ſe reſoluiò, y aſſentò, que el Rey mi ſeñor, por cauſa, y contemplacion deſte Matrimonio, y para q̃ lleue à él por dote, y bienes mios propios, prometiò me daria quiniẽtos mil eſcudos de oro del Sol, q̃ ſe pagarian, y entregarian en el lugar, y à los plaços expreſtados en dicho capitulo, al Rey Chriſtianiſsimo, y à la perſona que tuuiere ſu poder; y q̃ con ellos me aya de cõtentar, y tener por contenta de todos, y qualeſquier derechos, y acciones, q̃ de preſente, y de futuro me pertenezcan, y puedan pertenecer, à los bienes, y herencia de la Sereniſsima Reyna Doña Iſabel mi madre, y de la futura ſucceſsion q̃ del Rey mi ſeñor (q̃ Dios guarde) y de todo lo que como hija, y heredera de ſus Mageſtades Catolicas, y por ſu derecho, y cabeça; y por qualquier titulo penſado, ò no penſado, ſabido, ò ignorado; aſsi por linea paterna, como materna, derecha, ò tranſverſal, mediata, ò inmediatamente me pudiere tocar, y pertenecer; y q̃ antes de celebrar el Matrimonio por palabras de preſente, huuieſſe de ceder, y renunciar todos mis derechos en el Rey mi ſeñor, y en las perſonas que tuuieren el ſuyo, y ſu Mageſtad quiſiere, y tuuieſſe por bien, ſegun q̃ mas particularmẽte ſe expreſſa, y declara por los dichos cap. 2. y 4. que he leìdo, y oìdo leer muchas vezes antes de venir à otorgar eſta eſcritura, que quiero ſe ingieran, y pongan en ella letra à letra, y palabra por palabra.

ceſsionis Domini mei Regis, quem Deus ſoſpitet, & ſuper eà omnia, quæ ad me, tanquam filiam, & hæredem vtriuſque Catholicæ Maieſtatis, ſuumque ob ius, & caput, ob quemlibet titulum, ſcitum, vel ignoratum, tàm ex paterna, quàm ex materna linea, directa, aut tranſuerſali, mediatè, aut immediatè, ad me pertinere, aut ſpectare poſſent. Et quod antequam nuptiæ celebrarentur per verba de præſenti, cedere deberem, & renuntiare omnia mea iura in Regem Dominum meum, & in eos, ad quos ſpectauerit, & ſua Maieſtas voluerit, vel dignata fuerit, provt expreſsius declaratur dictis cap. 2. & 4. quæ ſæpius legi, & audiui, antequam hæc ſcripta ſignarem, quæ ad vnguem, & de verbo ad verbum his inſeri volui.

Iuxta prædicta igitur, & eadem mente; in ipſo antenuptiali pacto pro eo iure in ſpe competenti Sereniſsimæ Infanti, quatenus Regis filiæ, præ oculis habito bono publico, communique commodo, ſtipulationi mandata eſt renũtiatio Regnorum, Domaniorum quorumcumque, aut ſtatuum Hiſpanicæ Monarchiæ, quam adduximus ſupra, & hic conſultò omittimus. Quę qui dem renuntiatio acta ſuit à Chriſtianiſsima Regina ſecundum diſpoſita, cap. 5. tractatus Matrimonialis, de qno §. 5. à num. 11.

Quare ad nullitatem renuntiationis debuit ſcriptor exprimere, quo ex capite illam obijciat? An quia in renuntiatione valedicatur bonis hæreditarijs ex titulo paterno, maternovè obueniẽtibus; an quia pariter valedicitur Regnis, ſtatibus, Domanijſq; in ſpe competentibus ex iure, lege, ſtatuto, aut conſuetudine. Namque diuerſiſsimè trutinanda eſt nullitas, aut valor renuntiationis vnius, & alterius; cum ipſa bona diuerſæ conditionis cenſeantur. Sed verò cùm ſcriptor, conſcientia dictante, agnouerit, nullum eſſe locum decantatę nullitati, ſiue in priuatis bonis, ſiuè publicis, in diſcriminatim loquitur, effingens quoddam capitulum falsò reſarcinatum, aſſumptis nimirum verbis centonatim ex duobus capitibus ſeparatis, ac diuerſis, vt ex ipſo patet.

Rebus (64) itaque cõpoſitis in hæc penè verba ceſsionis clauſula deſcripta fuit; Regem videlicet Catholicum Sereniſsimæ Infanti D. Mariæ Thereſiæ in dotem dare, & promittere matrimonij ergò cum Rege Chriſtianiſsimo ineundi, quingenta millia nummùm

(64) Scriptor Gallicus fol. 14. & 15. num. 7.

au-

aureorum; eamque pecuniæ ſummam Pariſijs repræſentari oportere, & eius tripartitam ſolutionem tribus quoque fieri temporibus; ita vt pars tertia ſtatim ab inito matrimonio, pars altera intra annum, quod reliquum erit vertente ſemeſtri ſit perſoluendum. Ea quidem lege (dummodo hæc ſumma, aut quod tanti eſt, Regi Chriſtianiſsimo præſcriptis temporibus numeretur) vt Sereniſsima Princeps hac contenta dote ius omne in paterna, & materna bona, atque in omnes ſucceſsiones, quacumque ratione, aut titulo contigerint, omninò repudiet, ijſque planè renuntiet: ſeu ea iura, quibus ceſſura eſt, explorata habuerit, ſeu illa ignorauerit: quocumque enim modo, aut conditione res prædictæ fuerint, cum omnibus poſteris ſuis, vtriuſvis ſint ſexus, his ſimul & omni dominatione, aut Principatu Hiſpanicæ Monarchiæ omninò excluditur; niſi fortè ſine liberis ſit marito ſuperſtes; tunc enim ſoluta, & libera ab illa excluſione futura eſt, atque eius iura in paternas, & maternas hæreditates ſartatecta, & illæſa ſeruabuntur.

Quæ clauſula nuſquam eſt, nunquam fuit, nec inter capitula Pacis antenuptialia, nec inter acta renuntiationis Reginæ Chriſtianiſsimæ: Cum illa, quæ verſatur circa Regna, ſtatus, aut cætera Domanialia, ſeorſim, vtpotè diſtincta (65) à cæteris bonis hæreditarijs, aut patrimonialibus, (66) conſtituta inueniatur, in qua non ſe geſsit, vt filiam naturalem Philippi naturalis Parentis, ſed vt filiam Regis; nec per eam valedixit bonis paternalibus, quæ ex priuata paternitate deſcendunt, ſed bonis publicis, ſucceſsionibuſque Regijs ex publico bono, & pro publica ſubditorum vtilitate. Quo caſu ea dogmata, & axiomata, quibus ſcriptor Gallicus fidit, & quæ iactabundus extollit, fulcra ſunt arundinea, reſponſo indigna. Sed quia non pauci ignorantiæ tenebris inuoluti, tritis illis, vulgaribuſque vocibus in errorem tracti, agnoſcant potius Regem noſtrum in renuntiationibus proponendis, exigendiſque, ſecutum ius, faſque rationi conſonum, vel etiam ſi Gallicum attendas, Hiſpanumve proſpicias, genteſque vniuerſas examines, demonſtrandum ſuſcipimus, iuxta omnia præfata iura, non modo firmam extitiſſe renuntiationē, ſed in ea nullum aditum patuiſſe nullitati ex vllo capite minoritatis, læſionis, aut poteſtatis defectu.

(65) *Clauſ. 2. & 4. tract. Matrimon. & renunt. ſupr. n. 62. & n3.*

(66) *Clauſ. 5. Tractat. Matrim. & renunt. §. 5. n. 11. & 12.*

RES-

§. II.

RESPONSIO OBIECTÆ NVLLITATI renuntiationis portionis legitimæ paternæ, maternæque, ex eo quod facta fuerit cum violatione legum, bonorumque morum, & in eorum fraudem, vtpotè à filia in fauorem Parentis, & in eius poteſtate patria conſtitnta.

ANtequam in arenam deſcendamus, armiſque litterarijs decertemus, quibus deuincenda ratio, & iuſtiſsimus ſcopus patefaciendus eſt, quò collimauit Rex noſter in pacto antenuptiali renuntiationis paternæ, maternæque legitimæ à Sereniſsima Infante filia (vt ſuprà conſtat §. antecedenti, num. 62. & 63.) celebrato. Monere tenemur lectorem nullis nobis vtendum ſophiſticis, aut rethoricis argumẽtis, quæ faciem præferunt intus euanidam, ſed ſolida, firmaque doctrina iuris apud omnes accepta, & vſu confirmata: Iuris, inquam, tam Hiſpanici, quàm Gallici, & gentium ſupremi, quod fulciunt practicè tribunalia vtriuſque Regni, & theoricè Doctorum ſententiæ vtriuſque ſcholæ.

Ad rem ergo: Obijcitur præfatæ renuntiationi (vt initio tetigimus) quod inuoluatur nullitate legali, orta quidem ex repugnantia iuris, quam notarunt Iuriſconſulti, & fauerunt Imperatores, tanquam bonis moribus aduerſans, ideò non admittenda, cum fiat à filiabus in fauorem Parentum, quibus cedunt quicquid poſt eorum mortem ad eas peruenturum erat. Filij enim, vel ipſa natura dictante, votoque communi gentium, alliciendi ſunt potius ſuaui amoris philtro, (1) quam trahendi contractus vinculis, retinendique in paterna reuerentia potius ſpe benemerendi, quam conſternandi pactione, qua certi ſint ſe excludendos fore ab ſpe naturali ſuccedendi. Indeque ſimiles pactiones captioſæ habitæ, ob idque iniuſtæ: Cum ſæpè eueniat, vt modica portione contenti, quo citius liberi euadant à patria poteſtate, vel vt fruantur concupita vxore, vel ob dotis vtilitatem, vel ob delitium venuſtatis, omnia abij-

(1) *Ex l. Nec ei, § Præterea, de adoption l. Si quando, §. Illud, C. de inoffic. teſtam.* Barthol. Kellemben. *de renunt. Illuſt. fœmin. q. 2. n. 11.*

ciant,

ciant, & nihili faciant, renuntientque optimæ hæreditati obuenturæ, quam aut ignorabant, aut præ cupiditate præſenti temeraria æſtimatione penſauerant.

Indeque auguratur aſſertor Gallicus, huiuſcemodi renuntiationes damnatas à iure, quod taxat parentes, in quorum fauorem filij futura hæreditate ſe abdicant. Cui nullitati, vt aiunt, natiuè legali adſociant aliam, nempè renuntiantem in fauorem parentis, (2) eiuſque deſcendentium, extitiſſe tunc in minori ætate, & ſub ipſius Patris, ſimulque tutoris poteſtate.

Addit etiam: Quòd ſi potuiſſet renuntiatio ſubſiſtere, non quidem de communi iure, ſed ſaltem ex Decretali Bonifacij VIII. (quę à Gallis non recepta) id tantum procederet, ſi dos legitima à Patre Rege ex propriis bonis fuiſſet tradita, ad quod natura, iureque tenebatur. Hoc certè non factum, immò in quantitate quingentorum millium aureorum oblata, Regina Chriſtianiſsima enormiter fuit lęſa, vtpotè renuntiationis pacto, non tantum excluſa ex bonis Reginæ Eliſabethæ Matris, & fratris Principis Balthaſaris, ſed fruſtrata *ſpe omni paternæ hæreditatis, quæ extremum eſt illi perfugium.*

Sed vt ad iugulũ ingenuè accedamus, fatemur quidem ex iure communi (3) orto à Papinianeo (4) reſponſo: Pacta dotalia inter Patrem, & filium celebrata, in quibus filius valedicit ſucceſsioni paternæ, non ſubſiſtere, nec ex eo derogari, aut tolli ius naturale ſucceſſionis. Pariterque, iuxta Imperatorias Conſtitutiones, (5) Patres poteſtate abuti non poſſe, vt renuntiationis obtentu à portione legitima filij ſubmoueantur; quin etiam ſi ob præſentem quamcumque quantitatem acceptam paciſcerentur, ſe abalienatos à teſtamento Parentis, nullamque aduerſus illud agere querelam, & inutile pactum habendum. Sed tamen notandum, quærendumque: Quænam mens, ex qua orta hęc ſententia, qualiſque fuerit ratio, ex qua etiam motus Papinianus ad reſponſa, & Imperator ad ſimilia pacta, & conuenta annullanda. Indeque reſpiciendum, an ea mens, is ſenſus, is finis, ea decidendi ratio adſit in pacto renuntiationis Reginę Chriſtianiſsimæ, vt ex ijſdem regulis, an ex diuerſo canone ius iſtud diſcriminandum ſit,

(2) De quo agit Barthol. Kellemben. *dict. tract. q. 13. per tot.*

(3) *L. fin. de ſuis, & legitim. hæred.*

(4) Azon. *in ſumm. n. 11. C. de pact.*

(5) *L. Pactum dotali, & l. fin. C. de pact. l. Si quando. § Iliud, C. de inoffic. teſtam. l. Pactũ, C. de collat.* Ann. Robert. *rer. iudicat. lib. 2. cap. 4.* Ant. Fabr. *de error. Pragm. Decad. 12. error. 3.* late Tiraq. *de Primog. cap. 6. à nu. 16. cum ſequent.* Fulgar. *de ſubſtitut. q. 308. 309. & 310.* Bartol. Kellẽben. *de renun. ſucceſſ. illuſtr. fœmin. q. 2. à n. 1.*

an cum ipſis inuoluendum? Quod ſi diuerſi fines, alij motus, aliaque ratio inſita ſit, fruſtrà exclamat, Deos, hominesque implorat aſſertor Gallicus, ſeque ſecurum, & lege, & authoritate loricat.

Ex hoc ergo examine facilè inueniemus nullam rationem, nullamque decidendi cauſam, ex qua moti Papinianus, Iuſtinianuſque ad reſponſum, adque ſacras Conſtitutiones ferendas, noſtro eſſe in renuntiationis pacto. Indèque fateri omnes tenemur, ceſſante fine legis exanimatam legem, nec vllam poſſe tali renuntiationi nullitatem inducere. Nulli enim dubium, Papinianum eo tetendiſſe, ne ſimilibus paciſcendi inſidijs contra leges iretur, contemptoque iure publico (nunquam renuntiando) (6) hæreditates ex pacto conferrentur, (7) ſed ex diſpoſitione teſtamentaria, & interueniente ſolemnitate præſcripta à S.C. Neroniano. (8) Idque vt cautiùs, firmiùs, & tutiùs vltimæ voluntates implerentur: quod ſecus eſſet, ſi ex quauis minus ſolemni formula, aut inſtrumento inter viuentes, hæreditates procederent. Quod euellere voluere ad firmitatem vltimi elogij, adque falſariorum euitandos dolos, quibus difficilè aliter obuiam itum: cum vltima diſpoſitio ſortiatur effectum irreuocabilem per fictionem, poſtque mortem inſtitutoris.

Imperatores igitur ideò ſic decreuere, vt defunctos nota moriendi abſque teſtamento, (9) liberarent, vtque vltimas eorum voluntates roborarent; fauoreque proſequerentur, quemcumque obicem tollentes contrarium libertati teſtandi, quam gentes omnes more laudabili ſanxerunt, conferentes vim omnem arbitrio morientis. Cui pietati poſtponendum cenſuere quodcumque votum ſucceſsionis, aut matrimonij: vtque pariter obviam irent odioſo illi, naturæque diſſono captandæ mortis deſiderio, (10) quo ſæpe agitur in pa-

(6) *L. Item autem. § Iulianus alias l. cum quidam, de admin. tutor. l. Si quis rationes, de liber. legat.* Excellent. ac doctiſsima doctrina, & eruditione præditus Dom D. Chriſtophor. Creſpi, *obſeruat. in deciſ. Valent. obſeru.* 98. *num.* 2.

(7) *L. Hæreditas, C. de pact. conuent. l.* 4 *C. de inutil. ſtipul.* DD. *in d. l. Pactum dotali, C. de pact.* Ant. Fab. *de error. Pragmat. Decad.* 14. *error.* 1. *& in C. lib.* 5. *tit.* 3. *diff.* 6. Ioann. Choppen. *obſeru.* 55. *num.* 3 *&* 96. *num.* 17. Harmin. Piſtor *quæſt. iur lib* 4. *quæſt.* 2. *num.* 1. Oſſaſcus, *deciſ. Pedem* 100. *num.* 17. *&* 24. Fontanell. *de pact. nupt clauſ.* 4. *gloſ.* 9. *part.* 4. *nu.* 3. Menoch. *conſ.* 1 *num* 139. Fuſar. & Tiraq. adducti ſupr. Donad. *de renunt. cap.* 2. *num.* 30.

(8) Sueton. *in Neron. cap.* 17 vbi Philip. Beroald & Leuin. Torren. Pau. *lib.* 5. *Sentēt. tit.* 35. Salmaſ. *de modo vſurar. cap* 11. Deſid. Herald. *de ſucceſſ. teſtam. cap.* 20. *&* 27. Pancir. *variar. lib.* 1. *cap.* 26. Theſaur. *quæſt. Forenſ. quæſt.* 100. *nu.* 2. *lib.* 2.

(9) *§. Licet, Inſtit. qui & ex quib. cauſ. maior. ad illum tit. cap.* 4. *iliat.* 4.

(10) *Dict. l. fin. C. de pactis,* vbi Scribent. Anton Fab. *de error. Pragmat. dict. Decad.* 14. *error.* 3. Faut. *conſ.* 235 *&* 681. Harman. Piſtor *obſeru. lib.* 2. *quæſt.* 25. *num* 3 *& quæſt.* 27. *in Conſil. Thoming. n.* 4. *& lib.* 4 *q.* 1. *n.* 2. Philip. Schinipſchit. *de fideicom. famil. cap* 6 *nn.* 25. Fuſar. *de ſubſtit. q.* 310. *à n.* 8. Marc. Ant. Eugen *conſ.* 88. Sixtin. *de Regal. lib* 2. *cap.* 10. *n.* 89. Donad. *de renunt. cap.* 2. Ioan. Sand. *deciſ. Friſiæ lib* 4. *tit.* 5. *dif* 19. *cap.* 1.

vbi Scribentes, præcipuè Æguinar. Ludel. Anton. Fab. *in Iuriſprud*

pactis ſuperſtitum ſuper hæreditandi forma. (11) Licet vt aliqui Doctores notarunt, quia agnouere aliquam incapacitatem inter Parentes, & filios paciſcentes, vt ex eorum contractibus oriretur ciuilis obligatio, actioque exequibilis. (12)

Sed dum in contractibus hic finis, hæque rationes abſunt, receptum, ac ſeruatum (13) iure omni eſt, vt pactum, renuntiatiouè filiæ in fauorem Parentis, ab ijs notis immunis ſit, vimque integram ſortiatur, vtpotè euacuata omnimoda repugnantia, & oppoſitione contra iura, bonoſque mores, quod lex eliminare contendit, & vt excludat, nullitatem minitatur.

Indè ortum, pactum viuentis de futura hæreditate virtutem habere aſſentiente illo, de cuius agitur ſucceſsione, (14) vel ſi conſtituitur de non ſuccedendo, (15) cum ex eo firmior ſtabiliatur facultas teſtandi, quò (vt diximus) reſpexere gentes, vt obuiam iretur damnato futuræ ſucceſsionis pacto, inordinatæ bonorum libidini, damnoque (16) proximi, & forſan mortis de cauſis maturatæ, receptumque, vt nulla renuntiatio habeatur, iniuſta, aut effectu caſſa, ſi tantum moribus ciuilibus aduerſetur, non verò contraria illis ſit, à quarum violatione non inducatur peccatum.

Ideo renuntiatio executa à filia in tabulis antenuptialibus, intercedente iuramento, etiam ſi in minori ætate conſtituta, ſubque patria poteſtate, legitima erat, ſubſiſtenſque, & inducens abſolutam, & integram excluſionem renuntiantis ab abdicata hæreditate, aut ſucceſsione. Sententia Gloſſæ Plaſentinę, (17) relata à Baldo, firmiter amplexa à Richardo de Malumbre, & ſecuta à Bartholo ante Pontificatum Bonifacij VIII. & ante Decretalem Conſtitutionem, (18) quam aſſerunt ſcriptores, non receptam inter Francos.

Sed etſi hæc ſententia, ab his, & alijs recepta ſcriptoribus, attentis iuris dogmatibus, controuerſiam ſuſ-

(11) *L. 2 §. Interdum, de vulg. & pupil. ſubſtit. l. Donari, aliàs, l. Quidam § Donationē de donation.* Ant. Fab. *de error. Pragmat. Dec. 12 error. 2. n. 4.*

(12) Barthol. Kellem ben. *de renunt. ſucceſſ. illuſtr. fœm. dict. q. 13.*

(13) Videndus Harman. Piſtor. *quæſt. iur. lib. 1 quæſt. 1 & 2.* Menoch *conſ. 1 num 154.* Honuf. Donao. *de renunt. cap. 2. à n. 62.*

(14) *L. fin. C de pact.* vbi Scribentes adductis ſupr. Molin. *de Primog. lib. 2 cap. 3 nu. 3.* Menoch. *dict. conſ. 1.* Ant. Fab. *in Cod. lib. 2. tit. 3. dif. 3 & 10.* Larrea *deciſ. Granat. 60. n. 14.* Papon. *arreſt. lib. 16. tit. 4 arreſt. 18.* Surdo *conſ. 133 n. 87.* Thesaur. *q. Forenſ. lib. 1 q. 91. à n. 1.* Merlin. *de legitim. lib. 3. tit. 1 q. 25. n. 3.* Donad *de renunt. cap. 2, n. 37. cum ſeqq.*

(15) Bald. *d. l. Pactum dotali n. 6.* Rod. Xuar. *ad declar. leg. Regn. limit. 10.* Alciat. *d. l. Pactum, n. 8. & ind. l. Pactū C de collat.* Marc. Ant. Eugen. *d. conſ. 88 num. 98 & ſeqq.* Peregrin. *de fideicom. art. 51* vbi Cenſal. *in addit. ad n. 24.* ex Straib. *conſ. 83 à nu. 111. fol. 339 verſ. Octauo,* Tib. Decian. *reſp. 31 n. 77. vol. 3.*

(16) Salicet *dict. l. Pactum, num. 5.* & adducti *num. 10.*

(17) Gloſſ. Placentina, relata à Bald. *in l. Pactum, n. 1. C. de collation.* Franc. Aretin. *in l. fin. n. 6. verſ. Circa ſecundum, C de pact.* Andr. Dalner. *de renunt. cap. 9. n. 15. verſ. Tertio, quemadmodum.*

(18) *Cap. Quamuis pactum, de pact. lib. 6.*

tineret, diuiſique Doctores varijs agitarent in ſenſibus pro diuerſis, nec vacuis fundamentis & arbitrijs, dum aſſerebant alij, nunquam valituram renuntiationem, ob iam relata fundamenta, innixa quidem reſponſis Iuriſconſultorum, & Imperatorum placitis; nullitatemque inde vitio natiuo inhærentem nullatenus purgari, etiã iuramento, cum illius virtus vim non addat contractui, aut valorem alium inducat, quàm ex iure ſuo competentem. Alij verò docebant, prohibitiones ortas ex Romanorum Ciuili iure haud efficaces eſſe ad inurendam notam nullitatis renuntiationi executæ in tabula nuptiali, aſsignata filiæ dote legitima; præcipuè, quod repugnantia morum ciuilium, quæ in ea inueniri poſſet, tantum ſpectat ad actus ſolemnitatem, non ſufficiẽs ad inducendam nullitatem; eoque, quod inde nullum prçiudicium inferatur libertati teſtandi, nec iuri ſuccedendi, præoccupante (19) legitimæ, ſeu hereditatis vicem, quantitate, aut quota ſubſtantiæ (20) dotalis, tempore contractus aſsignata filiæ; reiecta inſpectione dicentium, ſi fortè eo tempore, quo Pater è vita diſcederet, plus (quam ea quota valeret) poſſet filiæ contingere ex bonis paternis, cum varię fortunæ expoſita, aut creſcere poſſent, aut minui. Ac etiam, quod ad defugiendum damnum euenturum filię, ſi in egeſtatem incidiſſet, attendi deberet, remanere ei illæſum ius petendi alimenta, (21) cui renuntiatio non obſtat, cum competat in bona Parentum viuentium, ex primæuo, & inuariabili abſolutè iure naturæ, & ſanguinis. (22)

Cũ vero illa cõtrouerſia ex opinionũ diuerſitate orta (vt diximus,) exque diſcolori ciuilium legum intelligentia, loquentium de valore, aut nullitate renuntiationum, legitimæ, hæreditatum, aliarumue ſucceſsionum, ſtimulum conſcientiæ induceret inter Catholicos, inter quos etiam ſuper hoc varia mouebantur iurgia, & lites; ad illas vitandas, multimodaſque fraudes,

qui-

(19) Ex Freccia, *de ſub feud. lib. 2. artic. 2. in addit. n. 16.* Lofred. *de feud. tit. Si de feudo fuerit controu. verſ. Quod ſi Titius, n. 4.* Mattrill. *deciſ. 248. n. 27.*

(20) Bald. *conſ. 498. n. 4. volum. 1.* Socin. *l. ſi quando § Generaliter, C de inof teſtam.* Alex. Trentac. *var. lib. 1. tit. de legitim. reſ 4. n. 6.* Menoch. *conſ. 79. n. 9. & 10.* Ioſeph. Ludouiſ. *deciſ. Lucenſ. 28. ex n. 23.* Caſtill. *contr. cap 107. num 57 verſ. Septimo* Merlin. *de legitim lib 3. tit. 1. q 12. n. 6. & 31. & q. 25. nu. 13. & 14* Barth. Kellemben. *de renunt. il luſtr fœmin. q. 27. n. 15 & 40.*

(21) Immola *cap. Quã uis pactũ, de pact.* Hartman. Piſtor. *q. iur. lib. 4 q. 6 num. 25. & 28.* Barthol. Kellemben. *d. tract at. de renunt. illuſtr. fœmin quæſt. 1. n. 15.* Donad. *de renunt. 1. p. n. 36 & 38.*

(22) *L. 1 § Si impuberi, de collat. bonor l. fin. de liber. agnoſcend l. Si quando § & Generaliter, C de inoffi. teſtam.* Bart. *l. Poſt emancipationem § 1. de liber. legat.* Rimin. *Inſtit quibus alien licet. in princip. num 45.* Iaſſ. *conſ. 181. num 10.* Mier. *de maiorat. part. 3. quæſt 17. num 20.* Macerat. *lib 2. reſol. 54. num. 6.* Becc. *conſ. 34 num. 17.* Giurb. *in conſuet. Meſſan. cap 4. gloſſ. 5. nu. 8.* Cancer. *varia part. 3. cap. 15. num 50.* Harm. Piſtor. *quæſt. iur. d. lib 4 q. 1. n. 12.*

(23) quibus gentes exponebantur, admiſsis, non repulſis de hac re opinionibus, impulſus fuit Bonifacius Pontifex, non quidem in vim nouæ conſtitutionis, ſed declaratiuæ (24) ad conſtituendam Decretalem edicentem, legitimam eſſe renuntiationem iuramento firmatam à filia duodecimo ætatis anno maiore, in fauorem Patris in pacto matrimoniali, metu, aut vi non intercedente, & dote oblata, etiam ſi filia ſit ſub patria poteſtate; cum id non pugnet iuri naturæ, nec bonis moribus contradicat. (25)

Iuxta hanc ergo conſtitutionem concordes aſſentiunt iuris Canonici, ciuiliſque Doctores, cum leges Imperatorias interpretantur, renuntiationem executam ſecundum Pontificiam ſanctionem ſubſiſtere, nec contra eam reclamationi eſſe locum, quantò minus nullitatem opponendam; eiuſque vi, & virtute excluſam fore filiam renuntiantem, à ſucceſsione, boniſque renuntiatis, nec vlpiam poſſe, legitimæ ſupplementum obijcere, pro ſe implorare minoritatem, læſionem, aliudvè remedium, (26) ſed bona illa integra pertinere Parentibus, illiſvè, quibus Patris nomine ſucceſsio bonorum competat, filio nempe, aut filijs ſuperſtitibus, nullo habito reſpectu, nullaque mentione filiæ renuntiantis, quoad effectum hæreditatis, aut ſucceſsionis, diuiſioniſve bonorum, etiam ſi inter alios filios erciſcundæ hæreditatis exequantur. Si vero vnus tãtum; huic tota, & impartita hæreditas cõferetur, cum vnicè, & integrè in eo cõtinuari videatur dominium bonorum ex Patre, excluſa, & incapaci reddita filia renuntiante ob pactum (27) ex ſententia apud Hiſpanos recepta à Conſilijs, & Tribunalibus laudata, præcipuè executa renuntiatione in fauorem Patris, fratrumve de hæreditatibus futuris, (etiã ſi præſumptivè natiuitatis cõditione radicatis) eo fine, vt bona ſub vinculo Maioratus adſtricta indiuiſibili ſucceſsione deſcendant in decus, commodioremque conſeruationem familiæ. Qua in re non immorandum, remiſſo lectore ad Anteſignanos Hiſpanicæ Iuriſprudẽtiæ, apud quos, vt ſolida, laudatur, & tuta defenditur.

Nec verò hic communis aſſenſus receptus inter noſtra-

(23) *Conſtitut. Imper. Leon. tit. de pact. patern. ex quo hæred. futur.* Ant. Fab. *a Decad 14 error 2. ex* Bald *l. Cum Artimedoram, C. vt profeſſ. legat.* Palac. Rub. *repet. cap. Per veſtras, § 54. num 7. Vtinam ſuperhoc fieret lex noua, per quam euitarentur fraudes, peccata & periuria, quæ ſæpius committuntur à parentibus, qui poſt quam nuptui filiam tradiderunt, non verentur promiſſa infringere, etiam iuramento firmata, dicentes, ſe non teneri ad illud pactum ſeruandum.*

(24) *Cap. Quamuis pactum de pact. lib. 6.* De qua Barth. Kellẽben. *de renunt. illuſtr. fœmin. quæſt. 2. à n. 12.*

(25) Harm. Piſtor. *quæſt iur. lib. 4. quæſt. 1. num. 20.*

(26) Ex Corn. Pariſ. Fachin. Alex. Burſ. & alijs, explo ſo, & reiecto Ant. Fab. Barth. Kellemben. *in dict. tract q. 42. à n. 27.*

(27) Ant. Fab. *de erro. Pragm. Decad. 27. error. 8. num. 6.*

trates, (28) legitimas laudans renuntiationes filiarũ in Parentum fauorem, innititur tantùm vi municipalium legum, & Conſtitutionis Canonicæ Bonifacij, religioniſque iuramenti (& ſi ob id tantum, eiuſque ſacramentum tueantur Doctores, renuntiationem iuramento interueniente executam, etiam dote non promiſſa, valere: nec reclamatione nullitatis eſſe violandam) (29) ſed principio iuris naturalis ſuadente inter Hiſpanos, fidem promiſſam vbique ſeruãdam, cęteris formulis reiectis. Ab his enim gentibus concupitum inuenimus, vt pacta directa ad coniugalem ſocietatem, attenta fide, puro, natiuoque dictamine naturali exequantur, ac ſeruentur. Quod cum ſacris ſanctionibus firmare Reges æquali dictamine concupirent, cognouiſſentque ad id neceſſe, deturbare iuris Ciuilis Romani ordinem, legaliumque Ciuilium diſpoſitionum poſitiones, quæ dum eſtimant valorem, aut nullitatem renuntiationum, primario reſpexerunt, vt illæſa ſeruaretur teſtandi facultas. (30) Secundariò habitę cœteræ res, etiam matrimoniales, dotaleſque, taliter, vt ad illius libertatis conſpectũ poſtponantur, & ſi alias ſumma cõiugiorum ratio. (31) Hunc ordinem (vt notauimus) Principes noſtri deturbarunt, (32) & ſecundariò habita teſtandi facultas, ac libertas, ſupraque omnia penſata fuit matrimoniorum res, quia præcipua ſemper, & vbique publicè interſit fidem illæſam ſeruare, pactiſque nuptialibus prælationem preſtare. Ex quo receptum, vt quidquid in ordine ad matrimonium agitur, excluſis, ac reiectis Romanorum, & iuris communis cæremonijs, formulis, ac ſolemnitatibus, firmum, iuſtum, æquumque habeatur. Inde ortum, vt omnis renuntiatio antenuptialis legitima, validaque habeatur, attenta natiua naturali poſitione in

(28) Roder. Xuar. *l. Quoniam in prioribus, ampliat.* 10. *& in decl. leg. Regn. limit.* 4. *ex num* 1. *vſque ad* 4. *& limit.* 15. *num* 8. Palac. Rub *in repet. cap. Per veſtras, §* 54. *num* 7. Couar. *in cap. Quamuis pactum, par.* 3. *in not. per tot.* Ioan. Gutier. *ibidem, verb. A filia, & de iuram. confirm. cap.* 19. Ant. Gomez, *l.* 22. *Taur ex nu.* 14. Molin. *de Primog. lib.* 2. *cap.* 3. alter Molin. *de iuſt. & iur. diſp.* 579 *num* 32. Burg. de Paz *conſ.* 5. Zeuall. *cõmun. q.* 116. D. Ioan. del Caſtillo, *cõt rouerſ. tom.* 3. *cap.* 2. *ex n* 38 *præcipuè num* 65. *& ſeqq.* Aug. Barboſ. *in d. cap. Quamuis pactũ, & in d. l. Pactum dotal.* Merlin. *de legitim. lib.* 3. *tit* 1. *q.* 14. *n.* 16.

(29) Ioan. Gutier. *in d. cap. Quamuis pactũ, verb. Dote contenta.* Couar. *eod. cap. par.* 3. *§.* 2. *n.* 6. Harm. Piſtor. *q. iur. lib* 4. *q.* 6. *n.* 21. ex Boer. *deciſ* 204. Cacheran *deciſ.* 100 Cẽſal. ad Peregr. *art.* 51. *fol* 339. adducens Straban. *conſ.* 91. *num* 54. Ant. Gabr. *de pact. cõcl.* 1. *num* 5. Menoch. *d. conſ.* 1 *num.* 162. *& conſ* 92. *num* 4. ex Cephal *conſ* 405 *num.* 4. Fachin. Craſ. Molin. & alijs Barboſ. *in dict. cap. Quamuis pactum num* 12. Molin. *de pact. nupt. lib.* 3 *q* 89. *& q* 93. *num.* 1. Barthol. Kellemb. *de renunt. illuſtr. fœmin q.* 2. *d num.* 29 *& 31.*

(30) Ex Anton. Gom. *l.* 22. *Taur. num.* 22. Viu. *deciſ.* 507. *num.* 4. Donad. *de renunt. dict. cap.* 2. *num.* 26. DD. adducti, *num.* 10.

(31) *L.* 1. *ſolut. matrim. l.* 2. *de iur. dot.*

(32) Anton. Gomez *d. l.* 22. *Taur. n.* 21. *Tamen de iure noſtro Regio fauor dotis, & matrimonij, præualet huic libero arbitrio, & facultati teſtandi.*

in fauorem fidei, & promiſsionis directę ad matrimonium. Quò ſpectat legum noſtratium vniuerſa diſpoſitio, verſata in fauorem matrimonij, & in tutamen omnium, quæ cauſa ipſius promittuntur. (33)

Hoc iure Hiſpano attento, ſub cuius dominatione tunc erat Regina Galliarum, cum promiſsit, ſtipulauit, & renuntiauit; quod neceſſe notant ſcriptores Galli ad virtutem pacti: *Quo loco tunc erat Regina Chriſtianiſſima, cum iura ſua repudiauit.* Quis illegitimam, & inualidam renuntiationem decantare auſus? Quis ni temerè, contraque iuris mentem, ad inducendam nullitatem, tollendamque fidem pacto, dicere, Regis filiam labefactatam? Si enim (& vt ipſe notat Gallus) Regum filiæ à virtute legum Hiſpaniarum non exceptæ, ſed earum vi cum cæteris continentur? Quo principio Regina immunis à iure, vſu, & moribus ijs, vt renuntiatio ſecundum eas executa non teneat?

Et quanquam mens erat, nullatenus reſpondere ex cathegorico ſyllogiſmo ſcriptori Gallico, cuius aſſertiones domeſticis indicijs nimis operatas lector, ni omnino ignarus, ſimplici lectione ſtupidas agnoſcet. Tamen, quia ſibi inuocat Montaluum Hiſpanum, (34) liceat veritati litterarum occulta via, tantum Doctorem à graui impoſtura vindicare, & adductis verbis Montalui, quibus fruſtra Gallus nuntiare diem ſuam intendit. Et victus ipſe ſilentio ſeruitium patiatur; & legentes ſi inauditum illum damnarunt, auditum damnare nō poſsint.

Audi Gallicum aſſertorem: (35) *Quid porrò neceſſe eſt hoc loco tot conuocare Doctores, cum vnus inſtar omnium ſit Montaluus maxima authoritate, & prudentia, Regni Caſtellani Auditor, & præcipuus quondam Hiſpaniarum Regis Adminiſter? Hic cauſa, conſtituta noſtræ ſimillima nullum omnino dubitationi locum videtur relinquere. Pater, inquit, filiam ex priori connubio genuerat, ad quam, & aui, & matris bona hæreditario iure peruenerant; hanc viginti quinque annis minorem tum collocat, cum is iam ex ſecundis nuptijs alios liberos procreauit: certam ei pecuniæ ſummam in dotem promittit, ea quidem lege, vt cum ipſa tum maritus cedant iure omni in omnem hæreditatem, quà delatam, quà futuram, iureiurando fidem eorum obſtringit. Vbi*

(33) *L 22. Tauri*, vbi Scribent Palac. Rub. *repet. Rubric. cap. Per veſtras §. 54. n. 7. verſ. Poſtquam.*

(34) Manif. *l 8. tit. 2. lib. 1. Fori. Quæ eſt l 8. tit. 11.*

(35) *Tract. Reg. Chriſtian. ius in Brab. fol. 34. num. 14.*

maior viginti quinque annis facta eſt, filia reſtitutionem in integrum petit. Quæſtionem vir in primis doctus quanta poteſt ſubtilitate maxima in vtramque agitat partem; libratis vtrinque rationum momentis, vſque ad ius ciuile, ad leges Hiſpanicas, ad Conſtitutionem ipſam Bonifacij, ad receptos mores, & naturalem æquitatem diligenter expenſis, tandem eiuſmodi renuntiationem omnis omninò expertem eſſe iuſtitiæ, legibus repugnare, nec vllo modo defendi poſſe acutiſsimè concludit.

(36) Montal. *l.* 8. *tit.* 11. *lib.* 1. *Fori.*

Nota verba Montalui: (36) Quidam Seius nomine filiam ſuam Titiam minorem xxv. maiorem tamen xxij. in poteſtate habens, quam ex prima vxore procreauit, prima vxore defuncta ſecundam ſuperduxit: ex qua alios habuit filios, hæc autem, ſecunda viuente, dictus Seius filiam primæ vxoris nuptui tradidit cuidam Titio, etiam minori: quæ quidem Titia ſic deſponſata ſucceſsit matri, & auo iam mortuis in eorum bonis, tanquam hæres. Seius autem, tam hæreditatem aui, quam vxoris dictæ Titiæ matris accepit, & vendidit, & filiæ vſque ad nunc non ſatisfecit: pater vero iam dictus timens, ne in poſterum matris, & auiæ hæreditatem filia à patre peteret, pater minis, & terroribus, & aliquando doloſis perſuaſionibus, & vanis promiſsionibus filiam induxit, vt contractum tali modo cum patre iniret: quod ſcilicet dicta Titia confeſſa eſt à patre recepiſſe in dotem certam pecuniæ quantitatem ex bonis ad eam ex hæreditate matris ſuæ, iam defunctæ, pertinentibus: & quod hæreditas materna, non erat maioris valoris; immò minoris, quam dicta dos per eam recepta: & quod amplius contra bona paterna regreſſum non haberet ſuper matris hæreditate: & hoc fecit cum ſponſi licentia, & iurauit cum ſponſo contractum tali modo, quod amplius non contraueniret, nec contra bona patria regreſſum haberet. Dicta ergo Titia ætatis legitimæ iam effecta, matris, & aui hæreditaria bona, in quibus inſtituta fuit, vult à patre, qui ea recepit, & habuit, repetere. Occurrunt ergo hæc dubia. Primum, an valeat contractus taliter initus per filiam cum patre: & an contrauenire poteſt iuramenti timere non obſtante. Secundum, ſi præſumitur dolus in contractu, vel debeat probari, & qualiter præſuppoſitis his circunſtantijs; mulier minor ſub patris poteſtate conſtituta in domo Patris, in præſentia patris, qui noluit, vt filia nuberet, donec contractum iam dictum iniret. Item inducta, & ſub nouerca ſæuiente contra eam. Tertium, quia in dicto contractu non fit aliqua mentio de bonis aui ma-

ter-

terni, an intelligatur fieri cum ex parte matris perueniat, licet antequam auus maternus eſſet defuncta. Quartum, an antequam filia actionem contra patrem moueat, teneatur iuramenti relaxationem petere, & à quo, & ſi non petit incurrat periurium.

Hæc eſt cauſa, de qua Montaluus conſultus, ſententiaque ab eo laudata; in cuius ſerie ex toto ſcriptoris Galli conficta deformitas elucet. Quid ergo ex illo caſu commune cum renuntiatione Chriſtianiſsimæ Reginæ? Quid connexum, aut quid ſimile, vt Pœno calamo aſſerere auſit? *Hic cauſa conſtituta noſtræ ſimillima nullum dubitationi locum videtur relinquere.* (a) Cum quotquot res caſum noſtrum inſtruunt, & ornant, abſolutè abſint ab illo: Certum enim, & indubium eſt, Reginæ Chriſtianiſsimæ pacta fuiſſe in dotem ſcutorum aureorum quingenta millia in ipſomet inſtrumento nuptiali, in quo ſtipulata renuntiatio. Quæ ſumma legitima, & competens (37) cum eadem conſtituta inueniatur per Reges Gallos Catholicę Reginæ Eliſabethæ, eiuſdem Chriſtianiſsimæ Reginæ Mariæ Theraſiæ Matri, quamque eandem aſsignarunt Reges Catholici Chriſtianiſsimæ Reginæ Annæ Matri eiuſdem Regis ſponſi Chriſtianiſsimi Ludouici XIV. cum deſponſatæ fuerunt, illa Regi noſtro Catholico Philippo IV. hęc Chriſtianiſsimo Regi Ludouico XIII. (38)

At eam ſummam ſoluendam ex propria ſubſtantia, boniſque Regis Catholici parentis, nulli etiam dubiũ: Cum Rex noſter bona dotalia nomine ſponſæ Reginæ nulla perceperit, & multo longius hæreditaria, vt notum; ex quibus dotale corpus promiſſæ dotis plaſmaretur. Nam etſi in pacto antenuptiali promiſſa quingentorum mille ſcutorum quantitas dotis titulo, nec ſoluta, nec recepta a Rege noſtro; nec etiam in Regijs tabulis conſtituta liberatio maternæ hæreditatis in vim ſolutionis, vt hac via fraudaretur filia iure, aut bonis hæreditarijs; nec pręſcripta in pacto Reginæ, qualiter, & petita à Patre, & conceſſa ab ſponſo in fraudem filiæ, & ſponſæ, in cauſa relata à Montaluo. Vnde ergò ſimilitudo de caſu ad caſum, de re ad rem, de pacto priuati ad pactum antenuptiale Regum?

(a) *Dict. Tract. fol. 34.*

(37) *L. Quod ſi nolit. §. Quia aſsidua, de Æd. dict. cap. 1. de adulter.* Socin. *conſ.* 288 *n.* 20. *vol.* 2. Franch. *deciſ.* 44 *num.* 2. Theſaur. *deciſ.* 192. *n.* 2. Mantic. *de tacit. lib.* 12. *tit.* 21. *n.* 4. Petr. Greg. *De dot. Parag. q.* 27. & 31. Ex Aldou. Albenſ. Decian. Berret. & alijs Mar. Giurb. *in conſuetud. Meſſan. cap.* 3. *gloſ.* 7. *p.* 1. *n.* 33. cum Dec. poſt Maſcard. Honuf. Donad. *de renunt. cap.* 6. *num.* 114. Barthol. Kellemb. *de renunt. illuſtr. fæmin. q.* 42. *n.* 7.

(38) Barth. Gramõd. *Hiſtor. Gall. lib.* 1.

Quibus præcognitis, nec agere neceſſarium credimus in repulſam doli, ac minarum, ex quibus renuntiationis nullitas fulcitur à Montaluo; ac etiam in renuntiationem Regiam inſurgit Gallia, cum & ſi hæc ad illius retractationem ſufficere creditum, adhuc nec vim tenere, nec lęſionem, nec vllas alias pullulantes cauſas nullitatem inducere conſtat, ni prius petita, & obtenta iuramenti abſolutione. De qua nulla per Gallos mentio. (39)

Sed ad quid tot iuris, & Doctorum mentes recolimus? cum turpe, criminoſum, & ciuiliter ſacrilegum habeatur, non aſſerere tantum, ſed mente concipere metu ad renũtiationem coactam Reginam Chriſtianiſsimam: Cum excogitata, nec inuenta iure ſupremo inueniri valeat cauſa, ratio, modus, finis, ætas, ſexus, conditio, tempus, locus, ex quibus cogeretur ad inuoluntariam executionem pacti, ac renuntiationis.

Si enim per Doctores abſolutè reijcitur omnis metus conſideratio, ætatis, poteſtatiſque, dum inter patrem, & filiam agitur in tabulis nuptialibus, vincente ſupra omnia amore patrio: (40) Cum, ſi pater eſt, non poteſt non amare; ſi amat, niſi quod bonũ eſt, dare neſcit, ex quo dolus, tergiuerſatio, fraus, nec pręſumptiuè admiſſa (41) in patre, ſiue extra contractum, ſiue intra, in rebus ad filiam proſpicientibus: Si enim negat patrem, qui de patris ſuſpectus eſt largitate. (43) Quo iure, quo principio, ni naturæ, ac Maieſtatis honore calcato, dicendum, metum, aut vim interuenire poſſe inter Auguſtiſsimos Principes, *quos* (vt alibi notamus ex mente Gallici ſcriptoris) *Dei muneribus præcæteris inſtructos, & ornatos cernimus.* Quorum excellentia, ſupremorumque radiorum virtus, vi natiua nebulas infimæ, ac meticuloſę qualitatis retundit.

Præcipuè, attentis Catholici noſtri Regis in Theraſiam Infantem filiam charitatis paternalis operationibus. Nullum enim latuit illius in illam amor, necnon ſupremum, & Maieſtaticum in eius commoda deſiderium? Cui ignoti pro vtilitate filiæ, & ſubditorum pace voluntarij labores, (42) itinerum,

æſtuſ-

(39) Barth. Kellemb. *dict. tract. de renun. illuſtr. fæmin. q. 42. n. 78 verſ. Quandoverò.* Honuf. Donad *de renunc. cap. 8. per tot.*

(40) *L. fin. C. de curator. furioſ.* vbi DD. Ann Robert. *rer. iudic. lib. 2. cap. 4.* Menochius *de arbitrar. caſu 149.* Matc. *de probat. concl. 571. num. 6.* laté Mantic. *de tacit. conuent. lib. 21. tit. 10. nu. 21.* Tiber. Dec. *tract. crimin. lib. 5 cap. 45. n. 6.* Harm Piſtor. *quæſt. iur. lib. 4. q. 1. num 10.* Barth. Kellemb. *dict. tract. q. 14. n. 6.*

(41) De quo poſt iura, & DD. Fontanell. *de pact. nupt. p. 2. claus. 5. glos. 8. p. 1. n. 25 & p. 2. nu. 23 & claus. 9. glos. vnic. nu. 27.* Vela *controu. Hiſpal. diſſert. 2. num. 22.*

(42) *Auth. vt diuin. iuſsion. Ideoque voluntarios labores appetimus, vt quietem aliis præparemus.* Oldrald. *conſ. 95. n. 7.*

(43) Diu. Chryſol. *ſer. 55. Si pater eſt, non poteſt nõ amare: Si amat, niſi quod bonum eſt, dare neſcit: negat patrem, qui de patris ſuſpectus eſt largitate: Ignorat ſe filium, quem lata paterna ſolicitãt. Totum quod eſt pietatis excludit, qui ſalutare nõ credidit, quidquid dederit pater.*

æſtuſque pericula,& reiecta animi,& ſalutis propriæ cura, ſic ſe geſtum, vt dubium crederetur, an vt Pater ageret, an vt Rex? Quot ſumptus, quot impenſæ, quot curæ in leuatione, ſubleuatione, educatione, inque decus filiæ, etſi immenſæ conſumptæ, non minus habitæ? Quid omiſit agendum? Omne ſupra mortalium,& Maieſtatis culmen executum, vt filiæ chariſsimæ voto obſecundaret, & ſubditorum quieti ex tanto hymeneo pendenti, pacique vtriuſque Imperij proſpiceret.

Quo enim principio (ni obliteratis (44) Doctorum ſententijs, Hiſpanorum præcipue) attento patrio in filiam amore, iurium, Prouinciarum, Dominiorumque, Domanio Franciæ quæſitorum ex hoc antenuptialis, & fœderis pacto læſa, metu coacta, ignara dicenda Regina ad executionem ſtipulatæ renuntiationis? Ni ab his, qui lumine orbati Andabatarum more in tenebris dimicant, contrariantur rationi, ac effectus reciprocos paternalis, & filialis charitatis obtrudunt: filiæ in patrem, (45) ì quo tot dotata bonis, ornata donis, decorata honoribus, patebunt læſionis remedia, aut fragilitatis ſexus auxilia?

Abſit talia fandi licentia, turpeque reſonet inter gentes dictum: (46) *Quamobrem in dubium non eſt, quin Regina Chriſtianiſsima premente metu, & vi quadam non libero voluntatis arbitrio iura ſua, Principatus, ſpes omnes abdicauerit.* Præcipuè iure attento, & conſuetudine Hiſpana, ex qua receptum legitimas adſtitere renuntiationes hæreditatum paternarum per filias in fauorem parentum, ac fratrum; maximè vt ex eis Maioratus, ſeu ſideicommiſſa familiaria conſtituantur, etiam ſi præiudiciũ ex pacto renuntianti, aut alij cuilibet tertio auferatur, vt latè num. 28. & 29.

Sed etſi (vt notat Gallicus aſſertor) locus, in quo erat Regina, cum iura ſua repudiauit, intuendus, & velit eam in Gallicano ſolo confingere. Etiam Gallicani iuris attentis regulis, moribuſque, verior, ac firmior habita ſententia, aſſerens, renuntiationes filiarum minorum in parentum fauorem, etiam ſub illorum poteſtate conſtitutarum, legitimas eſſe, neque poſſe nota nullitatis inuri. Et vt id laudatum, & receptum ius

(44) Adducti *num* 28. Molin *de primog. lib* 2. *cap.* 3 *per tot* D. Iuan del Caſtill. *tom.* 3 *controu. cap.* 3 Molin *de pact. nupt. lib.* 3. *quæſt.* 96 Molina alter, *de iuſtit. & iur. diſ.* 579. *nu.* 31 & 32.

(45) Ex Paul. de Caſtr. *conſ.* 275 *num* 5. *vol* 1. Carroc. *deciſ.* 16. Nizol *allegat* 15 *n.* 25. Cæs. Barz *deciſ.* 29. *nu.* 24. Fontanell. *de pact. nupt p* 2. *cl.* 2. *glo.* 11. *glo. vnic. nu* 27 *Sic in caſu vix poteſt aliquos contractus paternos, & illius adminiſtrationem accuſare, & arguere ſi vendidit vtilia vendidit, aut aliter alienauit Præſumẽdum enim eſt quod omnia geſſit bono animo, & bona fide.*

(46) *Tract. Reg Chriſtian fol.* 75. *num.* 2.

Gallicanum eſſe dignoſcatur, tranſcribere decreui ex Gallicano Authore (à quo nomine omiſſo aſſerta tranſcripſit) Annæi Roberti,(46) mentem,& verba. Cum enim in Pariſienſi Parlamento actum eſſet circa validitatem, aut nullitatem renuntiationis legitimæ, ac hæreditatis à filia in patris fauorem; Et vt mos ei erat, primò notaſſet iura, quæ pro filia extant; quæ ſi videre licet, ipſa ſunt, hiſceque exarata verbis, quibus ſe tuetur ſcriptor Gallicanus. Secundò verò, attentis veris, ac receptis iuris principijs, pro validitate renuntiationis ſtetiſſet; pro renuntiationis legitimitate deciſum refert, (47) vilipenſa nullitate obiecta ex capite metus, (48) læſionis, minoritatis, (49) patriæve poteſtatis, illaque conſideratione, an ex proprijs filiæ, an ex paternis bonis dotata ſit. Quam ſententiam firmiter tenendam teſtatur, exploſa contraria, cuius verba fero vt feriam inuerecundam repulſam Gallicanorum: *Quemadmodum* (50) *olim Philoſophorum quidam ſuas habebant ratas ſententias, quas controuertere, & à quibus abſcedere non licebat: Sic & apud nos ſunt quædam ciuilis Francorum iuris axiomata, quæ diſputatione controuerſa in dubium reuocare nefas eſt. Sunt & forenſes regulæ, vetuſta Senatuſconſultorum authoritate ſanctæ, quas ſi quis in palatio inficietur, aut in Senatu diſputet, ignarus iuris noſtri, & in Ciuitate ſua planè peregrinus merito habetur. Conſtat autem apud nos filiarum renuntiationes, ſemper & vſu noſtro admiſſas, & pleriſque Senatus præiudicijs comprobatas fuiſſe.*

Si enim hæc doctrina, nec iure tantum communi inſpecto, ſed Gallicano, & moribus proprijs legitima, ex quo laudata vſu, (51) praxi forali, Senatorum voto, deciſionibus Parlamentorum, apud quos ſic filia per renuntiationem inhabilis habetur, ac quaſi non eſſet in

(46) Ann. Rebert *rer. iudicat. lib. 2. cap. 4.*

(47) Idem Ann Robert. *dict. cap 4 Renuntiationes filiarum tabulis nuptialibus factas, legitimas è Senatu iudicari, & quocumque caſu validas.* Et in fine: *Senatus renuntiationem Seiæ filiæ nulla habita, vel minoris ætatis, vel læſionis conſideratione firmam, tutamque eſſe voluit.*

(48) Probat *dict. cap. 4. Primum ipſa patris præſentia omnem metus læſionis, ac circumuentionis ſuſpicionem excludit: Paterna pietas fouere filiam non autem læ dere præſumi debet. Tantum abeſt, vt patris præſentia vllam damni, aut iacturæ occaſionem dediſſe, aut metum vllum iniecisſe existimetur. Immò hæc eſt frequens legis præſumptio, patrem optimè liberis conſulere.*

(49) *Obijcitur ætas & filia minorem ſe eſſe allegat. Sed cum pater ſit naturalis & legitimus filiæ tutor, quid iuuat ætatem ſpectari? Siquidem eorum omnium actuum, qui cum patre ineuntur, nulla poteſt, aut debet à filijs peti reſtitutio. Paterna enim reuerentia omnem reſtitutionis ſpem excludit.*

(50) Ann. Rober. *rer. iudicat. lib. 2 cap. 4 § Pro filijs maſc.*

(51) Add. ad Alex. *conſ. 29 lit. I.* Boer. *deciſ. 62. nu. 28 & deciſ* 104. Guid. Pap. *deciſ.* 192. (vbi add. Ranchin. Math Ferar Ioan. à Cruz) & *deciſ.* 295 & 599. & *conſ.* 158 *n.* 2. Guillelm. Bened *cap. Raynutius, verb. Duas habens filias, n.* 260. Renat. Chopin. *ad Conſuetud Andegau lib 3. tit* 1. *n.* 4 & 5. Teſtatur de hoc iure Caſtill. *controuerſ. tom 3. cap. 2 n* 65. Ant. Fab. *in C. lib. 2. tit.* 3. *diff* 3. 7. 10. & *ſeq.* & *de error. Pragm. Decad.* 12. *error.* 8. Petr. Gregor. *lib.* 41. *Syntagm. cap.* 11. Maynard *dec. ſ Toloſan lib. 4. deciſ* 19. 20 & *ſeqq.* Papon. *arreſtor. lib.* 16. *tit.* 4. *de filiab quæ nubent futur. ſucceſ. renun. præcipuè arreſt.* 6 & *in append. arreſtor. ad tit.* 4. *arreſt* 6. P. Ioſeph. Gibalin. *de negotiat lib* 3. *cap.* 3 *conſep* 7. *n* 5. Barth. Kellemb. *de renunt. illuſt. fœmin. q* 4 *n* 6 *verſ Sed his non obſtantibus.* & *q.* 5 *n fin.*

rerum natura ad ſucceſsionis effectum, ex quod nec admittitur ad ſupplementum legitimę ſucceſsionis abinteſtato, ſiue orta ſit ex primo thalamo, & ad vtilitatem filiorum ſecundi paterna diſpoſitio concepta ſit, pręcluſo omni remedio læſionis, minoritatis, poteſtatis, metus, ignorantię, aut alio quolibet. Qua ratione, ni fœdifragi, Galli aſſertores legibus, ac moribus patriæ, contrariam doctrinã aſſerere, aut defendere conantur?

Iuris ratio, legum diſpoſitio, paterna in filios charitas ſummis habens illorum commodis proſpicere, ex qua Hiſpana, & Gallicana iura orta in laudem pactorum antenuptialium, ſic inter gentes valuit, vt inter omnes Europæas Prouincias, & Regna commune ius (52) ſit; Aragonenſium ſcilicet, Valentinianorum, Catalaunorum, Luſitanorum, Neapolitanorum, cis, & vltra pharum, Mediolanenſium, Belgicorum, Italorum, Germanorum, quod pacta antenuptialia abſolutè ſeruentur, ſiue de ſucceſsione pręſenti, aut futura hæreditate concepta ſint, nec alio iure, aut qualitate attenta, quam quod filia dotata ſit à patre. Nec enim hoc commune (vt diximus) ius tantùm Canonica conſtitutione Bonifacij VIII. innititur; ſed vſu, moreque laudato, ac recepto ad vniuerſale bonum, & publicam vtilitatem, ortã ex iuris naturalis penetralibus, ex quibus lumine certo ductæ gentes pacta ſeruanda tenuerunt, fidemque promiſſam; vt in tutamen eius ſententiæ, notant Brabantini Doctores, (53) poſtque Fredericus à Sande nouiſsimè Petrus Sthokmans, ex iureque publico, quo attento inuenimus; quod cum in fœdere Cameracenſi anno 1559. art. 28. ageretur de contractu matrimoniali Regis Philippi II. & Eliſabethæ, filiæ Regis Henrici II. Galliarum, pactum fuit, vt pro quantitate quatuor centenorum millium Ducatorum promiſſorium in dotem, Eliſabetha remitteret omnia iura, & actiones ad hæreditates, & ſucceſsiones paternas ex vtroque latere: In ipſoque fœdere, etiam actum notatur, de pacto antenuptiali Margaretæ, filiæ Franciſci I. Regis Franciæ, & Ducis Sabaudiæ, renuntiante filia hęreditates pro ſumma trecentorum millium promiſſa in dotem. (54)

(52) Ex Aluarot. Alueric. Boer. Ruin. Dec. & alijs Menoch. *conſ.* 1. *nu.* 163. Mich. Craſ. *de ſucceſ. § Succeſsio abinteſtato, q.* 9. *n.* 4. Capic. *deciſ.* 159. *num.* 13. Cephal. *conſ.* 467 *num.* 54. & 92. D. Iuan del Caſtillo *controuerſ lib.* 3. *cap.* 2. *nu.* 65. Ant. Fab *in C. lib.* 9. *tit.* 9 *dif.* 6. Fontan. *de pact nupt clauſ.* 4. *gloſ.* 9. *p.* 4. *num.* 16 & *clauſ. gloſ. vnic per tot.* Cancer. *var p.* 3. *cap.* 15. Merlin. *controu. Forenſ. cent.* 2 *cap.* 76 *n.* 6 Harm. Piſtor. *d. tit.* 4. *quæſtion. q.* 1. & *ſeqq.* & *q.* 6. Maxim. Fault. *conſil. pro Ærar conſ.* 232. Philip. Schinitchil. *de fideic famil. cap.* 6. *à nu.* 43 Zyp *not. t. iur. Belg. lib.* 5. *tit de iur dot. Siquidem ex l. Pactum, C. de pact. l. hæreditas, C. de Pact conuent. etiam in contractu nuptiali ſuper futura ſucceſsione irritantur: moribus ſuſtinentur.* Barthol. Kellemben. *de renunt. illuſtr fœmin. q.* 4. *nu.* 6. *verſ Sed hiſce non obſtantibus.* Petr. StoKmans, *tract. de iur. deuol. cap.* 18.

(53) Petr. StoKmans, *de iur. deuol. cap.* 20.

(54) Cabrera, hiſtor. de Felip. II. *lib.* 4. *cap.* 28.

Ex

Ex hoc iure, moribus, ac vſu, credimus, nulli dubium cadere ea, quæ per Gallicos ſcriptores lato calamo in nullitatem renuntiationis excogitata, & perpenſa, reijcienda eſſe, attento præcipuè gentium, ac publico iure. A quorum principijs receptum abſolutè leges, conſtitutiones, ſtatuta conſtituentia prohibitiones renuntiationum, pacta remiſſoria ſucceſsionis non tenere, nec locum habere inter Principes ſupremos, cùm in eis omnis ſuſpicio reijciatur optandæ mortis, alienorum bonorum cupiditate; ex quibus cauſis inter priuatos ortæ conſtitutiones in ſimilium pactorum exterminationem. (55)

His cognitis per Gallos, turpeque cum ſit obijcere communia iura ad nullitatem Regiæ renuntiationis, commixtis iuris principijs, tortiſque ad ſuum ſenſum ſententijs, vt inducto chaos iuſtitia obumbraretur in fraudem veritatis, vtque ignaros in ſuam traherent ſententiam, ſuorum operum corpora plaſmarunt compacta arundineis diſtinctionibus, qualiter ab Hercule executum notatur, cum appulſus in Auentinum ad illiciendos habitatores ſtatuas ex palleis compoſuit, quas ſacrauit loco humanarum victimarum, quibus vtebantur illæ gentes, eas mentita illa immolatione mulcens: Suum ergo corpus (vt diximus) plaſmant Galli, aſſerentes renuntiationes filiarum in parentum fauorem tunc legitimas in pactis antenuptialibus, cùm pater ex paternis bonis legitimæ filiam dotat. Deficiente verò hac qualitate, nullum eſſe pactum, inutilemque renuntiationem, cum iuſtum non habeatur, vt patre charitatis vinculum non exequente, lucrum renuntiationis, fauente malitia, conſequatur; præſertim ſi filia ſub patria conſtituta poteſtate, minorque ſit, quarum alienationes abſolutè a iure interdictæ in fauorem patrum, tutorum, ac curatorum; Deducentes ex eo, quòd cum quantitas in dotem promiſſa Reginæ non fuerit ex proprijs bonis patris Regis, ſed ipſius filiæ Infantis, euanuit abſolutè renuntiatio.

Ex ipſis principijs Tract. 2. (56) inſurgunt in renuntiationem, inque Regem noſtrum, dicentes: *Potuitne Rex Catholicus, qui, & pater, & tutor erat (cum filia adhuc mi-*

(55) Ex Homan. *conſ.* 2 *num* 48. Zaſio, & Bologn. Ant. Coler. *de iur. Imper. Germ. ſect* 70.

(56) *Tract st. Regin. Chriſt ſucc in Brabāt. à fol* 174 *& fol.* 177. *à num* 6.

Ex

minore paciſci, & contrahere, aut ex illius incommodis ſua, & liberorum, quos ex ſecundis nuptijs progenuit commoda comparare, & in rem ſuam author fieri? Id aſſerentes, eo quod Reginæ Chriſtianiſsimæ competebat ius in hæreditates maternam, & fraternam; iure, & vſu Hiſpano, ex quo pater tranſiens ad ſecundas nuptias, tenetur filijs primi thalami illibatum conſeruare quidquid ad eos peruenerit ex illa origine, abſque communicatione, & participatione filiorum ſecundi, etiam ſi à filijs renuntiatum fuerit omne ius ad hæreditates, aut ſucceſsiones paternas.

Et quamuis hęc ſententia vera ſit, communi iure attento, ad quid illius conſtitutio, vſuſque in caſu noſtro? Sed cum ex eo acriter moliantur in pactum, aſſerentes in odium executum filiorum primi thori, commodumque ſecundi; ne vſque ad nauſeam lectores prouocemus, ad hoc, & ad oppoſita in 2. Tract. breui ſtylo, ſed legitimo, & iuris veritate nitente, ſatisfacere conabimur.

Aſſerunt enim Reginæ Chriſtianiſsimæ hæreditates maternã, & fraternalẽ competere, ex quibus bonis dotatam contendunt, eo quod fuerit vt filia hæres Reginæ Eliſabethæ Matris, vtque ſoror Balthaſaris Principis fratris vterini; ex quibus obuenit amplior quantitas, quam quingentorum millium ſcutorum in dotem aſsignata.

Ex quo penes Reginam cumulant iura diuerſa, tam ad demoſtrandum (vt diximus) ex proprijs dotatam bonis, quàm in ea concurriſſe diuerſa incomprehenſibilia in pacto renuntiationis. Primum, ex origine futuræ paternæ hæreditatis. Secundum, ex iam quæſita morte matris, & fratris, firmatum irreuocabiliter per tranſitũ Regis noſtri ad Auguſtiſsimum V. M. matrimonium, quæ nec fuerint in renuntiatione comprehenſa, nec potuerint comprehendi.

Sanè mens noſtra non attigit, quo innitantur principio, ſenſu, aut ratione Galli Scriptores ad tutamen rerum, actionum, armorum ve vſu executo à Rege Chriſtianiſsimo, vt aſſerunt, in defenſionem iurium competentium Reginæ Chriſtianiſsimæ, atque legitimum de-

cantare, ad conſpectum illius præcepti in animo Regis affixi: *Nihil per iniuriam, nihil contra æquitatem contendere.* Quomodo abſque iniuria firmato prætenſo iure Regio, reiectis, ac reprobatis Doctorum ſententijs? Qualiter ex æquitate, ni iniquitatem velamine iuſtitiæ, ambitionem pietatis, temeritatem defenſionis pulchritudine iuris decorantes? Aperto pugnemus Marte. Sciant ergo cuncti, arma vltimam Regis Chriſtianiſſimi rationem eſſe, idque in eo æquius, quod validius, ac quod ſi Regia mens tendit in diſſolutionem indiuiſibilis nodi charitatis, impliciti vi naturæ, ſanguinis, & publicæ vtilitatis, non iuſtitiæ gladio, ſed Alexandrico diſſolui, vt minus ſenſibile vulnus habeatur, pateatque omnibus mentem Gallicam digladiari calcata Maieſtatis, & affinitatis correlatiua veneratione.

Sed ne Catholici Regis noſtri contentio æquitati diſſona videatur, etſi reſponſione indigna à Gallis exarata ſint, nec quia iuſta, ideo omiſſa iactitent. Ingredimur attento facto, & iure, ad deſignandas Philippi Magni in pacto, omnique re actiones ad iuſtitię normam directas.

Aſſerunt Galli quantitatem quingentorum millium ſcutorum conſtituentium dotem Regiam, conſtructam ex proprijs bonis filiæ competentibus ex hęreditate materna, fideicommiſſoque legali, quæſito morte Principis Balthaſaris fratris, firmato per tranſitum patris ad ſecunda vota; quorum calculationem numerant. Primò, (57) ex ſumma quingentorum centum millium ſcutorum matri promiſſorum in dotem; quinquaginta millium Margaretarum dotalitij, centum ſexaginta ſex millium ſexcentorum ducatorum arrharum titulo promiſſorum: Quę omnia multò maiorem ſummam conſtituunt, quàm promiſſam in dote. Ex quo euinci fatentur, non fuiſſe à patre Rege legitimè dotatam filiã, ad hoc vt renuntiatio antenuptialis vim, & robur legale recipiat.

Quis inter tantæ Maieſtatis, & ſanguinis vincula non indignam ſimilem calculationem (58) cenſeat? Quis nõ fateatur ciuili attramento exaratam, exque Trapecitarum calculo, & inuentario communi popularium

(57) *Dict. tract. Reg. Chriſt. ſucceſſ. in Brab. fol. 124. à num. 3.*

(58) Reg. 1. cap. 18. verſ. 25. *Nõ habet Rex ſponſalia neceſſe*, vbi Gaſp. Sanch. *Regibus non eſſe neceſſarias filiarum dotes.*

ho-

hominum ad deſcribendas bonorum minutias efformato? Non Regum, Principumue, quorum prima omnium rerum ratio, ſupraque omnes alias bonorum facultates, decor honoris habetur, quæſiti per vnionem Auguſti ſanguinis, (59) abſque diminutione primæ, ac ſupremæ ſtirpis, & illius Regalis honoris ab origine recepti? (*b*)

Sed ij ſcriptores Regis ſui criſtas legibus communibus demiſerunt, aſſerentes, debuiſſe Patrem Regem ante renuntiationem filiæ edere inſtrumentaliter inuentarium bonorum hæreditariorum ei competentium, vt certiorem eam faceret de bonis, & eorum quantitate, ſeu ſumma ex hæreditatibus obuenta, & obuenienda; alias ex omiſsione nullitatem contractus inductam.

Liceat aſſerere, illam numerationis neceſsitatem, vel animi deliquium ſcriptoris, vel calami lapſum fuiſſe, notitiæ Chriſtianiſsimi Regis abſolutè abſconditum. Non enim Supremæ Maieſtati, candori liliorum, magnificentiæque Chriſtianiſsimorum Regum digna (60) ſimilis abiectarum rerum computatio, nec neceſſaria etiam inter priuatos, dum ſubiurisiurandi religione fit renuntiatio in fauorem patris, & dum directè in vtilitatem fratrum (61) tendit.

Sed his omnibus circa calculationem bonorum competentium Infanti Reginæ omiſsis, vilipenſiſque, cum Regina Mater bona hæreditaria in filios tranſmittenda non habuerit: Notandum eſt, nec etiam ad nullitatem renuntiationis facere, quod ex iure communi, Hiſpanoque proditur, aſſerendo, patres tranſeuntes ad ſecundas nuptias, in pœnam iniuriæ irrogatæ filijs ex primis genitis, amittere quidquid ex origine primi thori obuenerit; omneque à prima ſponſa prouenieus legitimam eſſe filiorum illius matrimonij priuatiuè, ex legali prouidentia ab ipſa admiſsione ſecundi. Quod adeò verum, vt filius poſt patris obitum, in bona non ſubintret hæreditario, aut ſucceſsiuo iure; ſed ex pœnali, ac legali fideicommiſſo.

Ex quo ortum notant, renuntiationes filiorum

(59) Liu. *lib.* 4. & 10. Dion Halicar. *lib.* 10. *in fin.* Arnold. Clapm. *de arcan. rer. publ. lib.* 3. *cap.* 21. Ioan. Iacob. Drac. *de iur. Patric. li.* 1. *cap.* 7. *§.* 6. *infra.*

(*b*) Gaſp. Sanch. *dict. cap.* 18 *Optare Regem coniugium, quod quæſitæ ſanguine dotes conciliant, reliqua alia nè curare.*

(60) Ex Ancharran & alijs Gregor. Lop. *l.* 3. *verb. Sabidora, tit.* 12. *par.* 5. Ant. Gom. *to.* 2. *var. cap.* 13. *n.* 18. *adfin.*

(61) Ancharran. *in d. cap. Quamuis pactum,* vbi Dom. à Sanct. Gemin. Guid. Pap. *deciſ.* 227. *num.* 4. *verſ. Sed poſtea,* vbi Addit. Ioan. Cruz, Guill. Bened. *ca. Raynutius verb. Duas habens filias, nu.* 260. Barthol. Kellemb. *de renun. fœmin. illuſtr. q.* 4. *num.* 7.

in fauorem patrum de ſucceſsione, hæreditatibuſque, non tenere, vimque ſortiri in bonis dotalibus primæ vxoris, ſi turbato mortalitatis ordine morte filij ad patrem deuoluuntur, ſed computanda, vt propria prolis primi illius thori, à quo orta. (62) Quare, cum Regina Eliſabetha Matre defuncta, ſuperſtites fuerint Princeps Balthaſar, ac Regina Chriſtianiſsima; & fraternalis hæreditas Matris defuncto fratre ad Patrem pertinebat, vita durante: per illius deceſſum, abſolutè ad Reginam Chriſtianiſsimam deuoluebatur, penes quam hærebat dominium iure de præſenti incomprehenſibile in renuntiatione, qualitercumque, & quibuſcumque verbis generalibus concepta. Quæ fulcita ab ſcriptore Gallo ex ſententia Oldraldi, Benedicti, & Didaci noſtri. (63)

Verè haud inuenimus, ad quid hæc doctrina ambagibus, exclamationibus, & repetitionibus expoſita, quævè hæreditas, quæ bona Reginæ Matris, aut ex natiuo iure primi thori ad filiam Reginam competerent? Non enim hæreditaria, cum iam (vt dictum ſatis eſt) nulla remanſere; non etiam ſucceſsiua, cum nec ad eam pertinere valebant, quia renuntiata in pactis antenuptialibus in vtilitatem, & fauorem Domanij Gallicani. (64)

Quæſtionem, an pœnæ illæ impoſitæ in conuolantes ad ſecundas nuptias, conſultò omittimus, cum iam admiſſæ ſint (approbato ſecundarum nuptiarum vſu, damnataque hæreſi illas reiectante cum Tertuliani mente) (65) ex iure Canonico, Hiſpano, (66) & Belgico. Nam & ſi in hac iuris antiqui reformatione non includantur, quę circa iura filiorum primi thalami conſtitutæ fuerunt, in hoc caſu etiam notandum, mentes Doctorum quos adducit Gallus in ſuæ ſententiæ ſoliditatem, reprobatas eſſe, reiectaſque aſſerimus in caſu noſtro.

Fatemur enim, Oldraldum, & Benedictum, quos ſequitur Didacus, tenuiſſe, in renuntiationibus antenuptialibus filiarum, & ſi ſecundum

conſ-

(62) *L. 1. & 2. C. de ſecund. nupt.* vbi Scrib. *l. vlt. tit. 10. par 4. l. 3. tit. 6 par 7* Oſſual. *lib. 18. cap. 7. lit. C.* & D. Petr. Gudelin. *de iur. nouiſ. lib. 1. cap. 10.*

(63) Manif. *fol. 87.* ex Oldr. *conſ. 294.* Guill. Bened. *cap. Raynutius, verb. Duas habens filias, n. 228* Decio, *cõſ. 228.* Couar. *in c. Quãuis pactũ, 3. par. à n. 1.*

(64) *L. 12. tit. 7. lib. 5. Recop.* Thuan. *Hiſtor. lib. 5.* Barthol. Gram. *Hiſtor. Gallic. li. 1. ann. 1611.* Dauid Blondell. relatus, *§ 11. n. 24.*

(65) Tertul. *lib. de exhortat. ad caſtitat. & de Monogamia.*

(66) *Cap pen. & vlt. de ſecund. nupt. l. 5. tit. 1. lib. 1. Ordinam. l. 3. tit. 1. lib. 5. Recop.* vbi late Matien. *gloſ. 1.* Azeu. *à n. 1.* Anton. Gom. & Scrib. *in l. 14. Tauri,* Couar. *in 4. par. 2. c. 3. § 9. num. 4.* Menoch. *conſ. 153.* Gudel. *de iur. nouiſ. lib. 1. c. 10.* Frãc. Zypæus, *not. iur. Belg. lib. 5. tit. de ſecũd nupt.* Ann. Robert. *rer. iudic. lib. 1. cap. 8.* Ioan. Chop. *obſeru. pract. obſer. 42. num. 19.* Simõ Vlric *obſer. 98 num 3.* Thom. Saneh. *de Matrim. li. 7 diſp. 87. n. 23.* Ant. Fab *in Cod. tit. de ſecund. nupt. dif. 1.* Pet. Greg. *lib 9. Syntagm. cap. 26.*

conſtitutionem Bonifacij conceptis, non includi bona eis obuenientia ex origine materna, ſi pater ad ſecunda vota tranſierit, cum vſufructuarius illorum habeatur vita durante, & eius morte deuoluantur ad filios primi thori, denegata participatione ortis ex ſecundo, cũ priuatè competant illis extraordinaria adquiſitionis origine, ac pœnali, conferente dominium filijs primæ vxoris. (67)

Sed id procedere fatendum, etiam quidquid reluctet Gallicanus aſſenſus, dùm renuntiatio concepta parentibus vtriſque ſuperſtitibus, quorum remittitur ſucceſsio, aut hereditas, vnoque defuncto, ſuperſtes ſecundas contrahit nuptias.

Quando verò poſt ſecundas à parentibus contractas nuptias, filia antenuptiali pacto contrahit, renuntiatque, tunc recepta, ac vera ſententia eſt abſque dubitationis macula: quod in renuntiatione incluſum ſit, quidquid ad filiam pertineat iure de præſenti, & ſi ſuſpenſo vſque ad parentis obitum, ſiuè ex hæreditate materna, ſiue fraternali deſcendat, cum remiſſa habeatur iniuria orta ex tranſitu ad ſecundum thorum, abolitioque conceſſa patri ſufficiens ſit ad legitimitatem, & validitatem renuntiationis, omniumque iurium, ac bonorum incluſionem ex quacumque origine tàm naturali, pœnali, quàm fideicommiſſario legali, conſtituto in fauorem filiorum primi matrimonij. Menſque communi placitu ſcribentium laudata. (68)

Ex quo, cum renuntiatio Reginæ Chriſtianiſsimæ generalis ſit, executaque poſt ſecundum Auguſtiſsimum Patris matrimonium, poſtque ex eo ſuperſtites filios tempore pacti. (69) Quo iure obijciendum, non comprehenſa omnia competentia, & competitura, tam iure de præſenti, quàm de futuro, tàm ex hæreditate, quàm fideicommiſſo legali?

Præcipuè attentis veriſsimis iuris, & Doctorum axiomatibus. Primò, quòd illud ius reſeruationis bonorum prouenientium ex origine primi thori creditum filijs caſu, quo pater ad ſecundas nuptias tranſit, nec vim, nec virtutem tenet, quoties præſentibus, &

(67) Barth. Kellemb. *de renun. illuſt. fœmin. quæſt.* 32.

(68) Oldrald. *dict. cõſ.* 294. *Vnde tales culpæ punitionem, & iniuriæ præſertim nondum illatæ vltionem in dubio, pacta non comprehendunt.* Ripa *l. Fœminæ, C. ae ſecund. nupt. n.* 19 Decius *in l. Pactũ dotali, n.* 6. *verſ. Et ſupradicta, C. de collat. & conſ.* 116. *n* 9. Cancer. *var. p.* 3. *cap.* 15. *n.* 134. Angel. *conſ.* 396. *n.* 2. Bertrand. *in l. hac edictali, § Si verò n.* 14 *C. de ſecũd. nupt. & conſ.* 175. Boer. *deciſ.* 185. *n* 13. ibi: *Secus, ſi poſt cõtractas nuptias,* Baez *de non melior. fil. dot. ration cap.* 10. *n* 73 Thom. Sanch. *de Matrim. lib.* 7. *diſp.* 89. *n.* 25. ibi. *Secus, ſi renunciationis tempore, iam adquiſitum eſſet.* Petr. Greg. *lib* 41. *Syntagm. cap.* 17. *nu.* 2. *Quia hoc ius quæſitum eſt poſt renuntiationem.* Dainer. *de renunt. cap.* 4. *n.* 39.

(69) DD. adducti, *nu.* 62. Ant. Fab. *d. tit. C. de ſecund. nupt dif.* 5. Menoch. *conſ.* 253. *nu.* 16. D. Iuan del Caſtill. *lib.* 1. *de vſufruct. cap.* 2 *n* 94. Steph. Gratian. *diſcept. cap.* 140. *nu.* 6. *& ſeqq.* Aug. Barbos. *in d. l Fœminæ, n.* 1. *C. de ſecund. nupt.* Petr. Greg. *d. lib.* 9. *Syntag. cap.* 26. *n.* 26 Ant. Gomez *l.* 14. *Tauri, n.* 6. vbi Caſtillo *num.* 5.

tacentibus filijs ſecundam inijt coniugalem ſocietatem.

Secundò, quòd politica conſtitutio lata in contrahentes ſecundas nuptias tantùm dirigitur ad mores ciuiles, (70) quibus non ſubijcitur ſuprema Principum Maieſtas, nec in eos vim coactiuam producunt poſitiuæ ſanctiones. Quod ſic præualer vi Maieſtatici iuris, vt ſi Regij placiti virtute, reſcripto, aut gratia (71) priuatus quilibet ſecundas contrahat nuptias, non locus ſit pœnis impoſitis in contrahentes, nec teneatur filijs primi thori reſeruare obuenta, aut quęſita ex illo principio; ſed communia ſint omnium filiorum, abſque natiuitatis, ac thori conſideratione.

Ex quibus fateri neceſſe, Regiam renuntiationem haud poſſe ciuilibus, ac poſitiuis communibus regulis terminari, ſed abſolutè ex Maieſtatico, publicoque iure, atque ideò Chriſtianiſsimæ Reginæ renuntiationem legitimam decantandam, nulloque modo potuiſſe, nec poſſe pati nullitatis notam.

(70) Petr. Barboſ. *l.* 1. *part.* 7. *n.* 17. *ſolut. Matrim.* Thom. Sanch. *de Matrim. d. lib.* 7. *diſput* 89. *n* 50. Aug. Barboſ. *l.* 1. *nu.* 22. *C. de ſecund. nupt.*

(71) *L. fin de Senatorib.* Ioan de Garron. *in l.* 1. *à n.* 128 *C. de ſecund. nupt.* Ant Gomez *in d. l.* 14. *Taur. n.* 6. *&* 7. Papon. *Arreſt. Franc. lib.* 15. *tit.* 1. *n.* 8.

§. III.

QVOD, CVM FVERIT LEGITIMA RENUNTIATIO antenuptialis Infantis Reginæ in fauorem Regis Patris, ſolutionis ſuſpenſio dotis in ea promiſſæ, nec nullitatem induxit, nec infectionem obligationis, actionum, dominiorumve translatorum, & deuolutorum illius virtute.

INter nebulas, quibus conati Galli denigrare veritatis lumen, emicant radij Gallicanæ Iuriſprudentiæ, illorum ignorantiam illuminantes, remouetque torpedinem, qua deuio legum itinere ducuntur, quibus reduci ad viam, vique iuris patrij moribus, ac conſuetudinibus, Parlamentorumque deciſionibus, fateri coacti fuere, Reginæ renuntiationem antenuptialem, legitimam, ſubſiſtentemque habendam. Quare aliã viam non planam, ſed fragoſam nimis quæſierunt, vt illius validitatem abſolutè infringerent.

Ad quod ſic fantur: (a) *Proximum ituque eſt, vt renuntiationis pactum nullius eſſe momenti hinc demonſtremus, quod propoſita, & accepta conditio impleta non fuerit. Hoc enim maximè ad cauſam videtur pertinere, quod pecunia in dotem promiſſa conſtitutis temporibus non fuerit numerata. Id certè, vel prima iuris elementa, vt rem teſtatam, & exploratam tradunt, hoc inter præſcriptum à lege, & ab ipſo contractu diem eſſe diſcriminis; quod ſi quis definitum à lege tempus tranſilierit, non continuò inſtrumentum ipſum, aut conuentum reſcinditur, neque vlla huic moræ eſt adiuncta pœna, niſi cum interpellationi parere recuſauit. Sed vbi ex conuentione, aut contractu dies fatalis eſt præſtituta, tum nihil neceſſe eſt eum, qui promiſit, aut verbo, aut ſcripto commonere. Quiſquis enim ad diem pretium non ſoluit, aut promiſſa non facit, huic mora imputatur, vel contractus hoc ipſo ſtatim reſoluitur. Neque obſcura eſt huius diſcriminis ratio. Non enim æque tenentur omnes vniuerſam iuris, ac legum ſcientiam perſpectam habere, & animo complecti. Quarè ſi dies præſcriptus à lege præterierit, non idcirco aliquis in mora futurus eſt, niſi ante fuerit admonitus. At nemini licet eorum, quæ promiſſit eſſe immemori: neque neceſſe eſt vt dies, quam ipſe conſtituit, in eius memoriam reuocetur. Nam quæque temporis momenta indeſinenter eum admonent, & quodammodo interpellant. Hinc illud Iuriſperitorum effatum iam penè in prouerbij conſuetudinẽ venit,* dies interpellat pro homine.

(a) *Tract. Reg. Chriſt. ius in Brab fol. 38 n. 1.*

Vt verò fortius hanc mentem, & animum foueant, addunt: (b) *Iam quis neſcit non aliam huic voci,* dummodo, *vel ea lege, vim ſubeſſe, quàm pecunia ſtatutis temporibus non ſoluta, Sereniſſimam Infantem minimè contentam fore? Quis enim non cernit hanc vocem impuram conditionem faceſſere; neque aliter eam intelligi poſſe, quam fore, vt Regina ſua repudiet iura, ſi modo præſcriptis temporibus quingenta nummùm aureorum millia numerentur? Nec vlla futura ſit conuentio hac conditione?* Et poſt: *Hinc noua quædam, atque haud ſcio, an potentiſſima emergit ratio, quod cum Rex Catholicus non perſoluta dote, fatis conceſſerit, res nondum perfecta in eum redyt locum, vndè initium capere non potuiſſet; atque adeò ex receptiſſima iuris regula reparari amplius nequit, aut conualeſcere. Illud enim, vt certum, & confeſſum Doctores tradunt, tum rem extingui, & penitus caducam fieri, cum incepta, nec dum abſoluta, in eum deuenit ſtatum, in quo ſi abinitio fuiſſet, nunquam*

(b) *Dict. Tract. fol. 47. num. 11.*

eſſet inchoata. Idque diſertè ab Imperatoribus ſtatuitur, cum maritum vxori quam ducturus eſt, dotem largiri poſſe concedunt; ſi modo ante nuptias dotem tradiderit. Nam ſi nihil aliud, quàm promiſerit, inutilis eſt futura donatio, cum in id tempus incidat, in quo omnis inter coniuges donatio prohibetur.

His additis Regium pactum antenuptiale ex legis Commiſſoriæ conſtitutionibus iudicandum, ex quibus ob non ſolutam dotem die conſtituto, inefficax redditum. Ponderatis, & excuſis ad id varijs iuris axiomatibus, ſcriptorum ſententijs, ſed ad rem, nec ad caſum agentibus.

(1) Liu. *lib* 4. *Nam famæ quidem, ac fidei dãna maiora eſſe, quã quæ æſtimari poſſent.*

Nec nouum aulicis (poſtpoſito famæ honore (1) inter mortales maximo) ad voluntatem Principum, iuris, & veritatis mangonio cælare adulationis Sycophantiam. Cæterum cùm id non à ratione, ſed à naturæ humanæ vitio proueniat, remanet pudefactum dedecus iudicij, (2) & veritas honore proprio fulgentior. Hoc titulo dedecoris notat Liuius factum Publij Scaptij Tribuni Plebis, qui falſis, ac ementitis argumentis perſuaſit Populo Romano, vt campum, de cuius dominio inter Ardeates, (3) & Aricinos erat controuerſia, contra ius tolleret, propriumque pronuntiaret.

(2) Liu. *d. lib. 4. Eleuatur dedecus iudicij, idque non Aricinis, Ardeatibuſque, quam Patribus Romanis, fœdius, atque acerbius vi ſum.*

(3) Liu. *dict. lib.* 4.

Hæc eadem in tractatu, & authore Gallo inueniuntur, qui vt fœdifragam violationem Regalis pacti, fœderiſque obnuberet, renuntiationem ſub pacti commiſſorij forma, & lege, executam exclamitat, turbata abſolutè illius qualitate, & natura, ſed ſibi ipſi conſcius iuxta iuris regulas tam deuiam viam tutari non poſſe, inter varia principia, ſed extra rem, aſſerit ex Scriptorum dictis, in renuntiatione nullitatem natiuam contineri, eo quod ſumma quingentorum millium ſcutorum in dotẽ promiſſa, ſoluta non fuerit die conſtituto, præfixoue termino. (4)

(4) Manifieſt. *fol.* 74.

Hæc quæſtio, ſcilicèt, an renuntiatio filię in pactis nuptialibus, inefficax reddatur, ſi dos in ea promiſſa, ſoluta non ſit, diſcuſſa fuit à Petro Sthokmano, (5) qui neruosè pro validitate egit, non tantùm generaliter, ſed priuatiuè in tutamen virtutis ortæ ex Regali renuntiatione. Illam fulciente primò, ex eo quod ob dilatam dotis ſolutionem nullitas non oriatur, cum lo-

(5) Petr. Sthocm. *de iur. deuolut. cap.* 19. & 20.

cus

cus ſit moræ purgationi per ſolutionem. Secũdò, quod renuntianti tantum remanet ius ad exactionem debiti, ac vſurarum ob dilationem, non verò, vt reuocet pactum, aut de nullitate concertet. Quæ fuit ſententia Decij, & Brodearij. Sed cum in hunc Doctorem, (6) & doctrinam Gallicani inſurgant, viſum eſt nobis authori obſeruationum contra Sthokmanum facere ſatis.

Vt in Gallos etiam & nos inſurgamus, purumputum veritatis aurum defodientes, reiectis laruis, inutilibuſque axiomatum dicterijs, prænotandum eſt, inter Doctores diſceptatum, an ob non ſolutam filiæ dotem promiſſam in pacto antenuptiali, renuntiatio in eo concepta nulla efficiatur? Aſſerunt Galli (quia ſua intereſſe videatur) quòd per dilationem numerationis inefficax redditur, ac tanquam ſi tabulis mandata non fuiſſet: Tutantur ſe ex doctrina Alexandri, (7) Socini, Pauli Caſtrenſis, Fulgoſij, Gregorij Lopezij, tenentium, vt virtutem recipiat renuntiatio, neceſſariò deſiderari: Primò, quòd filia tranſierit in viri poteſtatem per matrimonium. Secundò: *Cum (a) dotis nomine non pollicitationem, re non ſecuta, ſed dationem ipſam intelligi oportere.* Præcipuè attento Papiniani reſponſo, ex quo: *Res promiſſa, non data, dotis nomine non cenſetur.* Addito: *Peſsimè quidem filiæ conſulitur, cui ſpe omnis melioris fortunæ per renuntiationem erepta, ne dos quidem in tuto collocatur.*

Sanè qua potuimus diligentia, conſuluimus Doctorum ſcripta ad dignoſcendum, an exarata ſententia ſic recepta ſit, vt aſſeritur; Et attenta ſcriptorum mente legitima, illorum nemo abſolutè, aut affirmauit, aut ſcripſit, renuntiationem conceptam in pacto antenuptiali, ſi dos promiſſa ſit, & non tradita, nullam, & inefficacem reddi principio, aut cauſa dilatæ, aut non executæ ſolutionis. Nam Alexander, (8) & Socinus conſulentes in ſuarum partium defenſionem, loquuntur ſub expreſſa ſtatuti diſpoſitione conſtituentis, quod ab hoc vt filia dotata cenſeatur, excluſaque per renuntiationem à paterna hæreditate, neceſſe eſt, vt dos non tantum promiſſa, conſtituta, & aſsignata, ſed recepta ſit

(6) Obſeru. *ſeu reſponſ. ad tract. aduerſ. Regin. Chriſtian. ius in Brabant. tract. 2. fol.* 100.

(7) Alex. *conſ.* 13. *vol.* 3. Socin. *conſ.* 2. *n.* 5. *volum.* 1. *& conſ.* 207. *vol.* 2. Paul. de Caſtr. Fulgoſ. Bald. *in l. non ſine, C. de bon. quæ liber. l. Titio centum, de cond. & demonſt.*

(a) *Tract. Reg. Chriſtian. ius in Braban. à fol.* 49. *num.* 13.

(8) Alex. *d conſ.* 13. Socin. *d. conſ.* 2. *&* 207.

rea-

reali numeratione interueniente, aut per traditionem translata in dominium viri, aliterque filia à ſucceſsione non remoueatur vi pacti. Si vero hęc forma per legem, aut ſtatutum non ſit præſcripta (vt notauit Paulus (9) Caſtrenſis) abſolutè ad legitimitatem renuntiationis, vtque vim, & virtutem operatiuam recipiat, ſufficiens habita eſt dotis conſtitutio, aut pollicitatio nuda, (10) cum ex illa oriatur ius, & actio ad petitionem lucrorum, & vſurarum (11) quæ ex mora ſoluendi proueniunt. Eaque fuit mens Bartoli (quidquid contra effutiant aſſertores) & Baldi (13) firmiter tutantiũ filiam dotatam verè, & legitimè per pollicitationem, ad hoc vt pater & iuri, & legi obſeruijſſe dicatur, non vero neceſſariam eſſe numerationem, aut realem traditionem.

Hæc ſententia vera, & legitima habita innititur Iuriſconſultorum reſponſis, Imperialibuſque reſcriptis, (14) cum ex eis ad omnes iuris effectus, ad hoc vt pater inſeruijſſe naturæ, & in filium charitatis, & legis vincula explicuiſſe dicatur, vtque filiæ ſuccurſum ſit, nulla diſtinctio ſit in dote pollicita, vel tradita, cum ex pollicitatione oriatur obligatio, ex qua pater tenetur ad implementum, quod ſufficiens ſit ad vim, & virtutem pacti.

Ex quibus principijs Petrus Gregorius (15) Gallicæ Iuriſprudentiæ Primarius, agens circa naturam renuntiationum executarum ad formam Conſtitutionis Bonifacij VIII. quærit, an facta à filia in fauorem patris in pacto antenuptiali legitima ſit, nuda interueniente dotis promiſsione, & non ſecuta ſolutione, nulla cenſeatur? Qui in vtramque partem diuerſis diſcuſsis ſententijs,

(9) Paul. de Caſtr. *in d. l. Titio centum, § Titio Genero, de condit. & demonſtr.*

(10) *L. cum poſt mortẽ, § 1. de admin tutor. Siue exacta ſit dos, ſiue maneat nomen, quia poteſt efficere, vt ei acceptoferatur.*

(11) *L. Ad exactionem, C. de dot. promiſ.* Duar. *d. tract. cap. 4.* Fab. *in C. lib. 5. tit. 6. dif. 6.*

(12) Bart. *d. § Titio genero, n. 5. Quod ita dicatur dotata ſi eſt pater in teſtamento aſſignauit dotem.* Et ibi Paul. de Caſtro *n. 8. & in d. l. Non ſine, num. 3. C. de bon. quæ lib.*

(13) Bald. *d. l. Non ſine, n. 22. Dotata intelligitur illa, quæ eſt certa de dote, ſiue per teſtamẽtum, ſiue per promiſsionem.*

(14) *L. Cum poſt mortẽ, de adminiſt. tutor. l. fin. C de dot. promiſsion. l. vnic. § Et vt plenius, § accedit, & § fin. C. de rei vxor. act l. Morte, C. de pact. conuent. l. fin. C. ſolut. Matrim. l. vt liberis, C. de collat. l. fin. C. ad leg. Falcid.* Syluan. *conſ. 2. num. 74. Tamen ſi conſideretur dotis promiſsio repectu patris, vel extranei promittentis dotem, & mulieris pro qua promittitur, prout in caſu dict. Authnt. agitur. Nullam differentiam inter dotem promiſſam, & traditam comperies,* Paſchal *de virib. Patr. poteſt part. 1. cap. 4. à num. 87.* Mantic. *de tacit. conuent. lib 12. tit. 5. ex num. 4-12. & 41.* Stephan. Gratian. ex Iaſ. Paul. de Caſtr. Gabr. Brun. *diſcept. cap. 666 num. 22.* Petr. Barbol. *Rubric ſolut. Matrim. part. 4. à num. 1.* Molin. *de rit. nuptiar. lib. 3. quæſt. 30. num. 10.* Fontanell. *de pact. nuptial. tom. 2. clauſ. 7. gloſ. 2. p. 2.* Omnia pro vtraque parte congerens Ioann. Angel. Boſ. *de pecul. effect. cont. Matr. tract. de dote, cap 2. § 1. per tot.*

(15) Petr. Gregor. *lib. 41. Syntagm. iur. cap. 3. num. 4. & 5.*

tijs, ſenſuque Doctorum, noſtram mẽtem firmat verbis ſequentibus: *Sed vtilis hic quæſtio, num per illa verba dote contenta exigatur ad excludendum regreſſum poſt pactum dotem traditam fuiſſe. Et certè pugnant hic interpretes. Nam Bart. Salicet. Petr. Ancharran. arbitrantur, ſi tempore pacti dos tradita non ſit, non obligari filiam illa renuntiatione. Accedit, quod dotem non facit cautio, ſed numeratio. In contraria autem ſententia ſunt Immola, & Germinianus. Refert omnium rationes Georgius Natta, & Geminianus, ad cap. quamuis, de pactis in ſexto. Ego tamen exiſtimauerim diſtinguendum eſſe, num dos aliqua aſſignata ſit filiæ, dum nuptui daretur, an nulla fuerit aſſignata. Quod ſi ea conſtituta, ſeu aſſignata tunc fuerit, & illa ea contenta renuntiet, valeat renuntiatio, quamuis nõ fuerit tunc tradita.*

Qui vt hanc ſententiam firmaret, proſequitur: *Quod ſicut dotata filia excluditur, ita & ea, cui nondum dos ſoluta, ſi fuerit fides habita de pretio, cum eſſet promiſſa à patre, cum dos promiſſa veræ dotis nomen retinere videatur.* Tenent eandem Choppinus, & Paponius, omneſque Doctores, tàm Hiſpani, quam Galli, iure communi attento. Et ſi in caſu ſtatuti diuersè ferantur aliqui, cum tunc temperanda ſit res, attenta illius conſtitutione, & verbis pacti.

Hinc parui facienda, quæ ex Imperatorijs Conſtitutionibus, & Doctorum (*a*) ſententijs, præcipuè Gregorij Lopezij; quia Hiſpani adducuntur aſſerendo, dotem non dici, nec habendam promiſſam. Nam Imperatoria conſtituta, reſponſa prudentum à Scriptoribus laudata, & ſi certa, & recepta ſint, ſuis tamen locis, & caſibus, non in noſtro: Diriguntur enim, vt ex eis euincitur, ad deſignãdam actionem vxori competentem, & obligationem mariti ad petitionẽ, & reſtitutionem dotis: vel ad adquiſitionem illius quoad fructus, vel ad deſignandum tempus, ex quo debitæ vſuræ, vel lucri dotis non ſolutæ: vel alijs in caſibus à iure prouiſis, diuerſis abſolutè ab eo, de quo loquimur, vt videre licet, & depromitur ex ipſarum legum verbis, & ſententia ſcriptorum. (16)

Nec ad rem facit, quod antenuptiale pactum, conditionale verſetur ab Aſſertoribus, quia conceptum ſub

(*a*) *L. 1. C. de dot. non numer. l. fin. §. acciait, C. de rei vxor. act.* vbi Cujac. *l. 8. pro* Soc. *l. 71 §. 3. de cond. & demonſtr.*

(16) *Doctores adducti ſupra præcipuè* Boſius, *dict. §. 1. à num.* 23.

his verbis: (b) *Effectiuæ, ſeu realis ſolutionis interuentu, quam vocem in puram conditionem faceſſere, neque aliter intelligi poſſe, quàm fore, vt Regina ſuâ repudiet iura, ſi modò præſcriptis temporibus quingenta nummùm aureorum millia numerentur? Nec vlla futura ſit conuentio hac conditione defecta?*

Cum qualitercumque concipiantur verba contractus, conditionalem renuntiationem non inducant, inſeruiunt enim tantum demonſtrationi cauſæ impulſiuæ renuntiationis hæreditatum paternarum, (17) vnde promiſſæ dotis pactum non conditionale, ſed modale dicendum, (18) cum renuntiatio genita fuerit pura, ordinaria, executa, iuris attenta diſpoſitione, vim & virtutem recipiens ex ipſa dotis pollicitatione, & ſtipulationis actu, caſu quo conditionem accipere non potuit ex natiua qualitate, qua mediante nuda dotis pollicitatio tantum interuenire debuit non traditio, ſiquidẽ faciẽda ex vi ipſius pacti ſolutio fuerat die adiecto poſt matrimonium; & tunc ex dilatione, non ſolutione, aut traditione, nullitas non oritur iure, nec mente ſcriptorum (19) attentis.

Nec ex voce *dummodò* iniecta pacto inducitur conditio reſolutiua contractus, quidquid dicant Galli: *Tã quis neſcit non aliam huic voci dummodo, vel ea lege vim ſubeſſe, quam pecuniam ſtatutis temporibus non ſoluta, Sereniſſimam Infantem minimè contentam fore. An quicquam ad ſubſtantiam huius pacti, vel contractus pertinet, quam vox illa conditionata, quam ſæpe nomino (ſi modo) quam illa demum pecuniæ repreſentatio? Palam eſt profecto id verbi ad futurum tempus referri, quod quidem eſt vere conditionis argumentum.* Cum hæc dictio tunc tantum conditionalis habeatur, quando iniungitur rei antè perfectionem actus, ſed ſi per ſe ſtat, ſtipulationeque pactum firmatur, modum, non conditionem inducit, ſecundum Bartoli ſententiam, (c) quã ſequuntur ſcribentes. Quis enim renuntiationẽ à Regina Chriſtianiſsima executa dote conſtituta, puram, & iuri conſonam non cernit, vimque habuiſſe ab ipſo ſtipulationis actu? Et quis inſurgere in eã poſſet ex voce *dummodò* à Gallo impoſita, nec in pacto adducta. Et etiã ſi adeſſet, illo purè perfecto, per ſe ſufficere ad inducendã *conditionem reſolutiuam*? Nemo ſanè, nec ipſi Galli, qui hanc ſententiã iuſtã

eſſe

(b) *Tract. Reg Chriſtian ius in Braban. fol. 47 num. 11. & fol. 49. num. 12.*

(17) *L. Si mulier, C. de iure dot.*

(18) *L. Mœuia, de manum. teſtam. l. Debitori C. de pact.* atè Molin. *de Primog. lib. 2. c. 12. num 5.*

(19) *Dict. l. Si mulier, l. 2. C. de don. quæ ſub mod.* Bart. *l. Quibus diebus, §. Termillius, de cond. & demonſt.* Molin. *dict. cap 12. à n. 4.* Sapientiſ. ac Excellentiſ. D. Chriſtophorus Creſpi Supremi Aragonici Senat. Magn. Vice-Cancellar. & in Maieſtatica Regiminis Aula Sexemvir. Obſer. *in deciſ. Valen. obſer. 25 à num. 24.*

(c) *L. Cum ab eo, de contrah empt.* Bart. *l. Quibus diebus, §. Termilius, num. 4 de cond. & demonſtr.* Menoch. *cõſ. 1004. num. 1.*

eſſe dignoſcentes, nec conditionale fuiſſe pactum veritate iuris attenta, nec vllam continere nullitatem, ſeu inefficaciam, deducere ambierunt illam ex alio futiliori (vt diximus) fundamento. Aſſerentes, pactum antenuptiale genitum ſub commiſſoriæ legis natura, ſecundum quam non ſoluta dote die adiecta, ſeu conſtituta, nullum, & inefficax redditum ipſo iure.

Quantũ hæc obiectio cõtraria ſit iuri, euincitur primò. Quod ſi illa verba: *Effectiuæ, ſeu realis ſolutionis interuentu*, conditionalia eſſent dicenda, & ex eo pactum cõditionale, ex quo imperfectum vſque ad implementum conditionis, alienum eſſet neceſſariò à pacto commiſſorio, (20) cum id natura purum ſit, transferens dominium ab origine, & principio, tantumque conditionem recipiente, quo ad reſolutionem, ac retrotranſlationem dominij tẽpore diſſolutionis. Secundo: Nam ad hoc, vt in pacto legi commiſſoriæ locus ſit, neceſſe eſt, quod reſolutio expreſsè concepta (21) ſit ob defectum implementi, taliter vt ſufficientia non habeantur ad reſolutionem verba obliqua, aut indirecta, ex odioſa, (22) & pœnali natura, (23) & qualitate conſtitutionis legis commiſſoriæ laudatæ, & receptæ ad ſimilitudinem commiſsi, ob non ſolutum canonem, vel non executam profeſsionem. (24. Vnde notarunt ſcriptores argumenta, & coniecturas inſufficientes eſſe ad inducendam directe. aut indirectè nullitatem, aut reſolutionem contractus, ex vi, & virtute illius conſtitutionis. (25)

Quæ omnia cum recepta ſint, vt legitima iure, & ſententia Doctorum: Si pactum antenuptiale Reginæ intuemur, nulla in eo inuenietur qualitas, nec conditio expreſſa, nec tacita reſolutionem, ac inefficaciam illius inducens, nec producens, cum fuerit renuntiationis puræ exequendæ, & executæ ſecundum iuris, Imperatorum placita, (26) & conſtitutiones, ad formamque illarum conceptæ, & exaratæ, vt ex ipſis inſtrumentorum verbis euincitur, relatis ſupra §. 1. à nu. 62. & §. 5. à num. 11.

Nec facit ſecunda obiectio duobus innixa fundamẽtis. Primum inductum ex lapſu termini conſtituti ad

(20) *L. 1 & tot. tit de Leg. commiſſor.* Oſual. Conan. infr.

(21) *D l. 1. & toto tit. Leg commiſ l Æmilius Largianus de min.* Conan *lib 7 commen. c. 9. n. 4.* Scraphin. *de priuil leg iur. priuil* 131. Oſſuald *lib. 7. comment. cap. 9. lit* Fachin *controu. lib. 10 c. 73.* Ant. Merend. *contr. lib. 1. cap. 3.*

(22) *D l Æmilius L. fin C. de pact.* Ant Fab. *de error. Pragm Dec. 21. error 6 & in C lib. 8 tit. 23 dif. 1.*

(23) Laté Fontanell. *de pact nupt p. 2 clauſ. 4. gloſ 13. p. 4. à n 80.*

(24) Gothofred poſt Cujac *ad tit de Leg. commiſ.* Couar. *lib. 3. var cap 2. n 8.* Mant. *de t cit lib 4 tit 29 à num. 2.*

(25) *L. 2 de Leg comm. l. Addiẽ, de verb. oblig.* Negulan. *de pignor 4. par. in init. num* 1. laté Mantic. *de tacit. tit. 29 lib 4 à num. 2.*

(26) *L. fin. de ſuis, & legitim. hæred l. Pactũ dotali, C. ae pact. l. Pactum, C de collat. cap. Quamuis pactum, de pact. in 6.*

ſolutionem dotis,quam notant non executam intra illius metas. Ex quo voluere euanuiſſe renuntiationis, & pacti virtutem,interpellaſſeque (dicentes) pro homine diem ad conceptionem abſolutæ nullitatis impurgabilis oblatione,aut ſolutione poſteriori. Addito: (a) *Quod cum Rex Catholicus non perſoluta dote fatis ceſſerit, res nondum perfecta in eum rediit locum, vnde initium capere non poſſet.* Nam adductæ in huius axiomatis comprobationem (b) Imperatorum ſanctiones conſtituunt,tenduntque in diuerſa,ac diſtincta à caſu noſtro,natura, origine,ratione,forma,fine,& qualitate: Loquuntur enim in pacto donatorio, contracto inter virum, & vxorem, prohibito omni iure,quod validari nequit vlla ex ratione,aut cauſa,fine,aut qualitate;ſed diuerſum in caſu noſtro,cum pactum renuntiatorium permiſſum ſit iure gentium, Ciuili,ac Canonico,abſque nullitatis nota,& à principio legitimum.

Secundum,ex Iuriſconſultorum reſponſis, (27) & Principum (28) placitis,quibus Imperatores conſtituerunt reſolutionem pacti emphyteuci, illiuſque anihilationem: Nam etiam hæc ſententia locum tenet caſu, quo in ipſo contractu in pœnam non impletæ ſolutionis Laudemij,ſtipulata ſit reſolutio. Quod laudatum fuit ab Imperatore ad tollendam diſcordiam Sabinianorum,& Proculeianorum,digladiãtium,an per oblationem,ſeu ſolutionem canonis, purgationi moræ locus eſſet in his contractibus,de quibus verſabatur diſſenſio. In cæteris verò pactis,ac renuntiationibus etiam conceptis intra legis commiſſoriæ naturam, (29) nulli dubium ſolutione etiam ab hærede executa moram purgari, præcipuè minore, (30) ex Imperatoria deciſione, relata à Paulo Iuriſconſulto: Nec ob diem elapſum nullitatem oriri dicendũ,dum non agitur de quærendo, ſed de conſeruando iure quæſito,minori præſertim,intra cuius naturam inuenitur Rex noſter Carolus, de cuius vtilitate agitur.

Ex dictis credimus, nec negaturos Gallos, Regem noſtrum ad validitatem,& legitimitatem pacti, & renuntiationis,ex ſe naturalem charitatem adimpleſſe dotis promiſsione, ciuileque præceptum per aſsignatio-

nem

(a) *Dict. Tract. fol. 53. num. 14.*

(b) *L. 1. C. de donat. antenupt. l. 4. C. eod.*

(27) *D. l. Ad diem, de verbor. obligation.*

(28) *L. Magnam, C. de contrab. Stipul. l. 2. C. de iur. Emphyteut.*

(29) *D. l. Æmilius, de minor. l. Commiſſoriæ, C. de pact.* Couar. *lib. 3. var. cap. 2. num. 8.* Laté Pichard. *tract. de Mora, dict. n. 98.*

(30) *Ex gloſ. l. Iulianus §. Offerri, de actionib. empt.* Neguſan. *de pignorib. 2. par. 3. memb. p. 5. n 5.* Ponte *conſ. 29. num 16.* Honuf. Donad. *de renunt. cap. 19. num. 27.*

nem legitimæ quantitatis. Ex quo etiam fatemur, competere Regi Christianissimo actionem ad petitionem, & exactionem quantitatis promissæ dotis. Sed id admissa, ac consueta inter Principes decenti via.

Nonne hæc erit ob suspensam solutionem (& quod magis est, etiam si nulla foret, ipso iure renuntiatio Regia) ad dotis, & hæreditatis exactionẽ, classicum canere, spicula vibrare, in dicta causa in imparatos antiquo, dilectissimoque Regi suo fidelissimos vassallos, quos non tangit ea vitilitigatio? Addo in Regem puerum sub fœminea tutela, in fratrem, tantoque cognationis vinculo Gordiano nodo adstrictiori innodatum? Nec priuatis licet sibi ius dicere, nec Regibus. Prius enim edẽda causa iure duce; Duces armorum tantum aduocandi in contumaces. Iudiciorum formam præscripsit ius, & consuetudo, etiam inter Maximos Reges, qui ab ea exorbitant, prædas agunt, violentia ambitionis tanguntur.

Haud ignotum fuit gentibus ratione ductis, proprii, aut sibi debiti exactionem necessariam esse, iniustumque, vt creditores suis priuarentur bonis reuerentiæ Maiestaticæ causa, ex qua conuenire debitores, vel non decebat, vel nec facilis erat aditus; vel quia imperantium bona in manus facilè deuenire non poterant, (31) seruatis iuris Ciuilis communibus formulis, simulque durum proprio arbitrio, ac manu credere, vt sibi quisque ius ageret, in cuius damni medellam summo arcano inducta fuit forma, vt his omnibus obuiam iretur. Eam ratione naturali ducti homines induxerunt, ac vt Principes creditores Principibus debitoribus sua iura publica manifestatione, vel clarigatione patefacerent, (32) si purè debitum, si ad diem propositione, ac demonstratione transcursi diei. Qua solemnitate morosò constituto debitore, ius, fasque esset, sibi occurrere, etiam per media ab ipso iure gentium laudata.

Hoc ius seruatum per Principes, præcipuè eos, quorum cura, vt decet, tendit ad iustitiæ normam, officijque suprema munia exercenda, vt alijs omissis, euincitur Romanorum exemplo, relato à Liuio: (33) Erat debitor Romanis certæ summæ ad diem Antiochus Ma-

(31) Hug. Grot. *de iur. bell. l. b. 3. cap. 2. nu. 2. Expressit autem hoc quædã necessitas, quod alioqui magna daretur iniurijs faciendis licentia, cum bona Imperantium, sæpè non tam facilè possint in manus venire.*

(32) Liu. *lib. 4. Fœciales prius mittendos ad res petendas*, Alex. ab Alex. *dier. gen. lib 5. c. 3.* Ioan. Baltrin. *de re milit. lib. 1. c 9.* Matth. Ferrar. annot. ad Gui. Pap *quæst. 32.* Grot. *d. lib. 3. cap 3. n. 6. Interpellatio requiritur, qua constet alio modo fieri nequit, vt nostrum, aut nobis debitum consequantur.*

(33) Liu. *lib. 42.*

ce-

cedoniæ Rex, quam adiecto die non ſoluit, & quamuis dies interpellauerat pro Senatu, non vi, nõ armis creditum capere tentauit Roma; ſed miſſa publica legatione, illud expoſuit, tranſcurſumque termini. Antiochus verò gnarus iuris publici, & Maieſtatici, miſit Romam Apollonium, qui in Senatum introductus, multis, iuſtiſque cauſis Regem excuſauit, quod ſtipendium ſerius, quam ad diem præſtaret. (34)

Ex ipſò iure, ipſaque ſeruata ſolemnitate Maieſtati debita, actum inuenimus à Ludouico Flandriæ Comite, ſponſo Margaretæ filiæ Ducis Brabantiæ Ioannis III. Promiſsit pater in dotem Ludouico decem millia librarum annuæ penſionis, quæ ſolutæ fuerant vitam agente patre; mortuo verò ſucceſsit Ioanna ſoror Margaretæ, quæ nupta Vvenceslao, diſtulit ſolutionem. (35) Ad quam petendam miſit Legatos Ludouicus, poſtulans promiſſa, vel illius loco aliquam Brabantiæ partem vxori ſuæ aſſignandam: (36) *Legatis verò benigne habitis, reſponſum datum, vt Comes Mechlini conueniret, vbi cum Duce controuerſiam componeret.*

Hæc enim & debet eſſe, & fuit publici, & iuris gentium formula conſtituta Regibus ad ſuas actiones, & iura exercenda, id neceſſarium ad Maieſtatis decus, authoritatem, & correlationem, id decet ipſum ſupremitatis honorem, id clamitant iura, ne diſſoluatur iuſtitiæ nodus, quem rumpere nec Principi licitum, aut permiſſum.

Nec ignotum id Gallis; vt verò hanc gentium iuris formulam ſeruatam decantent, referunt (a) in præludio tractatus: *Paucis poſt diebus quam fœlicis memoriæ Anna Auſtriaca Regis Chriſtianiſsimi Mater Philippo IV. Regi Catholico iuſta perſoluerat, & Reginæ Hiſpaniarum, quæ tribui ſolent ijs temporibus officia præſtiterat, Marchionem de la Fuente Hiſpaniæ Legatum acciri iuſsit; eique quanto ſtudio arderet ſanciti inter vtramque Coronam fœderis in perpetuum ſtabiliendi, & firmandæ pacis, expoſuit, tum demum ſe felicem fore, vel in graui extremoque, quo laborabat morbo, teſtata, ſi qui ex tranſverſo caſus incurrere, aut pacem turbare poſſunt, obices amotos cerneret. Nihil porro infeſtius paci inter Reges conſtitutæ, nihil pernicioſius poſſe continere, quam ſi aliquot Bel-*

(34) Liu. *Et ab Anthyoco Rege ſub idem tempus legati venerũt, quorum Princeps Apollonius, in Senatum introductus, multis iuſtiſque cauſis Regẽ excuſauit, quod ſtipendiũ ſerius quo ad diẽ præſtaret.*

(35) Meyer. *Annal. Flãdr. lib.* 13. adduct. *tractat.* 2. *§.* 2. *num.* 64.

(36) Diueus *rer. Brab. lib.* 15. *Miſsis legatis partem aliquam Brabantiæ doti vxori ſuæ adſcribi poſtulauit. Legatis benignè habitis, reſponſum datum, vt Comes Mechliniam cõueniret, vbi cum Duce controuerſiam componeret,* Har. & Suer. *adducti, dict. §.* 2. *n.* 64.

(a) *Tract. Reg. Chriſtian. ius in Brab. init. prælud.*

Principatus ad Reginam Galliarum patrijs legibus, & ſanguinis iure delatos cedere recuſaret Hiſpania.

Sed ſi, vt decet, expendatur hæc Reginæ Chriſtianiſsimæ propoſitio, facta Fontanio Marchioni Legato Regis noſtri: nec publicè, nec ſecundum fœciale (37) ius executa fatendum; ſed aulicè, vt quædam alia, quæ priuatim inter conuerſandum admiſcentur, de qua re proſtant plura politica iuridica ſcripta nouiſsimè in hanc materiam edita. (a) Quin etiam, ſi pro publico actu diſcuti poſſet, non fuit directa in ordinem ad ſolutionem debiti dotalis, ſed vt Regi Chriſtianiſsimo ratio redderetur, *cur aliquot Belgij Principatus ad Reginam Galliarum patrijs legibus, & ſanguinis iure delatos cedere recuſaret Hiſpania?*

Quod quantum abſit à priuata dotis petitione in cõperto eſt. Sed etſi ad id direxiſſe mentem Reginam Matrem velint; nec id ſufficiens ad moram inducendam, cum quam plura iura exceptioneſque natiuo iure cõpeterent ad ſuſpenſionem ſolutionis dotis promiſſæ, vt ſumma illuſtratione veræ doctrinæ ex Iuriſprudentiæ penetralibus depromptæ, notauit Hiſpana Reſponſio ad tractatus Gallicanos, ad quam ſuſpenſo noſtro turpi calamo, remittimus huius quæſtionis enodationem, in lectorum gratiam, & vtilitatem.

Sed intra noſtræ ſententiæ cancellos, quærimus: Nõnè, & ſi ex vi pacti antenuptialis dies inrerpellaret, obque ſuſpenſionem ſolutionis moroſus dicendus eſſet Rex noſter, exque reſponſione præſtita, ſi vera eſſet Reginæ Chriſtianiſsimæ à Fontanio Marchione Legato Veſtræ Maieſtatis nomine: *Non ſatis æqua ſibi videri quæ poſtularet: quæque Rex Chriſtianiſsimus iura prætexeret, nulla vel probabili ratione niti, nec ſibi fas eſſe de his rebus paciſci, aut vllo modo decidere, cum Regis Catholici teſtamẽto cuiuſque Principatus, ſibi interdicta ſit alienatio, aut ne vnum Belgij vicum, aut villam liceat diſtrahere.* Ius erit, fas, licitumque Regi Chriſtianiſsimo ob non ſolutam, ſeu dilatam, immò & denegatam, ſi velint, quantitatis dotalis traditionem; ſtatim nudare arma, & aperta vi agere in Regis noſtri Dominia, & Ditiones? Non enim, quidquid iactent Galli, vltima eſt ratio Regis iuſti gladius, præcipuè dũ

(37) De quo adducti, *num. 2.*

(a) *Eſcudo de Eſtado, y Iuſticia, Verd. veng.*

de

de priuata actione, vel de pecuniaria ſumma agitur,nõ de Maieſtate. Ad recuperationem proprij, vel debiti litteris,legationibus,non potentia vtendum, quamuis denegata abſolutè ſolutione:immò etiam eo caſu vtendum tantummodò iure,more gentium,vſuGræco,Romano,Gallicanoque(38)laudato, nempè occupatione rerum debitoris Principis vſque ad quantitatem conſtituentem debiti ſummam,per *Androlepſiam, clarigationẽ, repreſaliam, oppignorationemue.* (39)

Nec enim perlecto ſæculorum curriculo, inueniemus alio iure vſos fuiſſe Principes,nec tantum eos, qui iuſtitię titulo,& facta,& dicta ornarunt, ſed & tyrannos. Ariſtodemus(verè tyrannus)nefas hoc ius violare credidit; & quamuis Romanorum creditor ob bona Tarquinorum à Senatu retenta, ſibi hæreditario iure translata,clarigatione vſus fuit, nauibus Romanis retentis, quas miſerat Senatus Cumas,frumentũ coemptum reportare. (40)

Quis ad huius lucis radium, quo illuminantur Reges ad agendum Maieſtaticè, aſſerere auſus violationem iuris gentium legitimam, perque tramites iuſtitiæ, & ad illius dictamen euaginatam? Quis debitam dotem propria manu petentis capi poſſe defendere, aut aſſerere, Regemque Chriſtianiſsimum immunem nota, qua inuruntur Adminiſtri ſuadentes quondam Regi Galliarum Franciſco,fœdus initum cum Carolo V.Imperatore iniuſtum fuiſſe, inexequibile, & inobſeruandum? (41)

Omnia enim tàm lato calamo à nobis diſcuſſa,omiſſione digna fuiſſe crederemus, ſi qua V.M. propoſita narrantur,media perſona Marchionis Fontis Legati Regij,de iuribus competentibus Reginæ Chriſtianiſsimæ per obitum Patris natiua puritate, & ſolemnitate neceſſaria Maieſtati,vt decens eſt,inuenirentur. Cum verò à Gallicis ſcriptoribus ſiniſtra fide velificata ſint, ſubque iuſtitiæ placida amænitate,in aliud tendat ſcribentium mens,quam verba reſonant; neceſſe creditum laxare calamum in veritatis examen,vtque ſciant cuncti,pactum antenuptiale exaratum, cap.4. Tractatus, in quo Regina Chriſtianiſsima in Patris fauorem,legiti-

mas

(38) Renat.Chop. *Doman. Frauc. lib.3. tit. 25.n.5. Iure prius ter petito, ac denegato.*

(39) *Cap Dominus 23. q.2. Authent. de mandat. Princip. §. Sit tibi,* Bart. *tract. de repreſal. q.2.* Martin. Laud. *eod tract. n.2.* Iacob. à Canibus, *eod. in rubr. n.2. & 8.* Ayal. *de iur. bell. lib.1. cap 4.* Hug. Grot. *de iur. bell. lib.3. cap.2. & 3.* Molin. *de iuſt & iur. tract.2. diſ.* 121. Ioan.Coppen, *obſer. lib.2. obſerv.4. n.5.* Renat.Choppin. *Doman. Frauc. lib.3. tit.* 25. Maximil. Fauſt. *conſ. pro ærar. claſ.4. conſ.* 379. Guid. Pap. *deciſ.32. & 33. vbi latè* Addit.

(40) Liu. *lib.2. Frumẽtum Cumis cum coemptum eſſet, naues pro bonis Tarquinorum ab Ariſtodemo Tyranno, qui hæres erat, retentæ ſunt.*

(41) Fr. Prudenc. de Sand. *Hiſtor. de Carlos V. lib.15. en la reſpueſta à la Apologia Franceſa, fol. mihi 463. Que lo miraron mal, y que mas fueron aduladores, que Conſejeros.*

mas paternas,& hæreditates renuntiauit,iuſtum, efficax,vtile,& validum omni iure fuiſſe, Regemque noſtrum, quidquid in filiam, & pro ea geſsit, charitate naturali motum,& paternali amore ductum geſsiſſe.

Et quamquam credamus præfata ſufficere in repulſam obiectionum impoſitarum renuntiationi, cum contra pactum antenuptiale actum ſit indiſtinctè, ſubque involucro verborum, & iurium, inextenſibilium abſolutè ad iura, de quibus ob publicam vtilitatem fœderali virtute, & authoritate actum cap. 5. Efformato ad prouidendum Regnorum, & ſubditorum bono, iurique Monarchiæ Hiſpanorum, quatenus directè agebatur de conſeruatione natiuæ Maieſtatis, & honoris,excluſa contingenti cauſa vnionis, in eius nominis,& Maieſtatis præiudicium, in quod ſemper collimatum eſt,& cautum repetito fœdere,Gallorum verò,ex vtilitate conſecutæ optatæ pacis, Dominiorumque ex illa adauctorum Imperio Gallicano, omnia prorſus diſcriminabimus, ſeorſimque expendemus, quamuis ſub vno involucro confundat ſcriptor Gallicus, & ſub tenebris tutus in lectores, etiam eas offundat,hinc,& indè ingeminando nullitatem renuntiationis.Nos,qui lucẽ amamus,diſtinctè procedemus, ſeorſimque omnia capita hydræ in renuntiationem virulẽtę diſtinctis ictibus ſecabimus.

§. IV.

RENVNTIATIO REGINÆ CHRISTIANIſsimæ, de iuribus, ac ſucceſsionibus ſpe competentibus ad Regna, Status, Dominiaque Hiſpanicæ Coronæ legitima, & iuſta, nullaque ex cauſa, aut principio iniuſta habenda, nec dicenda.

HAud ignotum Gallis à renuntiatione antenuptiali Reginæ Chriſtianiſsimæ fœderali pacto promiſſa,inſeparabilem eſſe vtilitatem publicam; (1) ex quo,cum vi iuris fęcialis veneranda ſit inter gentes, & habenda ſacra, ſanctaque,conſpirarunt firmo aſſenſu, vt illam alienam à pacis Tractatu pingerent,aſſer-

(1) Calcan. *conſ.* 52. Menoch. *conſ.* 103. *n.* 44.

tamque pro quota pacta, in dotemque promiſſa, ſcilicet ſubrogata loco pretij ſumma quingentorum millium ſcutorum à Rege Patre promiſſa: (2) Nec eo fine, dicentes inductam, vt ea mediante pax, & iuſtitia ſe oſcularentur inter Catholicum, & Chriſtianiſsimum Reges, ſed in commutationem dotis.

Verè, ſi iure, & placito Doctorum attento, inter priuatos ageremus, nulli dubium, renuntiationem antenuptialem à filia executam in patris, & familiæ fauorem, etſi ratione dotis quantitas, ſummavè promiſſa eſſet, non ratione illius factam fuiſſe, ſed potius proceſſiſſe à filia (3) agnationis, ac familiæ cauſa, & honore.

Sed cum contentio ſit inter Principes, renuntiatioque de iuribus, ac ſucceſsionibus Maieſtaticis, quorum commertia prohibita, ni boni publici cauſa, turpe omni iure tenendum aſſerere pro pecuniaria ſumma, eaque cauſa, & fine conuentũ de Regno, ac Domanio publico, cum dùm de his agitur, ſemper, & vbique prima cauſa efficiens, alijs reiectis, habenda ſit commune bonum ad virtutem pacti.

In fœderibus enim Principum, ſi ſuprema iura recolimus, inuenitur, quod etſi Regia Maieſtas ſit caput omnium rerum publicarũ, ob idque pulcherrimũ, (4) excellentiſsimumque præ omnibus bonum, non verò hęc bonitas ſumma competit Regi ex ſe ipſo, vt homo eſt, ſed quatenus, ſuprema poteſtas à populo (5) in illũ translata, & ad communem vtilitatem conſtituta. (6) Hinc Maieſtas venerata in Principe, tum ob curam, & ſolicitudinẽ in ſubditorũ vtilitatẽ impẽſam, tũ vt iuſtitia inter eos cõſtãs, & perpetua geratur, eiuſque virtute (7) quietè, pacatèq; (8) viuãt, tueaturque Rex, ac fo-

ueat

(2) Manif. *fol.* 16. *ſuprad.* §. 1 *n.* 57. Obieru. *ſeu reſpons. ad tract ad. uerſ Regin. Chriſtian. ius in Brab tract at* 2. *fol* 101. qui *fol.* 102. *Verum enim verò, cum ſic diſtinguit, ac ratiocinatur, nonne aduertit ſibi ipſi magis præbuiſſe ius dicere ſiquidẽ renuntiatio, de qua nũc agi poteſt (ſi qua tamen vnquam fuit) cadere nequit in primam illam ſpeciem renuntiationis, quam publicam appellat; ſed tantummodo in illam, quæ ab ipſo particularis dicitur. Et quæ ex eius principijs conditione non impleta caducæ fit.*

(3) Petr. StoKmans, *tract de iur. deuol. cap.* 20 *per tot.* Euer. Iun. *conſ.* 11. *n.* 8. *vol.* 2. Beſſold. *conſ.* 133. *num.* 22. Philip. Schinilchipt. *de fideic om famul. cap* 7. *n.* 61. Barth. Kellemb. *de renunt. illuſt fæmin. q* 39 *n.* 19. *Nam in caſu extantium maſculorũ, licet inſtrumentum renuntiationis, expreſsè hanc obſolam dotem interpoſitam teſtetur: nõ tamen propterea ſolius dotis nomine, ſed potius agnationis fauore, id à filia proceſsiſſe dicendũ eſt.*

(4) Ex Liu. *lib.* 2. Oſſor. *de Reg. inſtit. lib.* 4. Ioan. Corral. *l. ex hoc iure, n.* 4. *de iuſt. & iur. Regnum eſſe rem inter Deos & homines pulcherrimam*, Conan. *lib.* 1. *comm c.* 8. *n* 8. Petr. Greg. *de Republ lib.* 6. *cap* 8. Ioan. Lymn. *de iur. publ. in addit. ad lib.* 2. *cap.* 1 *n* 43. Renat. Chop. *Doman. Franc. lib.* 2 *tit.* 2. *n* 6 & 7 Lorin. *Act. Apoſtolor. cap.* 25. *verſ.* 3. Beſſold. *diſſert. de iur. Maieſt. cap.* 2. *num.* 3.

(5) § *Sed quod Principi, Inſtit. de iur. natur.* vbi Scrib. Nauar. *cap. Nouit de iudic. not ab.* 1. *n* 49. Suar. *ad Reg Angl lib.* 3. *cap.* 2. late Theod. Reinſing. *de Regim ſæcul lib.* 1 *claſ.* 2 *cap.* 2 *à n.* 55.

(6) Mench *contr. lib.* 1. *c.* 1 *n.* 10. & *c.* 5 *n.* . Renat. Chop. *Doman. Franc lib.* 2. *c.* 1. *n* 1. Bodin. *de Republ. lib.* 1. *cap.* 9. Ioach. Cluten. *Syllog. rer. quot. theſ.* 17 *lit. D.* (7) Ariſt. *lib* 7. *Phyſ. cap.* 14.

(8) *Extrauag. de Pac. Conſtan.* Oſſor. *de Reg. Inſtit lib* 4. Brau. *lib* 1. *de Reg & Reg. rat.* Marian. *de Reg. inſtit lib.* 1. *cap.* 2. & 3. Bellar. *de offic. Princ. lib.* 1 *cap.* 9. & 10. Ioan. Corral. *d. l. Ex hoc iure, n.* 4. Petr. Greg. *lib.* 5. *de Republ cap.* 5 *n* 2. & *lib.* 11. *cap.* 13. Beſſold. *diſſert. de iure Maieſt d. cap* 2. Bodin *lib.* 2. *cap.* 3. Adam. Contz. *Politic. lib* 1. *cap.* 23. §. 4. Maſtrill. *de Magiſtr. lib.* 3. *cap.* 1. *per tot.* Arn. Clapm. *de arc Rer. publ. lib.* 3. *cap* 25. Ioach. Cluten. *d. Syllog. lit. A. & B.*

ueat Regnum incolume,& illo honore integrum, quo natum leuatũ,(9)& coalitum,nulla permiſſa exiſtimationis,& honeſtatis labe,nullovè detrimẽto, vt edocemur a Rege Francorum Franciſco metuente, ne Caroli V.gloria,& prælatione dehoneſtaretur Gallorum opinio.(10)

Quarè fatendum,quod etſi ſupremis credidere gentes officium regendi,titulum Regium,(11) Maieſtatica Regaliũ iura,& ſupremã legum ferendarum authoritatem(12) neceſſariam ad publicum regimen, belli, & pacis moderamen,(13)poteſtatemque feriendi pacta,quæcumque ad bonum publicum conducant,etiam diuenditis,aut alia ratione alienatis Domanijs, ceſsis, aut renuntiatis; id quidem pro bono pacis,(14) in cuius adeptionem armorum conatus militant. Semper tamen creditur cauſam publicam interueniſſe ad celebrationem,illamque primam habitam;cùm prȩcipuus ſit fœderum ſcopus,ſummaque rerum in his verſetur. Ideò omnia in id propoſitum pacta firma habenda,cæteris rebus,iuribus, intereſſe publico, ac priuato, calcatis,ac poſtpoſitis. (15)

Hac diſtinctione perpẽſa,Gallos ſcriptores debuiſſe credimus accingi Reginæ Chriſtianiſsimæ renuntiationi,non primariò penſa ſumma in dotem promiſſa à Patre paterna charitate, & naturali pietate ducente, ſed altius diſquirentes finem pacti, illius introſpecta qualitate,an publici, ac communis boni cauſa actum inter Reges contrahentes,prouidenteſque Reipublicę; an vn homines priuati in re priuata. Sed cum diuersè tentent ſcribentium animi, & verba, aliudque mente recondant,aliud ſcripto proferant, dumque iuſtitiam vindicare decantant,illo honoris titulo,ambitionis, &

(9. *Ex l.* 1 *§ Nouiſsimè,de orig. iur.* Ioach. Cluten. *Sylleg rer quotid.theſ.* 17 *lit. A* Guerrer *ſpecul, Dignit.cap.* 4 *n.*5.

(10)Arnold.Ferron. *rer. Gallic. lib.*5. *Viri amplisimi ne Regis hic tantummodò nomẽ, aut Francorum opinionem tentari exiſtimetis ſed rem etiam noſtram agi arbitramini, exiſtimationem hic veſtræ æquitatis,honeſtatis, vtilitatis iudicium fieri,* Theod. Hoeping. *de iur.inſign.cap.*22.*num.* 209.

(11)Saluſt. *de bell.Catil* Inſt. *lib* 1.Cotraſ. *l.* 2.*num.* 15.*de Orig iur.* Iul. Ferret.*de re milit.tit.de iuſt. & iniuſt. bell* Lymn. *de iur. public. lib.* 2. *cap.* 1.*num.* 41. *&* 42. Diximus Comment.*ad ll Recopil.l* 16.*tit* 1.*lib.*4 *gloſ.* 4 *n.*7.Petr.Gregor.*de Republ.lib.*5 *cap.*1.*numer.*39.

(12)*L.*1.*de Conſt Principi.l.vltim. C. de leg* Conr *templ. iudic. lib.* 1.*cap* 1.*§* 4. Mart. *de iur.part.*1.*cap.*37 Beſ. ſol. *diſſert. de iur. Maieſt.cap* 2. Schomb. *Polit lib.*5.*cap.*11. Theodor.Reinf.*d.claſ.*2.*cap.*2.*num.*55.Ioan Harpr. *Inſtit.§. Sed quod Principi, n.*7.*de iur. nat.* Clat. *theſ.*21.*tit. A.* Henric.Brun.*de var.vniu.ſpec.Theſ.*5.

(13)Diximus laté,*tract.de Contrauan.cap.*1.*n.*22. Anaſt.Germon.*tract.de legat.lib.*2.*cap.*2. *n.*6. Theod.Reinfing.*de regim ſæcul.lib.*1.*claſ.*2.*cap.*2.*n.*15.*&* 128. Arnold.Clapm.*de Arcan. Rer.publ.lib.*4.*cap.*1. Henric.Bruning.*d theſ.*5.*lit. E.* Ant.Coler.*de iur.Imper.ſect.* 1.*theſ.* 28. Thom.Sancij *diſc.de leg.Reg.theſ.*103.

(14)D Aug.*lib.*19 *de Ciuit. Dei,cap.*12.*Paces igitur intentione geruntur, & bella.* Adã Contz *Polit lib.*10 *cap.*12.Bodin.*de Republ.lib.*5.*cap.*5. Iul. Ferret.*de re milit.tract.de Ferijs, num* 1. Pet.Greg.*lib.*11.*de Repub.cap.*13 *à num.*1.Georg.Scomb.*Pol.lib.*5.*cap.*1.Beſold. *de iur. Pac. cap.*2.*num.*3.infr.*§.*5.*n.*1.

(15) Arnold.Clapm.*de Arcan.rer.publ.lib.*4 *cap.*1.Petr. Greg.*de Republ. lib.*12.*cap.*13.

auaritiæ dumtaxat feruntur, laudantes noua hac doctrina antiqua Philippi Macedonis arcana : Nutritus Macedo(16) Thæbis Magiſtrum meruit Philoſophum non aliud edocentem, ni arcanum illud, quod dominandi cauſa licitum, violare iura, vtque animum erigeret, & actiones publicas, ac priuatas collimaret ad ſummum. His præceptis, mortuo Amynta Patre, fratreque Epaminonda, imminentibus cladibus, cautè ſe geſsit, Athenienſibus ſpontè ceſſa Amphiboli, nè illius occaſione turbaretur Macedoniæ Regnum : Pacemque donis, & pollicitationibus firmauit cum Pannonijs; aliaque munimina ſub amicitiæ titulo contraxit, vt ſui animi firmaret intentum; in cuius executionem, & præceptorum Magiſtri, audito Aginum Pæonum Regem obijſſe, cuius amicus fuerat, oblata occaſione inuadendi, ductis in Pæonos copijs, facta dimicatione in Macedonum poteſtatem ſuperatos eos redegit. Eadem veſtigia ſequutus Clodoueus, violatis iuſtitiæ, & ſanguinis vinculis, armata manu Alarici Regis Gothorum inuaſit Dominia non vlciſcendi, ſed dominandi cauſa.

(16) Diodor. Sycul. *Bibioth. lib.* 16.

Nec defuerant Philippo Magiſtri laudantes armorum vſum, ac poteſtatis, etſi in executionem iniuſtam; ex quo nec mirum non deſint adſentientes Regi Chriſtianiſsimo tutantes iura, quorum tutela excutit arma: ſed cum Panegyrici iuſtitiam illorum declamantes ſub fœdifraga facti ſtructura, ſubque incertis iuris principijs exarentur, neceſſe credimus in illorum directionem agere, vt examinata veritate radius natiui, non fucati ſplendoris mentes legentium illuſtret.

Aſſerunt ergo firmiter Gallicani Scriptores, vera eſſe, quæ prænotant circa nullitatem renuntiationum filiarum in Parentum fauorem. Ex quo deducunt, quòd cùm iniquum habeatur earum virtute tollere filijs priuata iura naturæ, & ſanguinis competentia; iniquius ſupremorum: (17) *Quos Dei muneribus præ cæteris inſtructos, & ornatos cernimus.* Ex quo decantant, nec potuiſſe, nec debuiſſe renuntiatione media Reginam Chriſtianiſsimam illis exui, abſque charitatis paternalis turbatione, iurium, legum violatione, morumque

(17) *Tractat. Regin. Chriſtian. fol.* 80. *n.* 4.

euer-

euersione: *Et certè,* (a) *quò Principum filiæ cæteris natalium fulgore magis eminent, atque earum iura sunt maiora, & splendidiora, hoc magis legibus caueri debet, ne quid illæ detrimentum patiantur. Quamobrem nullus hic fuerit exceptioni locus; neque à iure communi recedendum, quod infirmitati cùm sexus, tùm ætatis prospexit; & prudenter cauit, ne ijs, quæ nec se, nec sua tueri possunt, inconsulta temeritate profundere liceat, aut distrahere. Non enim, inquit, hoc volunt leges, sed vt sit incolumis ciuium coniunctio; quid est cur Reges, & Principes eadem iuris societate non teneantur? Quæ ratio patitur vt ab his quemadmodum à tenuioribus non omnis prohibeatur iniuria? Quì potest ergo tam iniqua stare conuentio? Quis pactum illud defendat, quo tutor pupillam omnibus fortunis euertit? Pater indotatam collocat Filiam; materna ei iura detrahit, quò in liberos ex secundo matrimonio natos ea conferat; spe omnis successionis in auita Regna; cum illam, tum futuros ex ea nepotes deijcit; sceptrum ad alienos, si fortè Regiæ stirpis liberi defecerint, præter iura sanguinis, & patrios mores transfert; Natam suam, quæ nihil commeruit, exhæredat; & quod caput est, cum illa sic paciscitur, vt iura etiam incognita repudiare, ijsque nec dotata, nec libera cogat omninò renuntiare. Hanc abdicationem si quis iustam esse contendit, nè is quid ius, quid æquum sit ignorat? Quid autem cum eo agas, qui fidei, iustitiæ, legum, æquitatis, iuris denique publici probat interitum?*

(a) *Et fol. 64. num. 3.*

Sed etsi obiectionibus his satisfacere necessarium, prius demonstrare decreuimus, *quid sit ius, quid æquum,* intra illum naturæ gynacæum, ex quo *ius*, & *æquitas*, necessaria ad validitatem renuntiationis statuendam. Vt inde etsi non doceamus gnarum virum, sed dissimulantem, tamen repellantur illæ turpes in iure assertiones, quibus contendit Reginæ suæ inuiolabile ius præscribere, inductæ his verbis: (b) *Non potuit sanè filia ætate minor iure suo cedere, Regias successiones, & Principatus abdicare, idque in gratiam patris, & qui tutor erat*; fulcitæ sequentibus: *Neque à ciuili iure aberrant Hispanæ leges, quibus tutoris bona pupillorum vendere, & in pecuniam vertere prohibentur.* Quibus nugis lato calamo inuehitur in Regem Patrem, quasi in damnum filiæ, vt suspectum tutorem se gesserit, sic inferens: *Quis pactum illud defendat, quo tutor pupillam omnibus fortunis euertit.*

(b) *Dict. Tract. fol. 62. n. 2. & 4. fol. 66. n. 4.*

Ius equidem, non ſecundum Galli mentem, & verba ſumendum, nec *æquitas*, ſed quatenus inuentum ad conſtruendam iuſtitiam, humanamque fœlicitatem, (*a*) attentis ſuis poſitionibus. In *publicum* enim diſtinguitur, & *priuatum*. Et exindè *æquitas*, vel *publica* habetur, vel *priuata*. Illud certis ſub regulis præſcribitur; hæc verò theſibus, ac ſcriptis nullibi comprehenſa, ſed metienda pro emergentibus rerum circunſtantijs. (*b*)

(*a*) Æguinar. Baron. *de iuſt & iur.*

(*b*) L. *de acceptionibus, de diuerſ. & temporal. præſcription.* Ioann. Corraſ. *l. ius ciuile, n. 6. de iuſt. & iur. Rubr. n* 14. *de legib.*

Ex hoc principio, ad agendum de cognitione iuris, & æquitatis, iniuſtumque, vel iniquum dieendum quidquid executum à Principe, penſandum erit ad laudem, vel damnationem actionum, an ſint ſub poſitione publici, vel priuati iuris. Si enim tendunt ad iuſtitiam exercendam, idque exequatur, quod vtile ad res publicas, ſtatum Imperij, Reipublicæ, Maieſtatis, vel ſubditorum vtilitatem, vtque ſtatus, Regnum, Ciuitas verſetur incolumis, ſecundum ius eſſe, æquumque fatendum, quidquid actum, executum, etiam ſi priuatorum commoditates ſubuertantur, filiorumque, & ſanguinis charitas turbari videatur. Edoceamur à Gallicano Magiſtro: (*c*) *Nerua Cocceius Trajanum Principem fecit, eumque poſteà Cæſarem in Senatu deſsignauit: neque verò coniunctionem ſanguinis, cum propinqui non deeſſent, antepoſuit publicæ vtilitati, neque detinuit, quod Trajanus Hiſpanus erat, quodque ante eum nemo alterius nationis Imperium Romanum obtinuerat, conſtabat enim vt vir erat bonus, atque iuſtitiæ amantiſsimus, virtutum, cuiuſque non patriam ponderari in eiuſmodi rebus oportere.*

(*c*) Petr. Gregor. *lib. 7. cap. 15. n. 7.*

Cum ergo Catholicus noſter Rex in pacto antenuptiali filiæ, non ex iure priuato attento ſe geſſerit ad contrahendum, ſed publica vtilitate ſubditorum proſpecta, adque ſeruandum incolumem honorem Regni: Non ius ponderandum eſt priuatum filiæ in pacto, ſed an ſeruata iuſtitiæ virtute executum in honorem, bonumque Maieſtatis, & ſubditorum.

Exhinc laudatum eſt dogma, quod in omni contractu Principum viget ius, & æquitas, cum credatur

exe-

executum attenta (20) ſalute publica; quâ trutinanda eſt iuſtitia, attentis etiam regulis iuris Gentium, (18) non Ciuilis. (19)

Quarè credimus notandam, vt turpem, non Gentium iure tantum, ſed & Ciuili, illam Galli Scriptoris communis proclamationem, qua pactum antenuptiale iniquum decantat, ex quo tutor pupillam omnibus fortunis denudaret. (21)

Cui enim etiam inter tyrocinia iuris verſanti abſconditum, Lætoriæ legis (22) conſtitutionem, Attiliæ, & Iuliæ ſuffragio laudatam. (23) Etſi à principijs deductam iuris naturalis, (24) quatenus directam in tutelam minorum, vim non habuiſſe in filijs ſub paterna conſtitutis poteſtate; apertamque tantum fuiſſe authoritatem, ac conceſſam tutoris dandi ab ea, liberatis emancipatione legitima, (25) aut ſic agente patre, conſtitutoque tali in conditione, vt neceſſe ſit curam filiorum ſaniori, ac vtiliori committere arbitrio. (26) His enim duobus excluſis qualitatibus, nec pater tutor filij habitus, nec ſub tutoris, ac curatoris voce, ac poteſtate admiſſa paterna charitas; nec pacta, ac venditiones damnatæ legibus inter tutores, & pupillos iniquæ cenſentur inter patrem, & filium, dum in ordine ad matrimonium antenuptialiter contrahantur, ſeruata iuris, legumque forma, ſed legitimæ, æquitatique, ac iuſtitiæ conſonæ habitæ.

Et cum ex hoc principio ruant omnia iuris communis axiomata, quibus ſuam mentem tutantur Gal-

(18) Hugo Grot. *de iur bell lib.* 2 *cap.* 11. *n.* 3. Menchac. *illuſt. lib.* 1. *cap.* 3 *nu.* 5. Martin. Mager. *aduocat. arm. cap* 9 *n.* 111.

(19) L. *Donationes quas, C. de Donationib. inter vir & vxor. l. Cum multa, C. de bon. quæ liber.*

(20) *Salus populi ſuprema lex*, Plen. *in Pan. gr.* Andr. Gay. *lib.* 1. *obſer.* 14 *n.* 6. *& lib.* 2. *obſer.* 88. *n.* 2. Ial. *cõſ.* 1. *infin. lib.* 2. Hering. *de fideiuſſor. cap* 7. *nu.* 110. Arnol. Clapm. *de Arcan. rer. publ. lib.* 5. *cap.* 6. Harm. Piſtor. *obſeru. lib.* 2 *q.* 40. *n.* 40. Ant. Coler. *ſect. de iur. Imper. theſ.* 32. Richir. Dicter. *concl. de ſumm. Summ. Imper poteſt. cõcluſ.* 55. Ioann. Iacob. Vinter. *diſſert. iurid. Polit, theſ.* 50. *Quoties populi ſalus publica vtilitas, neceſſitas, iuſtitiæ ratio, aut ſimilis id poſtulat eauſam: cunctis conſulere, & in commune pro arbitrio iubere poſſit, & debeat, iuris repudiatis apicibus.* Thom. Sancij *diſcurſ. de leg. Reg theſ* 91. ſupt. § 1. *num* 30.

li

(21) *Tract. Regin. Chriſtian. iur. in Brab. fol.* 61. *à n.* 1. *ex l.* 1. *de minor. l.* 7. *pro emptor, l.* 20. § 1. *de liber. legat. l.* 3. *C. de tranſactionib. l.* 102. *tit.* 18 *p.* 3. *l* 30. *tit.* 11. *p* 5.

(22) Cicer. *lib.* 3. *de natur. Deor. & lib.* 3. *officior.* Carol. Sygon. *de iudic. lib.* 1. *cap.* 14. Roſin. *antiquit. lib.* 8. *cap.* 18. Ant. Aug. Hothom. Verrut. *de l. Roman de l. Lettoria.*

(23) § 1. *Inſtit. de Attilian. tutor.* vbi Scribent. Liu. *lib.* 39. Sygon. *dict. lib.* 1. *crp.* 14. Roſin. *dict cap* 17.

(24) L. 1. *de tutel.* § 1. *Inſtit. eod.* vbi Scribent. *l.* 1. *tit.* 16 *part.* 6. Petr. Gudelin. *de iur. nouiſ. lib.* 1. *cap.* 17.

(25) *L.* 3. § *Si parens, legitim. tutor. l. Si pupillorum.* § *Si pater, de reb. eor. l. Si Infanti, C. de iur. deliber.* Arias Pinell. *leg fin. num.* 15. *C. de bon. Matern.* Montan. *de tutel cap,* 15 *num.* 105. Scip. Gentilic. *de ſecund. nupt. cap.* 19. Sanch. *de Matrim. lib.* 7. *diſp.* 88. *num.* 12. Marcellin. Conrard. *de tutel. ad tit. de legitim. parent. tutel. num.* 2.

(26) Bart. *L. Inquiſitionem, num.* 2. *C. de ſentent. paſ.* Ioan. Gutiel. *de tutel. p.* 1. *cap.* 3. *an.* 3.

li dicentes, iniuſtam, nullamque renuntiationem, quatenus executam in fraudem legum, iuriumque conſtituentium prohibitionem pactorum inter tutorem, & pupillam. Ingredimur ad deſignandam iuſtitiæ virtutem inhærentem in renuntiatione; non ſolùm attentis Rege Patre, Infanteque filia extra fœderale pactum, ſed etiam intra naturam priuati contractus à ſupremis executi.

Tripliciter contrahere Principes notum. Priuatim, dum cum priuato, ſubdito, aut extero: in his equidem agere, ſeruatis iuris, vſuſque communis regulis creditur, nec velle ex vi poteſtatis illud tollere, cum dignum ſe ſubmittere credatur legibus, de quo agere non eſt noſtrum: Aut priuatim etiam, ſed cum æquali Maieſtate decorato in re publica, vel priuata: Aut fœcialiter ad ineundam pacem publicam, bonique communis, & ſubditorum cauſa.

Primo enim in caſu, dum ſupremi extra fœdera contrahunt, expreſsè vero, aut tacitè in pacto ineſt res publica, & tunc quidquid actum, ſtipulatum promiſſum, vt legitimum habendum, ſiuè contractus ordinarius, ſiuè extraordinarius ſit, aut matrimonij ineundi cauſa exaratus, omneque in eo promiſſum, aut renuntiatum, validum, iuſtum, & æquum dicendum, à virtuteque iuſtitiæ ortum, abſque labe, aut nota nullitatis: Cum Maieſtatica poteſtas contrahentium, & publica vtilitas interueniens ſe gerat (27) ſupra omne ius, illud anihilans, etiam deriuatum à principijs naturalibus. (28) Hinc laudata ſunt pacta antenuptialia à Rege Aragoniæ inita in matrimonio Conſtantiæ filiæ, & Ludouici Comitis Anxou, filij Ducis Normandiæ, in quibus renuntiauit Rex in commodum Domanij Gallicani Ciuitatem Montis Peſulani, Vicecomitatum Ormilladæ, & Fontinau, Feudumque Cardalenſe, etiamſi ex illa renuntiatione quæreretur ius tertio non deſcendenti ex illo matrimonio, violareturque ſupremum inducens indiuiduitatem Domanij Regalis, & oriretur graue præiudicium ſubditis, ob translatam ſub diuerſi, exterique Principis Dominationem. (29)

Ex ipſa iuris ſupremi virtute, qua attenta, iureque

gen-

(27) *L. Actione 65. §. Labeo pro Socio, l. Iubemus. C. de Sacroſ. Eccleſ. l. vtilitas, C. de Primipol.* Ant. Coler. *de iur. Imper. ſect. 11. theſ. 50. Hodiè ferè apud omnes gentes obſeruari, tradit Tiraquell ius Primogenituræ: Æquitas autẽ deſumenda eſt, ex vtilitate publica, quæ priuato commodo anteponenda eſt.*

(28) *L. Poſtliminium, §. filios, de captiu. & poſtlim. reuerſ.* Liu. *lib. 8. Poſt habita filij charitas, publicæ vtilitati iactabantur.*

(29) Zurita *Annal. de Arag. lib. 8. cap. 42.*

gentium contrahere Principes fatendum, præcipuè dum agitur de bonis, rebus, ac ſucceſsionibus publicis; etiam procedet, quod quidquid promiſſum, factum, executumque à Regina Chriſtianiſsima in renuntiatione iurium, ac ſucceſsionum Regnorum, ſtatuumque Hiſpanicæ Monarchiæ, cum verſetur circa res ſpectantes ad ſalutem publicam, vtilitatem ſubditorum, honorem Regni, Publicique, ac communis boni, æquum, legitimumque declamandum ſit abſque nullitatis nota.

Inter Supremos enim ex iure Maieſtatico receptum, vt iuſtum, habeatur, quidquid actum lege, conſtitutione, pactove antenuptiali, tàm circa renuntiationes, vnioneſque Statuum, ac Dominiorum, quàm in ſucceſsionibus, prælationibus, excluſionibus familiarum, linearum, perſonarum, reiecta qualitate ordinis, gradus, ac ſexus, voluntate teſtatorum omiſſa circa grauamina, iura filialia, ſuitatis, & legitimarum, nuda attenta Principum conſtitutione; vt euincitur ex Petro Gregorio, (30) qui ex Turpino, & Paulo Diacono, ob publici (31) boni commodum laudat, decantatque immunem à nota nullitatis, & reclamationis ex parte læſionis, aut minoritatis, renuntiationē Primogenituræ, Regnique auiti ſucceſsionem, ex qua prælatus fuit Ludouicus Pius Bernardo filio Pipini, nepoti Caroli Magni in Regno, Dominationeque Galliarum. Qui & ipſe ab eodem principio vtilitatis publicæ, excluſo nepote Infante legitimo à Philippo Pulchro Rege Gallorum, adiudicatum teſtatur Comitatum Atrebatenſem Mathildæ, vxori Othonis Comitis Burgundiæ: *Non quidem ex lege* (verba ſunt Gallicani Doctoris) *ſed abſoluta voluntate, & poteſtate, quia dominus eſſet feudi, & egebat tunc Othone, quem opponeret audaciæ, & rebellioni Flamingorum. Poſſunt enim Principes etiam ob cauſam publicam, Dominos rerum rebus proprijs exuere, vel nullo, vel aliquo, dicis gratia, dato pretio, vt conſentiunt Iuriſconſulti.*

Innixi enim ipſo iuris publici, ac vtilitatis principio, laudatas teſtatur Colerius (32) diſpoſitiones Marchioniſæ Miſniæ, Fredericique Marchionis Brandeburgenſis excludentes filios Primogenitos à ſuc

(30) Menochius *conſ.* 163. *n.* 5. Petr. Gregor. *lib* 7 *de Republ cap.* 10. *nu.* 18. *Et ipſe Pipinus, qui receperat proportione Italiam & ita vi debatur ſuâ parte contentus proſe & ſuis renuntiaſſe futuræ alij ſucceſsioni, & iuri primogenituræ. Neque reuocatur in dubiū, quin primogenitus poſſet renuntiare iuri & primogenitura debito, & futuræ ſucceſsioni acceptaportione adhibito iure iurando, iure id approbante Pontificio.*

(31) Idem Petr Greg. *d. cap.* 10. *n.* 21. *Poſſunt enim Principes ob cauſam publicam dominos rerum rebus proprijs exuere, vel nullo, vel aliquo, dicis gratia, dato pretio vt conſentiunt Iuris Conſulti*, Ant. Coler. *de iur. Imper. tract.* 1. *ſect.* 50.

(32) Ant. Coler *de iur. Imper. Germ. d. tract.* 1. *ſect.* 51. Richar. Dicter. *de ſumm. Imper. pot. concl.* 172.

ceſsione, præferenteſque ſecundos. A quo principio receptum, (33) vt in pactis antenuptialibus Principum, etiam extra fœdera initorum, iura ſuprema, ſucceſsioneſq; Regnorum in cõmercio ſint, cadantque ſub pacto, & renuntiatione, etiam ſi filij, vel alij iuribus exuantur.

Quare Hieronymus Bruchnerius Principi ſuo Regiam conferens poteſtatem aſſeruit: Nec legi, nec iuri eſſe ſubiectam, immò liberis natu minoribus pro ſua voluntate poſſe minuere, ac tollere iura hęreditaria, & ſuitatis, natura, ac legibus competentia, (34) necnon & tertio priuato, etſi bona, Status, aut Dignitas etiam Regalis, ei competat ex voluntate, ac diſpoſitione priuata. Notemus verba: (35) *Nam cum dictus Humbertus ſpe prolis procreandæ ſe orbatum videret, Delphinatum pleno tam poſſeſsionis, quàm proprietatis iure, Philippo, filio ſecundo Philippi Valeſij conceſsit, ſique is moreretur, alio ve legitimo impedimento detentus ei præeſſe non poſſet, tum Ioannes Normanniæ Dux filius dicti Regis natu maior, eiuſque hæredes, & ſucceſſores eodem eum iure haberent, ſed ea cum conditione, vt is, qui Delphinatum teneret, ſemper* Delphini *cognomen gereret, illiuſque comitatus inſignia geſtaret, vtque nunquam is Galliæ Regno immediatè iungeretur, voluit. Atque hanc donationem cum multis alijs conditionibus in inſtrumento ſuper ea re confecto expreſsis factam fuiſſe idem teſtatur. Verum cùm Galliarum Reges Prouinciam hanc Italiæ vicinam tutius cuſtodire vellent, non obſtantibus pactis prædictis, immediatè eam Regno iunxerunt, vtque filius Regis natu maior, qui probabiliter patri in Regno ſuccedere præſumitur,* Delphinus Galliæ *vocaretur, conſtituerunt.*

Si enim hac publica cauſa potiſsima habita, vbique receptum, ac laudatum eſt, vt quidquid inter Principes pacto promittitur, vel ſtipulatur, iuſtũ, & æquum habeatur, etiamſi in eo verſetur maſculorum excluſio, pro quo ſexu ſtat naturæ virtus. Quarè non ſatius idem fatendum, ſi tendat in fœminini ſexus excluſionem, ex qua excellentiori arcano proſpicitur bono cõmuni, Regnorum honori, nè media fœminarum perſona in exteram manum ſceptra decurrant, & natiua origine deturbata, denigretur Maieſtatis propriæ decor,

(33) Vinc. Cabot. *lib. 1. diſp. cap. 10. & lib. 2. cap. 12.* Beſſold. *diſp. de Reg ſucceſ. lib. 2. diſſer. 2. theſ. 4.*

(34) Hier. Bruchn. *reſ. quæſt. illuſtr. corol. vlt. n. 6. Quod liberis Regis natu minoribus non debeatur quota, ſeu legitima portio ex ſucceſsione patris, ſed ſufficiat ſi pro ſua voluntate, & arbitrio pater, vel frater natu maximus tantum eis aſsignet, quantum pro alimentis, & neceſſaria, ac honeſta vitæ ſuſtentatione requiritur: Item quod quilibet Rex habeat poteſtatem apannagia minuendi ſi nimis magna à ſuo prædeceſſore data fuerint, &c.*

(35) Ioan. Till. *Chron. Reg. Franc. ann. 1349.* Idẽ Hieron. Bruchn. *d. corolar. vlt. Verùm cum Galliarum Reges Prouinciam hanc Italiæ vicinam tutius cuſtodiri vellent, non obſtantibus pactis prædictis, immediatè eam Regno iunxerunt.*

ſubditorumque vtilitas ex mutabilitate regiminis, & (36) morum?

Ex eodem Maieſtatis arcano laudatæ, ac receptæ ſunt abſolutæ filiarum renuntiationes antenuptiales, iurium, hæreditatum, ſucceſsionumque eis competentium.

Et quamuis in arenam deſcendere cincti valeremus lorica, & gladio renuntiationum Ioannæ, filiç Ludouici X. Galliarum in fauorem Philippi V. (37) & Mariæ, filiæ Caroli Sapientis, in pacto antenuptiali cum Carolo Duce Hannoniæ. (38) In quorum exemplar compoſitum fuit pactum Ernietæ Mariæ, filiæ Ludouici XIII. ad matrimonium Caroli Anglorum Regis: Tamen nè Galli cauſentur, id tantum reſpexiſſe ad ſtabilimentum excluſionis affectatę fœminini ſexus ad Gallicanum ſceptrum ex illa celebri legis Salicæ fictione, de qua latè actum, ſub ſceptro Philippi Pulchri, Caroli Longi, Carolique Septimi, Regum Gallicanorum, ad validitatem, vel nullitatem pacti matrimonialis Catharinæ, filiç Caroli V. & Henrici V. Anglorum Regis, (39) conſultò omittimus.

Ingredimurque ad noſtræ renuntiationis defenſionem, exemplo illius executæ de iure, ac Regni paterni ſucceſsione, à Violante filia Ioannis I. Regis Aragoniæ, in commodum Martini Ducis de Momblanc, in pacto matrimoniali Ludouici Ducis de Anxou, qui Rex dicebatur Hieroſolymitanus, & Siculus. (40)

Necnon, & ſtabilitæ in tractatu antenuptiali Petri IV. Aragoniæ Regis, & Mariæ filiæ Regis Nauarræ, in quo pactum inuenimus: vt ſi Pater Rex filijs maſculis orbatus decederet, ad Mariam filiam Nauarræi Regni ſucceſsio transferretur, excluſa, & poſtpoſita Ioanna maiori filia. (41)

Nec Hiſpanica tantùm conſuetudine ſimilia pacta cum laude iterata notantur, ſed recepta, ac vſitata viſuntur intra Germaniæ Belgicæ Prouincias: Defuncto enim Balduino Montenſi, Flandriæ Comite, duobus ſuperſtitibus filijs Arnulpho, & Balduino, Arnulphus patri ſucceſsit in Comitatu; Balduinus verò ſortitus eſt Hannoniam. Mortuo verò Arnulpho in bello ad

(36) Petr. Greg. *de Republ. dict. lib. 7 cap. 4. n.* 13. Beſold. *diſp. Nomocop. de Reg. ſucceſ. diſſer.* 11 *n.* 4 & 8. Hening. Arniſ. *Polit. lib. 2. cap. 2. ſect.* 12. *nu.* 160. & 170. Philip. Schinilch. *de fideicom. famil. cap.* 8 *nu.* 185. Ant. Coler. *ſect de iur. Imper. theſ.* 32. *Ne decus Imperij transferatur ad exteros.* Ioan. Iacob. Vinther *diſſert. iurid. Politic. theſ.* 173.

(37) Beſold. *d. diſſert.* 11. *n.* 4. & 8. Vincenc. Cabot. *l. b.* 2. *diſp. cap.* 12. *§ 7. infra.*

(38) Tillius *in comm rer. Gall. lib.* 2. Beſold. *diſp. de Reg. ſucceſ. dict. diſſert.* 11. *n* 8.

(39) Paul. Æmil. *de geſtis Franc. in Phil. Pulchr.* Ludouic. I. & Philip. V. Petr. Gregor. *de Republ. dict. lib* 7 *cap.* 16.

(40) Anchar. *conſ* 339 Marian. *Hiſtor. Hiſp. lib.* 18. *cap.* 14. Zurit. *Annal de Arag. lib.* 11. *cap.* 83.

(41) Marian. *Hiſtor. Hiſp. lib* 16. *cap.* 4. Zurit. *Annal. de Arag. lib.* 7. *cap.* 35. Cabot. *lib.* 2. *diſp. cap.* 12.

Caſſel indicto, & ſi ſucceſsio ad Balduinum iure naturæ, & ſanguinis pertineret, in pacto inter eum, & Robertum Friſonem inito, renuntiauit Balduinus, ſeque exuit omni iure, ac ſucceſsione ad Comitatum Flandricum in commodum Roberti; ex quo in eo, & ſucceſſoribus manſit iure legitimo, abſque nullitatis obice. (42)

(42) Meyer. *Annal. Fland lib.* 3. Suer. *lib.* 5. *ann.* 1072.

Vvanus Aloſtanus Comes filium ſuum Theodorico cum deſpondit Laurentiæ, filiæ Theodorici Alſaciæ, Comitis Flandriæ, & in pacto antenuptiali cautum fuit: vt ſi abſque prole ſolueretur matrimonium, Comitatus Aloſtanus cederet Comitibus Flandriæ. Mortuo verò Theodorico prole orbato, in fidem, ac vim pacti Philippus Alſacius ſucceſsit in Comitatu Aloſtenſi, reiecto Theodorico Dixmundæ Domino, cui iure ſanguinis Dignitas competebat.

Iure enim, & æquitate attentis, dùm Principes ad ſummam rerum, ſubque boni publici cauſa contrahunt, iura priuata, ſiuè à natura & ſanguine producta, contemnunt. Ex quo cùm ageretur de matrimonio filiæ Othonis Ducis Burgundię, & filij Philippi Pulchri Gallorum Regis, notauit Chopinus, reiecto iure aliàs vocatis competenti, ſtipulatam fuiſſe donationem in commodum mariti, etiam in Dignitate, & Domanialibus bonis: (43) *Otho enim Burgund. Comes Philippo Pulchro pollicetur, ſe filiam nuptui daturum vni ex Pulchri liberis, Sequanorum Comitatu dotatam cum eo pacto, vt qui ex ijs nuptijs liberi naſcerentur in Comitatum ſuccederent: Sin minus Comitatus in poſterum Regiæ Coronæ addiceretur, Anno* 1294. *impleta fides ſponſionis, Longo filia coniux tradita. Eamque ob rem Robertus, & Blanca Othonis liberi donationem comprobarunt, Anno* 1314.

(43) Renat. Chopin. *Dom. Franc. lib.* 3. *tit.* 3.

Nec credimus negaturos Gallos iuſtitiam, & æquitatem, quam omni ætate his pactis contulere gentes, præcipuè attento rerum Francicarum progreſſu. Cum enim ageretur de matrimonio Philippi, filij Ludouici VII. Francorum, & Eliſabethæ, filiæ Balduini, Hannoniæ Comitis; Philippus Flandrię Comes Sponſæ patruus ſtipulatus fuit, ſe renuntiaturũ in fauorem nepotis, matrimonijque titulo dotis, Ciuitatem, & territo-

tia Arràs, Sanomeri, Boloniæ, & Betunæ iuriſdictiones, ac loca, & Villas conſtitutas vltra Foſſam nouam. Ex qua donatione, ac renuntiatione ortũ ſcimus Atrebatenſem Comitatum; diſcepta, ac ſegregata Dominia, Ciuitates, & territoria à Comitatu Flandrico, reluctante natiua indiuiduitate, iureque competenti ſucceſſoribus, prævalente conſuetudine, & libera diſpoſitione (44) Principum.

Quin etiam conſtat, quòd cum Philippus Longus ambijſſet Margaretæ filię ſuæ conciliare nuptias cum Ludouico, filio Ludouici Niuerſenſis, nepote Roberti Flandriæ Comitis, antenuptiali pacto ſtipulata fuit (etiam contra ius, conſuetudineſque Flandricas) excluſio repræſentationis, prælato in ſucceſſionibus patruo nepotibus; vtque Ludouicus abſolutè, illiuſque matrimonij liberi, pacti vi in Dominium Flandricum ſuccederent, etiam ſuperſtite auo nepotibus. Cuius virtute defuncto Roberto, Ludouicus Statum recepit, & quamuis à Mathilde, & Roberto de Caſſ.l, Ludouici patruo, ſua iura, (45) iudicialiter producta, & laudata, vt aſſerebant, ex communi ac conſuetudinario vſu, & iure, Pariſienſis Senatus decitione, in quo cauſa diſcuſſa, cautum fuit, Ludouico apertam fuiſſe ſucceſſionem legitimè, eique competijſſe in vim pacti antenuptialis, laudati interuentione, ac ratificatione Margaretæ, ac Roberti patruorum. (46)

Fœdus initum inter Angliæ Regem, Duces Burgundiæ, Sabaudiæ, Britaniæ, & Carolum Gallorum, firmatum notamus in nuptijs Ioannis Ducis Bodford, & Annę Sororis Philippi Sabaudiæ, promiſſo in dotem, inque fauorem prolis Comitatu Atrebatenſi, etiamſi Philippo ſupereſſet legitima ſucceſſio, cui iure ſanguinis competeret Comitatus. (47)

In pacto matrimoniali Philippi II. noſtri Catholici Regis, tunc Hiſpaniarum Principis, ad nuptias Mariæ Anglorum Reginæ, pollicitum, & cautum fuit: vt filijs ex illo matrimonio natis aperta eſſet ſucceſſio ſtatuum Belgicorum, excluſo Primogenito, nato iam ex primo thalamo Mariæ filiæ Regis Luſitaniæ. (48)

Sic enim ab ipſo Carolo V. Imperatore ſumma habita

(44) Paul. Æmil. *in Ludouic. & Philip. II.* Meyer. *Annal. Flandr. lib. 6. ann.* 1079. Suer. *lib. 7.*

(45) Meyer. *Annal. Flãdr. lib. 11. ann. 1320.*

(46) Meyer. *Annal. Fland. lib. 11. ann. 1320 & lib. 12. Senatus Decreto Comes declaratus fidem Regi Carolo præſtitit de Flandria, Niuernio, & Regeſt.* Paul. Æmil. *de geſt Franc. in Carol. IV. Hac cauſa cognita iure Comitatus Flandriæ in fidem eſt receptus*, Suer. *Annal. Fland. lib. 10 ann. 1317 & lib. 11.*

(47) Hareus, *Annal. Flandr. lib. 15. ann.* 1423. Suer. *dict. lib. 17. eod. ann.*

(48) Thuan. *Hiſtor. Franc. lib. 13.* Beſold. *diſſert. Nomocopol. de Regn. ſucceſſ. diſſert. 3. theſ. 2.*

bita publica res, præcipuaque, vt pro ea, bonique cõmunis totius Europæ cauſa renuntiauerit (poſt habito filiorum iure, Philippique Principis iam nati) in commodum Ferdinandi fratris, poſt Imperatoris, ſtatus Auſtriacos.

Ex quo exemplo Archiduciſa Anna ad nuptias Regis Philippi II. remiſit in fauorem fratrum, filiorum Maximiliani Imperatoris iura, & ſucceſsiones ad Regna Hungariæ, Bohemiæ, cæterorumque Germaniæ ſtatuum.

Ipſe Philippus filiæ Eliſabethæ donauit in dotem ad matrimonium cum Alberto Archiduce, omnes ſtatus Belgicos, remiſſo, ac renuntiato iure, tàm ex præſenti, quàm in ſpem competente filijs, (49) iam natis.

Ex quo Maieſtatico iure, ſupremo inter Principes habito, Regiaque conſuetudine, in pactis matrimonialibus Magni Philippi IV. & Eliſabethæ Borboniæ; Nec non Chriſtianiſsimi Ludouici XIII. Gallorum Regis, & Annæ Auſtriacæ, renuntiatæ fuerunt reciproca æqualitate hæreditates, iura, ſucceſsiones, tàm hæreditario, quàm ſanguinis iure, competentes ad paterna bona, adque Regna, ſtatus, Dominationes vtriuſque Imperij Hiſpani, vtique ac Gallicani. (50)

Nec potuiſſe inutiles, inefficaceſque appellari renuntiationes hæ, ſimiliaque pacta, quicquid molliantur Galli, (51) nec iuri, aut æquitati contrarię: cum verum ſit, contrarietatem illam, quam cum legibus, ac moribus notant aliquando in pactis priuatorum ſcriptores, inter Principes non verſari; quia ex Maieſtatis arcano, nè Regna, Dominationeſque in peregrinos, exteroſuè migrent, illorumque regimine natiua iura, paternique mores deturbentur, aut varientur, vt iuſta, ęqua, naturæque conſona, laudantur. Quarè inter Anglos natiuo iure receptum, vt Regum filiæ ante connubium ius ſucceſsionis ad Regnum remittant, renuntientque; ſicuti à filia Iacobi Regis executum fuit in pacto antenuptiali Comitis Palatini: (52) Et apud Germanos proprio communi iure receptũ, vt in ipſa matrimonij filiarum Electorum, Principumè executione, inſit neceſſariò re-

(49) Beſſold. *diſſert. de Regn. ſucceſ. lib. 1. diſſert. 11. n. 4.*

(50) *L. 7. tit. 7. lib. 5. Recop.* De qua diximus, *tract. de leg. Politic. lib. 2. cap. 20. num.* De qua ſupr. *§. 2. n. 64.*

(51) Manifeſt *fol. 44.*

(52) Beſſold. *diſp. de Regim. ſucceſ. lib. 1. diſſert. 11. theſ. 4. Quam eamdem propter rationem, in Anglia olim extrà Regnum maritum quærentes, proſe, & hæredibus quibuſcumque Regiæ ſucceſsioni renuntiare ſolebant, infra §. 7. à n. 45.*

nun-

nuntiatio,& abdicatio abſoluta iurium,ſucceſsionum, Dignitatum,ſtatuũ, & Dominationum; quod iuſtum, æquumque laudatur; cum etſi conſtitutionibus Ciuilibus contrarientur vſu receptis ad priuatorum regimen, tamen nec vim, nec virtutem ſortiuntur inter Principes,quorum Dignitas,Maieſtas,ac bona immunia ſunt à priuatis poſitiuis formulis.(53)

Quis Maieſtatico hoc ſupremo iure attento, iniqua pacta, iniuſtamque renuntiationem antenuptialem dicere auſus ? Præcipuè iuris Gentium attentis principijs, ex quibus omiſſa Ciuilis iuris prohibitione, renuntiationes hæreditatum, futurarumque ſucceſsionum vigent inter priuatos, & in caſtris, in quibus ius Gentium tenet,nec admiſſa eſt, nec recepta communis conſuetudo, ſiuè in pacto,ſiue in vltimo verſetur elogio præferente vtilitatis publicæ cauſa (54) ad virtutem actus. (55)

Ex quo ſimiliter fatendum,quod quidquid inter Principes conuenit(ſi inſit ipſa iuris Gentium virtus) iuſtum,æquumque ſit, cùm verſetur in eo fidei publicæ vis, ex qua omnia pollicita,& ſtipulata ſeruãda ſunt,& executioni danda: Verba enim Principum non limitatam naturam pacti priuati inducunt, ſed legis,ac conſtitutionis, omnibus formulis, ac ſolemnitatibus reiectis, ſpretaque perſonarum interuenientium in pacto incapacitate, quarè quiſquis in pacto Supremorum incluſus fuerit, ſtipulatione, promiſsioneve obſtringitur, ad implementum abſque iuris, legum, & conſtitutionum poſitione, aut conſtitutione,illa tantùm attenta, quę ex ipſo pacto oritur, legis virtutem recipiente ex placito, voluntate, (56) & poteſtate ſupremorum ſtipulantium. In quam nec nullitates eructant productæ, aliàs ex defectu formæ, ſolemnitatis, incapacitatis contrahentium, vel læſionis, cùm omnia vi Maieſtatica retundantur. Cuius poteſtas ſic ſuprema, ſic præcipua, vbique habita, vt repulſo paterna po-

teſ-

(53) Zaſ. *adl. Princeps, de legib. n* 4. And. Gail. *lib.* 1. *obſer.* 42. *num.* 1. Thob. Paurmeiſt. *de iuriſd. Imper. lib* 1. *cap.* 6 *n.* 9. Ant. Coler. *ſect. de iur. Imper. theſ* 19. Dicter. *concl. de ſumm. Imper. poteſt. concl.* 37. & 38. Ioan. Iacob. Vintner *diſſert. iurid. Politic.* Thom. Lanſij *diſcurſ de leg. Reg. theſ.* 67. *& ſeqq.* præcipuè *theſ.* 84.

(54) *L. Licet, C. de pact. l.* 33 *tit* 11 *part.* 5. vbi Gregor. Lop. Roder. Suar *in l. Quoniam in prioribus, in declarat. leg. Regn. limit.* 5 *n.* 10. Fuſar. *de ſubſtit. q.* 308. *n* 421. Menoch. *conſ.* 151. *&* 923 *n.* 12. Ant. Fab. *in Cod. lib.* 5. *tit.* 9. *dif.* 6.

(55) *L. vnic. C. non lic. habit. Metro.* vbi Luc. de Pen. ex Napodan. Molfeſ. *in conſuet. Neapol. lib.* 3. *cap.* 12. *de iur. congr. quæſt.* 1. *num.* 11. Honufr. Donad. *de renunt. cap.* 26 *n.* 127.

(66) *L. Donationes, quas, C. de donation. inter vir. & vxor.* vbi Bart. Bald. Cyn *l. Cæſar*, vbi Bart. *de publican & veſtigal.* Paul. de Caſtr. *l.* 4. *§ Actor, de re iudic.* Abb. *conſ.* 24. Ial. *conſ.* 1. *num.* 10. *vol.* 1. *& conſ.* 145 *num.* 28. *vol.* 2. Aluar. Valaſc. *de iur. Emphyt. quæſt.* 5. *num.* 10. Oſſuald *lib.* 12. *comment cap.* 22. *lit.* Z. Peregrin. *de fideicommiſſ. artic.* 51 *num.* 34. *verſ. In Principibus.* Ruin *conſ.* 40. *num* 1 *vol* 1. Marian. Socin. *conſ* 65 *num.* 44 *vol.* 1. Imol. *conſ.* 24. Philip. Dec. *conſ.* 516 *num.* 4. Menoch. *conſ.* 1. *num.* 160. Menchac. *controuerſ. illuſtr. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 5.

teſtatis iure (ſacro inter priuatos) in pacto Principum cum minore filio, quidquid in eo ſtipulatur, aut promittitur, vim, virtutemque recipit, nec in minore filio minoritatis, ac filiationis qualitas attenditur, etiam ad adquiſitionem, ſed capacitas neceſſaria ad valorem interueniſſe creditur, adque quærendum ei ius, excluſo patre à dominio rei prouenientis ex Regia promiſsione. (57)

Supradicta roborantur ex ipſo publico iure Maieſtatis. In his enim pactis, contractibus, diſpoſitionibus, in quibus perſonalis adeſt Principum præſentia ad authoritatem, vel fidem, vel dum acta, aut diſpoſitiones exequuntur ex placito illorum, neceſſariæ non habentur extrinſecæ Ciuilis iuris formæ, qualiter in teſtamentis laudatum notatur. Nam etſi ad fidei virtutem tot ſolemnitates inuentæ, ac præceptæ, quot pro forma induxit nimia Romanorum cenſura, ex quarum omiſsione quandoque aliqua nullitas oriebatur, adhuc tamen, ſi ad teſtamentum conditum à priuato adſtabat Princeps, neceſſariæ non habebantur, iuſtumque, ac legitimum dicebatur, (58) deficiente etiam legitimo teſtium numero, vel adhibitis aliàs inhabilibus: Si verò ipſe Princeps ſuam vellet emologare voluntatem, quidquid ab eo volitum, ac conſtitutum, vim legis ſortiebatur (59) abſque teſtium ſubſcriptione, ac ſignatura omni omiſſa, ac reiecta ſolemnitate. In cuius fidei, ac promiſsionis Regalis vim, bona donata à Principe, etſi aliena, iureque directo competentia alicui priuato, tranſeunt abſolutè in Dominium donatarij abſque turbationis periculo proueniente ex iure legitimi dominij. (60)

Tanti ſemper, & vbique habita eſt ſuprema authoritas, vt pacta, contractus, renuntiationeſque à Principibus ſupremis executæ, (64) in boni communis vtilitatem, vel cauſa publica interueniente, firmæ, ac inuiolabiles haberentur, ſicuti, & quę à priuatis placito, licentia, aut facultate Regia interueniente præcipuè ſi in ſplendorem, ac honorem familiarum tendant, quamuis ex voluntate teſtatoris, vocatis ad ſuc-

ceſ-

(57) *L. multa, C. de bon. quæ liber.* Menchac. *d. cap. 3. n. 6.*

(58) *L. Omnium, C. de teſtam.* vbi Iaſ. & Alex. Iaſ. *conſ.* 15 Scharder. *de feud. p. 10 ſect 19. n.* 28. Boer. *deciſ.* 228. Mantic. *de coniect. lib. 6. tit. 1. n.* 38. Beſold. *part. 4. conſ* 150 PruKman. *de Reg. cap* 4. *memb. 3. effect.* 1. Philip. Schinis. *de fideicom. famil. cap 6. n. 19.*

(59) *Ex dict. l. omnium,* Menchaca *de ſucceſs. creat. lib. 3. §. 26 limit.* 31. *dn. 1.* Zat. *d. l. Princeps, n* 3. *de leg.* Andr. Gayl. *lib. 1. obſerv* 42. *n. 1. & lib 2. obſerv 87. n. 6.* Harm. Piſt. *quæſt. lib. 3 q.* 9. Petr *depoteſt. Princip. cap. 3. q. 3. nu.* 65 *& cap. 4. n. 24.* Maxim. Fauſt. *conſ. pro Ærar. conſ.* 681. Beſold *diſp de Reg. ſucceſ. lib. 1. diſſert. 2. theſ. 10.*

(60) *L. Benè à Zenone, C. de quadrien præſcript. § fin Inſtit. de Uſucapion.* vbi Scribent. Menchac. *d. limit.* 31. *n. 6.* Menoch. *in conſ. Ferrar reſponſ. 4 n* 66. Beſold *de iur. Maieſt. cap. 7. n. 4.*

(61) Ioachin. Ciuten. *Syllog. rer. quotid. concluſ. 17. lit. B.*

ceſsionem, vel tertio cuicumque præiudicium directè inferatur: (62) Cùm ad conſpectum Reipublicæ, honoriſvè familiarum omnes Ciuiles conſtitutiones manui, ac poteſtati Principum ſubiaceant. (63)

Quo ergò iure, renuntiatio authoritate Regum ſtipulata, & in eorum præſentia executa, nulla dicenda, ni abſolutè turbato Maieſtatici iuris ordine, ſplendore Regio, decoreque fidei publicæ, ac violata inuiolabilitate, ſacraque immunitate Regiæ voluntatis, & verbi?

§. V.

ANTENVPTIALIS RENVNTIATIO Reginæ Chriſtianiſsimæ, tam pro ſe, quàm pro filijs, ſucceſſoribuſque, de iure, ac ſucceſsione Regnorum, Statuum, Dominiorum Hiſpanicæ Dominationis, valida, legitima, iuſtaque dicenda, abſque nullitatis nota, quatenus executa in Pactis fœderalibus, atque in coronidem, et implementum pacis initæ inter Catholicum, et Chriſtianiſsimum Reges.

DIximus, præcipuam Maieſtaticam Regiam poteſtatem in eo ſitam eſſe, vt apud eam ſit ius belli gerendi, & pacis firmandæ, (1) ac cùm illius finis, ſcopuſque dirigatur ad hanc conſequendam, (2) in manu Regum adeſſe abſolutam omnium rerum diſpoſitionem, & bonorum publicorum, priuatorumque, conſtituentium circulum Dominationis. Hæc verò poteſtas ad id credita, ac translata in Reges, vt primaria in eis ſit ſalutis publicæ ratio communis quies, deſiderataque tranquillitas prælata, omni alij humanæ rei, & exemplo etiam, ſi neceſſe ſit magis, quàm communi iure attento, quarè ad id ſæpè ſæpius, ea vſurpantur, & fiunt, quæ vulgari vſui opponi videntur: authoritati enim Regiæ abſolutæ ſubſunt iura publica, Domania, priuata Dominia, ac facultates, quarum nulla ratio, nec ius priuatum in publicis rebus, præcipuè ad fœdera, pacemque iniendam: cum pax etiam nõ æqua vtilior ſit iuſtiſsimo, ac glorioſo bello,

(62) Bart. *d. l. Cæſar de quæſt. & veſtigal. l. Digna vox, C. de legib.* vbi Bald. *n.* 5 Dec. *cõſ.* 151. Ancharr. *conſ.* 65. Socin. *conſ.* 164. Zaſ. *conſ.* 1. *lib.* 2. Mart. *de iuriſd. p.* 1. *cap.* 34. *n.* 2. Hothom. *conſ.* 1. Maximil. Fauſt. *conſ. pro Ærar conſ.* 681. Graſsis *de ſucceſſ. §. Succeſsio abintеſtato, q.* 9. *n* 10. Peregr. *de fiaeicom. art* 51 *n* 34. vbi Cenſal. *in add. fol.* 339 *verſ. Sexto*, Fuſar *de ſubſt. q.* 308 *n.* 46 Philip. Schinil. *de fidei com. famil cap.* 6. *n* 44. Petr. *de Poteſt. Princip. cap.* 3. *à n.* 63. adducti per nos Comment. *ad ll. Recop l.* 4 *cap* 24. *tit.* 14. *lib.* 3 *n* 47.

(63) Late diximus *de leg. Polit. lib* 2. *cap.* 14. *n* 29. *& comm. ad ll Recop d. l.* 4. *cap.* 24. *tit.* 14 *lib.* 3. *à n.* 47. *cum ſeqq.* Freder. à Sand. *Cõment in conſuet feud. Gelriæ, tit* 3. *de ſucceſſ. leg. cap.* 1. *n.* 1. *§* 30.

(1) *§* 4. *nu.* 10. Thom. Lanſij *diſcurſ. de leg. Reg. theſ.* 103. Ioach. Clut. *Syllog rer. quoti. theſ* 21. *lit B.* Richar. Dieter. *concl de ſumm Imper. Poteſt concl* 94. *&* 97. Enric. Bruning. *de var. v. iuerſ ſpecieb. theſ* 5 *lit. E.* Arnol. Engelbert. *de iur. Imp theſ* 67. Ioan. Iacob. Vinther *diſſert. iur. Polit. theſ.* 135.

(2) Liu. *li.* 30. Thom. Lanſij *d theſ.* 103. *vide §.* 4. *num.* 11. Martin. Schochin. *tract. de Pace, cap.* 4.

nihilque in hac vita mortali ea iucundius, nihil glorioſius, nihilque vtilius ſit. (3)

Sed cùm inchoare bella voluntarium ſit, etiam imbecillibus, non verò inchoatum deponere, (4) vt Lacedæmonijs propoſuiſſe teſtatur Thucidydes Archidamum Regem, dum de bello Athenienſi agebatur, (5) expertique ſunt, Alexander, qui etſi ter pacem à Dario oblatam non admiſit, ipſam repulſam ſuſtinuit à Thyrijs, quibus eam obtulit: Perſæus etiam Macedoniæ, & Pyrrhus Epyrotarum, qui, quando victores, fœdera cum Romanis inire recuſarunt, & poſtea pacem ab eis expetitam admittere Senatus renuit, ni Pyrrho ab Imperij limite exeunte; Perſæo verò Maieſtate depoſita, & Dominia reſidua precariò, ac ex arbitrio Senatus poſſeſſuro.

Ex quo Gentium more, iureque publico, conceſſere Gentes ſupremis Principibus Maieſtaticæ poteſtatis (6) vi Dominationem ſupra omnes res publicas, & priuatas, authoritatem illas ſubvertendi, alienandi, de eis ſtipulandi, attenta ſtatus publici, temporis, virium, & facultatum publicarum conſtitutione; vt Mithrydatico exemplo edocemur, qui cùm aliter & ſibi, & ſuis prouidere non poſſet, acquieuit ſubmiſsis faſcibus voluntati populi, patienterque tulit conditiones, quibus à Romanis pax qualiſcumque fuit. Indè ergò, cùm priuatæ res minimè conſiderandæ vi armorum, fœderum, paciſque iure attento, quidquid ad hunc finem, in illarum occurſu offerunt Reges, pollicentur, & ſtipulantur, firmum eſt, ac legitimum, abſque nota nullitatis, etiam ſi ex actu, aut promiſsione incommodum inferatur ſubditorum libertati, præiudiciumque Domanijs, & ſucceſsionibus publicis, aut priuatis, cuncta ſuperante bono ex pace, & publica quiete manente; nec Principi tantum id glorioſum, ſed ſubditis vtile, ipſique humano generi, ac naturæ (7) chariſsimum.

Vi igitur huius ſupremę Dominationis bono patrio inducta, vtraque Maieſtas Catholica, & Chriſtianiſsima, Amneſtiam induxerunt, & iniuriarũ (8) vices

obli-

(3) Arnold. Clamp. *de Arcan. rer. publ. lib. 4. cap. 1.* Petr. Greg. *lib. 11. de Republ. cap. 13.* Beſſold. *diſſert. de Pace, cap. 1. num. 2. & cap. 2. n. 3.*

(4) Cicer. *Philipp. 13.* Diu. Auguſt. *lib. 19. de Ciuit. Dei, cap. 19.* Martin. Schoch. *d. tract. de Pace, cap. 1.*

(5) Beſſold. *diſſer. de Pace, cap. 2 num 5.*

(6) Petr. Gudel. *de iur. Pac c 6.* Mart. Schoc. *d. tract. de Pac.* Marc. Zuer. *diſſert. Polit. ac amneſt.* Beſſold *diſſert. de fœder iur. cap. 3. & 5. n. 20. & 21.* Bodin. *de Repuol. lib. 1. cap 10 & lib 5. cap 5.* Carol. Sygon. *de antiq. iur. Italic. lib. 1. cap. 1.* Petr Greg *de Republ. d lib. 11. c. 13.* Theod. Reinſing. *de Regim. ſæcul. lib. 1. claſ. 2. cap. 2. n. 14. & 128.* Videndi adducti *num. 1.*

(7) Bald. *ad Extrauag. de Pac. & conſ. 14.* Petr. Gudel *de iur. Pac. cap. 1.* Iul. Ferret. *de re milit. cap. De ferijs, & induc n. 2. & 3.* Mart. Mager *aduocat. arm cap. 9 n 114.* Beſſold. *dict. tract de Pace, cap. 1. n. 2.*

(8) Cornel. Nepot. *in vita Thraſyl.* Marc. Zuer. *d. diſſe. de amneſt.* Petr. Gudelin. *de iur. Pace, cap. 3.*

obliuioni mandarunt, iuxta normam à Traſylo inuentam in odium triginta Tyrannorum, inter Romanos ſub Sylla renouatam, laudatamque inter Germanos, ſub Frederico in pace Conſtantiæ: (9) Sub Imperio Caroli V. in fœdere Matritenſi: (10) Demumque, vt finis imponeretur tot calamitatibus ex diutino bello ab anno 1635. retroactis, inter Hiſpaniæ, & Franciæ Reges, fœdus initum fuit, paxque firmata ſeptimo die Nouembris, anno 1659. In quo cap. 33. ſacra, ac publica fide in teſtem adhibita, ſic cautum: *Quod Rex vterque, vtpotè Catholicus, & Chriſtianiſſimus, quorum præcipua cura eſt inuigilare ſuorum Regnorum commodo, & pacem, ac tranquillitatem inter vnam, & alteram Coronam, ac cunctos Orthodoxos, ſtabilire, prout ambo nunc in id ſimul concurrunt eo fine, vt non ſolum, dum ſuæ Maieſtates vixerint, ſed in eorum poſteros id ipſum perpetuò extendatur: pro horum præcipuo, & efficaciori medio, Venerem maritalem habentes, ad Dei obſequium, & eo auſpice decreuerunt, & conuenerunt ſuper nuptijs Regis Chriſtianiſſimi cum præfata Sereniſſima Infante D. Maria Thereſia Regis Catholici filia primogenita, vt hoc ſtrictiori vinculo firmiùs innodetur amor, neceſſitudo, & fraternitas, quæ ſtat, & ardenter, vt inter vtrumque conſeruetur, eſt in votis.*

Pactum antenuptiale, mandatorum Regiorum virtute, fuit executũ à Ludouico de Haro, Cardinalique Iulio Mazarino, ad matrimonium Chriſtianiſſimi Regis, & Sereniſſimæ Infantis Marię Thereſiæ: in quo præcipuus fuit fœderis finis, cauſaque cauſarum illius executio, quare eadem die, qua publica pax laudata fuit, & illud laudatum. In quo cap. 5. circa iura, & ſucceſsiones renuntiationi obnoxias, ſic promiſſum, & ſtipulatum. (11)

(9) Extrauag. *de Pacis conſtan. Offenſas omnes, & culpas, quibus Nos ad indignationem prouocauerunt, clementer remittentes.*

(10) Sandou. *Hiſtor. Caroli V. lib 14. § 3. Oluidando por eſta preſente Capitulacion todas las injurias, quexas, odios, è mal querencias, de hecho, ù de palabra, que haſta aora aya auido entre ellos, y ſus predeceſſores. De manera, que enteramẽte quedan olvidadas, y no quede memoria de ellas.* Pont. Heur. *rer. Belgic. libr. 9. ann. 1526.*

Que para que eſta Paz, hermandad, y buena correſpondencia, quede como ſe deſea, tanto mas firme, permanente, é indiſoluble; ha ſido acordado, y eſtablecido en nombre de los dichos Señores Reyes, que ſu Mageſtad Chriſtianiſſima, caſe con la Sereniſſima Infante Doña Maria Thereſa, hija mayor de ſu Mageſtad Catolica: En cuya razon los dichos Señores Marques Conde Duque de Oliuares, y Cardenal Mazerini, en virtud del poder eſpecial que para eſto tienen, han hecho el miſmo dia de la data de eſte preſente Tratado, otro Tratado particular, ſobre las condiciones de dicho caſamiento, y tiempo de ſu celebracion, à que ſe remiten; el qual aun que ſea ſeparado, tiene la miſma fuerça, y vigor, que el preſente Tratado de la Paz, como la parte mas principal, y la prenda mas precioſa para ſu mayor duracion, y ſeguridad.

(11) *Cap. 5. Tractat. Matrimon.*

Que por quãto por las Mageſtades Catolica, y Chriſtianiſsima ſe ha venido, y viene en eſte caſamiento, para con el vinculo dél perpetuar, y aſſegurar mas la Paz publica de la Chriſtiandad, y entre ſus Mageſtades el amor, y hermandad q̃ ſe deſea; y en conſideracion de las juſtas cauſas que mueſtran, y perſuaden las conueniencias de dicho caſamiento, mediante el qual, y con el fauor, y gracia de Dios ſe pueden eſperar felizes ſucceſſos, en gran bien, y aumento de la Fé, y Religion Chriſtiana, y beneficio comun de los Reynos, ſubditos, y vaſſallos de ambas Coronas; y por lo que importa al eſtado publico, y conſeruacion de ellas, que ſiendo tã grandes, no ſe junten, y queden preuenidas las ocaſiones que podria auer en juntarſe; y en tazon de la igualdad, y otras juſtas tazones, ſe aſsienta por pacto conuencional, que ſus Mageſtades quieren tenga fuerça, y vigor de ley, eſtablecida en fauor de ſus Reynos, y de la cauſa publica de ellos, que la Sereniſsima Infante Doña Maria Tereſa, y los hijos que tuuiere varones, y hembras, y los deſcendientes de ellos, y de ellas, aſsi Primogenitos, como ſegundos, tercero, y quarto genitos, y de alli adelãte en qualquier grado que ſe hallen, para ſiempre jamàs,

Quod ſiquidem à Regibus Catholico, & Chriſtianiſsimo conuentum fuit, & pactum ſuper hoc connubio, vt eius vinculo diuturnior ſit, ac firmior Orbis Chriſtiani publica pax, & inter vtrumque Regem amor, & amicitia apprimè expetita: Attentis etiam iuſtis cauſis, quæ vrgenter demonſtrant commoda dicti matrimonij, quo mediante, Deique fauore, ac gratia, felices in dies poſſunt euentus ſperari in fidei, ac Religionis Chriſtianæ ſummum bonum, ac incrementum; necnon & in beneficium ſubditorum vtriuſque Coronæ: Et quia ſummoperè ſtatus publici conſeruationi conducit, quod earum magnitudo non ſimul vniatur, & etiam occaſionibus occurratur, quæ ex hac coniunctione oriri poſſunt, necnon ob æqualitatem, & alias iuſtiſſimas cauſas; pacto conuentionali, cui ambo Reges vim, ac vigorem ineſſe volunt legis ſancitæ in ſuorum Regnorum, & publicæ cauſæ fauorem, ſtabilitur, quod Sereniſsima Infans D. Maria Thereſia, & filij ex ſe geniti, maſculi, & fœminæ, ac eorum, & earum ſucceſſores, tam primò, quam ſecundò, tertiò, & quartò geniti, & vlterius quocumque in gradu fuerint, in perpetuum ſuccedere non valeant, nec ſuccedant in Regna, Status, & Dominia Maieſtatis Catholicæ ſub iam relatis in hac Capitulatione titulis comprehenſa, nec in cætera Regna, Status, Dominia, Prouincias, Inſulas adiacentes, feuda, Guardianias, & confinia, quæ Rex Catholicus in præſentiarum poſsidet, & ad illum ſpectant, vel ſpectare poſſunt, tam Hiſpaniam intrà, quam extrà, & deinceps ſua Catholica Maieſtas, ac eius ſucceſſores habuerint, ac poſſederint, aut ad eos pertinuerint; nec in omnia comprehenſa, incluſa, & aggregata illis, nec etiam in quolibet diſcurſu temporum prædictis Regnis, Statibus, & Dominijs adquirenda, augenda, recuperanda, aut quouis titulo, ac cauſa deuoluenda, quamuis dum præfata Sereniſsima Infans, & poſt illam ab ea deſcendentes, tam primò, quam ſecundò, & vlteriùs geniti vixerint, accidat, & acciderit, quòd ex iuribus legibus, & cõſuetudinibus dictorum Regnorum, ſtatuum, ac Dominiorum, & ex diſpoſitionibus, tituliſque, quibus fit ſucceſsio, & prætenſio ſucceſsionis eorum, ad eos ſucceſsio ſpectaret; ab illa namque, & à iure, & ſpe ſuccedendi in hæc Regna, Status, ac Dominia, & in quodlibet eorum ex templò pro excluſa declaratur Sereniſsima Infans D. Maria Thereſia, & cuncti eius filij, ac deſcendentes maſculi, & fœminæ, quamuis dicant, aut dicere poſsint, & prætendere, quod in ſuis perſonis locum non habeant,

nec

nec conſiderentur cauſæ publicæ rationes, nec ſi quæ aliæ huius excluſionis occaſio fuerunt; vel allegare velint, quod defuerit (Dij omen in ipſum conuertant) ſucceſsio Regis Catholici, & Sereniſſimorum Principum, aut Infantum, aliorumque filiorum præſentiũ, vel futurorũ, atque omnium legitimè ſuccedentium; quia nihilominus (vt ſuprà relatum) nullo in caſu, tempore, ſucceſſu, aut euentu ſucceſſuri ſunt, nec ſuccedere conabuntur, tam præfata Infans, quam eius filij, ac deſcendentes, non obſtantibus prædictis legibus, cõſuetudinibus, ſtatutis, & diſpoſitionibus, qua virtute ſucceſſum fuit, & ſucceditur in omnia ſupradicta Regna, ſtatus, & Dominia; & alijs quibuſcũque legibus, & conſuetudinibus Gallicæ Coronæ, quæ in præiudicium ſuccedẽtium in illa excluſionem hanc impediunt, tam de præſenti, quam temporibus, & caſibus, quibus ſucceſsio deferatur. Quæ omnia, & ſingula vterque Rex de-

más, no puedan ſuceder, ni ſucedan en los Reynos, Eſtados, y Señorios de ſu Mageſtad Catolica, comprehendidos debaxo de los titulos ya referidos en eſta Capitulacion, ni en ninguno de todos los demàs Reynos, Eſtados, y Señorios, Prouincias, Islas adjacentes, feudos, Guardianias, y Fronteras que ſu Mageſtad Catolica al preſente tiene, poſſee, y le pertenecen, ò puedan pertenecer, aſsi dentro de España, como fuera de ella, y adelante ſu Mageſtad Catolica, y ſus ſucceſſores tuuieren, poſſeyeren, y les pertenecieren, ni en todos los comprehendidos, incluſos, y agregados à ellos, ni en todo lo que en qualquier tiempo ſe adquiriere, y acrecentare à los dichos Reynos, Eſtados, y Señorios, y ſe recobrare, y deboluiere por qualquier titulo, ò cauſa q̃ ſea, o ſer pueda, aunque en vida de la Sereniſsima Infante D. Maria Tereſa, ò deſpues en las de qualeſquier ſus deſcendiẽtes Primogenitos, Segundogenitos, ò vlteriores, llegue, y ſuceda el caſo, y caſos en que por Derechos, leyes, ò coſtumbres de los dichos Reynos, Eſtados, y Señorios, y de las diſpoſiciones, y titulos por dò ſe ſuecde, y pretẽdiere ſuceder en ellos, les auia de pertenecer la ſucceſsion; porque de ella, y del Derecho, y la eſperança de poder ſuceder en eſtos Reynos, Eſtados, y Señorios, y de cada vno de ellos, deſde luego ſe declara, queda excluſa la dicha Sereniſsima Infante D. Maria Tereſa, y todos ſus hijos, y deſcendientes varones, y hembras, aunque digan, ò puedan dezir, y pretender, que en us perſonas no corren, ni ſe puedan conſiderar las razones de la cauſa publica, ni otras en q̃ ſe pudo fundar eſta excluſion, y que quiſieren alegar que ha faltado (lo que Dios no quiera, ni permita) la ſucceſsion de ſu Mageſtad Catolica, y de los Sereniſsimos Principes, é Infantes, y de los demàs hijos que tiene, y tuuiere, y de todos los legitimos ſucceſſores; porque todauia (como dicho es) en ningun caſo, ni tiempo, ni ſucceſſo, ni acaecimiento, han de ſuceder, ni pretender ſuceder ella, ni ſus hijos, ni deſcendientes, ſin embargo de las dichas leyes, coſtumbres, y ordenanças, y diſpoſiciones, en cuya virtud ſe ha ſucedido, y ſucede en todos los dichos Reynos, Eſtados, y Señorios, y de qualeſquier leyes, y coſtumbres de la Corona de Francia, que en perjuizio de los ſucceſſores en ellá impiden eſta excluſion, aſsi de preſente, como en los tiempos, y caſos de diferirſe la ſucceſsion. Todas las quales, y cada vna de ellas, ſus Mageſtades han de derogar, y abrogar en todo lo que fueren contrarias, ò impidan lo contenido en eſte capitulo, y ſu cumplimiento, y execucion: y ſe entienda, que por la aprobacion de eſta Capitulacion las derogan, y han por derogadas: y que aſsi miſmo ſea, y ſe entienda quedar excluſa, y excluida la Sereniſsima Infante, y ſus deſcendientes, para no poder ſuceder en ningun tiempo, ni caſo en los Eſtados, y Paiſes Baxos de Flandes, y Condado de Borgoña, y Charolois, con todo lo adjacente, y perteneciente à ellos; pero juntamente ſe declara expreſſamente, que ſi (lo que Dios no quiera, ni permita) acaeciere enuiudar la Sereniſsima Infante ſin hijos de eſte Matrimonio, que en tal caſo quede libre de la excluſion que queda dicha, y capaz de los Derechos de poder ſuceder en todo lo que le puede pertenecer en dos coſas: el vno, ſi quedando viuda de eſte Matrimonio, y ſin hijos, ſe vinieſſe à España; el otro, ſi por conueniencias de el bien publico, y juſtas conſideraciones, ſe caſaſſe con voluntad del Rey Catolico ſu Padre, y del Principe de las Eſpañas ſu hermano. En los quales ha de quedar capaz, y habil para poder heredar, y ſuceder.

derogaturus eſt, & abrogabit in his omnibus, quæ contraria fuerint & aduerſentur expreſsis hoc capite, eiuſque adimpletioni, & executioni. Itidem intelligatur, quod ad huius capitulationes approbationẽ ea omnia derogant, & pro derogatis habent. Et quod etiam pateat, excluſam remanere, & excluſos Sereniſsimam Infantem, & ab ea deſcendentes, ita vt nullo tempore, nec caſu ſuccedere poſsint in Status, & Dominia inferiora Belgij, & Comitatus Burgundiæ, & Charolois, cum omnibus eorum adiacentijs, & pertinentijs: Attamen ſimul etiam expreſsè declaratur, quod ſi (id abſit) fortè acciderit, Sereniſsimam Infantem Rege coniuge orbari, abſque filijs ex hoc matrimonio, tunc à prædicta excluſione libera cenſeatur, capaxque ſit ſuccedendi in omnia illa, quæ duplici in caſu ad eam poſſunt pertinere. Primò, ſi iam vidua, et ſine prole Hiſpaniam repetiuerit. Secundò, ſi ob boni publici commodum, iuſtaſque alias cauſas, matrimonium contraxerit ex aſſenſu Regis Catholici Genitoris ſui, et Principis Hiſpaniarum ſui fratris. In his caſibus capax remanebit, ac habilis ad hæreditatem, et ſucceſsionem.

Antenuptiale illud pactum renuntiationis, inter Patrem ſponſæ, & ſponſum futurum mandatis executum, inſtrumentalitèr, ac expreſsè Infans filia ſponſa his verbis laudauit. (12)

D. Maria Thereſia Hiſpaniarum Infans, & Dei gratia Galliarum deſponſa Regina, filia primogenita Altiſsimi, Excellentiſsimi, & Potentiſsimi Principis D. Philippi Quarti Hiſpaniarum Regis Catholici Domini mei, quem Deus feliciſsimè ſoſpitet; & Altiſsimæ, Excellentiſsimæ, & Potentiſsimæ Principiſſæ D. Eliſabethæ Reginæ Catholicæ felic. memor. Matris, ac Dominæ meæ iam ad ſuperos; Exſcriptis, & relatis in hoc inſtrumẽto, & ſcriptura approbationis, confirmationis, & ratificationis, & ex cæteris in illa contentis, ac ad perpetuam rei memoriam. Notum facio, & manifeſtum Regibus, Principibus, Magnatibus, Re-publicis, communitatibus, & priuatis perſonis extantibus nunc, & futuris in poſterum: Qualiter, quia Altiſsimus, Excellentiſsimus, & Potentiſsimus Princeps Ludouicus Decimusquartus, Galliarum Rex Chriſtianiſsimus, conſobrinus meus; & eius nomine, & priuata cum legatione Mareſchalius Dux de Gramont, rogauit, & petijt ſponſalia, ac nuptias meas à Rege Catholico Domino meo præfato cum Chriſtianiſsimo Rege conſobrino meo contrahendas, & Maieſtas Catholica huic officio, & iuſtæ

(12) *Renuntiatio Reginæ Chriſtianiſsimæ, Hiſpaniarum Infantis ad Regna, Status, & Domania illius Coronæ, facta in Fonte-Rabia die 2. Iunij 1660.*

Doña Maria Tereſa, Infante de las Eſpañas, y por la Gracia de Dios, Reyna prometida de Francia, hija mayor del muy Alto, muy Excelente, y muy Poderoſo Principe Don Felipe Quarto, por la miſma gracia, Rey Catolico de las Eſpañas, mi Señor, a quiẽ Dios guarde, y proſpere feliciſsimamente: y de la muy Alta, muy Excelente, y muy Poderoſa, Princeſa Doña Iſabel, Reyna Catolica, de glorioſa memoria, mi Madre, y Señora, que eſtà en el Cielo:

pe-

petitioni attendens, necnon & debitis reſpectibus honoris, æqualitatis, & publici commodi tali in matrimonio concurrentibus annuit, & aſſenſit; Dummodò ſuæ Sanctitatis diſpenſatio præcedat ad conſanguinitatis gradus, quibus cum Rege Chriſtianiſſimo meo conſobrino connexa ſum; & poſteà huius pacti, & conuentioniſvi, & cum vtriuſque Maieſtatis, Catholicæ, & Chriſtianiſſimæ facultatibus, actus, & ſignatus fuit noſter matrimonialis tractatus die 7. Nouembris anni præteriti 1659. in Inſula Phaſianorum ſuper fluuium Vidaſam Cantabricæ Prouinciæ, Galliæ finitima; & capite 5. & 6. præfati tractatus ſtabilitum fuit, ac conuentum ex communi aſſenſu, & vnanimi voluntate, tanquam conuenientiſſimum poſt attentam, & maturã deliberationem: Quod ego, & filij, ac deſcẽdẽtes, quos hoc ex matrimonio Deus nobis cõceſſerit, ſimus, ac remaneamus inhabiles, incapaces, & abſolutè excluſi à iure, & ſpe ſuccedẽdi in quelibet Regna, Status, & Dominia, quibus hæc cõſtat Hiſpanica Corona, & Monarchia. Et in illa, quæ in poſterũ ei per ſuã Maieſtatẽ, ac poſt eius felices, ac diutinos dies per Reges ſucceſſores accreuerint. Cũ autẽ hoc cõuẽtionale pactũ deductũ fuerit à Principibus, & Regibus ſupremis, qui in tẽporalibus nullum agnoſcunt ſuperiorẽ in gratiam, & fauorem cauſæ publicæ vtriuſ-

lo: Por la relacion, y noticia de eſte inſtrumento, y eſcritura de aprobacion, confirmacion, y ratificaciõ, y de lo demas que en ella ſe contiene; y para que quede en perpetua memoria, hago notorio, y Manifieſto à los Reyes, Principes y Potentados, Republicas, Comunidades y perſonas particulares, que ſon, y fueren en los ſiglos venideros; que por quanto el muy Alto, muy Excelente, y muy Poderoſo Principe Luis Dezimoquarto, Rey Chriſtianiſſimo de Frãcia, mi primo hermano, y en ſu nombre, y con embaxada particular el Mariſcal Duque de Agramont, pidio, y propuſo mi deſpoſorio, y caſamiento para el dicho Rey Chriſtianiſſimo mi Primo, al Rey Catolico mi Señor. Y ſu Mageſtad Catolica con la juſta eſtimacion de eſte oficio, y propoſicion, y con la deuida atencion a los reſperos de decoro, igualdad, y conueniencias publicas, que en tal Matrimonio concurren, le otorgò, y vino en èl, auiendo de preceder diſpenſacion de ſu Santidad para los parenteſcos de conſanguinidad, en que eſtoy con el Rey Chriſtianiſſimo mi Primo. Y deſpues en conformidad de eſte otorgamiento, y acuerdo, y con poderes de ambas Mageſtades Catolica, y Chriſtianiſſima, ſe capitulò, y firmò nueſtro Tratado Matrimonial en ſiete de Nouiembre del año paſſado de mil y ſeiſcientos y cincuenta y nueue, en la Isla llamada de los Faiſanes, ſobre el rio Vidaſaõ, del diſtrito de la Prouincia de Guipuzcoa, y confin de eſtos Reynos con el de Francia. Y en los Capitulos 5. y 6. del dicho Tratado, quedò reſuelto, y aſſentado de comun acuerdo, y de vna voluntad, y como coſa conueniẽtiſſima, deſpues de auerla conſiderado atentamente, y con madura deliberacion: que yo, y los hijos, y deſcendientes que Dios nos diere deſte Matrimonio, ſeamos, y quedemos inhabiles, é incapazes, y abſolutamente excluidos del derecho, y eſperança de ſuceder en alguno de los Reynos, Eſtados, y Señorios, de que ſe compone eſta Corona, y Monarquia de Eſpaña, y en los que adelante ſe agregaren à ella por ſu Mageſtad Catolica, y deſpues de ſus largos, y felizes dias, por los Reyes ſus ſucceſſores: Y como quiera que por auerſe deducido à pacto conuencional, por Principes, y Reyes ſoberanos, que en lo temporal no reconocen ſuperior, en gracia, y fauor de la cauſa publica de ambos Reynos; y condeſcendiendo en eſto con el deſeo, y voto comun de ſus ſubditos, vaſſallos, y naturales, quieran tenga fuerça, y vigor de ley, y Pragmatica ſancional, y que como tal ſea recibida, y obſeruada en ellos. Y por eſto parecia, que para ſu firmeza no era neceſſario otra ſolemnidad: Pero todavia quiſieron ſus Mageſtades, que ſi por alguna conſideracion pudieſſe ſer conueniente mi aprobacion, la huuieſſe de hazer luego que llegaſſe el caſo de auer de celebrarſe, y contraerſe por palabras de preſente el Matrimonio capitulado, y antes de celebrarle, y contraerle; y que mi aprobacion fueſſe con todas las clauſulas, y ſolemnidades neceſſarias, ſegun, y como mas particularmente ſe expreſſa, y declara por la eſcritura de los dichos capitulos, cuyo tenor del 5. y 6. ſacado de ſu original, y puеſto aqui à la letra.

vtriusque Regni, & in hoc assentientes desiderio, & communibus subditorum, vassallorum, at incolarum votis, volunt, quod prædictum pactum vim habeat, & vigorem legis, pragmaticæque sanctionis, et pro tali accipiatur, ac obseruetur, quapropter ad eius firmitatem nulla alia solemnitas requirebatur: Nihilominus placuit vtrique Regi, quod si aliquam ob considerationem conueniens posset esse approbatio mea, eam facerem, quando iamiam matrimonium contraberetur per verba de præsenti, et ante eius celebrationem, et contractionem. Necnon quod talis mea approbatio cum solemnitatibus, ac clausulis necessarijs fieret, sicuti expressiùs declaratur in scriptis prædictorum capitum. Tenor autem quinti, et sexti ex prototypo fuit exemptus, et de verbo ad verbum hic adscriptus.

Iustitiæ, & charitatis positiones in pace necessariæ, (13) ex quibus testamentum Dei dicitur, quod rumpi ab homine non debet, (a) ex quo promissa fœcialiter, immutabilia habentur inter Principes, obstrictos coactiuè vi publicæ fidei, ad illorum immutabilitatem, (14) elucent in antenuptiali pacto renuntiationis Reginę Christianissimæ. Sed antequam ad illarum elucidationem ingrediamur, notandum: Antenuptiale pactum iurisiurandi Sacramento, Sacrum inueniri, cuius Religio (15) sic prima, præcipuaque inter Supremos, vt tanquam ens agens, primaque causa habenda sit, & suprà humanas res, parum æstimatis, quin & omissis quibuslibet alijs formulis, modis, speciebus, constitutionibus, iuribus, siuè priuatis, siue publicis; scaturiente ex his fontibus axiomate supremo, quod fœdera, pax promissa, iuramento firmata, inuiolabilis, ac firma sit absolutè, satis Deum in violatores vltorem habitura. Ex quo sacrilegum habendum quidquid in renuntiationem declametur, decanteturque contrarium Religioni, iuri Publico, Gētium, Politico, & Maiestatis maximo.

Fines ergò, motiui, aut causæ, propter quas Hispani Ministri consuluerunt Regi stipulandam renuntiationem in pacto antenuptiali filiæ (in quos Gallici tractatus inuehuntur, quasi in molitores fraudis contrà decus Reginæ Christianissimæ debitum, quam non modo læsam curarunt, sed illusam) ex publica chari-

(13) Andr. de Iser. *cap. 2. de Pace tenen.* Iul. Ferret. *de re milit. tra. de ferijs, seu induc. nu.* 57. 81. & 201.

(a) *Ex cap. Nisi 23. q. 1.* Iul. Ferret *de re milit. tit. de ferijs, n. 58.*

(14) Petr. Greg. *lib. 8. de Republ. cap. 8. n. fin.* Ant. Fab. *in Cod. lib. 3. tit. 22. dif. 12.* Henric. Bruninch. *de var. vniuers. species thes. 4. lit. B* Ant. Coler. *sect. de iur. Imper. thes. 18.* Richard. Dieter. *concl. de sum. Imper. potest. conc. 46.* Ioachin Cluten. *Syllog. rer. quotid. c. 8.*

(15) Sylu. Ital. *lib. 13.*
Fœdera mortales sæuo,
non rumpite ferro,
Sed castam seruate fidē.
Bodin *de Republ. lib. 5 cap. 6.* Mart. Stockm. *tract. de Pace, cap. 8.* Bessold. *dissert. de fœder. iur. cap. 6. à num. 5.*

tate

tate pendent, iuri, arcano ſupremoque inniti-
Ideò neceſſariò fatendum, ſub infidelitatis, & fœdifragij crimine, ſeruandas. Idque non fuiſſe ignotum Gallis inuenio, cum ab illis hæc effutiantur: (16) *Quò itaque illud renuntiationis, & excluſionis pactum ſpeciem aliquam haberet iuſtitiæ, quatuor id potiſsimum rationibus Hiſpani firmare, & ſtabilire conati ſunt. Primam cauſam poſuere ſalutem, & pacem publicam; quæ quidem, ſi illos audiamus, excluſionis clauſula maximè continetur; alteram quæ in tam illuſtri coniugio futura eſſet æqualitas; tertiam duxerunt ex magnitudine commodorum, quæ ex ea renuntiatione cùm Galliæ, tùm Hiſpaniæ Regna conſequentur. Quartam denique hanc addidere, nè tot Principatus, & Regna aliquandò in vnum coaleſcerent; cum ea latius pateant, quàm vt vnius Regis poſsint Imperio gubernari. Earum quidem cauſarum quãtum quæque valeat, quamque ſit iuſta videamus.*

(16) *Manif. Hiſpan. fol.* 117. *Tract. Regin. Chriſt. ius in Brabant. fol.* 81. *num.* 16.

In primam igitur, ſic declamant: (17) *Ac prima quidem cauſa ſi vera eſſet, grauis omninò videretur. Quod enim pacis ſtabiliendæ, & ſanciendi fœderis fundamentum fuit, id minimè violandum arbitramur. Verùm illud cùm leue, tùm etiam falſum eſt. Quis enim credat tam præclarum munus ab iniquiſsima conuentione eſſe profectum? Nihil contra eſt, ſi verè iudicare volumus, quod potentiſsimis Regnis maiorem perniciem afferat, quàm illa ordinis à naturâ conſtituti perturbatio; quàm legitima in Regnum, vel Principatum ſucceſſoris deiectio. Hinc bellorum in longum æuum ſparguntur ſemina, quibus ſæpè magna euertuntur Imperia. Et certè qui tantam accipit iniuriam, & meminit, & præſefert dolorem, ſuum, pluſque valent apud eum iura ſanguinis, & patriæ leges, quàm vlla conuentio, aut renuntiatio, vel exquiſitis fucata coloribus. Hinc adeò bella oriuntur, cùm externa, cùm Ciuilia, quibus, vt dictum eſt permagna plerumque Regna quatiuntur.*

(17) *Manif. Hiſp. fol.* 118 *Tract. Reg. Chriſtian. fol* 82. *num.* 1.

Sed cùm ni Nos tantæ rei reſpectus contineret, ſuper qualis eſt, magnus pateſceret campus mouendi iuris aciem in tàm effrontem declamationis pompam, accintique ratione, & æquitate publica, certamen poſſemus inire, vt profligatis improbabilium, ac ſycophanticarum doctrinarum cuneis (quibus hypocriticam mentem tutantur actores Gallici) eos arcta-

remus ad ignorantiæ iuris publici confeſsionem, acclamataque nobis victoria, erigeremus trophæum in laudem iuſtitiæ, & actionum Regis Catholici: Nè verò prolixo orationis apparatu faſtidioſi cenſeamur, intrà contentionis caſtrametati, relinquimus ſenſui, menti, ac doctrinæ ſapientium criſsim, & cenſuram turpis ſacrilegij molientium nouas ſectas iuſtitiæ, Gentium iuri, politicæ, ac æquitati publicæ contrarias, contentique erimus, ſi dumtaxat quæramus à tam doctis viris, à quibus pax, in cuius conſpectu concepta etiam fuit, & pacta renuntiatio, (traducitur titulo iniuſtitiæ, & aſſeritur iniuriarum origo) num etiam eodem fomite violentiæ, ac iniquitatis appellent celebre illud fœdus cognitum, natum, nutritum, ac receptum inter antiquos Francos, quod vocant *Carnotenſe*, inter duos Æduardos, alterum Regem Anglorum, alterum filium etiam minorem, ſubque patris poteſtate, paciſcentes cum Ioanne Gallorum Rege; in quo cautum, (18) vt Angli remitterent Regi Franco, ſi quid iuris in Andes, Turones, Cœnomanos, Normandiamque prætenderent, exuerentque ſe Sacramento ſolemni iure, ſi quod eſſet illis in Regnum Francorum, ſummumque Dominatum, & ſpem hæreditarij Diadematis abieciſſent?

Haud credimus, Galliam hoc pactum illegitimum dicturam, nec dixiſſe vnquam, etſi à minore in poteſtate patris, intra paternos lares, in Regia Domo conſtituto; nec iniuſtum, quamuis in tutamen Æduardi filij, vtque iniurioſum æſtimaretur, poſſet allegari ætas, tempus, locus, patris pudor, Regis maieſtas, cum præcipuum, firmiuſque ius, quo coaleſcunt Gallicanæ Maieſtatis lilia, & ſubſiſtunt faſces Dominationis, hac renuntiatione firmentur.

Quo principio muniti ingredimur ad demonſtrandam iniuſtitiam (qua contra renuntiationem noſtram vano vocis ſtrepitu fremunt) ineſſe tantum in ſenſu, mente, ac ſententia dicentium iuſtam eſſe violationem Sacramenti, æquam vim, conculcantem immunitatem fœderis.

(18) Paul. Æm. *in geſt. Franc. Ioan. I. Vt duo Æduardi Rex filiuſque remitterent Regi Franco, ſi quid Iuris in Andes, Turones, Cœnomenos, Normaniãque haberent*, Hareus *Annal. Fland. in Vvenceſl. ann.* 1360.

Paul. Æmil *de reb. geſt. Francor. in Ioan. I. Iureiurando, itidem ſolemni Anglus exueret ſe iure, ſi quod illi in Regnũ Franciæ, ſummumque dominatũ, ſpemque hæreditarij Diadematis extitiſſet.*

Declamant igitur Galli in renuntiationem, aſſerentes illam, non cauſam fuiſſe, vt ea mediante, pax inter Reges firmaretur: (19) *Nihil igitur abſurdius dici potuit, quàm pacem ex iniuſta conuentione, quæ inſtitutum à Deo perturbat ordinem, fluxiſſe: Cum ſacrarum Scripturarum authoritate conſtet, iuſtitiam paci eſſe coniunctam maximè; atque vt Sorores, ſic in mutuos amplexus ruere, nec demum vnam ab altera poſſe diuelli. Meminerint Hiſpani nullam in ijs mandatis, quæ de pace concilianda habuerunt Legati, aut futuri matrimonij, aut renuntiationis, aut excluſionis factam eſſe mentionem. Iam ſuprà innuimus, quòd de pace componenda mandatum accepit Cardinalis Mazarinus, id die decimo Maij datum fuiſſe: cum die viceſimo menſis Iunij aliàs ſubindè lieteras de ineundo fœdere nuptiarum Rex Chriſtianiſſimus ad Cardinalem miſerit; ſed pacis effectum: Ex quibus efficitur pacis, & connubij duo eſſe diſtincta fœdera, neque vllo pacto ea confundi opportere. Vtrique* (20) *etiam fœderi diuerſa eſt ſubiecta materia, diuerſi ſunt propoſiti fines. Pax inita graue bellum inter duo Regna potentiſſima reſtrinxit, vt ſplendor, aut Maieſtas perſonarum magnam ipſi connubio dignitatem attulerit, priuatus tamen is contractus fuit eodem cum cæteris ritu celebratus, iiſdem omnino formulis à iure præſcriptis illigatus. Vno quippè, & eodem cum reliquis iure, & vinculo, iiſdem legibus ea ſocietas continetur. Interſit inter ſummorum, atque infirmorum dignitatem, non alio tamen Sacramento Principes, & priuati coniunguntur. Sic vndiquè omni ratione concludimus, aliud eſſe pacis, aliud nuptiarum fœdus. Rex Chriſtianiſſimus cum Rege Catholico pace compoſita vtrique Regno conſuluit; ſibi duxit vxorem; hoc domeſticum, & priuatum, illud publicum fœdus fuit, hoc inter perſonas initum, illud inter Regna ſancitum, hoc ad ius Ciuile, illud ad ius Gentium pertinet.*

(19) *Manif. Hiſp. fol. 116. Tract. Reg. Chriſtian. ius in Braban, fol. 83. num. 2.*

(20) *Eod. tract. fol. 84. num. 3.*

Et vt vno obiectu expendãtur omnia, addo reliqua: (a) *Sed quomodocumque modo illud ſeſe habeat, id vnum meritò contendimus, pacem à nuptijs omninò eſſe diſiunctam. Ea quippè in pacis fœdere verſantur, de quibus bello antè dimicatũ fuit. Hic de Prouincijs, & vrbibus, quas iure belli Rex Chriſtianiſſimus detinebat, de regundis vtriuſque Imperij finibus tranſactũ; aliæ itidem, quæ inter vtramque Coronam motæ fuerant controuerſiæ, ſunt compoſitæ, iura ſociorum, Principum, Magnatum eo quoque fœdere comprehenſa. Inſtrumenti vero dotalis alia longè*

(a) *Dict. Tract. fol. 86. num. 5.*

ratio eſt: Quæ ad dotis conſtitutionem, quæ ad ſolutionis tempora, quæ ad doarium pertinent, quæque à conditionibus pacis ſunt remotiſsima id complectitur.

Nouum enim, prætextatum tamen ſub pallio iuſtitiæ, & æquitatis mangonicatum axioma, edidiſſe Gallum inueniet, qui attentè tractatus declamationem perluſtrabit, pugnanſque cum iuſtitia, ac æquitate, qua vt ſorores in mutuos amplexus ruere, nec demum vnam ab altera diuelli poſſe fatetur. Cum in dubium ſit, nec aliquem lateat, non modò Hiſpanorum, & Gallorum, ſed reliquorum Europæ Regum, aut Rerumpublicarum, quòd pax erat in votis Regum Catholici, & Chriſtianiſsimi, vt graue bellum inter duo Regna, iam diu graſſans reſtringerentur, vtilitas communis ſubditorum vnione reciproca, & amicitiæ vinculo coaleſceret.

Prima, præcipuaque cauſa ad colloquij fœcialium Sacerdotum admiſsionem, fuit propoſitio tendens ad coniugalis ſocietatis vnitatem, vinculum nempè matrimoniale Sereniſsimæ Infantis, à Rege Chriſtianiſsimo diu deſideratum, concupitum, optatum, ac petitum; eamque vnionem, nec iniri, nec ſtipulari valuiſſe, nec voluiſſe Patrem Regem, ni ſtipulata renuntiatione, (21) certum eſt, cum aliter, nec decens, nec æqua ſtipulatio foret, (22) vtpotè ex qua orirentur ſubditorum damna, Regiſque, & Regni nota. Quòd ad hanc pacem conſequendam renuntiatio neceſſaria fuerit, quòd eam lubens conceſsit Chriſtianiſsimus Rex futurus ſponſus, cuius emologatæ voluntatis virtute ſtipulata, ac executa ſit, cum aliter pacem iniri non poſſet, haud negandum. Nonnè, illa voluntate informante pactum, iniqua conuentio dicenda, iniuſtavè renuntiatio? Diuerſa, ac diſtincta matrimonij, ac pacis fœdera, in diuerſoſque tendentia fines? Cum ni interueniente renuntiatione, nec ſponſalia, matrimonium, pax, nec concordia vlla cõciliari potuiſſet? Nullo modo, immò Ciuiliter turpe, & infandum aliud dicere, aut aſſerere.

Nam etſi verum ſit connubium, abſque conuentione, immò etſi abfuiſſet renuntiatio, omni eſſe ex parte

(21) Ant. Faber. *conſultat. de Montisfar. Ducat. part 2. fol. 339 verſ. Sedſi: Alioqui nulla pax, tam firma, & Sancta eſſet, quæ nõ hac ratione ſubuerteretur.* Et poſt: *Non etiam, vt à Pacis conditionibus ob id ſolum reſiſtire quis poſsit, quod eas minus æquas, ſibique damnoſas eſſe exiſtimet. Itaque Pacis conditiones omnimodo ſeruãdæ ſunt* Clapam. relatus, *num. 26.*

(22) Cicer. *Philip. 13. Tu verò ita vitam, corpuſque ſeruato, ita fortunas, ita remfamiliarem, vt hæc poſterlora libertate ducas, itaque his vti velis ſiliberare Rempublicam poſsit, nec pro his libertatem, ſed pro libertate hæc proijcias, tanquam pignora iniuriæ.*

per-

perfectum; fateri tamen opportet, quod omni iure, Publico præcipuè attento, per Reges, ac ſupremos recepto, & laudato, (23) cum pax abſque matrimonio, ex voluntate paciſcentium iniri non potuerit, nec connubium abſque renuntiationis executione, erit, eſtque legitima Reginæ excluſio, iuſta conuentio, intercluſo filiæ omni reclamationis aditu, adhuc ſi coacta renuntiaſſet, & non audens Regi ſuo, & Patri obſiſtere.

Fatemur equidem ſumma cura Nos egiſſe ad dignoſcendum, an iuris, æquitatiſve poſitiones, quibus ſuam fulciunt mentem Scriptores Gallicani, ſic iuſtæ, ſic æquæ ſint, vt declamant; ſed in eis haud inuenimus, iuſtitiæ virtutem, nec æquitatis vim, nam etſi præcipua, ac primæua Regalis muneris, ac officij cura ſit ſatagere, & prouidere in Regni, & ſuorum vtilitatem, Dominiorum conſeruationem, iuriumque ſupremorum, tàm præſentium, quàm futurorum, vtque omnia Regalia indiuidua inuiolauilitate, ſacraque ciuili immunitate fruantur, & ex eo capite Chriſtianiſſimus Rex adſtrictus eſſet ad eam prouidentiam pro commodis, fortuniſque futuræ ſponſæ, ne ea denudata iuribus præſentibus, aut in eam competentibus, prinati illorum vtilitate naſcerentur filij. Hoc equidem curandum, prouidendumque, ſi re integra abſque renuntiatione conſequi fas foret, ſi fœdus inire coniugale, omiſſa executione renuntiationis, integriſque iuribus, ac ſucceſsionibus ſponſæ competentibus (24) concederetur.

Cum verò nuptiæ interceſſæ, ni præcedente renuntiatione, nec pax vlla ſine nuptijs firmari valeret ad illamque, ardenti bello præcluſa via, ni reſeratis correſpondentiæ, & amoris mutui foribus ex renuntiationis claue; pactum inde ortum, pollicitatio, quidquidque ad id ordinatum, vel executum fuit, prælato, vt decet, communi bono, vtilitati priuatæ (vt exemplo Romanorum edocemur in illo fœdere cum Antonio Senatui Romano à Lepido (25) propoſito.) Nec diuiduum à pace, ac fœdere ſeparatum, ac iniuſtum, dicendum, nec reclamationi obnoxium, ni ſubflagitio violatæ

(23) Hieron. Oſſor. *de Reg Inſt lib. 4. Deinde obligata fides, quam nō poteſt, ſine infando ſcelere & flagitio violare; fidem autem violat, quoties aliquid commodis publicis anteponit.*

(24) Cicer. *d. Philipp. 13,*

(25) Idem *d. Philip. 13 Ad quod id optimum iudicandum, quod ſit ſapientiſsimè conſtitutum.*

tæ fidei, infandique (26) ſceleris.

Ex quibus ſic iuſtitiæ conſona renuntiatio dicenda, ſicque pactum optimum, (27) tanquam executum in viam virtutis, & æquitatis habendum, vt ingenuum omni ſecluſa nullitatis, & calumniæ nota (etiamſi directè violarentur iura Reginæ Chriſtianiſsimæ, denudareturque omnibus bonis præſentibus, ac futuris cõpetentibus, non Ciuili tantum conſtitutione, ſed lege naturæ, iureque ſanguinis.) Vt ſi Reges aliter agerent, Catholicus tradendo filiam in matrimonium, omiſſa, ſeu non petita, & ſtipulata renuntiatione, cum in ea vtilitas verſaretur boni publici, ſubditorum commodum, Regnorum honor; Chriſtianiſsimus verò, ſi renuiſſet pacto, cum aliter pax iniri non poſſet, (28) nec matrimonium, nemo duorum Regum ſuo muneri ſatisfaceret, immò potius præexcelſa Maieſtatis nomina non ſolum ea actione fœdarent, ſed & occiderent. (29)

Ex hac exercendi Regalis officij neceſsitate, ac quod in pactis fœderalibus Principum æquali Regia Maieſtate pollentium (30) ad bellum reſtringendum, pacem ineundam, diuerſa ſit ratio ab ea, quæ in Ciuilibus contractibus interiacet, (31) diuerſam ſic naturam, diuerſamque ſortiuntur conditionem in ſe, in forma, ac ſolemnitate, receptam eſt, vt quidquid flagitãte Reipublicæ ſalute ſtatuatur, aut renuntietur, etſi contra filios, immò & contra iura naturalia, iuſtum, ac legitimum, (32) nec nullitati, ac reclamationi obnoxium

ſit,

(26) Arnold. Clapm. *de Arcan. rer. public. lib 4. cap. 16. Ita certè in primis, ſi aliter pax fieri nequit: adeòque ciues ab omni actione excludantur.*

(27) Hieron. Oſſor. *de Reg. Inſtit. lib. 4. Vndè concluditur, cum Regis nomine, neque familiaris, neque domeſtici, nec amici, nec affines, neque cognati, neque parentis, denique uomen coniungi poſſe. Si enim caſus interueniat, in quo Regis officium deferendũ ſit, ſi ratio neceſsitudinis, aut propinquitatis habita fuerit: contemnendæ ſunt omnes neceſsitudines, omneſque ſanguinis conuentiones aſpernendæ, naturæque ſenſus repudiandi, aliter enim Regis nomen occiderit.*

(28) Liu. *Alterum cum pares bello æquo fœdere in pacem, & amicitiam venirent*, Bodin. *de Republ. lib. 5. cap. 18.*

(29) Ex Valer. Maxim. Henric. Bruninch. *de var. vniuerſ. ſpecieb. theſ. 4. Alia belli alea; alia contractuum ciuilium conditio.*

(30) Hier. Oſſor. *d. lib. 4. Cogunt leges, & flagitat Reipublicæ ſalus, vt cõtrà domeſticos, & propinquos, aut filios aliquid ſtatuas, atque adeò alicui eorum necem inferas; ſi familiaritatis, aut naturæ illecebris emollitus, de recta ſententia depulſus es, ius humanum perfregiſti, fidem, & officium prodidiſti, ſocietatem humanam diremiſti, numen poſtremò diuinum impiè, atque nefariè violaſti.*

(31) *Cap. 2. de Deſponſat. impuber.* vbi Gloſ. & DD. Mier. *de maior. at. part 4. quæſt. 22 num. 24.* Baſil. *de Matrim. lib 10. cap. 5. num 4.* Iul. Ferret. *de re milit. tract. de Ferijs, & induc. num. 8.*

(32) Oldrald. *conſ. 95.* Arias Pinell. *inl. 1. C. de bon. matern.* Iaſ. *conſ. 236. lib. 2.* Dec. *conſ 269.* Pariſ. *conſ. 16. n. 35. & conſ. 118 n. 24. & 25. lib. 1.* Cacialup. *de tranſact. q. 81.* late Mier. *de maior. 4. p. q. 22. à n. 20.* Beroi. *conſ. 76.* Laderch. Imol. *conſ 21. n. 9* Fulu. Pacian. *conſ. 29. à n 3.* Menoch. *conſ. 703. n. 63.* Iul. Ferret. *de re milit. cap. de Ferijs, n. 24 & ſeq.* Corſet. *de Priuil. Pac. priuil. 60.* Hug. Grot. *de iur. belli, lib. 3. cap. 20. n. 10 Verùm ob gentium ius, quod bona ſubditorum obligari ex facto Regis patitur*, Petr. Gudelin. *de iur. Pac. cap. 6. Et quidem propter commodum Pacis, poſſe Principe auctore, etiam priuatorum non conſentientium bona alienari, actiones remitti; omniũ ſententia eſt Doctorum, non modò noſtræ profeſſionis; ſed Theologorum*, Menchac. *controu. illuſtr. lib. 1 cap. 4.* Theod. Reinfing. *de Regim ſæcular. lib. 2. clauſ. 3. cap. 3 n. 15.* Maximil. Fauſt. *conſ. pro Ærar. conſ 594* Arnol. Clapm. *de Arcan Rer. public. lib. 4. cap. 16.* ex Feſch. Borſio, Thitelm. Mantica, & alijs Beſſold. *de Pace, cap 5. num. 2.*

ſit, aut remedijs aliàs fragilitati humanæ conceſsis pateat locus, præualente publica re præ omni priuata qualitate: Quarè etſi cõſtitutum Ciuili iure, vt in priuatorum contractibus, ætatis, ſexus, temporis, loci, & conditionis qualitas attendatur ad valorem, vel nullitatem; in publicis verò, ac ſupremis, efformatis, ac initis, & in rebus ſpectantibus ad Regna, & populos, cùm agatur de communi ſalute, ius Ciuile abrogatum eſt, illiuſque formulæ, & ſolemnitates; & quę iniqua, & iniuſta illo attento, belli iure, ac Dominationis honore, vt iuſta, ac legitima laudantur, & id æquum, quod ad magnitudinem rei ſpectat, nihilque attendendũ aliud, nec penſandum, quàm quod neceſſarium appareat, inſpecto Dominationis iure ſupremo, etiamſi alterius iuris præcepta conſtringant, cum in Republica, ac Regnis ciuile ius ſibi, veluti frænum inijci patiatur à iure Dominationis.

Sunt enim (vt notauimus) iure belli, ac illo Dominationis attento, iuſta, quę aliàs prohibita; quarè etiam, ſi iniuſta pacta aliqua ob inhabilitatem perſonarum, attamen legitima habentur pacis, ineundæ cauſa, vt in matrimonio impuberum declarauit Pontifex (33) ſuſpenſa, ſeu abolita inhabilitate ex boni publici commodo. (a) Ex quo laudatum, vt quidquid propter pacem, eamque firmandam ſtipulantur, pollicenturque Reges vi fœderalis, Dominationis, ac belli iuris, gaudeat legitimitate, ac inuiolabilitate, permaneatque Sacrum, etiamſi ſubditis publicum præiudicium inferatur, translatis in alienum Domanium; ſiuè priuatus maneat aliquis auito iure competenti, tàm de præſenti, quàm de futuro ſucceſsionibus, hæreditatibuſque, etiam ijs, quæ ſuperiorem non agnoſcunt. Cum in publico negotio (vt diximus) ad pacemque conſequendam, licita habeantur, quæ aliàs iniqua ac iniuſta.

Quod ſic innatum gentibus, ſic belli, & pacis ius ſupremum, inuiolabileque, ac quidquid in Regnorum tuitionem diſtricto gladio Rex ſtipulatur, ac pollicetur, immutabile ſit, etiam ſi naturæ iura, ciuileſque diſpoſitiones in contrarium mutentur, aut violentur; (b) vt ſi hiſtorias, ſęculaque recolimus, haud inue-

nien-

(33) Paul. Oroc. *lib. 7. cap 43. Vt obliterato Romano nomine, Romanũ omne ſolum Gothorum Imperium faceret, & vocaret, eſſetque, vt vulgariter loquar, Gothia, quod Roma fuiſſet, fieretque, nunc Athaulphus, quod quondã Cæſar Auguſtus.*

(a) Arnold. Clapm. *de Arcan. rer. public lib. 4. cap. 1.*

(b) *Ex Q. Curt. de reb.* Alex. *lib. 9.* Chop. *dict. cap. 1.*

nientur Regna, Imperiaque alio firmata iure, quàm ex hac origine, ex qua deſcendit renuntiatio Reginæ Chriſtianiſsimę. Et quamuis noſtram ſententiam tutari poſſemus exemplis Sacræ, & Ciuilis hiſtorię, recolitis Imperijs Ægyptiorum, Aſsyriorum, Medorum, Perſarum, Iſraelitarum, Athenienſium, Laconum, Grę-corum, Latinorum, Cartaginenſium, Romanorum, Orientalium, Occidẽtaliumque. His prętermiſsis perſtringemus breui ſtylo, nè moleſti videamur, aliqua tãtum in commendationem iuſtitiæ, quæ aſsidet actionibus Catholici noſtri Regis.

Principem ergò locum teneat renuntiatio Honorij Imperatoris, in fauorẽ Athaulphi ſponſi Placidiæ ſororis, ex qua ortum Hiſpanum Vviſogothorum Regnum, obliterato illius virtute Romano nomine, & Imperio.

Decantent Galli, quo iure, quibus medijs, accreuerint Gallicani Regni fines? Nonnè, ſi tantæ potentiæ auctuaria ſuę Dominationis recolant, inuenient ex alio coaluiſſe tam ingentem molem Prouinciarum, Domaniorum, Statuum liliorum folia conſtituentium, quam ex titulis vnionum, donationum, renuntiationumque ex fœderalibus pactis? Et ſi id verùm, vt notum; quo ore, qua fronte muſſant, inibi fuiſſe iuſtitiæ candorem, & æquitatem, dum ea pacta cederent in Gallici Regni incrementum, poſſeſsionemque Domaniorum latè patentium, ſine labe vlla, aut iniuſtitiæ ſtigmate, etiamſi cum præiudicio tertij poſſeſſoris, aut poſſeſſuri? Et iniuſtitiæ notam in renuntiatione, de qua agimus cùm ex ea pependit bonum publicum, & gentium quies, pace expetita indè parta.

Dominationem enim Galliæ Narbonenſis, quo alio titulo, iureque Franci poſsident, quàm nato, & producto ex renuntiatione Amalaſunthæ Regis Athalarici filij tutricis in leuamen vaſſallorum, ab eadem Regina tutorio nomine percuſſa, in lucrum Theodoberti Francorum Regis arma intẽtantis (34) etſi cum præiudicio pupilli Regis?

Quis enim negaret iuſta, aut diceret illegitima renuntiationis pacta inita, inter Gunthroannum, & Childebertum Reges, Brunechildemque Sygeberti Regis

(34) Carol. Sygon. *de Occident. Imper. lib.* 16. Marc. Ant. Sabellic. *Ænead.* 8 *lib.* 2. *Narbonenſis Gallia quod ſatis conſtat in fœdere, quod Amalaſuintha, & filius cum Theodoberto Clodouæi propinquo percuſſerunt, ab Oſtrogothis alienata eſt.*

vi-

viduam, ad reſtringendam contentionem ortam de diuiſione Regnorum Pariſienſis Ciuitatis cum terminis, & populo ſuo, Pago Stampenſi, ac Charnoteno, alijſque Domanijs, quæ vnuſquiſque, vt proptia ſibi vindicabat, & aſſerebat iure diuerſo; in quibus non attenta, nec æſtimata minoritate filiorum Sygeberti tutoria matris authoritate ad contrahendum, & alienandum, vindicatæ, ac conceſſæ Cheriberto fuere Ciuitates, & Pagi Melrienſis, Turonenſis, Pictauiæ: Gunthroanno verò Stampenſis, & Charnotenſis Ditiones, cum ceteris, quæ ſuperſtite Sygeberto de Regno Cheriberti tenuit; filijs autem Sygeberti, & Brunechildis à patre retẽta, & poſſeſſa (35) etiam ſi minores denudarentur iure proprio competenti ex natalibus ſucceſsione ſanguinis, & poſſeſsione ſubnixo.

(35) Greg. Turonenſ. *Hiſtor. Franc. lib. 9 cap. 20.*

Sed omiſsis quamplurimis in hac re Gallicanis exemplis, fœderibuſque Theodoberti Auſtraſiorum, Theodorici Burgundiorum Regibus, cum Childeberto Francorum, in quibus circuli, termini, ac limites conſtituti, ac præfixi fuere Regnis, etiam ſi priuatorum iura violarentur, traderenturque hoſtibus, (36) in palæſtram ingrediamur ſummo ſacro fœdere, pactoque præcipuo ornatam, aut armatam, quo innititur tota excelſa moles Gallicani Imperij. Mortuo enim Carolo Magno Romanorum Imperatore, Galliarum Rege, ſceptrum Gallicanum deuolutum eſt ad Ludouicum, qui morti proximus, tribus ſuperſtitibus filijs Lothario, Ludouico, & Carolo, violata indiuidua immunitate natiua Regni, hæreditarijs portionibus illud diuiſit inter filios, relicta Ludouico Bauaria, Auſtria Carolo minori. Ex qua diuiſione Lotharius indignatus, quia minuebatur debita Maieſtate, & bonis ſibi iure publico, voluntate ſubditorum, prærogatiuaque natiuitatis competentibus, ob inuiolatæ primogenituræ vindictam, ad arma confugit; indè atrox motum bellum, tantò acrius, quantò fraternalibus odijs patratum. Vſquequò calamitates, ac ſubditorum pericula pertæſis Regibus authoritate Summi Antiſtitis Leonis pax conſtituta, Regnaque diuiſa; etſi in ea diuiſione narranda varij ſint Scriptores

(36) Paul. Æmil. *in Clothard II.*

(volente Guagino) præſcriptam Ludouico Italiam, Lothario Auſtriam, Carolo Galliam: Alijs, Lothario Imperatoriam Maieſtatem cum Regno Italiæ, Proenzam, & Lotharingiam. Ex communi verò aſſenſu, legimus, Galliam ſorte datã Carolo, (37) quam ſub titulo Calui tenuit, & tranſmiſit ad filios.

Edoceamur à Gallis: Quæ iniuſtitiæ, iniquitatis, læſioniſvè cauſa ineſt in renuntiatione Reginæ Chriſtianiſsimæ, quæ in pacto, per quod traditum Galliarum Regnum Carolo, non inueniatur? Et ſi cauſa pacis ineũdæ iuſta fuit, ac legitima fraternalis conuentio omni iure Naturæ, Gentiũ, ac Ciuili correcto; quarè non erit iuſtum, & æquum ad ineundam pacem, inter Catholicum, & Chriſtianiſsimum Reges, ſtipulatum, pollicitum, & conuentum renuntiationis fœdus?

Si autem hæc ſunt recepta Gentium moribus, vſuque Maieſtatico ad inuiolabilitatem ſacram fœderum, fœcialiumque pactorum; haud ſilentio derelinquenda, quæ intra Brabantiæ circulos à Francis laudatum, notamus. Inuenimus Lotharium Imperatorem ex more Gallo-Franco hæreditarijs portionibus Dominia inter filios teſtamentariè diuiſiſſe, deſignata Lothario Burgundia, & Brabantia; (38) à quo ortus titulus, & nomen Regni Lotharingiæ. Defuncto verò abſque liberis Lothario, cuius morte Lotharingiæ Regnum cõpetebat Ludouico Imperatori Lotharij fratri, Carolus Caluus Gallorum Rex, patruus Ludouici, & Lotharij, iure Naturę Sanguinis, & Ciuili, hæreditarięque ſucceſsionis violato, manu armata Regnũ Lotharij inuaſit, & retinuit. De qua violenta vſurpatione offenſus Imperator, Pontificem Adrianum adijt, perturbatũ Naturæ, ac Gentium ius à patruo referens; Dominia ſibi hæreditaria, ſanguinis principio, & origine obuenientia, armorum potentia ablata. Et quamuis à Patre Patrum optatũ, & præceptũ, vt per iuſtitiæ tramites contẽtio verteretur de hæreditate, ſeu iure delato morte Lotharij; renuit Gallus, & aperto Marte poſſeſsionẽ Regni, ac Dominationem tenuit, vſquequò fœdus initum fuit, pactũque inter patruũ, & nepotẽ (39) diuiſo nẽpè Lotharingiæ Circulo; ex quo titulo Gallia nacta eſt poſ-

(37) Guagin. *Compẽd. Reg. Franc. lib.* 5. Paul. Æmil *de reb geſt. Fr. ãc. in Carol Calu.* Sabellic. *Ænead* 9. *lib.* 1. Tarcanot *Hiſtor. del Mund. par.* 2 *lib* 10. Petr. Mexia, *Cæſar. in Lothar. I.*

(38) Paul. Æmil. in Ludouic. Balu. *Fœdus cum Germanis Regibus fuit his legibus, vt Lotharingia inter Francos, Germanoſque æquis partibus diuidiretur*, Guagin. *dict. lib.* 5. *in Ludouic. Balu.*

(39) *Vide, quæ notãtur Tract.* 2. *§.* 1. *in* 2. *ætate Brabant. à num.* 3. Chiflet. *vindic. Gall. lumin.* Salic. *Lumin.* 14. Petr. Deutrem *in not. Conſtantinop. Belgic. li* 1. *cap.* 1. *num.* 9.

ſeſ-

ſeſsionem Ciuitatum, Ditionum, & Territoriorum Lotharingiæ, à Carolo Caluo, vſque ad ſceptrum Lotharij Regis Francorum ex ſanguine Carolingia vltimi, Carolique Primi Ducis Brabantinorum.

Nec abſconditę Gentibus variæ familiarum, ac ſucceſsionum mutationes Gallicanæ Dominationis, iuraque, quibus ad ſceptrum Francorum deuentum (omnia verò ſi veritati non eatur inficias, innixa pactorum fœderalium poſitionibus, vt alijs reiectis de Lotharingica contentione notum) tàm ſub Imperatore Henrico II. quàm ſub Othone II. de eo ſtatu contendentibus, cui controuerſæ tamdiu liti finem impoſuit matrimonium Othonis cum ſorore Regis Galliarum, vidua Sygeberti Ducis Lotharingiæ. (40)

Extincta fuit Carolina ſtirps morte Ludouici (41) V. arrepta ab Hugone Capeto violenter Gallicana Dominatione. Et quamuis ſanguini ſuo ſceptrum firmaſſe ſat-egerit, lata in ſceptrum ſucceſsionis lege, (42) nihilominus ſpreta illius propria conſtitutione ſtipulationum fœderalium, ſuſtinuit leges: Mortuo enim Hugone ſucceſsit Robertus filius, cui ſuperſtites fuerunt duo filij Robertus Primogenitus, Henricus Secundus; reiecta verò Primogenituræ prærogatiua, Hugoniſque Parentis ſuccedendi prolata lege, teſtamento Robertus Pater prætulit in Regno Roberto filio maiori Henricum Secundum. De qua prælatione, commota Conſtanza Mater bellum cruentum in tutamen filij ſuſcepit, quo turbata fuit Gallorum quies, vſque ad fœdus, & pacem inter fratres; ex qua conceſſum fuit Regnum Henrico, & ſucceſſoribus, renuntiato, ac remiſſo à Roberto ſibi competenti iure naturæ, natiuitatis, & legis: eodemque pacto conceſſus Roberto Burgundiæ Ducatus, (43) illoque titulo firmatus ſibi, & ſucceſſoribus; ſicuti, & ipſa Burgundiæ Dignitas in Roberto Ambuenſi, ſponſo Eliſabethæ filiæ Caroli Ducis Lotharingiæ, contendente de ſucceſsione cum Antonio Caroli Ducis filio, conante ſucceſsionem agnationis ex qualitate maſculinitatis, excludente fœminam, etſi vltimi poſſeſſoris filiam. (44)

Noſtris quoque ſæculis (omiſſa antiquorum ſenten-

(40) Paul. Æmil. in Lothar. Tharcan. *d. par. 2. lib. 10.*

(41) Paul. Æmil. *in Ludouic V.*

(42) Arn. Engleberſt. *de ſucceſ. in elect. theſ.* 71. Beſſold. *diſ. 1. diſp. de Reg. ſucceſ. theſ.* 15. Ioan. Lymn. *not. Gall. li. 1. cap. 8. intellim lit. KK lib. 2. cap. 2. lit. N.* Vincent. Cabot. *lib. 1. diſp. cap. 13.*

(43) Paul. Æmil. *in Henric. I.*

(44) Idem Æmil. *in Carol. VII.*

tia, in fœdere Matritenſi Caroli V. (45) & Franciſci I. Gallorum Regis) notantur ſuprema iura, & Dominationes in commercium productæ, remiſſæ, & renuntiatæ. Et quamuis iniuſta pacta decantata, & declamata à Gallis, iure tamen Gentium valente, iuſta, ac legitima laudata ſunt. (46) Quarè in fœdere Creſpenſi ab ipſis Imperatore, & Rege inito, pollicitum, conſtitutum, ac laudatum fuit abſque iniuſtitiæ labe, iniquitatis nota, & læſionis incommodo, dummodò Imperator in matrimonium traderet vnam ex filiabus Carolo Primogenito Franciſci, daretque in dotem filiæ Status Belgicos: (47) Si verò Caroli ſponſalia cum filia Imperatoris executionē non ſortirētur, traderetur Carolo filia Archiducis Ferdinandi, Imperatoris fratris, dato in dotem nepti Mediolanenſi Ducatu. Quod pactum executioni mandatum eſſet, doſque tradita, etſi denudatis filijs maſculis iure natiuo, ni immatura Caroli morte turbaretur ordo voluntatis; illud verò iniuſtum, ac illegitimum fuiſſe, nec auſam dicere Galliā, nec aſſerturam credimus, cum nec iuſtior, attento iure publico, ac æquior fuerit diuiſio Lotharingiæ inter Carolum Craſſum, & Ludouicum Balbum: Aut donatio Regni Italiæ facta in fauorem Lotharij, filij Ducis Hugonis Arelatenſis ab Othone Imperatore II. ad reſtringendas contentiones ortas ex iure materno Aleidis filiæ Arnulphi Burgundiæ Ducis: Aut pactum Lotharij II. Gallorum Regis, inter Theodoretum, & Theodobaldum, in quo ad reſtringendum bellum promiſsi, ac dati ſunt Theodobaldo Comitatus Cāpaniæ, & Turonenſis. (48)

Si enim ex his habitum ius fundamentale Regnorum, & Imperiorum, receptumque ad Maieſtatis ſplendorem, & authoritatem, vt ſtipulata, promiſſa, renuntiataque in pactis Regum virtutem, legitimitatem, vim, firmitatemq; recipiant, nuda ex pollicitatione, reiectis, ac reſtrictis Naturæ, Gentium, Ciuilique iuribus, denegatis etiam filijs, quidquid naturæ dictamine obuenturum erat: ac etiam ſi publica ſalus exegerit, conceſſa Patribus vitæ, & necis poteſtate. (49)

Quo principio, quo dictamine iuris, rationis, aut

æqui-

(45) Sandou. *Hiſtor. Carol. V. lib.* 14. § 4. Pont. Heuth. *rer. Belgicar. lib.* 9.

(46) Henric. Bruning. *de var. vniuerſ. ſpecieb. theſ.* 4. *lit. A.*

(47) Sandou. *Hiſtor. Carolin lib.* 26. § 27. Fráciſc. Hareus, *Ann. Brab. in Carol. V. ann.* 1544 Pont. Heuth. *rer. Belgic. lib.* 12.

(48) Guagin. *in Chotard. II. lib.* 2.

(49) *L.* 8. *tit.* 17. *par.* 4. *Siendo el padre cercado en algun Caſtillo, que tuuiſſe de ſu Señor, ſi fueſſe tan cuytado de fambre, que no ouieſſe al que comer, puede comer al fijo, ſin mal eſtança, antes que dieſſe el Caſtillo.*

æquitatis, dicendum, promiſſa, ac conſtituta ex fœdere fore illegitima, iniuſta, & iniqua, ni calcato iure Dominationis, violata Maieſtatis fide, denigrato veritatis candore, ſubuerſoque omni humanæ naturæ ordine, pudoriſque velamine diſrupto? (50)

(50) Sen. *Tyeet. act* 2. *Vbi non eſt pudor, Nec cura iuris.*

§. VI.

QVOD, CVM MATRIMONIVM CHRISTianiſſimi Regis, & Sereniſſimæ Hiſpaniarum Infantis Mariæ Tharaſiæ fuerit præcipuus finis, impulſiua, & efficiens cauſa fœderis initi, inter Catholicum, & Chriſtianiſſimum Reges, pignuſque inuiolabilitatis, tam ex quæſito honore Regis ſponſi, quam decore Stirpis Regiæ, & Regni, ob quæſitam diù appetitam, optatamque pacem, renuntiatio antenuptialis, illius connubij cauſa, promiſſa, & executa, legitima, iuſtaque habenda.

AXioma firmum, & inuiolabile habitum ex communi aſſenſu Gentium receptum, ac firmatum fuit, vt pax inter Supremos diſcuſſa, ac firmata, iuſta, ac legitima laudetur: (1) Cum, etſi indè oriantur damna, & incommoda in priuatos vtilitate publica rependantur. (2) Ob id, dum de pace ferienda agitur, contrahentium animos à Diuina Themeſi directos creditur, omniaque collimata ad tranquillitatem communem conſequendam, ſalutem publicam tutandam, vnitatem hominum, ac Gentium ſocietatem naturalem conciliandam, iniuriarum remiſsionem, correlationemque commerciorum, humanæ Ciuilis vitæ ſpiritum, ex quo ſemper, & vbique egreditur pax munita inexpugnabilibus fidei caſtris, ſpecioſa, & ſuauis charitatis delitijs, iuſtitiæ radijs, & ſplendore pulchra.

Quarè in demonſtrationem Religionis, veritatis, puritatiſque neceſſariæ inter pacem ferientes, conſtituentes, & firmantes, titulo, & nomine fœderis (4) ornatur.

Huius politici, & Sacroſancti pacis Sacramenti virtus haud abſcondita Gallis (nec loquimur de Diui-

(1) Æneas Sylu. *lib.* 2. *de reb. geſt.* Ildephonſ. KoKier. *aphor. Politic. lib.* 2. *cap* 12. *in not. nu.* 13. *Poteras negare cum peterem, nunc autem ſine turpitudine, quod promiſſum eſt, reſcindere non potes.*

(2) Tacit. *Habet aliquod ex iniquo omne malum exemplum, quod contra ſingulos vtilitate publica rependitur,* Arnold. Clapm. *de Arcan. rer. public lib.* 4. *c.* 4. Martin. Schoc. *tra. de Pace, cap.* 8.

(3) Iul. Ferret. *de re milit. tract de Ferijs. nu.* 124.

(4) Laté Petr. Fab. *Semeſtr. lib.* 1. *cap.* 7.

no præcepto pacem inter Gentes declamante) quarè ad inurendam renuntiationi iniuſtitiæ notam, eam non pacis origine decorant, etſi eo nomine concepta, & nata verè fuit, & vt pignus immutabilitatis, ſed vafrè contendunt, diſtinctum, ac ſeparatum eſſe pactum antenuptiale à fœderali: (5) *In pacis enim fœdere verſantur, de quibus bello antè dimicatum fuit. Hic de Prouincijs, & vrbibus, quas iure belli Rex Chriſtianiſſimus detinebat; de regundis vtriuſque Imperij finibus tranſactum; aliæ itidem, quæ inter vtramque Coronam motæ fuerant controuerſiæ, ſunt compoſitæ, iura Sociorum, Principum, Magnatum eo quoque fœdere comprehenſa. Inſtrumenti verò dotalis alia longè ratio eſt. Quæ ad dotis conſtitutionem, quæ ad ſolutionis tempora, quæ ad Doarium pertinent, quæque à conditionibus pacis ſunt remotiſſima, id complectitur. Niſi quis velit de Sereniſſimæ Infantis dote collocanda tum inter Gallos, Hiſpanoſque bello, & armis certatum fuiſſe. Id videlicèt tum in contentionem veniebat, vtrùm Sereniſſima Hiſpaniæ Princeps incolumia, & ſalua ſua retineret iura, an Principatus omnes, & ſpem ſuccedendi abijceret? Quì ergo potuit ad pacis conditiones id pertinere, de quo nulla tum erat controuerſia? Pax quidem publica ex vſu, & re fuerit Sereniſſ. Infantis; ſed ea communis genti, & Regno vniuerſo fuit vtilitas: nec propterea bonis ſuis, & fortunis Principem ſpoliatam opportuit, aut illi detrimento eſſe, quod ad ſalutem Hiſpaniarum pertinebat. An illa pax, quæ Galliæ decora fuit, quæ partas eius victorias ornauit, vni Galliarum Reginæ infeſta eſſe poteſt? Quid eſt, cur in illius perniciem cedat, cui maximo ornamento eſſe debet? Sed quid ego pluribus? Id ſatis eſt argumenti, Reginæ excluſionem à pacis negotio prorſus eſſe ſeiunctam, quòd in eo fœdere ſit omninò prætermiſſa. Potuitnè res tanta, tam negligenter agi, vt nulla eius mẽtio fieret in ipſo fœderis inſtrumento? Non adeò leues, & inconſiderati erant Hiſpanici Conſilij Adminiſtri, qui rem maximi momenti, & in qua ſumma rerum verteretur, ſilentio præterirent. Nec ipſis exciderat, quid in Iancito Madriti fœdere inter Franciſcum I. Galliæ Regem, & Carolum V. Imperatorem actum eſſet; in quo quidem non pacis modo, ſed etiam initi inter Franciſcum I. & Eleonoram quondam Luſitaniæ Reginam Caroli V. ſororem, connubij leges, & conditiones diligenter præſcriptæ fuerunt. Quid igitur in cauſa eſſe potuit, cur in hoc itidẽ*

(5) *Tract. Reg. Chriſtian. ius in Braban. fol. 86. num. 5. & 6. Manif. Hiſp. fol. 119.*

fœ-

fœdere illa excluſio, qui pacem maximè contineri volunt concepta non fuerit, & diluciùs explicata?

Sed etſi ſpecioſa verbis ampullatis, vermiculata vocibus, compoſitaque ad alliciendos animos inueniatur oratio Gallicana, iuris, aut æquitatis principia, quibus innituntur Regis Chriſtianiſsimi prætenſa iura, ignota ruſticitati noſtræ ſunt. Cum, ſi vt decet, iura Maieſtatica introſpicimus, non contemnuntur tantùm, ſed abſolutè ab authore violantur. Primò enim omnia ab eo decantata reſonant, tum contrà venerationem, ac reuerentiam Chriſtianiſsimæ Reginæ debitam, contrà puritatem dilectionis, qua ſponſam ardebat ſponſus, hymenæoſque gratiſsimos anhelabat, demumque contra ius Fœciale, commune Gentium, Regaleque Politicum. Cuncta cauſatur, inficit, & turbat Scriptor ille, iuſque, de quo facit humana, Regalia, & Diuina; tantùm proficua, & lucratiua per fas, & nefas ſuſpiciens. Quod mirarer minus, ſi ſcripſiſſet, non quidem ad firmanda iura inter Chriſtianiſsimos Reges, ſed ad tuenda arcana tempeſtaticæ Dominationis inter (6) Othomanos, aut Cacopoliticos, apud quos viget axioma illud: Tamdiù amicitijs ſtandum, quàmdiù in re, & lucro ſit. (7)

Fulcitur mens noſtra, quod nempè Scriptor Gallicanus callidis, & vafris machinationibus debitam ſuis Regibus venerationem temerè contempſit. Ex eo, quòd cùm Principum præcipua ſors ſit, dirigere, & verba, & facta ad famam, (8) & nominis celebritatem, iacturamque priùs ſubire fortunarum, quàm decoris, Regiæque fidei diſcrimen, (9) etſi vtiliſsimum foret, vt ex Ariſtidis exemplo edocemur, qui indignabundus repulit conſiliũ Themiſtoclis ſuadentis Athenienſibus, vt violato hoſpitalitatis iure, naues Græcorũ incenderent.

Aſſerit ergò callidis (vt diximus) cauillationibus, optatum, ac concupitum connubium Sereniſs. Infantis, antenuptialeque pactum neceſſarium ad illud conſequendum, in quo concepta, ac ſtipulata renuntiatio, cauſam pacis non fuiſſe, nec fœderis, ſed diuerſum quid origine, fineque ob id, & diſcriminãda pacta, accidẽta-

(6) Adam Contz. *Politic. lib. 8. cap. vlt. §. 3. Hinc nemo Turcis amicus eſt, quia fœdera ſola vtilitate metitur.*

(7) Ioann. Lymn. *not. Gall. li. 1 cap. 3. lit. CC. Tamdiu ſeruare amicitias, quamdiu ex re ſui Regni eſſe intelligant.*

(8) Cornel. Tacit. *l. b 4. Annal. Cæteris mortalium in eo ſtare conſilia quod ſibi conducere arbitrantur, Principũ diuerſam eſſe ſortem, quibus præcipua rerum ad famam dirigenda.*

(9) Æneas Sylu. *lib. 2. de reb geſt. Ildephon. Si ex duobus, alterum me facere oportet rerum, quam famæ iacturam ſubibo.*

le-

leque, ac ſeparatum eſſe fœdus, & renuntiationem. Nullum latet, ex hac aſſertione iniuriam irrogatam dilectioni Regis, denigratum candorem moliminum, quibus in hymenæum Regius animus ferebatur, vt omnibus poſtpoſitis humanarum rerum curis, hanc vnam amplexaretur, eaque ſola principaretur in eo, vtque quam optauerat, Sereniſs. Infantem, in vxorem ſuſciperet? (10)

Quis dubitet offenſam Regalis fidei authoritatem, cum aduerſetur aſſertio Gallici Scriptoris charitati, amorique Regio, directo ad legitimam, & honeſtam connubij vnionem, cum hæc ſit Regijs demonſtrata litteris, quibus palàm profeſſus Chriſtianiſs. Rex, nihil aliud anxiùs concupiuiſſe propter ſe, propter Regiam Maieſtatem, propter commodum pacis, & ſubditorum tranquillitatem, quam Diuinam, humanamque ſocietatem matrimonij celebrandi cum Sereniſs. Maria Tharaſia. Si autem graue crimen, inhoneſtumque inter priuatos habetur, aliquid aſſerere contra proprium pactum, dictumve, (11) turpeque audere ſucceſſorem filium, aut hæredem contra ſui præ deceſſoris, cui ſucceſsit, factum venire. (12) Quid dicendum de eo, qui contrà ſui Principis mentem, preces, profeſsionem, ſacroſanctamque iurisiurandi firmatam fidem audet, inſcio, ac ignaro Rege (quod firmiter aſſerere audemus, ac quod à Gallo exarata, ſcriptaque, ab eo nec viſa, nec audita) aſſerere matrimonium non fuiſſe principalem finem, cauſam, ac præcipuum pacis ſcopum, cum ex Regia emologata voluntate verbis, & ſcripto, nihil aliud receptum, auditum, lectum, nec firmatum ſit, quàm quòd matrimonium fuit cauſa pacis. Audiamus Regiam animi, voluntatis, & charitatis profeſsionem: (13)

Quandoquidem Omnipotens noſtris optimis animis, & ſtudijs benedictiones de Cœlo pius emiſsit, vt ſecura tranquillitas Orbi Chriſtiano effundatur, ſitque inter nos animorum ſumma illa cõiunctio, ad quam ſanguinis proximitas ſuaptè natura conducebat: Nil aliud ad horum integram plenitudinem deſit, quam pacis perpetuam durationem firmiſsimè annectere, noſtræque neceſsitudinis, ac conſanguinitatis vincula validiſsimè coarc-

tare

(10) *L. Si quis, de capt. & poſtlim. reuerſ. Et ex indè intelligi opportet remiſſum matri pignoris vinculum, ex quo ex ea ſuſcipere liberos optauerat.*

(11) *L. Cũ profitearis, C de reuoc. donat. Cum profitearis in fraudẽ te alterius donaſſe profeſſionem inhoneſtam contineri intelligis, l. Trãſactione finita, C. de tranſact. Graue, necnon criminoſum eſt*, Accur. *in l. Si creditoribus, C. de ſeru. pign. dato*; Bald. & DD. *in dict. l. ſi creditoribus*, Bart. & Iaſ. *in l. Si ſeruus plurium, § Si hæreditatis, de legat. 1. l. Debitori 5. § fin. ad S. C. Trebell.*

(12) *L. Filios, C. de reuoc. quæ in fraud. cred.* vbi DD. Bart. Bald. Iaſ. *dict. in locis, l. Poſt legatum acceptum, de ijs quib. vt indign.*

(13) *Supra epiſt. Regis Chriſtian. fol. 10.*

tare noua alia vnione, quàm diutiſsimè appetiuimus: Horum ad effectum nuptias contrahere excogitauimus cum Sereniſsima Infante Domina Maria Theraſia, &c.

Contrà hanc Sacram publicè teſtatam Regiam profeſsionem, cur non ſacrilega dicatur, & inhoneſta, Gallicani Scriptoris aſſertio? Quis enim, ni qui aulica aura agitatus, & affectandi ſtudio delibutus, turpiter audebit dicere, Matrimonium non fuiſſe cauſam pacis? Quis obijcere Regi ſuo in fraudem Regis Catholici Patris (aliàs ni per matrimonium, & per renuntiationem tradituri filiam) Maieſtaticam petitionem dediſſe, & Epiſtolam ſcripſiſſe prædatoriè? Nemo ſanè, ni qui diuturna ſeruitute ad nimiam adulationem eruditus conatur ſpecioſitatẽ charitatis turpi nota deformare.

Aduerſatur etiam declamatio Gallicana Maieſtaticæ authoritati, dum negat verbo, promiſsionique Regali Sacram fidem, qua firmantur Suprema Maieſtatis Regalia: Nudo enim Regis verbo (14) ineſſe voluere Gentes inuiolabilitatem, firmitatem, ac fidem ſic Sacram, vt etiam Ciuiliter iurisiurandum (15) ſuperaret.

Credimus certè Scriptorem Punicam exſuperaſſe fidem, natumque in Græcia: & in eius impudentiam, inſurrecturam indignationem Regis Chriſtianiſsimi, quem depingit bifrontem, aliudque aſſerentem ore, quam quod haberet in corde. Si enim hoſtis aliquis publicus eam calumniam Regi tanto impoſuiſſet, non quidem ſcripto, ſed muſsitatione labiorum, nonnè ira Regia ſcanduiſſet, & vſque ad necem truculentam fatigaſſet? Rex Chriſtianiſsimus optat, petit, ſcriptiſque cupidinem teſtatur, Procumque ſe profitetur tantæ agnatæ: & coram ipſo Rege, & Mundo hic Scriptor aſſerit, omne fucatum, & Regem Chriſtianiſsimum id tantum egiſſe, eoque ſe armaſſe connubio, vt Catholicum Regem Parentem ſponſæ, & Carolum fratrem vafrè ſub eo titulo Pacis, & connubij, ſummij Domanijs denudaret, vilipenſa fide data, bono publico calcato, ſubditorumque vtilitate contempta. Demùmque Regem ſuum coæquat Antonio

(14) Beſſold *de fœder. iur cap 6. ex Gunther.* ---- *Nudo ius & reuerentia verbo Regia ineſſe ſolet, quouis iuramento maior.*

(15) *Clement. 1. de probatio.* Larrea, *alleg 60. per tot.* Diana. *Inſtit Moral par 2. tit 3 reſol 11* Francil Cenial. *Addit. ad* Peregr. *de fideicom. art. 52. verſ Ex dictis, fol. 353* Summa iuris, ac veritatis notitia Excell. D. Chriſtophor. Creſpi, *Obſeru. in dec. ſ. Valent obſeru. 1. ex nu. 57* Thom Lanſ. *diſc. de leg. Reg. theſ. 92.*

simili fraude expoſcenti filio ſuo in vxorem Regis Armeniæ filiam. (16)

Nemo enim eſt tam ſtupidæ mentis, quem non ſuboleat, fidem (17) eſſe præcipuum, maximumque Sacramentum, per quod ſtabilia, æternaque reddantur Imperia; ſanctiſsimum humani pectoris ſacrarium, certiſsimum humanæ ſalutis pignus, nihilque quod magis Regem deceat, quàm vt verbis ſuis ſtet fidelis; eamque reuerentiam præſeferat, vt eis, præcipuè fœderalibus, inuiolabilitas, conſtantiaque executionis (18) firmior, ac certior aſsiſtat, quàm in aliorum iuramentis.

Nec modò ſacrum id fidei ius inter amicos, ſed apud Reges, inter inimicos etiam, in veneratione habitum, habendumque, nè ex illius, vel minutula violatione famæ periculum ſubeant. Id exemplar cum Pyrrho à Romanis actum legitur; nàm cùm Nicias Regis familiaris offerret Senatui Romano Pyrrhum eorum hoſtem ſemet clàm interfecturum, repulſa fœda oblatione, Niciaque contempto, certiorem Regem Romani fecerunt, iactantes non placere Patribus, dolis pugnare, honeſtatem triumpho præferentes, turpemque pronunciantes, etiam ab hoſte, partam dolo victoriam: Si ergò ſic à Regibus culta fides, & fidei honor, quam laudem inueniet ille nebuloſus Scriptor, qui conatur denigrare Chriſtianiſsimi Regis fidem, nec id in fraudem hoſtium, ſed Regis ſoceri pijſsimi, Catholiciſsimi, agentis bona fide, cum Rege Genero, nec aliud ſuſpicantis de filij Regia fide? Credo equidem, ſi Rex Chriſtianiſsimus legiſſet exarata ab eo, dicturum, quod decebat ipſum, decuitque Alexandrum, qui Parmenioni neſcio quid indignum ſuadenti reſpondit: *Facerem id quidem, ſi Parmenio eſſem, verùm Alexandro neutiquam licet.*

Hæc igitur, cum fidei Regiæ virtute vera ſint, authoritateque antenuptialis, ac fœderalis pacti immutabilia, cum in eo cap. 33. expreſsè profeſſum habeatur; Matrimonium Regis Chriſtianiſsimi, & Sereniſsimæ Infantis optatum fuiſſe, deſideratum, & petitum, vt illo medio feriretur fœdus, pax ſtabiliretur,

(16) Dion. Caſ. *lib.* 49. *Hiſtor. Roman. Porrò autem quærès ratione, qua minimo labore Regem Armeniæ vicisci poſſet. Miſſo ad eum Quodam Delio exoleto ſuo filiam eius ſuæ Alexandro videlicet, eam Matrimonio conſunctarus, multis eam pulcritudinibus popoſcit.*

(17) *L. In bello de capt. Niſi fœdere cautum fuerat.*

(18) Arnold. Clapm. *de Arcan. rer. public. lib.* 5. *cap.* 8. Schöborn. *Politic. lib.* 4. *cap.* 26. & 36. Petr. Greg. *de Republ. lib.* 11. *cap.* 11. *n.* 13. Petr. Gudelin. *de iur. Pacis, cap.* 10.

reſ-

reſtringereturque bellum tamdiu atrox inter Hiſpana, & Gallicana Regna; nũc aſſerẽtes diuerſum fuiſſe pactum fœderis à pacto antenuptiali, (19) diuerſiſque poſitionibus diſtinguenda, in nihil aliud collimant, quam dolo parare victoriam, iniuſtèque agere ad violandam fidem, qua virtute naturali firmantur pacta.

(19) *L. Sicut, C. de obligat. & actionib.*

Nec tacit aſſertio illa: *Vtrique (a) etiam fœderi diuerſa eſt ſubiecta materia, diuerſi ſunt propoſiti fines. Reges quippè, vt ſui quiſque Imperij perſonam ſuſtinentes, de pace tranſigunt. Rex verò Chriſtianiſsimus Ludouicus XIV. & Sereniſs. Maria Theraſia Auſtriaca, ſoli inter ſe contrabunt, atque huic contractui Rex Catholicus, non alio quam Patris, & legitimi tutoris nomine interuenit: Ea quippe (b) in pacis fœdere verſantur, de quibus bello antè dimicatum eſt. Inſtrumenti verò dotalis alia longè ratio eſt, quæ ad dotis conſtitutionem, quæ ad ſolutionis tempora, quæ ad doarium pertinent, quæque à conditionibus pacis ſunt remotiſsima.*

(a) *Tract Regin Chriſtian ius in Brabant. fol. 84, num. 3.*

(b) *Eod Tract fol 87. num. 5 Manif. fol 121. Las perſonas que tratàre.*

Nam cùm iuris ratio perpetua ſemper ſit, ac ſibi conſtans, Authoris Gallicani infeſtatio non obſtruet viam defenſioni, veritati, iuſtitiæque, ad quam æquum ab iniquo ſeparantes, licitum ab illicito diſcernentes, ſimulatam Scriptoris Philoſophiam detegere conabimur, vt dignoſcatur pacis, & antenuptialis fœderalia pacta, nec diuerſa habenda ratione materiæ, & finis, nec attenta perſonarum diuerſitate.

Non enim diuerſitatem verſari in pactis dicendum, quia in fœderali Reges ſui Imperij perſonam ſuſtinebant; in antenuptiali verò priuatè ſolum Rex Chriſtianiſsimus, & Sereniſsima Infans contrahebant. Quidquid enim declamet Gallicana Rethorica, attentis iuris poſitionibus, diuerſitatem, aut indiuiduitatem in pactis antenuptialibus non induci verum eſt ex rebus, exque perſonarum diuerſitate, ſed ex cauſa inducente ad pactum, & ex voluntate contrahentium.

In cuius aſſertionis elucidationem, notandum primò: Quod etſi Scriptores defendentes prætenſa iura Regis Chriſtianiſsimi producta, conentur ex vi maritalis poteſtatis, matrimonialis ſocietatis, communioniſque bonorum inducere diuerſitatem inter pactum fœderale, & antenuptiale; attamen omnia reſtringun-

tur, ſubiectaque ſunt moderamini legum, voluntati parentum, (a) ſtipulantiumque ſponſorum, (21) politicis conſtitutionibus, ac pactis antenuptialibus. (b) Inſunt autem, ſuntque in matrimonio diuerſi fines, intrinſecùs, & extrinſecùs: (22) Extrinſecùs enim, legitimus, ac honeſtus habitus, (25) ex qualitate ſponſæ, cum qua contrahitur, attenta nobilitate generis, (c) vt ab Abrahamo edocemur iubente ſeruo Eliacero, ne traderet vxorem filio ſuo Iſaac de Gente Cananæorum: cui mandato ſtetit, electa Rebecca, (23) filia Bathuelis ex illuſtri progenie Sem, de qua aſcendentes Abrahami; item inſpecta pulchritudine, (24) vt etiam habemus ex Sacra hiſtoria in Iacob, & Rachele. Addenda diuitiarum, & fortunarum conſideratione teſte Baldo (26) aſſerente, contrahentem ſub pacto expreſſo certæ quantitatis in dotem tradendæ, ſi tradita non ſit, recuſare poſſe receptionem vxoris.

Pertinent enim teſte Paulo, (20) in pactis antenuptialibus celebrãdis, alia ad voluntatem, alia ad ius. Ius enim, & ab eo producta voluntati Parentum tradentiũ filias ſubſunt, ſatiſque eſt ad virtutem legalem Parentis voluntatem innotuiſſe filiæ; (d) præcipuè, ſi aliàs non ſequeretur matrimonium. (e) Et tunc nec diuerſitas perſonarum connubentium, & Parentis pactantis, diuerſum, ac diſcretum pactum conſtituunt.

Cum ergo Pater Rex (non curatoris nomine, cuius officium non eſt nuptui tradere pupillam) (f) antenuptiali fœderali pacto, cum Genero futuro conueniſſet de renuntiatione, qua executa, & non aliàs, ſequeretur matrimonium; Quo iure, quo principio, dicendum diſtincta, diuidua, diſcretaque pacta nuptialia, diuerſæ qualitatis, ac naturæ, diſſimileſque illorum fines fuiſſe? Præcipuè attento Scriptorum ſenſu, quod quærentes, quando dicendum matrimonium fuiſſe cauſam, finemque potiſsimum pacti? Aſſerunt, cum aliàs connubium non ſequeretur, ni donatione, aut renuntiatione ante-

nup-

(a) Anton. Fab. *in Cod. de pact. conuent. diſſic.* 11. *num* 9.

(20) *L. Si pater, §. ex pactis, de pact. dotal.*

(21) *L. Liberorum, §. vlt. de verbor ſignific.* Hotho n. & Harprec. *§ Ius naturale, Inſt de iur. nat.*

(b) Corn. Noeſtadius, *de pact. antenupt. ob ſeruat. rer. iud c. obſer.* 2. *in not. verſ. Sed cum*, Anton. Fab. *dict. tit. de pact conuent. diſſic.* 1. *num.* 8.

(22) *L. Si de dote, de iur. dot.* Soto *in* 4 *diſt.* 3. 20. *quæſt.* 1. *art.* 2. *concl.* 3. Sanch. *de Matrim. lib.* 2. *diſput.* 29 *num* 17. Guillielm. Bened. *cap. Raynutius, verbo Cuidam Petro, à num.* 23. & 24.

(23) Geneſ. *cap.* 24. Diu. Chryſoſt. *homil.* 48. *in Geneſ.* Pereyr. *in Geneſ dict cap.* 24. *diſp.* 3. *num.* 29.

(24) *Cap* 2. *de ſponſal.* vbi Abb. *num* 3. *gloſ.* 27 *quæſt.* 1. *Pulchritudo fœminæ.*

(25) Sot. Sanch. *dict. in locis*, Baſil. *de Matr. lib.* 1. *cap.* 21. *num.* 13.

(26) Bald. *Cap. Quemadmodum, num.* 8 *de iure iurando.*

(c) Guillelm. Bened. *cap Raynutius, verb. Cuidam Petro, num.* 23. & *ſequentib.*
(d) Ant. Fab. *Cod. de pact conuent. diſſic.* 11. *num.* 8. & 9.
(e) Idem Fab. *diſſic.* 7.
(f) *L. Sciendum, de rit. nuptiar.*

nuptiali pollicita, ac executa, (27) vel cùm inter contrahentes expreſsè cautum, matrimonium cauſam dediſſe pacto.

Nec facit etiam temporaria declamatio, aſſerens renuntiationem pactorum antenuptialium fuiſſe euerſionem: *Illud* (a) *coniugium, & arctiſsima, & indiuidua ſocietate conſtare, non ex iniqua conuentione, aut renunciatione: quæ ſi abfuerit, connubium nihilominus erit omni ex parte perfectum.* Fatemur equidem, matrimonium abſque dote, pactoque perfectum. Sed quærimus, nonnè imperfectum, iniuſtum pactum, contrariumque iuri publico antenuptiale, Parentum, connubentiumque voto contractum (b) de dote, aut de donatione? Haud eſſe vllum credimus aſſerentem Doctorem initio, anteque matrimonium publico bono non intereſſe, (c) dotalibus pactis legem dari, etiamque citrà mulieris perſonam non poſſe: (d) fatentemque verſari diſcrimen inter pacta pacis, & antenuptiale, cum exquò in tabulis matrimonialibus actum fuit à Regibus de renuntiatione ad bonum pacis conſequendum, illamque firmandam ob Regni Hiſpani decus, & familiæ, indiſcriminatim ſtandum pacto, habendaque indiuidua fœderale, & matrimoniale; etſi diſcriminatim exarata tàm iure communi, (e) quàm ripuario, (f) Gallo Franco inſpecto. Præcipuè cum ſolemni formula moderata fuerint maturo conſilio, prudentia Legatorum, authoritateque Regum (g) firmata, ſine tædio, ſine moleſtia, inconcuſſo amicitiæ, & affectus vinculo; tunc enim, vt leges, contractus ſeruandæ ſunt: Præſertim cùm matrimonium non fuiſſet ſecutum, aſſerente Ludouico ab Haro, ni pacta renuntiatione, ſe fœdus inire nequiſſe: Audite cantum: *Negare* (28) *tamen ſummo Regis Conſilio perſuaderi poſſe, vt ab ea conditione diſcederet, idque ſi ipſe tentaret, nihil promoturum; ac fore, vt in omnium reprehenſiones incurreret, quòd contrà recentis memoriæ teſtatiſsimum exemplum obniti auderet. Cum itaque Cardinalis Mazarinus Hiſpanos ita obſirmatos cerneret, vt ab ea ſententia deduci non poſſent, ac ſubindè vereretur, nè ſi re infecta diſcederet, inuidia omnis penès Galliam eſſet, quòd vanum terrorem prætexens omnem ineundæ concordiæ ſpem in-*

cidiſ-

(27) *L. Dæmus, l. In ſumma, § Id quodque, de cond indeb.* Bart. *in l. Si cum te, n* 3. vbi Paul. de Caſtr. *de pact.* Steph. Gratian. *diſcept. caſt.* 96 *n.* 41. Larrea *alleg.* 46. *n.* 24. Molin. *de Primog lib.* 1, *cap.* 5. *à n.* 1. Caſtillo, referens in numeros DD. *lib* 4. *contron cap.* 47 *à n.* 17. Molin. *de ritu nuptiar. lib* 3 *q.* 12. *à nu.* 14. ex Paul. de Caſtr. Panormit. & alijs Monter. *deciſ.* 10 *n.* 11. Fontan. *de pact nuptial. clauſ.* 4. *gloſ.* 1. *nu.* 16 *p.* 1. Maſtrill. *deciſ.* 30 *n.* 10.

(a) *Tract. Regin. Chriſtian ſucceſſ in Braban. fol.* 85. *num.* 4.

(b) *L.* 1. *de iur. dot.*

(c) Vacun. à Vacun. *declarat. lib* 1. *declar.* 21. *n.* 15. Fontanel. *de pact. nuptial. clauſ.* 5. *gloſ.* 1 *part.* 1. *n.* 6.

(d) *L. cum dos, de pact. nuptial.*

(e) *L.* 1. *§ Illud, C de rei vxor. act.*

(f) *L. Ripuar, tit* 39. *de dot. mulier. Si quis mulierem deſpõſauerit, quidquid per Tabulas, ſeu cartharum inſtrumenta conſcripſerit, perpetuoliter in cõvulſum permaneat.*

(g) Ann. Robert. *rer. iudic. lib.* 4. *cap.* 1. Fontanel. *de pact. nuptial. part.* 2. *clauſ.* 5. *gloſ.* 8. *part.* 12 *num.* 55.

(28) *Tract. Reg. Chriſtian. fol.* 13. *n.* 4. *& fol.* 14. *n.* 5.

cidiſſet, omninò ex fide ſua, & prudentia eſſe duxit, neglecta inutili clauſula, quæ nec Regi obeſſe poſſet, nec executioni mandari, niſi omnia violarentur iura, paci, & tranquillitati Orbis Chriſtiani conſulere, neque id committere, vt ſua culpa totius Europæ ſpes in irritum caderent.

Quis enim hac reiecta profeſsione Cardinalis Mazarini Chriſtianiſsimi Regis Legati, aſſertione ipſius pacti fœderalis cap. 33. obliteratiſque antenuptialis fœderis verbis, aſſerere auſus diſcrimen verſari in pactis, cum matrimonium pacem pepererit, & pax matrimonium, ob quod lucrandum fores patuiſſent fœderi, ipſumque fuiſſet, quaſi aurea clauis, qua reſerarentur portæ ferreæ ad commune bonum pacis anteà præcluſæ belli ſtrage, armorum immanitate, cruentaque militum manu; & vt illo placido libertatis vſu, medio connubio conſecuto, (29) Chriſtianiſsimi Regis Regnum frueretur Auguſtiſsima Regalis coniugij dulcedine, ſolatiũ fidele ex honoratiſsimo Regalis ſtẽmatis augmento, (30) decore, vtilitate, fructibuſque amicitiæ à matrimonio productis. Quis etiam dicere auſit in pacto antenuptiali, non de Prouincijs actum, de vtriuſque Imperij finibus, de iuribus Sociorum, de tranſigendis inter vtramque Coronam controuerſijs; ſed de dotis conſtitutione, ſolutione, doario, alijſque rebus à pace remotiſsimis: cum ſi denegata fuiſſet in antenuptiali pacto renuntiatio, nec feriretur fœdus, firmaretur pax, nec conſuleretur tranquillitati Chriſtianiſsimi Regni, immò ſpes totius Europæ in irritum caderet. (31)

Sunt enim matrimonia, ex communi Gentium placito, media præcipua, cauſæ Principes, quibus ad pacem, ac amicitias decurritur. Præſtat exemplum Sacra hiſtoria, & teneat Principatum, quòd ex prima periodo Mundi narratur, de Hemer Sychimitarum Principe. Petijt enim in vxorem filio ſuo Sychem Dinam, vnicam Iacob filiam, reponens ex eo connubio pacem oriundam inter filios Iacob, & Sychimitas, habitationem, poſſeſsionem terræ, amicitiam, negotiationem, correlationem, tranquillitatemque communem in vtriuſque Gentis commodum. (32) Quæ ſumma ratio

(29) *Cap. 2. de deſponſ. impuber.* vbi Abb. *nu. 3.*

(30) Caſiodor. *lib. 4. Epiſt. 1. Mittimus ad vos ornatum aulicæ domus, augmenta generis, ſolatia fidelis Conſilij, dulcedinem ſuauiſsimũ coniugalem: Quæ & dominatum iure vobiſcum impleat, & rationem veſtram meliore inſtitutione componat.*

(31) Don Rodrigo de Meneſes *inizio Hiſtorico ſobre à Paz, celebrada entre as Coroas de Fraucia, & Caſtella, anno de 1660. fol. 245. Hachaſe en tanto Franca pacifica, logrando, à fertilidad de ſeus Paiſes, à vtilidade de ſuas Artes, à franqueza de ſeus comercios, à comodidade de ſeus portos.*

(32) *Geneſ. cap. 34.*

impulit Iacob tradere filiam in matrimonium Sychem, à quo oblita iniuria publica, pax, & amicitia orta fuit inter Sychimitas, & filios Iacob; fortaſsè negari poſſet matrimonium fuiſſe cauſam, ac originem fœderis? Virtus ex illo producta ignota eſt alicui? Illius violatio cauſam præbuit, vt furor Simeonis, & Leui (33) malediceretur, illique, tanquam pertinaces, & vaſa iniquitatis, ac crudelitatis à patre (34) benedictione, ac Primogenitura priuarentur.

(33) *Geneſ cap.* 49.

(34) Diu. Thom. *in Geneſ. dict. cap.* 34 Pereyr. *in Geneſ. diſp.* 2. *per tot.* ex Carthuſian. Caietan. & alijs.

Nec alia expectanda minor vindicta in fide, & pietate Catholicorum Regum in violatores pacis, authoreſque tot cædum, calamitatum, incendiorum, pullulantium ex violatione pacis celebratæ, pacti initi, ſacroſancti iuramenti, Religione, Fideque publica emologati; Inque impulſores, qui negata iuſtitiæ virtute aſſentatorio ſtylo tutantur iniuſtitiam, Fidemque publicam, ac Regalem contemnunt.

Nec faciunt, quæ repetunt: *Aliud eſſe pacis, aliud nuptiarum fœdus. Rex Chriſtianiſsimus cum Rege Catholico, pace compoſita, vtrique Regno conſuluit, ſibi duxit vxorem: hoc domeſticum, & priuatum, illud publicum fœdus fecit.* Nec vnita, ac correlatiua dicenda: *Niſi* (a) *ſi quis velit de Sereniſsimæ Infantis dote collocanda tùm inter Gallos, Hiſpanoſque bello, & armis certatum fuiſſe. Id videlicet tùm in contentionem veniebat, vtrùm Sereniſſ. Hiſpaniæ Princeps incolumia, & ſalua ſua retineret iura, an Principatus omnes, & ſpem ſuccedendi abijceret? Quì ergo potuit ad pacis conditiones id pertinere, de quo nulla tùm erat controuerſia? Pax quidem publica ex vſu, & re fuerit Sereniſſ. Infantis; ſed ea communis genti, & Regno vniuerſo fuit vtilitas: nec propterea bonis ſuis, & fortunis Principem ſpoliatam oportuit, aut illi detrimento eſſe, quod ad ſalutem Hiſpaniarum pertinebat.*

(a) *Dict. Tractat. fol.* 87. *num* 51.

Cum hæc omnia ad nimiam adulationem directa, collectaneo vitio aſſentationem leuem præſeferant; Fatemur enim matrimonia mutua voluntate contrahentium firmari. Ex quo Regium Chriſtianiſsimorum connubium, & ſi abfuiſſet pactum, fuit, & eſt ex omni parte perfectum, cum iam iam antiquatæ ſint Romanorum formulæ, ciuiles conſtitutiones, Prouin-

cia-

ciarum mores, neceſſariò in matrimonijs requirentes Parentum conſenſum, vel illorum ſub quorum erant poteſtate, aut authoritate (35) contrahentes.

Sed cum contentio non ſit (vt notamus ſuprà) circà virtutẽ matrimonij, ſed circà legitimitatem, iuſtitiam, cauſam, finemque antenuptialis pacti, initi inter Principes, Catholicum Regem, Patrem ſponſæ, Chriſtianiſsimum Ludouicum Regem, & ſponſum futurum, ex correlatiua, & expreſſa voluntate illorum contrahentium, indiuiſibiliter circunferendæ ſunt ad vim pacti qualitates omnes eis inhærentes. Rex enim noſter, vtique & Rex Chriſtianiſsimus, ad pactum antenuptiale neceſſariam, & legitimam perſonam vtrique pacto ſuſtinebat, (36) nec naturalem tantùm, ſed politicam. (37) Ex quibus nec dubitandum pacta diuerſo iure, diuerſiſque qualitatibus attentis, verſari potuiſſe; ſed id antè promiſſum, non poſt. (38) Innegabile enim aſſeritur, Regem noſtrum potuiſſe attenta naturali charitate, ſeu obligatione locare filiam ſimplici antenuptiali pacto, ſub nuda dotis conſtitutione; ſed cùm proſpecta præexcellentiori qualitate Regia, ex qua tenebatur præferre commodo filiæ vtilitatem publicam, communemque Regnorum, renuit, quaſi Rex, petito connubio concurrere, fœderique pacis, ni ſtipulatione, & renuutiatione præuia, ſubque conditionibus, nec priuatis tantùm, ſed publicis, quibus annuit Rex Chriſtianiſsimus, vt Sponſus, etiam & Rex, (39) nec inſcius, nec dubius, nota enim ei fuit renuntiationis ſtipulatio, nec inſidiosè, aut inſimulatè petita; ſed palàm, talique ſub neceſsitate renuntiandi, vt aliàs nec matrimonium, nec pax ferienda foret.

Ex quo ſic indiuidua, ſic connexa, ſic vnita pacis, & antenuptialia fœdera, ſic quaſi à Regibus acta, non quaſi à Patre, & ſponſo (40) tantùm, ſicque in re publica, non priuata, (41) filiæ & ſponſæ, vt quod pollicitum,

&

(35) *L. 2. l. Oratione, de rit. nupt. l. 2. C. de nupt. §. 1. Inſt. eod. l. Paulus, de ſtat. homin. cap. Aliter 30 q. 5.* Ex Conc. Maguntin. Toletan. & alijs laté Baſil. *de Matrim. lib. 2. cap. 1.* Alciat. *lib. 4. Parergon. cap. 22.* Cujac. *lib. 3. obſeruat. cap. 5.*

(36) *L. Cum dos, l. cum pater, l. ſi pater, de pact. dot. al. l. Quodcumque §. 1. l. quod dicitur,* vbi Bart. Iaſ. Alex. *de verb. oblig.* Couarrub. *cap. quamuis pactum, 3. p. in in init. n.* 6. Surd. *deciſ.* 322. Menoch. *conſ.* 371. *nu* 9. *& conſ.* 489. *num.* 8. Peregr. *conſ.* 8. *num.* 42. Molin. *de rit. nupt. lib.* 3. *q* 83. *num.* 22.

(37) *L. ſi de dote, de iur. dot.*

(38) Æneas Sylu. *lib. 2. de reb. geſt. Iidephon. Poteras negare cum peterem, nunc autem ſine turpitudine, quod promiſſum eſt, reſcindere non potes,* KoKier, *Aphoriſm. Politic. in not. lib. 2. cap. 12. num.* 13.

(39) *Cap. cum inter 5. de elect. l. ſi Pater, §. Qui duos, de adoption. Facit enim hoc, quaſi quilibet, non quaſi auus, l. Item, quod cuiuſque vniu. nom. Quaſi decurio enim hoc dedit, non quaſi domeſtica perſona.*

(40) *L. Profectitia, §. Papinianus, de iur. dot. Magis eum, quaſi patrem, quam ſi curatorem id feciſſe videri.*

(41) *Cap. ſi Eccleſ. 23. quæſt 4. Aliter enim ſeruit, quia homo eſt: aliter etiam, quia & Rex eſt: quia homo eſt, ei ſeruit viuendo fideliter; quia etiam virò Rex eſt, ſeruit leges iuſta præcipientes, & contraria prohibentes, conuenienti vigore ſanciendo.*

& ſtipulatum fuit, indiuiduum à pacis fœdere habendum ſit, & tàm firmiter promiſſum, vt abſque turpitudine renuentis reſcindi non poſsit.

Sanè, etſi nec moleſti eſſe deſideramus, cumulantes communia iuris axiomata; cum tamen neceſſe ſit principia illius recolere, vt euincatur Gallicanos Scriptores verſatos, non contrà Maieſtatica iuris principia tantùm, quibus trutinanda contentio, ſed contrà cõmunia Ordinarij, ac Priuati. Notandum eſt, attentis fœderalis, & antenuptialis actus verbis illius, & cap. 33. Pacis, Regem noſtrum Catholicum, eiuſque mandato Ludouicum de Haro egiſſe cum Cardinali Mazarino, de connubio Regis Chriſtianiſsimi, Sereniſsimæque Infantis, propoſito in primo ſtatim congreſſu ſtipulandum, ſponſam futuram renuntiaturam omne ius in omnes hæreditates, quæcumque illæ eſſent, ſimulque, & ius ſuccedẽdi in Regna, & Principatus Hiſpanicæ Dominationis, taliter, vt ab eis vnà cum ſuis liberis denudaretur.

Cum ergò propoſita, acta, & ſtipulata tàm in antenuptiali, quàm fœderali pacto verſentur in rem publicam, nec pax ferienda, ni antecedente renuntiationis ſtipulatione, nec connubium, nec indiuidua dicenda fœdera, quoad virtutem, etſi ſeparatim exarata, nec diſcriminatim (42) referenda Catholici Regis noſtri perſona, attenta paternæ poteſtatis qualitate in eo, (43) & charitate naturali in filia elocanda. Ex quo etſi Galli aſſertores diſcreta eſſe iura voluerunt in fœderibus verſata, ſed ſemper, & vbique fatendũ, non egiſſe, quaſi Patrem ſolùm, ſed quaſi Regem in re communi, & in tutelam boni publici, quo caſu à Regia Maieſtate, & poteſtate inſeparabilis eſt, ac indiuidua ad virtutem actus quæcũque alia conſideratio perſonæ. (44)

Neque etiam diſcrimen, ac diuiſibilitas pactorum verſatur ex interuentione filiæ elocandæ, nec iurium diuerſitas eam comitantium inducere valuit voluntatis, & fœderis diuiſionem: (45) Sereniſsima enim Maria Thereſia in renuntiatione iurium in ſpe competentium, non interuenit quatenus filia, ſed quatenus pars politici corporis (46) Regni. Quæ quali-

(42) *L. Tutorem, quib. vt inaign. Diſcreta sũt enim iura, quãuis plura in eandem perſonam deuenerint. Aliud Tutoris, aliud Legatarij.*

(43) *Manif. fol. 123. & 125.*

(44) *Dict. l. Qui pater, § Qui anos, ac adoptio. l. Item eorum*, vbi DD. præcipuè Fab *quod cuiuſ. vniuerſ. nom. l Nam quod. l. Debitor. § Ea, ad Trebel.* ſic habet: *Frater hoc Fratri ſuffragium dedit, non qua. ſi Frater, aut quæſtio meſtica perſona, ſed qua ſi Decurio, ideſt tanquã publica perſona, & in ea re, in qua nulla prorſus habebatur ratio familiæ, & Patriæ poteſtatis, cap Cum inter*, vbi Abb. *nu* 6 & Scribent. *de elect.* Bartholl. Kellemb *de renunt. illuſtr. fœmin. quæſt.* 14. *num.* 16.

(45) *L. Eum, qui. § Pro patre, quib. vt inaign. Neque enim rationem iuris ac poſſeſsionis varietatem inducere diuiſionem voluntatis.*

(46) *L. 1 tit. 7. par 2. l. 2. & 3 tit. 15. par. 3.*

tas ſic natiua, ſicque inſeparabilis, vt nullus ſit ſic Ciuiliter ſacrilegus, qui auſus fuerit vaſſallos pura voce dicere Regum filios, immò ad deſignandam natiuam illorum Maieſtatem augebantur (47) Imperialibus nominibus, ex quo dicebantur : *Adminicula* (48) *Auguſti*, *ſubſidia Imperij*, *Dominationis monumenta*; à quo nec diſſenſit Scriptor illos nuncupans *Sceptrorum ſubſidia.* (49)

Quæ natiua qualitas ſuprema ſic concupita, vt Imperatores, quibus Maieſtas non natiuitate, ſed electione tradebatur, quæſierint fictionem, qua innata liberis Maieſtas crederetur, quarè formulis à legibus Iulia, & Papia inductis, quibus, vt filius patris ſui hæres haberetur, neceſſe inductum, (50) vt parentes liberos terra impoſitos leuarent, ſuſciperent, (51) fouerent, & ſinu ſuo ſuper imponerent. (52) Quo ritu, Pharaonis filia Moyſem in filium ſuſcepit, Herculem Iuno: (53) ab Imperatoribus verò addita fuit ceræmonia, ex qua natiuitate quæſitam Maieſtatem quaſi haurirent, ſtatuentes, vt ad puerperium Tyrius thorus erigeretur (54) matri parituræ, filijque Tyria ſub clamide ſuſciperentur, (55) exceptique ibi in ſignum Maieſtatis, (56) verè Imperij liberi dicerentur; ex quo ſic nati vocabantur: *Nati in purpura.* (57)

Nec hac iam inter Imperatores communi ceræmonia contentus Conſtantinus, quaſi anteceſſores præcederet Maieſtate, domum integram ex Porfido à fundamentis erexit, nominatam Porphyreticam, in quam migraſſet Imperatrix prægnans, illic editura liberos

(47) Petr. Greg. *de Republ. lib.* 8. *cap.* 3. *nu.* 7. Tacit. *lib.* 1. *Annal.*

(48) Ex Senec. Tacit. Sueton. Arnol. Clapmar. *de Arcan. rer. public. lib.* 2. *cap.* 21.

(49) *Manif. fol.* 203.

(50) Cujac. *lib.* 13. *obſeruat. ca.* 25. Demſter ad Roſin. *antiquit. lib.* 2. *cap.* 19. Carrança, *de partu*, *cap.* 4. *num.* 33. Pineda *in Iob*, *cap.* 1. *verſ.* 21. *num.* 3. Gaſp. Sanch. *Comment. in Cätic. cap.* 8. *num.* 29.

(51) L. *Quod certum*, C. *de liber. & poſthum.* Plin. *lib.* 2. *cap.* 25. & *lib.* 7. Cujac. *lib.* 11. *obſeru. cap.* 30.

(52) Stat. Papin. *lib.* 1. *Sylu.*

---- Tellure cadentem
Excepi, ſinuque foui.

Sydon. Apolin. *carm.* 23. vbi Ioan. Harpret. Demſter ad Roſin. *lib.* 2. *cap.* 19. Tiraquel. *l. Si vnquam, n.* 154. *verb. Suſceperit.*

(53) Ioſeph. *antiq. lib.* 2. *cap.* 5.

(54) Diodor. Sycul. *antiquit. lib.* 4. *cap.* 3. Petr. Fabr. *lib.* 3. *ſemeſtr. cap.* 1.

(55) Claud. *de tert. honor. Conſul.*

---- Cognata poteſtas
Excipiet Tyrio venerabile pignus in oſtro.
Adibis genitrix auro circunfuſa gemmis
In Tyrios enixa thoros, vllulata verendis,
Aula puerperijs.

Et de quart.

(56) Tert. *de Idolatr. cap.* 18 *Igitur purpura illa inſignia dignitatis*, Caſsiod. *lib.* 6 *cap.* 21 Bullēger. *de Imper. Roman. lib* 2. *cap.* 4. Lorin. *comment. Pſal* 98. *verſ.* 5. Theod. Hoeping. *de iur. inſign. cap* 2. *num.* 707. & 844. Arnold. Clapm. *de Arcan. rer. publ. lib.* 3. *cap.* 9.

(57) Zonar. *tom.* 3. *Annal. in Alex. Comnen. Quem ducem Michaeli in Purpura pepererat*, Luitprand. *in Chron. lib.* 1. *cap.* 2. & *lib.* 3. *cap.* 8. Bulenger. *de Imper. Roman. cap.* 9. & *lib.* 3. *cap* 47. Theophyl. Symoc. *not. in Protoveſt lib.* 1. *cap.* 6.

Au-

Auguſtales, qui Porphyrogeniti dicerentur, (58) ſeu vir, ſeu fœmina (59) pariter, vt ex occidentali hiſtoria ſatis liquet, in qua etiam inuenimus, quamplures Imperatores hoc titulo honoris, etiam poſt Imperium, nuncupatos. Tanti ſemper habita fuit filiorum inter ſupremos ratio, qua exuere conantur Reginam Chriſtianiſsimam Galli Scriptores.

Sed conueniamus Gallum, Sereniſsimæque Infantis ius cum communi Gentis Hiſpanicæ, & Gallicanæ confundamus, ſpoliatamque fuiſſe dicamus ſuis iuribus, ſucceſsionibus illi Regio iuri, ac publico annexis, domeſticiſque, & priuatis (liceat Hiſpanis, quorum in Regis filios obſequia ſacra, hoc abuti Helleboro, (60) quo Gallos tinxiſſe ſagittas in venatu traditur, vt circunciſo vulnere tenerior manderetur caro, ne violata debita reuerentia Sereniſsimæ Infanti ab Hiſpano declametur, ſed ſciant omnes beneficij vi raptam mentem, quò non vult.) Nonnè Rex Catholicus pacis bono, ad illamque feriendam, potuit denudare filiam commodis, iuribus, ſpe, ſucceſsione, rerum omnium, ſiuè præſentium, ſiuè futurarum, etſi ſuprema eſſent? Quis Regi poteſtatem denegare auſus? Quo principio innixa contraria aſſertio, cum iuris ſit votum, & ſcribentium, abſolutè poſſe Reges Dominia, iuraque ſubuertere, transferreque, nec dato cambio. (61) Ex quo laudata ab Oldraldo (62) donatio Regis Aragoniæ, in pacto antenuptiali filiæ, ad pacem, & matrimonium cum Rege Caſtellæ, reiecto, nec attento iure filijs ex natiuitate competenti.

Hæc omnia cum ſuprema ſint, ſacraque iuris axiomata, adulatoriè magis, quam iuriſprudenter credimus proceſiſſe Scriptorem diſcernentem à fœdere nuptiarum vtilitatem publicam, aſſerentemque, illam ad conditiones antenuptiales non pertinere, immò priuatum hoc fœdus, etſi ex publico manaſſet, eiuſque eſſe fructum, nequaquam tamen pacis fœdere continendum, tàm (vt diximus) attentis bonis, & rebus, ex quibus actum; quàm qualitate perſonali Sereniſsimæ Infantis diuerſa ab ea, quam Reges ſuſtinebant ad pacem feriendam. Cum ſi Gentium ius, & Ar-

(58) Luitprād. *in Chronic lib 1. cap. 7.* Z nar. *Annal. tom 3* Gretſer. *in Codin. lib. 3. cap 17. num. 7* Buleng. *de Imper. Roman. lib. 2. cap. 9.* Theophyl. Simoc. *in not. lib. 1. protoveſt.* Georg. Franc. *cap. 6.*

(59) Luitprand. *legat. ad Nicephor. Phoc. Vt porphyrogeniti, porphyrogenita, hoc eſt, in purpura nati, filia in purpura nata Gētibus miſceatur.*

(60) Plin. *lib. 25 cap. 5. Gallos olim tinxiſſe ſagittas in venatu Helleboro, circūciſoque vulnere, teneriorem ſentiri carnem.*

(61) *L. Lucius, de euictionib.* vbi DD. *l. Item ſi verberatum § 1 de rei vind. l. Venator, § ſi conſtat, commun. præd. cap Niſi eſſent, de Præbend.* Bart. *l. Quæcūque, C. de fid. inſtrument. & iur. fiſc.* Fiſcal. *lib 10.* Bald. *l Conuentionum, de pact.* Angel. *l. Benè à Zenone, C. de quadrien. præſcript.* Alex. *conſ. 94 num 18 lib. 5.* Ial. *l. Gallus, § Et quidſi tā tum, lect. 2. de liber. & poſtḥum.* Felin. & Ancoarran. adducti à Capit. *deciſ 166 n 6.* Pariſ. *cōſ. 10. n. 26. lib. 2.* Menoch. *conſ. 307. n. 40. & 41.* Beroi. *conſ 76 n. 32.* Guillielm Bened. laté in locis adductis à Mier. *de maiorat 4. par q. 22. n. 25. & 26.*

(62) Oldrald. *conſ 95. à num. 7.*

cana Maieſtatis recolimus, paſsim inueniamus, maximum, & præcipuum fuiſſe matrimonij fœdus Supremorum Regum inimicorum inter ſe ad feriendam pacem; amicorum, ad conſeruandam, firmandamque, tradito inuicem proprio ſanguine cõiugio filiorum. (63) Ex quo quoties in pacis fœdere connubia tractantur inter fœderatorum filias, quidquid ad id actum, & ſtipulatum ſit, indiuiduum ab ipſa pace habitum, vna voce prolatum, vna fide. Nec ex quo ſoli ſponſi inter ſe matrimonium contrahant, diſcreta pacis fœdera, & antenuptialia ad connubium credita, ac diuidua; cùm diuiduitas, aut indiuiduitas actus ex conuentione, & intentione publica emologata, ac voluntate ſimultanea contrahentium, ex iureque ab illa producto conſtituatur, exque fine, ad quem tendit executio, non ex contrahentium corporum diuerſitate, nec ex eo, quod quiſque fingit animo. (*a*)

Princeps (vt diximus) arcanum illud notatur ex Sacra Hiſtoria. Etſi enim ſuperſtite adhuc Dauide Patre, vnctus fuit Salomon in Regem Iſrael, mortuoque illo, ſedit in throno; Regnum tamen auctum, confirmatumque dicitur à Sacris litteris in manu Salomonis, ex affinitate Regis Ægypti, accepta filia Pharaonis in matrimonium. (64) In quo mirabile non ſcriptum, vel firmatum in throno Salomonem, ſed confirmatum fuiſſe Regnum ex affinitate, exque pace, ac amicitia ex illo producta, & nata connubio. Nàm cùm ab exitu Iſrael de Ægypto, bellis, & hoſtili manu, inimicitijſque publicè digladiarentur Iſraelitæ, & Ægyptij, illo matrimoniali vinculo firmata fuit pax, (65) confirmatum Regnum, effectumque illuſtre, & excelſum ſuper omnes Gentes, Rexque cumulatus diuitijs, negotiationibus, cõmercijs, & toto terrarum Orbe celebratus.

Ex hoc ſupremitatis Sacro arcano, quo Reges collimant ad decorem Maieſtatis, confirmationem Regnorum, ſimulque ad ſubditorum tranquillitatem, & bonum orta ſunt axiomata, etiam Sacroſanctè politicè venerata, & recepta inter Gentes. Primum tendens indiſtinctè indiuidua qualitate in Principes, &

(63) Caſsiod. *dict. lib. 4. Epiſt. 1. Vt qui de Regia ſtirpe deſcendit is, nunc etiam Lõgius claritate Imperialis ſanguinis fulgeatis.*

(*a*) *L. Meuius, §. Sed ſi, de legat. 2. l. Seruus, de ſtipulat. ſeruor.* Oſſual. *lib. 15. comment. cap. 6.*

(64) *3. Reg. cap. 3. Confirmatũ eſt igitur Regnum in manu Salomonis, & affinitate coniunctus eſt Pharaoni Regi Ægypti: accepit namque filiam eius.*

(65) Pined. *de reb. Salomon. lib. 5. cap. 2.* Cornel. à Lapid. *comment. in dict. ca. 3. Reg.* Gaſp. Sanch. *verſ. 1. num. B.*

ſubditos. Secundùm diuiduum directè tantùm in vtile bonum ſubditorum.

Primum æquidem eſt, vt Supremi connubia feriant, (66) matrimonijs iungantur cum fœminis Maieſtaticæ Hierarchiæ, intràque ſupremitatis chariſmata natis, nè extrà ordinem copulati contemnantur à ſuis (vt exẽplo edocemur Alexandri, (67) qui etſi gloria, & triumphis plenus fuit, & ad cuius conſpectum ſiluit terra, tamen quia repulſa filia Darij, Regiſque Scytarum, nupſit Roxanæ filiæ Cohortani Satrapæ, (68) illum Regem agnoſcere pudebat amicos, mortuoque illo controuerſia orta fuit, an ſuſcipiendus eſſet à Macedonibus in Regem filius Roxanæ) honorque Regis, & Regni abijciatur, vel traducatur ab exteris Regibus, contemnentibus vilitatem eius, qui inæquali coniugio ſibi placeret; vt de Agrammene Gangaridarum Rege ſcribitur. Nam cum incredibilia dicerentur Alexandro de huius Regni Maieſtate, militum numero, diuitijſque, rogauit à Poro Rege, an ea vera eſſent: Ille vires, Gentes quidem, & Regni fines, haud falsò iactari affirmauit: Cæterùm, qui regnaret, non modo ignobilem eſſe, ſed etiã vltimæ ſortis, quippè à patre tonſore natum. (69)

Sic ſummè habita hæc matrimonialis ratio intrà ordinem nubendi, ſicque Supremis neceſſaria, vt Cæſar ad ſummam rerum authoritatem, adque fouendam, euehendamque Maieſtatem, quam flagrantiſsimè concupiuerat, non extulit victorias triumphos, non meminit virtutes, laboreſque in ſubiugando Orbe non iactauit; ſed ad gloriam maternum genus à Regibus ortum protulit, paternum cum Dijs coniunctum: ab Anco enim Marcio deſcendiſſe Marcos Reges, à quibus illi contigit mater: à Venere Iulios, à quibus paterna ſeries. (70)

In quam etiam gloriam collimaſſe inuenimus primæ claſsis ſubditos, immò egiſſe, de conſtituendo, & conſeruando inuiolabili connubiorum iure, abſque alterius ordinis communione; ſed ſatis, nè in hoc immoremur, quod ex hac violatione paſſi fuerit Roma, vt narrat Liuius: (71) *Ob certamen in Sacello pudicitiæ*

(66) Arnol. Clapm. *li. 3. de Arcan. rer. public. cap. 21.* Adam. Contz. *Politic. lib 8. cap. fin.* Beſſold. *de fœder. iur. c. 5. n. 5.* Philip. Schinlc. *de fideicom. famil cap. 7. à nu. 54.* Iacob. Drac. *de iur. patric. lib. 1. c. 7.* Infra *§ 7. à num. 15.*

(67) Quint. Curc. *de reb. Alex. lib. 9. cap 4. Certum, qui regnaret nõ modo ignobilem eſſe, ſed etiam vltimæ ſortis: quippè patrem eius tõſorem.*

(68) Quint. Curc. *lib. 8 cap. 2. & c. 9. & 10. Pudebat amicos.*

(69) Quint. Curc. *lib. 10. cap. 11.*

(70) Sueton. *in Cæſar. cap 6.*

(71) Liu. *lib. 10.*

Pa-

Patritiæ ad Ædem Rotundam Herculis inter matronas ortam, Virgineam Auli filiam Patritiam Plebeio nuptam Volumnio Conſ. Matronæ, quod è patribus enupſiſſet, ſacris auerterant. Quodque declamant Scriptores in Theodoram Iuſtiniani Imperatoris vxorem, deturbantem propriæ conditionis cauſa connubiorum iura, communicata plebi (72) nobilitate Patritia.

Hæc doctrina maxima Regum, & Regnorum tranſlata vnà cum ſpiritu Cardinalis de Rochelieu in Mazarinum, dignoſcentem nullum illuſtrius, nobiliuſque ſtemma Regi ſuo conciliari poſſe, perſonali decore, virtutumque cumulo, attento ſanguinis, & faſcium Regiorum honore. (73) Quo candor Gallicanorum liliorum candidior euaderet, multoque plus diſtaret à nota, qua M. Antonius inuſit Auguſtũ, maternam originem trahentem ab vnguentario, aut tabernario auo; (74) Quæ eadem inuſta eſt filijs Chilperici Regis Francorum, qui impares ad gubernaculi clauum æſtimati ſunt, eo quod ex materno latere nobilitate claudicarent. (75) Conſuluit Reginã Matrẽ, Regemque de connubio Sereniſsimæ Infantis, optauit, & conciliauit. Quo Principio illuminatus Rex, natiuaque materni ſanguinis vi ductus, credens, nullam poſſe illuſtriorem gloriam, & ſuis, & ſibi adquirere, petijt à patre Rege filiam in vxorem, eo affectu, ijſque amoris, & deſiderij demonſtrationibus, quas elicere licet ex Regiæ Epiſtolæ verbis, quæ ſubdo: *Horum ad effectum nuptias contrahere excogitauimus cum Sereniſsima Infante Domina Maria Theraſia Veſtræ Maieſtatis filia natu maiore, quam pro certo habeat Maieſtas veſtra à Nobis tam expeti, quam appeti: non minus ob excelſum ſui generis ſplendorem, quam ob eximias, & præilluſtres dotes, quibus abundè cumulatur, &c.*

Mens fuit hæc tàm verè Regia, vt ex ea inductus fuerit Salomon, ad cogitandum de ducenda vxore ex Regio genere, inducendamque in Regium thalamum filiam Regis Ægypti, (76) cùm id maximè ſpectare fas ſit Reges ad Regni, & Regiæ Maieſtatis decus; Chriſtianiſsimum præcipuè, qui ex illo connubio, & Auſtriacæ ſanguinis ſplendore ad Generationem

(72) Procop. *Hiſtor. Arcan.*

(73) Caſsiod. *lib. 4. Epiſtol. 1. Deſtinauimus & nos quidẽ, quæ principalis ordo poſcebat: ſed nihil maius perſoluimus, quam quod vos tantæ fœminæ decori copulauimus.*

(74) Sueton. *in Auguſt. cap. 4.*

(75) Aymon. *de Geſtis Francor. lib 4. c. 1. Sed quia erant materno latere, minus nobiles Regni quoque gubernaculis æſtimabantur fore impares.*

(76) Gaſp. Sanch. *Cõmens. in 3. Reg. cap 3. n. 2. Atque ideò de vxore ducenda cogitauit, quã ex Regio genere; in Regium etiam thalamum inauxit.*

quæ-

quæſitos filios vndequaque illuſtriſsimos productus erat.

Iuxtà quæ præfata (vt diximus) Axioma ſecũdum, receptum per Gentes ad commune commodum fuit, ſcilicèt, vt ad vnitatem firmandam, politicamque tuẽdam incumbant Principes, cogitentque de reciprocis coniugiorum vinculis inter filios, & filias, modo amicorum, vt amantiores fiant, inimicorum, modo Regum, vt tranſeant ad amicos; qua affinitatis charitate, ſacraque inuiolabilitate, volente Deo, proueniat, coaleſcatque optata quies populorum, (77) ſicuti obueniſſe Iſraelitis notamus ſuprà ex connubio Salomonis, & filiæ Regis Ægyptiorum. Quo medio, pace, vnitateque eius virtute parta floruit Iſraeliticum Regnum commercijs, nauigationibus, liberumque manſit ab incurſibus Aſſyriorum, Chaldæorum, Medorum, & aliorum inimicorum potentia. (78) Et cogitatum ſummo arcano, tentatumque à Scytis inuenimus, qui ad effugiendam Macedonum manum, vtque pax inter eos oriretur, etſi Barbari, incultique, ratione tamen naturali ducti, ab Alexandro petierunt, vt Regis ſui filiam in matrimonium ſibi iungeret. (79)

Ex his euincitur non temporariè tantùm dictum, ſed turpiter (quia contra Regis Chriſtianiſsimi mentem) ex ſtipulationis antenuptialis fide: (80) *Nec aliud quoddam colligi poteſt ex his verbis articuli* 33. *quæ innuunt pacem nuptiarum fœdere, tanquam ſacro pignore roborari, & ſtabiliri; quem enim fallit tàm illuſtre connubium pacis eſſe firmamentum, atque initam inter Regna concordiam his nuptijs velut conglutinari? Neque id etiam quiſquam negauerit priuatum hoc fœdus ex publico manaſſe, eiuſque eſſe fructum multò vberrimum. Sed dabunt id quoquè Hiſpani, illud coniugium ex arctiſsima, & indiuidua ſocietate conſtare, non ex iniqua conuentione, aut renuntiatione, quæ ſi abfuerat, connubium nihilominus omni ex parte perfectum.*

Cum contraria ſint hæc omnia ipſius rei veritati, voluntati Legatorum ſtipulantium, animo, ac charitati ipſius Regis emologatæ verbis, & ſcripto: Miramur enim antenuptiale fœdus priuatum dici, ex publicoque emanaſſe pacis, & ex iniqua conuentione natam

(77) Caſsiod. *lib* 3. *Epiſt.* 4.

(78) Cornel. à Lapid. *Comment. dict. c.* 3. *Reg.*

(79) Quint. Curc. *lib.* 8. *cap* 2. *Scythæ petebant, vt Regis ſui filiã matrimonio ſibi iungeret.*

(80) *Tract. Reg. Chriſtianiſsimi in Braban. fol.* 85. *num.* 4.

re-

renuntiationem, connubiumque, cum etsi abfuisset renuntiatio, fuisset perfectum omni ex parte. Quo iure priuatum, si ob publicam vtilitatem executum? Qua origine à publico pacis non deriuatum, si pax à conuenrione renuntiationis pendebat? Quo principio iniqua conuentio, si proposita, & voluntariè stipulata? Quomodò connubium absque renuntiatione, si denegata in fœdere matrimoniali, nec pacis fœdus ferireretur, vt ipse assertor sibi inconstans, victus veritatis virtute fatetur? *Cum* (a) *itaque Cardinalis Mazarinus Hispanos ita obfirmatos cerneret, vt ab ea sententia deduci non possent, ac subindè vereretur, nè si re infecta discederet, inuidia omnis penes Galliam esset, quod vanum terrorem prætexens, omnem ineundæ concordiæ spem incidisset, omninò ex fide sua & prudentia esse duxit, neglecta inutili clausula, quæ nec Regi obesse posset, nec executioni mandari, nisi omnia violarentur iura, paci, & tranquillitati Orbis Christiani consulere; neque id committere, vt suâ culpâ totius Europæ spes in irritum caderent.*

(a) *Dict. Tract. fol. 14. num. 5.*

Quis etiam dicet, antenuptiale fœdus fuisse fructum pacis, cũ pax genita, & nata, vberrimusque fructus stipulati connubij fuerit? Vt emologata charitas Christianissimi sponsi asserit, euinciens temporarium Scriptorem. (b)

(b) *Suprà Epist. Regis Christianiss. fol. 10.*

Altissime, Excellentissime, ac Potentissime Princeps, noster Charissime, & Dilectissime bone frater, & auuncule. Quandoquidem Omnipotens nostris optimis animis, & studijs benedictiones de Cœlo pius emisit, vt secura tranquillitas Orbi Christiano effundatur, sitque inter Nos animorum summa illa coniunctio, ad quam sanguinis proximitas suaptè natura conducebat: Nil aliud ad horum integram plenitudinem defit, quam pacis perpetuam durationem firmissimè annectere, nostræque necessitudinis, ac consanguinitatis vincula validissimè coarctare, noua alia vnione, quam diutissimè appetimus, &c.

Ex his nunc demonstratur antenuptiale fœdus priuatum non fuisse, sed publicum, Principemque, & à quibus iusta in eo stipulata renuntiatio. Nàm cùm Regum vota versarentur ad agendum de communi bono, paceque ferienda, cui præclusus aditus,

ni medio connubio; finis, cauſaque cauſarum habita fuit matrimonialis conuentio, legitima renuntiatio ſtipulata, quià neceſſaria (vt infrà notatur) & taliter propoſita, vt ſi abfuiſſet, euaneſcerent communia pacis conſequendæ deſideria.

Nec contrarium id rationi, & iuri (quidquid decantet aſſertor Gallicanus) immò, & conſonum publico, ac Maieſtatico, vt connubia filiarum Principum non tantùm ſint pignus, quo roborantur fœdera, ſed cauſa cauſarum, efficienſque reconciliationum, ac amicitiarum à prima mundi periodo; qualiter inuenimus à Lydijs, & Medis executum, quorum belli finis fuit conciliatio per connubium, data ab Halyate Lydorum Rege Harienna filia, Aſtyagi Ciaxaris filio: (81) a Latinis, & Troianis nupta Æneæ Lauinia Latini. (82)

Sed etſi hoc Maieſtatis arcanum firmare poſſemus exemplo Ptholomæi Philadelphi, Magnique Antiochi, qui vt bello finem imponerent, conciliarent Syras, & Ægyptias Gentes, paxque inter eas feriretur, id affinitatis tantum medium inuenere, nupta Beronice Cleopatra Ptholomæi filia Antiocho. (83) Quod connubium adeò illuſtre fuit, vt non modò ex illo pax oriretur, illiuſque fructus germinaret, non è conuerſo, vt materia fuerit prophetiæ decantatæ à Daniele Propheta, tanquam maximũ boni publici donum: *Filiaque Regis Auſtri veniet ad Regem Aquilonis facere amicitiam.* Nuptijſque Cleopatræ, & Ptholomæi iunioris, ex quibus nata pax Ægyptiaca cum Cæſare. (84) His vtimur tantùm in repulſam ſententiæ Scriptoris aſſerentis, matrimonium fuiſſe pacis fructum, non vt illas laudamus nuptias, quibus præceſſit iniuſta repudiatio Laodicæe vxoris primæ Regis Antiochi, Cæſaris, & Cleopatræ nefarius inceſtus.

Quarè ſequimur ſententiam dicentium, (85) Danielẽ prædixiſſe matrimonium Placidiæ Honorij Imperatoris ſororem, & Ataulphi Gothorum Regis, Romanorũque, & Gothorum pacem ab eo productam illius fuiſſe fructum. Ex quo, vt nobiliori origine, & excellentiori ſtemmate natum Hiſpanum Gothorum Regnum.

(81) Herodot. *lib.* 1. *Reconciliatio affinitate fieret properarunt, decernentes ab Halyate Arienam filiam Aſtyagi Cyaxaris filio nuptã dandam.*

(82) Virgil. *Æneid. lib.* 11.

... Simul pacis ſolum inconcolabile pignus.

Vbi Cerda.

(83) Ioſeph. *antiq. lib.* 12. *cap.* 13. D. Hieron. *in Daniel cap.* 11.

(84) Dionyſ. Caſ. *lib.* 42.

(85) Roderic. Tolet. *de reb Hiſpan lib* 2. *cap* 6 Saaued. *Hiſtor. Goth. cap.* 2. *num.* 5.

Mos hic ex natura Maieſtatis Regibus omnibus inclytus, & apud omnes Gentes in manu, & in confeſſo eſt, ſed præſertim laudatus apud Francos; in quorum Regni crepundijs inuenimus, quòd cùm Clodouæus nouum Regnum efferre, & confirmare concupiret, egit de danda in connubium Audefleda ſorore Theodorico Italiæ Regi, quo affinitatis vinculo conciliauit Regni firmitatem, quam ſortitus eſt à pace orta ex matrimonio Clodoſindæ ſororis Childeberti Metenſium Regis cum Recaredo Viſogothorum, repulſo Antherò Longobardorum Principe, cui promiſſa prius.

Deindè verò, in ſecundaque periodo inteſtinum bellum, quo ſatis laborauit Gallia ſub Imperio Ludouici VIII. extinctum fuit nuptijs Ludouici, filij Philippi Auguſti, & filiæ Regis Caſtellæ, ſtipulatis cum pace ad Butauentum: Sicuti & accidit ſub Ludouico VII. internis armis Raymundi Comitis Tholoſſæ, Roberti, & Hugonis Marchiæ, externis, Regis Anglorum. depoſitis connubiorum virtute, ex qua producta pax relata ab Æmilio. (86)

Imperiale bellum, quo ingemuit omnium ſupremorum Europæorum Maieſtas, & in quo actum de imperio, manu, & potentia Philippi Ducis Sueuiæ, & Othonis Brucemburgenſis, filij Henrici ſuperbi Saxoniæ, depoſitum fuit nuptijs filiæ Philippi, & Othonis, ex quibus germinata concordia, ſac rata authoritate Cardinalium Legatorum Pontificis Innocentij III.

Audiamus Gallicanum Guillielmum, (87) de fœdere, quo releuatum, notatur Francorum Regnum poſt cruenta Caroli VIII. bella: *Cauſa inſtitutionis matrimonij, pacis reformatio, vt præ oculis nunc factum videmus, quod Rex noſter Francorum Chriſtianiſsimus Carolus VIII. poſt multa bellorum diſcrimina Illuſtriſsimam Dominam Annam Duciſſam Britaniæ, de Illuſtriſsima Fugenſi Domo, quæ ſemper Tholoſanorum tutrix extitit matris ex parte ortam in dulcis pacis reformationem, feliciter duxit vxorem.*

Ex eodem fonte ſcaturijt concordia Francorum, & Anglorum, nupta filia Regis Henrici II. Regi Anglicano.

(86) Paul. Æmil. *in Ludouic. XI.*

(87) Guilliel. Bened. *cap. Raynutius, verbo Cuidam Petro, nu. 24.*

Bel-

Bellum Hungaricum inter Henricum Imperatorem, & Andream Regem extinctum fuit connubio Regis, & Sophiæ, filiæ Imperatoris: Quod arcanum ab Hungaris, Bohemis, & Germanis executum notatur bello Hungarico ſopito morte Sygiſmundi, ſubque minoritate Vladislai, cui finem poſuere correlatiuæ nuptiæ Vladislai, & Mariæ Caſtellæ Infantis, Philippi Primi filiæ, Ferdinandi fratris ſponſæ, & Annæ Vladislai filiæ. Connubio Maximiliani Romanorum Regis, Frederici Imperatoris filij, & Mariæ filiæ Caroli Burgundiæ, colligata fuit arctiſsimo vinculo, inductaque pax inter Auſtriacam, & Burgundicam familiam. (88)

Haud oblita erit Gallia, quibus calamitatibus, ſtrage, diſcriminibus, facta eſt ſub Martis tributo, regnante Ludouico XII. ad quorum euaſionem non alia via inuenta, ni optato, & petito connubio Claudiæ filiæ Ludouici, & Caroli Hiſpaniarum tunc Principis.

Franciſcus I. Francorum pacauit ſibi Regnum, dum tractat cum Rege Carolo I. Hiſpaniarum, poſt Imperatore V. matrimonium Luiſæ filiæ ſuæ, ex quo producta Noyonienſis pax, qui ſic affinitatem neceſſariam ad fructum pacis conſequendum credidit, vt eodem fœdere ſtipulatum fuerit, quòd ſi fato cederet ſponſa promiſſa antè conſummationem matrimonij, contraheretur cum filia ipſius Regis, vel cum Rennata fratria Chriſtianiſsimi.

Sub ſceptro Philipi II. Hiſpaniarum Regis, & Henrici Francorum, fœdus Cameracenſe genitum, natum, & perfectum fuit, connubio ipſius Philippi, & Eliſabethæ Henrici filiæ, ex quo luſtrale nomen Regina ſuſcepit *Eliſabethæ Pacis*, vt illo deſignaretur Regalia matrimonia cauſam cauſarum pacis, fœderumque eſſe, illiſque generari, naſci, ac coaleſcere.

Quod à Gallis cognitum, vtque Maieſtatis thronum ebore candidiſsimo ſtruerent, concordiaque, & pax ſe oſcularentur inter Hiſpanos, & Gallos, natiua puritate, chariſsima correlatione, Regina Mater optauit, & propoſuit connubia Chriſtianiſsimi Regis filij, & An-

(88) Beſſold. *de fœder. iur. cap. 6 n. 3. Tandem vt vtrimque coaleſceret pax, tradidit Carolus filiam vnicam Maximiliano filio Imperatoris: eoque Matrimonio Burgundica, cum Auſtriaca familia arctiſsimo vinculo colligata*, Barthol. Gramont. *Hiſtor. Gallic. lib. 4.*

næ Sereniſsimæ Infantis Caſtellæ: Catholici Regis noſtri Philippi, & Eliſabethæ Borboniæ, infelix totius Orbis Chriſtiani bonum inita, & conſummata. (89)

(89) Barth. Gramont. *Hiſtor. Gallic. lib. 1.*

Floruit rore connubiorum tranquillitatis amænitas, requieuit Leo Hiſpanus inter lilia pacis, vſquequò dominationis ambitio ſuperſeminauit zizaniam, bellumque atrox vario Marte ortum, & actum inter Hiſpanos, & Francos. Deſiderante verò Regina Matre Anna Auſtriaca, calamitatibus, quibus conturbata Gallia, obuiam ire, quærereque filio paritatem coniugij neceſſariam Maieſtati, quam inconſequibilem rata (prudentis Rebeccæ animum imitata,) ni accipiens filio ſuo vxorem de Domo patris ſui, & de cognatione ſua, fudit preces, & rogauit fratrem Regem, vt gnatam (*a*) dignis hymæneis filio Chriſtianiſsimo locaret, quibus bello finem, ſolatium miſeris, pacemque æterno fœdere iungerent Hiſpania, & Gallia, nempè vtraque natione obſtricta cognationis charitate, & Maieſtatis vinculo.

(*a*) Virgil. *lib. 11. Æneid.*

Hæc fuit cauſa cauſarum; finis maritalis ſocietatis Chriſtianiſsimi Regis, & Sereniſsimæ Infantis; connubium fons aſcendens ad irrigandum pacis rore Hiſpanum, & Gallicanum Imperium; matrimonium fluuius fuit etiam, ex quo egreſſi aluei fœderis antenuptialis, & pacis, indiuidui origine, & natiuitate, extrinſeca exaratione tantum diſcreti, nulla verò ex cauſa, fine, aut principio diſperſi, nec conſtituti ſub poſitionibus iuris priuati, ni turbato illius, & Scriptorum ſenſu conferentium pactis antenuptialibus Regum, nõ naturam pacti publici, ſed fœcialis. (90)

(90) Adam. Contz. *lib 8. de Repub. cap vlt.* Beſſold. *de fœder. iur. cap 5. n 5 & cap. 6. n. 3.* Guilielm Bened. *cap. Raynutius, verbo Cuidam Petro, num. 24.*

Ex quo Sacro iure, laudato, & firmato Sacro ſupremorum Gentium more, vt nugacia reijcienda præfata deliramenta, ex quibus diſcreta fœdera fuiſſe contenditur: (91) *Sed quid ego plnribus? Id ſatis eſt argumenti, Reginæ excluſionem à pacis negotio prorſus eſſe ſeiunctam, quod in eo fœdere ſit omninò prætermiſſa. Potuitnè res tanta tam negligenter agi, vt nulla eius mentio fieret in ipſo fœderis inſtrumento? Non adeò leues, & inconſiderati erant Hiſpanici Conſilij Adminiſtri, qui rem maximi momenti, & in qua ſumma rerum verteretur, ſilentio præterirent. Nec ipſis exciderat quid*

(91) *Manif. fol. 112. dict. Tract. fol. 88. n. 6.*

in ſancito Madriti fœdere inter Franciſcum I. Galliæ Regem, & Carolum V. Imperatorem actum eſſet, in quo quidem non pacis modo; ſed etiam initi inter Franciſcum I. & Eleonoram quondàm Luſitaniæ Reginam Caroli V. Sororem connubij leges, & conditiones diligenter præſcriptæ fuerunt. Quid igitur in cauſa eſſe potuit, cur in hoc itidem fœdere illa excluſio, qua pacem maximè contineri volunt, concepta non fuerit, & dilucidè explicata?

Cum ad illius repulſam lucem veritatis denuntient verba cap. 33. fœderis, in quo Legati Regum, virtute mandatorum Regiorum conſtituiſſe, conſtat: (92) *Alius etiam fuit Tractatus priuatus ſuper prædictarum nuptiarum conditionibus, earumque celebratione, ad quem ſe remittunt: Qui quamuis ſeparatus eandem habet vim, & vigorem, quo præſens hic Pacis tractatus fungitur, vti præcipua pars, & pignus pretioſius ad horum maiorem ſecuritatem ac durationem, &c.*

Huius clauſulæ vis (etſi voluntas contrahentium verbis non exprimeretur) exarata ipſo in fœdere Pacis, antenuptialeque renuntiationis ſtipulatum ipſa die, hora, ipſiſquemet teſtibus ad fidem in vtroque adhibitis, (93) ſic conſtituunt fœdera indiuidua, ſic indiſcreta, vt nullus ſcribentium ſit, attentis iuris principijs, (94) auſus aſſerere, talia inita fœdera diuidua eſſe, diſcretaque dicenda. Præſertim in re publica, in qua fœciali iure attento, communique Gentium, quidquid in fœderibus ſtipulatur, promittitur, ac firmatur cum relatione ad capitula tractatus, indiuiduum, ac indiſcretum cenſetur à Pace, gaudenſque priuilegijs, immunitate, ac excellentia fœcialis, & legationis iure. In quo immorari plus quam vtile, futile fuiſſet. Quarè, ſi publica fœdera recolimus in hiſtoriarum monumentis relata, inueniemus quamplura ſeparato inſtrumento exarata, vel quia exarari in ipſo fœdere, nec decens eſt Maieſtati contrahentium, nec poſsibile rationi rerum, nec conueniens arcanis maximis publiciſque, vel quia tunc cum firmatur Pax, nec diſcuſſa, nec acta illa res eſt: (95) quarè in ipſo fœderali prototypo, ſeu prothocolo notatur, quod quidquid in alio inſtrumento eodem die, vel alio firmatum publi-

(92) *Tract. Pacis, vbi ſupra.*

(93) *L. ſi ventri. §. vlt. cum gloſ. de priuil. cred.* Bald. Alexand. & alijs Mantic. *de tacit. lib. 3. tit. 15. num. 50.*

(94) *L. Fundi partem, de contrab. empt. l. Aſſe toto, de hæred. inſtit. l. Si ita ſcripſero, de condit. & demonſtr. l. 1. C. de Codic.*

(95) Bart. & Bald. *in d. l. Aſſe toto*, & Scribent. *in auct. legib.* Dec. *conſ. 63. nu. 4.* Andr. Gayl. *lib. 1. obſeru. 82. nu. 26.* Guid. Pap. *deciſ. 335.* Tiraq. *in leg. connub. gloſ. 7. à num. 182.* Menoch *in conſeſ. Imperial conſ. 191. n. 47.* Matienç *l. 2. gloſ. 9. nu. 11. tit. 4. lib. 5. Recop.* Honuph. Donad. *de renūtiat. cap. 12. n. 16.* Seſſe *deciſ. 202. n. 32.* Maſtrill. *deciſ. 190.* plures referens Giurb. *obſer. 85. n. 20.* Harm. Piſtor. *obſeru. lib. 3. q. 39. per tot.* Oſſuald. *lib. 17. cōmet. cap. 6. lit. M.*

cè,

cè, aut palam ſtipulatum, habeatur tanquam ipſius pacis pars, in quo fides publica, ac fœderalis natiua ineſt abſolutè, abſque obiectionis, aut diuiſibilitatis nota ſeruetur.(96)

Nec diſſonat huic iuri in ipſo Pacis Matritenſi fœdere ſtipulatum fuiſſe futurum matrimonium Reginæ Eleonoræ ſororis Imperatoris, & Franciſci Regis, vt indè illud fuiſſe dicamus partem fœderis, cum verſanda ſit cauſa, ex qua de connubio Regis actum fuit in ipſo tractatu pacis: Agebatur enim illo in fœdere de liberando Rege à captiuitate,(97) qua detentus erat. Deſiderante verò Imperatore Carolo proſpicere Maieſtati Regiæ, & quod crederentur oblitæ calamitates præteritæ, abolitæ inimicitiæ, bello ortæ, (98) catenaque ſeruitutis non formata ferro odij, ſed charitatis auro, ex quo etiam ſtructus annulus vnitatis maritalis promiſſæ, neceſſe fuit ad ingenuitatem Regis exarare ipſo in fœdere pacis connubium à Rege optatum, & promiſſum.

Cum verò illa libertatis, & ingenuitatis ratio penitus abfuerit à connubio Sereniſsimæ Infantis, potiſsimaque, & Princeps cauſa in eo fuerit, optatam, & diù deſideratam ferire pacem, concordiam conglutinare Hiſpanorum, & Francorum medio affinitatis, etſi actum de antenuptiali pacto, & pace ſimultanea tractatione fuerit, arcano venerationis, ac debitæ reuerentiæ; (99) Legati formularunt priuato in Maieſtatico inſtrumento antenuptialem ſtipulationem; ne tàm ſacra res Diuinis dicata hymenæis, auris ſculpenda lamnis, priuato, communique, etſi ſummo ſculperetur ſtylo, laudata Maieſtatica Romanorum formula, ex qua Auguſtales litteræ, Diuina placita, Imperialiaque inſtrumenta non communi atramento, nec ordinarijs papyri philaris exarabantur, ſed Hyeroticis, Auguſtalibus, Libicis, Sacroque Encauſto. (100)

(***)

(96) *L. in bello*, ibi: *Niſi in fœdere cautum fuerit, l ſi captiuus: De quo in Pace cautum fuerat, de capt. & poſtlim. reuerſ.* Extrauag. *de Pac. conſt. capit. Pactiones*, Hug. Groc. *de iur. bell. lib. 3. cap. 10. n. 24.* Petr. Gudelin. *de iur. Pac. cap. 8.*

(97) Lymn. *not Franc. lib. 2 cap. 19 in teſtim. lit G Franciſcus I. promiſit ſe vxorē ductu rum Leonoram, Sororem Caroli V Imper vt liberaretur à captiuitate.*

(98) Ponr. Heutlier. *rer. Belgic. lib. 9. ann. 1526. Præteritæq; bellorum calamitatis, odia, ac inimicitiæ abolentur, obliuiſcunturque.*

(99) *L. Si quis, de capt. & poſtlim. reuerſ.*

(100) Plin. *lib. 13. cap. 11. & 12.* D. Iſidor. *lib 6 Ethymolog. cap. 10.* Adrian. Turneb. *aduerſ. lib. 7. cap. 2.* Hēric. Salmat. *in Guillād. comment. de Papyro, memb. 11. 12. & ſeqq.* Ioann. Corraſ. *rubr. ad tit. de offic. Præf. Auguſt. n. 4.*

§. VII.

AD STIPVLATIONEM IN TABVLIS antenuptialibus celebrandam à Regina Chriſtianiſsima, in qua renuntiaſſet omni iuri, & actioni, quæ vllo modo, aut caſu ſibi poſſet obtingere in Regna, Ditiones, aut Status Hiſpanicæ Monarchiæ, cauſa fuit legitima, & iuſtiſsima, obiam ire, & aditum occludere vnioni contingenti Hiſpanicæ cum Gallica Monarchia.

NOtat Tertulianus, (1) illos qui ambiunt Magiſtratus, non erubeſcere, nec pigere, dùm aucupent, animæ, & corporis detrimenta impingere, neque pudoris, aut honeſtatis rationem habere. (2) Hanc notam inueniet inuſtam Gallicano Authori quiſquis iuſtrauerit tractatus verba, cum in eo calcata naturali æquitate, puritate natiua iuris Gentium, turbatiſque præceptis naturalibus de non iuferendo alteri, quod ſibi quiſque non vult inferri, aſpernetur Gallia ibi ius dicere, ex ipſo quod ipſa alijs dicit, vel dici efficit. (3) Acriter enim in Regem noſtrum inuehitur, eò quod filiam violenter (vt aſſerit) coegiſſet ad renuntiationem iurium, ac ſucceſsionum ſpe competentium in Dominia Hiſpanica, ex qua ratam deſignat in æqualitatem contrariam æqualitati neceſſariæ ad cõiugium: Immemor, quod in renuntiatione potius elucet æqualitas neceſſaria ad honorem Maieſtatis, ac ad bonum commune Hiſpanici Regni, & Gallicani.

Vulgata enim eſt paræmia, vel lex (ſi magis quam, vt quid Sacrum reuerentur Galli) qua aditus præcluditur cuicumque fœminæ, aut ex ea deſcendenti maſculo ineundi Gallicanum ſceptrum. Quo ergò iure, aut æqualitate (potius iniqua lance) ſe metiũtur, vt ex connubiorum iure poſsint Reges Regna extera adquirere; illi verò exteris denegent iura ſanguinis? Si enim illis licuit ex propria vtilitate, nulla præeunte lege, nullo edicente Imperatore, ſibi eam legem, aut effingere, aut ſancire, non eodem iure Maieſtatis licebit pro æquitate ſeruanda Regibus Catholicis ſimilem legem

(1) Tertul. *de pœnitẽt. cap.* 11. *Sed enim illos qui ambitu obeunt capeßendi Magiſtratus, neque pudit, neque piget incommodis animæ, & corporis.*

(2) Diu. Cypr. aduerſ. Demetr. *Neque pudoris rationem aliquam, neque honeſtatis habeant.*

(3) *L.* 1. *Quod quiſque iuris.*

ex pacto fœderali ſancire ad integritatem propriæ Monarchiæ, tuendam imminutionem, & dedecus abutendum? (4) Et vndè id, quod fecit, pro æquali bono vtriuſque Regni, notandum iniuſtum? Nonnè ex ſequentibus? (5) *Ac de prima quidem cauſa, quæ excluſioni aut renuntiationi prætexitur, ſatis, vt putamus, diligenter dictum eſt. Nunc de ipſa æqualitate, quam ſecundo loco poſuerunt, ſtrictè, breuiterque dicendum. Et certè in quo poſita ſit illa æqualitas, quam ſummo ſtudio Hiſpani quærere videntur, nè coniectura quidem ſuſpicari poſſumus. Regina quippe Chriſtianiſſima, quod ſæpè dicendum eſt, paternis cogitur bonis renuntiare; Caſtellæ Regno cùm illa, tùm poſteri excluduntur, omni demum ſucceſsione pellitur, omni Principatu eijcitur; ſpes omnes cum fortunis amittit; atque huic iniuriæ, quà maior nulla eſſe poteſt, falſa æqualitatis ſpecies obijcitur. Id profectò iuris æquabilitas omninò exigebat, vt quam Rex Chriſtianiſſimus tàm potentis, & latè fuſi Imperij efficeret participem, ea viciſsim quoddam Imperij genus, ſi contingeret; ſin minus, ſpem alicuius ſaltem Coronæ in dotem afferret. Æquum id quoquè videbatur, vt liberi, qui ex tam illuſtri naſcerentur coniugio, ab auitis Regnis penitùs non excluderentur. Quodſi enim potuit Regius vtrinque ſanguis miſceri, cur in communes liberos coaleſcere non poſſint Imperia? Nihil quidem erat huic, quam præſeferunt Hiſpani, æquabilitati magis conſentaneum, quam vt liberi, qui ex vtraque ſtirpe genus trahent, & in quos Rex Chriſtianiſſimus ſceptrum, Coronamque tranſmittet, maternæ quoquè hæreditatis non eſſent exortes. Cum denique arctiſsima ſit in coniugio, & fortunarum, & liberorum ſocietas, id æquum fuit, vt liberis, & poſteris quam optimè conſuleretur, & quibus Rex Galliarum Regnum ſuum relinqueret, ad eos ſaltem iura ſucceſsionum à matre peruenirent. Hanc videlicet iuris æquitatem ſequi oportuit. Verum vbi illa eſt æqualitas, cum Rex potentiſsimus, præter cæteros Principes Dei muneribus ornatus, ſummo quidem genere, & omni laude excellentem ducit vxorem, ſed eandem omni dominio, Principatu, iure, omni denique re familiari per ſummam iniuriam Conſilij Hiſpanici ſpoliatam? Quæ maior poteſt eſſe rerum confuſio? Quid minus par, aut æquabile? An non id prodigio ſimile, Principem cum liberis ſuis auito Regno expelli, quò alieni in eorum locum ſuccedant? Quid magis ab omni æquitate alienum, quàm illuſtri Principi iura eripere,*

(4) *L. fin. C. de fructib. & lit. expenſ. Quoniam non eſt ferendũ eos, qui præfatas prærogatiuas prætendũt, aliquid plus ab aduerſarijs ſuis quærere, quam ipſi ab alijs pulſati facere patiãtur.*

(5) *Manif. Hiſp. à fol. 127. Tract. Reg. Chriſtian. ius in Braban. fol. 89. num. 8.*

quæ-

quæque ex patrijs legibus ad eam pertinent, distrahere? Profectò id tantùm ab æquabilitate iuris abest, vt nihil magis possit esse contrarium.

Totum ergò, quod tempori seruientes, & gratiam aucupantes declamant Galli, iustum fateremur, si antenuptiales conditiones pactum informantes essent inhonestæ, turpes, impossibiles, contràque substantiam coniugij; (6) sed in fœdere matrimoniali, attento tantum fine, ad quem collimarunt Reges, insertæ fuerunt necessariæ ex communi bono, & ex Regnorum Maiestate, quæ si abfuissent, nec connubium, nec concordia, nec pax locum tenerent; vt ex ipso antenuptiali fœdere euincitur, cap. 5.

Quod siquidem (a) à Regibus Catholico, & Christianissimo conuentum fuit, & pactum super hoc connubio, vt eius vinculo diaturnior sit, ac firmior Orbis Christiani publica pax, & inter vtrumque Regem amor, & amicitia apprimè expetita: Attentis etiam iustis causis, quæ vrgenter demonstrant commoda dicti matrimonij, quo mediante, Deique fauore, ac gratia, felices in dies possunt euentus sperari in fidei, ac Religionis Christianæ summum bonum, ac incrementum; necnon & in beneficium subditorum vtriusque Coronæ: Et quid summoperè status publici conseruationi conducit, quod earum magnitudo non simul vniatur, & etiam occasionibus occurratur, quæ ex hac coniunctione oriri possunt, necnon ob æqualitatem, & alias iustissimas causas, pacto conuentionali, cui, &c.

Qua ratione, qua æquitate, quo iure, aut pudore appellatur iniustum, & inæquale fœdus istud, (7) præcipuè attenta scribentium sententia (Gallicanorum (b) maximè) asserentium, æqualitatem necessariam ad matrimonia inter priuatos versandam ex conditione, ætate, genere, seu ordine, non verò ex bonis. (8) aut

(6) *Cap. fin. de condit. apposit. cap. solent 32. q 2. l. 5. tit. 4 p. 4.* Couarr. *in 4. p. 2. cap. 3 § 5. à n. 1.* Sotus *in 4. dist. 29. q. 2. art. 11. &* 12. Basil. *de Matrim. lib. 5. cap. 9. & seqq.* Sanchez *de Matrim. lib. 5. disp 9.*

(a) *Cap 5. Tract Matrim supr. pag* 84.

(7) *L. 1 de ritu nupt. l. Aduersus, C. de crimin. expilat hæredit. cap. illud, de præsumpt. cap. 2. de sponsalib.* Adducti infr. *n.* 18.

(b) Guillielm Bened. *cap. Rainutius, verb. Cuidam Petro, à n.* 22.

(8) P. Matthieu, *liu. 1. del Histoire de Louys XI. pag.* 60. Ioann. Lymn. *not. Franc. lib. 2. cap. 19. Præsertim verò inter Reges, & Principes absolutos ordo rerum plerumque obseruatur, vt ratio status etiam intelligenda vxore primas teneat.* Et in testim. lit. H. *Quoniam in contrahendis Matrimonijs Principum, magis respicitur ad id, quod populi, interest, & status quàm ad contrahentium voluntatem.* Et ex Silhon. au Ministre, *de Estat p. 1 liu 3. disc. 4. pag.* 169. & 573. *litt. G.*

R di-

Id quod sperandum in contrahendis Matrimonijs, ac quod Principes, qui ea contrahunt & ministri eorum, qui ad hæc contrahenda adhibentur, proscopo principali habere debent, est vtilitas quædam præsens, aut bonum propinquum, interea temporis, dum animi eorum, qui hoc nexu coniunguntur, feruent, ac beneuolentia abundant ergà illos, cum quibus hanc societatem ineunt. Franciscus I. promisit se vxorem ducturum Eleonoram, Sororẽ Caroli V. Imper. vt liberaretur à captiuitate. Philippum II. filiam suam secundogenitam dedit in Matrimonium Duci Sabaudiæ vt occupato Marchionatu Saluciarum, Gallis præcluderet aditum in Italiam, ac liberaret Mediolanum metu, quo propter illam vicinitatem laborabat. Ferdinandus Castillianus duxit Germaniam neptẽ Ludouici XII. quo impediret fœdus, quod suum in damnum cæperat contrahi inter Ludouicum XII. Maximilianum I. Imper. ac Archiducem Philippum, & dissolueret concordiam horum Principum, quæ sibi nociua.

diuitijs. Inter Principes verò ex vtilitate populorum, ex propria præsenti conuenientia, & ex ratione ſtatus, cęteris omiſsis rebus, etiam Domaniorum, bonorum, ac diuitiarum cupiditatibus. Cùm ergò inter Reges Catholicum, & Chriſtianiſsimum, ordine rerum attento, proſcopo principali haberetur (voluntate ad id directa) vt abſolutè impediretur Monarchiarum Hiſpaniæ, & Gallicanæ vnio, & ad id pollicita fuerit, & ſtipulata renuntiatio, quo ore dici poteſt, inæqualitatem pacto ineſſe, vt ex ea iniuſta decantetur, & contra coniugalẽ ſocietatem, indiuiduitatemque omnium rerum?

Quin etiam, ſi naturalia iura, Gentium, Ciuilia, & municipalia recolimus, dogma nullũ, aut axioma, ſeu principium inuenietur, quo quis nitatur ad dicendum, pactum antenuptiale quodcumque iniuſtum ex inæqualitate in bonis, ac fortunis contrahentium: Immò qui id aſſereret, induceret dogma aduerſus totius iuris poſitiones. Nam ſi vnionem maritalem trutinamus, attentis communis ſocietatis principijs, vt ea contrahatur, non eſt neceſſaria æqualitas bonorum inter ſocios, cum coaleſcat ex pacto, etiamſi adſit inæqualitas in lucro, aut damno: (a) vt puta, ſi alter non conferat pecuniam, & tamen lucrum inter ſocios communne ſit. (b) Quod adeò verum in ſocietate coniugali, vt etſi mariti, & vxoris communia, ſeu indiuiſa bona ſint, adhuc tamen, ſi antenuptiali tabula mulier bona marito nec donauerit, nec tradiderit, ſed ſibi reſeruauerit, propria mulieris remanent abſolutè, (9) cum initio legẽ, quam velit is, qui dat, dicere poſsit, (10) & pactum teneat abſque nota inæqualitatis ſeruandum ſine iniuſtitiæ, aut iniquitatis labe. Neque enim æqualitas in bonis, ſucceſsionibus, & dotium collationibus ſubſtantialiter neceſſaria eſt ad pacta antenuptialia, aut ad connubia, cum in illis paciſcentium voluntas Principatum teneat, pro lege habeatur, & ſeruari debeat. (c)

Sed etſi adhuc repulſa iuris norma inæquale dicendum antenuptiale fœdus, eo quòd cũ Rex Chriſtianiſſimus tàm potẽtis, & latè fuſi Imperij efficeret participem Sereniſsimam coniugem, & ex ea viciſsim nullũ Imperij genus ſibi contingeret, aut ſaltẽ ſpes alicuius

Co-

(a) *L. Si non fuerit § Ita coiri pro ſocio, § De illa ſanè, Inſtit. de ſociet.*

(b) *L. 1. C. pro ſocio.*

(9) *L. Si ego, § Dotis, de iur. dot. l. Maritus, ad leg. Falcid. l. fin. C. de pact. conuent. l. 17. tit. 11 p. 4 Barbos. l. 1 p. 3. n. 67. ſolut. Matrim.*

(10) *L. Cum dos, l. Obres l. ſi Pater, de pact. dotal. l. 1 § illud C. de rei vxor. act.* Mantic. *de tacit. conuen. lib. 12 tit. 32. ex num. 1.* Fontan. *de pact. nupt. cauſ. 5. gloſ. 8 p. 2. n. 54.*

(c) Bald. *conſ. 325. n. 3. volum. 3.*

Coronæ in dotis vicem affulgeret. Quæ penſanda æqualitas, quæ æquitas, quod ius verſatum dicamus, dùm Galli Eduardum Angliæ Regem, natum ex filia Regis Gallicani, proclamarunt peregrinum, incapacẽque, (11) nec tantùm ſucceſsionis Regni, in quo legem Salicam vim obtinere promulgarunt, ſed Statuum, & Domaniorum vnitorum Francicæ Dominationi per fœminas, earumque ſanguinem, innixi tantùm virtute legis Vnionis dictæ, arbitrio Regum latæ? (12)

Si enim iuſta, & æqua connubia filiarum Regum Gallicanorum, excluſarum ex lege à ſucceſsione, ac ſpe vlla afferente Coronam in dotem, quid declamatur in renuntiationem? Et ſi præcipua in connubijs ea æqualitas, qualiſnè fuit in nuptijs Philippi noſtri Regis, & Eliſabethæ Borboniæ, dum Rex Catholicus illam efficeret participem tàm potentis, & latè diffuſi Imperij; eaque viciſsim tantum afferret in dotem abſolutam ſibi, & generi ſuo excluſionem ab omni ſpe Gallici Regni?

Fatemur, in antenuptiali Eliſabethæ tabula correlatiuè renuntiatam ſucceſsionem Hiſpanici Imperij à Sereniſsima Infante Anna Auſtriaca, Chriſtianiſsimo Ludouico promiſſa, ex quo æqualitas in ſtatera. (13) Sed qua lance perpenſa in connubio Ernietæ Mariæ, & Regis Anglorum, in quo ſtipulata fuit renuntiatio ſponſæ iurium, ac ſucceſsionum competentium Gallicano Imperio? (14) Quæ æquitas inuenta illo in pacto, quæ æquè in noſtro non verſetur? Nonnè turpis, aut illegitima habita à Rege Chriſtianiſsimo Patre, & à Cardinali Rochilieu, à quo ſummo arcano excogitata, & in actum deducta? Si verò pro æqua, & legitima laudata, quid diuerſum in renuntiatione petita à Rege noſtro, pollicita à Chriſtianiſsimo, & à futura ſponſa executioni mandata?

Inæqualia nonnè dicenda tot connubia Regiarum filiarum, & aliorum Principum, ac Dominorum poſſidentium Regna, Dignitates, Feuda, & maioratus ex diſpoſitione fundatorum excludentes abſolutè fœminas ab illorum ſucceſsione, quot à prima mundi pe-

(11) Paul. Æm. *de geſt. Franc. in Carol IV.* Papon *Arreſt. lib. 4. tit. 1. art. 1.*

(12) Renat. Chop. *Doman Franc. lib 1. tit 6 & 7.* Ioan Lymn. *notic. Franc. lib. 2. cap. 8.*

(13) *Manif. vbi ſup.*

(14) Barthol. Gram. *Hiſtor. Gall. lib. 13.*

riodo inita, ac contracta, in quibus fœminæ nullam viri vicissim spem succedendi in paterna bona adferant? Matrimonia, in quibus antenuptialiter stipulatur exclusio sponsæ ad patris bona ob familiæ decus, & agnationis conseruationem, quandò, vt inæqualia, prohibita, ac damnata habentur? Si quis enim talia dicere audeat, turpis iuris assertor, morum ac consuetudinum laudabilium vsu communi Gentium, sacrarumque litterarum euersor clamitandus. (15)

Æqualitas enim summo arcano, iure, & placito Gentium desiderata in connubijs (vt supra notauimus) non in fortunæ bonis versatur, sed circa conditionis status, & generis ordines. Hinc inter Romanos denegatum plebeis connubiorum ius, (16) quod sic sacrum, sic priuatum Patritiorum ordini, vt illius conturbatio extinctio Reipublicæ, sicuti firmamentum conseruatio, habita. (17) Hinc etiam per sponsalia mulier nec in familiam viri transibat, nec inuicem in bonis, & fortunis succedebat, nec antenuptialis fœderis vinculo mutuo nexu copulabatur, nec antequam sponsione secuta, ignem, & aquam in limine domus mariti appositam simul sponsus, & sponsa tangebant; tacta vero, asperquefacta noua nupta, etsi Patritia, sic in potestatem viri transibat, sic indiuidua societate vniebatur marito, (18) vt mutata natiua qualitate tantùm verteretur in ea maritalis conditio, (19) quoad lares, quoad conditionem, & quoad originem. Ex quo nupta filia Marci Fabij Ambusti nobilis, Caio Licinio Stoloni plebeio, priuilegia, & immunitates amisit: (20) Sicuti Virginia Auli filia, quæ quia tradita Volumnio plebeio, ex sacrificio Pudicitiæ fuit à Patricijs Matronis repulsa. (21)

Quare antenuptiale fœdus, quale quale sit, à quibusque executum, versans circa temporalia, externaque bona, iurium, aut successionum renuntiationes, inæquale haud dicendum. Cum, vt ipsemet assertor Gallicanus fatetur, connubia, etsi absque pacto aut dote, semper erunt omni ex parte perfecta ex ipsa matrimonij natura, in qua nec necessaria bonorum tem-

po-

(15) Dixim §. 4. Ann. Robert. *rer. iud lib. 2. cap 4.* Philip. Schinise. *tract. de fideicom famil. per tot.* addicens omnia iure, & moribus recepta.

(16) *L. Oratione, de rit. nupt. l. Fœminæ, l. Filiam, l. Nuptæ, de Seruator.* vbi DD. præcipuè Æguin. & Ioan. Corras. vide dicta § 6. *à num 66.*

(17) Liu. *lib. 3. & 4.* Demster. ad Rosin. *Paralyp. lib. 5. cap. 37.* Ioan. Iacob. Dtaco, *de iur. Patric. lib. 1 cap 7.* Philip. Schinise. *dict. tract. cap. 7. num. 54.*

(18) *L. 1. de rit. nupt. l. Aduersus, C. de crim. expil hæred. cap. Illud, de præsumpt. cap 2. de Spons. §. Nuptiæ*, vbi Scribent. *Inst. de Patr. potest.* Ossuald. *lib. 13. comment. cap 21. lit H.* Basil. *de Matr lib 1. ca. 2. à num. 3.* Giurb. *ad consuetud. Meßan cap. 1. glos. 6 par. 1. à n. 1.*

(19) *L. Mulieres, C de incol. lib 10. l. Mulieres, C. de Dignitat. lib. 12.* vbi Scribent.

(20) Liu. *lib. 6.*

(21) Idem Liu. *lib 10.* Dixim § 6. *à n 67.*

poralium communitas, nec ſocietas, quoad adquiſitionem. (22) Ideò, cùm tàm in matrimonio, quàm fœderali nuptiarum tabula Sereniſsimæ Infantis, Chriſtianiſsimique Regis verſata fuerit Reipublicæ communis vtilitas, ordo generis Auguſti, (23) qualitas ſponſæ, in ſpecioſitate, virtute, ſplendore (vt ſuprà notamus exemplis Alexandri, & Cæſaris) (24) inæquale illud decantare, turpe equidem, & ſacrilegum eſt.

Hanc ſupremam regulam edixere Gentibus Gentes à prima illa conſtitutione mundi, quam ad rectè agendam iuſtitiam, & veritatem, alumnam habuere, & priuſquàm ambitio, ac cupiditas ex vi qualitatem inducerent, illis enim alumnis, inuenimus ſacris in litteris Eliazerum (25) Abrahæ ſeruum vxorem quæſiuiſſe Iſaaco, illamque elegiſſe, maximæ ſupremitati anteà, & poſt cognitæ, genus enim fuit, vnde ortum Regnum, & populus Iſrael: Ille verò in electione æqualitatem in fortunæ bonis non verſauit, nec in ſucceſsione poſſeſsionum patris ſponſæ, ſed in ordine nobilitatis, decore, pulchritudine, & ſpecioſitate, quo verò ad fortunæ bona proxeneta in dotem daturus (26) ſponſæ futuræ, tulit decem Camellos onuſtos de bonis Abrahæ ſoceri, ex auro (inquam,) gemmis pretioſis, veſtibus, alijſque rebus.

Superfluum potius, quàm vtile eſſet adducere iura, & mores laudatos ab Iſraelitico Populo, (27) Gentibus, Græcis, Cretenſibus, (30) Lacedæmonijs, (31) alijſque, à quibus nec abfuere Romani (28) formulantes ſponſalia per coemptionem, vſum, confarrationem, necnon & Germani, qui ſuis in vſaticis, ac moribus, (29) quæſierunt in dotes vxorum, non opes, non fortunæ bona, ſed doctrinam, mores, formam, genus, dignitatem, vtque pares cum paribus iungerentur.

Ex quo à principijs iuris naturæ, Gentiumque ortum axioma: Quòd cùm conſcius eſt vir de qualitate ſponſæ, conditione, genere, fortunæque bonis antè matrimonium, locus non eſt de nullitate agere, nec de læſione, quo ad pacta extrinſeca, directa in ordinem

ad

(22) Alex. *conſ.* 3. *n.* 3. Ann. Robert. *rer. iud. lib.* 4. *cap.* 19. Molin. *de iuſt. & iur. diſ.* 274. *num.* 5. Barb. *l.* 1. *par.* 1. *num.* 33 *ſolut. Matrim.* Aluar. Valaſc. *de partition cap.* 5. *num.* 5. late Giurb. *ad conſuetud. Meſſan. dict. gloſ.* 6. *n.* 2. & 4. Chriſtin. *conſuet. Mechlinien. tit.* 10. *art.* 14. *à num.* 1.

(23) Petr. Broſ. *in not. ad Caſſiod. lib.* 4. & *Epiſt.* 1. *Vxoris dotes, doctrina, mores, forma, genus, Dignitas.*

(24) *§* 6 *n.* 69 & 70.

(25) *Geneſ. cap.* 24.

(26) *§* 6. *à num.* 23.

(27) Geneſ. *d. cap.* 24. *Reg.* 1. *cap.* 18 *verſ.* 20. Pined. *de reb. Salomon. lib.* 5 *cap.* 3. *num.* 6.

(28) Dion. Halic. *lib.* 1. Alex. ab Alex *lib.* 2. *cap.* 5. Carol. Sigon. *de antiq. iur. Ciuil. Roma. lib.* 1 *cap.* 1.

(29) Cornel. Tacit. *de morib. German.*

(30) Vvon. Emn. *de Republ. Cretens.* Alex. ab Alex. *dier. genial. lib.* 4. *cap.* 8.

(31) Vvon. Emn. *de Republ. Lacon. Vt ſponſæ ab ſponſis, ſine dote peterentur, vt pares cũ paribus ſe iungerent. Vt ſponſæ expeterẽtur, quæ eſſent ingenioſæ, animoſæ, pulchræ, agiles, robuſtæ.*

ad connubium. (32) Quarè dubium non eſt turpiter aſſeri, & ex gratiæ aucupio, inæquale fuiſſe fœdus antenuptiale Reginæ Chriſtianiſsimæ; immò fatendum, talem aſſertionem repugnare tàm iuris naturalis dictamini, moribus Gentium, placito Doctorum, quàm fini, tendenti ad executionem fœderis pacis publicæ: quo caſu iniuſtitia, & inæqualitas inadmiſibilis fuit abſolutè, etiamſi pactum directè tenderet in incommodum, & præiudicium tertij, iurium violationem, actionumque turbationem; præcipuè dum aliàs nec pax ferienda, nec nuptialis ſtipulatio concipienda foret. (33)

Omnia equidem hactenus per nos exarata, ad rem, de qua contentio, non pertinere fatemur; ſed dicta credantur ad irriſionem declamatæ inæqualitatis, vtque dignoſcatur, nec cogitationi illius locum eſſe, etiam ſi ageremus inter priuatos, inque priuato contractu. Sed cùm æqualitas fœderis antenuptialis Sereniſsimæ Infantis, ad quam collimarunt Regum ſtipulantium voluntas, & deſideria, fuerit ad conciliandum pacis vinculo commune bonum, tranquillitatem publicam, & ſubditorum vtilitatem, iure fœciali attento; nihil aliud quærendum, quàm coæqualis inter fœderantes ſuprema poteſtas (34) qua inuenta quidquid pollicitum, & ſtipulatum fuit, vndequaque, vt firmum laudandum, & ſeruiendum.

Cùm ergò in vtilitatem communem collimaſſent Reges, hæcque fuerit cauſa prima fœderum antenuptialium, & pacis indè emergentis, inæquale pactum, contrariumque bono communi Hiſpanici Regni, tunc cenſendum eſſet, ſi abfuiſſet renuntiatio, tranſiretque Sereniſsima ſponſa in poteſtatem viri ornata ſpe, & iuribus ſuccedendi in Regna paterna, vniendique Maieſtatem Hiſpanam Gallicanæ cum tanto detrimento, & diminutione Hiſpani nominis, & Maieſtatis, præſertim cum omnimoda excluſione, (35) & præcluſione Hiſpana ſuccedendi (ſi caſus obtingeret) in Gallica Dominia: quod opus Gallis inconcuſſum eſt.

Sed quamuis nuptiale fœdus renuntiationis vindicari poſsit à nota inæqualitatis ex principijs iuris,

(32) Laté ex D. Thoma, & alijs quàm plurimis Sanchez, *de Matrim lib. 7. diſp. 18. per tot.*

(33) Beſold. *diſſert. de Pace, Paciſque iur. ca. 5. n. 2.* Ant. Fab. *conſul. de Ducat. Mont. Ferrat. par. 1. fol. 161. & par. 2. fol. 340.*

(34) Liu. *lib. 34.* Beſold. *diſſert. de fœder. iur. cap. 5. num. 6.* Petr. Gudelin. *de iur. Pac. cap. 1.* Petr. Fabr *lib. 1. Semeſtr. cap. 7.*

(35) Arnold. Ferron. *de geſt. Gallor. lib. 4. in Franciſe. I. At mihi prius omnia Deus Optimus Maximus eripuerit, quam illud iudicium, quod non modò Cæſari conceſſerim, vt Regia aliquod Maieſtate indignum patrãs, faſces illi ſubmiſſe videam, at nè Patri quidem meo, ſi reuiuiſcat, vt patientem me Gallicam Maieſtatem minuat.*

conſuetudineque communi, Europæorum aſſenſu laudata, ex qua receptæ fidei-commiſſorum familiarum, (36) maioratuum (37) conſtitutiones ad decus familiarum illuſtrium, & conditiones appoſitæ ferendi ſimpliciter, immediatèque nomen, (38) & arma (39) teſtatoris. Ex quo conſtitutum inter Hiſpanos, (40) vt duo maioratus excedentes ſummam à lege conſtitutam non poſsint in vnam deuenire perſonam, nè ex tali vnione teſtatoris, aut fundatoris memoria, & ſtemma aboleatur in communis boni publici, & agnationis perniciem. (41)

Quo etiam iure, & vſu legitimè fatendum, egiſſe Regem Catholicum ad renuntiationem ſtipulandam, impedita illius virtute vnione Regnorum, & abolito lugubri omine imminenti Hiſpanicæ Maieſtati, ſi illius falces Gallicanis poſtponerentur.

Adhuc tamen maximo, ac excellentiori arcano tractatio omnis antenuptialis, anteque fœderalis pacis acta fuit. Vndè ingredimur Miniſtrorum Regis Catholici defenſionem. qui actu ſimultaneo, nec vlla ex parte diuiſo, debuere in id incumbere, Regemque ſuum monere de neceſsitate præuiæ renuntiationis, qua deficiente non liceret Patri Sereniſsimam Infantem filiam Regi Chriſtianiſsimo locare, ideòque ad fœdus connubiale de renuntiatione ordiendum: Ea petenda, pactandaque primo loco, indè ad cætera procedendum. Primò, quia receptum eſt conſuetudine, moreque Maieſtatico (quo obſtrictus pater) (42) vt filiæ Regum antenuptialiter remittant in Regis, & Regni vtilitatem ius ſucceſsionis, ſicuti & in nuptijs Ernietæ Mariæ, & Regis Anglorum; Reginarum Annæ Auſtriacæ, & Eliſabethæ Borboniæ executum conſtat ex relatis.

Secundò, quia etſi renuntiatio Reginæ Chriſtianiſsimæ inutilis, & inefficax à Gallis declametur, quod idem conatus eſt Bartholomæus Gramond, (43) de renuntiatione olim facta, ſtipulata, & executa fœdere nup-

(36) Philip. Schiniſc. *de fideicom. famil per tot. præcipuè cap.* 7. Nicol. Boſſ. *de fideicom. famil. illuſtr. cap.* 6. Arnold. Clapm. *de Arcan. rer. publ. lib.* 2. *cap.* 22. Molin. *de Primog. lib.* 1. *cap.* 18. *à num.* 1. vbi Addit. Caſtill. *controuerſ. lib.* 5. *cap.* 145. & 147. Excellent. D. Chriſtoph. Creſpi *obſeru. in deciſ. Valen. obſer.* 22. *n.* 5. late Henin. Arniſ *de diuiſ. Regn. à num.* 44.

(37) Molin. *dict. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 3. Valeç. *conſ.* 185. *n.* 31. & *conſ.* 156. *num.* 3. Solorç. *de Gubern. Indiar. lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 17.

(38) *L. Cum filius, §. Pater, de leg.* 2. *l. Vxorem, de manum. teſtam. l. Filiæ ſuæ, §. Titia, de cond. & demonſtr.* Molin. *de Primog. lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 3. Theſaur. *quæſt. Forenſ. lib.* 1. *q.* 34. Fulgar. *de ſubſt. q.* 147. Caſtill. *controuerſ. cap.* 93. *§.* 20.

(39) Molin. *dict. cap.* 14. *nu.* 6. ex *l. Lex quæ Tutores, C. de adminiſt. tut.* Ioan. Gutier. *lib.* 2. *practic. q.* 14. *nu.* 42. Pont. *conſ.* 4. Caſtill. *cap.* 136. *n.* 74. Theod. Hoeping. *de iur. inſign. cap.* 8. *à n.* 379. & 397.

(40) *L.* 7. *tit.* 7. *lib.* 5. *Recopil.*

(41) Dict. *l. Lex, quæ Tutores, C. de adminiſtr. tutor.*

(42) *L. More maiorum, de iur. ſd. omn. iudic.* Menoch. *conſ.* 126. *num.* 35.

(43) Barthol. Gramont. *Hiſtor. Gallic. lib.* 1.

nuptiali à Regina Anna Auſtriaca, quidquid in eas obijciatur, firmitatem, virtutem recepiſſe, tenuiſſeque verum eſt (44) ex duobus ſummis immutabilibus principijs Maieſtaticis, quorum primum reſpicit ad perſonale ſponſi decus, communeque indiuiduum ipſius Regis, & Regni commodum; ſecundum ſpectat directè ad honorem Regis, & Regni Hiſpanici, nè minueretur illius Maieſtas.

Ne verò id diſſonum videatur, inque primi axiomatis probationem, notandum eſt: quòd cùm (vt ſuprà latè expenſum) nuptiæ Sereniſsimæ Infantis, non vtiles tantùm, ſed neceſſariæ haberentur ad honorem Regis ſponſi, bonum Regni, & vtilitatem ſubditorum, præcipua tamen pars ad executionem coniugij fuit antenuptialis renuntiatio, qua deficiente, nec matrimonium, nec pax, nec deſiderata felicitas oriretur Gallis. Audiamus Gallicos Scriptores: (45) *Res notatu digna eſt in Regno Galliæ, quòd ab ipſius incunabulis hucuſque nullius Regis vxor illud auxerit acceſsione vlla ſtabili, neque auxilio, adiumento, & fauere ſtatum firmauerit, potius autem rixis, damnis, & expenſis onerauerit. Quod ſi verò aliquando contigit tractare de matrimonio cum illis, vbi ſpes optimæ ſucceſsionis apparuit, ſemper impedimenta, & remoræ interuenerunt, vi neſcio cuius arcanæ diſpoſitionis, quæ filum tractatus abrupit. Vnde videtur, Deum Gallos docere voluiſſe, quod Regnum eorum adeò maſculum conſtituerit, vt acceſsionis reſpectu, ne filum ſexui fœminino deberet, atque nulla in parte Imperium ſuum fœminis acceptum ferret.*

Secunda ratio, & quidem ſumma ſpectans ad vtilitatem Regis, & Regnorum Hiſpaniæ, eo innititur, quod cum Regiam deceat ſolertiam, ita rem publicam gerere, vt publica vtilitas incorrupta perſiſtat, (46) iura Regni, honor Coronæ, (47) quæque ad decus ſpectant, vel ad dignitatem, (48) muneriſque amplitudinem (49) illibata ſeruentur, translato ſceptro ſucceſſori abſque Maieſtatis, & ordinis diminutione, vnioneque in decora ſupremitatis Regiæ, ac Patriæ, neceſſariò obſtrictus fuit Pater Rex antequàm Regi Chriſtianiſsimo precanti, & exoranti filiam

tra-

(44) Beſſold *diſſert. de Pace, cap. 5 num 6 Ita eo fine tractatæ fuerũt nuptiæ Gallæ Regis cũ Hiſpana: Hiſpani cum Gallia.*

(45) Turquet. *lib. 7 de la Monarch. Ariſtodem. pag 493.* Ioan Lymn. *not. Franc. lib. 2. cap. 19. teſtimon lit. I.*

(46) *Cap. Imperialẽ, de probib feud. alienat. per Freder. Imperialẽ decet ſolertiam, ita Reip curã gerere & ſubiectorum cõmoda inueſtigare, vt Regni vtilitas incorrupta perſiſtat.*

(47) Theod. Reinſin. *de Regim. ſæcul lib. 1. claſ. 3. cap 10 n 21.* Tapia, *l. fin. C. de cõſt. Princip cap 9 n 33.* Hẽric. Bruning. *de var. vniuerſ. ſpecieb. theſ 6.*

(48) Bodin. *de Republ. lib. 1 cap 10 Quæ propriè ducunt, vel ad decus, vel ad dignitatem.*

(49) Hieron. Oſſor. *de Regi ſtit lib. 4 Primũ quidem muneris amplitudo.* Petr. Crin. *de honeſt. diſcipl lib. 2. cap 4.* Matth. Steph. *de vnic. Relig. cap 1.* Mẽchac. *contr. lib. 2. c. 4 n. 10.* Phil Camer *oper. ſucceſſar. 2. cap. 45.* Mendoç. *virid. lib 5 Problem. 33.* Beſſold. *de præced. cap. 3. n. 8* Beroi. *conſ. 165 num 19. lib 3.* Donad. *de renunt. cap. 26 n. 2.* Henr. Kellem. *de Reg. Roman. elect. concl. 16.* Guerrer *Syllog. rer. quotid. concl. 17. lit. B.*

traderet, (50) renuntiationem petere, vt illo arcano, vnione Regnorum impedita, Hiſpani faſces alijs exteris non ſubmitterentur.

Hæc ſumma rerum ratio induxit inter ſupremos receptum morem renuntiationum antenuptialium, in parentum, & Regnorum commoda, excluſa illorum ſummiſsione, poſtpoſitione, aut extinctione honoris illuſtriſsimi; vt exemplis Anglorum, & Aragonenſium notauit Cauotius, (51) qui mos non natus, nec ſuſceptus fuit ex mero placito ipſorum Regum, & ſtipulantium voluntate, ſed iniunctus Maieſtati à crepundijs iuris Publici, & Gentium. Conſtatque ex prima antiquitate exemplo à Poeta expreſſo; Poeta, inquam illo totius antiquitatis theſauro, Regumque Magiſtro Marone, referente bellum diuturnum, & atrox Æneæ cum Latinis, in quo vis æqualis, & diſcrimen mutuum, finem non tenuiſſe notat, ni pacta pace, initiſque fœderibus nuptialibus (52) locata Lauinia Æneæ, ſed ea cautione, quam Drances Conſiliariorũ Præſes Turno Suggeſsit, tradendam enim monuit Infantem Lauiniam (53) egregio, & æquali Genero, digniſque elocandam hymæneis, dùm tamen cederet iure hæreditario in fauorem Patris Regis, Patriæque ius omne remitteret. (54)

Si verò quæras, qua ductus mente Drances, hanc remiſsionem conſuluit? In confeſſo eſt, aliàs non æquis legibus, ſed iniquis conciliandam concordiam. Nam cùm ſumma Regum, & Regnorum ratio, & ad quam collimant Gentium mentes, ſit, nè vetus nomen Regni mutetur, ſintque proprij per ſæcula Reges, (55) extingueretur Latinorum Maieſtas, cum nominis olim celeberrimi abolitione, ſi tranſiret ad Lauiniam extero Heroi nuptam, cui damno vt occurreret, arcano ſummo præcauit Drances, dùm neceſſariam renuntiationem conſuluit in fœdere pacis aliundè æquis legibus, & æqua vtilitate ſancito. Nec renuit Æneas, immò petitioni conceſsit, nec ſibi, nec Teucris Regnum voluit, (56) ſed arma, & Imperium ſocero remiſsit ſtipulatione, & iureiurando. (57) Quo vinculo obſtrictus nomen Latinũ, recepta in vxo-

(50) Ex Pereg. *de fideicommiſſ. art.* 10. *nu.* 28. Cranet. Tiraq. Petr. *eod tract q.* 15. *n.* 189. Theod. Reinſing. *de Regimin ſæcul. dict. lib.* 1 *claſ.* 3. *cap.* 10. *n.* 24.

(51) Vincent. Cabot. *lib.* 1. *diſp. cap.* 17.

(52) Virg. 11. Æneid.

Conſulite in medium, & rebus ſuccurrite feſsis.

(53) Idem Virgil. *Tũ Drances, idẽ infenſus, quem gloria Turni.*
Surgit & his onerat dictis.

(54) *Cedat ius propriũ Regi, Patriæque remittat.*

(55) Idẽ Virg. *lib.* 12.

Nè vetus indigenas nomen mutare Latinos
Neu Troas fieri iubeas, Teucroſque vocari,
Aut vocẽ mutare viros, aut vertere veſtes.
Sit Latiũ ſint Albani per ſæcula Reges.

(56) Virg. *dict. lib.* 12.

Nõ ego, nec Teucris Italos parere iubebo,
Nec mihi Regna peto.

(57) *Sacra Deoſq; dabo: Socer arma Latinus habeto,*
Imperiũ ſolemne ſocer.

rem Lauinia, adeo non iuſtulit, ſed & Troianis impoſuit. (58)

Horum iurium, & politicæ ſupremæ apprimè gnari Catholici noſtri Regis Miniſtri, natiuæque obligationis, & ſui muneris memores ad conſeruandam incorruptæ Maieſtatis perſiſtentiam, conſuluerunt Regi renuntiationem, vt ſub iuſtis, & æquis legibus pax feriretur. Quod neceſſariò exequi debuit Rex petita renuntiatione, nè vnito Hiſpano Imperio cum Gallicano, grauioribus ambo exponerentur incommodis. (59)

Ne verò temerè dictum videatur, iniquam pacem fore, & iniquum fœdus, ſi abfuiſſet renuntiatio, notandum eſt, quòd iniqua pax habetur, dùm vtilitas, & honor Regni incorruptus non perſiſtit: æqua verò, dum comiter, & remota iurgiorum cauſa inter amicos Reges Maieſtas conſeruatur. Notum quidem eſt Hiſpanos inter, & Gallos, non benè conuenire Maieſtatem, & amorem, vndè ſi ſub vno ſceptro agerent, nec æquam ſocietatem, nec tranquillitatem neceſſariam ad commune bonum ſeruaturos, nec ſinè dedecore Hiſpanos poſſe regi, alienam Maieſtatem agnoſcentes, ſi alienis ſubmitterentur faſcibus, (a) ob ingenitam illorum, & Francorum antipatiam, excluſa à Gallis alienorum faſcium prælatione, (60) & inamiſsibili ad Hiſpanis æqualitate in Maieſtate.

Quæ diſcordia ſic innata eſt cordibus Francorum, & adeò inimica Hiſpanis gens Gallica, vt nec in propriam vtilitatem tolleraſſe potuerit Hiſpanum Imperium, nomen, & arma, vt expendit, & protulit in mediũ Humeniæ Dux, (61) ex primoribus fœderis Catholici, recuſans opem oblatam à Philippo II. contrà Hugonotas: Mens hæc infixa fuit Francorum cordibus (etiam oblitis, & conculcatis vi natiui odij, iuribus naturæ, & ſanguinis, priuatiſque Gallicanis.) Defuncto enim Sancto Rege Ludouico, minore filio ſuperſtite, cuius minoritatis tempore Regni regimen Blancæ matri competebat iure Francico, exuere illam regimine conati ſunt Galli, illo principio tantùm, quòd natura, & origine eſſet Hiſpana. (62)

(58) Virgil. *lib. Æneidos* 1.

Inferr etq; Deos Latio, genus vnde Latinum.

Vbi Cerda: *Potuit igitur victore Æneа perire nomen Latinum. Sed volens ſibi fauorem Latij conciliare nomen Latinum, non ſolum illis non ſuſtulit, ſed Troianis impoſuit.*

(59) Hẽric. Arniſ. *Politic lib 2. ſect. 12. nu. 170. Si verò peregrinũ Principem Regina præferat, m. l. ò grauioribus incommodis exponitur Reſpublica.*

(a) Virgil. *lib.* 11.

Sin alios fines, aliamque capeſſere Gentẽ
Eſt animus, poſſuntque ſolo decedere noſtro.

(60) Ex Bald *ad tit. de prohib feudi alienat. §. penult & cõſ.* 1 & 216. Ioan. Lym *not. Frãc. lib. 2. cap. 6. lit TTTT.* Thom. Lant. *diſcur. de leg. Reg theſ.* 49.

(61) Buſiers *in Hiſtor. Franc. lib.* 22.

(62) Paul. Æmil, *de rebus geſt. Franc. in Diu. Ludou.* Turquet. *Hiſtor. Franc. lib.* 11.

Sed

Sub bello Gallo-Catholico ſatis importuno, defuncto Henrico III. Francorum, flagrantiſsimè concupiuit Catholicus Rex Philippus II. Gallicanam Eccleſiam armis Hugonotarum oppreſſam liberare, Regnumque Chriſtianiſsimum manui orthodoxæ tradere; in quem finem medio Præſide Ianino apud Hiſpanos agente, propoſuit Catholicis Gallis, quòd cùm Gallicanum Regnum competeret Sereniſsimæ Infanti Eliſabethæ, filiæ Reginæ Eliſabethæ, item filiæ Regis Henrici II. Galliarum, nuptijs traderetur Archiduci Arneſto Auſtriaco, frueturque vi maritalis ſocietatis Gallicana Regna, quò vnirentur ex Catholici Regis patrimonio Belgicæ Prouinciæ. Quod votum iniuſtam paſſum eſt repulſam. Sed cùm Catholici Regis Philippi animus anxiè verſaretur in Eccleſiæ Catholicæ defenſionem, connubium propoſuit ipſius Iſabellæ filiæ cum Duce Guiſio, origine, & natura Gallo, quod etiam repulſam meruit ab ipſis Catholici fœderis Principibus, nullo alio ductis arcano, quàm & à prima periodo Francici Imperij orto, quòd Gallicana Regna à nullo alio principio, manu, ſanguine, quam Gallo regenda, nec ſubmittenda alijs faſcibus, ſed ex voluntate transferenda, tradendaque propria Gallorum, (63) ab ſceptro (64) excluſis extra proprium limitem natis.

Hæc quidem animorum diſcordia, illa Gallorum mens non ſubmittendi faſces, infixiùs inſita Hiberis à primis Hiſpanici nominis crepundijs, vt omiſsis Reipublicæ Romanæ, & Imperij Regni Gothici exemplis, euincitur ex actis Ildephonſi Regis, cui cùm placuiſſet, ſceptrum Hiſpanum tradere Carolo Magno, intolerabile habitum fuit Gentibus. Sic narrant Hiſtorici: (65) *Proceres Hiſpaniæ ægrè ferre Francorum Imperio ſubdi, Gentis inſolentis, & feræ, non Maurorum ſeruitutem depelli, ſed grauiori propemodum ſeruitute mutari. Hæc pro ſe quiſque, hæc in circulis, hæc plebs, & optimates conquerebantur.*

Addat Ambroſius de Morales: (66) *Supoſe acà à lo que auian ido, y traian concertado, y tomando grandiſsimo peſar los Grandes del Reyno ſe fueron al Rey, y con mucha in-*

(63) Buſiers *dict. lib.* 22. Chiphec. *vindic. Hiſpan. cap.* 7.

(64) *§.* 11. *num.* 25.

(65) Marian. *Hiſtor. Hiſpan. lib.* 7. *cap.* 11. Vincent. Cabot. *diſp. lib.* 1 *cap.* 10. infra *§* 9. *num.* 23.

(66) Ambroſ. de Morales *Chronic. general. lib.* 13, *cap* 48 Beſſold. *diſſert. Nomocopol de Regn ſucceſ. diſſert. lib.* 2. *diſſert.* 1. *num* 5 Richard. Dicter *concl de ſumm poteſt. Imper. concluſ.* 167.

dignacion le dixeron, que embiaſſe à deshazer el concierto, ſino, que le quitarian la obediencia, y alçarian nueuo Rey a ſu contento.

Ex ipſo etiam arcano neceſſaria fuit renuntiatio ad matrimonium, alia poſitione ſuprema attenta. Nam ſi traderetur ſponſa, ſaluo ſuccedendi iure tranſmittendo in filios, & ex illius virtute vniretur Hiſpana Dominatio Gallicanæ, amitteretur (quod abſit) Maieſtas, honor Amphydromialis tot curis, tot bellis comparatus, partus, & coalitus, antepoſitis Gallicanis faſcibus Hiberis, (67) prælatoque Galliæ titulo honori, nominique Hiſpano, vel fortaſsè abſolutè inclyto Hiſpanorum nomine abolito; ſicuti Aurelianenſe, Pariſienſe, Pictauienſe, quorum in ſtemmatibus Regijs nec memoria eſt, nec etiam in hiſtoria, decorata Maieſtate tantùm titulo Regis Galliæ, vt Franciſcum I. Regem feciſſe conſtat, vnum Regis Galliæ titulum ſufficere iactitantem in ſupremitatis ſignum. (68) Mordaciter illo dicterio inuehentem in Carolum V. qui ad propriæ Maieſtatis, honoremque Regnorum, titulos Imperiales, Regios Prouinciarum, ac Dominationum præſeferebat.

Quo tumore feruntur adeò Franci Galliæ Regali titulo contenti, vt quicquid alijs ſucceſsionibus, aut iuribus poſsidendum acceſsit, etiam illuſtre obliteretur, nec nomine vllo cenſeatur. (69) Quin & ſucceſſor Primogenitus Delphinus ſolummodo adeatur, aut Primogenitus Gallorum Regis, violatis ſacris aliorum Regnorum iuribus, contempta pactorum & iurisiurandi Sacroſancta Religione. Audiamus Lymneum: (70) *Titulus Primogeniti filij Regis Franciæ anteponitur, non ſolum titulo Delphini, verum etiam titulo Regnorum, vt probant Tilletus, & Belleforeſtus, exemplis eorum, qui fuerunt Reges Nauarræ, antequàm peruenerunt ad Regnum Franciæ, qui in litteris ſuis præponebant prædicatum filij Primogeniti Franciæ titulo Regis Nuarræ. Idem fecit Rex Franciſcus II. poſtquam Reginam Scotiæ duxerat in vxorem, licet dictum fuerat in pactis matrimonialibus, vt vteretur titulo Regis Scotiæ. Hinc viuente patre appellatus fuit Rex Delphinus; omnes enim Franciæ Regum Primogeniti ad hoc obli-*

gati

(67) Caſſan. *Cathalog. glor mundi, part. 1. conſid 38 concl. 44. nu. 33.* Valdes *de Dignit Hiſpan cap. 15 n 11.* Hoeping *de iur. inſign cap. 6. n 379.* Ioan L mn. *not Franc. lib 2. cap. 6. litter. TTTT.*

(68) Ioan. Lym. *dict. cap 6 lit. LLLL.*

(69) Beſſold. *diſſert. de iur. territor. cap. 2. n. 2.* Ioan Iacob Draco, *de iur. Patric. lib 2. cap 2. in Append. n 9.* Theod. Hoeping *de iur. inſign. cap 22. nu. 160.* Ioan. Lymn. *not. Frãc. dict. lib 2 cap. 6. lit. OOOO. & PPPP.*

(70) Ioan. Lymn. *not. Franc. lib. 2. cap. 21. lit. S.*

gati ſunt, vt vtantur titulo Delphini.

Hac propriæ Maieſtatis Gallicanæ conſeruandæ libidine nota Miniſtris Catholici Regis noſtri, cognitoque dedecore, & diminutione Maieſtatis, quæ Hiſpanis proueniret vnita Hiſpania Gallis, quis iniuſtitiæ notabit factam Regi conſultationem de petenda, & ſtipulanda antenuptialiter renuntiatione? Quis auſus dicere illegitimè à Rege ſubditorum, & Regni Parente petitam, & ſtipulatam? Quid aliud petitione actum, ni gloriam Regni non extenuare, (71) ſed exornare impedita vnione, (72) vtque filio tranſmitteretur ſceptrum incolume, illoque decoratum honore, quo à Patre Philippo III. ſibi tranſmiſſum abſque amiſsione iuris quæſiti Hiſpano Regno, (73) Regi Patri, & Regi fratri, (74) non tantùm ex pacto antenuptiali Reginæ Chriſtianiſsimæ Annæ Auſtriacæ, quandò elocanda fuit Regi Ludouico XIII. ſed ex renouato fœdere in nouis nuptijs Sereniſsimæ Thereſiæ Infantis cum Ludouico Rege XIV.

Sed etſi dicta ſufficerent in repulſam inæqualitatis obiectæ pacto antenuptiali renuntiationis, adhuc ad optandam, curandamque incompatibilitatem, & Regnorum impediendam vnionem, neceſſariò obſtrictus, duplicique innodatus erat vinculo Rex noſter. (75) Primò, quatenus tenebatur agere, ne faſces Maieſtatis manu propria erecti alijs ſubmitterentur. Secundò, quatenus debebat curam impendere pro ſalute publica, agereque ad honorem ſubditorum, vt proprium Regem, (76) inueteratum, ac illuſtrem titulum Regalem conſeruarent, eſſet potens antiqua Regia propago, regerentque Hiſpanos per ſæcula proprii Reges, lingua, veſte, moribus nullatenus adulteratis. Quæ fuit mens celebris Eliſæ Cartaginenſium (77) Reginæ, quæ voluntariè vitam gladio finiuit, nè cùm tanto dedecore cogeretur nubere extero Regi Hyarbæ Maxitanico, ſubditos ſibi dilectiſsimos peregrino Principi ſubderet, notoſque ritus, mores, & veſtes in

(71) *Decret. Cõcil. Toletan. VIII.* relatum à Loaiſ. *fol.* 442. *Et quia eos gloria decorat, ipſi quoque gloriã Regni non extenuent, ſed exornent.*

(72) Ex Alber Gentil. Beſold. *de increm. Imper. cap. 5 num* 4.

(73) *Dict. Decret. Concil Tolet. Vnde non perſonæ, ſed potentiæ ſuæ hæc debere, nõ ambigit: Regem enim iura faciunt, nõ perſona.* Poſt: *Et perpetuò deputentur in iure non habenda parentali ſucceſsione; ſed poſsidenda regali congreſsione, l. 2. in Prolog del Fuerojuzgo,* Bald. *cap. vlt. de ſent. & re iud. & conſ* 159. *lib. 3.* Theodor. Reinſing. *de Regim. ſæcul. lib. 1. dict. clauſ. 3. cap.* 10.

(74) Lex Recared. relata *poſt Concil Tolet. VIII.* Loaiſ. *fol* 445. *Quoniam pro Regni apice probantur acquiſita fuiſſe ad ſucceſſorem tantundem Regni decernimus pertinere, l 4. in Prolog. del Fuerojuzgo.*

(75) *L. 1. & toto tit.* 10. *par. 2.*

(76) Oldral. *conſ. 206. num. 3.*

alia

(77) *Nouell de Sanctiſ. Epiſcop. in princ & cap. 3.* Iuſtin *lib* 18. *Tunc à te Regina caſtigati, ſi pro ſalute Patriæ aſpernerem vitam, recuſaſſem, cui etiam ipſa vita, ſi res exigat debeatur.* Liu. *lib. 3. & lib. 9* Cæſar, *lib. 1. de bell Ciuil.* Veget. *lib. 3. cap. 1.*

alia inuſitata mutaret. Et Iſabella (78) Anglorum, quæ nec admiſsis internorum, externorumque connubijs Ferdinando Auſtriaco, Regique Suetiæ repulſam dedit, nè nupta ſubdito violaretur Sacramentum Maieſtatis, exteroque admiſſo ſubditorum conditio durior conſtitueretur. (79)

Hùc aduoco Galliam ipſam, ni fallor, non immemorem, quòd cum morte Henrici II. ad thronum Gallicanum aſcenderet Henricus Polonorum Rex, intollerabile habitum fuit Polonis propriæ Maieſtatis faſces cum Gallicis miſcere: Vndè conſequens erat in vnione titulum, & ſtemmata propriæ Maieſtatis, aut non præferenda, aut poſtponenda, quarè reiecto iure Regi competenti, preceſque ab eo interpoſitas, dum reditum offerret, deſpicantes, Maximilianum Auſtriacum elegerunt in Regem. (80) Cui electioni, dum locus non eſſet, ſuffectus fuit Stephanus Batorius, qui viuente Henrico Galliarum III. Regnum Polonorum iure proprio, & legitimo tenuit: Tantus amor apud omnes Gentes propriæ gloriæ, nominiſque efferendi, proprioque obediendi Regi, non extraneo.

Sed etſi hoc ius ſupremum, hæc ratio tuendi, conſeruandi, exornandique Maieſtatem, vtque ſint proprij per ſæcula Reges, præcipua ſit inter Gentes, maximaque, & ſupereminens inter Hiſpanos habita, talique ducti deſiderio natiuum nomen non immutandi, honorabileque titulum *Regium* ſupremum in propria Gente venerandi. Quòd cum in fœderis, & amicitiæ ſignum oblatũ eis à Romanis fuiſſet *Imperatoris* nomen in titulum, dedere repulſam: (81) Nè Gothorum virtus, & gloria, adhùc eo nudo vocis ſigno miſceretur cum Romana, quarè ab Ataulpho Vviſogothorum Hiſpanorum Rege, obliterato Romanorum nomine, ſolum Gothorum Regnum dictum, quod Romanorum fuerat, Gothicaque appellata *Regia*, quæ olim Romana. (82)

Æquali etiam, nec præpoſtera ambitione, agitatos Hiſpanos inuenimus erga ſtemmatum, faſcium, inſignium que honorem ſeruandum. Nec ignotum eſt Gen-

tibus

(78) Iuſtin. *dict. lib.* 18 *Atque ita ad populum reſpiciens, iturum ſe ad virum, ſicut præceperant, dixit, vitamque gladio finiuit*, Henric. Arnit. *lib* 2. *Pol. cap.* 2. *ſect.* 12. *nu* 146. *Honeſtam repulſam tulit, Reginãque eſſe maluit, quam Regis uxorem.*

(79) *Authent. de Defenſ. Ciuit. §. Audient: Et omnis gens ſub maiori conſtituta iudice, maiorem ſentiant prouidentiam, l Generaliter § quoties, de fideicommiſ. libert. Contra voluntatẽ defuncti durior conditio conſtituatur.* Oldrald. *conſ.* 206. *num.* 3.

(80) *Conſil. Tolet. IV. cap. vlt. Concil. Tolet. V. Can* 6. & 13 Moin. *de Primog. lib.* 1. *cap.* 2. *num* 11.

(81) Saaued. *Hiſt. Gothic. cap.* 7.

(82) Paul. Oroſ. *lib.* 7. *cap.* 43.

tibus tàm Romanæ Reipublicæ, quàm Imperij ætate per ducentos annos protractum acerrimum bellum cum Cantabris, & Aſturibus, propugnantibus ſe nomine proprio, ſuiſque legibus vſuros, (83) nè ſigna Cantabra (84) poſtponerentur Aquilis Romanorum in ſubiectionis inſigne. (85)

Hæc ingenita Hiberis honoris cupiditas, genuit fundamentalem legem, (86) communi ſenſu Hiſpanorum laudatam, ſcilicèt vt nullus ad Regnum promoueatur extraneus, qui ſtemma Gothicæ Gentis, nobilitatiſque apicem non trahat. Iure enim hoc coarctante Regem, ſubque illius vi conſtituente, quo principio, qua cauſa, turbata Regni lege fundamentali, danda filia abſque renuntiatione extero genero, ſub cuius imperio vnitis Regnis neceſſaria erat mutatio Hiſpanici nominis, Hiſpanique Franci vocandi, vocequè mutata, corruptis veſtibus Gallia fieri, quæ Hiberia dicta fuit, revulſis antiquæ Hiſpanicæ nobilitatis imaginibus, & ſtemmatibus.

Quis talia tolleraturam Hiſpanam credat Gentem, paſſuramque dedecus ſcaturiens ex vnione, ſi fortè accidiſſet, illudque Orbis nobiliſsimum Regnum, gloria primum, origine, antiquitate, virtute, dominatione antecedens, obliteratum, & lætheo immerſum, aut tacito, vel poſtpoſito honore, & prælatos bufones, apes, vel lilia Gallicana, (87) in honoris excellentiam Syrapis Hiſpanorum, ſtoliſque Caſtellorum, & Leonum.

Quis ergò his attentis muſsitare audebit iniquam conſultationem Conſilij Hiſpani petentis renuntiationem? Quis, inquam, proferet ſtipulationem iniuſtam, dùm Regij Miniſtri (vltrà exemplum Caſtellanorum à Rege Ildephonſo petentium, nè Regnum traderet Carolo Magno) tenebantur agere ad conſulendum incorruptam perſiſtentiam honoris Regni, coacti exemplo propoſitionis factæ Regi Ferdinando à Roderico Diaz Viuario, dicto *el Cid*, Caſtellanorum nomine, dum Imperator Henricus II. Hiſpanis propoſuit præſtandum Imperio homagium. Audiamus verba Mariannæ: (88) *Hocque ipſo gladio defendam Patriæ Prodi-*

(83) Paul. Oroſ. *lib. 6. cap. 21. Cæſar parùm in Hiſpania per ducentos annos actũ intelligens, ſi Cantabros atque Aſtures, duas fortiſsimas gentes Hiſpaniæ, ſuis legibus vti ſineret.*

(84) Tertul. *Apol. lib. 2. cap. 16.* vbi Cerda. Diximus latè *tract. de Cõtrau. cap. 13. à n. 26.*

(85) Vvolphang. Laz. *lib. 3. de migrat. gent.* Maiol. Diet. Canic. *to. 5. col. 5.* Theod. Hoeping. *de iur. inſign. cap. 8. num. 134 & cap. 17. num. 246.*

(86) *L. Lex, quæ Tutores, C. de adminiſt. tut.*

(87) Theod. Hoepin. *de iur. inſign. cap. 6. nu. 40. Fama, aiunt plurimi, vulgatum eſt fuiſſe Regibus Franciæ Bufones tres Nobilitatis Inſigne*, Lymn. *notit. Franc. lib. 1. cap. 10. lit. A. Sunt qui antiqua Francorũ inſignia, tres Bufones, vel ranas fuiſſe, eiuſque notas adhuc in nonnullis Franciæ ædificijs publicis extare*, ex Tæbet. Bouch. & Caſaneo.

(88) Marian. *Hiſtor. Hiſpan lib. 9. cap. 5.*

tores,

tores esse nequissimos, quicumque aut ineptæ religionis simulatione, aut præposteræ cautionis specie, diuersum consilium dabunt. Neque maiori cura statuent seruitutem repudiandam, quam illi dominationem appetunt.

Seruitutem esse, si Gentium animos recolimus, proprium non habere Regem, fasceſque, & insignia propriæ Maiestatis alienæ submittere, exteramvè authoritatem colere, nullus dubitat. Ob id Macedones conquestos inuenimus, dum habitum Regum Persarum Alexander induisset, illo facto credentes eiurasse Patriæ nomen, natiuos mores, submisisseque Persicis Macedonicos fasces, & ex Macedonum Rege, habitu induto captorum, factum Satrapam Darij, data subditis mutatione ornatus, seruitute in premium victoriarum. Audiamus Curtium: (89)

Continentiamque, & moderationem in altissima quaque fortuna eminentia bona in superbiam, ac lasciuiam vertit Patrios mores, disciplinamque Macedonum regum salubriter temperatam, & ciuilem habitum velut leuiora magnitudine sua ducens, Persicæ regiæ par Deorum potentiæ fastigium æmulabatur. Iacere humi, venerabundos ipsum, paulatimque seruilibus ministerijs tot victores Gentium imbuere, & captiuis pares facere expetebat. Itaque purpureum diadema distinctum albo, quale Darius habuerat, capiti circumdedit, vestemque Persicam sumpsit; nè omen quidem veritus, quòd à victoris insignibus in deuicti transiret habitum, & ille se quidem spolia Persarum gestare dicebat, sed cum illis quoque mores induerat, superbiamque habitûs animi insolentia sequebatur. Litteras quoque quas in Europam mitteret veteris annuli gemma obsignabat: ijs quas in Asiam scriberet, Darij annulus imprimebatur, vt appareret, vnum animum duorũ non capere fortunam. Amicos verò, & equites his vnaue principes militum aspernantes quidem, sed recusare non ausos, Persicis onerauerat vestibus. Pellices CCC. & LX. totidem quot Darij fuerant, regiam implebant, quas spadonum greges, & ipsi muliebris pati assueti, sequebantur. Hæc luxu, & peregrinis infecta moribus veteres Philippi milites, rudis natio ad voluptates palàm auersabantur; totisque castris vnus omnium sensus ac sermo erat, plus amissum victoria, quam bello esse quæsitum. Tunc cùm maximè vinci ipsos, dedique alienis moribus, & externis, quos tantæ moræ pretium domos quasi in captiuo habitu reuersuros;

(89) Q. Curc. *lib. 6. cap. 11.*

pu-

pudere iam sui regem, victis quàm victoribus similiorem, ex Macedoniæ Imperatore Darij Satrapen factum. Ille non ignarus, & Principes amicorum, & exercitum grauiter offendi, gratiam liberalitate, donisque recuperare tentabat. Sed opinor liberis pretium seruitutis ingratum est.

E contrà verò ingenuitatem innatam, decus, honorem, gloriam, fœlicitatemque conseruari, dum Gentes ducũtur manu, & Maiestate proprij Regis, cui obsequia naturalia, homagia consueta præstentur, & in quo venerentur illustre Regni nomen, & honorarios titulos, absque mutatione morum, linguæ, & vestium, quæ futura censetur, si alienigenæ Principi transferatur sceptrum, (90) dogmate à Virgilio (91) Regibus propalato, præceptoque (vt prima ratio illorum sit exornare Regnum, non perdere) sub precibus Iunonis, quam decantat orantem Ioui pro Latio, & pro Latinorum Maiestate, precantemque, nè dum feriretur pax inter Latinos, & Troas, Latinum mutaretur nomen, nec Latini Teucri vocati Troes fierent. Neque obliteraretur Albanorum Regum titulus, sed fuissent Albani per sæcula Reges; cui voto annuit Iupiter, concessa nominis, & Maiestati Albanorum immutabilitate. Nec ignotum, quot bellis actum inter Romanos, & Sabinos, vt Regno Italo lustrale nomen imponeretur, vsquequò triumvirali duello Horatiorum, & Curiatiorum victrix Roma nomen, Imperiumque firmauit. (92)

Hæc enim, quæ ad summam rerum recepta sunt à prophana politica, notant Sacri Scriptores laudata à Populo Israelitico, (93) dùm Regem sibi petierunt, sicuti habebant cæteræ Gentes, credentibus Israeliticis illa consecutione, se fruituros cœlestibus benedictionibus, (94) & optimo regimine: (95) Sicuti è con-

(90) Petr. Gregor. *de Republ. lib. 7 c. 4 num. 13. Quare cum nouus Princeps alienigena, iuxta id, quod honestum videtur, & erit apud suos, voluerit mores ciuium nouorum aptare, non emendabit, sed perdet Rempublicam.*

(91) Virgil *lib. 12.*

Pro Latio obtestor, pro Maiestate tuorum;
Cùm iam connubijs pacem felicibus (esto)
Component, cum iam leges & fœdera iungent,
Ne vetus indigenas nomen mutare Latinos,
Neu Troas fieri iubeas, Teucrosque vocari,
Aut vocẽ mutare viros, aut vertere vestes.
Sit Latinum, sint Albani per sæcula Reges;
Sit Romana potens Itala virtute propago.

Et postea:

Do quodvis, & me victusque, volensque remitto.
Sermonem Ausonij patrium, moresque tenebunt:
Vtque est, nomẽ erit, cõmisti corpore tantum,
Subsident Teucri; morẽ, ritusque Sacrorum,
Adiiciam faciãque omnes vno ore Latinos.

T uer-

(92) Liu *lib. 1. Ibi Imperium fore, vnde victoria foret.*

(93) Patric. *de Regn. lib. 1.* Ioan. Corras. *l. Ex hoc iure, n. 4. de iust. & iur.* Conan. *lib 1. Comment. cap. 8. n. 8.* KoKier *aphorism Politic. lib. 1. cap. 1. in not. §. vlt.* Ioan. Lemn. *de iur. publ. in addit. lib. 2. cap. 1. num. 40.* Renat. Chopin. *Dom. Franc. lib. 2. tit. 2. num. 6. & 7.*

(94) Abulens. 1. *Reg. c. 8. quæst. 3 & 4. Causa autem erat, quia videbatur eis indecorum esse, quod cùm ipsi essent magnus populus non haberent Regem. Putabant enim magnum esse honorem populi, & quod ipsi prohiberentur hoc honore, erat eis grauis,* Cornel. à Lapid. *eo l. cap. vers. 5.*

(95) Ioseph. *antiquit. lib. 6. cap. 4.* Abulens. & Cornel. à Lapid. *dict. cap. 8. Reg.*

uerſo in dedecus ſibi verti proprium Regem non habere, peccatique pœnam eſſe carere natiuo Principe, translatis Gentibus in extraneam dominationem, non quidem belli iure (96) (vt Babylonijs, Medis, Iſraelitis accidit) ſed ſucceſsiuo, aut hæreditario. (97)

Non etiam ad rem faciunt, quæ ad æqualitatem matrimonialem, aduerſarius congerit: (98) *Neque enim inter Vrbes, vel Prouincias tam acerba poteſt eſſe diſſenſio. An fortè adhuc iræ in ipſis animis viuunt, nec bona fide in gratiã rediere? Sed ea perfidiæ ſuſpicio omninò remouenda. An ignoramus, quanta olim inter vtramque Gentem concordia fuerit? Quẽ enim fugit Gallorum auxilijs exactos Hiſpania faiſſe Sarracenos? Quem non moueat ſacrum illud, & ſolemne, non modò inter Carolum V. Galliæ Regem cognomine Sapientem, atque Henricum II. Caſtellæ Principem, cuius exſtirpe, qui nunc Hiſpaniæ præſunt Reges, ſunt oriundi; ſed etiam inter ſingulos Regni vtriuſque homines fœdus olim ſancitum, quò vt frater fratrem, ſic Gallus Hiſpanum, & viciſsim adiuuare teneretur. An non hæc ſunt inter eas gentes mutuæ beneuolentiæ, & concordiæ clariſsima monumenta? Neque id nos fallit, quàm hæc latè pateant Imperia Regionum, & Prouinciarum varietate: ſed ea quidem magnitudo nihil obſtare poſſet, quominus Diuina ita moderante prouidentia, membra velut diſiecta, ſanguinis, & naturæ iure in vnum corpus conuenirent. Nec tùm rationes illæ, quantumvis ſpecioſæ, quæque facillimè in contrarium duci poſſunt, plus eſſent ponderis habituræ, quàm naturæ leges omnium Gentium conſenſu comprobatæ. Quam enim habet rationem communis hominum vita ad augendas opes, & facultates procliuiorem, aut magis vſitatam, quam ſucceſsionum viam, quæ vt breuiſsima, ſic eſt omnium longè iuſtiſsima? Aut ex quo fonte potius manant illæ ſucceſsiones, quàm ex connubijs, & affinitatibus? Quòd ſi replicare memoriam temporum velimus, & rerum geſtarum monumenta ſcrutari, iam diù eſſe, ex quo Regia vtraque domus ſibi mutua eſt affinitate coniuncta, reperiemus. Ludouicus VII. Rex Galliarum anno milleſimo centeſimo quinquageſimo ſecundo vxorem duxit Iſabellam Alphonſi VIII. Regis Caſtellani; Filia nupſit Ludouico VIII. Philippi Auguſti filio, Anno itidem milleſimo quingenteſimo triceſimo Franciſcus I. Eleonoram Caroli Quinti.*

(96) Dan. *cap.* 5. Herodot. *lib.* 1.

(97) Laté Petr. Gregor. *de Republ. lib.* 13. *cap.* 10.

(98) *Manif. fol.* 131. *Tract. Regin. Chriſtius in Ducat Brabant. fol.* 92. *num.* 10. & 11.

Im-

Imperatoris ſororem in matrimonium accepit. Nullum excluſionis veſtigium in his impreſſum connubijs apparet.

Nam tot, tantaque cumulat, vt difficile ſit breuitate deſiderata reſpondere. Agere enim, vt credatur Hiſpanos, & Gallos concordi vnitate viuere poſſe, idem eſt, quod ordinem velle ſubuertere naturæ, & Aſtrorum influentias, (99) vtque ab Hiſpanis obliterata natiua conditione piorum, beneficorum, religioſorum, veridicorum, (100) glorioſorum, quas omnes laudes adquiſiuit bellica, pariterque pia gens, recipiant iugum impiorum, infidelium, fallacium, ſtolidorum, & inconſtantium. (101) Qua nota Gallos diſtinxere ab Hiſpanis Cicero, & Mamertinus, (102) quodque natura prouida tanto molimine diuiſit, turbato ordine confundatur. (103)

Sicuti & ſupervacaneum, ac inane conuertere animos ad contendendum, vt Hiſpana, & Gallicana ſceptra tanta Regnorum mole vna manu teneantur, & regantur abſque diſcordiarum periculo, imminentique damno, quo contritum, & deturbatum Alexandri, & Romanorum Regnum, & Imperium fuit, ſciſa in partes ingenti Dominatione: Hoc enim tantum conceſſum Hiſpanorum animis, & fidelitati, vt cùm admiratione notauit Politicus Contzen. (104)

Auxilia enim à Gallis Hiſpanis præbita, ex quibus antiqui amoris, & concordiæ ſigna petuntur, ſcitum eſt proueniſſe vltima in periodo Regni Gothorum, nempè cum Barbarorum irruptione premerentur Hiſpani, interque cacumina montium ſecuritatem peterent, tunc quidem Francorum armis in iuuamen aſſertis, conſumpti ſunt, (105) & in ſocios irruptum, quique Barbarorum manus fœliciter effugerant, inciderunt in Gallorum feritatem. Et tamen id vocat Scriptor Gallicam amicitiam, nunquam veriora fatus. In Noſtra verò ætate, obliteratis charitatis, & ſanguinis vinculis, diſſectiſque fœderibus, & concordijs publicis, amicitiam, & pacem cum Othomanis Galli

(99) Bodin. *de Republ. lib. 5. cap. 1.*

(100) Saluſt. *de bell. Catilin. Numquam Hiſpanos prætereà tale facinus feciſſe; ſed Imperia ſæua anteà perpeſſos.*

(101) Cicer. orat. 11. pro M. Fonteio: *An verò iſtas nationes, Religione iuriſiurandi, ac metu Deorum immortalium in teſtimonijs dicendis commoueri arbitramini? Quæ tantum à cæterarum gentium more, ac natura diſſentiunt, quòd cæteræ pro Religionibus ſuis bella ſuſcipiunt, iſtæ contra omnium Religiones. Illæ in bellis gerendis à Dijs immortalibus pacem ac veniam petunt, iſtæ cum ipſis Dijs immortalibus bella geſſerunt. Hæ ſunt nationes quæ quondam tam longè ab ſuis ſedibus, Delphos vſque ad Apollinẽ Pythium, atque ad oraculum Orbis terræ vexandum, ac ſpoliandum profectæ ſunt. Ab ijſdem gentibus ſanctis & in teſtimonio Religioſis obſeſſum Capitolium eſt, atque Iupiter, cuius nomine maiores noſtri ſanctam teſtimoniorum fidem eſſe voluerunt.*

(102) Mamertin. relat. à Petr. Greg. *de Republ. lib. 4. cap. 4. num. 5. Galli ſtolidi, Hiſpani elata iactantis animoſitate præpoſiti.*

(103) Bodin. *de Republ. lib. 5. cap. 1.* (104) Adam Contz. *Politic. lib. 7. cap. 9. n. 3. & ſeqq.*

(105) Ludou. Tudenſ. *Coron. Mundi, Era 748. Non ſolummodò in ſecurationibus Barbarorum, verum etiam Francorum armis ex parte Galliarum conſumpti ſunt*, Saaued. *Hiſtor. Got. hic. cap. 30. num. 79.*

iniere contrà Hiſpanos, & Auſtriacos, vt à Regibus Franciſco, (106) Henricis, & Ludouicis executum fatentur, quodque videretur incredibile, pro licito tutantur Scriptores Francici. (107)

Nec enim loquendum de fœdere Caroli V. Francorum Regis, & Henrici Caſtellæ, cum tempeſtas ea intempeſtiua ſilentio potius, quàm memoria digna ſit.

Connubia autem inter Hiſpanorum Regum filias, & Francorum (108) Reges, relata ab aſſertore, in quibus notat, nullum filiabus excluſionis onus impoſitum, & ex quibus colligit iniuſtitiam noſtræ petitæ, & ſtipulatæ renuntiationis, trahuntur in caſum, cum pacto ſtandum ſit, tùm maximè, quòd ex non petita renuntiatione iurium, illa in ætate orta ſunt incommoda tot, tantaque, vt neceſſe fuerit occurrere præiudicijs, damniſque publicis medio ſtipulandæ renuntiationis, quarè ad matrimonium Violantis filiæ Regis Aragoniæ, & Ludouici Anjuenſis, petita, & ſtipulata fuit ad impediendam vnionem Regnorum, à qua ætate in connubijs idem executum, vt notamus ſuo loco, (109) publici boni, & communis vtilitatis cauſa: cum pars ſit fœlicitatis alieno periculo ſapere, experientia diſcere, & cauere, quod imminet.

(106) Martin. Mager. *aduocat. arm. cap. 7. nu.* 191. & 122. Georg. Schomborner. *Polit. lib. 4 cap. 36.*

(107) Barthol. Gram. *Hiſtor. Gallic. lib. 3.*

(108) *Reſp. in Hiſpan. §. 13. & ſeqq. à num.* 115. *fol.* 128.

(109) *§ 4. à num. 37. & ſeqq.*

§. VIII.

FOEDVS ANTENVPTIALE REGINÆ Chriſtianiſsimæ, firmum, ac legitimè executum fuit, nec nullitatem recepit ex defectu mandatorum.

NIhil intactum, relictumvè fuit à Gallicanis Scriptoribus ad eneruandam virtutem pacti antenuptialis Reginæ Chriſtianiſsimæ. Sed cùm natum, leuatum, coalitumque ſit virtute, vi, ac ſubſtantia iuris Naturalis, Gentium, & Publici, in vanum laborauerunt in illius deſtructionem. Inquit enim aſſertor Gallicanus, in ipſa forma pacti, ineſſe vitium innatum; cum

hi,

hi, qui tantæ rei confectores fuere ad ſtipulationem, & renuntiationem efformandam, poteſtatem non habuerint. Vtque præcludat reſponſioni viam proprio Marte, collectaneaque inſita adulatione vitium effictum, quaſi inſitum in pacto, demonſtrat ſub his verbis: (1) *Negamus enim illam excluſionem vtriuſque Regis Imperio factam fuiſſe. Legatis quippè Reges, quòd ſæpè diximus, in mandatis dederunt, tùm vt pacem componerent, tùm vt iungerent affinitatem. Quæ Cardinalis Mazarinus à Rege Chriſtianiſſimo habuit mandata, vt rebus ipſis, ſic temporibus diuiſa eſſe iam non ſemel monuimus. Diſtincta quoque, & ſeparata Ludouicus de Haro à Rege Catholico accepit diplomata, die quinto Iulij anni milleſimi ſexcenteſimi quinquageſimi noni conſignata. Nihil in ijs de excluſione continetur; nec Hiſpaniæ Legato Imperatum, vt hanc renuntiationem exigeret, aut Cardinali permiſſum, vt ei conſentiret. Vtrique data quidem eſt poteſtas, vt quæ ad pacta dotalia, quæ ad doarium ſpectabant, vnà ſtatuerent; at nihil omninò de renuntiatione, vel excluſione mandatum. Cum itaque pactum illud renuntiationis ab ijs, qui poteſtatem non habuere, initum fuerit in ipſa conuentionis forma, id vitij hæret, quod ſanari nullo modo poteſt.*

(1) *Manif. fol. 144. tract. Regin. Chriſt. iust in Brab. fol. 97. nu. 1. 2. & 3.*

At enim generali illa, & ſolemni clauſula, qua Legatis, quæ ipſis à re communi, & fide ſua facienda viderentur, ampliſſima gerendi poteſtas conceſſa eſt, hoc etiam renuntiationis pactum continetur. Ne illud quidem futurum arbitramur, vt Hiſpaniæ Conſilium hac perditiſſima vtatur defenſione. Quis enim eſt, niſi idem Iuris Ciuilis expers, & legum planè ignarus, qui neſciat generales clauſulas ad ea tantum, quæ mandatum, aut procuratio expreſsis verbis complectitur, referri opportere? Hanc enim habet vim illa formula, vt qui mandata gerunt, quibus viſum fuerit conditionibus, de rebus ipſis, quas in mandatis habent, paciſci, non vt nouas poſsint, & inopinatas clauſulas intexere. Quod ſiid egerint, plus ſibi tribuunt, quam leges ipſæ permittunt. Procurator enim, cui totius rei adminiſtrandæ libera, & generalis data eſt poteſtas, alienare quicquam, vel diſtrahere, niſi ſpeciale mandatum acceſſerit, legibus omninò prohibetur. Par, & vna eſt ratio eius, qui alterius negotia gerit mandato generali inſtructus: is enim non poteſt illius, qui mandauit, iura imminuere; aut ſine mandato ſpeciali iusiurandum alicui deferre, aut cum debitore ſic tranſigere, vt is, cuius vice fungitur, diſpendium aliquod patia-

tur. Id ipſum cùm ratione, tùm ſua authoritate confirmat Clemens V. quod non ſatis æquum videatur, vt res graviores, quàm quæ in ipſo mandato ſunt explicatæ, generalis clauſulæ obſcuritate inuoluantur. Eadem penè ratione vtitur Felinus, cùm negat ea, quæ reticentur, plus habere momenti oportere, quam quæ diſertis verbis concepta ſunt. His aſſentitur Couarrubias, qui ſapienter obſeruat generales illas clauſulas ex ſolemni potius, & vſitata Notariorum formula, quàm ex eorum, qui mandant, voluntate depromi; neque eam vim habere, vt ſpeciale mandatum inducant. In eadem quoque ſunt opinione Montalvus, & Gregorius Lopez, qui leges Hiſpaniæ ſuis commentarijs illuſtrarunt. Ac demum nè in congerendis teſtimonijs longiores ſimus, conſtans eſt, & firma omnium Doctorum ſententia, generales clauſulas mandatis adiectas vltrà res, quæ frequentiùs vſurpantur, quæque naturali quadam cognatione ijs, quæ mandantur, ſunt coniunctæ, nequaquam excurrere. Quod cùm in omni conuentionum genere, tùm maximè in pactis dotalibus, quæ & maioris ſunt momenti, & magis è re communi valere debet. Quid igitur? An illa renuntiatio, de qua nunc agimus, quæque non alicuius hæreditatis ceſsionem, aut aliquam bonorum alienationem, ſed rerum omnium, & Principatuũ abdicationem, atque æternam quodammodo excluſionem complectitur, citrà vllum ſpeciale mandatum effici potuit? Et quidem hoc genus renuntiationum vſitatas connubiorum pactiones, aut ſocietatis virum inter, & vxorem iura non attingit. Aliud quidam longè eſt ab ijs conuentionibus, quæ ſolent vſurpari ad iura cùm quæſita, tùm futura id pertinet; ad Imperia vſque, & Printipatus ſe tollit; tantùm denique affert detrimenti, quantùm vllo æſtimari pretio poſsit. An illud quiſquam induxerit in animum, eam eſſe generalis, & tacitæ cuiuſdam clauſulæ vim, vt rem adeo iuri, legibus, & naturæ alienam Mandatarius poſsit exequi, & eum qui mandauit in id adſtringere, quod concepeis verbis in ipſa procuratione nullo modo continetur? Præſertim cum id Iure Ciuili ſancitum, & vſu publico receptum ſit, mandatis cauſam fieri meliorem interdum poſſe, deteriorem non poſſe. Potuerunt Legati, quæ ad dotem, doarium ſolutionis diem pertinent, quæque in dotalibus inſtrumentis vſurpari ſolent, arbitratu ſuo cauere, augere, minuere: Sed qua illi authoritate, aut filiæ Regis iura naturæ, aut Principi delata iã Imperia, & ſpem omnem ſucceſsionis in paterna Regna præripere, & leges quibus Hiſpaniæ Regnum fundatum eſt, potuerunt con-

uel-

uellere? An generalis clauſula conſtituendæ rei tam nouæ, tam inuſitatæ ius illis, & poteſtatem dedit? Quid, ſi alter ex Legatis, vel vnam Ciuitatem dedere vi illius vniuerſalis clauſulæ auſus eſſet? An Rex cuius in iuſſu Ciuitas dedita fuiſſet, ea ſponſione Legati teneretur? Quanti verò eſt vnius arcis, vel vrbis deditio, ſi ad illam excluſionem, qua nulla maior eſſe potuit, compararetur?

Verùm nè in re tam clara, & manifeſta diutius immoremur, quæque vno verbo explicari poſſunt, pluribus oneremus: hic diſtinctio quædam videtur adhibenda: mandata quippè generalia partim eiuſmodi ſunt, vt omninò eius, qui mandauit negotia, ſinè vllo diſcrimine, vel exceptione complectantur; partim ad res certas, & præſcriptas referantur. Illa vt infinita quodammodo ſint, tamen res dumtaxat vſitatas attingunt; neque enim licet procuratori quicquam aut vendere, aut alienare, niſi ſpeciale mandatum acceperit. Cùm enim huius generis contractus in eorum commodum, qui ſuis negotijs intereſſe non poſſunt, inducti fuerint, in rem abſentium, non eorum debent eſſe detrimento. Sed quæ ità generalia ſunt mandata, vt his tamen certa ſit ſubiecta materies, palàm fit ex ea re, quæ gerenda præcipitur, illa definiri, & circunſcribi oportere. Cur alio vtamur exemplo, quàm eo ipſo, quod nunc nobis eſt in manibus? Quòd Legati ad conciliandas Regem Chriſtianiſſimum inter, & Sereniſſimam Infantem nuptias, mandatum vtrimque accepere, perſpicuum eſt huius vim nuptiarum fœdere velut ſeptam, & pactis dotalibus, quæcumque ſint illa, quæ ſolemni vſu ſunt frequentata, ſic coercitam fuiſſe, vt ad alias res huic fœderi alienas minimè pertineret. Quamobrem id maneat in cauſa, & fixum ſit renuntiationem, quæ iniuſſu eorum, quorum maximè intererat, facta eſt, non magis conſtare poſſe, quam acta quæque publica legitima authoritate deſtituta. Cum enim vim omnem ſuam, & robur hinc trahant, quidquid id eſt, quod detracta poteſtate agitur, hoc ipſo vitioſum eſt, & irritum. Quì enim ſcire poſſumus, an Regina Chriſtianiſſima huic pacto conſenſerit, vndè voluntatem eius, niſi ex ipſo mandato licet interpretari? Cumque de illa renuntiatione nihil Legati in mandatis habuerint, profectò ſequitur pactum illud conſenſu deſtitutum valere non poſſe.

Cùm verò non numero Doctorum aliàs agentium, nec ad rem loquentium, ſed vi rationum ad examinandum ingredimur, an deducatur vitium aliquod, vel an

lar-

laruatum ſit,& effictum ad eneruandam vim iuſtitiæ, quæ ſeſe exierit ex pacto,cum nec ex ipſo,nec ex mandatarijs nomine Principum celebrantibus ſcrupulosè rimando appareat vllum.

In omni enim re præcipuè tanta, etſi mandatorum defectus primatum teneat, cùm tamen iuris gnaris, & veri zœlotibus conſtet, nil legitimum defuiſſe in celebratione pacti, vt firmum foret;ideòque amittenda videretur tam friuolæ oppoſitionis reſponſio. Attamen, vt ignaris, & inſipientibus(quorum magnus eſt numerus,in aulis Principũ præcipuè,teſte (2) Comminео)etiam iuſtitia pateat,qua acta eſt omnis res fœderalis, breui ſtylo conabimur detegere:(3) *Mentitis coloribus ornatum Gallicanum tractatum*, adiunctaſque illi eſſe laruas quaſdam, & vana iuſtitiæ ludibria ad euacuãdam renuntiationem ornatu, & decore legitimitatis, rationis,& æquitatis,quibus concepta,& parta fuit.

(2) Felip. de Comin. *temor. cap.* 57.

(3) *Verba ſunt Scriptoris Tractatus,fol.* 96. *num.* 1.

REGIA MANDATA, QVORVM VIRTVTE fœdus antenuptiale actum, & executum à Ludouico de Haro, & Cardinali Mazarino,legitima fuere forma,& ſubſtantia, omneque ab eis promiſſum, pollicitum,& ſtipulatum legitimum, firmumque abſque nota nullitatis.

NOtum eſt Mundo,& Gentibus, Gallique fatentur, quod fœdus antenuptiale initum ad ſponſalia Regis Chriſtianiſsimi,& Sereniſsimæ Infantis Caſtellæ,actum, & executum fuit à Ludouico de Haro, & Cardinali Mazarino, ſub poteſtate, & authoritate Regiorum mandatorum,Catholici Regis expediti Matriti 5.die Iulij anno M.DC.LIX. Chriſtianiſsimi verò, apud Lutetiam Pariſiorum 21. eiuſdem menſis,& anni.(4).

(4) *Dict. Traſt. Reginæ Chriſt. in Braban dict. fol.* 97.

Sed antequàm ad illarum virtutem, & authoritatem deſignandam deueniamus, notanda ſunt duo iuris inuiolabilia axiomata. Primum, quòd patres non tantùm legitimam ſuſtinent perſonam ad pactandum pro filia futura ſponſa, ſed quòd eis incumbit onus ſtipulandi, pactandique antenuptialiter, abſque filiorum,

aut

aut filiarum interuentione, perſonali aſsiſtentia, aut mandato; (5) & pacta, fœdera, quidquidque eo fine ante nuptias ab eis detur, aut promittatur, firmum, legitimumque habendum. Nec attento tantùm iure Romano, ex quo matrimonia filiarumfamilias abſque parentum voto nulla erant, ſed communi, & placito ſcribentium. (6)

Quod præcipuè in vſu eſt more Principum attento, in quorum reuerentiam fœdera antenuptialia per interpoſitas parentum, aut agnatorum perſonas expediuntur. (7)

Qualiter executum (omiſsis antiquitatis exemplis) inuenitur in tractatu connubij Margaretæ ſororis Regis Anglorum, & Comitis de Charaloys à fratre Rege acto, & executo; & in Matrimonio Ferdinandi Infantis Luſitaniæ, filij Regis Sancij, & Ioannæ Flandriæ Comitiſſæ, cura, & amore inito Mathildis (8) amitæ ſponſi. Similiter in tractatu Matrimoniali Caroli Ducis Normaniæ, fratris Ludouici XI. Regis Francorum, & Mariæ filiæ Ducis Burgundiæ, perfecto manu Comeſtabilis Galliæ; ſed vt narrat Comineus, (9) variè manu diuerſorum Principum agitatum hoc connubium, vſquequò tradita fuit Maria Maximiliano Auſtriæ Duci, authoritate, & interuentione Ducis Longauillæ. (10) Laudatum item fuit Matrimonium Ludouici XII. Francorum, & Mariæ ſororis Regis Anglorum: Antenuptialia fœdera Caroli pueri (tunc Ducis Lucemburgenſis, poſt Hiſpaniarum Regis, & Imperatoris) & Claudiæ filiæ Ludouici XII. Francorum: Necnon Eleonoræ Imperatoris ſororis, & Franciſci I. Sponſalia Caroli filij ſecũdi eiuſdem Regis (11) cum vna ex filiabus Imperatoris promiſſa in fœdere Creſpenſi Parentum nomine, inita fuerunt abſque filiorum nubentium interuentu, aut mandato. Superuacaneum enim, potius quam vtile eſſet exemplis onerare aures. Sed nec omittenda fœdera antenuptialia Catholici noſtri Regis Philippi, & Eliſabethæ Borboniæ; Chriſtianiſsimi Ludouici XIII. & Annæ Auſtriacæ, inita executa, & firmata vi, & authoritate Regiorum mandatorũ Philippi III. Patris ſponſæ à Duce

(5) *Toto tit ff & C. de pact. dotal. cap Veniens, de eo qui cognauit conſang vxor. Iuæ, cap Si quis parentis 31. quæſt. 3. Si quis parentis fidem fregerit ſponſaliorum, cap. Vbi non eſt 30. q. 2. cap. Ex litteris de ſponſalib.* vbi Scribent. *cap. Vnic. de deſponſat. impuber. in 6.* Couar. *cap. Quamuis pactum, par. 2. cap. 3. num. 2.* Latè Thom Sanch. *de Matrim. lib. 1. diſp. 23. q. 3. & diſp. 24.* Fontanell. *de pact. nuptial. part. 1. clauſ. 4. gloſ. 9. part. 4. per tot.* Baſil. *de Matr. lib. 1. cap. 14.*

(6) *L. Paulus, de ſtat. homin. l. 2. l. Oratione, de rit. nupt. l. 2. C. de nupt. §. 1. Inſt eod.* vbi Scrib. latè Baſil. *de Matrim. lib. 1. cap. 1. §. 2. à num. 15.*

(7) *L. fin. de ſponſal. Et ferè plerumque conditiones, interpoſitis perſonis, expediuntur.*

(8) Suer. *Annal. de Fland. lib. 8. ann. 1211.*

(9) Felip. de Comin. *memor. cap. 57.*

(10) Paul. Æmil. *de geſt. Francor. in Ludou. XII.*

(11) Sandou. *Hiſtor. Carol. V. lib. 6. §. 10.*

Paſtranenſi Legato, nomine verò Reginæ Matris ſponſi à Duce de Humane, filiorum nubentium abſente authoritate, ſcripto, & verbis. (12)

Secundum iuris axioma laudatum ſenſu, & ſententia ſcribentium eſt, quod ſponſus futurus in pacto ante nuptias legitimè pollicetur, & ſtipulatur, (13) ſponſam futuram pro dote promiſſa, alijſvè ex cauſis in pactum deductis, renuntiaturam iura, actiones, hæreditates, ſucceſsioneſve ei competentes ex quocumque principio, origine, & cauſa.

Ex his duobus elementalibus iuris principijs, quibus vireſcit corpus pactorum antenuptialium, germinata fuit authoritas mandatorum Regiorum, quorum virtute iuſtè proceſſerunt Ludouicus de Haro, & Cardinalis Mazarinus, ad ſtipulandam renuntiationem ad fœdus antenuptiale ineundum, & quidquid ab eis actum, firmum, ac ratum dicendum abſque illegitimitatis infirmitate. Indè prouenit, quòd vitium inhærere non potuit in re ſtipulata, & promiſſa, neque vtique in promiſsione renuntiationis, nõ enim ex eo, quod declamat Gallicus aſſertor: *Quod etſi vtique data eſt poteſtas, vt quæ ad pacta dotalia, quæ ad doarium ſpectabant, vnà ſtatuerent, at nihil omninò de renuntiatione, vel excluſione mandatum: Ac quòd generalis illa, & ſolemnis clauſula, qua Legatis, quæ ipſis è re communi, & fide ſua facienda viderentur, ampliſsima gerendi poteſtas conceſſa eſt: Tantùm vim teneat, vt qui mandata agunt de rebus ipſis, quas in mandatis habent, poſsint paciſci, non vt nouas, & inopinatas clauſulas valeant intexere*: Quarè notat, quòd cùm pactum renuntiationis ab his, qui poteſtatem non habuere, initum fuerit, in ipſa conuentionis forma, id vitij hæret, quod ſanari nullo modo poteſt, nec ſubſiſtere ſtipulata renuntiatio, tanquam legitima authoritate orbata.

Etenim, ſi iuris principia in promptu ſint conferentia mandatarijs legitimitatem, & authoritatem, etiam inter priuatos, inueniemus diuersè conſtitutum, ac receptum ſecundum rerum, ac negotiorum poſitiones; ſed cùm de mandatis ad ineundum fœdus antenuptiale controuerſia ſit, excluſis principijs

(12) Barthol. Gramond. *lib.* 1.

(13) Afflict. *deciſ* 295. Gramat. *deciſ.* 209. *n.* 99 Surd. *conſ.* 3 *num.* 4. Boer. *deciſ.* 3. *num.* 16 Pote, *de poteſt. Proreg. tit. de ſucceſ. mulier. tit.* 9. *à n.* 10. Franch. *deciſ.* 614. Molfeſ. *tit. de renunt. quæſt.* 11. *à n.* 24. Donad. *de renunt. cap.* 7. *à num.* 2. & 19. Barth. Kellemb. *de renunt. illuſtr. fœmin. quæſt.* 11.

generalibus, quibus in ſuam ſententiam Gallicanus vtitur Scriptor, etſi in illius repulſam adſit diſpoſitio, & mens dicentium, executa authoritate mandatarij habentis clauſulam cum libera, & generali adminiſtratione, legitima eſſe, iuſta, & exequibilia. (14) Adhuc tamen intrà noſtri fœderis naturam veritatem aperiemus.

Concors eſt ſententia Doctorum fulcita iuris regulis, quòd mandatum cum clauſula generalis adminiſtrationis legitimum, & ſufficiens ſit ad omnia ſpeciale mandatum requirentia, præcipuè cum agitur in re, oneroſoque pacto, non in merè liberali, & gratuito: quarè ad renuntiandum per ſtipulationes antenuptialiter, (15) cum liberalitatis, & gratitudinis nomen amittant, oneroſæque habeantur, quidquid agitur virtute mandati generalis, habentis clauſulam cum libera adminiſtratione, iure, facultateque agendi omne, quod ipſe mandans facere poſsit, legitimum euadit, & firmum, (16) maximè ſi ad renuntiationem ſtipulandam adſit cauſa, vel exemplar, quo conſtet in contractibus ipſius qualitatis, & naturæ ſimilis forma ſeruata, ac conditio eiuſdem tenoris appoſita.

Cùm ergò corruerent ad renuntiationem ſtipulandam cauſa publica pacis orituræ ex fœdere antenuptiali inito, renuntiatione inrerueniente, moſque maiorum exemplificans pacta ſimilia, executa interuentu ſimilium mandatorum, qualia fuerunt antenuptialia Regum Catholici Philippi, & Reginæ Eliſabethæ, Chriſtianiſsimi Ludouici, & Reginæ Annæ, inita mandatorum generalium authoritate, etſi renuntiationes iurium, ac ſucceſsionum pollicitæ, & ſtipulatæ fuerint, idem cenſendum de pacto Reginæ Chriſtianiſsimæ, de quo eſt contentio, etiam mero iure ordinario attento.

Et quamuis hæc ſufficere credebantur in repulſam communium ſententiarum, quæ à Gallico aſſertore indiſtinctè cumulantur, adhuc notandum, quòd in hac Regia contentione diuersè iudicandum eſt, tàm circà virtutem, quàm formulam mandatorum. Agitur enim de re ſumma per Principes Supremos, inter quos in-

(14) *Cap. Qui ad agendum, de Procurator. lib. 6. l. Procurator cui, eod. tit. l. Tranſactionis, de tranſact.* vbi Bart. & *in l. Mandato generali eod. tit.* Iaſ. *in l. Reſcriptum. §. vlt. n. 3. de pact.* Ruin. *conſ. 43. num. 6. lib. 3.* Crauet. *conſ. 750. n. 8.* Mantic. *de tacit. conuen. lib. 7. tit. 15. nu. 35. 36. & 43.* Petr. Gregor. *lib. 49. Syntagm. cap. 4. num. 10.* Olluald. *comment. lib. 18. cap. 12. tit. vlt.* Couarr. *lib. 1. var. cap. 6. num 2. & 3.*

(15) Iaſ. *l. Omnes populi, num. 42. de iuſt. & iur.* Nat. *conſ. 503. n. 3.* Menoch. *conſ. 252. nu. 18* Beer. *deciſ. 155. nu. 29.* Fuſar. *de ſubſtit. q. 308. num. 54.* Philip. Schiniſch. *de fide icom. familiar cap. 6. num. 45.*

(16) *Dict. l. Procurator. dict. l. Tranſactionit, dict. cap. Ad agendum*, & DD. adducti, *num. 13.*
Gloſſ. *in l. Si hominem, de Procurat.* Bald. *l. Nã & nocere, notab. 1. de pact.* Cancer. *variar. par. 2. cap. 14. à num. 1.*

admiſsibilis eſt vſus tabulariorum formulantium clauſulas ex trito, ac communi ſtylo, potius quàm ex paciſcentium, aut mandantium voluntate. Quarè non diſcutienda virtus mandati ex communibus regulis, ſed ex ortis, ac deductis à iure Publico, Fœciali, ac Legationum.

Hoc enim (Legationis inquam) iure attento ad fœdera, & ad pacem ineundam, neceſſaria ſunt Principum mandata, (17) qnæ cum fœcialibus Legatis, Ambaſiatoribus, Plenipotentiarijs, publiciſque Miniſtris demandentur, ad reſque publicas, ſic ſupremam originem, maximam authoritatem, virtutem, & poteſtatem tenent, ſicque præexcellentem, etſi verbis generalibus concipiantur, vt quidquid illa authoritate actum, ac executum, inuiolabili ſacra firmitate fruatur.

Mandata enim Regia Fœcialibus data ad res ſummas, præcipuè ad pacem ſtabiliendam (qualiter decantata à Virgilio ad petendam optatam (18) Lauiniam, feriendamque concordiam cum Latino Rege, & credita à Senatu Romano ad res Græcorum, bellumque Antiochi) cum ad res publicas cõcedantur, in quibus prouidere tantùm poſſunt, quæ præuiſa, quamplura verò in eis ſint, ſuprà humanam prouidentiam, in vſu eſt ea forma expediri, vt non omnia ſpecialiter inſerantur, quæ agenda ſunt, ſed ea, quæ conferant omnimodam poteſtatem agendi, quæ è re fuerint mandantis; cætera verò ſingularia ſub generali poteſtate cõtenta commendata remanent dexteritati, fidei, conſilioque Fœcialium, ſeu Legatorum, attenta occaſione, & momento rerum gerendarum, ſalutemque Principis pro lege habentium, capientiumque ex inopinato conſilium præſens, quamuis in mandatis inenunciatum, cùm fortaſsè eueniat, vt ex longinqua expectatione noui mandati, occaſione labẽte, amittatur publica Principis ſalus, & Reipublicæ. (19)

Hinc inuentum, vt ſecretæ inſtructiones (20) tradantur Fœcialibus, ex quibus agenda res, ratioque expedienda expenſis rerum mutationibus: quarè ad fidem, & authoritatem pactorum fœderalium, non ſollicitius inſpectandæ mandatorum formulæ, neç for-

mu-

(17) Martin. Schoc. *de Pace, cap.* 6.

(18) Virgil. *Æneid.* 7. *Donaque forte viro, Pacemque exponere Teucris.*

(19) Liu. *lib.* 32.

(20) Brun. *de legat. lib.* 1. *c.* 11 Carol. Paſchal. *legat cap.* 56. & 57. Ke-Kerman *diſp.* 33. *theorem* 9. Kirner. *de legat. c.* 7. *à num.* 20. Beſſold. *de legat. cap* 7. *num* 4.

mulanda poteſtas ex verbis; ſed id omne, quod polli-citum, promiſſum, ſtipulatum à Legato mandatorum generalium authoritate, vt æquum, iuſtũque, & legiti-mum laudandum eſt: & adeò arctans, ligantque Regis mandantis manus, vt contrà promiſſa, ac ſtipulata re-clamationi locus non ſit.

Quæ ſic iure Publico, ac Gentium recepta ſunt, ſic Legationis, & Maieſtatis arcano laudata, (21) vt om-ne, quod mandati generalis fœcialiter renuntiatum, remiſſum, traditumque ſit, ſeu publicum, ſiue priua-tum incommodum adferat, ſuſtinetur, etiamſi ſu-prema Dominia in Domanium diuerſi, & exteri Prin-cipis transferantur, vt de mandatis conceſsis Legatis Latini Regis notat Kirnerius. (22)

Dignoſcamus autem vtrùm (non tantùm attento hoc ſupremo Legatorum iure, ſed communi priua-to) mandata Regia ad fœdus antenuptiale Reginæ Chriſtianiſsimæ à ſuis Regibus data Ludouico de Ha-ro, & Cardinali Mazarino, ſpecialia fuerint ad res tantum, quæ ad dotem, ad doarium, & ad ſolutio-nis diem pertinebant, an eis libera, & generalis po-teſtas credita fuerit faciendi, quæ è re communi, & fide ſua facienda viderentur? Verba enim, quibus mandatum Regis noſtri conceptum, hæc ſunt: *Ad quæ præfatum D. Ludouicum facio, creo, & conſtituo meum Actorem, Mandatarium, & Commiſſarium cum libera, & generali facultate, ſcilicèt vt faciat, & facere poſsit circà prædicta id omne, quod egomet ipſe poſſem, quamuis tale ſit, quod ſpecialiſsimam meam requireret commiſsionem, de qua ſpecialis, aut expreſſa mentio facienda foret.*

Cum verò à Rege Chriſtianiſsimo optima ratio coniugij expectaretur, vt pacis mandata concede-ret, vſus eſt vberioribus formulis, vt ex eis euincitur: *Ludouicus Dei Gratia Franciæ, & Nauarræ Rex, Cha-riſsimo Nobis, & Dilectiſsimo Conſobrino Cardinali Mazarini ſalutem: Quandoquidem in Pacis tractatu inter Nos, & Noſ-trum Chariſsimum, Dilectiſsimum, ac Bonum fratrem, & Auun-culum Hiſpaniarum Regem D. Philippum Quartũ inito & à noſtris Plenipotentiarius iam ſubſcripto die quarta præſentis menſis Iunij, pactum fuerit, & conuentum quod Vos noſter præfa-*

tus

(21) Brun. *dict. lib* 1. *c.* 9. KeKerman. *dict. diſp.* 33. *theorem* 9 Kir-ner. *dict c.* 7. *à num.* 25. Beſold. *ac fœder. iur. c. p* 6. *num & dict cap.* 7. *num* 4. Carol. Paſch. *legat. dict c.* 56 *&* 57.

(22) Kirner. *dict. tract. de legat. c.* 1. *num.* 8. *Quo, ad verò Regem erat cauſa publica; quod in illo duello, bel i finis verteretur, vt victori, & Regis filia, & Reg-num dotale cederet.*

Para lo qual hago, crio, y conſtituyo al di cho Don Luis, por mi Actor, Mandatario, y Comiſſario, cõ libre, y general facultad, para que haga, y pueda ha-zer en razon de lo re ferido, todo lo que yo miſmo pudiera, aun-que ſean tales las co-ſas que requieran eſpe cialiſsima comiſsion mia, de que ſe huuie ra de hazer eſpecial, ò expreſſa mencion.

Facultas Regis Chri. ſtianiſsimi, ſuper Tra. ctatu Pacis, & Ma-trimonij.

Luis, por la gracia de Dios, Rey de Fran-cia, y de Nauarra, à nueſtro muy Caro, y muy Amado Primo el Cardenal Macerini, ſa lud. Como por el Tra-tado de la paz, hecho entre Nos, y nueſtro muy Caro, y muy Ama

do,

do, y buen Hermano, y Tio el Rey de las Eſpañas D. Felipe Quarto, que ſe ha firmado por nueſtros Plenipotenciarios, en quatro del preſente mes de Iunio, ha ſido acordado, y conueniendo, que vos nueſtro dicho Primo, como nueſtro primero, y principal Miniſtro; y el primero, y principal Miniſtro de nueſtro buen Hermano, y Tio, auiades de paſſar ambos ſin dilacion a las Fronteras de los dos Reynos, proueidos de poderes ſuficientes, para conuenir juntos, entre otras coſas, de las condiciones reciprocas de nueſtro caſamiento, con la Sereniſsima Infanta de Eſpaña Doña Maria Tereſa, hija Primogenita de nueſtro dicho buen Hermano, y Tio, que por el dicho Tratado de Paz hemos declarado deſearla para nueſtra Eſpoſa, por la ſingular eſtimacion que hazemos de ſu perſona, y de ſus raras, y excelentes prendas de vna tan gran Princeſa, y que nueſtro Hermano, y Tio ha declarado tambien en el miſmo Tratado por ſu Plenipotẽciario, ſer ſu intencion, concedernosla; mayormente teconociẽdoſe por otra parte, que el dicho caſamiento ſerà el medio mas ſeguro, para afiançar la duracion de la dicha Paz, y quedar nueſtra amiſtad, y alîança cõ nueſtro dicho buen Hermano, y Tio mas indiſ-

tus conſobrinus, vt noſter primus, & præcipuus Miniſter; necnon & primus, ac præcipuus Miniſter noſtri boni Fratris, & Auunculi ſine vlla mora ad vtriuſque Regni limites euntes ſufficientibus facultatibus muniti, ſimul conueniatis, & conferatis inter alia de reciprocis conditionibus noſtri coniugij cum Sereniſsima Infante Hiſpaniarum Domina Maria Theraſia, filia primogenita noſtri præfati boni fratris, & auunculi, quàm in dicto pacis tractatu Nos in ſponſam appetere declarauimus ob ſingularem eam æſtimationem, quam de ipſius perſona, & de eximijs, & præclaris dotibus tam magnæ Principiſſæ facimus: Sicque etiam noſter frater, & auunculus in eodem tractatu per ſuum Plenipotentiarium ipſam nobis concedere annuit: Cognoſcentes itidem alia ex potiſsima parte, quòd prædictum Matrimonium efficaciſsimum erit medium ad dictæ pacis durationem arctius firmandam, & vt noſtra amicitia, & confœderatio cum noſtro præfato bono fratre, & auunculo indiſſolubilius innodetur in Chriſtianorum bonum, ac vtilitatem, noſtrorumque ſubditorum communem quietem: Ob id, & ob plenam confidentiam de tua ſufficientia, ò noſter præfate Conſobrine Cardinalis Mazarini, & de tua fidelitate, prudentia, experientia, & ſollicitudine in quacumque occaſione ſerius, & diligentiſsimè exhibitis, & nobis notis, tibi commiſsimus, ordinamus, & deputauimus, committimus, ordinamus, & tenore præſentis tua manu ſubſcriptæ deputamus, ad conueniendum, & pactandum, vel cum præfato primo, & præcipuo Miniſtro chariſsimi noſtri fratris, & auunculi Hiſpaniarum Regis, vel cum alijs ſuis Miniſtris, aut Deputatis, ipſius in ſcriptis facultatem debita cum forma habentibus ad pactandum, capitulandum, & conditionandum de prædicto Matrimonio inter Nos, & præfatam Sereniſsimam Dominam Mariam Theraſiam, filiam primogenitam prædicti Domini Regis Catholici: de tempore etiam, & loco, vbi ſit celebrandum, tùm per verba de præſenti, tùm alia quauis forma concludendum, & perficiendum iuxtà ſancta decreta, & Canones Eccleſiæ Catholicæ, Apoſtolicæ Romanæ, ad conferendum itidem de dote, & doario, ac eorum aſsignatione, & de terminis ſolutione prædictæ dotis: Necnon, & ad dandas, & acceptandas ex vna, & altera parte quaslibet ſecuritates, pollicitationes, et obligationes neceſſarias ad plenam executionem eorum omnium, in quæ per te conuentum fuerit, et ſancitum: Item ad promittendum noſtro nomine, quod ratificabimus, et acceptum habebimus quidquid à te factum, dictum, aut conuentum fuerit circa

ef-

effectum dicti Matrimonij, & generaliter circa omnia ſuperius enarrata: In cæteris etiam circunſtantijs, & dependentijs ad ſtipulandum, procurandum, petendum, agendum, concludendum, & ſubſcribendum eo ipſo modo, quo Nos illa omnia faceremus, & facere poſſemus, ſi perſonaliter adſtaremus, quamuis in hoc caſu facultas requiratur ſpecialior, quam quæ in præſenti actu continetur. Promittentes bona fide, & verbo Regio, tenore præſentium: Quod Nos gratum, ratum, firme, & ſtabile ſemper habebimus, ratificabimus, adimplebimus, & exequemur quidquid à te factum, dictum, ſtipulatum, procuratum, demandatum, actum, concluſum, conuentum, et ſubſcriptum fuerit ad effectum dicti Matrimonij, et omnium ex eo dependentium, & nunquam directè, vel indirectè in contrarium ibimus, nec veniemus: Ad hunc ergò effectum tibi dedimus, et damus plenam facultatem, authoritatem, commiſsionem, et ſpeciale mandatum, talis enim eſt noſtra voluntas.

Sacra huius mandati authoritas, & poteſtas Maieſtatis à formula concepta ſub his verbis: *Eo ipſo modo, quo Nos illa omnia faceremus, et facere poſſemus, ſi perſonaliter adſtaremus, &c.* Æquipollentibus ſummæ authoritati creditæ verbo *Alter Nos*, maximæ ſuperioritatis, qualiter deſcribitur à iuris Scriptoribus, &

diſſoluble al bien, y ventaja de la Chriſtiãdad, y el repoſo comũ de nueſtros ſubditos. Por eſta cauſa, y la plena cõfiança de la ſuficiencia de vos nueſtro dicho Primo el Cardenal Mazerini, y de vueſtra lealtad, y prudencia, experiencia, y diligencia, de que nos auets dado pruebas tan importantes, y ſeñaladas en todas ocaſiones, os hemos cometido, ordenado, y diputado, cometemos, ordenamos, y diputamos por la preſẽte, ſeñalada de vueſtra mano, para conuenir, y acordar, ſea con el dicho primero, y principal Miniſtro de nueſtro dicho muy Caro Hermano, y Tio el Rey de las Eſpañas, ò otros ſus Miniſtros, y Diputados, teniendo ſus cartas de poder, expedidas en buena, y

Pol-

deuida forma de pactar, capitular, y condicionar el dicho caſamiento entre Nos, y la dicha Sereniſsima Infanta Doña Maria Tereſa, hija Primogenita del dicho Señor Rey Catolico, del tiempo, y del lugar, donde ſe huuiere de celebrar, ſea por palabras de preſente, ò de otra manera, para concluirle, y perficionarle, ſegun los Santos Decretos; y Canones de la Igleſia Catolica, Apoſtolica, y Romana; y de acordar la dote, y doario, y aſsignacion de ellos, de conuenir en los terminos, y pagamento de la dicha dote, y de dar, y aceptar de vna parte, y otra las ſeguridades, promeſſas, y obligaciones, que fueren neceſſarias para cumplimiento, y execucion de todo lo que ſe huuiere conuenido, y acordado por vos; y prometer en nueſtro nombre, que lo ratificaremos, y tendremos por agradable todo lo que por vos ſerà hecho, dicho, y conuenido para efecto del dicho caſamiento, y generalmente en todo lo que arriba queda referido, y en las demàs circunſtancias, y dependencias podais eſtipular, procurar, pedir, negociar, concluir, y firmar, todo de la miſma manera que Noſotros hariamos, y podriamos hazer, como ſi en perſona eſtuuieramos preſentes, aunque el caſo pida poder mas eſpecial de lo que contiene el preſente, aunque aqui no eſté contenido, prometiendo en buena fee, y palabra de Rey, por la preſente, auer por agradable, y tener por firme, y eſtable para ſiempre, ratificar, cumplir, y executar lo que por vos fuere hecho, dicho, eſtipulado, procurado, demandado, negociado, concluido por vos, acordado, y firmado al efecto de el dicho caſamiento, y de todo lo que dependiere de él, ſin jamàs ir, ni venir directa, é indirectamente en contrario. Y para eſte efecto os hemos dado, y damos pleno poder, facultad, autoridad, comiſsion, y mandamiento eſpecial, que tal es nueſtra voluntad.

Politicis, ſic etiam ornauit Legatum, deditque (23) authoritatem, ac poteſtatem abſolutam ſtipulandi, & renuntiandi, vt ab eo executa, nulla dici non poſsint mandati defectu.

Sed adhuc extra iuris mentem, & ſcribentium ſententiam eſt fœdus antenuptiale, de quo contentio, cum ad illud ineundum, petendam, & ſtipulandam renuntiationem, vi mandatorum coactos Legatos fuiſſe comperimus, nec aliter agere, nec paciſci poſſe, quia etſi muneris authoritate poſſent fœdus inire datis legibus, ac conditionibus è re communi, & fide ſua, (24) ſalutem publicam pro lege habentes; attamen cùm Ludouicus de Haro in mandatis habuiſſet, vt antenuptialiter renuntiationem paciſceretur, aliàs nec Matrimonij, nec pacis fœdera feriret, fidelitate obſequij vltrà ſibi iniunctum agere non potuit. Audiamus, etſi iam aliàs repetita verba aſſertoris noſtri: (25) *Cùm itaque Cardinalis Mazarinus Hiſpanos ita obſirmatos cerneret, vt ab ea ſententia deduci non poſſent, ac ſubindè vereretur, nè ſi re infecta diſcederet, inuidia omnis penes Galliam eſſet, quòd vanum terrorem prætexens, omnem ineundæ concordiæ ſpem incidiſſet, omninò ex fide ſua, & prudentia eſſe duxit, neglecta inutili clauſula, quæ nec Regi obeſſe poſſet, nec executioni mandari, niſi omnia violarentur iura, paci, & tranquillitati Orbis Chriſtiani conſulere; neque id committere, vt ſua culpa totius Europæ ſpes in irritum caderent.*

Cùm verò hæc pura acta ſint rei fœderalis, nec (vt ex ipſis rebus conſtat) feriretur pax abſque connubio, connubiumque abſque renuntiatione. Quo iure, quo arcano obijcienda pacto antenuptiali vitia illegitimitatis, laruæque ex defectu formæ, contrahentium impotentia, nullitateque mandatorum, ni ab iis, qui mentitis coloribus denigrare fœdus conantur, nudareque illud ornatu iuſtitiæ, & veritatis, quo ab origine decoratum fuit?

Sed vt contentio ratione legitima dirimatur, notandum eſt; quod etſi Legati Regij, attento iure fœciali, poteſtateque eis conceſſa, legitimè renuntiationis fœdus inire poſſent, authoritatemque neceſſariam pacto commodare. Attamen iure Maieſtatico docti (ex

(23) Ex Zuario, & alijs, laté Solorçan. *de Gubernat. Indiar. lib. 4. cap. 9 num. 10. & 11.*

(24) DD. adducti, *num. 21.*

(25) Manif. *fol 15. Refertur §. 6. n. 20. Tract. Regin. Chriſtian. ius in Ducat. Braban. fol. 14. num. 5.*

quo

quo receptum, vt ad infalibilitatem,& immutabilitatem promiſsi Principum ratihabitio interueniat, (26) quà promiſſa irretractabilitate firmantur, (27) obliterata quacumque illegitimitatis nota, ſequentes Scipionis dogma,qui etſi poteſtatem ineundi fœdera habuit,ex qua pacem legitimam dedit Carthaginenſibus, attamen ratihabendam à Senatu decreuit,qua ſolemni formula inuiolabilis manſit) (28) In ipſis enim fœderibus Antenuptiali,& Pacis,(29) pollicita fuit Regum ratihabitio,executa ſub ſacroſancta iurisiurãdi Religione (30) (vt notauimus)à Rege noſtro Catholico die 1. Decembris,à Chriſtianiſsimo 24. Nouẽbris anni 1659.

Quo ex capite claudicare illorum virtutem dicendum, ſiue Maieſtatis Arcana, Gentium, & publica iura dignoſcãtur, ſiue etiã municipales vſus, aut moresquidquid aſſerat Gallus, ni violata Regiæ Maieſtatis fide, & authoritate? (31) cùm nihil iuſtius, honeſtius, æquiuſque habendum inter Reges, quam vt etiam nudè promiſſum, & ſtipulatum, conſtantiſsimè ſeruetur, (32) teſte Franciſco Francorum Rege, turpe dicente non ſeruare promiſſa.

RENVNTIATIO REGINÆ CHRISTIA-niſsimæ iurium, actionumque ad Regna, Status, Domania Regiæ Hiſpanicæ Coronæ legitima fuit, & abſque nullitate obiecta ex defectu authoritatis, quia executa abſque curatoris interuentu, vel ſponſi futuri.

COgnito iam, antenuptiale fœdus legitimum fuiſſe, executumque ſecundum iuris communis, & publici regulas, neque ad id neceſſariam fuiſſe ipſam ſponſæ futurę authoritatem; parùm reſtat ad repulſam notæ obiectæ ipſi renuntiationi ex ea aſſertione; quòd cùm irrita fuerit conuentio prius, per ratihabitionem non potuit conualeſcere. Audiamus Gallicani aſſertoris verba: (33) *At vir o, inquiunt, id conuentum poſt ratũ habuit Regina Chriſtianiſsima, & ſi quid tunc omiſſum fuit in mandatis Legatorum, id ſubſecuta confirmatione expletum abundè eſt. Agè, hoc ipſum actum agnouerit, & ſuſceperit Regina: potuitnè quæ prius irrita fuit conuentio, hinc cõualeſcere? Errat longè, noſ-*

(26) Bodin. *lib.5. de Republ.cap 6.verſ. Aut certè.*

(27) Martin. Schox. *tr. de Pace, cap.6.*

(28) Liu. *lib.30.*

(29) Beſſold. *de fœder. iur. c 6.num 5.* Bodin. *dict lib.5. de Republ. cap.6.*

(30) Liu. *lib.1.* Carol. Sygon *de antiquit. iur. Ital.cap.1.*

(31) Bodin *de Republ. dict lib.1.c.5* Theod. Reinking *de Regimin. ſæculor. lib.1. claſ.3.c. 10.num.20.*

(32) Laté Beſſold *de fœder.iur.cap.6.num 5.*

(33) Manif. *fol.* 147. *Tract. Reg. Chriſtian. fol.*102.*num*14.

tra quidem ſententia, qui quod prauum, & iniuſtum initio fuit, tũ valere exiſtimat, cùm poſtea ratum habetur, & firmum. Quæ ſubſequitur authoritas, aut ratihabitio factum quidem probat, quod præter mores, aut leges actum eſt, non corrigit. Hinc cõcinnè Bartholus docet eum, qui quod alius egerit, ratum habet, factũ ipſum, non qualitatem facti comprobare. Scitè etiã Baldus negat, ſi quid peccatũ fuerit in forma, & natura cõtractus, id vitij ſanari poſſe, etiamſi ratihabitio fuerit ſubſecuta. Cum his ſentiunt Felinus, Alexander, & Damaſus, qui diſſertè docent contractũ legibus repugnãtem nequicquam ratum fieri, quæque acta lex improbat, ex ratihabitione non conualeſcere. Quod autem è Doctoribus vſurpari ſolet, ratihabitionem retrò agi, ita accipiendũ eſſe tradit Argentreus: ſi modo contractus ipſe in ſuo velut fonte infectus non fuerit, nam cuius initium nullum eſt, id poſteà nequicquam confirmatur. Qua quidem ratione vtitur etiam Azeuedo ſcribens in leges Hiſpanicas. Nam, vt ſemel ditam, hanc habet vim illa confirmatio, aut ratihabitio, vt de facto nulla eſſe controuerſia poſsit; tametſi de iure ſemper ambigitur, & vtrùm quid ritè actum fuerit, an ſecus, meritò contenditur. Da pactum fœneratitium, aut ſymoniacum, aut iniuſtam exhæredationem, aut irritam electionẽ: quæcumque accedat authoritas, vel ratihabitio, nec contractus, nec exhæredatio, nec electio denique legitima futura eſt: Quod enim legibus, quod moribus actum fuit, id ratum fieri poteſt: ſi quid peccatum ſit in contractus ſubſtantia, & forma, nihil huic vulneri mederi poteſt, quæque adhibentur remedia, nihil quã morbum exulcerant. Cum enim principia ſe habent malè, tum nullus remedijs locus eſt, atque vt ratihabitio ius vetus confirmet, nihil tamen noui iuris tribuit, & quæ perperam acta ſunt, aut in ipſa radice corrupta, non emendat.

Ex his communibus iuris regulis tanta cura latà extenſis, priuatè elucet firmũ illud axioma. Quòd ad virtutem ratihabitionis neceſſe eſt vel nuda tantum volũtas ratum habẽtis, vel quod illa exprimatur ſub formulis à iure conſtitutis ad authoritatem conſenſus, quibus deficientibus, ratihabitio infirma habenda ſit.

Hoc ergò vero axiomate attento, fatendum eſt, contentionem noſtram trutinandam eſſe ſecundùm primam axiomatis poſitionem. (34) Nàm cùm, vt diximus, pater omni iure legitimam perſonam ſuſtineat pollicitandi, contrahendi, & ſtipulandi antenuptialiter pro

(34) *L. Titia quæ, de verbor. obligat. l. Si pater pactum, C. de ſponſal. Si pater pactum de filiæ nuptijs inierit, & humanâ ſorte conſumptus ad vota non potuerit peruenire, id inter ſponſum & ſponſam firmum, ratumque permaneat.*

filia

filia ad firmitatem pacti, nuda filiæ ſponſæ ratificatio expreſſa, (35) vel tacita per connubium vim confert, & virtutem, abſolutamque authoritatem ad productionem obligationis, (36) ac ad implemẽtum promiſsi abſque alia ſolemnitate, aut formula: cùm ratihabitio ſit, habeaturque, vt pars indiuidua (37) ipſius pacti, ac tabulæ antenuptialis. Quod præcipuè ſecundum, ſi à filia ratificante expreſsè ratihabita ſint à patre promiſſa, pollicita, petita, aut ſtipulata. Ex quo ad authoritatem renuntiationis executæ à Sereniſsima Infante, vtque fœderis, pacíſque pars indiuidua cenſeatur, (38) nihil aliud neceſſe fuit, nullaque alia formula, aut ſolemnitas ad virtutem, quàm illius conſenſus, & voluntas directa, collimanſque ad executionem petiti, & oblati à Rege Patre, & futuro ſponſo.

Nec obſtant, quæ temporariè magis, quam iuſtè objcit Gallus ad elidendam poteſtatem, virtutemque ratihabitionis. Non primùm ex eo, quòd neceſſaria fuiſſet curatoris authoritas, nàm paterna patris præſentia abſolutè omnia contulit neceſſaria ad legitimitatem actus, ex communi ſcribentium Hiſpanorum, & Gallicanorum ſenſu; (39) Regiaque Maieſtas firmauit quidquid ex formularum ſolemnitate aliàs devium haberetur. (40)

Non ſecundùm: *Quod cùm ſatis conſtet* (verba ſunt Galli Scriptoris) *puellam non poſſe poſt initas fœderis nuptiarum conditiones quicquam tranſigere, quod dotem, vel ſucceſſionum iura, vel alias conuentiones imminuat, niſi ſponſi accedat authoritas, compoſitis quippè, & obſignatis tabulis dotalibus, iam puella ſic eſt in futuri ſponſi poteſtate, vt dos illius, bona, iura denique fixa ſint, & conſtituta: nec ſi è illius, cui promiſſa eſt, conſenſu mutari, aut moueri illo pacto poſsint. Iam enim vtriuſque iuncta ſunt, & penè indiſcreta bona, vbi Sacramentum acceſſerit, tum id nexu indiſſolubili, & animos iunget, & corpora.*

Ex quo deducit: (a) *Quæ quidem, an diutius erit dubitandum, irrita eſſe omnia, quæ Regina iam nupta non authore marito tranſigeret? Nulla quippè eſt lex in vniuerſa Gallia vſu magis, & moribus probata, quam ea, quæ vetat vxorem quic-*

(35) *Cap. Vbi non eſt quæſt. 2. vbi gloſ.*

(36) Hieron. Gabr. *conſ. 36. num 52. vol. 1.* ré Anel. Amat. *conſ. 56 pertot.* ex Rota, *diuerſ. deciſ. 89 num. 11. part 2.* Stephan. Grat. *diſcep cap. 367 num. 41.* Peregrin. *conſ. 90. num. 1 & 2. lib 5.*

(37) Videndi DD. *in l. Potius, C. de pact* Tiraquell. *l. Si vnquam, num 118. C. de reuocand. donat. omn.* poſt Alex. Natta, & Crauet. Menoch. *conſ. 156. num. 14.* Cæphal. *conſ. 719. num. 25.* adductis Giurb. *deciſ. 85. nu. 20.* Stephan. Gratian. *diſcept. cap 692. num 38. & ſeqq* Mattrili *deciſ. 301. num 9.*

(38) Ann. Robert. *rer. iudicat. lib. 2. cap 4* De quo latè diximus *§ 3*

(39) Honuf Donat. *tr. de renunciat cap. 3. per tot.*

(40) *Diximus §. 4. à num. 56.*

(a) *Dict. Tract. fol. 110 num. 11.*

quam ſine mariti authoritate, aut paciſci, aut contrahere: adeò vt quæ acta ſunt præter viri conſenſum omninò reſcindantur.

Agedùm temporarie aſſertor, quo iuris principio dicere es auſus: *Quod compoſitis, & obſignatis tabulis; iam puella ſic eſt in futuri ſponſi poteſtate, vt dos, illius bona, iura denique fixa ſint, & conſtituta, vt nec ſine illius, cui promiſſa eſt conſenſu mutari, aut moueri illo pacto poſſint.* Cum ſi Diuini, Gentium, & Publici iuris principia recolimus, ſi Romanorum formulas, & conſtitutiones, Gallicanos mores, Hiſpanaſque leges, nullam inueniemus publi, cam, vel priuatam conſtitutionem ſtatuentem, ſponſam promiſſam abſque ſponſi promiſſi conſenſu, non poſſe mutare voluntatem, aut mouere pactum? Diſce (precor) iuris tyrocinia (nè ex proprio cerebro nouum dogma repulſemus) à Iuriſconſultis Romanis reſpondentibus: *Tabulas non facere Matrimonium*; (*a*) *nec bona ſponſæ antè fieri mariti, quàm ſecutæ fuerint nuptiæ.* (*b*) *Ni pacto, expreſſaque voluntate dederit, vt ſtatim eius fiant.* Et à Gallicano (*c*) aſſerente, tabulas nuptiales probationem tantùm inducere coniugij, dùm de coniugio dubitatur, non verò Matrimonium, nec ſocietatem illam, ac translationem dominij bonorum vxoris, vt maritus dominus ſit, fructus faciat ſuos, (*d*) mulierque impedita ſit diſtrahere dotales res. Cum vſque dùm tradita ſit mulier, traductaque in poteſtatem viri, ſolemnitatibus, ac ceræmonijs à iure conſtitutis Romano, (41) Hiſpano, (42) Gallicanoque, (43) maritus, nec mulieris, nec bonorum dominus ſit, nec illa impedita agere, cum ſui iuris ſit, non ſponſi, tàm quoad actus naturales, (44) quàm Ciuiles. (45)

Ex hoc principio Modeſtinus legitimam reſpondit donationem antenuptias factam inter eos, qui Matrimonium inituri ſunt, etiamſi eodem die fuerint ſecutæ nuptiæ. (46) Omne enim ab ſponſa executum (47 medio tempore ab ſponſione de futuro, vſquequò

(*a*) *L. Donationes, de donation.*

(*b*) *L. Dotis, l. Si ſeruo, de iur. dot.*

(*c*) Anneo Robert. *rer. iudicat. lib. 2. cap. 17.*

(*d*) *L. Si ante ſolut. Matrim.* vbi laté Petr. Barboſ. *dict. l. Si Seruo, de iur. dot.*

(41) *L. cum hic ſtatus. per tot. de Donation. inter* Liu. *lib. 4* Alex ab Alex. *dier. genial. lib 4 cap 3. Donec verò neſponſatæ coniugali copula iungerẽtur; tunc enim à tutela liberè in viro rum manu, non in ſeruitute erant*, Ann. Robert. *rerum iudicatar. lib 2. cap. 17.* Petr. Gudelin. *de iur. nouiſ. lib. 1. cap. 7.*

(42) *L. 47. Taur.* vbi Ant. Gomez, *l 8 tit. 1. lib. 1. Recopil.* Matienç. *gloſ. 1. num. 4.*

(43) Papon. *arreſt. lib. 7 tit. 1 arreſt. 15.* Tiraq. *in leg connub. 1. à num. 3.* Ann. Robert. *dict. cap. 17.* Gudelin. *dict. cap. 7.*

(44) Poſt *gloſ. & antiq* Couar. *in 4. cap. 1. n. 8. & 9.* Ant. Gom. *l 80. Tauri, num. 47.* poſt Azeu. Carrer. Ledel & alios Thom. Sanch. *de Matr. lib. 1. diſp. 2. num. 2.*

(45) Laté poſt Tyber. Decian. *lib. 4 tract. crimin cap. 8 n.* Giurb. *ad conſuetud. Meſſan. c. 1 gloſ 1. part. 1. per tot præcipuè n 45 48. & 53.*

(46) *L. Apud Labeonem §. Sponſum quoque, de intur. ex l. vxor, §. Diuus, ad leg. Iul. de adulter.* Couar. *dict. cap 1 n 9.* Sanch. *dict. diſp. 2. num. 3.*

(47) *L. Donationes, de Donation. Neque enim tabulas facere Matrimonium,* Ann. Robert. *rer. iudicat. dict lib. 2. cap. 1.*

Sa-

Sacramentum acceſſerit, quo nexu indiſſolubili animi, & corpora iunguntur, legitimum habetur, (48) renuntiatioque legitima. Sufficiat Sceuolæ reſponſum, contrà reſponſum Gallicani aſſertoris: (a) *Virgini inhortos, deductæ ante diem tertium, quam ibi nuptiæ fierent, cùm inſeparata dicta ab eo eſſet, die nuptiarũ, priuſquam ad eum tranſiret, & priuſquam aqua, & igni acciperetur, ideſt nuptiæ celebrentur, obtulit decem aureos dono: quæſitum eſt poſt nuptias contractas, diuortio facto, an ſumma donata repeti poſsit, reſpondit, id quod ante nuptias donatum proponeretur, non poſſe de dote deduci.* Imperatoria cõſtitutione declaratum: *Cum in te (b) ſimplicem donationem dicas factam eſſe die nuptiarum: & in ambiguum poſsit venire, vtrùm ab ſponſo, an à marito donatum ſit: ſic diſtinguendum eſt, vt ſi in tua domo donum acceptum eſt, ante nuptias videatur facta eſſe donatio; quod ſi penès ſe dedit ſponſas, retrahi poſsit, vxor enim fuit.*

Sed quid adhuc egemus teſtibus? Dum ipſe aſſertor Gallicanus veritatis vi coactus dotem, iura, bona vxoris marito defixa tantùm decantat, vbi Sacramentum acceſſerit, & nexu indiſſolubili animos iungat, & corpora. Cùm ergò renuntiatio Reginæ Chriſtianiſsimæ antè contractum per verba de præſenti (in quibus eſt Sacramentum) executa ſit, quo iure illegitima contrariaque iuri maritali?

Cum igitur ſuperiùs exarata vera ſint, legitimaque renuntiatio, attentis iurium principijs: omneque à Rege noſtro Catholico executum in fœderibus pacis, & antenuptiali, iuſtum, iuſtitiæ, & æquitati conſonum: Non ageudum eſt in repulſam authoris, quatenus conatur aſſerere, iuramentum, quo firmata fuere fœdera, vim, nec firmitatem conferre renuntiationi non poſſe: cum quidquid ad id excogitatum origine, natura, & forma iniuſtè diſcuſſum ſit, directumque ad violandam hac turpi aſſertione Sacroſanctam iuriſiurandi Religionem. Nam etſi illius Sacramentalis virtus ſic efficiens, ſic operatiua, ac generatiua iuris, & actionis habeatur, vt illius tantum vi omne nullitatis, aut illegitimitatis vitium retundatur (etſi nullum adſit in renuntiatione.) (49) Præeipuè inter Principes, quibus ſanctior iuramenti immunitas, conſultò omitti-

(48) *L. Inter eos, l. Seia Sempronio, de Donat inter. l. Cum te, C. de Donation ante nupt. l. Die Sponſaliorum, vbi gloſ. Depoſit.* Bald. & Scribent *in dict. l. Cũ te,* & alij relati ab Ant. Gom. *l. 50. Taur. num 5* Mantic *de tacit, lib. 20. tit. 1. num. 11.*

(a) *L. Seia, §. Virgini, de Donationib. inter.*

(b) *L. Cum in te, C. de Donationib. antenupt.*

(49) *Cap. Cũ cõtingat, cap. Debitores, de iur. iuran. cap. Licet mulieres, eod. in 6. Aut bent. Sacramenta puberũ, C. Si aduerſ. vendit.* viden di Fachin. *controu. lib. 3. cap. 81* Ann Robert. *dict. lib. 1. cap. 4.* & quæ notant Scribent. *in dict. capitib.*

timus in hac re latiùs immorari, nè vt in ſuſpectum hominem, & iuramenti contemptorem agere videamur, ad conſpectum Gallicanæ ſententiæ in hac re, verè abſurdæ, quam tamen non ſuffecturam credimus ad labefactandas Sacrorum Canonum conſtitutiones, nec Catholicos Doctorum commentarios; remiſſa re Genitori Summo, qui fœdera fulmine ſanciens, (50) ſupplicij grauitate demonſtret, quis iuſtè, legitimèque per viam veritatis ingreditur, quiſvè iniuſtitiam, ac iniquitatem lucri amore ſectatur?

(50) *L. 2. C. de reb. credit. l. Si quis, C. de tranſaction.* Virgil. *Æneid. lib. 12.*
Audiet hæc genitor, qui fœdera fulmine ſancit.
Phil. *de iuram. Inperiuros pœna à Deo, & hominibus, adeò grauiſsima, cum ſcelere contaminatus non ſit propitius, ſed vt impios aduerſatur perpetuo.* Diximus Comment. *ad ll. Recop. l. 10, tit. 1. lib. 1 à num. 66. cum ſeqq.* Bodin *de Republ. lib. 5. cap. 6. Si quis omnem antiquitatem, & bellorum memoriam ab vltimo Principe repetat, profectò reperiet, eorum qui pacta violarunt, inducias, miſeaimos ex illis, & Ciuitatibus, ac populis calamitoſiſsimos extitiſſe,* Martin. Schoock. *tract. de Pace, cap. 8.*

§. IX.

OBIECTIONES, EX QVIBVS CONATUR aduerſarius, Reginam Chriſtianiſsimam non potuiſſe ſe abdicare Regnis, & Principatibus, quatenus ei contingebant ex iure immutabili, legibuſque fundamentalibus Regni, ni conſenſu publico ſubditorum interueniente.

REpetitis machinationibus illis, quibus virtutem renuntiationis euertere ſatagit aſſertor Gallicanus, adhuc conatur fulcire, ſed fruſtrà, huius declamationis partem, credens poteſtatem ſupremam competere priuatiuè populo, authoritatemque tranſigendi, diſponendi, & transferendi Regna, ac Dominationes, abdicato à Principe iure ſtipulandi, & pollicitandi in fœderibus etiam tàm de iure, quàm de ſucceſsione Regnorum.

(1) Manif. *fol. 170. Tractat. Regin. Chriſtianius in Ducat. Braban. à fol. 119. num. 1. ad n. 8.*

Longa eſt oratio (inquit) (1) *multæque rationes, quibus doceri poſsit Regna hæreditaria iure ſanguinis, vel agnationis, ad gentem, ſeu familiam regnatricem eà lege deferri, vt ex alijs in alios ſucceſsionum vices tranſmittantur. Nec immutabilis illa, & quodammodo æterna ſubſtitutio, vel decedentium voluntate, vel eorum qui ſuccedunt, conſenſu, aut pactione vlla tolli poteſt: nec demùm ijs licet publicæ adminiſtrationis munus ſibi à Præpotenti Deo, & patrys legibus impoſitum, propria authoritate recuſare; aut arctiſsimum illud ſocietatis Reges inter, & ſubditos vinculum diſſoluere. Nam vt alia, quæ in hanc ſententiam afferri poſſunt plurima omittamus, id ſanè*

om-

omnibus perſpicuum eſſe debet, mutuo, & æterno fœdere ex lege Regni cuiuſque cõditrice, Reges cum ſubditis ita deuinciri, vt hi obſequium præſtare, illi populos tueri, atque omni eos iniuria prohibere teneantur; nec ſubditi poſsint ſine ſcelere legitimi Principis authoritatem defugere; nec viciſsim liceat Principi præter ſubditorum voluntatem iuri ſuo cedere, aut in alienos transferre Imperij Maieſtatem. Eſt enim vtriuſque mutua, & reciproca obligatio, ac ſeruitus quædam, nec minus Princeps ad imperandum, quàm priuati ad obediendum, adſtringitur: ex mutuo conſenſu fœdus illud inter Principes, & ſubditos ſanctum fuit, nequè id adeò ſolui poteſt, niſi vtrorumque etiam conſenſus acceſſerit. Pulchrè quidem Cujacius, quod lex mihi dedit non tam meâ cauſa, quam aliena fruſtrà renuntio: *Nec minus concinnè illuſtris Brabantiæ Cancellarius negat Ducem renuntiare, aut Ducatus ſui iura imminuere, aut quicquã cum ſuo Principatu coniunctum alienare poſſe: cùm Sacræ cuiuſque Regni, aut Principatus leges dominij, vel iuris translationem prohibeant. Nam vt lex Iulia proſpexit, nè dotale prædium maritus obligare, aut vendere, aut ſeruitutes ei debitas alienare, aut alias demum ei poſsit imponere. Sic Regis, aut Ducis Patrimonium eſt ferè inſtar dotis à Republica ferendis oneribus conſtitutæ: nequè adeò Princeps arbitratu ſuo poteſt vel minimam ſui dominij partem diſtrahere, nedùm iura Imperij ſui repudiare. Eſt quippè id proprium munus Principis, intelligere ſe gerere perſonam Reipublicæ ſibi commiſſæ, cuius dignitatem, & decus ſuſtinere debet, non iura diuellere.*

Quod ſi leges Pontificiæ vetant, nè Epiſcopus ſpiritalis cum Eccleſia ſua coniugij vinculum propria authoritate ſoluat: nequè olim Romano Proconſuli

Magiſtratũ liceret abdicare: profecto nec licet Principi, ſubditis inconſultis, Imperium eiurare. Cùmque inſtar capitis totum Imperij corpus regat, & moderetur, non magis poteſt huic muneri deeſſe, aut populi ſibi commiſſi curam defugere, quàm caput ipſum poſsit membra, quibus naturali ſocietate coniunctum eſt, deſerere. Et certè nihil habet Reſpublica maius, nihil præſtabilius, nihil quod maiori indulgentia, & beneuolentia complecti debeat, quam legitimum Principem, cui publicæ adminiſtrationis munus ab ipſo Deo creditum eſt. Quo igitur animo ferre poteſt, vt ſuo velut capite citra publicam authoritatem orbetur, ac nè in conſilium quidem rei longè maximæ admittatur? Permagni illius refert rationes, & momenta expendere, quibus impulſus Princeps Imperium eiurare, & alio transferre meditatur; an leuitate quadam animi, aut rerum ignoratione deceptus, an aliorum factione, & fraude circumuentus; an metu potius, aut pudore, aut alia animi perturbatione permotus, quàm certo iudicio, & conſtantia abdicet Principatum. Poſtremò Reipublicæ intereſt proſpicere, ne optimo Principe orbata, deteriori, aut minus idoneo ſubijciatur. Summa enim poteſtas ex ijs eſt rebus, quæ non aliter quàm naſcendi ſorte ex alijs in alios dimanant, niſi fortè id fiat conſenſu populorum.

Hoc iuris cùm vbique terrarum, tùm maximè in Hiſpania, & Belgio ſemper obtinuit. Hinc Berengaria quondam Regina conuentum Ordinum Vallis-Oleti coegit, vt ex eorum ſententia Regiam poteſtatem eiuraret, eamque in Ferdinandum filium conferret. Sic Carolus V. Imperator Comitijs Ordinum Bruxellas antè euocatis, atque ijs coram excuſata ætatis iam ingraueſcentis, & affecti corporis infirmitate, Belgij Principatus abdicauit. Cum Henricus olim Dux Brabantiæ Ioanni fratri, qui natu

mi-

minor erat, ius, possessionemque sui Ducatus tradere in animum induxisset, non Ordinum modò, sed etiam Imperatoris consensum, & authoritatem necessariam esse iudicauit: neque Imperator abdicationem illam antè ratam esse voluit, quàm ipse rem penitùs, causamque cognosset.

Sed quid in re notissima vtimur testibus, vel exẽplis? cùm nemo ignoret nihil publicæ saluti, aut Regum potestati perniciosius statui posse, quàm Principis arbitrio relinquere, vt contrà Sacras Regm cuiusque leges, contrà naturæ iura, & instituta Maiorum, quem volet ex liberis ad summum euehat Imperium, aut Regnum ad libidinem partiatur, aut quod indignissimum est, Regalem potestatem ad alienos interposito renuntiationis pacto transmittat. Quid aliud agit Consilium Hispanicum? Quid illa sibi vult exclusio, qua Regis Catholici filia non modò omni Principatu, sed etiam spe omni successionis in paterna Regna deïcitur, quàm vt Regnorum euertantur iura, & quod Principes à Maioribus Imperium accepere, id posteris non prodant? Quòd si enim valet illa renuntiatio, nil est causæ, cur virilis soboles excludi itidem non possit, cur minor maiori non anteponatur. Nec quicquam obstat sexuum differentia, quominùs vt Principum filiæ, sic liberi throno deïciantur. Nam inter sit inter viros, & fœminas, quòd illi in eadem gradus propinquitate sint honore superiores: eodem tamen iure, iisdem omninò legibus ad Regni gubernacula vocantur. Quòd si illas licet excludere, eadem vtique ratio in Regios liberos valet: discrimen quippè ordo, non ius facit. Quò igitur pertinet illa renuntiatio, nisi vt stirps Regia extrudatur, & alieni in Regnum euadant? Nec vlla tamen est in Hispania lex, aut sanctior, aut magis vsu, & moribus consignata, quàm ea, quæ Principum liberos ad Regnum vocat, non deceden-

tium iudicio, aut voluntate, aut testamento, aut conuentione, sed lege naturæ, & sanguinis iure. Nec Principi licet soluere hanc perpetui fideicommissi legem in domo regnatrice firmatam, quæ ius omne, & Regni possessionem ad legitimum successorem transmittit, vbi morte Principis aditus ad illud fideicommissum reseratur.

Nota res est, & ab Hispanis Scriptoribus mandata monumentis, nulla vnquam ratione eam Gentem adduci potuisse, vt ab hoc iure publico desciscceret. Cùm Ferdinandus olim Castellæ, & Legionis Rex sic inter suos liberos Regna partiri statuisset, vt D. Sanctio stirpis maximo Castellæ, D. Alphõso Legionis, D. Garciæ natu minimo Gallæciæ Regnum relinqueret: filias quoquè suas aliquot Ciuitatibus donasset; id omne irritum fuit, ac plus valuit legum authoritas, aut patriæ consuetudo, quàm Regis voluntas. Itaque Sanctius ius suum in Regna retinuit, ac penès eum fuit triũ Regnorum integra, & indiscreta possessio. Nec dissimilẽ exitũ habuit Alphonsi testamentũ, quo Legionis Regnum, Ferdinando excluso, inter duas filias diuiserat: id enim summo Ordinum consensu rescissum est, ac Ferdinandus ius suum obtinuit. Necdum ducenti anni effluxere, cùm in celeberrimo Procerum cœtu Ferdinandus Aragoniæ Rex, qui Isabellam Hispaniæ Reginam duxerat, iura successionum mouere, & legem Salicam in Francia vsurpatam inducere in Hispanias nequicquàm tentauit. Nàm Procerum cœtus grauissimè intercessit: nec potentissimi Regis Maiestas, nec tacitus Reginæ consensus, nec quorumdam studia potuerunt Sacras Regni leges, & inueteratam consuetudinem immutare. Sed quid plura, aut vetera exempla quærimus? Cùm Patrum nostrorum memoria Philippus Hispaniæ Rex circà annum milleſimum quingenteſimum nonageſimum octauum (vt Meterenus scribit)

bit) animo agit assèt Principi Isabellæ Prouincias Belgij iure beneficiario possidendas tradere, vehementer à Belgis reclamatum est: negarunt se instàr seruorum mancipari, aut pretio æstimari, aut arbitratu demum Principis distrahi posse. Scribit Sandoualius Episcopus Pompeiopoleos anno quingentesimo decimo sexto suprà millesimum tres præcipuos Regij Consilij Administros, & spectatissimæ fidei accitos fuisse à Ferdinando, cùm in grauem is morbum incidisset, vt quid sibi faciendum esset in re maximi momenti edocerent, se testamento, quod Burgis scripserat, cauisse vt Ferdinandus Princeps in Castellæ, & Aragoniæ Regna succederet, quòd is moribus Hispanicis esset, & institutis excultus; ac subindè vereretur, nè Carolus Hispaniarum administratione neglecta, studium omne suum, & animum alò intenderet. Illi ex fide sua, & Religione esse duxerunt, vt Regem ab instituto reuocarent, ac magnoperè ei authores fuere, nè ius Regni sanctum, augustumque violaret: negarunt Regiæ successionis constitutum ordinem, & vetustate roboratum peruerti posse. Paruit eorum consilio Ferdinandus, posteriori testamento priores tabulas induxit, & Carolum Regnorum hæredem iuxtà patrias leges instituit. Hæc quidem instituta, legesque Regnorum, aut Principatuum sanctas esse opportere, pulchrè, vt alios mittamus, intellexit olim Ioannes Galeatius Dux Mediolanensis, qui in ipso vitæ exitu tres liberos coram adduci iussit, eosque aliquanto contemplatus, in eas erupit voces, quibus eam legem, qua Ioannem natu maximum tardo, & retuso ingenio Ducatus sui hæredem facere tenebatur, vt duram, & acerbam incusabat, quòd Philippus Maria ætate proximus erectà indole, & excellenti ingenio ad Imperium natus videretur. Id, licèt acutum hominem, & prudentem non fallebat, quòd vbi

agitur de iure ſucceſsionis in Regnum, vel Principatum, nihil liceat patris voluntati, aut iudicio aduerſus naturæ leges, & inſtituta Maiorum: cùm ſummum Imperium non hæreditatis nomine, ſed ſanguinis iure deferatur? Ius quippè Regni, quod ſæpè dicendum eſt, à natura ipſa, aut legibus, non ab hominum arbitrio proficiſcitur, naſcuntur Principes, non inſtituuntur.

Maneat igitur id, quod negari non poteſt, quodque omnium penè Gentium conſenſu fuit comprobatum, Regni, aut Imperij iura mutari non poſſe, nec legitimum ſucceſſorem vlla conuentione ſummoueri. Ac nè plura, & aliena proferamus, vno quidem, & illuſtri vtemur exemplo, quod apud Buchenum doctum hominem, & diligentem Annalium Scriptorem legimus. Cùm Carolus Imperator anno milleſimo trecenteſimo quinquageſimo ſexto in Brabantiam veniſſet, Venſelinus, & vxor eius Ioanna, ad quam Ducatus Brabantinus, pertinebat, Imperatorem adiere, qui cum ea conditione pacti ſunt, vt ſi abſque liberis ex eo connubio decederent, ius omne in Brabantiæ Ducatum, & alios Principatus ad potiſsimum ſtirpis Lucemburgicæ hæredem, excluſa Margarita Ioannæ Ducis ſorore, & Flandriæ Comite perueniret. Ea quidem conuentio tùm authoritate, & conſenſu Ordinum firmata eſt. Cùm interiectis aliquot annis illi ſine prole diem obiiſſent, qui tum erat Lucemburgi Princeps, ex conuentione hæreditatem petit. Huic Ordines ipſi, qui ante conſenſerant, vehementer obſiſtunt, negant conſtitutum ſucceſsionis Ordinem, niſi ſi quæ ſubeſt grauior cauſa, aut Principis voluntate, aut populorum ſtudijs, aut Ordinum ſuffragijs perturbari, aut eos demùm excludi poſſe, qui, & patrijs legibus, & Maiorum inſtitutis ad capeſcendum Imperium vocati

ſunt.

sunt. Itaque Antonio Burgundioni Margaritæ nepoti, frementelicèt, & frustrà obnitente Lucemburgica domo, Brabantini Ducatus data est possessio, & quæ perperàm acta fuerant, rescissa.

Fracta igitur manet, & conuicta renuntiatio, quæ naturæ ipsi, quæ iuri publico, quæ Diuinæ Prouidentiæ repugnat. Nihil enim magis est contrà naturam, quàm eum, qui sanguinis iure proximus est, quique non hæredis titulo, sed legis authoritate in Principatum vocatur, legitima successione depelli, nec ius illud agnationis, quod à naturæ fonte descendit, repudiari vlla conuentione potest, aut alienari, aut in alios transferri, aut ab ipsa, cui cohæret persona diuelli. Iam quis ignorat ius Regni, aut Imperij publicum esse, & ad subditorum vtilitatem comparatum? Reges quippè, & Principes, qui hominibus præessent, non Regum, sed populorum causa fuerunt à Deo constituti. Cum igitur ius illud publicum sit, nullo id pacto euerti, nulla renuntiatione extingui potest. Nequè enim per naturam fas est, aut per leges licet Regni, vel Principatus successorem legitimum excludere. An illud deniquè contemnendum, magnam hinc Religioni iniuriam fieri, atquè ex ijs pactis graui eam vulnere percelli, quod ius Regni ex earum rerum genere non sit, quæque haberi quæstui, & pretio possint æstimari. Ea quippè iura non ex varia hominum, commutabilique ratione, aut inconstantia pẽdent, sed instar Sacerdotij quodammodò sancta sunt, cum cœlesti vocatione, & Diuina ordinatione coniuncta. Videtur enim esse coniugalis quædam societas Regem inter, & subditos, ac velut spiritale, & arctissimum vinculum, Principem cum Imperio sus conciliat, nequè id sinè nefario scelere dissoluitur. Cùm Regalis potestas, aut summum Imperium sit, tanquam radius quidam cœlestis, qui à supremo

Numine in terras defluit, & Sacris personis, quas huic muneri præfecit Deus, ità cohæret, vt ab ijs diuelli nullo modo queat. Nam sui motus ratam habet, & immutabilem rationem, non in fortunæ temeritate, aut humanis consilijs positam: principij sui imitatur constantiam; hinc suam ducit originem, hinc stabilitatem, ordinem, & vim omnem consequitur. Imago enim quædam est, & adumbrata similitudo illius potestatis, qua cœlum, terræque reguntur, quæque Deus ipse est.

Hinc meritò Galliæ, Italiæ, Hispaniæ, & totius penè Orbis Doctores magna consensione negant summo Imperio renuntiari vllo pacto posse. Nec necesse est omnium proferre testimonia: Ex infinitis prope pauca dumtaxat excerpamus. Id præter cæteros Palaesius demonstrat, iura successionum in Regnum, aut constitutum ordinem nullatenus posse à Rege perturbari: cum nè id quidem liceat in Maioratus dignitate, cuius exemplar est Regalis potestas, qua inter Maioratus dignitate, cuius exemplar est Regalis potestas, quæ inter Maioratus primo loco numeratur. Eadem est Butrigarij, Bartholi, Vasquij, Couarruuiæ sententia. Consentiunt, & Iurisprudentiæ Canonicæ periti, qui omnes hac ratione, quam non semel attigimus, ducti videntur, quod nihil sit, in hominum vita maius Imperio, idque ad communem hominum vtilitatem, & salutem maximè pertineat, vt intelligant summi Imperij ius ad Deum ipsum, qui lege sanguinis, & naturæ, cuius idem author est, & moderator, Coronas, sceptraque dispensat, potiùs referri oportere, quam vnius hominis consilio, & libidini permittere. Cùm perturbationum æstus, inconstantia, aliorum commoda, & priuatæ vtilitates Principis animum facilè inflectere, transuersum agere, ac deprauare possint. Hoc itaque ef-

fectum ſit, & demonſtratum, illam renuntiationem neque à Rege Catholico exigi, nec à Regina Chriſtianiſsima iure fieri potuiſſe: neque enim illi fas erat perturbare Regiæ ſucceſsionis ordinem; naturæ, & Regni conſtituta iura euertere; neque hæc abdicare Principatus, aut ſummi Imperij iura potuit alienare. (2)

(2) *Dict. Manif. Hiſp. fol. 186. & dict. Tract. Regin. Chriſtian.*

RESPONSIO AD OBIECTIONES oppoſitas renuntiationi, quatenùs concepta violato iure naturæ, legibuſque præſcribentibus Coronæ ſucceſſionem.

SI in re tàm verè ſumma liceret agitare calamum in repulſam axiomatum, ex quibus aſſertor Gallicanus conglomerat ſuæ declamationis tractatum, credimus aſſeri poſſe, aut memoria defeciſſe authorem, aut penitùs ignoraſſe iura Maieſtatis, & authoritatem, ex qua collimant Reges ad ſubditorum vtilitatem, adquè agendum de ſalute publica. Sed cùm mentis noſtræ ſit veritatis lumen oſtendere, iuſtitiæque puritatem, laruis detectis, abiectiſque machinationibus, in id tantum intendemus.

Firmum ergo veritatis fulcrum ſit: Gentes rationis lumine ductas ad rectè, & iuſtè agendum, fœlicitatemque humanam conſequendam Communitates, Reſpublicas, Regna, Regiamque Maieſtatem inueniſſe, Regumque dignitatem creaſſe.

Hæc creatio induxit vnionem indiuiduam, ac inſeparabilem Regum, & ſubditorum, correlationem ſuperioritatis, & ſubiectionis, imperandi, & ſubijciendi, collimatam verò ad publicam ſalutem, ad regimen, tutelam, & defenſionem omnium illorum, quorum voluntate translata fuit poteſtas, dataque Maieſtas.

Ex hac origine, nata correlatio ſupremæ poteſtatis Regiæ ad imperandum, inferiorum conditiones, ſub-

ditorumque ad parendum. Hac in officina efformata catena fuit Regiarum ſucceſsionum, qua, & deuincti ſubditi ad non defugiendam legitimorum Principum obedientiam. Ex hac materia diſectum lorum fuiſſe credimus, quo circumligatæ publicæ ceruices colunt Regnorum, & Imperiorum agrum, vt fertiles pacis, vtilitatiſque communes fructus germinentur, & vireſcant; nè verò, vbi opimas tranquillitatis, & lætitiæ ſpicas expectare fas eſſet, ſubirent ſeditionum lappæ, tribuli iniuſtitiæ, ambitioniſque infelix lolium, cultura, polituraque Reipublicæ, prima in periodo mundi, inque conſtitutione, *Aurea* dicta, commendata fuit virtuti, moderationi, ſpectatæque inter omnes modeſtiæ. (3) Quod vſquè ad cupiditatis, & affectus compoſitionem perdurauit, quibus alumnis Imperiorum extenſio, rerumque neceſsitas induxit, vt in hos Reges, quorum virtus, & gloria excellentior, & vtilior Communitati, germinaretur commune votum obediendi, ac venerandi illorum memoriam, & in filios vſquè propagaretur. Quarè aucto in ſucceſſores amore, obliterataque electionis formula, ſucceſsiuum admiſſum fuit Regale regimen, deuinctis Gentibus voluntati naturæ, credentibuſque æquali amore, ac virtute regendas à filijs, ſicuti à parentibus fuerant Semper verò, & vbiquè prælata omni alio reſpectui ſalute publica: cùm hoc ſit, fueritque ſupremus apex, ad quem collimarunt omnium gentium mentes.

(3) Iuſtin. *lib.* 1. *Hiſtor.* Dioniſ. Halicarn. *lib.* 5. *Ariſt. Politic. lib.* 3. Beſold. *diſp. Nomocopolit. de Reg. ſucceſ. diſſert.* 1. *poſt theſ.* 17. *num.* 1.

Ex hac ſuprema publicarum rerum ratione, cui criſtas ſubmittunt Regum, & Imperatorum diademata, ad hoc vt vincula, quibus innectuntur Reges, & ſubditi, vim teneant, illamque iuſtitiæ, pietatis, & æquitatis virtutem deſideratam per Gentes; neceſſe eſt, vt in ſucceſſore concurrant ratio, æquitas, iuſvè illud, ex quo ſceptrum anteceſſori traditum, caputque eius diademate redimitum fuit, vtque in qualitate ſucceſſoris refulgeat candor ille vtilitatis publicæ abſquè nota lucis, aut puritatis diminutione, qua efformata fuit ab origine catena ſucceſsionis.

Nec

Nec ad adſtringendum nodum Regalis ſucceſsionis, nec ad effigiandam vnitatem indiuiſibilem, & correlatiuam Regis, & ſubditorum, legitima, efficienſque dicenda naturæ virtus, ſanguinis fauor, legis vis, & ſubditorum vota conferentium Progenitoribus Maieſtatem, & Imperium. Hoc enim obſeruandum eſt, ſi ſucceſſor idoneus habeatur, (4) optimuſque communi bono, (5) optimitate illa, qua leuatum, & ſuſceptum Regnum. Atſi in filio, aut ſucceſſore non inſit virtus ad Principatum requiſita, (6) & ad eius ſucceſsionem defectu ætatis, ſexus, aut imbecillitatis ratione, vel quia minuitur in eo Maieſtas; tunc quidem nec naturæ (7) qualitas, nec ſexus, nec gradus attenditur, nec honeſtum habetur tali mandare (8) Regnum, nec lorum correlationis adſtringet, immò omne deficiet, ſi præficiatur vanus is reſpectus Reipublicæ, & Regni cõmodo; (9) cum pretioſius ſit naturæ, & ſanguinis charitate, vt reſpondiſſe comperimus Antoninum (10) ſuadentibus, vt filio Imperium daret, & notauimus exẽplo Dauidis, Roboani, Mithridatis, & Alexandri, tradentibus ſceptrum optimo, obliterato amore agnationis, ſupraq; omnia naturæ vincula vtilitate publica antelata.

In hoc enim collimare Reges, in hunc ſcopum mẽtes dirigere (11) debere notarunt iura conſtituentia, quòd dùm ſalus verſatur publica, nec generationis, nec natiuitatis ordo ſeruetur à Principe, nec à ſubdito; ex eo cõceſſum militari iure, vt naturæ, & ſucceſsionum rupto nodo, gladio ad publicam defenſionem evaginato, milites de hæreditatibus, & alijs bonis (nulla ſeruata Ciuilis iuris formula, nec attenta naturali charitate reciproca) vltima conderent elogia, omiſsis, aut exhæredatis liberis.

His principijs edoctus, ſaluteque publica pro lege habita, Catholici Regis Senatus conſuluit renuntiationem ſtipulandam in tabulis antenuptialibus Reginæ Chriſtianiſsimæ. In quo fidelis Conſiliariorũ mens præ oculis habuit honorẽ Regni, decus Maieſtatis propriæ,

(4) *L. Vt gradatim, §. 1. de muner. & honor. Et ſi lege municipali cauetur, vt præferantur in honoribus certi conditionis homines, attamen ſciendum ait, hoc eſſe obſeruandum ſi idonei ſint,* vbi glo.

(5) Plin. *in Panegyr. Et hunc tibi proximum tibi conuenientiſsimũ exiſtimes, quem optimum.*

(6) Poeta apud Henn. Harnii *cap. 2. ſect. 4. An ſucceſſ. præfer. n. 8 & 9. De decorum bonis nata culpæ.*

(7) Luc. de Pen. *l. Nepotes, C. de his, qui num. liber. lib. 10. nu. 5. In ſucceſsione Regnorum, & huiuſmodi Principatum, in quibus verſatur regimen populorum, non tam eſt attendendus ordo Primogenituræ, quam virtutes, quæ in principantibus requiruntur.*

(8) *L. Reſcripto, de muner. & honor. Et minus vtile, & nequaquam honeſtum eſt talibus mandari magiſtratum.*

(9) Idem Luc. de Pen. *dict. nu. 5. Regni quippè ſucceſsioni deferendæ eſt, vt non tam attendatur vtilitas ſucceſſorum quã commodum ſubiectorum,* Hening. Arniſ. *Politic. lib. 2. cap. 2. ſect. 7. num. 13. In ſucceſsionibus Dignitatum Regalitũ magis attendi debere commoditatem ſubditorum, &*

habilitatem ſuccedentis quam gradum, vel ordinem ætatis.

(10) Vulcat. *Gallic. in Auid. Caſſ. Planè liberi mei pereant, ſi magis amare merebitur Auidius, quã illi. Et ſi Reipublicæ expedit Caſſium viuere, quam liberos Marci.*

(11) Luc. de Pen. *in l. 1. C. de Priuil. eor. qui in Sacr. Palat. l. 1. à num. 12. C. de Tyronib. lib. 12.*

virtutem,& immutabilitatem iuris,& legum Hiſpanicarum,tranquillitatem Reipublicæ,& commoda ſubditorum. Quæ omnia obliterarentur, perſonale decus noſtri Regis peſſum iret,ſi fœdus cõiugij feriret nudum his conditionibus,aut filiam traderet ſub lege Pacis iniquæ, (12) qualis eſſet ſponſam dare ornatam monilibus,ſpe,& iure ſuccedendi in Regna,Dominiaque Hiſpanæ Dominationis,ex qua deſcenderent media prole in Regni Gallicani poſſeſsionem,vndè euenire poſſet,vt vnitis Regnis Hiſpanis Gallicanæ Dominationi, Hiſpani amitterent nomen,linguam,mores,& cultum.

Sed quamuis iam dicta ſatis, ſuperque teſtãtur,fuiſſe iuſtam, æquam, legitimamque renuntiationem; adhùc tamen,cùm ad illam, vt iniuſtam taxandum obijciatur fuiſſe conceptam contrà fundamentales leges Regni præſcribentes illius ſucceſsionis formam, quam deſerere Regina tunc Infans non potuit,nec citrà publicam authoritatem infringere,ex illo mutuo, & æterno fœdere,quo Reges,& ſubditi deuincti ſunt;Quarè ſicuti nec hi poſſunt ſine ſcelere legitimi Principis poteſtatem defugere,ità nec viciſsim licet Principi præter ſubditorum voluntatem iure ſuo cedere, nec in alienos transferre Imperij Maieſtatem.

Notandum eſt, inter Hiſpanos nullam fuiſſe conſtitutam,receptam,efformatamque legem conſtituentem ſucceſsionis formam, ſic immutabilem, vt ex ea ius competeret inuariabile Reginæ Chriſtianiſsimæ, quo exui non poſſet boni communis, ac rei publicæ cauſa, tàm voluntate Patris, quàm propriæ. Nec ex naturæ dictamine, nec ex Gentium iure vllam etiam deuinciẽtem Reges,& ſubditos præter eam,quam edixit publica (13) ſalus,& commodum commune.

Sed tamèn annuamus tantiſpèr nouatorum nouitatibus,quibus ex proprio cerebro ſe efferunt, efficta ea appellatione *legum fundamentalium*; quas olim *legem Regiam* dicebant, ſeu fœdera, ex quibus translata in Regem fuit poteſtas, præſcripta formula regnandi, nec quoàd muneris officia tantùm,ſed ad transferendã Maieſtatem ſucceſsione,iureque ſanguinis. Vt puta illud, quo viri Iſrael tradiderunt dominationem Gedeoni,

(12) Virg. *l.4. Æneid.* ..... *Nec cumſe ſubleges pacis iniquæ Tradiderit.* Vbi Seru. *Propter perditam linguam, habitum,nomen.* Idem Seru. *lib.1. Æneid. verſ* 10 *Iniqua enim pax eſt, in qua nomen amittit.* infra *num.* 41.

(13) Treuler. *diſput.1. theſ.3.* Theod. Reinking *de Regimin ſæcular. lib.2.claſ.2.cap.6.num.* 2 *V. de § 4.nu.*17. Luc. de Pen,& Harnit. relati *num* 9 *&* 10.

&

& Dauid vt paſcerent populum, Rexque, & Dux fuiſſet ſuper eum. (14) Sequentique ſæculo Conſtantinopolitani Leoni Imperatori. (15) Quæ fœdera, (16) ſeu ſceptri traditiones, adeò non ſunt leges fundamentales, vt nec eo nomine ſint dignæ, ſed pactorum, (17) quidquid prænotent iuris Politici Scriptores.

Si enim antiqua iuris Gothici monumenta recolimus, ſi Hiſpani à Pelagij ſceptro, haud inuenimus fœdus, pactum, vel conuentionem præſcribentem formam ſucceſsionis Regni, illudque deferentem filijs natiuitatis, ſeu ſanguinis virtute.

Nàm de antiquo Gothorum more, ac iure, ſupervacaneum eſt diſſerere; cum electione Regnum, & Maieſtas traderetur. Etſi in honorem, & decus gentis ſit lex Sacra conſtituens, vt extraneæ gentis homo, qui non ſit genere Gothus, ad apicẽ Regni non promoueatur; (18) immò ex more Maiorum præſcriptum erat nullum eligendum ad Regiam dignitatem, niſi ex familia Balthica.

Poſt verò Maurorum ad Hiſpaniam appulſum, infandamque ſtragem Gothorum, & Roderici mortem. Etſi in Regno Aſturienſi acclamato Pelagio, antiqua Gothorum formula acclamandi Reges renata ſit, & Regum nomen, Regiaque renouata dignitas indiuidua (19) quoàd authoritatem, & poſſeſsionem, penès quam eſſet ius regendi, & onus defendendi. tuendique Gentes, nihil tamen de forma ſucceſsionis præſcriptũ fuit; ideò nec traditum ab Scriptoribus, (20) præcipuè ab Ambroſio de Morales. (21)

Quod adeò verum eſt, vt Ioannes Marianna (22) credens non modò difficile, ſed impoſsibile aliquid aſſerere circà illud primum ius, cuius virtute delatum Regnum, affirmat: defuncto Rege Pelagio, acclamatum Regem Fauilam, cuius etiam morte ſinè filijs ad thronum vocatos Idlephonſum, & Ermeſindam filiam Pelagij, ſeruata in eo caſu patris teſtamentaria diſpoſitione.

Haud ignotum eſt nobis fuiſſe, qui dicerent, ſub Rege Pelagio legem latam conſtituentem ſucceſsionis Regalis formulam. Sed quàm improbabilis ha-

(14) *2. Reg cap. 5.* vbi Abulenſ *quæſt. 2.* Lorin. comment. *2. Reg cap. 2. num. 5.*

(15) *Iudic. cap. 8.*

(16) Ex Zonar. Beſſol. *diſp Nomocopol. de Reg. ſucceſ. diſſert. 1. num. 7.*

(17) Petr. Gregor. *de Republ lib. 7. cap. 16 à nu* 8. Maximil. Fauſt. *conſil pro ærar. claſ. 8. cõſ* 681. verſ. *Sunt præterea leges Regni,* Theod Reinſing. *dict. tract. lib. 1. claſ. 3. cap. 9. à num. 1 & dict. lib. 2. claſ. 2. cap. 6. num. 3. & 4.*

(18) Concil. Toler. 8. *Can. vlt & Concil 5 Can. 3. l. 8. in Prolog. del Fuerojuzgo.*

(19) *L. 5. tit. 16. par. 2.*

(20) Sebaſt. Epiſc. Salmantic.

(21) Ambroſio de Morales, *Chronic. General. lib. 13. cap. 2.*

(22) Marian. *Hiſtor. Hiſpan. lib. 7. cap. 4.*

beatur hæc ſententia, orta ex cerebrino aſſenſu aliquorum, refertur ab Ambroſio de Morales : (23) quarè aſſerimus, quòd fœdus, pactum, conuentio, aut lex ſucceſsiua Regni nulla tradita fuit vſquè ad Maieſtatem Idlephonſi Regis, (24) ſub quo præſcripta Partitarum, conferens ius ſuccedendi indiſcriminatim filijs vltimi poſſeſſoris, tàm maſculis, quàm fœminis.

Hoc tantùm fulcro innitendum, vt diſputemus: An Rex noſter Catholicus Pater poſſet iuſtè petere in fœdere antenuptiali filiæ ſtipulandam renuntiationem iurium ei competentium ad Regna, & Domania paterna, filiaque renuntiare, ſeque exuere tam pro ſe, quàm liberis, ſpe competenti ad ſucceſsionem. Pro cuius dubij ſolutione notandum eſt, quòd in Rege Patre, filia, & ſubditis inſunt iura, etſi correlatiua, tamen triplici natiua poſitione diſcreta. Ius quidem ipſius Regis regentis: Ius in ſpe competens filiæ: Et ius obſequij, & obedientiæ ſubditorum.

Ius Regis, quatenùs ei tradita Maieſtas, deuinctum eſt cum iure ſubditorum, ſicque etiam vnitum ad ſalutem publicam, vt Regi non liceat potentia, actuvè agere contra ſubditorum commoda, (25) tranſferendo in extraneos Maieſtatem, & Imperium, bona Domanialia alienando, aliudque contrarium Reipublicæ ex lege Regni. Quodſi id tentaſſet Rex, ineſt virtus in Republica cum debita reuerentia impediendi damna, & occurſandi præiudicijs. Vt factum ab Hiſpanis, notamus ſub ſceptro Idlephonſi optantis tradere Carolo Magno Hiſpanam Dominationem. (26) Nam Rex, & quilibet Præſes gaudet poteſtate, & prætura, vt ea vtatur non in deſtructionem, ſed ad conſtructionem honoris Reipublicæ, conſeruationem, ac tuitionem bonorum dotalium Regni.

Iura filialia ex natiuitate competentia, ſiuè ſint hæreditaria, ſiuè ſucceſsiua à primo Regni ortu, vel ex acclamatione, vel electione, profectò ad filios quidem deferuntur ex publico ſubditorum conſenſu, vel ad propinquiores eiuſdem agnationis, ſi tamen conueniat bono publico; (27) dum verò aduerſari ap-

pa-

(23) Ambroſio de Morales, *dict. lib. 13. cap. 6. in aliquibus originalib. antiquis.*

(24) *L. 2. tit. 15. part. 2 l. 2. tit. 18. par. 3.* Molin. *de Primog. l. 3. c. 4*

(25) Poſt Oldrald. *conſ. 231.* Bald. *in proœm. feud. num. 32.* Ant Corſet. *de Poteſt. Reg. part. 5. num. 61.* Rolando à Valle, *conſ. 1 numi 101. vol. 4.* Roſental. *de feud. cap. 5. concl. 10.* Maſtrill. *de Magiſtrat. lib. 1. cap. 12. num. 41.*

(26) Ambroſ. de Moral. *lib. 1. cap. 33.* Cataluña deſengañada, *diſcurſ. 2. §. 2.* Conrad. Dieter. *de ſumm. Imper. concl. 107.* Cauoc. *lib 1 diſp. cap. 10.* Chiflet. *vindic. Hiſp. lumin. prærogatiu. lumin. 12. ſupra § 7. num. 57.*

(27) Laté Petr. Greg. *de Republ lib. 7 cap. 7.* Beſold. *diſp. Nomoco pol. de Regn ſucceſſ in Prodom n. 1.* Hening. Arniſ *Polit. lib. 2. cap. 2. ſect 4 per tot.*

pareat ſaluti publicæ delatio, adeſt in Principe moderante poteſtatiua virtus ſucceſsionis reſtringendi, coarctandique graduum, & ſexuum qualitatem, etiam obliterata naturæ, ſexus, ætatis, & ſanguinis prærogatiua. (28) Vt executum notatur à Frederico Brandeburgenſi, à quo, excluſo Primogenito Ioanne filio, Dignitas Electoralis, Statuſque datus fuit Frederico minori, (29) a quo poſſeſſus vi etiam voluntatis fraternalis annuente vltimo parentis elogio.

Et quamuis huic ſententiæ renuat mens Gallicani aſſertoris, adducti pro ſe doctrina Mierij, Bartholi, Butrigarij, Vazquij, & Couarruuiæ, (30) dicentium, iura ſucceſsionum in Regnum, aut conſtitutum ordinem, nullatenus poſſe à Rege perturbari; cùm publica ſint, nulloque pacto euertenda, & nulla extinguenda renuntiatione. Notandum eſt, quòd Scriptores, etſi adeò abſolutè, ac generaliter (vt notat aſſertor) ſcripſerint; adhùc tamen regulam generalem temperarunt, dum cauſa publica neceſsitas communis poſtulat tranſgreſsionem voluntatis, aut conſtitutionis: nàm tunc prævalente bono patrio, renuntiatio, alienatio, omniſque ſucceſsionis euerſio ſuſtinetur, iuſtaque laudatur, cum id ſit Dominationi expeditius, & ex eo ſalua fiat totius Reipublicæ cauſa, etiamſi in priuatorum incommoda cedat, cùm quod in ſingulos ſiniſtrè agitur, vtilitate publica rependatur. Vt ex ipſorum Doctorum ſententia, (31) & verbis euincitur; (32) præcipuè Mierij, (33) ſi legitimè legatur, & attentè; non eo loco, quo adducitur ab aſſertore, ſed in quo egit; an Princeps valeat immutare ſucceſsionis formam, cauſa vtilitatis publicæ, Pacis præcipuè. Qui doctrinis, & exemplis diuerſarum Prouinciarum, maximè Gallicani Regni, abſolutam ad euerſionem, & mutationem confert Regibus authoritatem.

(28) Luc. de Pen. Arnil. adducti, *num* 9. & 10.

(29) Æneas Sylu. *de ſtat. Europ. ſub Freder. III. Imper. cap.* 31. Anton. Coler. *de iur. Imper. German. ſect.* 51. Cõtad. Dieter. *de ſum. Imper. concl.* 172. Beſold. *diſp de Reg ſucceſ. lib.* 1. *diſ.* 2. *theſ.* 20.

(30) Mier. *de maiorat. part.* 2. *quæſt.* 1. *num* 57. & 58. Butriga. *procem. Cod* Bart *l. Legatus, de offic. præſid.* Menchac. *controu. illuſtr. lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 8.

(31) Menchac. *dict. c.* 3. *num.* 8. *Idque temperabis, vt valeat quidem alienatio, ſi fiat ex magna Reipublicæ neceſsitate.*

(32) Couar. *var. lib* 3. *cap.* 6. *n.* 6. *Dominium etenim priuatũ à Principe tolli non poteſt, niſi ex cauſa vtili Reipublicæ* Poſt: *Et ideò admonendi ſunt Principes, nè teſtatorũ vltimas voluntates maioratibus inſtituendis mutent, tollãtur, nec quidem leges ipſas, quibus inſtituto res Primogenitorum donationibus, aut contractibus propria patrimonia poſteris deferunt, niſi id fiat ex cauſa vtili Reipublicæ.*

Hæc

(33) Mier. *de maiorat. 4. part quæſt.* 22. *num.* 25. ex Oldrald. Menoch. Guillielm. Benedicto. *Et pro bono Pacis, & concordia Rex poteſt donare bona Regni, vt fundat* Oldral. *in conſ.* 95. *num.* 7 *vbi loquitur in quadam donatione facta per Regem Aragoniæ de pacto Regni, propter habendam Pacem cum Rege Caſtellæ,* Molina, *de promog. lib.* 1. *cap.* 8. *à num* 28. Vide, quæ diximus § 5. *à num.* 30.

Hæc ſententia, vtque boni publici cauſa ſub poteſtate Principum ſint iura, voluntates, ſucceſsiones, teſtamenta, adeò recepta eſt, & à Doctoribus commendata, vt in ea firmanda immorari ſuperuacaneum potiùs, quàm vtile ſit. Sed haud omittenda mens Politici (etſi impij) Heningij Arniſei, (34) qui acturus de ſucceſsione Regnorum ab Aſsyrio, (35) vſque ad Gothum; ab ſceptro Pelagij, vſque ad Dominationem Catholicorum Regum. Etſi illud axioma firmet, mutationi non ſubeſſe ſucceſsiones Regnorum lege, aut conſuetudine, moreque Maiorum præſcriptas, dum tamen vrget neceſsitas, exigit vtilitas, Reipublicæque bonum, aſſerit, per publicam contemnendam eſſe priuatam rem, ablato à Primogenito filio maſculo iure ſucceſsionis, præcipuè ſi ex conſtructione illius iuris imminet corruptio Reipublicæ. (36)

Quod præſertim locum habet, dùm de exclusione fœminarum agitur, ob incommoda, damnaque obuenientia communi bono, & honori Regni ex translatione Regnorum ad extraneam familiam, agnationem, & gentem; vt exemplis notant, & euincunt Politici Scriptores. (37)

Si autem hac poteſtate exuantur ſceptra, authoritateque immutandi iura ſalutis publicæ cauſa. Quo iure iuſta cenſebitur renuntiatio à Ioanne Gallorum Rege, petita ab Eduardo Anglorum: *Vtque ſe exueret iure, quod illi in Regnum Franciæ, ſummumque Dominatum, ſpemque hæreditarij Diadematis extitiſſet.* (38) Hæc enim abdicatio executa, iure iurando firmata, iniuſta, illegitima, contrariaque habita legi, mutuoque æterno illi fœderi, quo deuincti ſunt Gallicani Eduardo Anglo, ex lege conditrice Regni ſucceſsionum? Haud credimus Galliam illam iniquam dicere auſuram, cum ab ea pendeat tota Gallicana Maieſtas, nutans antea ſub nota illegitimæ dominationis, & ſola renuntiatione firmata.

Ex dictis euincitur meridie clarius, nil poſſe opponi, ſpecie iniuſtitiæ, contra renuntiationem petitam, ſtipulatam, & executam Reginæ Chriſtianiſsimæ: Cum ſalutis publicæ, cauſaque pacis ad illam petendam

pro-

(34) Henin. Arniſ. *Politic. lib. 2 cap. 2. ſect. 8. de Primogen. priuileg. à num. 21.*

(35) Hening. Arniſ. *Politic. lib. 1. cap. 9.*

(36) Iden *dict. lib. 2. c. 2 ſect. 8. nu 62. Et cùm Reſpublica ad bonum ciuium omnium priuatũ comparata ſit, non priùs per publica conterenda ſunt priuata, quam ſi ſumma vrget neceſsitas, aut euidentiſsima exigat vtillitas*; Conar. *ℰ var. reſol. cap 6. num. 6. Ideoque Primogenito ius ſunm prius, non auferendum, quam quandò ex eius ſucceſsione euidenter imminet corruptio Reipublicæ.*

(37) Idem Arniſ *dict. cap 2 ſect. 12. à n. 150.* Beſſold. *diſp. Nomocopol. in Prolom. num. 7. & lib. 1. differt. 11. n 4.* Diximus §. 7.

(38) Paul. Æmil. *in Ioan I. Iureiurando itidem ſolemni Anglus exueret iure, ſi quod illi in Regnũ Franciæ ſummumque Dominatum, ſpẽque hæreditarij Diadematis extitiſſet.* Diximus §. 5 *num. 18.*

procederet Pater Rex ex legibus conditricibus Regni, honoreque Amphidromiali, quo erecta, & ſuſcepta Hiſpana Maieſtas eſt.

Nec facit aſſertio Gallicana decantans, quòd ſicut Epiſcopus ſpiritalis cum Eccleſia ſua coniugij vinculum propria authoritate non valet diſſoluere; nequè olim Romano Proconſuli (39) licebat abdicare Magiſtratum; Nec etiam Principi inconſultis ſubditis Imperium eiurare; nàm illud iure communi attento, tantùm procedit, nec interueniente cauſa publica: ſi verò intercedat, à communi illo iure recedere, præcipuè pacis (40) cauſa, licitum, iuſtumque; immò neceſſaria eſt, & licita renuntiatio Epiſcopatus cauſa tranquillitatis, & publica abdicatio Magiſtratuum, faſcium ſubmiſsio, ablatioque, ſicuti apud Romanos executum conſtat. (41)

Ex quibus, & quià Rex noſter collimare debuit, vt *Optimi* nomen retineret, & tranſmitteret ad poſteros, idque nulla alia via euincere poſſet, ni ſeruata natiua libertate, & ingenuitate ſubditorum, nè ſcilicet ſubmittendos exponeret extraneæ ſeruituti, morte fœdiori, quæ illis ſtragem apportaret, inuiſamque fortunarum Regni, & Reipublicæ perniciem: Non tantùm ex æquitate licere ſibi cognouit id, quod egit, ſed ex iuſtitia, & Regio munere debuit ſucceſsionis curſum ad filiam decurrentem impedire ſtipulata renuntiatione, quam Regina Chriſtianiſsima executioni mandare, etiam coactiuè iuxtà promiſsi fidem debuit. Ex eo, quòd ſicuti ſalutis publicæ cauſa legitimè, ac iuſtè poſſunt à Principe derogari iura, ſucceſsiones, vocationes, voluntate fundatoris præſcriptæ bonaque alienare, (42) etſi reſtitutioni obnoxia; (43) Etiam licet cauſa communis boni, ac in decus familiæ Primogenito cedere, ſeque exuere iure Primogenituræ, (44) ac Regni, tàm pro ſe, quam pro filijs, & ſucceſſoribus. Vt in caſu perſonalis renuntiationis, etiam præter ſubditorum voluntatem, nec accedente illorum conſenſu, (45) inuenimus executum à Magno Carolo V. Imperatore, ab Imperatoribus Theodoſio Adramitheno, Diocleciano, Maximiliano, & Lotha-

(39) Fab. *conſult. Ducat. Mantiſſerrat. part. 2. fol. 144.*

(40) *Gloſ. in cap. Ne quippe. 3. quæſt 6.* Innocent. *cap. Niſi de renunciat.* Iul. Ferret. *de remilit. tract. de ſer ijs, num. 16 & 17.*

(41) Sueton. *in Cæſar. cap. 20.* vbi Philip. Beroald.

(42) Philip. Schiniſc. *de fideicom. familiar. c. 16. nn. 139. Bonus enim Princeps non fœdam, & liberis hominibus ignominioſam ſubditorũ ſeruitutem quærere, nec libertatis iacturam, & occubitum, nec ſubditorum perniciem, ſed libertatem promouere, & conſeruare, tantùmque ipſi curæ eſſe debet, eorum qui reguntur libertas, quantùm, & illorum beneuolentia, & obedientia.* Supra *num. 11.*

(43) Idem Philip. Schiniſ. *de fideicom. famil. c. 11. à nu. 447.* Beſold. *diſp. de ſucceſ. Reg. lib. 1. diſſert. 2. num. 20 & diſſert. 4. num. vlt.* DD. adduct. ſupr. *à num. 26.*

(44) Molin. *l. 1. de Primog. cap. 6. num. 34 & lib 3. cap 2. num. 21.* Philip. Schiniſ. *c 16 n 125.*

(45) Ex Tiraq. Beſold. *diſp. Nomocopol de Reg. ſucceſ. lib 1. diſſert. 2. nu. 20 & diſſert 4 num. 16. & diſſert. 10 n 4.* Hug. Grot. *de iur. bell. lib. 2. cap. 7. n.* Ioann Lymn. *not. Gall lib 2. cap. 3. litter. N.*

rio: à Regibus Liuua Gothorum, Henrico I. Gallorum. (46) Et Realis (47) à Sygeberto Francorum in fauorem Clodouei, (48) à Roberto Hugonio Capeti filio maiori renuntiante Regnum in commodum Henrici fratris secundi communis parentis filij, (*a*) a Ioanne Burgundiæ laudante prælationem datam Antonio fratri minori in Ducatu Brabantino, (*b*) etsi ei successionis, & Primogenituræ iure competeret: & ab Vladislao Hungarorum Rege, qui patre Casimiro Polonorum defuncto, Regnum remisit Alberto fratri secundo.

Et si hæc libertas eiurandi Regnum, & Imperium, potestasque mutandi successionum iura ob salutem publicam auferretur voluntati supremorum Maiestatique; (49) ex eo quod æterno fœdere, legeque cuiusque Regni conditrice, Reges ita deuincti subditis sunt, vt præter illorum consensum non possint iure suo cedere, nec in alios transferre Maiestatem; qua diuinitate ornata creditur Maiestas Gallicana, vt supra omnia Naturalia iura, Gentium, & Positiua se extollat, quòd proprio arbitrio mutare successiones, ac auferre iura possit, & obliterata voluntate, lege, moribus, transferre Dominia, Status, Dignitates, sistente cursu, seu mutato alueo successionis, vt latè notamus §. IV. Regesque alij non possint?

Nonne id efficiet vnionis Domanialis Gallicana constitutio, (50) ex qua fœminis denegata possessio Regnorum, Dignitatum, Statuum per fœminas prouentorum Imperio Francico, & cuius vi constat denegatam successionem sceptri Elisabethæ Catholicæ Reginæ filiæ Henriei II. Francorum, etiamque Regnum Nauarræ, Comitatus Britaniæ, Tholosæ, Ducatum Burgundiæ, aliaque diuersa Domania per fœminas vnita Coronæ; (51) nunquid producta consensu mutuo subditorum? Si autem vtilitatis propriæ, & Regni Gallicani intuitu licet Gallis munus à Deo, & natura impositum recusare, soluere arctissimam societatem illam inter supremos, & subditos, transferreque Dominia, violata Sacra Regnorum lege, nodoque vnionis superioritatis, & obedientiæ dissoluto; quo

po-

(46) Paul. Æmil. *in Philipp. I.*

(47) Ex Tiraq. Bessold. *disp. Nomocop. de Regn. succes. lib. 1. dissert. 2. nu. 20. & dissert 4. num. 16. & dissert. 10. num. 4.*

(48) Ex Gerard. *tom. 1 lib. 1.* Bessold. *dissert. Nomocopolit. de Regn. succes. lib. 1. dissert. 10. num. 4.* Lymn. *notit. Franc. lib. 2. cap. 3. testim. lit. M.*

(*a*) *Diximus §. V. n. 43.*

(*b*) *Infra n. 89. & 90.*

(49) Molin. *de Primog. lib. 3. cap. 2. num. 29* Larrea, *decis. Granaten. 51.* Solorçan. *de gubern. Indiar. lib. 2. cap. 19. nu. 13.*

(50) Renat. Chopin. *Doman. Franc. lib. 3. tit. 3 & 6.* Ioan. Lymn. *not. Franc. lib. 2. cap. 8.*

(51) Renat. Chopin. *Dom. Franc. lib. 1. tit. 6.*

poteſtatis, authoritatis, ac Maieſtatis defectu laboraſſe Regem noſtrum, Regemque ipſum Galliarum dicendum, vt pacis generalis ineundæ cauſa, obque vniuerſalem ſalutem publicam Regnorum, non poſsint fœderaliter ipſum nodum diſſoluere correlationis, transferreque Domania, & renuntiationem ſtipulari?

Et ſanè notatu dignum habendum, aſſerere Gallicanum rabulam, non poſſe iura ſucceſsionis diſſolui, nec Reges, quibus natura dedit populi ſibi commiſsi curã defugere, nec membra deſerere, quibus naturali ſocietate coniuncti ſunt: Nec medio renuntiationis Reginam Chriſtianiſsimam orbari Iure, & ſpe competenti ad paterna Regna, nec ſubditos ſuo capite citrà illorum conſilium, publicamque authoritatem; immemorem, quòd ambitioſa libidine raptus Hugo Capetus nodum legitimæ ſucceſsionis Regiæ diſſoluit, & calcatis naturæ, fidei, & obedientiæ Sacramentis, non modò à Gallicano Imperio deiecit Ludouicum Regem filium Lotharij, (52) ſed in carcerem iniecit, & repulſo iure Ludouici, & Caroli filiorum Regis, ſucceſsionis legem ſibi, & filijs ſuis dedit. Nonne turpe tunc, & criminoſum habitum aſſerere naturæ, & ſanguinis iura immutabilia, quòdque Robertus (53) ipſius Hugonis filius, paterna lege ſucceſsionis obliterata, primogenialialibuſque iuribus omiſsis, & exhæredato Roberto filio maiore, Regnum teſtamentario elogio dederit Henrico, quià ſic expedire communi bono credidit? (54)

Si verò negotium Regni vniuerſitatiſve tangit, ſummaque poteſtas, quæ naſcendi ſorte dimanat, eiurari non poteſt, niſi fiat conſenſu populorum; Qua voluntate, quouè illorum conſenſu, reiecta diſpoſitione Roberti Viennenſis Ducis, conſtituente Delphinatum Philippo ſecundo filio Philippi Valenſis, & in illius, & ſucceſſorum defectu, Ioanni Normandiæ Duci, filijs, & hæredibus, ſub expreſſa conditione ferendi nomen, & arma, vtque nunquam Galliæ Regno iungeretur; iunctus, & vnitus fuit Regno Delphinatus, conſtituto etiam, vt filio Regis natu maiori competeret, Delphinuſque vocaretur? (55)

(52) Paul. Æmil. *de geſt. Franc. in Ludouic. V.*

(53) Paul. Æmil. *in Henric. I.*

(54) Ex Gerard. Beſold. *diſp. Nomocopol. de Regn ſucceſ. diſſert. 2. n. 20.* Lymn. *not. Franc lib. 2. cap. 3. teſtimon. litt. M. Robertus perſiſtens in eodem propoſito conſeruandi Regnum in domo ſua, deprehenſo magis Regio ingenio in filio Secundogenito, quàm in Primogenito, prætulit virtutem iuri Primogenituræ, & fecit coronari Henricum ſecundogenitum, quẽ adhuc viuus auctoritate munuit, teſtamentoque cauit, vt Robertus continuus viueret Ducatu Burgundiæ, ligio vaſſallagio Coronæ Franciæ obſtrictius.*

(55) Hierõ. Bruchner *reſolut. quæſt practic. corolar. alt. num. 11.* Diximus *§. 4. num. 34.*

Si enim vi huius ſupremæ authoritatis, poteſtatiſque Maieſtaticæ, iuſtum, & legitimum eſt quidquid ad ſalutem publicam, ac conſeruandum Regni nomen, & honorem agitur: Hocque ſupremum, Regum præcipuè Gallicanorum arcanum habitum eſt; quarè renuntiatio ad vtilitatem Regni Hiſpanici ſtipulata, appellabitur iniuſta, iniqua, & inæqualis? Si iuſta, ac legitima à Regibus Gallicis executa, ſalutem publicam præ oculis habentibus, quamuis contraria tunc iuri Gentium, voluntatique teſtantium; cùm hæc, de qua agimus, renuntiatio, ijſdem veſtigijs incedat, ijſdem cãcellis includatur, ſuoque vtatur ſupremo iure? quid commiſsit, quid egit Rex noſter Philippus, quod nomen flagitij mereatur, cui nõ ſummopere laudandum, ſiquidem ad Gallorum exemplar? Iuſtum ergò cenſendum, etiamſi frœnũ inijceretur conſenſibus popularibus, & priuatis.

Tàm nullius momenti eſt, quod inculcatur: nempè, quòd ad executionem facti, & promiſsi in fœderibus pacis, & antenuptialis, adque renuntiationem præcedere debuit populorum conſenſus publicus; Nàm adhùc ſi id foret, aliquando è re, in pactis, aut priuatis fœderibus; at verò in publicis iure Legationis, ac belli initis, locum non habet, cum eæ diſpoſitiones Gentium, aut conſuetudines, immò & leges corrigantur à iure Regni, ac Dominationis, ex quo Regibus adeſt poteſtas, & authoritas ſubuertendi, transferendi, mutandique Dominia, ſucceſsiones, & alia bona abſquè ſubditorum (56) conſenſu.

In hoc enim belli, ac legationis iure, Maieſtateque ſuprema firmantur, & vt iuſtæ laudantur trãslationes populorum, ac Dominiorũ fœderalibus pactis pollicitis, & ſtipulatis? (57) Ex quo etiam legitimè promiſſa, & tradita ſunt oppida, vrbes, territoria dominio directo cõpetentia Hiſpano Regno, Regi Gallicano abſquè conſenſu populorum in ipſo fœdere, in quo fuit cõcepta, & ſtipulata renuntiatio. Et mirabile eſt, notaque dignum, vt cùm iuſtum pactũ laudetur, quoàd id omne, quod vtilitatem Gallorum tangit, etſi directè tendat in euerſionem libertatis ſubditorum Hiſpaniæ, derogationem

(56) Diximus §. 4. Plaut. Amph. & act. 1. Scæn. 1.
Deduntque ſe, Diuina, humanaque omnia, Vrbem, & libero.
In ditionem, atque in arbitratum cuncti Thebano populo.
Laté Petr. Fab. *libr.* 1. *Semeſtr. cap.* 7. Maximil. Fauſt.. *conſil. pro erar. conſ.* 553. Anton. Coler. *de iur. Imper. ſect.* 28. Richard. Dieter. *de ſumm. Imper. poteſt. concl.* 64. ſupra §. 5. *num.* 6.

(57) Diximus §. 5 & ſupra *num.* 29. & *ſequentibus.*

iu-

iurium, translationem Dominiorum: tamen id ſolum iniuſtum declametur in ipſo fœdere conceptum, quod in Hiſpanorum tendat vtilitatem, quamuis pendeat ex euentu, & ſolum proſpiciat ſpem incertam, & nullo vaticinio præuiſam.

Ex his paruifacienda exemplaria, quæ concinnantur. Etenim, licèt verum ſit, quod ſceptra transferantur per ſubrogationem de manu parentum in manus ſiliorum, adhùc tamen voluere gentes, vt illa Maieſtatis, & Imperij translatio à ſubditis dignoſcatur interuentu reuerentialis plauſibilitatis, (58) & obſequij, & ijs formulis more Maiorum laudatis, & receptis. Hiſpanis enim mos fuit ab ſceptro Pelagij ex Gothorum vſu antiquo, vt Amphidromiali die Regni vela Regia prodeant, acclamationibuſque publicis, ac communi ſubditorum placito labarum eleuetur, in quo depicta ſint Regis inſignia, & voce publica intonetur illud vſitatum: (59) *Regium, Regium, Regium, pro Rege Carolo domino noſtro.* Secundò, vt ex Regia voluntate, & arbitrio, Curiæ generales coadunentur, in quibus Magnates, Proceres Regni, Prælati, Ciuitates capita Regnorum, & Prouinciarum conſtituentes, homagia fidelitatis, & obedientiæ præſtent Regi ſuccedenti. (60)

Quo ſuppoſito vſu Maieſtatis Hiſpanicæ, & Hiſpanorum arcano; etſi voluerit aſſertor Gallicanus, populorum conſenſum eſſe neceſſarium ad cedendam, aut transferendam Imperij Maieſtatem, illudque firmare tentet exemplo Berengariæ Reginæ, quæ conuentum coëgit Vallis-Oletanum, vt ex ſubditorum ſententia eiuraret Regiam poteſtatem, eamque in Ferdinandum filium conferret: Verùm non eſt aſſertum, nec conſonum rei geſtæ; cùm etiam ſi Regina Mater eiurarit Regnum, ſceptrumque tradiderit filio, non tamen conuentu coacto executum, ſed renuntiatione abſoluta, ex nudaque voluntate. Sic à Marianna accipimus: (61) *Otellæ, vbi Regina mater erat, ipſa concedente continuò Caſtellæ Rex ſalutatus eſt, inaugurationis ceremonia Axagari perfecta, ſub frondoſa quidem vlmo, tanta ſiuè morum ruditas erat, ſiue procerum, ſiue populi feſtinatio.*

(58) 3. *Reg. cap.* 1. *Viuat Rex Salomon* 4. *Reg. c.* 1. Petr. Gregor. *de Republ. lib.* 6 *cap.* 20. Mendoç. *virid. lib.* 6. *de flor. eloquen. orat.* 1. *num* 4.

(59) Ambroſ. de Morales, *Chronic. General. lib.* 13. *c.* 2. Sandou. *Hiſtor. de Carl. V. lib.* 2. §. 13.

(60) *L.* 5. *tit* 16 *part.* 2. *l.* 1. *tit.* 2. *lib.* 2. *Ordinã.* Cabrer. *Hiſtor. de Felipe II. lib.* 5. *cap.* 7.

(61) Marian. *Hiſtor. Hiſpan. lib.* 12. *cap.* 7.

Demus tamen, Vallis-Oletanum Conuentum ſequenti tempore coactum, ſed alio conſilio: non quidem, vt conſenſum eiurationi Regni præſtarent ſubditi, ſed tùm ad firmandam legitimitatem Regiæ ſucceſsionis, audiamus ipſum Scriptorem: *Omniumque Ordinum conſenſu, & ſententia pronuntiatum Berengariam Regni Caſtellæ à morte fratris iuſtiſsimam hæredem eſſe.* Tùm quià Ferdinandus Rex ex antiquo vſu, ac more recepto voluit, & edixit, vt in Conuentu generali homagia ſibi præſtarentur, atque in eo liberarentur à iuramento fidelitatis quondam Matri Reginæ præſtito: *Rex in Templum Diuæ Mariæ Maioris, tanto populi concurſu, & lætitia, quantum fuiſſe non meminerant, deductus eſt, atque in eius verba iuratum.* Attamen ad virtutem renuntiationis nec deſiderata, nec neceſſaria Curiarum coadunatio; ſicuti nec fuit requiſita, nec præſtita in eiurationibus Regni factis à Regibus Beramundo Diacono; Idlephonſo Magno, conferente Regnum Garciæ filio; Idlephonſo IV. tradente ſceptrum Ramirio fratri, etſi ſuperſtitem habuiſſet filium Vtracæ vxoris, filiæ Sancij Regis Nauarræ.

Nec alia formula, nec conſenſu præcedente populorum, nec euocatis antè Comitijs Ordinum, ſe abdicauit Principatu Carolus V. Nàm renuntiatio, eiuratioque Regnorum in fauorem filij (62) executa, etſi prolata in Comitijs, non fuit ex eo, quòd ad authoritatem, aut firmitatem neceſſariò deſideraretur Ordinum conſenſus, ſed ad exhibendam notitiam tantæ rei, ad liberandos ſubditos à iuramento fidelitatis, vtque nouo Principi præſtarentur homagia. Quod ex ipſius renuntiationis narratione, & (63) actis euincitur, in quibus nec petitus, nec exhibitus concurſus voluntatis, nec conſenſus vllus, ex quo dignoſcatur Ordinum vota firmaſſe renuntiationem: cùm nec iure municipali, nec communi neceſſaria fuerint. (64)

Contrarium etiam eſt veritati rei, & hiſtoriarum monumentis, quod de Henrico Brabantiæ enarratur: *Cùm Henricus olim Dux Brabantiæ Ioanni fratri, qui natu minor erat, ius, poſſeſsionemque ſui Ducatus tradere in animum induxiſſet; non Ordiuum modò, ſed etiam Imperatoris conſen-*

(62) Sandou *Hiſtor de Car. os V. lib. 32. § 33.*

(63) Sandou. *dict. lib. 32. § 36* Hareus, *Annal. Braban. in Philip. II. ann* 1555. Diuæus, *lib. 19. ann.* 1515.

(64) Laté Valenç. *conſ. 199 per tot.*

ſum,

ſum, & authoritatem neceſſariam eſſe iudicauit: Neque Imperator abdicationem illam antè ratam eſſe voluit, quàm ipſe rem penitus, cauſamque, &c.

Nam ex fide hiſtoriarum, certum eſt, nec Ordinum interueniſſe conſenſum, nec Imperialem aſſenſum, nec vllam ratihabitionem in cauſa Henrici, & Ioannis filij Henrici III. Ducis Brabantiæ: Id eſt, quòd verè conſtat; nempè, quòd defuncto Henrico Patre quatuor filijs ſuperſtitibus Henrico natu maiore, Ioanne ſecundo, Gothifredo, & Maria, Henricus Primogenitus vecors, amens, ineptuſque ad gubernandum (65) inuentus fuit; quarè Aleidis Duciſſa Mater (de cuius virtute, & gloria plura Scriptores, in Regiminiſque laudem, cùm ex conſilio ageret Angelici Doctoris) cui incumbebat Status adminiſtratio, filiorumque minorum tutela ex Parentis voluntate, egit, vt excluſo Henrico ob naturæ vitia, quæ illum indigniſsimum Principatu conſtituebant, Ioannes ad Dignitatem proueheretur. Quod executum fuit; leuatuſque, ac ſuſceptus Dux Brabantiæ, ob fratris maiotis incapacitatem; (67) annuentibus, & conſentientibus Ciuitatibus, & Ordinibus (præter Louanienſem Ciuitatem, Arnoldumque Vveſmaſiæ Baronem) à quibus præſtita vota fidelitatis, & homagij abſquè fraternalis renuntiationis interuentu (68) (etſi non deſint, qui interfuiſſe dicant) (69) Imperialiuè aſſenſu, cùm prælatio executa fuerit boni communis, & ſalutis publicæ cauſa, attenta Primogeniti indignitate. (70)

Nullum lapidem non mouit temporarius Scriptor, vt pactum renuntiationis denigraret; ſed quàm in caſum videre eſt, dùm omnibus iuris principijs, Principum exemplis, & hiſtoriarum ſerie ventilatis, non modò iniuſtitiæ veſtigium vllum adeſt, quin euincitur iuſtum, æquum, & ex zelo publicæ vtilitatis genitum, & in decus Regnorum partum, quarè nullatenus omittenda, quæ præfert, vt indè etiam dignoſcatur quibus Pactum renuntiationis; (a) iuſtitiæ, decoris, vtilitatis, & exemplorum monilibus ornatum fuit.

Inſurgit adhùc, ſed extrà oleas vrget exemplum Ferdinandi Regis Magni dicti, & Idlephonſi IX. Legio-

(65) Franc. Hareus, *Annal. Braban in Aleid. pro liber. Erat Henricus Maximus filiorum eius, vecors, ac omninò Principis loco indigniſsimus*, Molan. *Mil. Sacr. cap.* 62. Aubert. Mir. *Chron. Belgic. ann.* 1267. Hadrien. Barland. *Chronic. Ducum Brabant. c.* 44.

(66) Lypſ. Louan, *lib.* 2 *c.* 16. Hareus. *Annal. Brabant. in Aleid. ann.* 1267.

(67) Ioan. Andr. *Addit. ad Speculator. tit. de feud. §. Quoniam, verſ.* 25. *q.* 7. Luc. de Pen. & adducti à Molina, *de Primog. lib.* 1. *cap.* 13. *nu.* 25. & 26.

(68) Petr. Diuæus, *rer. Brabant. lib.* 11.

(69) Aub. Mireo, *Chronic. Belgic. ann.* 1268. Franc. Hareus, *Annal. Brab. in Aleid pro liber. ann.* 1267.

(70) Hadrian. Barland. *Chronic. Ducum Brabant. cap.* 44. *Anno ab obitu Henrici Octauo, Primores Ciuitatũ Ioanni Secundo, filio Principatum Brabantiæ deferunt. Nam Henricus natu maximus, ob naturæ vitia quædam idoneus non erat, ad Gubernandum.*

(a) Arnold. Clapm. *de arcan. rer. public. lib.* 4. *cap.* 4.

gionis, ob idque inexequibile; cùm egerint de diuiſione Regnorum, contrà mutuum, ac æternum fœdus, quo ex lege Regia illarum indiuiduitas præſcripta, ac præcepta fuit. Ex quo iuſtè eæ diuiſiones non receptæ, ſed repudiatæ à ſubditis. Rex enim Ferdinandus non iura ſucceſsionis immutauit, non lineas ſexuum diſcriminauit, ſed violata lege condentee indiuiduitatem Regni,(71) illud diuidere ſtatuit inter filios, & filias, quod(vti diximus) eſſet extrà limites Maieſtatis, & poteſtatis, fœduſque æternum populi, & Regis, contràque emologatam voluntatem Regis Sancij Nauarræ, per teſtamentariam inſtitutionem Regnum Caſtellæ relinquentis Ferdinando filio ſecundo, vnitis terris bello quæſitis, in territorio Legionenſi, quodque ei obuenerat ex dote vxoris, ob indignitatem Garciæ filij, falsò obijcientis Matri turpe crimen. (72) Nihil ergò mirum, quòd irritum fuiſſet, & præualeret legis fundamentalis ordo conſtituens indiuiſibilitatem Regni, & non Regis voluntas illam deſtruentis.

Idlephonſus verò voluntaria ira, & odio iniuſto (73) victus, obliterato naturæ, & ſanguinis iure, charitateque paternali filium Ferdinandum maſculum excluſit à Regno patrio, & calcata ſexus prærogatiua, vocauit fœminas. Ex quò excluſio filij, tanquàm illegitima, iniuſtaque, nec admiſſa, nec executa: Sicuti apud Francos, qui ipſius rationis lumine ducti, annullarunt vecordem, ac turpem diſpoſitionem Caroli VI. (74) exhæredantis Carolum filium poſt Regem VII. Francorum, Regnum credentis Catharinæ filiæ, ſceptrumque Gallicanum Henrico V. Anglorum Regi, vtque firmior foret excluſio filij, in fœdere ipſo matrimoniali filiæ, regimen Regni genero Anglo tradidit ſub titulo (75) Gubernatoris.

Sanè multùm, diùque iactati, nondùm tamèn ſedes quietas inuenire poſſumus, aut latebras vllas hiſtoriæ; vndè illud eruperit, quod fingit potiùs, quàm pingit aſſertor: *Necdùm ducenti anni effluxere, cum in celeberrimo cætu, Ferdinandus Aragoniæ Rex, qui Iſabellam Hiſ-*

pu-

(71) Ex Concil. Toler. 3. & 4. *l. 2. Proœm. del Fuerojuzgo*, Mol. *lib. 1. de primog. cap. 2.* vide *ſupr. num. 23.*

(72) Ambroſ. de Morales *Chron. Gener. lib. 17. cap. 46.* Marian. *Hiſtor. Hiſpan. lib. 8. cap. 14.*

(73) Marian. *lib. 12. c. 15. Verdades* (loquitur de Rege D. Alphonſo) *ꝙobſcureciò, y amancillò las demàs virtudes de que fue dotado, con dar orejas a chiſmes. El odio que tuuo a ſu hijo Don Fernando.*

(74) Guagin. *de Regn. Franc in Carol. VI. fol. 199.*

(75) Paul. Æmil. *de geſt. Franc. lib. 10. in Carol. VI.* Guagin *Hiſtor. Franc. in Carol. VII.*

paniæ Reginam duxerat, iura ſucceſsionum mouere, & legem Salicam in Francia vſurpatam inducere in Hiſpanias nequic quam tentauit. Nàm Procerum cœtus graniſsimè interceſsit: Nec Potentiſsimi Regis Maieſtas, nec tacitus Reginæ conſenſus, nec quorumdam ſtudia potuerunt Sacras Regni leges, & inueteratam conſuetudinem immutare. Cùm de hac re actum nõ fuerit ſub Regni Catholici regimine, diſceptatio enim in crepundijs Regni Catholicorum Regum inter virum, & vxorem, de Regni gubernatione, ac regimine orta fuit, non de ſucceſsione. Haud verò negamus ſummum arcanum, ex quo motus Rex noſter ad petendam, & ſtipulandam renuntiationem à Sereniſsima filia executam, abſconditam fuiſſe Regibus Catholicis, quarè inter eos actum fuit: *De forma regiminis, Iſabellæ aulicis negantibus Ferdinandum ad aliquam Reipublicæ partem accedere fas eſſe, ac nè Regis quidem Caſtellæ nomen adſcribere.* Hæc verò contẽtio, attenta ſalute publica, compoſita fuit fœdere inito inter virum, & vxorem: (76) his legibus: *Vt in Regijs Tabulis, edictis, moneta, Ferdinandi prius, deindè Iſabellæ nomen exprimeretur. Contrà in communi clypeo Caſtellæ inſignia Aragonijs potiorẽ locum occuparent. Hoc gentis prærogatiuæ, illud viri Dignitati datum eſt, Iſabellæ nomine arces obtinerentur. Eius Sacramento, teſſeraque quæſtores vectigalia Regis adminiſtrarent.*

Cum omnia in hoc tractatu cumulata, temporario ſpiritu dicta inueniantur, eodem etiam, quod de renũtiatione Statuum Belgicorum à Philippo II. Rege executa notatur: *Philippus Hiſpaniæ Rex circà annum milleſimum quingenteſimum nonageſimum octauum* (vt Veteranus ſcribit) *animo agitaſſet Principi Iſabellæ Prouincias Belgij iure beneficiario poſsidendas tradere; vehementer à Belgis declamatum eſt. Negarunt, ſe inſtar ſeruorum mancipari, aut pretio æſtimari, aut arbitratu demùm Principis diſtrahi poſſe.* Nàm ſi Belgicarum rerum monumenta recolimus, inueniemus renuntiationem à Patre Rege in fauorem filiæ factam ad Matrimonium contrahendum cum Archiduce Alberto, emologatam fuiſſe nuda ipſius Parentis voluntate, arbitrioque, abſquè Ordinum, ac ſubditorum conſenſu (77) interuentuvè, ni ordinario illo neceſſario ad homagium, fidelitaremque iureiuran-

do

(76) Anton. Nebr. *Hiſtor. Reg. Cathol. Decad. 1. lib. 3. cap. 2. & 3.* Marian. *lib. 24. cap. 3.*

(77) Franc Hareus, *Annal Brabant. ſub Philip. II. ann. 1598.*

do firmandam (78) nouo Domino.

Eadem Pœna fide ingreditur assertor, dum asserit: (79) *Scribit Sandoualius Episcopus Pompeiopoleos anno quingentesimo decimo sexto suprà millesimum tres præcipuos Regij Consilij Administros, & spectantissimæ fidei accitos fuisse à Ferdinando, cum in grauem is morbum incidisset, vt quid sibi faciendum esset in re maximi momenti edocerent, se testamento, quod Burgis scripserat, cauisse, vt Ferdinandus Princeps in Castellæ, & Aragoniæ Regna succederet, quòd is moribus Hispanicis esset, & institutis excultus, ac subindè vereretur, nè Carolus administratione neglecta, studium omne suum, & animum aliò intenderet, illi ex fide sua, & Religione esse duxerunt, vt Regem ab instituto reuocarent, ac magnoperè ei authores fuere, nè ius Regni sanctum, augustumque violaret. Negarunt Regiæ successionis constitutum Ordinem, & vetustate roboratum peruerti posse. Paruit eorum consilio Ferdinandus, posteriori testamento priores tabulas induxit, & Carolum Regnorum hæredem iuxtà patrias leges instituit.*

Ne verò in repulsa impositæ assertionis immoremur, satis sit Episcopi narrationem (qua suam decorat assertor) exarare latis adamussim verbis: (80)

Mandò llamar al Licenciado Zapata, y al Doctor Carauajal, sus Relatores, y Refrendarios, y de su Consejo, y Camara, y al Licenciado Francisco de Vargas su Tesorero general, y de su Camara, todos del Consejo Real. A los quales en gran secreto dixo, que ya sabian quanto auia de ellos fiado en la vida, y que porque de lo que le auian aconsejado siempre se auia hallado bien, agora en la muerte les rogaua, y encargaua mucho le aconsejassen lo que auia de hazer, principalmente cerca de la gouernacion de los Reynos de Castilla, y Aragon. La qual en el testamento, que auia hecho en Burgos, dexaua encomendada al Infante Don Fernando su nieto, que auia criado a la costumbre, y manera de España; porque creia, q̃ el Principe D. Carlos no vendria en estos Reynos, ni estaria de asiento en ellos a los regir, y gouernar como era menester, y estando como estaua fuera de ellos en la tutela de personas no naturales, que miraria antes a su proprio interese, que no al del Principe, ni al bien comun de los Reynos. A lo qual le respondieron los del Consejo, que su Alteza sabia bien, con quantos trabajos, y afanes auia reducido estos Reynos al buen gouierno, paz, y justicia en que estauan; y que assimismo sabia, que los hijos de

los

(78) Petr. Diuæus, *rer. Brabant. lib.* 19. Petr. StoKmans, *de iur. deuol. cap.* 29. *n* 9. Franc. Hareus, *Annal. Braban sub Philip. II ann.* 1588. *Adeum diem cùm omnes conuenissent coràm Præside Richardotto, ordines Brabantiæ per suũ Graphiarium sententiã protulerunt, qui valàm pronuntiauit: Ordines ita censuisse se Alberto Archiduci Serenissimæ Infantis nomine, tanquàm Principis legitimæ harum Prouinciarum, iusiurandum dicere paratos quidem esse, si mutuum ipsis iusiurãdum præstetur, ac de obseruandis Patriæ Priuilegijs.*

(79) Manif. *fol.* 181. *Tract Reg. Christian. ius in Braban. fol.* 125. *num.* 5.

(80) Sándou *Histor. de Carl. V. lib.* 1. *§.* 58 Marian *Histor. Hisp. l.* 30. *cap.* 27.

los Reyes, todos nacian con codicia de ser Reyes. Y que ninguna diferencia, quanto a esto auia entre el mayor, y los otros hermanos, sino tener el Primogenito la possession. Y que assimismo conocia la condicion de los Caualleros, y Grandes de Castilla, que con mouimientos, y necessidades, en que ponian a los Reyes, se acrecentauan; y que por esto les parecia, que deuia dexar por Gouernador de los Reynos de Castilla al que de derecho le pertenecia la sucession de ellos, que era el Principe Don Carlos su nieto; porque no embargante, que el Señor Infante Don Fernando fuesse tan excelente en virtudes, y buenas costumbres, que en èl cessaua toda sospecha: Pero, que siendo de tan poca edad como era, auia de ser regido, y gouernado por otros, de los quales no se podia tener tanta seguridad, que puestos en el gouierno, no deseassen mouimientos, y reuoluciones para destruir el Reyno, y acrecentarse. Y que no podria auer seguridad bastante que esto escusasse, sino era dexando lo suyo a su dueño. Lo qual era conforme a Dios, a buena conciencia, razon natural, y a todo Derecho Diuino, y humano. Y que auia menos inconueniente, que si se acordaua de lo passado, y de las dificultades, y trabajos que èl, y la Reyna Catolica auian tenido, quando començaron à Reynar, para reduzir estos Reynos à su obediencia: conoceria claro en quanta ventura, y discrimen quedaua todo, dexando por Gouernador al Infante, estando ausente el Principe, y viuiendo la Reyna Doña Iuana su hija. Y quedando la possession del gouierno al Infante Don Fernando, que estaua presente, en espetial si le dexaua los Maestrazgos, como se dezia, que el menor inconueniente que de esta prouision se seguia, era nunca venir el Principe en estos Reynos, que en la verdad èl era el mayor; porque viendo à su hermano el Infante apoderado, no faltaria quien le pusiesse grandes dificultades, que le entiuiassen mas su venida. Y que el mando, y gran poder conuidauan al Infante à lo que no era de su condicion.

Prosequitur §. 59.

Oìdas estas razones, y otras, que le fueron bien dichas, el Rey, con lagrimas en los ojos, dixo: Que le parecian bien, y que ordenassen las clausulas de el testamento. Y pareciò, que lo que tenia primero ordenado en Burgos, se deuia del todo reuocar, y hazer que nunca pareciesse, y escriuir de nueuo todo el testamento.

His callidis machinationibus, certisque alijs Bucheni compositis raptus assertor per propria Brabanti-

(a) *Dict. Tract. Regin. Christ. fol. 127. num 6.*

ni Ducatus volitat; ſed colliquata cera in mare veritatis præceps ruet. Inquit enim: (a) *Ac nè plura, & aliena proferamus, vno quidem, & illuſtri vtemur exemplo, quod apud Buchenum doctum hominem, & diligentem Annalium ſcriptorem legimus. Cùm Carolus Imperator anno milleſimo trecenteſimo quinquageſimo ſexto in Brabantiam veniſſet, Vvenſelinus, & vxor eius Ioanna, ad quam Ducatus Brabantinus ptrtinebat, Imperatorem adiere, qui cum ea conditione pacti ſunt, vt ſi abſquè liberis ex eo connubio decederent, ius omne in Brabantiæ Ducatum, & alios Principatus ad potiſsimum ſtirpis Lucemburgicæ hæredem, excluſa Margarita Ioannæ Ducis ſorore, & Flandriæ Comite, peruueniret. Ea quidèm conuentio tùm authoritate, & conſenſu Ordinum firmata eſt. Cùm interiectis aliquot annis illi ſine prole diem obiiſſent; qui tùm erat Lucemburgi Princeps ex conuentione hæreditatem petit. Huic Ordines ipſi, qui antè conſenſerant, vehementer obſiſtunt; negant conſtitutum ſucceſſionis ordinem, niſi ſi quæ ſubeſt grauior cauſa, aut Principis voluntate, aut populorum ſtudijs, aut Ordinum ſuffragijs perturbari, aut eos demum excludi poſſe, qui, & patrijs legibus, & Maiorum inſtitutis ad capeſcendum Imperium vocati ſunt. Itaque Antonio Buogundioni Margaritæ nepoti, fremente licet, & fruſtrà obnitente Lucemburgica Domo, Brabantini Ducatus data eſt poſſeſsio, & quæ perperam acta fuerant reſciſſa.*

Purum enim putũ veritatis de re acta ſub regimine Vvenſelini, & Ioannæ Duciſſæ Brabantiæ (vt ad omnia deſcendamus) fuit: quod cùm Ioannes III. etſi tres filios habuiſſet Ioannem, Henricũm, ac Gothifredum, illis omnibus ſine liberis extinctis, filiam Ioannam annoſiorem deſponſauit Vvenſelino Ioannis Bohemiæ Regis filio. Vſquè enim ad hanc ætatem maſculorum linea haud defuerat in Ducatu Brabantino, à regimine Gerbergæ, & Lamberti Ducibus; quarè nè ſuper ſuccedendi forma diſcordijs implicaretur Status, contentionibuſque ſcinderetur publica quies, præcipuè flagrante Europa cruenta ſtrage Imperialis belli vergentis inter Ludouicum, & Carolum: Regaliſque inter Eduardum Anglorum, & Philippum Francorum, Louanij coegit Comitia Ordi-

num,

num, vbi deliberatum eſt, reiecto iure Caroli Imperatoris deſiderantis ſucceſsionem qualitate ſexus, (82) tanquamque maſculus nepos Margaretæ filiæ Ioannis I. Ducatum pertinere ad Ioannam maiorem filiam: (81) Et ne patris morte turbaretur deliberatio, cùm Ioannes ſe iam morti proximum cerneret, demandauit Vvenſelino Rempublicam, Principatum recipiente vxorio nomine Gentis Brabantinæ 3. Ianuarij anno 1356. (83)

Erat enim Ludouicus Flandriæ Comes, maritus Margaretæ Brabantinæ filiæ ſecundæ Ioannis, ſororiſque Ioannæ Duciſſæ, qui vbi Ioannam, & Vvenſelinum in Duces acceptos cognouit, miſsis Legatis ſolutionem dotis à ſocero promiſſæ poſtulauit, (84) aut quòd pars aliqua Brabantiæ dotis nomine vxori adſcriberetur. Cùm verò etſi Legatis benignè habitis reſponſum datum, vt Mechliniæ conuenirent, nec amplius quidquam, iratus reſponſo Ludouicus ſolicitatis Mechlinienſium animis, bello in fratres proclamato Mechliniam exceptus fuit. Quo deturbati Duces, Traiectum ad Moſam profecti ſunt, vbi cum Carolo Imperatore Vvenſelini fratre pepigerunt fœdus his legibus, (85) vt Vvenſelinus, & Ioanna Ducatum Lotharingiæ, Brabantiæ, ac Limburgi obtinerent, quoad viuerent; Venſelino tamen nihil ex eis viuente vxore alienare liceret, ſi verò Ioannam ſine liberis mori contingeret, marito Ducatus permanerent: ſi Ioanna Vvenſelino mortuo ſecundò nuberet, proles ex eo connubio ſuccederet: ſi ambo orbati liberis deficerent, Ducatuum ſucceſsio ad Carolum Imperatorem, aliumve proximum Lucemburgenſis familiæ deuolueretur.

Quæ cùm Ludouicus intellexit, vxoriſque abdicationem odio iniuſto natam Ioannæ ſororis, (86) & prælatum Carolum in ſucceſsione Ducatus contra Ordinum, & Iuris Brabantini conſtitutionem repellentem (87) illius prætenſam ſucceſsionem ex perſona Margaritæ filiæ Ioannis I. (de quo ſupra) (88) cum magno armatorum numero Brabantiam ingreditur, agros, loca, ad Bruxellas vſque deuaſtans, bello

(81) Mayer, *Annal. Flandr. lib.* 13.

(82) Petr. Diuæus, *rer. Brabant. lib.* 14.

(83) Diuæus, *dict. lib.* 14. Franc. Hareus, *Annal. Duc. Braban. in Ioan. III.* Hadrian. Barland. *Chronic. Duc. Brab. cap* 60. Aubert. Miræus, *Chronic. Belgic. ann.* 1105. *litt. X.* Ioli. Iſaac. Pontan. *Hiſtor. Gelric lib.* 2.

(84) Infra *tract.* 2. *§.* 1. *à num.* 44. *& §.* 2. *à num.* 63.

(85) Meyer. *Annal. Flãdr. lib.* 13. Diuæus, *dict. lib.* 14. Hareus in Vvēc.

(86) Hareus, *Annal. Braban in Vvenc. Quod vero res ſuæ Margaricæ, eiuſque marito Ludouico Comiti, grauiſſime eſſet ofenſa.*

(87) Meyer, *Annal. Flãdr. dict. lib.* 13.

(88) Diuæus, *dict. lib.* 14.

latis cruento Brabantinos incutiens, vlquequò commeante inter vtroſque Principes Guillielmo Holandiæ, & Hannoniæ Comite, de pace actum fuit, quæ in Ati oppido Hannoniæ concluſa fuit conditionibus his; vt fœdus inter Ioannam, Vvenſelinum, & Carolum Imperatorem apud Traiectum ad Moſam pro iniuſto, & irrito haberetur, Duces Mechliniam pro belli impenſis Ludouico, & Margaritæ cederent, Antuerpia cum vicis Margaritæ dotis loco aſsignaretur, eaque poſſideret beneficio Ducum Brabantiæ, penes quos remaneret titulus Marchiæ Sacri Imperij. (89)

E viuis exempto Vvenſelino, cùm noſſet Ioanna Duciſſa, Brabantiam ad prolem Margaritæ ſororis deuoluendam, Antonium filium ſecundum Philippi Ducis Burgundiæ non tantùm in ſucceſſorem adoptauit, ſed abdicans ſe Ducatu Antonio tradidit, cuius renuntiationis virtute Ordines illum in Ducem receperunt. (90) De qua re latius Tract. II. (91)

Ex hac vera narratione euincitur, quantùm abſit à re, de qua eſt contentio, Brabantini Ducatus ſucceſsio, actaque ſub Vvenſelino, & Ioanna Ducibus, ſubque Ioanna vidua; immò potius ex facti illius ſerie illuminatur mens ad dignoſcendum omnia à Rege noſtro petita, & executa in fœdere antenuptiali legitima fuiſſe, tàm attento iuris ſupremi ordine, quàm Maieſtatis arcano.

Primò, in ea cauſa, ex actis, & executis conſtat, Principes abſque publica vtilitate non poſſe ſucceſſionum formam immutare, translata Dignitate in extraneam, aut diuerſam familiam. Vndè fœdus Traiectenſe ad Moſam, ex quo excluſis filiabus Ioannis III. Ducatum deuoluendum Sanxere, morte Vvenſelini; & Ioannæ ad familiam Lucemburgicam, pro irrito, inani, & iniuſto habitum.

Secundò, quod in fœderibus publicis ad pacem feriendam, ex iure belli, & Legationis ius eſt in manu Principum abſolutè transferendi Domania, Territoria, etiam præter ſubditorum conſenſum. Vt executum notatur in fœdere ad Atim inito authoritate Guillielmi Holandiæ, & Hannoniæ Comitis, tradito

(89) Diueus, *lib.* 15 Hareus. *in Vvenſel.* Pontan. *dict. l.* 7. *ann.* 1357.

(90) Diuæus, *lib.* 16 Hareus, *in Ioan. vidua*, Auber. Mireus, *Chron. Belgic. ann.* 1105. *num* 10. Adrian. Barland. *Chronic. Duc. Brab. cap.* 67. Iſaac. Pontan. *Hiſtor. Gelaic lib* 8. *num.* 1405.

(91) Diximus *tract.* 2. *§* 1. *num.* 44. *& §* 2 *à num.* 63.

dominio Ciuitatis Antuerpienſis, & Mechlinienſis Margaretæ, & Lndouico, reiecto indiuiduitatis iure, ex quo erant inſeparabiles à Ducatu Brabantino.

Tertiò, quòd quoties communi bono, ſalutique publicæ vtile ſit, forma ſucceſsionum mutationis non eſt expers, immò iuuertere licitum, vt obliterata prærogatiua Primogenituræ, ſecundogenitus præferatur; qualiter à Ioanna Duciſſa executum, tradente Antonio minori fratri Ducatus Lotharingiæ, & Brabantiæ, in quorum dominium permanſere Ducatus illi, & ad filios, & poſteros translati, etiam in viuis agente Ioanne maiori fratre filio Philippi Burgundiæ, Margaritæ Flandriæ nepote.

§. X.

OBIECTIONES OPPOSITÆ REGIÆ vltimæ voluntati Regis noſtri Philippi, in qua attenta vi, virtute, & legitimitate renuntiationis factæ à Sereniſsima filia iuris, & ſpei competentis ad Regna, & Status Hiſpanici Diadematis, illorum ſucceſsionem diſpoſuit, ad iuſtamque rationem efformauit.

PIetatis, & charitatis prætextatis vocibus ornata aſſertoris declamatio, Regis noſtri facta, & diſpoſitiones contrarias inſimulat iuri Diuino, Naturæ Gentium, ac communi, iuſtumque bellum aſſerit diſrumpens conuenta Regum, & iuratum fœdus; ideòque legitimum gladij vſum, quo placidæ pacis vinculum (1) ſanguinaria ſtrage turbetur.

Aſſerit ergò iniquam diſpoſitionem, inofficioſum, & iniuſtum teſtamentum Regis noſtri, turpemque clauſulam, in qua exarata capitula 5. & 6. tractatus antenuptialis Reginæ Chriſtianiſsimæ (primò habita Regni ratione, & ſubditorum bono, quos ab excellentiori (2) paternali charitate tenebatur (3) vltimo in elogio tueri, nè omiſsi euentibus fortunæ exponerentur minui, ac regimini inuiſo extraneorum Prin-

(1) Sylu. Italic. *lib. 1.*
Iuratumque Ioui fœdus, conuentaque Patrum,
Sydonij fregere Duces, atque impius enſis
Ter placidum ſuaſit remorando rumpere Pacem.

(2) Ex Senec. & Virgil. Hening. Arnil. *Politic. lib. 1. cap. 9. Hæc ſummæ virtus, petitur hac cœlum via. Sit ille Patriæ primus, Auguſtus Parens.*

(3) Luc. de Pen. *l Qui cumque 7. num. 8. Cod. de omn. agr. deſert.* March. *Concord. Sacerd. & Imper. lib. 2. c. 11. num. 2.* Maucler *de Monarch. par. 3. li. 2. de Monarch Secular cap. 6.* Adam Contz. *Polit. lib. 7 cap. 5.*

ci-

(4) Ex Cicer. ad Attic. *lib* 8 *c.* 11 Armi *dict. cap.* 9. *Sumus cuncta ramfinis, Supremaque legum regula, Rex populi Pax salusque tueri.*

Y en cumplimiento de estos Tratados, la dicha Infante Doña Maria Terela mi hija, otorgò con efecto la dicha renunciacion, con juramento en la Ciudad de Fuēte Rabia en 2. de Iunio de 1660. refrendada por testimonio de Don Fernando de Fonseca Ruiz de Contreras mi Secretario de Estado, y del Despacho vniuersal, y Notario publico de estos Reynos Y aũque yo espero, que la dicha Infante mi hija, y el Rey Christianissimo su marido cũplirán, y guardarán todo lo referido y lo demàs que se contiene en el Tratado Matrimonial, y renunciaciõ, por ser esta obligaciõ de Justicia, y conciencia Toda via, para que por todos los modos que aya lugar de Derecho se asegure el cũplimiento en materia, y negocio en que consiste la Paz, y sossiego de la Christiandad, como Padre, y Señor natural de todos mis Reynos, Estados, y Señoríos, viendo como vso de la Suprema potestad, que por todos Derechos tengo para disponer, y ordenar en beneficio de mis vassallos, y de la causa publica, y proueer a su mejor gouer na

cipum) (4) voluntatem suam emologauit sub his verbis:

Et in horum tractatuum adimpletionem, Præfata Infans D. Maria Therasia filia mea dictam renuntiationem cum effectu publica authoritate firmauit in Vrbe Fontis-Rabiæ die 2. Iunij 1660. subsignatam etiam testimonio D. Ferdinandi de Fonseca Ruiz de Contreras meo Status, & vniuersalis negotiationis Secretario, horumque Regnorũ publico Notario. Et quamuis firmiter spero præfatam Infantem filiam meam, & Regem Christianissimum ipsius coniugem præscripta adimpleturos, cæteraque omnia, quæ in tractatu matrimoniali, & renuntiatione continentur, obseruaturos, vtpotè iure, & conscientia obligatos: Adhùc vt vijs omnibus iuris locum habentibus firmior sit adimpletio in re, & negotio, quibus Pax, & tranquilitas Orbis Christiani nititur, vt Pater, & Dominus naturalis omnium meorum Regnorum, Statuum, & Dominiorum, vtens, quemadmodum vtique vtor, suprema illa potestate quolibet iure mihi competente ad disponendum, & ordinandum in subditorum, & causæ publicæ beneficium, ac vt eorum gubernationi consultius prouideatur, & damna illa euitentur de vtriusque Regni, & Statuum vnione emergentia: Ex proprio motu, certa scientia, Regiaque, & absoluta potestate, qua libens vtens vtor, cum notoria etiam, certa & integra notitia ab exemplaribus Prædecessorum meorum deprompta, qui scilicet mutarunt, disposuerunt, & alterarunt Ordinem successionis meorum Regnorum, Statuumque exclusis Primogenitis, ac descendentibus, attentis causis tractatuum Pacis, & Matrimoniorum: Iustas itidem ob considerationes: Decerno, quod prædicta Infans D. Maria Therasia filia mea, & quilibet eius descendentes ex hoc Matrimonio tam viri, quam fœminæ excluduntur, & excluſi remanent, & si opus sit, eos omnes submoueo à quocumque iure aut spe, quomodocumque eis competentibus ad succedendum in quodlibet meorum Regnorum, Statuum, & Domaniorum in perpetuum, tamquàm si non nati essent. Hanc igitur exclusionem, & quiduis circa illam hactenus, & in præsentiarum dispositum in persona præfatæ Infantis D. Mariæ Therasiæ, & eius successorum vtriusque sexus ex hoc Matrimonio declaro obseruari debere, & si opus sit volo, & præcipio sic obseruari, adimpleri, & executioni mandari in Sereniſsima Regina D. Anna mea sorore, & ab ea descendentibus iuxtà ipsius tractatum matrimonialem, & renũtiationem, quam publica

au-

authoritate firmauit; necnon, & iuxtà diſpoſita à Rege D. Philippo III. Domino meo, & Patre tàm in dicta lege, quàm in ipſius teſtamento, de quibus ſuprà, quæ omnia vim habuerunt legis inter vtramque Coronam pactæ: Et Ego eam approbo ipſamet cum qualitate, qua fruuntur inter ſupremos Principes leges ſinctæ: plenitudine que poteſtatis reuoco, & irritas facio quaſlibet leges, fora, iura, diſpoſitiones, aut mores, quatenus opus fuerit, & quomodolibet dictam excluſionem impedire poſsint, ac ſi ſingula hic exprimerentur, & de ijs ſpecialis mentio faciendа foret. Attamen declaro, ſi (quod abſit) Matrimonium inter præfatam Infantem D. Mariam Thareſiam filiam meam fuerit diſſolutum, & vidua abſque liberis remanens Hiſpaniam repetierit, aut ſi ob publici boni conuenientiam, iuſtaſvè conſiderationes, denuò nupſerit, meo, aut Principis filij mei conſenſu poſt meã mortem, volo, & eſt mea voluntas, quod ab excluſione, & renuntiatione libera extet, & tam ea, quam filij ex ſecundo Matrimonio geniti (dummodò non ſint in Gallia) capaces ſint ad ſuccedendum in prædicta Regna, & Status.

Hanc, inquam, Regiam Paternalem Conſtitutionẽ, & Sacrum placitum declamat iniuſtum, illegitimum, ambitioſaque mente exaratum, his oratorijs machinationibus: (5) *Et ſanè tot vitijs fœdata eſt illa renuntiatio,*

nacion, y preuenir los daños que de juntar las dichas dos Coronas, y Eſtados, que a a cada vna dellas pertenecen, ſe podrian ſeguir: De mi proprio motu, cierta ciencia, y poderio Real abſoluto, de que quiero vſar, y vſo con notoria, cierta, y entera de los exemplares de mis predeceſſores, que hã mudado, diſpueſto, y alterado el orden de la ſucesion de mis Reynos, y Eſtados, excluyendo a los Primogenitos, y deſcendientes por contemplacion, y cauſa de Contractos de Paz, y de Matrimonios. Y por juſtas conſideraciones, declaro, que la dicha Infante Doña Maria Tereſa mi hija, y otros ſus deſcendientes varones, y hembras deſte Matrimonio, quedan, y eſtàn excluſos, y ſien

vt

do neceſſario los excluyo de qualquier derecho, ò eſperança, que en qualquier caſo puedan tener, ô tengan, para ſuceder en qualquier de mis Reynos, Eſtados, y Señorios perpetuamente, como ſi no huuieran nacido. Y eſta excluſion, y todo lo que acerca della eſtà diſpueſto, y diſpongo en la perſona de la dicha Infante Doña Maria Tereſa, y ſus deſcendientes varones, y hembras de eſte Matrimonio: Declaro, que ſe deua obſeruar, y ſiendo neceſſario, quiero, y mando, que ſe obſerue, cumpla, y execute en la Sereniſsima Reyna Doña Ana mi hermana, y ſus deſcendientes, en conformidad de ſu Tratado Matrimonial, y renunciacion que otorgò, y de lo diſpueſto por el Rey Don Felipe Tercero mi Señor, y Padre en dicha ley, y en ſu teſtamento, que quedan referidos, que todo tuuo fuerça de ley pactada entre las dos Coronas, y la apruebo con la miſma calidad, que tienen las leyes pactadas entre los Principes Supremos, vſando de la plenitud de poteſtad, y reuoco, y anulo qualeſquier leyes, fueros, derechos, diſpoſiciones, ò coſtumbres, que ſea neceſſario, y que en qualquiera manera puedan impedir la dicha excluſion, como ſi cada vna de ellas aqui fuera expreſſada, y de ella ſe hiziera particular mencion. Pero declaro, ſi (lo que Dios no permita) el Matrimonio entre la dicha Infante Doña Maria Tereſa mi hija, ſe diſſoluiere, quedando ella viuda, y ſin hijos, boluiendo a Eſpaña, ò ſi por conueniencia del bien publico, y juſtas conſideraciones, en dicho caſo de viudedad boluieſſe a caſarſe cõ mi conſentimiento, ò del Principe mi hijo, ſi yo fuera muerto. Quiero, y es mi voluntad, que no le obſte la excluſion, y renunciacion, y queden capazes ella, y los hijos del Segundo Matrimonio (como no ſea en Francia) para poder ſuceder en los dichos Reynos, y Eſtados.

(5) Manif. *fol.* 191. *Tract. Regin. Chriſtian. ius in Ducat. Brabant. fol.* 130. *num.* 1. & 2. *ex l. Cum acutiſsimi, C. de fideicommiſ.*

vt ea vix enumerari queant: Non enim modo forma exclusionis ab omni iustitia remota est, non solum in materia, & rebus ipsis, quæ huic conuentioni subiectæ sunt, vehementer erratum fuit; sed vt ea conuentio omni ex parte laboraret, his quoque munita est clausulis, quas nè probabili quidem defensione Hispani tueri possint. Quem enim non moueat illa exclusionis adiecta clausula, qua Serenissima Infans cum posteris omnibus sic ab omni Hispaniarum Principatu ejicitur, vt si forte stirps Regia defecerit, cum Regna, tùm Principatus ad alienos transferantur. In hac quippè verba concepta est illa exclusionis formula Serenissimam Infantem D. Mariam Theresiam cum liberis, qui ex ea nascentur, vtriusvis sexus ij fuerint, & quocumque cognationis gradu ad eam referantur, non posse succedere in Regna, Principatus, Dominia quæ sunt ditionis Hispanicæ: etiam si Regia soboles virilis sexus, & legitimi successores defecerint. Quo enim cumque modo res se habeant, cum illa, tùm eius hæredes omni iure successionis dejiciuntur: quidquid aut leges, aut constitutiones, aut consuetudines, aut iura in contrarium statuerint: his enim omnibus hac clausula omninò derogatur.

An dubitamus, quin tam immanis, & inusitata clausula ab Hispanici Consilij cupiditate, & ambitione magis, quàm à libera Regis Catholici voluntate profecta fuerit? Quam enim hoc non credibile, Regem optimum sic omnem, & humanitatis, & naturæ sensum exuisse, vt filiæ, stirpi suæ, nepotibus alienos anteponeret? An quicquam patri aut iucundius, aut charius esse potest, quàm liberis bona sua, fortunasque relinquere? Iam vbi agitur de Regni successione, tùm multò est acrior sensus ille naturæ, tùm pater omni studio, cura, industria, cogitatione enititur, vt acceptum à Maioribus summi Imperij decus in

pos-

poſteros conferat. Nulla quidem re homines ad Deum propriùs accedunt, quàm Imperij dignitate; neque vſquàm Diuinæ Maieſtatis fulgor magis elucet, quàm in Regali poteſtate. Nàm quæ in cæteris hominibus inſculpta eſt Creatoris effigies, hæc in Regibus longè ſplendidior videtur. Quid ergo? potuitne Rex Catholicus manu ſua delere formam illam, & velut Diuinitatis characterem ſuo ſanguini impreſſum? Scelerata quidem illa Eteoclis apud Euripidem ſententia ab antiquis Philoſophis fuit iudicata, qua pater ius omne violandum eſſe putat, dùm Regnum in domum ſuam, ac liberos transferat. Capitalis eſt. & perniciosa illa regnandi cupiditas; ſed tamèn cum animi magnitudine facilè coniungitur, atque haud ſcio an magis humana eſſet, ac ferenda illa animi elatio, quàm huic aduerſa patris voluntas, qui ſtirpe ſua throno deiecta, Diuino, & humano iure neglecto, alienos in Regni faſtigium euheret. Si quià atrocius pater in proprium ſanguinem ſcripſerit, aut teſtamento cauerit, lex iubet, vt manum potiùs, quàm mentem patris lapſam errore iudicemus; nec quid ab eo factum, ſed quid ei faciendum fuerit ponderemus. Hinc magna ſapientia ſtatuit Imperator, vt ſi quid grauius in nepotes ſuos auus teſtamento ſanxerit, quòd à natura ipſa, & parentis ſenſu abhorreat, in meliorem partem, quoàd fieri poſsit, ducatur coniectura, quòd voluntatem teſtatoris ex naturali æquitate magis, quàm ex ſcripto interpretari opporteat. Nam vt ſcitè gloſſa, id pietati Chriſtianæ videtur alienum, excluſis liberis, quibuſcum etiam viui noſtra partimur bona, quique nobis maximè cordi eſſe debent, alienos in ſpem hæreditatis vocare. Grauiſsimè quidem Couarruuias immanitatem cuiuſdam patris reprehendit, cui cùm vnica eſſet filia, eam

tamen omni ſucceſsioni coegit renuntiare. Id vero negat vir doctiſsimus, ea conuentione ſtari oportere, etiamſi pater illam teſtamento firmauerit: cùm filiæ ſuæ tranſuerſarios hæredes citrà ſummam iniuriam non potuerit anteponere. Quo igitur animo excepiſſet illam clauſulam, qua pater, filia, & nepotibus excluſis, bona ſua non conſanguineis modò, ſed etiam alienis reliquiſſet. Qua Antiſtes ille prudentiſsimus obiurgatione, aut quo potius conuicio patrem illum àtanto errore, & peruerſitate conatus eſſet auertere? Quid, ſi perſonarum conditio, rerum quæ abdicantur natura, Principatus, Regna, Imperia, quæ ſubſtitutionis cuiuſdam perpetuæ, & fideicommiſsi lege, non patris voluntate, aut teſtamento manant ad poſteros, quæque nec mancipi ſunt, nec in rationem contractus veniunt, grauiſsimo huic viro propoſita eſſent, & excluſionis clauſula omnis explicata, quo is fulmine tam iniquam pactionem, quæ Regnorum fundamenta conuellit, perculiſſet?

Quibus addit, vt ſe præparet ad tuendam vim, violentiamque iuſtitiæ nomine veſtiendam: (6) *Quid hoc aliud eſt, quàm familiæ ſuæ exitium moliri, ac renuntiationis ipſius vim omnem, & naturam conuellere? Nam eò ſpectat, in eum eſt vſum inſtituta, vt domus, & generis ſplendor conſeruetur, non in ſtirpis ruinam eſt comparata. Quòd ſi enim eiectis liberis alieni in hæreditatem vocentur, iam non renuntiatio dicenda eſt. Quarè antè hoc ſæculum nulla vnquam eſt facta renuntiatio, quæ aliorum, quàm fratrum lucro cederet: quòd ſi ad ſorores etiam pertineret, vel hoc ipſo irrita erat, & nulla conuentio*: Hanc fulciens mentem doctrina Saliceti, Guidonis Papæ, Gaſparis Baecæ, Couarruuiæ, & Antonij Fabri. (7)

(6) Manif. *fol.* 196. *Tract. Regin. Chriſtian. fol.* 135. *num.* 4.

(7) Couar. *in cap Quãuis pactum, par.* 3 § 3. *nu.* 4. Ant. Fab. *tit. C. de pact. conuent. dif.* 12.

RES-

RESPONSIO PRIMÆ OBIECTIONI oppoſitæ Regiæ teſtamentariæ voluntati, quatenùs Reginam Chriſtianiſſimam vi renuntiationis, prolemque ſuam à Regnorum Hiſpanorum ſucceſsione excluſit, & abdicauit.

ANtequàm ingrediamur in repulſam machinationum iniuſtè impoſitarum Regiæ voluntati, neceſſe eſt monere lectores; Nec minus Regium eſſe Principi populos ſuos optimè meritos poſt obitum ſuum rectè regendos curare, quàm viuenti iuſtè gubernare. (8) Quod à verè iuſto, pioque Rege noſtro fuit cognitum, hancque curam Regio muneri neceſſariò iunctam eſſe cognoſcens, quoàd potuit, & in vltimo elogio ſic ſe geſsit, ſic mentem, ac animum direxit ad normam æquitatis, & iuſtitiæ intrà Maieſtatis limites, vt Regnorum ſucceſsio firmaretur abſque minutione proprij honoris, nominis, faſciumque Regalium, limitato ad id iure ſanguinis, Gentium, Ciuili, & voluntario teſtantium, cùm ob ſalutem publicam, Regnique honorem ſubſint Dominationis Iuri.

Ex his omnium conſenſu laudatis principijs, nullus eſt iuris ſcriptor auſus aſſerere, renuntiationes iurium, hæreditatum, ſucceſsionum à filiabus in pactis antenuptialibus ſtipulatas in fauorem parentum, fratrum, familiarumque iniuſtas eſſe, aduerſanteſque iuri naturæ, & ſanguinis, immò potius abſolutè omnes fatentur iuſtas, legitimas; ideòque laudatas more, vſu, iure Hiſpano, & Gallicano, cùm in eis verſetur honor, & decor familiarum. (9)

Cum ergò ex ipſo iure antenuptialis fœderalis renuntiatio ab Infante Sereniſsima executa, iuſta, & legitima fuerit, quià vtilis, ac neceſſaria bono publico, ſalutique Regnorum (vt iam euicimus.) Si ea innixus, vimque agnoſcens, & iuſtitiam pacti, ad conſequendam eiuſdem diſpoſitionis inuiolabilem executionem Rex noſter Catholicus teſtamentariam clauſulam declarauit, iterauit, nouoque vinculo eundem nodum adſtrinxit; quid mali egit? immò tranſgreſſor eſ-

(8) Ex Laurēc. Valla, *lib. 2. de Ferdin. Aragon. Reg.* Vinc. Cauot. *lib. 1. diſput. cap. 14. Neque enim minus Regium eſſe puto populos ſuos, & præcipue de Principe optimè meritos, poſt obitum ſuum rectè gubernandos curare, quàm viuentem rectè gubernare.*

(9) Dixim. §. 2. *à n.* 38. 44. 51. & 52. & infra *n.* 40. Late. Anton. Fab. *in conſultat. Ducat. Mō tisferrat. part.* 1. *à fol.* 144. Barthol. Kelemb. *de renun. illuſtr. famil. per tot.*

(10) Paul. Æmil. *de Reg. Franc. in Carol. IV. Dico iuxe item Diuino ſancitum.*

(11) Xenoph. Æco. nom. *Mulier in validiori corpore eſt, vt admoneatur intra tectum manere*, Ariſt *lib. 2. de generat. animal. cap. 2. & 3.*

(12) Ariſt. *lib 1. Polit. cap. 8. Mulierem naſci ad parendum, non ad imperandum.*

(13) Arnob. *Contr. gent. lib. 7. Quid fœminarum genus, quas ab negotijs publicis conditio fragilitatis excepit.*

(14) Virg. *l. 7 Æneid. Bella viri, pacemque gerant.*
Ouid. *l. 12. Metamor.*
..... Columque
I. cape cum ealatis, & flumina poſſe, torque,
Bella relinque viris.

(15) *L. Cum prætor, § Moribus, de iudic. l. Penult. de æden. l. 1. § Sexum, de poſtuland. cap. Mulierem 33. quæſt. 5.* Ariſt. *lib. 1. Polit.* Clement Alexandr. *lib. 3 Pedag.*

(16) Ariſt. *lib. 3. Polit. cap. 3.* KeKerm. *curſ. Philoſoph. diſp. 28. Probl. 13.*

(17) Prouerb. *cap. vlt. Manum ſuam extendit ad fortia, & digiti eius apprehenderunt fuſum,* Virg. *lib. 8 Æneid. verſ. 410.*

..... Ceu fœmina primum,
Cui tolerare colo vitam, tenuique Minerua,
Impoſitum cinerem, & ſopitos ſuſcitat ignes.
Noctem addens operi famulaſque ad lumina longo
Exercet penſo, caſtum vt ſeruare cubile
Coniugis, & poſſet paruos educere natos.

let, ſi quod viuens iuſtè fecit, moriens ſubuerteret. Non enim in odium Chriſtianiſsimæ Reginæ filiæ, ſed ductus Regali prouidentia, egit viuens in pactis nuptialibus. Et eodem Regnorum amore, & in ſubditos pietate teſtaturus proceſsit, vt omnes venerabundi agnoſceremus, qua dilectione ab incunabulis Regni nos proſecutus fuerit, ea nos in finem dilexerit.

Sed vt ea cogitatione, neceſſariaque Regia prouidentia directam fuiſſe mentem Regis dignoſcatur, non verò errore lapſam: Notandum eſt, quòd illa Creatoris effigies inſculpta hominibus, ſed ſplendidior in Regibus (vt declamat aſſertor) aut forma illa, characterque Diuinus ſanguini impreſſus, luxque ſubditos illuminans, quam extinguere non poſſet Paterna manus: Eà, inquam, idea, & forma Dei, eo gradu, quo Regibus infunditur, vt ad eius ſimilitudinem ſubditos regant, non tamen infunditur, vt communicetur ſexui fœminino, cui (vt in confeſſo eſt Gallis, & eius celebri legi) natura non conceſsit perfectionem ad ſceptrum congruam, nec illum inuſit characterem, qui par ſit ad publica negotia, minùs ad Imperium. Mulieres enim, quià invalidiores corpore (11) ad parendum, non ad imperandum naſcuntur: (12) non ad (13) fortia ac Bellica; (14) ſed ad domeſtica, (15) priuataque, (16) ac artificioſa miniſteria. (17)

His innixa principijs à iure Diuino, & naturæ ortis decantauit Gallia, (10) remorandam propoſitionem Eduardi Regis Anglorum, ad Regni Gallicani ſucceſſionem ei competentem, tanquàm proli legitimæ Iſabellæ filiæ Philippi Pulchri. De quo infrà latius.

Ex

Ex quo etiam inter Gentes laudatum, quòd quamuis fœminæ, natiuitate attenta, naturalique virtute (18) ad parentum ſucceſsionem admittantur; tamen iure Diuino, Humanoque, (19) ſubmouentur ab hæreditatibus, & ſucceſsionibus illorum bonorum, in quibus ſplendor, honor, & memoria verſatur familiarum, & agnationum, cùm profinitis, (20) & extinctis cenſeantur familiæ, quarum decor ad fœminas deuenerit, in quibus antiqua nobilitas, gloria anteceſſorum, Regiaque Maieſtas obliteratur, deletur, & tranſit in dedecus ſub Imperio extraneo. (21)

His rationibus productis ex penetralibus Diuini iuris, & Gentium, Robertus Comes Attrebatenſis (22) vſus fuit in repulſam iuris prætenſi ad Gallicanum Regnum ab Eduardo Rege Anglorum (vt ſuprà notauimus) filio Eliſabethæ filiæ Philippi Pulchri, firmante mentem, & animum Comite ad euincendum inviolabiliter eſſe ſeruandam excluſionem non fœminarum tantùm, ſed maſculorum ab eis progenitorum, cùm in eo ſiſteret vtilitas publica, & ſubditorum bonum: (23) Cum fœminei ſexus natura ſic contraria ſit luci Regiæ, ſic nebulas producat, vt illarum opacitate denigretur ſplendor Regnorum. Aſſerente tunc ex communi Gallorum aſſenſu iuſtas, legitimaſque leges, conſtitutiones, pacta, ac fœdera prohibentia ſucceſsiones fœminarum: Laudante votum Agnetis filiæ Diui Ludouici, renuentis aſſentire voto Ioannæ filiæ Ludouici Vtini, Gallicanum Regnum petenti, excluſo Philippo Longo, cui ob ſexum, reiecta fœminina linea, datum fuit.

Summa hæc Regnorum ratio, nè ex fœminarum admiſsione Imperium in extraneam familiam tranſeat, nomenque Regni in exterum Principem, in Maieſtatis propriæ minutionem, induxit Petronillam Aragoniæ Reginam, vt excluſis filiabus, ad Regnum vocaſſet in maſculinæ prolis defectum, maritum ſuum Comitem Barcinonenſem. (24)

Nec notum nobis, qua mente aſſertor decantet: *Cùm enim ſanguinis via ſucceſsionis ab alijs in alios velut prono alueo fluant, non magis deduci aliò poſſunt, aut deflecti,*

(18) *L. Liberorum, de verb ſignif. l. Quæritur, de ædilit. edict.*

(19) Numer. *cap.* 21. late Ann. Robert. *rer iudic. lib.* 2. *c.* 4. Philip. Schmilch. *de fideicom. famil. cap.* 8. *à nu.* 170. *cum ſeqq.*

(20) *L. Pronuntiatio, §. Famil. de verb ſignif. l. Iuriſconſultus, de grad cogn. § 1. Inſtit. de legit. agnat. ſucceſ.*

(21) Albert. Granz, *Roman Reipublic. lib.* 5. *cap.* 1. *Mulierbre imperium, non ſatis ex dignitate videretur.*

(22) Paul. Æmil, *in Carol IV.* adduct. *num.* 6. late Suer. *Annal de Fland. lib.* 11 *à fol.* 420.

(23) Idē Paul. Æmil. *in Carol. IV.*

(24) Zurit. *Annal. Arag. lib.* 8. *cap.* 5.

quàm

quàm profluentis omnis inhiberi vis, aut curſus in aliam partem conturqueri. Eadem penè eſt ſucceſſionum ratio, nam vſitata ſanguinis via, velut quodam ſuo itinere, & alueo labuntur, nec humanis conſilijs poteſt ordo ille à natura conſtitutus euerti. Indeque non potuiſſe Regem noſtrum vltimi elogij vi euertere ius Sereniſsimæ filiæ competens, vtque illa contempta Patrimonium ſuum, naturæ legibus perfractis, in alienos irrumperet.

Cùm animaduertere debuiſſet, priuſquàm abſolutè ſuam mentem euomeret: quòd etſi ſucceſsiones, velut prono alueo fluant, non ità ſuſcipiunt vim inditam quæ mutari non poſsit, vt aquæ, quæ etſi pronitate ſua deſcendant, etiamque magno impetu fluant, vtilitatis communis, & publicæ ſalutis cauſa, arte, induſtriaque corriguntur, diriguntur, purgantur, loco mutantur, & per canales ducuntur. Trajanus enim Tiberis alueum exſiccauit ab alijs fluentibus, quibus augebatur; (a) Principem decet arcere aquam, curareque, nè flumen diffluat, nec ſibi noceat, etſi alijs noceat, nec id natura fuit, nec iure damnatum; (b) purgare alueum, reficere, & munire ripas ad ea, quæ poſſunt contingere, rationi, & iuri conſonum eſt. (c)

Ex quo fatendum, (25) Regem noſtrum iuſtè præſcripſiſſe vltimo in elogio ſucceſsionis formam, (26) refeciſſeque illius alueum, vt natiua honoris proprij pronitate deſcenderet; flumen enim ſanguinis vſitata via, ſuoque itinere non potuit ad Reginam fluere, iure, quo fluxit ab origine, (27) cùm in ea renuntiationis virtute ſiſteret, nec poſſet ad prolem ſuam deriuari, quià fœderalis renuntiationis vi, legitimis deriuationibus exaruerat, (28) fluebatque aliter, quàm fluxit. Quod iuſtè conſtitutum ob vtilitatem publicam, ex qua legitimè prouiſum, vt alueus ſanguinis occultaretur (d) toties, quoties in curſu diſſono timeretur damnum Regni, & Dominationis Hiſpanorum. Nec ob id dicendum fluminis alueum derelictum, ſed directum, vt ſucceſsio tendat in curſum ſalutis publicæ.

Nec in Regia diſpoſitione inuenimus, manum illam, qua declamatur, extinctum ſplendorem radij

illu-

(a) Plin. *lib.* 8. *Epiſt.* Lypſ. *in Tacit. lib.* 1. *Annal. num.* 270. & 272.

(b) *L.* 1. *§ Sunt qui putant, Ne quid in flum. publ. l.* 1. *§ Idem Labeo, de aqua plu. arcen.*

(c) *L.* 1. *& per tot. de riuij.*

(25) Manif. *fol.* 197. *tract. Regin. Coriſtian. ius in Brabant. fol.*

(26) Theſaur. *deciſ.* 235. *in addit. Sed ſi pactum fuiſſet factum ſuper modum ſuccedendi in agnatione & in illorum deſcendentes, quia illud magis quandam formam ſucceſſionis, & decus familiæ perpetuũ reſpicit, quam votum captandæ mortis, & bonos mores.* Ex Albano, *conſ.* 457. *lib.* 3. Gozadin. *conſ* 87. Cæſar. Barz. *deciſ. Bonon.* 14.

(27) Paul. de Caſtr. *l. Planè, § Si duobus, de legat.* 1. Alciat. *lib.* 4. *Parergon. cap. vlt.* Menoch. *conſ.* 211. *num.* 13. Molfeſ. *de renun. in addit. ad quæſt.* 5. *num.* 4. adducit innumeros Doctores Honufr. Donad. *de renun. cap.* 2. *à num.* 122.

(28) Laté Molin. *de Primog. lib.* 3. *cap.* 5. *n.* 40. & 41. Menoch. *conſ.* 172. & *conſ.* 400. *num.* 41. & ab his relati Ioan. Iac. Vinter. *diſſ. iurid. Polit. diſſert.* 12. *theſ.* 2. Barth. Kellē *de renun. illuſtr. fœmin. q.* 33. *n.* 22. Henig. Arniſ. *lib.* 2. *Polit. cap.* 2. *ſect.* 12. *num.* 51.

(d) Bart. *Tract. de alueo in princ. verſ. Relicto.*

illuminantis Creatoris effigiem: (29) nam ea manus, quæ pennas duxit ad emologandam voluntatem, exarandum animum, & mentem Regiam, non extinxit, immò charitatis, & amoris ſubditorum oleo peructa, materiam obtulit ad conſeruationem, & perpetuitatem luminis, quo ſplendidior refulgeret decus, honor, & Maieſtas Hiſpanici Regni, perpetuuſque maneret fulgor politicæ diuinitatis, quo decorantur Reges, præſcripta Regno ſucceſsionis forma, vocatis his, quorum manu non minueretur Hiſpanorum nomen, (30) gloria, faſces, excluſis quorum admiſsio tenderet in illius minutionem.

Hoc rationis radio illuminatus, nè antiquum Regium nomen mutaretur, Iacobus Aragoniæ Rex ad Regni ſucceſsionem, excluſis filiabus, maſculos filios vocauit ſubſtitutione reciproca. Quod exemplar ſecuti fuerunt Petrus Tertius (Magnus dictus) Petrus Quartus Cæremonioſus; nec ob id iniuſta, ac illegitima dicta illorum elogia, immò vt iuſta, ac legitima laudata voto iudicum conferentium Regnum Ferdinando Caſtellæ Infanti. In quo actu, præcipuè conſideratum fuit: (31) *Y que conſiderada la perſona, era el Rey Don Hernando por ſu madre natural, y el Conde Lombardo: y el Rey de Padre Rey de la miſma nacion, que eran los Reyes de Aragon.*

Horum Regum, & Catholici noſtri, mens, ac votum in eundem finem proſpexère, conformes vndequaque cum Iure Diuino, Gentium, ac Publico, vt illorum immunitas firmamentum eſſet Dominationis, à quo etiam axiomate Imperij Galli diuturnitatem Maieſtati quæſiuere. Etſi enim filij munus cœleſte, & Diuinæ indulgentiæ beneficium ſint, Regum præcipuè, cùm in eis ſita ſit ſpes parentum, familiarum decus, Reipublicæ robur, & Regnorum munimen, non verò ſine diſcrimine vllo cenſendi pro ſtabilimento ſceptri, cùm in fœminino ſexu potius extinguatur lumen Regnorum, decus, & gloria familiæ, & eo fluxu claudicante aliò, quàm deceat, translatoque ſucceſsionis riuo, elongantur, & diffugiunt Dignitates, bona, Regna, nomen, & ſtemma in extraneam familiam, ablato

(29) Manif. *fol.* 190. *tract. Regin. Chriſt. fol.*

(30) Præter addncta, §. 2. Iaſſon, *lib. 4. conſ. 137. à num.* 10.

(31) Zurit. *Annal. de Arag. lib.* 11. *c.* 82. 83. *y* 87.

à propria ſceptro, cùm dedecore proprij honoris, & ſubditorum.

Quod ex myſtica Iacobi benedictione dignoſcitur data Iudæ filio ſuo; conſtituit (32) enim illum luminare Regium, prædicens: *Non auferendum ſceptrum de Iudà, nec ducem de fœmore eius.* Quòd adimpletum fuit vſquequò in vltionem peccatorum, & vindictam tranſgreſsionum, benedictionis lumina extincta fuere, ablato Diademate, fortitudine, & validitate ab Iudà. (33)

Hoc iræ Dei ſignum Rex noſter verus ſubditorum Parens anxiè in finem concupiuit à ſubditis auertere; quarè Pater Patriæ (vt obuiam iret damnis, & incommodis imminentibus Regno, decoriqne Maieſtatis) legitimè vltimo in elogio diſpoſuit purgare alueum ſucceſsionis Regni, præſcripto legitimo illius curſu, nè in dedecus Maieſtatis antiquæ ad manus exteri Principis tranſmigraret ſceptrum Hiſpanum, cum inminutione antiqui honoris, & nominis: claritudoque Hiſpana in aliam domum translata obſcuraretur, (34) obliterata tanti Regni Maieſtate.

Nec obeſt, ſi dicas; quod fœminarum abdicatio legitima fuiſſet inter Francos, non verò vtique inter Hiberas Gentes, quorum inſtituta in fœminarum admiſſionem ſancta eſſe opportet. (35) Cùm Regium placitum, & teſtamentaria conſtitutio Regis noſtri non fuerit emologata, iure communi attento; ſed nato, & producto ex fœdere Pacis, & antenuptialis Reginæ Chriſtianiſsimæ. Hoc enim fœdus obliterauit iura ſpe competentia filiæ, poteſtatem tranſtulit Regi Patri, vt ſicuti ex bono, & ſalute publica iuſta fœminarum fuerit eiuratio ad Regnum vi Salicæ legis (ſiqua fuit vnquam) æquali iure Rex noſter vi renuntiati, & fœderati iuris, abſolutè conſtitueret ſuper bonis, & iuribus renuntiatis, attento bono Regni, excluſa, ac exhæredata filia, quoties ſaluti publicæ vtile eſſet, & admiſſa, quatenùs ſine publica iactura liceret; (36) quià non excludebatur ex odio, ſed ex publica, & Regali prouidentia.

(32) Geneſ. c. 49. *Iuda te laudabùt fratres tui Manus tuæ in ceruicibus inimicorum tuorum, adorabunt te filij.* Eſt poſt: *Non auferetur ſceptrum de Iudà, & dux de femore eius.*

(33) Iſai. c. 3. *Ecce enim dominator. Dominus exercituum, aufert ab Ieruſalem, & ab Iuda validum, & fortem,* Petr. Gregor. *de Republ. lib. 6. c. 1. num 3.*

(34) Tacit *lib. 12. Annal. Claritudinem Cæſarum aliam in domum ferret.*

(35) Paul. Æmil. *in Carol. IV. Hoc inſtitutum apud vos valeat: Nos inſtituta, legeſque veſtras ſanctas apud vos eſſe opportere cenſemus.*

(36) Idem Paul. Æmil. *Illi qui iem. vt propinquo, amiciſſimoque omnia fœcunda optamus, incremëtaque cupimus: hiſq; quatenus ſinè publica communique iactura rerum Franciearum fieri licet, fauemus.*

Quæ

Quæ mens innixa fuit communi Gentium, & Regnorum vſui à populi Iſraelitici periodo, (37) & infrà. Quarè inter Athenienſes, Lacedæmonios, Romanoſque laudatum, vt fœminæ, fœmeninaque proles alienæ haberentur à ſucceſsionibus, in quibus honor, & dignitas familiarum ſita erant.

Et indè eſt, quòd cùm ſequenti ætate inuentus fuiſſet ad publicam vtilitatem feudorum vſus, à ſucceſsione illorum, in quibus neceſſaria erat perſonalis interuẽtio, excluſus fuit fœmininus ſexus; (38) ſicuti à fideicommiſsis, maioratibuſque agnatitijs, omnibuſque ſucceſsionibus collimatis ad familiarum perpetuitatem. Quæ diſpoſitiones, placita, conſtitutiones, vltimaque elogia plauſibilitate recepta, & laudata inueniuntur, tanquam orta ex Diuino, probata, & ſuſcepta ex naturali, coalita ex iure Gentium: Quarè communis ſcribentium aſſenſus aſſeruit, antenuptialia pacta renuntiationum, (39) hæreditatum, & ſucceſsionum in fauorem familiarum, (40) ad illarum conſeruationem à filiabus executarum, tàm in parentum, quàm fratrum fauorem legitima, iuſtaque eſſe dicenda, etiamſi damnum irrogetur renuntianti, cùm compenſetur vtilitate publica obueniente, ex perpetuitate familiarum illuſtrium.

Cui ignota vota, quibus recepta à Germanis fideicommiſſa, pactaque familiaria, orta, & recepta ad memoriam, honorem, gloriamque familiarum illuſtrium? (41) Ex quo iuſta, & immutabilia inita inter Saxonicam domum, & Lanſgrauiam: Saxonicam, & Brandeburgenſem, excluſis filiabus, euocatis maribus ad ſucceſsionem; etſi ex tunc extraneæ familiæ habebantur, vt de pacto reciproco ſucceſsionis inter Bohemiæ Reges, & Archiduces Auſtriæ dignoſcitur: (42) Cùm remotio fœminarum non ſolùm ſingulis familijs, ſed Reipublicæ toti, & Regno fructuoſa, ſalutaris, proficuaque ſit.

Et ſi attentè notatur mens omnium ſcribentium in laudem legis Salicæ inuentæ libidine Philippi Valeſij, ad remouendum Eduardum Angliæ Regem ab ſceptro Gallicano; non alio innititur principio, nec

(37) Numer. *cap. vlt.*

(38) *Cap. 1. § Hoc autẽ, de his, qui feud. dar. poſſ. cap. vnic. quemadm. feud. ad fœm. cap vnic. § Siquis igitur, & § Filia, de ſucceſſ. feud. ca. vnic. de feud. fœmin. ca. vnic. de natur. ſucceſſ. feud.* vbi Scribent. Freder. à Sand. *comment. in conſuet. feud. Gelriæ, tit. 3. cap. 1. § 1. n. 16.*

(39) Vide ſup. *§ 2. nu.* 28. 44. 51. *&* 52.

(40) Paul. de Caſtr. *cõſ.* 324. *num. 1. vol. 1.* Boer. *deciſ* 339. Natta, *conſ.* 474. Andr. Gayl. *lib. 2 obſer.* 126. *num. 9.* Harman. Piſtor. *quæſt. lib. 4. quæſt. 2. num. 20.*

(41) Andr. Gayl. *lib. 2. obſer. 127.* laté Philip. Schiniſch. *de fideicom. famil. cap. 8. per tot.* Vlderic. Zaſ. *conſ. 2.* Theſaur. *deciſ.* 225. Theod. Reinfing. *de Regim. ſæcul. li. 1. clauſ. 4. cap. 18.* Ant. Fab. *in conſult. Ducat. Montiſ ferrat.* Papon. *arreſt. lib. 20. tit. 2. arreſt. 1.* Harm. Piſtor. *dict. q. 2. n. 20.* Maximil. Fauſt. *conſil. pro ærar. cõſ.* 135, *clauſ. 4.* Anton. Coler. *de iur. Imper. theſ. 70. & 71.* Beſold. *diſp. de Reg ſucceſſ. diſſert. 13. theſ. 47.* Barthol. Muſcul. *de pact. ſucceſſor. illuſtr. perſonar.* Supra *num. 9.*

(42) Theod. Reinſin. *dict. cap. 18.* Maximil. Fauſt. *dict. conſ.* 135. Barthol. Muſcul. *dict. tract. concl. 8. & ſeqq.*

alio firmatur fulcro, quàm auertendi minutionem Maieſtatis, faſciumque Gallicanorum, proueniẽtem Regno, & ſubditis ex translatione Diadematis in exterum Principem. (43)

Nec etiam turpis, ambitioſa, pœnaliſvè Reginæ Chriſtianiſsimæ excluſio à Regno Hiſpaniæ dicenda: Non enim ex quo Rex Pater Regni ſucceſsionem efformauit filia reiecta, pœna ipſi filiæ infertur, nec proli, cùm illam reijcere conueniat ad Regni ſplendorem, & dignitatem, ipſiuſque Reipublicæ ſalutem, & vtilitatem. Nàm quemadmodum pœna dici nequit, quòd fœminæ ab officijs Ciuilibus remotæ, & excluſæ ſint, & quòd in alijs iuris conſtitutionibus deterior ipſarum conditio conſtituatur, propter ſexus imbecillitatem, ità etiam inæqualis, & ambitioſa exhæredatio Reginæ Chriſtianiſsimæ decãtanda nõ eſt, nec pœnalis, cùm ex iuſta cauſa orta ſit, nimirum conſeruationis Regni, & ſalutis publicæ, etſi dura Reginæ videatur, & ipſa ægre ferat: nàm publica ſalus ſuprema lex eſt, & publicum commodum commodis filiæ à patre præferendum fuit.

Nec iniuſta etiam, ex quo de ſupremis Domanijs, de Regniſque diſpoſitum: (44) Regna enim, Imperia, & Domania teſtamentariæ diſpoſitioni, vltimæque voluntati Regum ſubſunt. Ex quo inuenimus hæreditarias inſtitutiones emologatas ab Attalo Rege Pergami, Ptholomeo Alexandro Ægypti, Herode Hieroſolymæ, & Roberto Burgundiæ. Quod maximè receptum apud Francos, inter quos reperitur Ludouicum Pium, Lotharium, & Dagobertum, de Regno teſtamentariè conſtituiſſe, tàm inter filios, quàm extraneos, abſque Regni, aut ſubditorum querella, inofficioſitateque. Nec obviam itur executioni voluntatum, etſi de Maieſtate diſponant, cùm hæreditario iure deferretur Regnum vſque ad placitum Hugonis Capeti conſtituentis, vt Francorum Diadema ſanguinis iure, non teſtamentaria voluntate deferretur. (45)

Haud negare poſſumus, fuiſſe quoſdã credẽtes, Hiſpanorum Regna ſanguinis iure delata, (46) ſed ta-

men

(43) Henric. Arniſ. *Politic. lib. 2. cap 2. ſect. 12.* Ioan. Lymn *notit. Franc. lib 1. cap. 8. teſtimon. litter. HH.*

(44) Ex Angel. *conſ. 68. num. 4.* Corn. *conſ. 335. num. 18.* Barthol. Muſcul. *de confratern. ſiue pact. illuſtr. perſon. concl. 10.*

(45) Beſſold. *dict diſp. Nomocopol diſſert. 1. n. 15.* Supra *§. 5. n. 42.*

(46) Laté Molin. *de Primogen. lib. 3. cap. 6. à num 9.*

men ſemper apud Hiſpanos Reges actũ, collimantes, & voluntatem, & iura ſucceſsionis ad apicem Regni vnione inſeparabili; ac quod ſi elogium Regis contrarium non ſit honori Regni, legum conſtitutioni, & fundamẽtalibus præceptis conſtituentibus, nè exteri ad Regni culmen aſcendant, (47) id ſeruetur, quod à Rege vltimo poſſeſſore teſtatum ſit.

Hoc ius à prima Hiſpanici Regni periodo receptum habemus. Nam etſi Ormiſinda Pelagij Regis filia mortuo Patre Regnum ſuſcepit, non id tamen iure ſanguinis, nec mariti Idlephonſi agnati proximioris Recharedi Gothorum Regis, (48) ſed ex teſtamentaria Patris voluntate. (49) Quo more ſeruato Idlephonſus Caſtus hæredem Regni teſtamento inſtituit Ramirium filium Beremundi; (50) quæ diſpoſitio, vt æqua, legibuſque antiquis conſona, executa fuit, & repulſa illa, ex qua voluit tradere Regnum Carolo Magno extero, peregrinoque in ſolo nato. (51) Hinc Caſtellanorum Reges vltimis in elogijs de Regno diſpoſuerunt, vt ex Sancij Regis monumento euincitur, Ioanniſque Regis, hæredibus inſtitutis Sancio, Idlephonſo, & Garcia. (52)

Et quanquam legibus Alphonſinis Regnum ſucceſsiuo iure deferri conſtitutum diximus; cùm verò Regum mentes colliment in ſalutem publicam, ſubditorum vtilitatem, quod eſt primum illorum munus, & officium; abſolutè omnes Hiſpaniarum Reges condidere teſtamenta, in quibus filios hæredes Regni inſtituere, illoſvè, quos conuenire ſaluti publicæ credidere, cùm hæc ſit ſuprema lex, ſupràque naturalem ſucceſsionis ordinem. Quod etiam inter Francos receptũ, in quorum monumentis refertur, quod etſi Hugo Capetus legem edidit ſucceſsionis, Regnumque ſtatuit ſanguinis iure deferendum; attamen obliterata lege, communis boni cauſa, Robertus filius ipſius Hugonis exhæredato filio maiori, inſtituit Henricum ſecundum filium in hæredem Regni. (53)

Indè eſt, quòd more Maiorum ſemper, & vbique ſeruato, ex teſtamento inſtituuntur Regni ſucceſſores. Exemplo ſint teſtamenta condita à Regibus Hen-

(47) *Concil. Tolet. III. & IV.* Adducti *§ 9. à num. 17.*

(48) Sebaſt. Sal. Epiſc. *Era DCCC. LXXVII.*

(49) Marian. *Hiſtor. Hiſpan. lib. 7. cap. 4.*

(50) Marian. *dict. lib. 7. cap. 12.* Ambroſ. de Moral. *lib. 13. cap. 51.*

(51) Dixim. *§ 7. num. 57. & § 9. num. 25.*

(52) Marian. *lib. 8. cap. 1. & 13.*

(53) Dixim. *§ 5. num. 43.*

rico III. (54) Regina, & Rege Catholicis Ferdinando, & Eliſabetha, Carolo V. Imperatore, Philippo II. & III. Idem videre eſt in Aragoniæ Principibus Sancio Maiori, Petronila Ramirij Monachi filia, quæ inſtituit vltima in voluntate Idlephonſum nepotem; ſicuti, & Iacobus, Petrus, alijque relati à Zurita, & Ancharrano. (55)

Ex hoc Regio more, conſuetudineque recepta inter Hiſpanos Principes, Hiſpanicas Dominationes, Regnaque; etſi à Pelagio ſucceſsione delata ſint, translataque de patre in filium, adhuc tamen mixta habita eſt ſucceſsio, præcipuumque ius in ea cenſetur hæreditarium, (56) & mixtum vnione inſeparabili, nempè ſi concurrant naturæ votum, ac Regum teſtantium ad conſeruationem antiqui nominis, & tituli honoris Regni, nè ad exterum Principem in minutionem Maieſtatis dilabatur, qualiter in admiſsione Petronilæ filiæ Ramirij Regis Aragoniæ ad Regnum paternum notatur, executa ex voluntate patris, nuptæ Ramonio Barcinonenſi Comiti, eo fine: *Vt vitarentur grauia incommoda, quæ minabantur, ſi ſceptrum ad exterum Regem deueniret.* (57)

Hæc ſumma ratio, ſupremaque lex mentem Regis noſtri direxit ad emologandum vltimum elogium, adinſtar voti, & diſpoſitionis prædeceſſorum Regum de Regno teſtantium, attenta vtilitate publica, & ſubditorum, cæteris naturæ, & ſanguinis obliteratis vinculis, vt ab Idlephonſo Rege Aragoniæ (58) executum inuenimus, qui ob euitanda damna imminentia ex trãſlatione Maieſtatis in exteram manum, filias à ſucceſſione Regni excluſit, votum matris Petronilæ adimplens, quæ etſi fœmina, etiam filias à ſucceſsione reiecit: (59) Nàm cùm Reges antè omnia Deo, deinde Patriæ nati ſint, pòſt familiæ decorandæ, & vnicuique, quod ſuum eſt, tribuere debeant, ſequitur neceſſariò poſt Deum, Patriæ, & Regni commodum, præferendum commodis filiorum, ſingularibuſque vniuſcuiuſque illorum emolumentis, maximè in his, quæ ad Regni, Maieſtatis, & Dignitatis ſplendorem, & honorem ſpectant.

(54) Teſtamento del Señor Rey D. Enrique III. Gil Gonçal. *en ſu Hiſtor. cap.* 88. Señor Rey Catolico, Maria. *lib* 30. *cap.* 27. Señor Emperador, Sandou. *en ſu Hiſtor. lib.* 32.

(55) Zurit. *Annal. lib.* 8. *cæp.* 5. Anchar. *conſ.* 335. D. Nicol. de Caſtr. *Portugal. conuencid. cap.* 4. *ſect.* 6. *par.* 2.

(56) Oldrald. *conſ.* 94. *n.* 6. *& conſ* 95. *&* 231. Beſold. *diſp. Nomocop. diſſert.* 1. *theſ.* 10. Philip. Schiniſch. *de fideicom. famil. cap.* 3. *n.* 21. Couarr. *practic. cap.* 1. *num.* 6 Camil. Borrel. *de præſt. Reg. Cathol. cap.* 56. Vincent. Cabot. *lib.* 1. *diſp. cap.* 10.

(57) Zurit. *dict. lib.* 8. *cap* 5.

(58) Zurit. *dict. cap.* 5.

(59) Supra *num.* 4.

Si enim illa vltima placita Regum, iuſta, & legitima laudata ſint; quia in vtilitatem publicam collimata, qua ratione, quo iure iniuſta, & naturæ inimica erit illa clauſula, quæ iura Reginæ ademit ob Patriæ, Regni, & ſubditorum commoda? Nonnè inimicum naturæ dicendum placitum Francorum, conſtituens (Carolo Vtino Rege è viuis ſublato) quòd ſi Regis vxor (60) Clementia prægnans ederet in lucem poſthumam fœminam, nec illa poſtremò nata, nec Ioanna filia ipſius Regis ſuſcepta ex primo thalamo Margaretæ filiæ Ducis Burgundiæ, ad apicem Regni aſcenderent? Et ſi iure id conſtitutum, laudatumque à Philippo defuncti Regis fratre, tunc temporis regias habenas gubernante, & quidem precariò (cùm iure Franco-Gallico ad Reginam viduam pertineret regimen) ab ipſaque Regina, etſi filiabus iura naturæ adempta eſſent, deletaque illa effigies Creatoris, quæ ſplendidior in Regibus videtur, attenta tantùm ſumma ratione publica, nè in exterum deueniret alueus ſucceſsionis Regiæ; quid diuerſum in Regia noſtri Regis Catholici voluntate, quod illam inimicam conſtituat naturæ, Gallicanam verò conſonam iuſtitiæ, & æquitati?

Sed etſi ex dictis pulchram Regis noſtri voluntatem iactare poſsimus, decoratamque illis iuſtitiæ, & æquitatis ornamentis, quibus antiqui Reges ſua decorarunt elogia; & adhuc in ipſius tutelam circunſtent proxima avorum exemplaria Caroli V. Philippi II. & III. quos inuenimus nixos ipſo Maieſtatis, & Regiæ poteſtatis principio, quo Rex noſter, ſua condidiſſe teſtamenta, & attenta ſalute publica, iuribuſque à filijs, & filiabus antenuptialibus renuntiationibus ſtipulatis, de ſucceſsione illorum conſtituiſſe: & iura publica in commercio inducta ſint, demptaque ſtirpi Regiæ adhuc nec vt iniuſta rupta, nec vt inofficioſa relata, nec inimica naturæ dicta ſunt.

Imperator enim Carolus V. expreſsè teſtamento (61) diſpoſuit de ſucceſsione Statuum Belgicorum, Burgundiæ, & Brabantiæ, attentis tantùm conditionibus, & pactis initis in fœdere antenuptiali Philippi Principis, & Mariæ Anglorum Reginæ, inque illorum

(60) Paul. Æmil. *de Reg Franc. in Philipp. Hutin.* Meyer, *Annal. Flandr. lib.* 11. Suer. *lib.* 10. *Annal. Flandr. ann.* 1316.

(61) Teſtamento del Señor Emperador, referido por Sandou en ſu Hiſtor. *par.* 2. *fol.* 867.

im-

implementum, aut defectionem, progrediens ad constituendam ſucceſsionis formam neceſſariam in decus, & ſplendorem Regni, & ſubditorum. Quod idem à Philippo II. executum, quoad Status Belgicos, quos antenuptialiter donauerat Eliſabethæ filiæ, ad matrimonium cum Archiduce Alberto: Et à Philippo III. teſtante attenta renuntiatione antenuptiali Annæ Reginæ Chriſtianiſsimæ, ſtipulata ad matrimoniū Chriſtianiſsimi Ludouici XIII.(62)

(62) *L.7. tit.7. lib.5. Recopil.* Dixim. *de leg. Polit. lib.2. cap.14. à num.30. & 61.*

Cùm ergò his exemplis, noſtri Regis voluntas progrediatur iuſta, & legitima, tanquamque Caſtrorum acies ordinata, in illius tutelam vtendum non eſt auxiliaribus armis voluntatum Regum Dauidis, (64) Xerxis, Seleuci, Caroli Magni, Ludouici Craſsi, aliorumque conſtituentium ſucceſsiones, præferentiumque ad Regnum aptiores, (63) attenta vtilitate ſubditorum, non proximiores inſpecto iure naturæ, & ſanguinis.

(63) Mier. *de Maiorat. par.4.q.1.n.192. Vt ſcilicet filij ſuccedant iure ſanguinis, & prorogentur illi, qui ſunt aptiores.*

Nec immanis, & inuſitata clauſula declamanda, nec iuri aduerſa, ex eo quod filiæ, ſtirpique ſuæ alienos anteponeret: Nam aut Regia voluntas directè diſpoſuit in fauorem filiæ ſecundæ Margaritæ tunc Sereniſsimæ Infantis, nunc Imperatricis Auguſtæ, cùm illam, vt ſtirpem ſuam, ad Regni, & Imperij Hiſpani ſucceſsionem vocauit: & hoc in caſu diſpoſuiſſe Regem in alienos dicendum non eſt, immò inter ſuos in fauorem ſtirpis propriæ, in gnatam legitimam, primum ſucceſsionis locum repræſentantem, cum Regina Galliarum Maior filia communis Patris, virtute renuntiationis gradum, & locum amiſerit, habendaque ſit tàm quoad ſe, quàm ad prolem, ac ſi non eſſet in rerum natura, ſubrogata Sorore, illaque occupante primum naturæ gradum; ex quo legitimè à Patre inſtituta, & vocata eſt.

(64) Dixim *§.1. à num. 35. 48. & ſeq.*

Aut concepta fuit, ac præſcripta forma ſucceſsionis Regni, attenta ſalute publica, vtilitateque communi; vocatis his, ex quorum admiſsione nomen, titulus, ſplendor, ac dignitas apud Hiſpanos neceſſariò permanerent abſque diminutione, mutatione vocis, veſtium, & morum; quod eſſet impoſsibile, ſi Hiſpana

Ma-

Maieſtas Gallis commiſceretur: Hic vertitur cardo; Scylla, & charybdis hæc eſt. Et eo in caſu, in quo vocantur exteri, ſed de eadem ſtirpe, & propagine ad Hiſpaniæ clauum, illi non cenſentur exteri, nec alieni, cùm vt ſupremum apicem ſuſcipiant Hiſpanici Regni, obliterabunt ſtemma propriæ ſtirpis.

Quarè ad inducendam, vt iniuſtam Regiam voluntatem, nil obeſt ſententia adducta ex Couarruuia, Fabro, & alijs aſſerentibus. Primò: Non eſſe credibile Regem optimum ſic omnem, humanitatis ſenſum exuiſſe, vt filiæ, & ſtirpi ſuæ, nepotibuſque alienos filios anteponeret, præcipuè attenta iuris præſumptione, charitateque naturali, quæ non patitur, vt excluſis liberis, alieni ad hæreditatem vocentur. (65) Secundò: Filiam renuntiantem perſonaliter remoueri poſſe à ſucceſsione bonorum, non verò ex eo quod excluſa ipſa ſit vi pacti, excluſos cenſendos, qui ab ea deriuantur. Vndè deducitur, quod etſi ob renuntiationem Regina potuit à Patre exhæredari ipſa, non verò remoueri nepotes à Regno, quibus etiam excluſa Matre, per ſucceſſorium edictum apertus erat locus ad ſucceſsionem ex iure ſuo.

Nam prima ratio, etſi tanti ponderis, eleuatur, frænumque recipit à voluntate (66) expreſſa teſtantium; (67) præcipuè in ſucceſsione Dignitatum, dùmque agitur de immunitate ſplendoris illuſtrium familiarũ, (68) vt exemplis pactorum Auſtriacæ familiæ, Hungaricæ, Saxonicæ, & Brandemburgenſis, notatur ab Scriptoribus. (69)

Sicuti, & ſecunda ex iure, & Scriptorum aſſenſu: Agunt enim, àn valeat pater abſolutè per contractum, vel vltimam voluntatem exhæredare, remouereque ab hæreditate, & ſucceſsione filiam renuntiantem hæreditates, ſucceſsioneſque paternas in tabulis antenuptialibus, filioſque, ac ſtirpem renuntiantis? Et quamuis ſint aſſerentes, vi pacti renuntiantem pro mortua habendam, tanquamque ſi non eſſet in rerum natura, (70) poſſe parentes de omnibus bonis abſolutè diſponere, excluſa, omiſſa, ſeu exhæredata filia renuntiante, maximè in maſculorum, & agnationis fauorem: quæ liber-

(65) *L. Cum acutiſsimi, C. de fideicomm.*

(66) *L. Lucius Titius, §. Quæſitum, de legat. 3. l. fin C. de verb. ſignif.*

(67) *L. Cum ita, §. In fideicommiſſo, de legat. 2. l. Lucius, la vlt. de hæred. inſtit.* argum. *l. Publius, §. Titia, de cond. & demonſtr. l. fin. C. de verbor. ſignif.*

(68) Iaſſ. *conſ* 1. *n* 13. Mantic. *de coniect. vltim volùt. lib.* 6. *tit.* 15. *n.* 1. Caſſanat. *conſ* 45. *num* 48. Ludou. Mo. rot. *reſp* 99. *num.* 20.

(69) Supra *num.* 41.

(70) Poſt addnct. *n.* 76. Franch. *deciſ.* 552. *n.* 7. Ponte, *conſ.* 40. *nu.* 11. Sard. *deciſ.* 14. Donad. *dict. cap.* 2. *n.* 123. Barthol. Kellēb. *de renūt. illuſt. fœmin q.* 37. *n.* 28

tas diſponendi, etiam contra ſtirpem renuntiantis (71) extendenda, cùm à radice infecta non producantur fructus, ſed hos quoque reijciendos eſſe. A quo principio, inter Francos (72) laudatam excluſionem filiarum, & ſtirpis renuntiantium in tabulis antenuptialibus; & etiam laudandam eſſe Regis noſtri diſpoſitionem, fateri neceſſariò poſſemus, ſicuti laudata fuit repulſa Eduardi à Regno Gallicano, cùm nequiret Iſabella Mater tradere filio, nec in morte relinquere, quòd ipſa ſibi vindicare non vellet. (73)

Adhùc fulcitur receptiori, ac ſaniori mente, votoque ſcribentium, moreque, & vſu Hiſpano, & Gallicano, (74) à quibus habitum immutabile, & firmum axioma: vt ad admiſsionem, aut excluſionem perſonalem renuntiantis, realemque filiorum, & ſtirpis, notanda ſit renuntiationis natura; nàm ſi perſonali tantum Patris poſitione attenta concepta eſt renuntiatio, vtque poſsit pater limitatè inter filios diſtrahere bona, iuraque remiſſa, tunc cùm limitata ſit authoritas, limitatos effectus producere poterit; quarè his deficientibus, in quorum commodum beneficium conceſſum eſt, filia ad ſucceſsionem etiam bonorum, & rerum renuntiatarum admittenda eſt: (75) Mens Couarruuiæ, Fabri, aliorumque ea eſt (76)

Si verò renuntiatio realis eſt in familiæ, & agnationis vtilitatem, vt de bonis renuntiatis maioratus, familiarevè fideicommiſſum relinquatur, vel vt bona in decore antiquo, nomine, & auito honore ſeruentur incolumia; tunc patri aperta eſt liberè diſponendi facultas, teſtandique abſque iniuria, aut violatione iurium filiæ, & ſtirpis: nec locus erit filijs, aut nepotibus ad querelam, ruptionem, vllumque aliud remediũ contrà parentis voluntatem, ſcripto, aut verbo, neque iniuſta, contràque naturæ iura vocari poteſt, immò iuſta, & æqua, & quæ digna ſit executioni mandari. Qualiter executa fuit excluſio ſtirpis Violantis filiæ Regis Aragonum, quæ in tabulis antenuptialibus remiſſerat, ac renuntiauerat ius, ſpemque ad Regni ſucceſsionem. (77)

Cùm ergò in fœdere antenuptiali ſtipulata fuiſ-

ſet

(71) Poſt Bart. *in l. 2. § Videndum, ad Trebel.* Molin. *de Primog. lib 3. cap 5. à n. 41.* Fuſſar. *de ſubſtit. q 404.* Philip. Schiniſch. *de fideicom famil. cap 8. à n. 240.*

(72) Ann. Rober. *rer. iudicat lib. 2. cap. 5.* Papon. *arreſt. lib. 16. tit. 4 arreſt 6. & 7.* Mayn. *deciſ. Tholoſ lib. 4. deciſ. 23.* præcipuè *num 5.*

(73) Paul. Æmil. *in Carol IV. Ego eòtrà defendo nihil in Regnum hoc iuris penes mulieres eſſe. & quam ſpem mater Iſabella vindicare ſibi ipſa nequeat, eam nec in vita filio tradere, nec in morte relinquere poſſi,* Hening. Arniſ. *Polit. lib. 2. cap. 2. ſect. 12. nu. 52.* Ex Paul. de Caſtr. *conſ. 364.* Alber. Brun. *de ſtatut. exclud fœmin. art. 6. n. 89.* Frac. Piſc. *cod. tract. num 48.*

(74) Dixim. *§. 2. à n. 12. n. 47. 51. & 52.*

(75) Ancharran. *conſ. 339. num. 10.*

(76) Couar. *cap. Quamuis pactum, 3 par §. 3.* Ant. Fab. *in Cod tit. de pact. & de error Pragmat. Decad. 13 error. 9* Cancer. *var. par. 3. cap. 15. à n. 17.* Boer. *deciſ. 184.* Molfeſ *ad conſuetud Neapolit. tit. de renunt. par. 2. nu. 8.* Honufr. Donad. *de renunc. cap. 2. à num. 117.*

(77) Zurit. *Annal de Arag. lib 11. cap. 83.*

ſet noſtra renuntiatio, poſteàque in vim fœderis executa, non attenta parentis poſitione perſonali, ſed Regia; (78) nec limitatiuè in commodum patris, & filiorum, ſed Regni, & Patriæ, (79) adque ſalutem publicam conſtantem in diſtinctione, & ſeparatione Regnorum Hiſpanici, & Gallicani; legitimum, firmumque fuit ius Regi noſtro ad emologandam voluntatem, ſcalamque ſucceſsionis Regni conſtruendam abſque violatione iuris filiæ, illa ſtirpe eius excluſa, exhæredata, & reiecta, (80) dùm excluſio vtilis haberetur ſaluti publicæ.

Miramur ergò à tam ſapienti viro inculcatum: (81) *Non potuit ſanè in mentem venire Sereniſsimæ Infanti, vt iura ſua, & Principatus omnes iam delatos ſorori ſuæ iuniori concederet*; vt indè declamet, contrariam naturæ iuri voluntatem Regiam, cum haud ignotum ei ſit, Primogenituræ iura renuntiari poſſe (82) pacto, eique ſtandum eſſe, etiamſi in fauorem fratrum minorum ordinata ſit, & concepta renuntiatio; (83) vt omiſſa renuntiatione Primogenituræ facta ab Eſaù in Iacob, euincitur: (*a*) Ex executa à Violante Aragoniæ Regis filia, in fauorem Martini patrui: Ioannæ filiæ Philippi Regis Nauarræ, in fauorem Mariæ ſororis minoris ad nuptias Petri Aragoniæ Regis: (84) Ioannis Primogeniti Philippi Audacis Burgundiæ Ducis, in fauorem Antonij fratris minoris, de ſucceſsione Ducatus Brabantiæ, cuius virtute Principatum recepit, tranſtulitque in Ioannem, & Philippum filios. (85)

(***)

(78) Conar. & Fab. ad. ducti *num.* 76. Barthol. Kellemb. *de renunt. illuſtr. fœmin. q.* 39 *per tot.* præcipuè *à n.* 13. Boer. *deciſ.* 204. *n.* 40.

(79) Virgil. adductus *ſupra lib.* 11 *Æneid. Cedat ius propriũ Regi, Patriæque remittat.* *§.* 7. *num.* 54.

(80) Sup. *§* 4. *n.* 20. *§.* 5. *num.* 27 *§* 9 *à n.* 9.

(81) *L fin de pact. l. Papinianus, §. Cs nditioni, de inoffic. teſtam. l. Non dubium, verſ. Illud, C. eod. l.* 2. *C. de fideicom.*

(82) Philip. Schiniſc. *de fideicom. famil. cap.* 16. *n.* 125. Ex Angel. & alijs Boer. *deciſ.* 204. *num.* 39 *&* 40.

(83) Doctores adducti *à n.* 70 *præcipuè n.* 76.

(*a*) Geneſ. *cap.* 25. laté poſt Diu. Thom. Caietan. Abulẽſ. Pereyr. in Geneſ. *diſp.* 8. laté antiqui Scribentes *in l. Pactum dotali, C. de pactis.*

(84) Dixim. *§* 4. *num.* 40 *&* 41.

(85) *§.* 9. *num.* 89. *& Tract.* 2. *§.* 1. *num.* 44. *§.* 1. *à num.* 63.

§. XI.

RESPONSIO OBIECTIONI OPPOSITÆ, ex diſpoſitione Regis noſtri, quatenùs à ſucceſſione Regni excluſit Reginam Chriſtianiſsimam, prolemque natam ex connubio Regis Chriſtianiſsimi, eamque admiſit, & vocauit ſuperſtitem liberis orbatam.

ET ſi omnia à Gallo aſſertore decantata ad oblite-randam antenuptialem renuntiationem Chriſtia-niſsimæ Reginæ, Catholicique Patris Regis votum, a temporaria adulatione proueniant: Attamen, quæ no-uiter in Pium, Iuſtum, Regiumque animum imponun-tur latratus veri ſunt vulpecularum, canum illorum, quibus Childerico Francorũ indita à Baſinia vxore fuit tertia Francici Regni ætas. (1) Sed cùm dignoſceret in vanum elaboraſſe, nihilque egiſſe, cùm ex omnibus ma-chinationibus ſuæ deperditæ rationis diffidentiam oſ-tenderet; immò potiùs apertam manſiſſe Gentibus viã ad cognitionem iniuſtitiæ, qua violatis ſanguinis, & charitatis vinculis, Flandricum à Rege Chriſtianiſsimo ſuſceptum bellum, armaque in Hiſpana Dominia tur-batiua vi inducta; anxiè egit ad purgationem publicam actionum Chriſtianiſsimarum, aſſerens: (a) *Quàm in-iuſta ſit, & naturæ inimica illa clauſula, quæ Regni iura ſtirpi Regiæ ademit, eaque in alienos confert, ſatis demonſtratum arbitramur: quæ hanc excipit, non naturam modò, ſed etiam religionem videtur, & matrimonij dignitatem oppugnare. Huius itaque clauſulæ ea ſumma eſt, Reginam Chriſtianiſsimam Principatus, ſucceſsionum iura, & ſpes omnes abdicare, niſi fortè, & vidua, & liberis orbata fuerit: tùm enim ſua iura omninò ſalua, & integra retinebit. An ferenda eſt tàm inhumana conuentio? Quæ matrimonij cauſa, qui finis, quæ vota, niſi proles ipſa, aut liberorũ educatio? Quid eſt digniùs, in quo omnis parentum diligentia, labor, induſtria conſummatur? Nepotibus etiam in longum tempus futuris aui proſpiciunt: hinc ſubſtitutiones, & alia iuris ſubſidia ſunt excogitata, quibus poſteris ſuis cauere parentes ſolent. Nihil denique natura hominum generi charius, nihil iucundius eſſe voluit Id munus cœleſte eſt, & diuinæ indulgentiæ*

bene-

(1) Guag. *Hiſtor. Reg. Franc.* in Childer. ex Aymon, Petr. Gregor. *lib. 13. de Republ. cap. 13. num 20. Tertia canes, vulpeculas & alia ſimilia minuta animantia.* Et pòſt: *Tertiam autem fraudibus, ſeditionibuſque refertam.*

(a) *Tract. Regin Chriſtian. fol. 137. num. 4.*

beneficium, spes parentum, familiarum decus, Reipublicæ robur. Ergo nè fœcunditas, quæ semper in honore fuit, hâc connubio, quo non aliud est in orbe splendidius, vni Reginæ Christianissimæ calamitosa, & acerba futura est? Quod si primogenitum Ecclesiæ filium Regina pepererit, hic, priusquàm vsura huius lucis fruatur, exhæres erit, materna successione monebitur, & quod indignius est, matri ipsi erit exitiosa fœcunditas: nàm aucta prole, iura sua, & spes Regni simul amittet. Contrà sterilitatis præmium eam manet, bonorum suorum, & Principatuum illibata possessio. Quàm peruersa est illa, & præpostera Hispanorum prudentia, qua Rex Christianissimus Pater esse non potest, quin sponsa exhæredetur: nec Reginæ filius nasci, quin & Mater, & filius auitis Regnis spolientur. Nihil profectò leges ipsæ æquè respuunt, atque illas clausulas, quæ nuptiarum libertati, & matrimonij dignitati repugnant. Si quis ea conditione mulieri quid legauerit, dum ea non nubat, etiam si nupserit, legatum ab ea peti posse leges decernunt. Infinita sunt huius generis exempla: Sed in re tàm vsitata monuisse nullo iure, nullis moribus: sterilitatis, aut orbitatis præmium mulieribus vnquàm fuisse propositum. Atque huiusmodi conditiones, quæ nuptiarum votum, aut liberorum procreationem impedire possunt, pietati Christianæ, bonis moribus, immò & Philosophorum decretis omninò repugnant. Sæpè incidunt tempora, cùm bona repetuntur, vbi hæredes, aut legatarij sinè liberis decesserint. At numquàm conditio contraria recurrit, vt si quis liberos susceperit, hæreditatem, aut legatum reddere teneatur: inhonestum quippè visum est vinculo pœnæ matrimonia obstringi.

Illud itaque portenti simile videtur, instrumento dotali cauere, vt mater exhæres futura sit, si liberis augeatur: cùm pacta dotalia ad liberorum vtilitatem comparentur, eò spectent nuptiæ, in eam spem iungantur connubia; nulli antè hæc tempora huiusmodi conuentio in mentem venerat. Nè illorum quidem qui nuptias damnabant, eò prouecta est audacia, vt matrem omni hæreditate pellerent, quòd liberos genuisset. Eam tamen vim habet hæc clausula, eò tendit, vt Regiæ Principi patrimonium adimatur, si sit prole fœlix. Memoriæ quidem traditum est Reginas olim Imperio mulctatas fuisse, quod steriles essent, quod spe sobolis Maiestatem Regni non sustinerent: sed nullo dùm exemplo proditum fuit, vt Principi fœcunditas fraudi esset, & ob eam causam throno deijceretur, quòd liberos procreasset: cùm sceptra ipsa, & Im-

peria ſtirpe Regia, ac liberis firmentur. Ergò Regina ex omnibus vna eſt, cui dignitas matris, aut filij decus ſit detrimento. Nequè enim perſona diſplicet, ſed matris honos, aut prolis ſplendor apud Hiſpanos offendit. Nihil haberet negotij, aut controuerſiæ, ſi ſteritis foret: at fœcunda ſinè ſummo fortunarum omnium diſpendio eſſe nequit. Diuina indulgentia, vis Sacramenti, natura ipſa in cauſa ſunt, cur patrijs bonis exuatur: quæ omnibus glorioſa eſt, & decora, vni Reginæ eſt exitioſa fœcunditas; quæ ad ſucceſſiones dare ſolet aditum, huic omnes eripit; quæque eſt votorum ſumma, hìc ſola eſt exhæredationis ratio.

O Imperij ſacra libido! quanta vi humana pectora cogis, mentes eleuas, obcæcas oculos, obtrudis aures, vt naturæ, (2) & amoris ſtragulamentis detruncatis, ſacraque violata iurisiurandi Religione, nec ratio ſeruetur, nec iuſtitia gaudeat perpetuitate, & conſtantia neceſſaria!

Declamat enim Gallia Diuina indulgentia, voto iuris Gentium, & Communi, Reginam Chriſtianiſsimam ad paternam ſucceſsionem euocatam. Immemor, Robertum Comitem Atrebatenſem Regni Gallicani voce, ad excluſionem Eduardi Regis Anglorum à Regno Francico, firmiter aſſeueraſſe Diuino iure (3) ſancitum eſſe, vt fœminæ ſuum ſexum agnoſcant, neque gentibus iura dicant.

Quo ſapientiæ radio illuminata nunc fuit Gallorum mens, ad aſſerendum, filias eſſe munus cœleſte, beneficium Diuinæ indulgentiæ, familiarum decus, & Reipublicæ munimenta? tunc verò, vt haberentur finis familiarum, extinctio honoris, & virtutis Regnorum, ob idque remouendas, excludendas, reijciendaſque ab illorum ſucceſsione? tunc enim publicam Gallorum repulſam meruit Eduardi dolor, quo à Gallis quæſiuit: (4) *Quid tandem ſceleris admiſit Æduardi mater, vt à Rege orta, Regumque ſoror ſpe Regni priuari ipſa debeat, nec ius ſuum ſpemque relinquere poſſit.* Quidque ſceleris admiſiſſet mater à Rege orta, Regumque ſoror, vt ſpe Regni, priuari deberet, nec ius ſuum filio maſculo relinquere?

In tantæ aſſertionis votum ad remouendas fœminas à Regnorum ſucceſsione (5) illarumque proles inni-

(2) Senec. ... -- *Pro Regno vilim Patriam, Penates, coniugem ſi emmis dare Imperia pretio quolibet conſtant bene.*

(3) Paul. Æmil. *in Carol. IV. Dico iure item Diuino ſancitũ, vt fœminæ ſexum ſuum agnoſcant, intràque illum ſeſe co. tineant: iura gẽtibus nè dicant*, Guillielm. Bened. *cap. Raynutius, verbo Duas habens filias, num.* 78. & 79. Suer. *Annal. Fland. lib.* 11. *fol.* 428. Ioan. Lymn. *not. Regn. Frãc. lib.* 1. *cap.* 8. *in teſtimon. litt. HH* Papon. *lib* 4. *arreſt. tit.* 1. *arreſt.* 2. Hening. Arniſ. *Polit. lib.* 2. *cap.* 2. *de excluſ. fœmin. ſect.* 12. *n.* 51.

(4) Paul. Æmil. *de Reg Frãc. in Carol. IV. Quid tandem ſceleris admiſit Æduardi mater, vt à Rege orta, Regumque ſoror ſpe Regni priuari ipſa debeat, nec ius ſuũ, ſpemque relinquere?*

(5) Idem Æmil. *Ego contrà defendo, nihil in Regno hoc iuris penes mulieres eſſe, & quàm ſpem mater Iſabella vẽdicare ſibi ipſa nequeat eã nec in vita filio tradere, nec in morte relinquere poſſe*, Suer. *dict. lib* 11. Ioan. Lymn. *not. Franc lib.* 1. *cap.* 8. *litt. HH.*

xum iure Diuino, Gentium, & publico, à quo communi Gallorum assensu laudatum. (6) Quid noui in ipso iure Diuino, & Gentium inuentum ab assertore, vt pactum, Regiumque placitum in honorem Regni, & salutis publicæ emologatum, iniustum decantet, contrariumque naturæ, & sanguinis iuri? Nunquid mens Regia collimauit in aliud, quàm ad conseruationem Maiestatis, & nominis proprij? Exclusio filiæ non in eius odium versata fuit: nec præscripta absolutè, sed constituta, ac præcepta tandiù, quandiù ex admissione quæreretur incommodum Regno, & saluti communi? In quo ergò, si his firmata munimentis, destinisque vtilitatis publicæ innixa patris voluntas, iniusta obijcitur, cõtrariaque inuenitur iuri naturæ, & in quo etiam versatur inhumanitas in conuentione? Si enim Eduardi repulsa à Regno Gallicano iusta, nè Francorum fasces Anglicanis submitterentur: Si legitima, iurique naturæ conformis habita exclusio Ioannæ, & Margaretæ filiarum Ludouici Vtini, (7) admisso Philippo Pulchro patruo, nè Diadema Gallicanum redimiret exteri Principis tempora: Qua mente iniusta modulanda Regis nostri voluntas, agentis ex munere ad impediendam fascium Hispanorum summissionem in proprij Regni dedecus?

Verè ignota nobis est assertoris via. Cùm etsi valeat fulcire sententiam tutantem, exclusiones fœminarum in Regno Gallico, ex legis Salicæ fundamento; inueniet, quòd legis illius virtus, & coactio potestatiua, tantùm innititur voluntate Regum, semper suprem̃è habentium, si ius violandum est, regnandi causa violandum: Placitum verò Regis nostri constituens Reginæ, & stirpis Gallicanæ exclusionem, firmatum virtute, vi, fide, ac immutabilitate supremæ legis, ortæ ex pacto fœderali inito potestate Regum, & sacra iurisiurandi religione firmato. (8)

Sed etsi adhuc obijciat Gallia, iniustam Regis nostri voluntatem; ex quo exclusa Regina, & illius prole, exteros euocauit, & admisit ad apicem Hispanicæ Maiestatis: meminisse oportet id fieri ex æquo, & emologari posse, vt notauimus suprà: (9) Siquidem

ex-

(6) Idẽ Æmil *Ius fœminis nullum in Regnũ*, Lymn. *dict. litt. HH. Iuri licè magis quã ad historicum morem.*

(7) Paul. Æmil. *in Ludouic. Hutin.*

(8) Liu. *lib. 33 Illa lex*, Martin. Scõ *de Pace, cap* 2. Conrad. Dietet. *concl. de summ Imper. pot. st. concl.* 46. Iul. Ferret. *de re milit. tract de ferijs, & induc. nu.* 201 Petr. Gregor. *de Republ lib.* 11. *cap* 14. *per tot.* Petr. Gudelin. *de iur. Pac. cap.* 10.

(9) Suprà § 10. *n.* 64. *& seqq.*

excluſio filiæ, & ab ea prouenientis ſucceſsionis, ſi non concepta, nec plaſmata fuit attenta Reginæ Chriſtianiſsimæ perſona, nec in illius priuatum odium. Sed quatenùs inſtitutio exitioſa, pœnalis, turpiſque fuiſſet Regno Hiſpano, faſcibus Maieſtatis, decori ſubditorum, vtilitatique publicæ; caſu, quò nec iuſta tantùm, & legitima euerſio, & mutatio ſucceſsionum, ſed præcepta, & à politicis (10) commendata Regibus; quo fulcro firmatum notauit Petrus Gregorius, (11) arcanum inter Gallos, ex quo ſucceſsionis Regni iura, etſi firmata, & transformata naturæ, & ſanguinis virtute (cùm aliàs Maieſtas Gallicana natiuo honore gaudere non poſſet) translata è Morouingia familia ad Carolingiam, è Carolingiaque ad Capetam.

Miramur enim, ſic abſolutè aſſertorem dicere, antenuptiale pactum, & voluntatem Regiam immanitatis vi omnem humanitatis virtutem repulſiſſe, naturæ, & ſanguinis vincula diſſoluiſſe, ac quod diſcuſſa antiquitate Chriſtiana, ac politica, populorumque moribus, ante hoc ſæculum vlla vnquam eſt facta renuntiatio ſimilis ſtipulatæ, executæque ad commodũ Reginæ: (12) *Nec nulli ante hæc tempora huiuſmodi conuentio in mentem venerat.*

Sed etſi ex ipſis verbis pateat temporaria ſcribentis mens, quàmque deuia ſit à via iuris, cùm tamèn paſsim iniuſtam, naturæ inimicam Regiam voluntatem reſonet, pugnantemque eſſe religioni, & matrimonij dignitati, calamitoſam Regno, acerbam ſubditis, abſurdam planè, & ijs difficultatibus involutam, quæ nulla ratione poſſunt expediri, neceſſe credimus patefacere Hiſpanas res Gallos facilè inimicos inuenire, ſed non veritatis amatores, quos ſemper, & vbique creditu-ros putamus, abſurditatem pacto antenuptiali non ineſſe, nec in placito Regio acerbitatem; abſurditatem fateor, in aſſertoris mente, acerbitatemque in voluntate natam à diuturna ſeruitute, ex qua ad adulationem eſt eruditus, & ex qua etiam collectaneo quodam vitio ad cõcipiendam in ſe immanitatem, iuriumque violationem ducitur.

Ad quod euincendum, notandum eſt: Quòd ſi Iu-

(10) Arniſ. etſi cautè habendus, *Politic. lib. 2. cap. 2. ſect 4. n. 99.*

(11) Petr. Gregor. *lib. 18 Syntagm cap 2. nu. 22.*

(12) Manif. *fol. 202. Tract. Regi. Chriſtian. ius in Brabant. fol.*

ris-

ris-Conſultorum reſponſa, Imperatorum conſtitutiones, ſcribentiumque ſententiam iuſtraſſet, illorumque veritate verſata collimaſſet ad diſquirendum, an pactum initum fuiſſet ſub legitimis, iuſtis, & æquis poſitionibus, vel iniuſtis, turpibus, impoſsibilibus, contràque ſubſtantiam coniugij; inueniret nullam in illo, nec ſubſtantialiter, nec accidentaliter ineſſe, nec adiectam fuiſſe, iniuſtam, acerbam, nec vitioſam fœcunditati, ſubſtantiæ matrimonij, nec bono prolis. Conditiones enim, quæ à iure, vt iniuſtæ, ac turpes reijciuntur, pactumque ſub illis initum, vt iniuſtum, damnatumque repellitur, illæ ſunt, quæ tendunt directè contrà ſubſtantiam coniugij, fœcunditatem, (*a*) bonumque prolis: (13) Illæ verò, quæ circà extrinſecam coniugij naturam verſantur, qualiter tendentia ad dotem, doarium, ſucceſsionem, aut renuntiationem hæreditatum, cùm quibus, & ſinè quibus poteſt eſſe matrimonium, iuſtæ laudantur, nonque vt crudeles damnantur. Nec pactum tale ex eo declamandum, cùm ad hoc vt crudelitatis nota inuratur, neceſſe eſt quòd inſint in eo qualitates illæ, in quas inuehit Auguſtinus. (*b*)

Dùm verò conditio ad extrinſeca collimatur, adque ſucceſsionem bonorum, ad locum, admiſsionem, aut excluſionem perſonarum, denegata hæreditate certis præſcriptis, aut deſignatis perſonis; vel præcepto, vt ex tali familia, aut agnatione excludantur à ſucceſsione, legitimæ habentur, iuſtæque; nec reijciuntur, (14) immò exequitur lex, voluntas, pactumvè ſub eis conſtitutum, cùm non tendat contrà ſubſtantiam matrimonij, ſed ad res ipſas, adque ius ſuccedendi, abſolutè diuerſum, ac ſeparatum à matrimonij ſubſtantia.

Quarè Accurſius tenuit, quòd dùm conditio reſpicit, commune bonum, vtilitatemvè publicam, etſi ſecundariò cælibatum, aut viduitatem inducat, nõ ob id, vt turpis reijcienda, ſed vt iuſta exequenda ſit. (15)

Ex quo, cùm in antenuptiali fœdere Reginæ Chriſtianiſsimæ non verſatum ſit erga libertatem, matrimonijque ſubſtantiam, ſed tantùm circà renuntiationem bonorum hæreditariorũ, ac ſucceſsionẽ temporalium

for-

(*a*) *Cap Solent, cap. Aliquando 32 quæſt. 2.*

(13) *Cap. vlt. de condit. appoſit.* vbi DD. Ioan. Brunel. *de ſponſal. concl. 33. num. 5. & 6.* Galganet. *de cond & demonſt. par 1. cap 40.* Sanch. *de Matrim. lib. 1. diſp. 33. num. 1.*

(*b*) *Dict. cap. Aliquando. Libidinoſa crudelitas, vel libido cruelis, vt etiam ſterilitatis venena procuret.*

(14) *L. Cum vir. l. Sed ſi hoc, § Cum vir. l. Cũ ita legatũ. l. Pater Seuerinam de cond. & demonſtr.* vbi Bart & Scribent. Oldrald. *conſ. 16.* Surd. *deciſ. 30. nu. 28.* Galganet. *de cond. & demonſtr. par 1. cap. 8. & 10.* Oſſnald. *lib. 8. commẽt. cap. 32. litt H.* Menoch. *conſ. 1083. num 4.* Couar. *de ſponſal. part. 2 cap 3. § 3. n. 7.* Sanch. *dict. diſp. 33. num. 7.*

(15) Accurſ. *l. Sed ſi hoc § Cum vir, de cõd. & demonſtr. Si autem dicti liberi erant impuberes, non poterit habere legatum, ſi nupſerit; quia in hoc caſu videtur vir iunxiſſe vxori curam liberorum, & non viduitatem.*

fortunarum, quatenus vtile eſſet ſaluti publicæ Regnorum paternorum, ad vnionem illorum, & Gallicanorum impediendam, ſucceſsioque Reginæ Chriſtianiſsimæ, & prolis contrariaretur bono communi, non dubium vtile eſſe pactum, nec iniquæ dicendæ ſunt conditiones excluſiuæ matris, & ſtirpis, nec contrariantes qualitati maternitatis, & filiationis, nec rationi naturæ; ſicuti nec talis habita conditio ſucceſsionis Regni Siciliæ, ex qua filius ſecundogenitus, abſolutè reijcitur à ſucceſsione, (16) etiam orbato deficiente primogenito, cùm non concepta ſit ratione attenta matrimonij, à quo nati filij, ſed bonorum, quorum ſucceſsio illam natiuè recepit naturam; pactumque antenuptiale, in quo ſtipulatur, quòd filius primogenitus illius matrimonij expers ſit ſucceſsionis, fideicommiſsi, aut maioratus matri competentis, etiam ſi ex eo violentur primogeni alia iura, omni iure ſacra. (17)

Sed ad quid cumulata tot iuriũ immutabilia axiomata in repulſam temporariæ aſſertionis? nunquid Romana cenſura, quæ tot formulas, & priuilegia in fauorem matrimoniorum induxit, quot notata ab Scriptoribus, credidit euertere illorum libertatem, & ſubſtantiam, ex quo conſtitutum, vt Nobilis Plebeio nupta amitteret Nobilitatis, ſeu Patritiatus iura natiuitate quæſita? Nunquid contrariæ naturæ, aduerſæque libertati, ac ſubſtantiæ matrimonij habitæ conſtitutiones, ſtatutaque lata ob ſalutem publicam, nè in exteros bona transferantur, & conſtituentia, vt filia nupta extrà territorium exuatur bonis paternis præſentibus, aut futuris, quæſitis, aut quærendis tàm ex teſtamento, quàm iure ſanguinis, ſuitatis, aut naturæ? Nullo modo: Vt iuſta, ac legitima laudata ſunt, recepta, ac executa inter Europæos, Italoſque, præcipuè Venetos, Nouarenſes, Mediolanenſes, alioſque, de quibus latè Doctores. (19)

Credimus ſanè, ſupradicta omnia haud ignota fuiſſe Gallicano aſſertori, necnon, & legitimitatem, virtutemque inhærentem renuntiationi, & pacto antenuptiali. Vt verò mentem celaret propriam ſubtili machinatione, duas dubitationes iactauit in medium,

(16) Bald. *in cap. vnic. de filijs nat. ex Matr. ad maiorat. contract. Idem argumentũ ad ſucceſsionem Regni Siciliæ, quòd ex pacto defertur Primogenito: Quià Secundogenitus non ſuccedat, etiam primo mortuo ſine hærede.*

(17) *L. 7. tit. 7. lib. 5. Recop.* Alciat. *lib. 9. reſpõſ.* 909. plura Larrea, *deciſ. Granat.* 51. *per tot.* D. Ioan. del Caſtill. *cõtrou. cap.* 177. & 178.

(18) *L. Fœminæ, de Senator.* vbi Corraſ. Baron. Rebuf. & Scribér. Liu. *lib.* 4. & *lib.* 10. Ioan. Iacob. Drac. *de iur. Patric. lib.* 1. *cap.* 7.

(19) Andr. Alciat. *reſponſ.* 53. Ioan. Baptiſt. Plot. *conſ.* 19. *nu.* 75. & 76. Barth. Socin. *conſ.* 53. *vol.* 1. Menoch. *conſ.* 510 *per tot.* Ioan. Petr. Lym. *conſ.* 77 *per tot.* & *conſ.* 270. latè Carpan. *ſtatut. Mediolan. cap.* 310.

qua-

quarum Primæ, (20) (etsi facilis, & communis eliet resp̃sio, nè in re, & causa tàm verè sacra, politicè versaremur, & in qua Rex noster mentem sequens Catholicorum Regum Ferdinandi, & Elisabethæ, præsentia prouidere, ex officio, maiestate, & dignitate debuit, quià id ad illum attinebat, cœtera nihil ad eum, etsi possent quandoque contingere) (a) Deus præcluſit viam, conceſſumque Hiſpano Regno beneficium Diuinæ indulgentiæ in Rege noſtro Carolo, à quo ad Eccleſiæ defenſionem, inimicorum ſuorum ſtragem, Hiſpanici Regni ſplendorem Deus prouidebit multiplicatam prolem, qua viuente, nec locus fiat Secundæ, (21) cui dum caſus eueniet (quòd abſit) à iure, & Doctoribus conſtitutum, ac receptum eſt, quid agendum ſit, ſeruãdum, exequendumvè. (22)

Et quamuis ex latè exaratis ab Aſſertore, in renũtiationem Reginæ Chriſtianiſsimæ mentem direxiſſe videatur; attamèn animus eſt ſimul agere ad euertẽdum antenuptiale fœdus initum ad connubiũ Reginæ Chriſtianiſsimæ Annæ, & Chriſtianiſsimi Regis Ludouici XIII. In quam dolens Dauid Blondellus (23) etiam

(20) *Tract Reg Chriſtian. ius in Ducat. Brabant. fol. 140. num 8. Quærere enim libet, quis in Regnum Hiſpanicum ius habuiſſet, ſi Rex Catholicus ſine filio ſuperſtite antè obyſſet, quàm Regina Chriſtianiſsima ſolemprocreaſſet? An fortè interim dubia, incerta, & velut penſilis Regni Hiſpanici eſſet futura poſſeſsio? An intereà temporis Sereniſsima Infans ex ſecundis nuptijs nata ſiduciario, aut precario iure regnaret? Manif. Hiſpan. fol 205.*

(a) Anton. Nebriſenſ. *Hiſtor. rer. geſtar. ſub Reg. Ferdinan. & Eliſabeth. Decad 1 lib 3. cap 3. Quarè illa iuris deciſio, quòd ad nos attinet nihil profuerit, nihil nocuerit, ſed fuerit, quaſi quoddam præiudicium adea, quæ poſſunt aliquandò contingere.*

(21) *Dict. Tract. fol. 141. dict num. 8. At ſi fortè is caſus, quem clauſula deſignat, inciderit, ſi Regina, quòd abſit, & marito, & liberis ſuperfuerit, quem exitum conditio tum eſt habitura? An qui Infantem duxit Imperator, ſtatim Hiſpanici Regni deponet inſignia, eaque Reginæ Chriſtianiſsimæ eſt traditurus? Mirum ſi Regni dulcedine illectus, iam accepta fide à ſubditis, tàm facilè cedat Hiſpania. Quouſque ergò Hiſpanici Regni ius ſuſpenſum, & dubium futurum eſt, aut quandò certa ſede conſiſtet? Manif. Hiſpan. dict. fol. 205.*

(22) Barthol. Kellemb. *de renunt. illuſtr. fœmin. quæſt* 23. Laté Molin. *de Primog lib. 3. cap. 6. à num. 29.* vbi Addit. innumeros Authores refert *à num. 29. ad 30.*

(23) Dauid Blondell. *Geneal. Franc. in præf. Apologet. Henrico Magno A. D. 1610. Maij 14. Feria 5 immaniter, & impiè trucidato Ludouicus XIII. A. D. 1601. Sept. 27. SS Coſmæ, & Damiani Feſto Feria 5 exeunte natus ſucceſſerat: quæ Regni afflicti clauum tenebat Maria Medicea parẽs, maternæ originis memor de iungendo pupillo Philippi III. Primogenitæ ſtatim cogitauit, quibus conditionibus tanti coniugij A. D. 1612. Aprili menſe inita, & Aug. 20 confirmata pacta ſteterũt? Licèt Regnorum omnium, ditionumque Hiſpanicum Imperium, quantum quantum eſt conſtituentium fœminæ per ſe capaces ſint; iuraque ſua vniuerſa in poſteros vtriuſque ſexus transfundere aptæ natæ ſint: Annd Ludouico noſtro, anno ætatis vndecimo, quo nec dum ſui iuris erat, vt quomodocumque de ſe ſtatuere poſſet, deſponſata, communi iure gentis eoque vtendi poteſtate (quæ illibata Mariæ germanæ poſtgenitæ manſit) carere, niſi in caſu Franciæ genti probroſo iuſſa eſt, ſi, Ludouico ſuperſtite, germanos eius omnes, eorumque vtriuſque ſexus poſteros denaſci contingat, ea cùm liberis omnibus Francico ſanguine genitis, ex hæres pronunciatur; ſi elato viri funere, liberis carere, in Hiſpaniam redeat, & Patris, aut Fratris auctoritatem ſecuta denuo nubat, vniuerſam hæreditа-*

probroſam, pœnalem, exitioſam clamitat, contrariamque dicit bono, & æquo, ac aduerſam ſubſtantiæ matrimonij, maternitatique, cùm ex puerperio, in quo eſt nuptiarum decus, & gloria, deſiderati fructus connubij Reginæ Galliarum exuantur hæreditatibus, bonis, Regniſque paternis.

Sed etſi mentes lectorum, illa cura, qua execratur Aſſertor, tendant in illa verba: *Nulli antè hæc tempora huiuſmodi conuentio in mentem venerat*, ac intenderint in iuris Ciuilis Hiſtoriam, lucubrandaſque ſcribentium ſententias, conſuetudines Gentium diſcutiendas, vllus erit ſic iuris communis, & conſuetudinarij expers, ni noſter Gallo-Græcus Aſſertor, auſus dicere, pacta antenuptialia efformata, & ſtipulata ſub publicis conditionibus, ac poſitionibus, quibus conſtituta fœdera antenuptialia Reginarum Chriſtianiſsimarum, contraria eſſe naturæ, iuri ſanguinis, ſubſtantiæ matrimonij, charitati maternali, & amori prolis?

Ad auertendum aſſertoris animum ab exitioſa criminoſaque illa origine, qua pacta antenuptialia Reginarum concepta credidit, à nouitate, vndè nata decantat, vtque credat nec leuatam fuiſſe, orbatamque exemplis politicis, quibus exornaretur, ſed Chriſtianiſsimis, reminiſci eum iubemus, Gallicanam Maieſtatem voluntate ſubditorum fulcitam, ab ſceptro reijcere, tanquam peregrinum, extrà natiuum Gallicanum circulum nubentem, filioſque maſculos, natos extrà proprium ſolum, & patriam; etſi vocati fuerint iure, & conſuetudine Gallicana ad apicem Regni, ſintque munus cœleſte, beneficia Diuinæ indulgentiæ, ſpes parentum, & familiæ Regiæ Gallicanæ decor. (24)

Si enim iuſta à Gallicanis habita excluſio, remotio, & obliteratio iurium competentium natura, ſanguine, & ſexus prærogatiua, ex eo ſolùm, quod ſic vtile habitum ſaluti publicæ Gallicanæ Dominationis; vndè exitioſa, pœnalis, probroſa, crudelis, & ſæua, ſtipulatio publica, fœderalis excludens fœminam à Regno Hiſpanico, dùm illius admiſsio con-

tra-

tatem Hiſpanicam quæ ſolium Francicum infidèis excideret, cernet, & ad liberos exindè naſcituros tranſmittet. Et pòſt: *At anno 1612, perindè ac ſi Hiſpanici generis Principi cum Francorum Rege affinitatem cõtraxiſſe, aut Hiſpanis ex affinitate illa nato cuiquam ſubeſſe, pudendum eſſet, in Francicarum nuptiarum pœnam, vtroſque auita hæreditate tranſ Pyrenæum carere hunc vero Francico Matrimonio illigatæ recuperandi Patrimonij Hiſpanici conditionem ſupereſſe, ſi poſtquam Frãci Regis vxor eſſe deſierit ad ſecunda cum Hiſpano, aut alio quoquam propinquis Hiſpanis grato vota tranſeat: quantum à priſcis illis Hiſpanis mutati ſunt hodierni? Vtros ſapuiſſe, vt ex æquo, & bono agere cenſerẽtur, Chriſtianis Orbis dixerit?*

(24) Ioan. Lymn. *not. Franc. lib. 2. cap. 3. litt. F.*

traria eſt decori Regni, honori ſubditorum, bonoque communi? Quæ inſita virtus ineſt inter Gallicanos ad inuiolabilem excluſionem, etiam maſculorum natorũ extrà Patriã tali immunitate, quod cùm Henricus (poſt Rex III. Francorum) (25) ad Regnum Poloniæ vocaretur, renuit à Gallia excedere, antequàm diploma expediretur eum in finẽ, vt Rege Carolo fratre mortuo, non relicta prole maſcula, poſſet ſuccedere in Regnum Franciæ: Idemque iuris fuiſſet liberis ſuis, quos fortè extrà Frãciam ſuſciperet, & in Regione peregrina; quæ etiam non ineſſet in Rege noſtro ob Regni honorem, & commodum ſubditorum ad ſtipulandam renuntiationem, conſtituendamque vltimo in elogio illius virtute excluſionem Reginæ Chriſtianiſsimæ?

Anglicani Reges, Anglicana Gens, nunquid iniuſtam ſuſtinebit, contrariamque humanitati, & charitati, more Maiorum, laudatam conſuetudinem, vt filiæ Regum renuntient in pactis antenuptialibus iura ſuccedendi in Diademate Anglicano? (26) Abſit talia dicere; iuſta, & æqua ſuſtinentur, defenduntur, & laudantur, tanquàm neceſſaria ſaluti Regni, & honori Dominationis.

Credimus ſanè, quòd etſi Aſſertor Gallicanus, his perlectis, non decantet palinodiam, annuet ſententiæ noſtræ, iuſtamque dicet, ac ex bono, & æquo ſtipulatã renuntiationem Reginæ Chriſtianiſsimæ, ad normamque muneris Regij emologatam voluntatem Catholici Regis noſtri. Sed & nos cùm eo publicè, & palàm fatemur monſtruoſitatẽ ineſſe pactis antenuptialibus Gallicanarum Reginarum, vltimiſque in elogijs Catholicorum Parentum Regum Philipporum III. & IV. quos decantandos aſſerimus, egiſſe in illorum conceptione ſuprà limites Regalis officij, & Paternalis, attento ſimultaneè bono Patrio Regnorum Hiſpanorum, excluſis filiabus, dùm admiſsio in illorum incommodis verſaretur, vtilitateque Gallicanorum ex tam auguſtis matrimonijs conſecuta, prouiſoque filiarum amore, & charitate admiſsis ad ſucceſsionem, dùm vtilitati conſulerent communi. Nam cùm etſi dignoſcerent, quod lumen matrimoniorum filiarum re-

(25) Idem Lymn *dict. cap. 3. in teſtim. litt. F. Henricus III. ad Regnum Poloniæ vocatus, antequam Gallia excederet, obtinuit diploma, quod 17. Septembris, anno 1573. in Parlamento publicatũ fuit, eum in finẽm, vt Rege Carolo fratre ſuo moriente, non relicta prole maſcula, poſſet ſuccedere in Regnum Franciæ, idemque iuris eſſet liberis ſuis, quos fortè extra Frãciam ſuſciperet, & in Regione peregrina.*

(26) Diximus ex Beſold. *§ 4. num. 52.*

fulgeret in ſplendorem Regni Gallicani, ex quo optata, & anxiè petita à ſuis Regibus, quæ executa fuerunt renuntiationum interuentu neceſſariarum ad nuptiarum perfectionem; quarum virtute Reginæ filiæ ſucceſsionis Regni Hiſpanici expertes habebantur; vi paternalis charitatis rapti meditati fuere quærere medium, quo etiam inter flammam ignis coniugij ardentis in commodum Galliarum non comburerentur radices Hiſpanicæ ſtirpis Auguſtiſsimæ: Conſtituentes (recepto, ac laudato more, ac iure, vt diximus Italico) (30) vt ſi orbatæ liberis Francorum Regum vxores eſſe deſierint, tunc ceſſante vnionis Regnorum obice, poſtliminij naturalis ſimilitudine, (27) ſua ſucceſsionis iura ſalua, & integra retinerent, reiecta medij (28) temporis incapacitate; quaſi nunquàm ab eis eſſent protectæ, (29) ſuccurſum fuit hoc charitatis Regalis, & Paternalis radio, bono publico, ſaluti ſubditorum, dictaminique naturæ, ac pietati filiarum. Audiamus Paternam charitatem inter publicæ rei miniſteria: *Quòd ſi (id abſit) fortè acciderit, Sereniſsimam Infantem Rege coniuge orbari abſque filijs ex hoc matrimonio, tunc à prædicta excluſione libera cenſeatur, capaxque ſit ſuccedendi in omnia illa, quæ duplici in caſu ad eam poſſunt pertinere. Primò, ſi iam vidua, & ſine prole Hiſpaniam repetiuerit. Secundò, ſi ob boni publici commodum, iuſtaſque alias cauſas, matrimonium contraxerit ex aſſenſu Regis Catholici Genitoris ſui, & Principis Hiſpaniarum ſui fratris. In his caſibus capax remanebit, ac habilis ad hæreditatem, & ſucceſsionem.*

Quis ad huius Paternalis voti conſpectum, ſic temerè auſus erit, vt illud inhumanum, conuentionemque, ex qua ortum, inhumanam decantet? Manuque Regum, qua ſubſcripta, & obſignata hæc vltima elogia, extincta naturæ, & ſanguinis lumina? Quis orbitate inducta à Regibus noſtris reſtrictam matrimoniorum libertatem? Quis criminata, & offenſa maternitatis vota, & prolium cœleſte munus? Quis aduerſa naturæ iuribus, & fœcunditati prolis antenuptialia fœdera? Quis infelicem Reginarum

(27) *L. Hereditate, §. Pater, de Caſtrenſ. pecul. Poſtliminij cuiuſdam ſimilitudine pater antiquo iure habeat peculium, retroque videatur habuiſſe rerum dominia.*

(28) *L. Sed, & ſi §. ſolemus, de hæred. inſtituen.*

(29) *L. Proponebatur, de Caſtrenſ. pecul. Non nunc obueniſſe patri, ſed noneſſe ab eo profectum creditur.*

(30) Petr. Lym. & adducti *num.* 19.

for-

ſortem, & in eos fatalem, & acerbam fœcunditatem, ni hi, qui Hiſpanos iniuſto, & nullis de cauſis proſequuntur odio, oculoſque opprimunt cupiditate dominationis, obtrudunt aures ambitionis libidine, mentes potentiæ vanitate, nè lumen videant, quod offerimus?

Cùm enim, quidquid à Rege noſtro Philippo actum, ac executum fuit, tàm in fœdere antenuptiali filiæ, quàm vltimo in elogio, teſtamentariaque conſtitutione, iuſtum, legitimum, æquum, bonoque, & ſaluti publicæ conſonum, Miniſtrorum ſuorum conſilia, quia directa ad decorem Maieſtatis, Regni honorem, ſubditorum commoda, iuſtitiæ conſona, perpetua, & conſtantia, ſubque præceptis Iuris Diuini, Naturalis, Gentium, Communis Hiſpanici, & Gallicani concepta fuerunt. Benè dignoſcitur clamante iuſtitia pro Rege noſtro, extrà Galliam optimo eſſe loco res noſtras; intrà verò egiſſe authorem ſuaui vocum ſonitu, aruſpicaque doctrina, ad demulcendum Regis ſui animum, vtque ſummo aromatum, & thymiamatum adulationis; meditaretur pulchritudinem Dominationis Europæi Circuli, ad quàm vi propriæ Maieſtatis perfecti decoris eſſet. Nec alio titulo deſignandus, ni aruſpicis, Aureoli, vel Magi, qui temporaria aſſertatione decantauit in Conſiliarios Regis Catholici, ſub his clauſulis: *Crudelis ſanè politica, & ſæua Hiſpanici Conſilij prudentia, quæ ſacri connubij Chriſtiano Orbi ſalutaris fœcunditatem tàm immani iactura mulctat.* (51)

Cùm illorum fides, & vota collimaſſent vnicè, vt obliterato, ac reiecto impedimento, ex quo remoræ interuerterent filum tractatus matrimonialis, & Sereniſsima Infans, optatis nuptijs, Regi Chriſtianiſsimo traderetur, ex quibus vi ſacræ vnionis Auguſtæ maritali, qua nulla alia in Orbe ſplendidior, cœleſte munus filiorum ſuſciperet Rex Pater. decor, familia, ſtirpſque Regia, Gallicanæ Gentes, beneficium Diuinæ indulgentiæ, robur, & munimentum Francorum Imperium.

(51) Manif. *fol.* 208. *Tract. Regin. Chriſt. ius in Brab. fol.* 142. *num.* 8.

Animaduerte, ò Rex Christianiſsime (ſi forſitan tuas hoc opus peruenerit ad manus) iura ob illius tractatus Auctore in lucem edita, incertiora eſſe ſomniorum interpretatione, qua Regi Balthaſari Miniſtri ſui impoſuerunt.

Vos que, ò Sereniſsima Domina Hiſpaniæ Infans animo concipe hos caracteres, quibus tuæ Christianiſsimæ Maieſtatis ius efformatum eſt, ellebori mixtione eſſe confectos; itaque cùm ad veſtrũ Catholicum Patrem, cuius pietas, in Deum Amor, Charitas, Fideſque ſceptrum immortale, quo fruitur, meruerunt, precabunda acceſſeris, inter amantis ſuſpiria deprecaberis, vt antè Dei conſpectum ſupplex preces effundat ad veſtrã fœlicitatem, Regiamque, & longam nepotum ſeriem obtinendam, nè memineris conſiliorum (32) libelli huius; ſed potius dignas illi referens grates, ob nuptiale pactum concluſum, in quo Galliæ uiriſsimum impertiuit ſanguinem, vt fidei adamas illo perficeretur in Regno, & ſplendoribus irradians Catholicæ Romanæ Eccleſiæ ornaret Coronam: Nàm ſi attendimus, Regna eſſe Dei Optimi Maximi beneficia, & ſuprà humana omnia illuſtria conſeruari deberi, æqua lance inter Auguſtum ſanguinis, & naturæ, vt ſint omnibus in cultum, & venerationem; hoc ipſo in facto Catholicus Monarcha ſanguini, quem à materno ſinu Rex Christianiſsimus acceperat, veſtrã Maieſtatis ſanguinem copulauit in perpetuas duraturum æternitates, cùm inextinguibili Regalis purpuræ, & Diadematis ſplendore.

Sed ſi forte adulationis nebulæ Christianiſsimi Regis animi fulgorem obumbrarint iura Regnorum ſibi per vos competentia perſuaſi, quæ ad palpationem potius, quàm ad Iuſtitiam Miniſtri confingunt; ei in mentem reuoca liberam, ſpontaneamque voluntatem, qua eis renuntiaſtis, & prudens (ſicut

(32) Manif. *fol.* 209. *Que nueſtra Illuſtre Princeſa pudiera dezir con mucha juſticia al difunto Rey ſu Padre.*

Porque conſentia V. M. a mi caſamiento, ſi temia ſu fecundidad; y ſi la deſeaua, porque razon la caſtiga?

Dexe V. M. que la Naturaleza reſtituya a la Deſcendencia de vn Glorioſo Monarcha, por las leyes de la ſangre, lo que la Paz le ha hecho ſoltar, por las leyes de el Amor: Y que recupere en los frutos de vn Caſamiento, con titulo de ſuceſſion, lo que quizà poſſeeria ſin el Matrimonio, con titulo de conquiſta.

Iouí pari (33) *in cauſa Iuno) obteſtare, pactum, & renuntiationem, ipſa Hiſpana cogente natura, pro conſeruatione, & Maieſtate tuorum libenter fecisſe, quum cognouiſſes, quòd ſi à iuribus adre tanquam Patris tui filiam pertinentibus, non abdicaſſes, forſitan aliqua vis ſuperior fœdera diſrumperet,* (34) *& in perniciem Regnorum Iberi, & Gallicani Auguſtas nuptias intrincaret: Etiamque omnes tanti ponderis cauſas excelluiſſe ſupremam hanc, videlicet te aleam, ſi non renuntiaſſes, experiri voluiſſe, nè Hiſpani ſui honoris tenaces, hunc proſpicientes (quòd æquum iuſtumque erat) potiùs quàm tibi debitum honorem, vt Regis filiæ, obſequium Reginæ Galliæ detrectarent, quòd tibi ipſi, & Magni Philippi filiæ ſponte ſubijcerent.*

(33) Virgil. *lib* 12. Æneid.

Iunonem interea Rex Omnipotentis Olimpi
Alloquitur.
Pro Latio obteſtor, pro maieſtate tuorum;
Cum tam connubijs Pacem felicibus (eſto)
Component, cum iam leges, & fœdera iungent,
Ne vetus indigenas nomen mutare Latinos,
Neu Troas fieri iubeas,
Teucroſque vocari,
Aut vocem mutare viros, aut vertere veſtes.
Sit Latium, ſint Albani per ſæcula Reges,
Sit Romana potens Itala Virtute propago.

(34) Turquet. adductus ſupra §. 7. *nu.* 46. *lib.* 7. *de Monar. Ariſtomocratique*, Lymn. relatus *dict. num* 46. *Quod ſi vero aliquando contigit tractare de Matrimonio, cum illis vbiſpes optima ſucceſſionis apparuit, ſemper impedimenta, & moræ interuenerunt, vi neſcio, cuius arcanæ diſpoſitionis, quæ filum tractus abrrupit.*

(33) Virgil. lib. 12. Æneid.

Omnipotens interea Rex
Jamonem interea Rex
Omnipotens Olimpi
Ad populum.
Pro Latio obtestor, pro
maiestate tuorum;
Cum sum connubij Pa-
cem fœdusque (ello)
Composui, rem iam le
ges, & fœdera fun-
dent,
Ne vetus indigenam no
men mutare Latinos,
Neu Troas fieri iubeas,
Teucrosque vocari,
Aut vertere mutare vi-
tas, aut vertere ve-
stes.
Sit Latium, sint Albani
per secula Reges,
Sit Romana potens Ita
la Virtute propago.

(34) Turquet. adhortat. ad Gustavum 3. num. 46. lib. 7. de Monarch. Monarchiæ Gallicæ, I. num. 10. Quod si erga aliquando contigit præstare de Matrimonio, eum illis cibi per optima lucet. bonis apparuit, semper impedimenta, & retro. re interrumpendi, qui melio, cum præsens ali petitionis, quæ illum præstat adversi.

TRAC-

TRACTATVS SECVNDVS.

RAPTVS Gallicanus Assertor rationis virtute, impetuque iustitiæ, viam veritatis amplexus, agnouit, quòd vt posset Reginæ Christianissimæ addicere iura ad implorandam successionem Statuum, & Regnorum paternorum, ei erat necesse collimare, vt inutilem, nullam, ac inofficiosam demonstraret renuntiationem antenuptialem, executam virtute fœderis, tabularumque matrimonialium. Sed sibi falsus, non cæteris, credidit id acceptum ex omnibus latè declamatis Tractatu I. quarè non iam amplius se continens intrà suspicionum, & coniecturarum limites obstrepit, & intercedit hoc in II. Tractatu sub his verbis: (1) *Profligata quippè, & funditus euersa renuntiationis clausula, iam munitus videbatur aditus ad stabilienda iura, quæque à multis retrò seculis inueterata consuetudine, & patrijs moribus continetur.* Si verò profligata, aut euersa manserit renuntiationis virtus oppositionibus, & machinationibus, quibus scriptor tractatum plasmauit, censeant, & iudicent, qui veritatem desiderantes, pura oculorum acie, lucernas intuentur iustitiæ inhærentis actionibus, desiderijs, & voto Regis nostri Philippi Magni, & in facto, iureque hoc in examine exaratas.

Et quamuis assumptis authoris verbis victoriam pro pacto antenuptiali, ac vltimo Regis elogio decantare possemus, cùm ex contentione, qua Catholici Regis actiones trutinatæ sunt I. Tractatu, clausulæ renuntiationis, ac exhæredationis, nec profligatæ, & euersæ

(1) Manif. *fol.* 213. *Tract. Regin. Christian. iura in Ducat. Braban. fol.* 147. *num.* 1.

fuerint, ſed egreſſæ pulchræ, ſuaues, electæ, & ſpecioſæ iuſtitiæ virtute, ac æquitatis ornatu, & ad inuiolabilitatem, firmitatemque iuris fœcialis, publici, & Gentium aciebus ordinatæ. Ex quo legitimè Regina Chriſtianiſsima excluſa, remotaque fuit à ſucceſsione paterna, iuribuſque ſpe, aut aptitudine competentibus, quibus morte Parentis ſpirauit ſpiraculum vitæ; quarè nec neceſſe erat agere in repulſam aſſertionis huius ſecundi Tractatus, nec ad patefaciendum Chriſtianiſsimi Regis conatum directum Maiorum more, potiùs ad præcidendam Inferiorem Germaniam, illamque vel ſibi detrahendam, vel in arctiores redigendam fines, (2) quàm ad tutamen, & defenſionem iurium ad ſponſam Reginam ſpectantium in Brabantiam, Amburgum, Geldriam, Lucemburgum, Lymburgũ, Cameracum, Namurum, Hannoniam, Attrebatum, Burgundiam, Comitatuſque Sacri Imperij: Cùm hæc Domania, Status, Ditiones, & Dignitates in tabula antenuptiali comprehenſas expreſsè habeamus in clauſula renuntiationis à Regina Chriſtianiſsima executæ die 2. Iunij anno 1660. ſub his verbis: (3) *Et quod etiam pateat, excluſam remanere Sereniſsimam Infantem, & ab ea deſcendentes, ita vt nullo tempore, nec caſu ſuccedere poſſint in Status, & Dominia Inferioris Belgij, Comitatus Burgundiæ, & Charalois cum omnibus ſuis adiacentijs, & pertinentijs.*

Sed quamuis hæc publica fœderalis pacti antenuptialis executio, & profeſsio inviolabilis, immuniſque nota nullitatis ſit, vtpotè firma munimentis iuris Gentium, Publici, Maieſtatici, Sacrataque Religione iurisiurandi, profligari intenditur, ac euerti, noua declamatione in lucem prodita; aſſerente (4) Authore, Brabantiæ Ducatum non incluſum, nec comprehenſum in pacto antenuptiali, nec in renuntiatione poſſe, nec potuiſſe comprehendi, cùm numerari non valeret inter bona à Rege Catholico Patre poſſeſſa, quæ tantùm in commercio pacti incluſa fuerunt: in ſui mentis tutamen proferente, quòd ex vi iuris conſuetudinarij, devolutioniſque (inter Brabantinos primum in ſucceſsionibus gradum vindicantis) Duca-

tus

(2) Meyer. *Annal. Flãd. lib. 6. ann. 1180. Verùm ex ea die conati ſemper ſunt Galli, Flandris præcidere, aliis detrahere, quidquid poſſent, illoſque in arctiores redigere fines.*

(3) Tratado Matrimonial, *cap* 5 Renunciaciõ de la Reyna Chriſtianiſsima, referida §. 5. *anum.* 11.

Y q̃ aſsimiſmo ſea, y ſe entienda quedar excluſa, y excluìda la Sereniſsima Infante, y ſus deſcendientes, para no poder ſuceder en ningun tiempo, ni caſo en los Eſtados, y Payſes Baxos de Flandes, y Cõdado de Borgoñi, y Caralois, con todo lo adyacente, y perteneciente à ellos.

(4) Obſeruationes, *ſine reſpõſio, ad duos tractatus Bruxellis editos, aduerſus Reginæ Chriſtianiſsimæ Ius in Brabãtiam, & in alias quaſdam Belgij Prouincias.*

tus Brabantiæ Reginæ Chriſtianiſsimæ competebat iure iam quæſito, ex quo renuntiatio, etſi generalis, ad illum protendi non potuit, ſic in renuntiationem exarata ſententia: (5) *Debebat itaque Hiſpania mentem ſuam clarius aperire. Et quoniam ex ijs, quæ ſupradicta ſunt, euidenter patet ius Deuolutionis Hiſpaniæ non adeò ignotum fuiſſe, dubitari nequit, quin omnibus euentibus, qui ex iſto iure oriri poſſent, diſtinctè obuiam ire voluiſſet. Sed quoniam verebatur de iſto iure, quidquid in mente habebat aperire de quo dubitabat, an Francia plenam notitiam haberet; & quià ipſi conſtabat, Franciam nihil de iſto iure, ſi exprimeretur, remiſſuram, quæ iam in fauorem Pacis, ac Matrimonij tot aliàs res conceſſerat ſibi, ſuiſque rebus, hac occaſione aliquatenus prouiſum credidit, ſi ſuas omnes anxietates, vota, conſilia terminis generalibus includeret, & quoquo modo ſalua fieri tentaret, ſperans, ſe poſſe aliquandò vi, ac temporis opportunitate ea communire; quæ non poteſt aliter, quàm ſubtilitatibus, & expoſitionibus indirectis ſibi vindicare.*

Nec certè Francia ex ſua parte ius Deuolutionis ignorabat, nèc quid illud Reginæ conferre valeret: Sed ipſius non erat tunc temporis de eo ſuam mentem aperire. Et quidquid ij, qui rebus Gallicis inuigilabant, ex ſua prudentia procurare debebant, in eo verſabatur, nè tam præciſa verba in tabulis nuptialibus exprimerentur, quibus præiudicium Reginæ iuribus afferri poſſet, nec pariter termini generales ab illis recuſarentur, ex quibus nullum vnquam periculum oboriri poterat.

Et id ipſum certè cum tanta ſagacitate confectum eſt, vt impoſsibile ſit Hiſpanis in pacto, quod inter ambos Reges initum allegatur, aliquid offendere, ex quo in rem ſuam, vel minimum argumentari valeant, quandoquidem in ipſius pacti verbis id deprehendi non poteſt, quod Hiſpania non appoſuit, & quod Francia apponere noluit.

Itaque quidquid additur de derogatione generali conſuetudinibus facta, nullius pariter eſt momenti, quamuis concederetur talem derogationem fieri potuiſſe; cùm pro nihilo haberi eo caſu debeat, quo renuntiatio ipſa non valet, in cuius ſubſidium ſolummodò derogatio vocata eſt. Nihilominùs pro vero affirmari debet derogationem iſtam indicium etiam eſſe manifeſtum, atque conſtans, conſuetudines priuatas vim habere in ſucceſsionibus Principum ordinandis, quandoquidem Hiſpani deroga-

(5) Dict. Obſer. *Tract.* 1. *fol* 46.

tiones earum adeò expreſſas tàm accuratè ſtipulari ſatagunt.

Prius quàm ingrediamur ad cognitionem iuris Devolutionis, illiuſque poſitiones (quarum apprimè, gnaros vindicat author Cardinalem Mazarinum, Leoneiumque) cuius virtute proprietariam Brabantini Ducatus meditatur Reginam Chriſtianiſsimam : memorare neceſſe credimus ; quòd etſi Tractatu I. latè deſignatum fuit (Iure Ciuili attento, Canonico, Hiſpano, Gallicano, moribuſque Europæis) renuntiationes antenuptiales filiarum in fauorem parentum legitimas eſſe, receptas, & laudatas, illarumque virtute vindicanda omnia bona, actiones, & iura competentia renuntianti, ſiuè de præſenti, ſiuè de futuro, ſpe, aut aptitudine ; præcipuè, ſi in familiarum, agnationumque verſentur vtilitatem. (6)

Adhuc tamen hæc ſententia inter Brabantinos, & Belgas (quorum iura, & Maiorum mores ex puritate naturali vireſcunt) irrefragrabilior habita. A quibus receptum, vt quidquid antenuptialiter ſtipuletur, & renuntietur, ſiuè de præſenti quæſitum, ſiuè de futuro quærendum, (7) firmum habeatur, ſtabilimentumque teneat, omni obliterata querela in ſtipulationem, & pactum, prælata promiſsione antenuptiali, (8) omni iure, ſiuè à natura, & ſanguine producto, ſiuè à Ciuili Romana forma, teſtandi libertate, captandæ mortis voto, (9) nè alioqui illudatur alterutri ſponſorum, aut parentibus, qui aliter contracturi non erant. (10)

His

(6) Laté *tract.* 1. *§* 2. *&* 4.

(7) Chriſtin. *addl. Michilin. tit.* 9. *art.* 12. *nu.* 13.

(8) Frederic. à Sande, *comment. Geldriæ, in conſuet. feud. tit.* 2. *de ſucceſ. teſt. c.* 3. *qui num.* 4. *Sunt que ridendi, qui contendunt huiuſmodi pacta ſtatutis, ac moribus ſtabiliri non poſſe, quia captandæ mortis votum inducãt: Valeat hæc ratio inter Italos: Noſtratibus iſta ſuſpicio tanti non eſt, vt non magis Matrimonijs faueamus, ac defendamus pacta, quibus inuitantur homines ad nuptias contrahendas, quæque ſinè interitu ſalutis æternæ obſeruari poſſunt.* Laré Roſental. *de feud. cap.* 7. *quæſt.* 25. *num.* 14. *&* 17.

(9) Cornel. Neoſtad. *de pact. antenupt. obſeru.* 2. Idem Sand. *dict. tract. tit.* 2. *cap.* 3. *num.* 15. *Romani enim priuata quadam, atque œconomica cõſideratione ſtuduere vltimis morientium voluntatibus. Noſtri verò Geldri conſideratione quadam magis Politica, addicti fuere ſanguinis honori, ac familiarum conſeruationibus, quod item de pleriſque Galliæ Gentibus,* notat Steph. Paſchal. *lib* 9. *Epiſt.* 1. *Atque idcircò quemadmodum illo iure Romano fauorabiles ſunt vltimæ voluntates, atque odioſa quæcumque eas reſtringunt, vel impediunt, ſic è contrà moribus noſtris admodum fauorabiles ſunt ; nonmodò legitimæ ſucceſsiones, quæ legibus publicis deferuntur, ſed, & lezes antenuptiales præſentibus propinquis, atque amicis confectæ, vt vix æquum, vel honeſtati publici conueniens videatur, eas exindè priuata diſpoſitione, vel pactione reſcindi aut immutari ; quòd lex ibidem coniugali ſocietati dicta nè quidem communi conſenſu poſsit derogari, etiamſi ea lege antenuptiali communi Patriæ iuri fuerit derogatum, ac coniuges conditionem ſocietatis ad communia illudius voluerint reuocare.*

(10) Idem *dict. cap.* 3. *num* 16. *Ne alioqui illudatur alterutri ſponſorum, aut eius parentibus, qui aliter fortiter contracturi non erant.*

His fortè innixus moribus, iureque Petrus Stokmanus tenuit, Devolutionis ius renuntiationi ſubmiſſum eſſe, tàm intrà, quàm extrà pacta antenuptialia, ſiuè illud præparatorium verſemur ſucceſsionis paternæ, ſiuè rerum, aut dominiorum quæſitorum filio per mortem vnius ex parentibus: Sicuti Primogenitale ius Regnorum, Imperiorum, ſupremarumque Dignitatum, ſalutis publicæ cauſa, renuntiationi obnoxium eſt. (11)

Quòd maximè, cùm ad poteſtatem, & authoritatem pacti antenuptialis Reginæ Chriſtianiſsimæ ineſſet Maieſtas Patris, Regis ſupremi Brabantinæ Dominationis, Regiſque Chriſtianiſsimi Sponſi Galliarum ſupremi, renuntiatioque nec collimata ad priuata iura; ſed ad agendum de ſalute publica, de communi Regnorum vtilitate, obliteratis, ac derogatis ad id vi Maieſtatis publicæ, legibus moribus, & conſuetudinibus aduerſantibus pacto, vt ex illius verbis euincitur: *Et in huius actus maiorem ſolemnitatem, authoritatem, & vigorem, ſua Catholica Maieſtas ad implementum capitum 5. & 6. dixit. Quod, quatenus ad cauſam publicam, & ſuorum Regnorum ſubditorum, at Vaſſallorum commune bonum ſpectat, confirmabat, & confirmauit has præſentes litteras, eo ipſo modo, & forma, quibus eas ſignauit, & firmauit Sereniſsima Infans D. Maria Theraſia. deſponſa, & futura Galliarum Regina, chariſsima ipſius, & dilectiſsima filia; & motu proprio, certa ſcientia, plena, ac abſoluta poteſtate, & ſicuti Rex nullum in temporalibus ſuperiorem agnoſcens, ſupplebat, & Regia ipſius authoritate pro ſuppletis haberi volebat quoſcumque defectus, ac omiſsiones de facto, iure, ſubſtantia, qualitate, ſtylo, aut conſuetudine in hac ſignatione contentas; & ſpecialiter, ac præcipuè confirmabat, & approbabat præfatum caput quintum, & quæcumque in eo reſoluta fuerint, & pacta inter ſe, & Chriſtianiſsimum Franciæ Regem: Volebat etiam, & præcipiebat, legis id vim, & vigorem habere, necnon & Pragmaticæ ſanctionis, & vt ealem accipi, cuſtodiri, obſeruari, & executioni mandari in omnibus ſuis Regnis, Statibus, ac Domaniis, non obſtantibus legibus, ordinationibus, foris, & conſuetudinibus in contrarium extantibus, aut extare valentibus, quæ omnia derogabat, & pro hac vice pro abrogatis, & derogatis haberi*

(11) Euerar. *conſ.* 12. & 96. Vvameſ. *conſ.* 15. *cent.* 6. Petr. StoK. *tract. de iur. Deuolut. cap.* 18. ex Boer. *deciſ.* 204. *num.* 32. & *ſeqq.* Freder. à Sand. *dict. cap.* 3. *num.* 20.

Verba renuntiationis ſignatæ à Regina Chriſtianiſsima.

vult,

valt, quamuis talia ſint, & illius qualitatis ad quorum derogationem expreſsior, & ſpecialior neceſſaria mentio requiratur.

Tunc enim, dũmque contractus, teſtamentum, pactumvè antenuptiale ſupremæ authoritatis interuentu ſtipulatut, emologatur, aut feritur, vllus eſt Brabantinorum legum, ac morum elucidator, dicens, Ius Devolutionis renuntiari, aut remitti non poſſe; immò cuncti aſſerunt, quod ſi à filijs renuntiatio antenuptialis executa ſit, impetrata ad id gratia Principis, bona, etſi Devolutioni ſubiecta, in commercio parentum habentur, de eiſque liberè agere poſſunt, tàm ex contractu, quàm ex teſtamento. (12)

Hoc iacto fundamento, ex eo liquet Reginã Chriſtianiſsimam legitimè renuntiationem ſtipulaſſe, ex quâ iure attento Brabantino, & Belgico excluſa habenda à ſucceſsione iurium, & bonorum, Domaniorumque renuntiatorum. Etſi ad profliganda, & euertenda à Scriptoribus Gallicanis decantata, viam, & formam ab eis electam ſeruare teneremur, in triplicem poſitionem diuiſo reſponſo. Primò, agendo de virtute conſuetudinis, qua roborata habenda, etiam inter ſupremos. (13) Secundò, circà actiones competentes Reginæ Chriſtianiſsimæ ex paternis bonis iure hæreditario. Tertiò, dato Patrem Regem non poſſe illam exuere vi pacti antenuptialis iuribus competentibus iure conſuetudinario Brabantino: Seriò omittimus, cùm prima poſitio acta (14) ſit ad deſignandam virtutem, vimque iuris conſuetudinarij, varijs, & communibus ad id conglutinatis axiomatibus, ad quæ ſuperuacaneum reſpondere credimvs. Secunda, (15) ergà ſucceſsionem maternam, hæreditariamque fraternalem obuentam morte Principis Balthaſaris fratris, cùm in eo latè actum ſit ſuprà §. 2. à num. 55. (16)

Quarè collimauit mens noſtra in hoc Tractatu ad directè agendum, quo iure attento verſanda res circà ſucceſsionem Statuum, ac Domaniorum Inferioris Germaniæ, ſimulque Ducatus Brabantiæ in pacto antenuptiali renuntiationis, comprehenſorum ſub his

(12) Laté Kinſchoſ. *tract. de licen. teſtan. c. 5. & 6* Frederic. à Sád. *comment. in conſuetud. Gelr. tit. 2. de ſucceſ. teſt. cap. 1. nu. 6. & cap. 2. num. 5. & cap. 3. n. 9.* infrà § 2 *num. 8.*

(13) Manif. *fol. 214. Tract. Regin. Chriſt. ius in Brab. fol. 148. à num. 2.*

(14) Manif. *à fol. 215. dict. Tract. ad num. 2.*

(15) Manif *à fol. 254. vſque ad 276. dict. Tractat. à fol. 123. ex n. 1.*

(16) *§. 2. à num. 55. & ſeqq.*

ver-

verbis: *Status, & Dominia Inferioris Belgij, Comitatus Burgundiæ, & Charalois cum omnibus ſuis adiacentijs, & pertinentijs.*

Priuſquàm verò iuris arma moueamus ad contentionem, cunctis profeſsione publica innoteſcere debet; quòd adhùc ſuperſtite Magno Philippo Rege noſtro, non omiſſum fuit votum Gallicano Regi prætenſi iuris, defuncto verò Patruo, publicè, & palàm, immò in priuatis, & domeſticis, ſararijs colloquutionibus, tàm inter gymnaceum Gallicanum, quàm extrà, nihil aliud diuulgabatur, quàm de ſucceſsione Reginæ Chriſtianiſsimæ in Brabantiam: ſed adhùc etiam inter ipſos Gallos pro cuiuſque opinione, aut intellectu effecta fuit, vel variata. Attento verò Chriſtianiſsimi Regis ſpiritu, cognitaque etiam Gallicanorum Scriptorum temporaria aſſertatione, vt obviam iretur imminenti periculo, ſi mediata iura Reginæ, vtque legitima verſarentur; in lucem edita fuit *Deductio, ex qua probatur clariſsimis argumentis non eſſe ius Devolutionis in Ducatu Brabantiæ, vel in alijs Belgicis Prouincijs ratione Principum earum, prout quidam conati ſunt aſſerere.* Vt perlecta à Chriſtianiſsimo, meditatum philtrum Aulicorum Phytoniſorum ab animo, & mente auerteret.

Huius deductionis ſplendor, Gallicanam ſtoliditatem (*a*) non amouit à conſtruendis diuerſis in deductionem tractatibus; ſed cùm pulchritudinem coloribus pennarum fulgentium tantùm oſtenderent, pauonum inſtar, Petrus Stokmanus Regis noſtri doctus, & grauis Adminiſter apud Belgas, illius deductionis author, nè veritas ſuæ ſententiæ inaudito nomine authoris damnaretur, luci commiſit nomen ſuum edito tractatu *De iure Devolutionis*, (17) in quo illud genus, poſitiones, praximque ſeruatam, & executam inter Brabantinos elucidauit, axiomatè inuiolabili aſſerto, inter ſupremos, nec recepta, laudata, nec executa deuolutiua conſuetudine.

In hoc opus, quia conceptum, leuatum, & coalitum naturali virtute, ſubſtantiaque iuris conſuetudinarij Devolutionis, oſtendens Regi abſcondita philtra Gallicanæ præſtigiæ, efformatus fuit Tractatus anony-

(*a*) Ex Iul. Mamertin. Petr. Gregor. *de Republ. lib. 4. cap. 4. num. 4.*

(17) Petr. Stokman. *tract. de iur. Devolut.*

mus,

mus, ſub titulo: *Reginæ Chriſtianiſsimæ iura in Ducatum Brabantiæ, & alios Ditionis Hiſpanicæ Principatus*, nomine Regis Chriſtianiſsimi publicè laudatus, fœcialique ſolemnitate evulgatus.

Necdùm in manus traditus, nec perlectus, cùm cognitum fuit inciuiliter exaratum, temporariè, indiſtinctè, indigeſtè, nec lumen ei ineſſe veritatis, iuris publici, ac Gentium, idque ipſum Gallia cognouit, quarè ad purgandam turpitudinem ortam à callidis machinationibus illius primi Tractatus, eructauit ſecundus, decoratus titulo: *Obſeruationes, ſiuè reſponſio ad duos tractatus Bruxellis editos aduerſus Reginæ Chriſtianiſsimæ ius in Brabantiam, & in alias quaſdam Belgij Prouincias.*

In has obſeruationes, adque euertenda propoſita Reginæ Chriſtianiſsimæ iura, aulicoſque Gallorum ſermones, ipſe Petrus Stokmanus (18) typis edidit novum opus nomine: *Pars ſecunda Tractatus de iure Devolutionis, in qua exploduntur obſeruationes, quibus eundem Tractatum maculare conatus eſt Anonymus, vbi multæ inſignes allucinationes, & non pauca falſificata circà ſubſtantialia deteguntur, & refelluntur.*

(à8) Petr. StoKman. *par. 2. de iur. Devolut.*

Hæc fuit origo, progreſſuſque contentionis prætenſi iuris Regum Chriſtianiſsimorum ad Ducatum Brabantiæ, alioſque Status Inferioris Germaniæ expoſitus, vt innoteſcat, à quibus orta, flagranterque ſtructa cupiditatis, & dominandi libido, profligata gladio iuſtitiæ, veritatiſque maleis flagellata; vtque ſciant cuncti, quòd etſi in his tractatibus variè verſatum circà iuris Devolutionis cognitionem, illiuſque praxim, & vſum, quàmplura tamen ſunt à Petro Stokmano elucidata ad rem noſtram non agentia, apud quem perluſtranda, cùm mens noſtra ſit, agere intrà contentionis Regiæ gymnaceum.

Sed omittere non poſſumus, quod poſt hoc veritatis examen vernaculo idiomate natum, ipſe Petrus Stokmanus tertiam ſui operis partem evulgauit hoc titulo: *Pars tertia tractatus de iure Devolutionis, in qua nouæ ineptiæ, & errores, quibus Anonymus ſecundam partem eiuſdem tractatus maculare conatus eſt, reprimuntur, & refutantur.* In qua ſumma authoris emicat iuris, & hiſtoriarum

notitia; ſed etſi in ea auerſa aliqua à mente noſtro ducta tantum credant, nè veritas detrimentum patiatur, vtque per viam iuſtitiæ Regis noſtri acta ad aures gentium perueniant, cùm & noſtra vota, quamuis per varios caſus, perque diſcrimina rerum, tendant in Latium.

Ingredimur (vt diximus) in viam veritatis, & iuſtitiæ: Sed vt in ea plana ſint omnia, ſciendum eſt, quòd Gallia à ſceptro Ludouici XIII. flagrantiſsimè concupiuit Dominia ſua vltra rationem extendere, nouis ad id dogmatibus conceptis, aduerſantibus bono publico, & hominum tranquillitati deſideratæ, leuatis manu aulicorum Scriptorum ad euertenda iura poſsidentium Regna, Status, Dignitateſque ſub fide publica, tutelaque iuris Gentium, & Publici, ex quibus deducta axiomata, quæ etſi politicè laudabilia, his quibus ſacrum, violandum ius regnandi cauſà, inter iuſtitiæ cupidos, Antichriſtiana, impiaque ſunt dicenda.

Primum enim eſt, quòd principio tractatus exaratum notamus: (19) *Quòd enim in terrarum orbe tribunal, cui ſiſti poſsit Rex Galliarum, & de iure ſuo experiri.*

Secundum Gallicanæ Dominationi ſubeſſe, nec Europæos circulos tantùm, ſed & Orbis vniuerſi (in quo notauit Lymneus Gallicanam libidinem, & Othomanã pari currere paſſu) (20) quia Galli procedunt à Iaphet Primogenito Noemi; ex qua prærogatiua Orbis Dominium eis competit. (21)

Tertium, quòd Dominia, Status, & Territoria ſuprema, non ſubſunt legibus, aut diſpoſitionibus præſcriptionem conſtituentibus, immò abſolutè libera eſt ſupremis facultas revindicandi bello, armiſvè ijs, quæ vi, vel alio medio, etſi legitimo, à propria dominatione, avulſa, ſeu ſeparata ſint. (22)

Quantò verò contrarientur hæc dogmata lumini rationis humanæ, politicæ prudẽtiæ, generis humani bono, certitudinique Dominiorum; nulli dubium, ni his, qui obliteratis iuſtitiæ præceptis barbara cupiditate, & ambitioſa dominandi libidine rapiuntur.

(19) Manif. *fol.* 5. ſuprà *§.* 1. *à n.* 3. *Tract. Regin. Chriſt. ius in Brabant. fol.* 5.

(20) Ioan. Lymn. *notic. Franc. lib.* 1. *cap.* 5 *Duplex Gallorum eſt prætenſio in illas Orbis partes quas aliæ gẽtes, alijque Principes hodie poſsident. Vna generalis, reliquæ ſpetiales. Varijs ex titulis generaliter vniuerſum orbem ad ſe pertinere contendunt, in quo cum Turca eodem appetitu laborant.*

(21) Ex Caſſan idem Lymn. *dict. ca.* 5. *lit. K.* vbi Addit.

(22) Lymn. *dict. cap.* 5. *lit. D* D. ex Scipiõ. Dupleix, *in Hiſtor. generali de France, tom.* 3. *pag.* 524. *num.* 9. Hiſtor. *de Miniſt du Cardin du Richelieu p.* 2. *pag.* 589. Caſſan *lib.* 2. *De la recherche des droiſt. du Roy, ou de la Coronae de France, cap.* 3. *pag.* 65.

Hac verò politica doctrina ſeruata à Gallis Scriptoribus, ex eaque fræno impoſito iuri Gentium, ac Publico, necnon & quietem deſiderantibus, Brabantiæ Ducatum inter circulos Gallicanæ Dominationis terminarunt.

Hæc antiqua, ab Hugoniſque Capeti temporibus flagrans libido, à Gallicanis Scriptoribus nouiter aromatibus iuſtitiæ ſacrata Chriſtianiſsimo Regi fuit, vt illorum odore, poculoque ſuauitatis ducatur ad credenda iuſta, & legitima iura in Dominia, & Principatus Inferioris Germaniæ, maximè Ducatus Brabãtini philtrum inhærentibus, ſub his verbis: (23) *Lex eſt in Ducatu Brabantiæ non vetuſtate modò, ſed etiam vſu, & moribus vniuerſim comprobata; vt ſi alter coniugum deceſſerit, feudorum quæ ſunt ſuperſtitis dominium iure quodam Devolutionis (ità enim vulgò id iuris ſolet appellari) liberis ſtatim tranſmittatur, poſſeſſione dumtaxat, vel vſufructu penès eum, qui ſupereſt parentem, remanente.*

(23) Manif. *fol.* 277. *Tract. Regin. Chriſtianius in Ducat. Brabant. fol.* 186. *num.* 1.

Qua conſuetudinaria lege attenta (Devolutionis dicta inter Brabantinos) aſſerunt Galli Scriptores, ſtatim, ab ipſoque inſtanti obitus Reginæ Catholicæ Eliſabethæ Matris, quæſitum Principi Balthaſari, Sereniſsimæque Infanti Mariæ Theraſiæ, Catholicorum Regum filijs, Dominium, iuſque directum proprietatis Ducatus Brabantiæ, vnicuique in portione illa conſtituta, ſeu aſsignata ex ipſius conſuetudinarij iuris diſpoſitione, remanente tãtùm penès Regem Patrem poſſeſsione, vſufructuque illius Dignitatis, ſed impeditum abſolutè alienandi, aut diſponendi de toto, neque de illius parte, quarè cum morte vterini fratris Balthaſaris Principis proprietas, dominiumque directum feudorum Regis Parentis ſuperſtitis devolutum ſit Reginæ Chriſtianiſsimæ abſolutè: extincto Rege noſtro exercitium Maieſtatis, & Imperij Ducatus Brabantiæ ipſo iure ei permiſſum fuit iure proprio abſque impedimento, quòd Pater Rex Regem noſtrum Carolum filiũ maſculum ſuperſtitem relinqueret, cùm morte Patris nullum ei competeret ius de nouo quæſitum illius virtute, ſed remoueretur impedimentum illud, ex quo Patre viuente, vſusfructuarius proprietarius

Dig-

Dignitatis Brabantinæ habebatur vi iuris conſuetudinarij.

Sanè cùm veritatem amemus, haud negandum inter aliquos priuatos inferiores, ſubditos Ducatus Brabantiæ, receptum eſſe, ius illud conſuetudinarium *Devolutionis* dictum, ſeruatum, ac executum his formulis, regulisque, quibus ab Scriptoribus, refertur, & elucidatur. (24)

Sed ipſa veritatis natura, & virtute attenta, fatendum nobis eſt: Quòd illa conſuetudo, ex qua ortum Devolutionis ius, non nata fuit (vt credunt ignari illius iuris Scriptores) in pœnam commiſsi criminis ab ſponſo tranſvolante ad ſecundum thorum in iniuriam primi, filiorumque ab illo productorum: Cùm vt ex verbis conſtitutionum, ſeu articulorum illud efformantium plaſmetur devolutiua ſucceſsio, ſeu translatio dominij in ipſo puro actu diſſolutionis matrimonij morte vnius ex conſortibus, non in executione ſecundi matrimonij. (25)

Huius Devolutiui iuris productio, nec mirum quod incognita Gallis Scriptoribus fuiſſet: Cùm ſi Brabantinos recolimus vſquè ad contentionem noſtram (ad quàm Petrus Stokmanus tractatum *de iure Devolutionis* in lucem prodidit ex profeſſo) de illo iure ſcriptum non fuit, nec de eo actum, ni per tranſennam ab Euerardo, à Frederico de Sande, Chinskocio, & Chriſtineo.

Vt verò ſciant cuncti conſuetudinem Devolutiuam ius conſtituentem, genitam fuiſſe ex priuatiuo dictamine aliquarum Gentium Brabantinarum; notandum eſt, quòd hæ gentes inter ſe receperunt, ad propriæ vitæ vſum, regimenque familiarum, vt illa ſocietas, communioque fortunarum, (26) quæ per matrimonium iniebatur inter virum, & vxorem, ſic indiſſolubilis haberetur, inſeparabiliſque à primo thalamo. quòad feuda Brabantina à manu, & liberalitate Ducis prouenientia, vt morte vnius ſponſorum non diſſolueretur, ſed conſeruaretur in filios, & prolem illius matrimonij priuatiuè, denegata filijs ſecundi thalami communicatione, ſuſtinente voto communi amore patrio.

(24) Kinſchot. *reſponſ. 65. & tract. de licen. teſtam. in feud. cap. 6.* Paul. Chriſtin. *deciſ. Belg. tom. 6 deciſ. 41. n. 39. & deciſ. 43. nu. 14. & ad conſuetud. Cur. feud. Ducat. Brabant. art 6.* Freder. à Sande, *comment. in conſuet. feud. Geldr. tit. 3. de ſucceſsion. legitim. ca. 1. §. 1. & cap 4. § 9. per tot.* Petr. Sto Kmans, *de iur. deuolut. cap. 2.*

(25) *De ſucceſ. feud. art. 1 cap. 2.* Aliàs, *de ſucceſ. feud art 22.* Petrus StoKmans, *de iur. deuolut dict. cap. 2. num. 1.* Infrà *§. 2. à nu. 11.* referuntur verba.

(26) Vltra relatos, *nu. 17.* Petr. StoKm. *de iur. deuolut. cap 1. in princip. & cap. 4. nu. 2.*

Quòd ſanctum habitum inter Brabantinos, inter quos etiam turpe ad ſecundùm conuolare connubium.

Sed in hoc notandum etiam; quòd hic Maiorum mos, ex quo (vt diximus) ortum Devolutiuum ius, non fuit abſolutè in toto Brabantiæ circulo receptus, ſed in priuatis laribus, territorijs, ac pagis; (27) quarè ad hoc, vt more Brabantino ſucceſsio, hæreditas, bona, feudavè devoluantur, neceſſe eſt, vt conſuetudo devolutiua ſpecificè recepta, ac ſeruata probetur in ipſis rebus, bonis, feudis, locis, in quibus, & de quibus eſt contentio: (28) Cùm quià irrationabilis ſit contraria iuri, paternali charitati, filiorumque bono, poſitione conſtituta inter natos ex primo, & ſecundo thoro, extenſibilis non eſt de loco ad locum, nec de bonis ad bona; quarè nec laudata, nec recepta, nec ius Devolutionis in omnes circulos, Domaniaque, in quibus ſua experiuntur iura Chriſtianiſsimi Reges, vt ex Petro Stokmano euincitur. (29) Præcipuè in Bruxellenſi circulo, Antuerpienſi Ciuitate, (30) Territorijs Bredæ, Marchia Vergenſi, Territorio Ryenenſi, Thoneutheno, Vltramoſano, (31) & Mechilinienſi. (32)

Hic Maiorum Brabantinorum mos, ex quo vt diximus ortum Devolutionis ius, coæuus eſt diuerſarum Gentium dictamini, inter quas ad proprium regimen vſu recepta eſt ſucceſsionis forma, diuerſa à communis iuris regulis; ſed hæc tantum ius conſtituit, & efformat illis in locis, ſubque bonis, ac perſonis, à quibus veterata, laudata acceptioneque communi accepta inuenitur abſque extenſione ad alia bona, loca, perſonaſque, etiamſi ab vna, propriaque iuriſdictione, imperio, aut manu dirigantur, vt agens de diuerſis ac varijs moribus, & conſuetudinibus Germaniæ Inferioris, ipſiuſque Brabãtini circuli, notat Chinſkocius. (33)

Inter Hiſpanos viget conſuetudinarium Devolutionis ius, ex quo receptum; vt bona, mortuo poſſeſſore, ad truncum, ſeu radicem familiæ, à qua exierunt, devoluantur. (34) Quòd etſi vſitatum, ac receptum ſub titulo fori Vigueræ, ac Sepulbedæ diuerſis in Ciuitatibus, Villis, ac locis, tantùm ſeruatur in his, in qui-

bus

(27) Paul. Chriſtin. *deciſ. feud* 41. *num.* 40. *vol.* 6. *Quamuis in pleriſque locis non ſiat diſtinctio inter prioris, ac poſterioris Matrimonij liberos.*

(28) Freder. à Sand. *commẽt. in Gelr. conſuet. feud. l. cap.* 1 §. 1. *num.* 4. *Illis tantummodo locis procedit, vbi moribus receptum fuiſſe conſtiterit.*

(29) Petr. Stokman. *de iur. deuolut. dict. cap.* 2. Henric. Kinſchot. *tract. de licen. teſtan. de feud. tract.* 7. *cap.* 6. *n.* 2.

(30) De quo infrà §. 5. *verſ.* 2.

(31) Eſcudo de eſtado, y Iuſticia, *fol.* 134. Chriſtin. *in leg. Mechilin. tit.* 10. *art.* 24. *in addit. verſ. Nota.* Diſcurſo de la verdad vengada, *part.* 2. *cap.* 3. *à fol.* 20.

(32) Paul. Chriſtin. *deciſ. Belgic. vol.* 6. *deciſ.* 41. & 43. & *comment. ad leg. Municipal. Mechilin. tit.* 16. *art.* 22. *n.* 8. & ibi addit.

(33) Kinſchot. *tract.* 2. *de Author. Senat. Brabant. cap.* 5. *num.* 5.

(34) *L.* 6 *Tauri*, vbi Scribẽt. Ceruãt. Tell. Fernando Cifuent, Auend. Anton. Gom.

bus vetuſto more vſitatum eſt, in hiſque bonis, in quibus etiam recepta, ac præſcripta conſuetudo, nec ad alias Ciuitates, bonavè extenditur, in quibus non recepta, etſi (vt diximus) vnione indiuidua ſub vnametipſa iuriſdictione ſubſiſtant. Nec ab his alienæ ſunt Gallicanæ Prouinciæ, inter quas conſuetudines eſſe, notant latè Robertus, (35) & Chopinus, laudantes, ac efformantes ſucceſsiones bonorum, feudorumque certis ſub regulis inextenſibilibus ad bona, locaque, in quibus non receptæ. (36)

Et licèt dicta ſufficere videbantur ad cognitionem veritatis, illiuſque iuris, quo attento terminanda venerat ſacra contentio noſtra, cùm Scriptores Gallicani (iuſtitiæ clamore detegi timentes, iniuſtitias prætenſi iuris, actionumque Regis Chriſtianiſsimi, ſeruitutem dare cogerentur) indiſtinctè obſtrepuerunt ob iura Reginæ Chriſtianiſsimæ, ſubque involucro iuris devolutiui vellicarunt naturam. Nè vero ipſius turpitudinis nota inuretur mens noſtra, ad veritatem dignoſcendam, illiuſque iuris originem, poſitiones, & praxim ingredimur.

Ad quod notandum eſt, quòd in Brabantiæ circulo, cæteriſque Inferioris Germaniæ, in quibus vſum iuris devolutiui efformant, & conſtituunt Gallicani Aſſertores, feuda non verſantur ſub vna, eademque natura, ſed diuerſis, ac diſtinctis poſitionibus: feuda enim deferuntur ſecundùm conceſsionum prouiſionem; quæ vel Imperialia (37) ſunt, & indiuiduitate abſoluta decorantur, deferunturque Primogenito; vel ſunt hæreditaria, delata ex ſolo iure hæreditario; vel ſucceſſiua ex ſolo iure ſanguinis; vel mixta ex vtroque iure coniuncta; vel ſunt conſuetudinaria ſecũdùm ſpecialem quandam loci conſuetudinem. (38)

Ex his poſitionibus orta eſt diſtinctio feudorum impropriorum, & irregularium, (39) quorum etiam ſunt poſitiones diſcretæ. Sunt enim feuda diuidua hæreditaria, quorum diuiſio permiſſa inter filios abſque ſexus diſtinctione. Sunt alia diuidua inter filios maſculos, excluſo ab eis fœmenino ſexu. Sunt etiam indiuidua, diuerſis tamen conſtitutis portionibus filio

(35) Ann. Robert. *rer. iudic. lib. 1. cap. 1.* Rena. Chopi. *ad ll. And. in prælud. & de morib. Pariſ. tit. 3.* Maynar. *deciſ. Tholoſan. lib. 4. deciſ. 45.*

(36) Laté Chriſtin. *deciſ. Belgic. 1. num. 3. & deciſ. 11. num. 34.* Vide laté *§. 3.*

(37) Frederic. à Sande, *comment. in Geldriæ conſuetudin. tit. 3. de ſucceſſ. legit. cap. 2. num. 4 §. 2.* Paul. Chriſtin. *deciſ. Belgi. tom. 6. deciſ. 43.*

(38) Sande, *tit. 3 cap. 2 §. 1. num. 4. Feuda ſucceſſoribus ſecundùm cõceſſionum prouiſionem, aliàs deferri ex ſolo iure ſanguinis, aliàs ex ſolo iure hæreditario, aliàs vtroque iure coniunctim.*

(39) Roſent. *de feud. ca. 7. concl. 38. nu. 20.* Perr. Gregor. *lib. 6. Syntagm. cap. 2. à num. 7.*

Primogenito, ſecundùm conſuetudinis formam, ſi conſuetudinariam naturam tenet feudum, vel ſecundùm prouiſionis conceſsionem.(40)

Hinc inter Germanas Inferiores gentes diſcreta feuda, attentaque(vt diximus)qualitate natiua conceſsionis, aut productionis receptæ ex Gentium placito, diuerſis ſub titulis, aut nominibus deſignatiuis propriæ poſitionis. Imperialia enim appellantur Geldrica, Zutphanica, Montfortica, Brabantica, Flandrica, Holandica, Traiectenſia, Tranſyluanica, Mechilinienſia, Kuikana, Cliuanſia, Colonienſia, & Moneſtarienſia; quorum omnium diuerſa eſt natura, diuerſoque iure deferuntur.

Inter hæc omnia feuda Brabantina, Geldrica, & Zutphanica, non abſolutè, ſed certis in Ciuitatibus, locis, Territorijs, aut Pagis, Devolutionis naturam conſuetudine inditam admiſerunt, ſub diſtinctione, diuiſioneque filiorum, & bonorum; de qua latè infrà §. 2.

Imperialia feuda Dignitatum Regalium, Ducatuum ſcilicèt, Marchionatuum, Comitatuum, Baroniarum, omniaque ex pacto, & prouidentia, (41) fideicommiſſariaque ſubſtitutione, & ſucceſsiuo iure ſanguinis creata, iuri Devolutionis ſubiecta non ſunt, nec in eis locum habet diſtinctio prolis ex primo, vel ſecundo thoro, tàm ob odioſam, & contrariam iuri naturæ illam diſtinctionem filiorum, (43) tam ex indiuidua natiua qualitate bonorum, repugnante directè diuiduitati neceſſariæ ad executionem iuris Devolutiui; (42) quàm, quia in his ſucceſsio tantùm aperta eſt, ſanguinis, naturæ, & ſexus ordine attento, vt exemplis Comitatus Namurienſis, (44) & Ducatus Brabantini notatur. Mortuo enim Henrico III. Duce, apicem Dignitatis, & Imperij adeptus fuit Godrifredus Barbatus defuncti Ducis frater, excluſis filiabus vltimi poſſeſſoris; (45) cùm in eo non hæreditario iure ſuc-

ceſ-

(40) Freder. à Sande, *commẽ in Geldriæ, conſtit 3. de ſucceſſ legitim. cap 1. num. 3. Feuda alia propinquitatis, ſexus, vel ætatis ratione in vnum hæredẽ ſolida deferuntur; alia pluribus hæredibus, & vel omnibus tam fœminis quàm maſculis; atque iterum alia omnibus hæredibus, vel omnibus, & ſolis hæredibus maſculis deferũtur proportionibus æqualibus; alia proportionibus inæqualibus; item alia proportionibus à toto ſeparabilibus, alia proportionibus inſeparabilibus. Quæ quidem ſeparabilitas vel inſeparabilitas æſtimatur non ex natura ſubiecti ſiue rei diuiduæ; aut indiniduæ, ſed ex ipſa feudorum conditione ac Curiarum moribus.*

(41) Scribentes *in cap. Imperialem, § præter ea Ducatus, de prohibit feudor. alien.* Freder. à Sãde, *dict. tit. 3. de ſucceſ. legitim. cap. 1. §. 6. n. 10. Porrò feuda maiora Dignitatum annexam habentia: puta Ducatus, Marchionatus, Cõmitatus feudiſtico iure, etiam conſentientibus, & hæredibus, abſque aſſenſa Domini diui di non poſſunt*, Roſentaur. *de feud. cap 9. nu. 55.* Petr. Gregor. *dict. cap. 2. num. 10.*

(42) Chiſtin. *ad Il. Mechil. tit 16. art. 22. verſ. Quæritur.*

(43) Roſent. *de feud. cap. 7 concl. 16. in not. litt. I.*

(44) Infra §. 5. *verſ. 4.*

(45) Infrà §. 1. *verſ. 3. num. 34.*

ceſsio deferatur vltimi poſſeſſoris morte, (46) nec admiſsibilis deuolutiui iuris conſtitutio, ſed ſucceſsiuo per ſubrogationem, ſubintrationem, (48) præoccupationemvè loci vacui morte poſſeſſoris, præfixi ſanguini maſculo primi adquirentis, (47) ex voluntate concedentis.

Quod dilucidiùs refulget, ſi attentè notamus, quòd in feudis regularibus ex pacto, & prouidentia familiaribus, attenta fideicommiſſalis, vel Maioratus natura, qua trutinatur illorum ſucceſsio, inadmiſsibilis eſt diſtinctio dominij, & vſusfructus hæreditarij, inter patrem ſuperſtitem, & filium, ad quem devoluitur dominium ex natiua qualitate iuris Devolutiui: (49) Cùm poſſeſſor feudi vſusfructuarius tantùm deſideretur à iure, quoad fruitionem fructuum, & commoditatem obſequiorum, iuriſdictionum, obventionumque, (50) etſi irregulariter in honorem decoretur domini voce, ac titulo. (51)

Ex his, inter patrem, & filium dominij vtilis, & directè diſtinctio inadmiſsibilis in feudis ſucceſsivis, etiã ad effectus patriæ poteſtatis, conceſſa tantùm patri fruitione fructuum, ſeu illorum vſu. (52)

A quo orta etiam ipſius Devolutiui iuris natura, quòd etſi ex illius conſtitutione ſponſo ſuperſtiti doarium competat in feudo defuncti, adhuc tamèn non extenditur ad feuda ordinaria ex pacto, & prouidentia, in quibus doarium ſuperſtiti denegatur, cùm non devoluantur hæreditario iure, ſed tranſmittantur ſucceſsiuo, in quibus conſuetudini feudali non eſt locus. (53)

Quod conſonum eſt rationi, iurique: Nàm cùm horum feudorum ſucceſsio trutinetur, attenta voluntate, pacto, liberalitatevè Principum concedentium, inefficax in illis habetur, (54) qualis qualis foralis, vel conſuetudinaria conſtitutio, ad hoc, vt illarum virtute ſubvertatur natiua naturalis conditio conceſsionis, ac inveſtituræ; præcipuè ad hoc, vt diuiduita-

tem

(46) Paul. Chriſtin. *deciſ. Belgic. tom. 6. deciſ. 45. num. 55.*

(47) Cujac. *lib. 4. de feud. ad tit. 54.* Freder. à Sande, *dict. tit. 3. cap. 2. §. 3 num. 4.*

(48) *Cap. 1. § & quia, verſ. Cum verò*, vbi gloſ. verb. *Frater*, *de his qui feud. aar. poſſ.*

(49) Frederic. à Sande, *dict. tit. 3. cap. 1. §. 9. num. 2.* Chriſtin. *ad ll. Mechilin. tit. 16. art. 25. vers. Ad Sextum*, Stokmans, *de iur. Deuolut. cap. 1.*

(50) Harm. Piſtor. poſt antiquos, *quæſt. iur. lib. 2. quæſt. 6.* Laté Molin. *de Primog. lib. 1. cap. 20.* Roſent. *de feud. ca. 11. quæſt. 9. num. 6.* vbi addit. *litt. G.*

(51) *Ex l. Species, de Auro & argen. legat. l. vlt. de vſufruct.* Petr. Stokman. *de iure Deuolut. cap. 6. nu. 3.* Roſent. laté *de feud. cap. 1. quæſt. 6.*

(52) *Ex l. Si vſufructu, de iure dot. l. Vſufructu, ſolut. Matrim.* Molin. *dict. cap. 20. nu. 11.* Roſent. *de feud. cap. 7. concl. 14. in not. lit. P.*

(53) Chriſtin. *Ad ll. Mechilin. tit. 9. art. 12.* in addit. *verſ. Ad doarium.*

(54) Frederic. à Sande, *comment. in conſuet. Geldr. tract. 1. tit. 1. cap. 1. num. 20. Sed hic quoque opinor, Municipales publicas leges, nihil derogare, feudalis veſtituræ conuentioni, ab antiquis temporibus receptæ, ad frequentatæ*, Neoſtadius Holand. *rer. iudicatar. obſer. 2.* ex Bald. & antiq. Decian. *reſp. 24. num. 71. vol. 1.*

tem recipiant, excludanturque maſculi à ſucceſsione etiam ex ſecundo thalamo producti, prælato fœmineo ſexu, contrà omnia Naturæ, Gentium, & Poſitiua iura.

His attentis principijs, quibus innititur feudalis iuris communis conſtitutio, ad hoc vt prætenſa iura Reginæ Chriſtianiſsimæ vim, virtutemque legitimam recipiant, vtque ſponſus Rex poſsit collimare animum ad iuſtitiam implorandam (priuſquàm ad conſuetudinis vim elucidandam trutinaretur) Galli Scriptores exponere Regi ſuo debebant, qua qualitate natiua ortum feudum Brabantini Ducatus, vt ea attenta, in ſucceſsione verſaretur; nùm voluntaria diſpoſitione fundatorum, nùm ex lege præſcribente illius ſucceſſionem, nùm verò feudum Imperiale habeatur, nùm ſucceſsiuum, an hæreditarium, diuiduum, indiuiduum, regulare, ordinarium, improprium, vel conſuetudinarium: Cùm hoc ſit primum axioma, luxque, ex qua ſucceſsionis forma terminanda, (55) priuſquàm ex defectu legis, gratiæ, aut voluntatis ad conſuetudinem deueniatur: Cùm illi more Gentium tantùm ſit locus poſt legem, voluntatiſque rationem. (56)

Sed cùm hæc omnia non ignoranter ab Scriptoribus omiſſa ſint, ſed temporario arcano, breui, ſed vero ſtylo conabimur patefacere Regi Chriſtianiſsimo, Gentibuſque Europæis naturam, qua conſtat genitum Brabantiæ Ducatum, ſuſceptum, & leuatum per metas millium quinquaginta annorum, in quibus ſub varia Martis fortuna coalitus, ſuprema decoratus Maieſtate, tituloque honoris ornatus, ex quibus dignoſcatur toto cœlo aberraſſe. alienoſque fuiſſe Gallos Aſſertores à iuris, & veritatis ratione in ſuorum tractatuum efformatione. Ad quod digeſtum hoc noſtrum opus erit quinque §§. ſeu articulis.

Primò enim agemus de natura, origineque Ducatus Brabantini, ex qua ei innata ſucceſsionis forma, qua attenta terminanda eſt.

Secundò, de natura iuris Devolutionis, quibus in feudis, ac bonis locus ſit illius conſtitutioni, quæ inadmiſsibilis, nec admiſſa vnquam in ipſa ſupremitate Ducatus Brabantiæ.

(55) *L. Si argumento, §. vlt. de leg. 1. l. Nummis, de legat. 3.* Corn. Neoſtad. *de pact. Antenuptial. obſerv. 2.*

(56) Vincen. Cabot. *lib. 1. Diſp. ca. 10.* Hug. Groc. *de iur. bell. lib. 2. cap. 7.* Beſold. *diſſert. de Regn. ſucceſſ. 1. diſſert. 2 per tot.* Petr. Greg. *de Republ. lib. 7. cap. 10. n. 27.*

Ter-

Tertiò: Quòd etsi forma successionis in Ducatu non fuisset voluntate præscripta, mos, consuetudovè subditorum inferiorum ineffica̅x est ad constringendum Principem, vt illius virtute terminetur Dignitatis supremæ successio.

Quartò: Quòd exempla, quibus Galli Assertores conantur asserere, Devolutiuo iuri fuisse locum in Ducatu Brabantiæ, nec fidem tenent, nec virtutem necessariam ad constituendum ius consuetudinarium, cùm extrà casum nostrum versentur.

Quintò, & vltimò: Quòd ius Devolutiuum, nec receptum, nec seruatum in Prouincijs, Domanijs, Statibus delatis Regi nostro Carolo Patris Regis morte, & in quibus collimant mens Regis Christianissimi, & Gallicanorum Scriptorum responsa.

§. I.

BRABANTIÆ DVCATVS NATIVAM retinet successionis formam, ex qua legitimè delatus Regi nostro Hispaniarum Carolo.

INgentia Imperia fragilitati humanæ subiecta, (1) propriaque laborantia magnitudine, suas tenent periodos, & confinia maximè Regnis, Imperijsvè æquà magnitudine ornatis. Nulla maior toto sæculorū curriculo invenietur, in qua humana instabilitas effigietur, quàm in Brabantinorum Dominatione. Nàm leuata ex Romani Imperij decrementis, manu Andouerpiorum, Nortmanorumque, nutrita sinu Imperij Germanici, & Gallicani, passa est fortunam, mutationesque vnius, & alterius potentiæ. (2) Hæc ratio summa, ob quàm dissentientes Historiographi variè versarentur, ac contrarij, circà originem, & nomen Circuli Brabantini, Dominorum, Principumque Brabantinorum. Sed omissa hac contentione Scriptoribus, (3) quorum cura collimauit in veritatis elucidationem, ad rē nostram ingrediemur.

Ad veritatem enim successionis Ducatus Brabantiæ (quo titulo, aut nomine agenda res est cum eo

(1) Senec. *Declam. Ingentium Imperiorum magna fastigia oblitione fragilitatis humanæ collapsa sunt*, Etic. Putean. *Histor. Insubr. in præfac. num. 3.*

(2) Guegin. *Histor. Franc lib 5. in Lothar. Ad hunc modum mutilata Austrasia, cum nomen tum Regni dignitatem amisisit, adhuc nihil est, quod integrum perseueret.*

(3) Lypſ. *in Louan.* Molan. *Milic. Sacr.* Dicus, *rer. Braban.* Haræus, *Annal. Braban.* Meyer. & Suer. *Annal. de Fland.* Arnold. Barland. *Chron. Ducum Brab.* Videndus, *cap. 27.* Hug. Groc. *Histor. Belgic.* Pontan. *Histor. Geldric.* Guichar. *Belgium.*

noſtra ætate decoratus ſit) verſanda eſt illius natura, velut ſuprema in ſe, tanquam plalmata voto communi gentium Brabantinarum, ornata Bonis, Dominijſque primorum Principum, quæſitis manu, armis, virtuteqne propria; qualiter inuenimus in prima huius Status ætate actum ab Anſtraſianis, quorum voluntas regimen tranſtulit Carolo Hasbanio Pipini I. auo, ipſique Pipino per Anchiſi Patris obitum. (4)

Vel vt feudalis Imperij, illa gaudens dignitate, honoreque ſupremo, quo æſtimatur à Petro Stokmano; (5) etſi circunſcripta intrà Germanici Imperij Circulos, ſed cum Maieſtate illa in Circulos Holandicos, Celandicos, Friſicos,(6) conceſſa beneficientia Frederici Auſtriaci Imperatoris, ſub manu & imperio Philippi Boni Ducis. (7) Et hac attenta inueſtituræ, ſeu conceſsionis poſitione, Devolutiui iuris conſtitutio inefficax habenda eſt: Cùm ſucceſsio terminanda ſit, & deferenda, attenta inveſtituræ qualitate. (8)

Hic veritatis radius illuminauit Aſſertoris Gallici mentem; quo motus, etſi ſeruitutem veræ ſententiæ ſuſtinens, vt victoriam pro temporaria aſſertione decantaſſet, nouam diſtinctionem fuit meditatus, ſegregans Maieſtatem Dignitatis à bonis, quibus ornatur ad ipſius ſplendorem, & tutamen, relictis his intrà limites communium, priuatarumque rerum, ſubiectiſque iuri ordinario Devolutionis priuativè admiſſo, ac recepto inter inferioris naturæ, & vaſſallagij gentes. Aſſerens: (9) *Ille quippè Dignitatis apex eſt inſtar cuiuſdam ornamenti, vel accidentis, quòd ſubſtantiam rei, cui inſidet, non deſtruit, ſed ſpeciem ei, & decorem addit.*

Sed etſi Ciuilibus, Politicis, ac Feudalibus theſibus attentis, turpem hanc aſſertionem decantare poſſemus; cùm omni iure publico attento Dignitas Regia conceſſa Territorio, Circulovè, etſi non primæuo in inueſtituræ feudalis origine, ſed ex poſt facto, oblita, ſeu extincta prima territorij, ſeu bonorum qualitate, ad excellentio rem eleuatur, qua ipſa Dignitas decorata, ſeu ornata iure proprio eggreditur, tàm quoad indiui-

dui-

(4) Fredegard *in Chronic poſt cap.* 100. Paul. Æmil. *in Theodor. I.*

(5) Petr. StoKmanus, *de iur. devolut cap* 21. Eſcudo de Eſtado, y Iuſticia *fol.* 125.

(6) Lypſ. *in Louan. lib.* 2. *cap.* 1. Carpzob. *de leg. Reg. cap.* 7. Arum. *de Comic. cap.* 4 *nu.* 86. Theod Reinſing. *de Regimin. ſæcul. lib* 1. *claſ.* 2. *cap.* 9 *à nu.* 111.

(7) Haræus. *Annal. Braban in Philip. Bon.*

(8) *Cap.* 1. *de feud. March.* vbi omnes Feuditæ, *c.* 1. *de Duob. Fratr. à Capitan. inueſt.* Paul. Chriſtin. *deciſ. feud.* 1. *nu.* 31. *vol.* 6. Suprà in princip. *tract. à nu.* 37.

(9) Man. *fol.* 224. *Tractat. Regin Chriſt. ius in Ducat. Brab. fol.* 155.

duitatem neceſſariam, quàm quoad ſucceſsionis formam. (10) Axioma immutabile, laudatumque per gentes, præcipuè Gallicanas, quas illud tergiuerſari non audere credimus, cùm in eo inſit virtus illa conferens lilijs Gallicanis virtutem immutandi, vniendique quidquid Maieſtati Francorum obuenerit ſucceſſione, emptione, hæreditate, etſi diuerſam naturam receperint, tam legibus, quàm teſtantium, paciſcentium placito, aut voluntate (vt alibi notamus) (11) & ſeriò hic omiſsimus, nè in re communi agere videamur.

Ingredimur verò ad deſignandam, elucidandamque propriam, primæuam, immutabilemque naturam Dignitatis, Maieſtatis, Statuum, bonorum, ſucceſsionemque Brabantini Ducatus. Et etſi illud omittere poſſemus, remiſsis lectoribus ad ea, quæ ſaniori, minuſque ſuſpecta, ac temporaria ætate, in eo ſcripſit Franciſcus Zypeus, (12) ad quæ late notantur diſcuſſa à Petro Stokmano, & ab Authoribus *Clypei ſtatus, & iuſtitiæ, Veritatiſque vindicatæ*. Adhuc tamen in Examen Veritatis (ſalua tantorum virorum authoritate, reiectaque nota ſtupiditatis, qua inuri patienter ferimus, dùm inter tantos viros rem tantam agredimur) ad iura Regis noſtri Hiſpana fidelitate, & amore rapimur.

Sed nè ex communibus, etſi maximis, tàm publici iuris, quàm priuatis regulis dicant, conſtructam noſtri tractatus ſeriem, ſeriò omittimus benedictionem, prælationem, primatumque in maſculino ſexu laudatum, tàm Diuino, Naturali, Gentium, quàm Poſitiuo, & Communi iure; ex quibus, & Municipali Hiſpano, & Germano, Flandrico, & Brabantino, Regi noſtro Carolo Primogenitalis natiua virtute, nec aperta tantum eſt ſucceſsio tantorum, & Paternorum Regnorum, ac Statuum, ſed innata; cùm vllus ſit ſic amens, vt negare auſus ſit, quod communi Gentium voto, ſubditorũ que voluntate firmatur.

Cogimur tamen ad noſtræ veritatis firmum fulcrum lectoribus expendere Pauli Chriſtinæi mentem, & doctrinam, quàm iuſtè extollunt Gallicani Scriptores in opere maximè elaborato ad enodationem, &

(10) Bald *cap. Imperiam. § Præterea Ducatus ae prohibit. feud. lienand.* Guid. Pap. *quæſt.* 265. Natta, *conſ.* 626. *num.* 88. Tiber. Decian. *reſponſ.* 123. *n.* 69 *vol.* 3. Theod. Rein fing *de regim ſæcul. lib.* 1. *claſ.* 4. *cap.* 17. *nu* 96. Maſtrill. *de Magiſtrat. lib.* 4. *cap.* 12. *ex num.* 24. Montan *de feud § Præterea Ducatus, nu.* 17.

(11) *Trat.* 1. §. 4. & §. 9 *n* 30. Renat. Chop. *Doman Franc. lib.* 1 *tit.* 6 *num.* 12.

(12) Franc. Zyp *Hiat. Iacob. Caſſan obſtr. lib.* 1. *ca.* 16. §. *Brabantiam*, Eſcudo de Eſtado, y Iuſticia, *Tratado* de la Verdad Vengada.

elucidationem Paternarum, Lararumque legum, & consuetudinum Mechilinienſium. Agens enim circà formam ſeruandam in ſucceſsione feudorum Brabantinorum, quorum natura (vt ſuprà notamus) extraordinaria, irregularis, ac diuidua verſatur: Poſt latè diſcuſſam vtilitatem communi bono obvenientem in ſucceſsione, prælationeque maſculini, & fœmenini ſexus excluſione, ortam ex communi voto iurium Diuini, Gentium, Gallicani præcipuè, ſi verſatur de ſucceſsione illuſtrium Dignitatum, aut familiarum, ad cognitionem veritatis ex omni re ab eo latè diſcuſſa; hoc axioma, vt firmum, & ſeruandum deprompſit: *(13) Quomodò verò ſuccedant filij in bonis feudalibus Parentum, tradit Dominus Vvioland. in Tract. de iur. feudor. Flandr. cap. 18. & 22. vbi inter alia tradit: quod filius ex ſecundo thoro natus præfertur filiæ in priori thoro natæ.*

(13) Paul. Chriſtin. *ad ll. Mechilin. tit. 10. art. 8. per totum, & nu. 13.*

Hac enim præuia animaduerſione ad cognitionem (vt diximus) veritatis, ingredimur, adque elucidandam naturam, poſitionemque Status, & ſucceſsionis Ducatus Brabantiæ, attenta ſuæ ætatis periodo.

PRIMA ÆTAS BRABANTINI DVCATVS.
Verſ. I.

ET ſi de Brabantini, Brachbantini, ſeu Brabantis, Patriæ, & gentis origine, Dominio, Dominatione, Bonis, Circulo, Territorioque, quo decorata, ornatavè illarum Maieſtas, pauca, immò penè nulla ſcripſere veteres Chronographi: Recentiores verò fabuloſa, quàm plura conflarunt: Inter aliqua tamen, quæ commentitia cernuntur, nonnulla vera ſunt de initijs, & antiquitatibus Brabantinorum Ducum. Præcipuum verum eſt natos Brabantinos de primis illis gentibus ab Auſtro venientibus ad ruinam Imperij Romani, in quibus tres periodos, ſeu ætates cernimus. Prima eſt *infantiæ*, in qua dominatio tradita (ab anno quingenteſimo decimo quarto, quo Francorum Imperium rexit Lotharius I.) (*a*) inuenitur in Carolomano Patre Pipini Landenſis Primi Ducis Brabantinorum. Secunda ab anno DCC.L. in qua Pipinus III. Brabantinorum

(*a*) Petr. Diueus, *per. Braban. lib. 1. cap. 3.*

Dux

Dux Caroli Marteli filius publica acclamatione ad Francorum thronum eleuatus fuit, (14) ornata Diademate Gallicano maſculina proſapia Brabantina. Tertia verò ab anno DCCC.LXXVII. in quo Brabantia à Gallicano Regno ſciſa, data fuit, Ducatus titulo honorifico ornata, Carolo fratri Lotharij Regis Galliarum. (15) In qua tertia periodo, ſeu ætate duo iura emicant. Natiuum, quatenus Carolus proles erat legitima Brabantinorum Principum. Et Datiuum ortum gratia, beneficio, ac liberalitate Imperatorum, & Regum illorum, quorum manus varia armorum, & potentiæ vim, poteſtatem, & authoritatem tranſtulit diſponendi, ac conſtituendi de Dignitate, Statu, Boniſque Ducatus, & Circuli Brabantini. (16)

Hac præmiſſa digeſtione, & his quæ ſuprà notamus de diuerſitate conflatis per Scriptores, circà Dominium Brabantini Circuli, nomen, titulumvè, an receptum ſub voce Brabantus, Hasbaniæ, Neuſtraſiæ, Auſtraſiæ, vltima ætate Lotharingiæ (ne commentitia ſequamur, ſed vera detegamus.) Notandum monemus hoc in tractatu, omnia agi ad maiorem veritatis elucidationem ſub titulo Dignitatis Ducatus Brabantiæ, quo noſtra ætate ornatur Status, de quo princeps eſt Gallicana contentio.

Dominatio enim (ſi ad portum veritatis clauum dirigimus) Brabantini Circuli ſub manu, ac regimine fuit Dynaſtarum, Principumque, ab anno D.XXIX. in quo ſceptrum Francorum tenens Lotharius I. (17) filius Clodouæi, Fluitildam, ſeu Blithildam filiam nuptui tradidit Ansberto Francorum nobiliſsimo, (18) dato in dotem in Auſtraſia Ducatu amplo complectente Andouerpiam gentem (19) ea ætate celebrem, confinantem finibus Holandiæ, & Friſiæ. Natus fuit Ansberto, & Fruithildæ Arnoldus. Ab Arnoldo genitus Arnulphus (poſt Metenſis Epiſcopus, Sanctuſque Martyr ab Eccleſia deſignatus) qui ex Dida vxore Caroli Hasbanij filia genuit Angeſilum, ſeu Anchiſem maritum Beggæ filiæ Pipini Landenſis: Huic Angeſilo, patris obitu, Andouerpiæ Principatus, & Namuri Comitatus obvenerunt. (20)

(14) Sygebert. *Chron. ann.* 750. Paul. Æmil. *reb Geſt. Francor. in Pipin.* Ioan. Till. *Chron. de Regib. Francor. ann.* 751. Adelelm. Bened. *Ann. reg. Franc.* c. 747. Molan. *Milic. Sacr.* ca. 12. Hadrian. Barlan. *Chron. Duc. Brab.* c. 11.

(15) Sygebert. *Chron. ann.* 977. Diu. *lib.* 6. Hareus *in Lothar. III.* Aubert. Mireus, *Chronic. Belgic. ann* 977. Molan. *Milic. Sacr. cap.* 38.

(16) Guag. *lib.* 5. *in Lothar.* relat. infr. in tertia ætate Brabant. *verſ* 3. *num.* 34.

(17) Marc. Anton. Dominic. *Ansbert famil. rediuiu. par.* 1. *cap.* 10.

(18) Volateran. *Geograph. lib.* 3. *c. de Franc. orig.* Paul. Æmil. *de geſt. Reg. Franc. in Theodor. I.* Diu. *rer. Braban. lib.* 1. *c.* 3. Meyer. *Annal. Flandr. lib.* 1. *ann.* 691. Vvolphan. Laz. *de Migrat. gent. lib.* 3. Marc. Anton. Domin. *famil. Ansbert. rediuiu & aſſert. Gallic. cap.* 9. Chiflec. *de Matrim. Ansbert & Fluityl. & vindic. Hiſp. cap.* 3. *& Lampad. Hiſtor. grad.* 1. David Blondel. *Geneal. g. Franc. tom.* 1. Molan. *Milic. Sacr. cap.* 6.

(19) Mola. *Milic. Sacr. cap.* 8. Diueus, *rer. Braban. lib.* 1. *cap.* 1.

(20) Thritem. *de Origin. Francor. ann.* 402. Arnulphus, *de gente Francorum Comes fuit Namurci & ann.* 443. *Arnulphus genuit Anſeguiſum Namurci Comitem.*

Pi-

Pipinus Landenſis, Beggæ Pater Primus Dux Brabantinorum,(21) filius fuit Carolimani Comitis Haſbaniæ,& Ducis Brabantiæ;quarè Vvolphangus Latius hunc Pipinum tertium in ordine Brabantinorum Ducem enumerat, poſt Leontium Heribertum auum ſuum,quem Ducatus regimẽ egiſſe notat anno CCCC. LXXXIX. (22) Et ſi calcitret Barlandus, non tertium, ſed ſecundum fuiſſe, dato tertio loco Pipino Harſtalo. (a)

Pipinus genuit Grimoaldum, qui Maiordomus Sygeberti Regis Auſtraſiorum electus, elatione ſumma in aula Regis Principans, Dagoberto Sygeberti Regis ſui filio atonſato, filium ſuum Hildebertum fecit Auſtraſiorum Regem: Sed Francici dolentes ſuper infidelitate Grimoaldi, captum patrem, & filium tradiderunt iudicio Clodouæi Regis Pariſiorum, qui amarè in carcere conſumpti fuerunt.(23)

Morte Grimoaldi,& Hildeberti,Ducatum Brabantiæ devolutum fuiſſe Beggæ ſorori, filiæque Pipini Landenſis, voluere Haræus, & Diueus, (24) (Diua enim Getrudis filia annoſior Deo dicata fuerat in Monaſterio Nivalenſi à Beata Itta Matre conſtructo.) (25) Quæ nupta Aſſegyſilo, ſeu Anchiſi Diui Arnulphi filio, illum obtinuit, vſque ad annum ſexcenteſimum octuageſimum quintum, in quo peremptо marito inſidioſè à Gunduino, Begga defuncta mundo,ſe,& ſua Deo mancipauit,relicto Ducatu,boniſque ſuo filio Pipino Harſtalo, dicto tertio Brabantinorum Duci, attento Haræi,& Diuei exemplo.

Hac ſerie attenta,Gallicanus author ille, qui nouiter in tutamen Reginæ Chriſtianiſsimæ obſeruationes efformauit,aſſerere auſus fuit,Ducatum Brabantiæ natiua origine maſculinum non fuiſſe,nec ex agnationis vi excluſas ab eo fœminas, ſed admiſſas (27) ad ſucceſsionem, antè conſtitutionem Imperatoris Philippi, latam anno M.CCIV. Ideoque admittendam Reginam ex iure conſuetudinario Devolutionis: Nam vt Beggafœminini ſexus qualitate ornata ad illius apicem aſcendit,ità & Regina Galliæ: *Primum exemplum* (inquit) (26) *ſucceſsionis filiarum in Ducatu Brabantiæ dat Begga*

(21) Molan. *Milic. Sacr. cap.* 6. Harnald. Barland. *Chronic. Ducum Brabant. ca* 1. Diu. *rer. Brab. dict. lib* 1. *c* 3. *& lib.* 3 Har. *Annal. Brab. in Pipin de Land.* Zyp. Har. C. ſian. *lib.* 1. *cap.* 16. *§ Brabantiã*, Suer. *Annal de Flandr. lib.* 18. Dauid Biond. *Geneulog. Franc. in præf Apolog.* Lauren. Beyerlinch *Theatr. vit. humã. litter. M. verb. Magiſtratus, verſ. Brabantiæ Duces*, Chlifec. *de Matrim. Ansbert. teſtimon ſæculi decimi tertij*, Pined. *Monarc Eccleſ. par.* 3. *lib.* 17. *cap* 31. Sant-Marth *Hiſt de la Maiſon de Frãc. lib.* 3. *in Clotard I. c.* 8. *infr. n.* 53.

(22) Vvolphang. Laz. *de Migrat gent. lib.* 3. *de Cimerÿs fol.* 77.

(a) Hadrian. Barl. *Chronic. Duc Brab. cap.* 2.

(23) Sygebert. *Chron. ann.* 658. Paul. Æmil. *in Clod. II.* Div. *dict. cap.* 3. Hareus, *in Grimoal.* Molan. *cap.* 7. Hadrian Barland. *Chronic Ducum Brab. cap.* 1. Aubert. Mireus, *Chron. Belgic. ann.* 654. Ponta. *Hiſtor. Gelric. lib.* 2.

(24) Har. *Annal. Braban. in Angeſil & Beg.* Div. *lib.* 1. *cap.* 3. *rer. Braban.* Suer. *Annal. de Fland. lib.* 18.

(25) Sygebert. *in Chron ann.* 650.

(26) Obſer. *de Regin. Chriſtian. ius in Ducat. Braban fol.* 13.

(27) Dict. *Obſe. eod fol. Cõſtat enim filias ad ſucceſsionem Ducat. Brabante conſtitutionem admiſſas fuiſſe.*

Pipini filia, Grimoaldi ſoror, quæ ſuperſtes patri, atque fratri, qui ſine liberis obierat, huic Principatui ſucceſsit, & cuius poſteà coniunctim cùm Angeſiſſo marito ad annum vſque 685. potita eſt. Quo quidem anno poſt Angeſiſi cædem Pipino II. filio, qui Heriſtallus dictus eſt, Brabantiam dereliquit.

Sed etſi in repulſam aſſertionis Gallicanæ agere valeremus communi, ac trita ſcribentium ſententia laudante fœminarum ſucceſsionem, caſu, quo penitus maſculorum ſeries extincta cernitur; quatè legitimè conſtat admiſſam ad Ducatum Brabantiæ Beggam, cùm Pipini patris maſculina proles, morte Grimoaldi filij, & Hilderici nepotis defecerit, & vtique excluſionis prima, (28) & princeps ratio, ſicut ex ipſo principio ad vnitatem Ducatus, familiæque memoriam ſucceſſu ſimili, & in ipſo Ducatu admiſſi fuit Gerberga Caroli Ducis filia, mortuo patre, extinctoque abſque ſobole Othone fratre, cùm ii maſculi deſcendentes inuenirentur, fœminis abſolutè præcluſa eſſet ſucceſsio, (29) vt deciſum notamus (30) Ordinum Brabantinorum voto ad prætenſam Ioannis Regis Bohemiæ ex iure proueniente per fœmeninum ſexum Margaritæ auiæ.

Cùm hæc ſententia communi ſcribentium placito laudata, ſufficiens credita ad decantandam contentionis victoriam pro Rege noſtro; adhùc decorandum credimus glorioſiori natiuo triumpho ius, quo Caroli noſtri caput redimitur Brabantino Diademate.

Prius verò, quàm huius pelagi curſui credamur, notandum neceſſariò eſt, Gallicanorum machinam in arcem iuris Regis noſtri ſtructam, haud ignotam fuiſſe Petro Stokmano, in cuius euerſionem *in 2. de iure Devo-*
„ *lutionis Tractatu,* (31) rem agit ſub his verbis: *Quòd*
„ *porrò dicit Author Obſeruationum de ſucceſsione Beggæ filiæ*
„ *Pipini ſenioris in Ducatum Brabãtiæ, multigenos errores cõ-*
„ *tinet, tùm Hiſtoriæ, tùm Chronologiæ: Nam ſæculo iſto, & ali-*
„ *quot citerioribus, nequè Ducatus, nequè Dux Brabãtiæ vllus,*
„ *neque Comes, aut Comitatus, vel Principatus omninò vllus erat,*
„ *in quo ius aliquod, vti hodiè, ſibi quis poſſet adſcribere, vel ad*
„ *ſucceſſorẽ ſuum tranſmittere, tantùm abeſt, vt fœminæ tali dig-*
„ *nitate fuerint inſignitæ.*

(28) Ex *l. Filio quem pater, de liber & poſth. l. Stychus, § pactus, de pact.* Mol. *de Primog lib. 1. cap. 6. nu. 22.* ex Paul. de Caſtr. Parif. Alex Menoch *conſ. 5. nu 78.* Othom. *conſ. 29 nu. 17* Fab. de Annan *conſ. 53 nu 38 lib. 1.* Caſtill *tom. 5. ca 143. § vnic. num. 15. & 16.*

(29) Ex Ant. Gom. *l. 40. Tauri, nu. 42.* Couarr. *lib. 3. variar. cap. 5.* Ioan. Licirier. Decian. Acebed & alijs Ioan. à Sande, *Theatr. Pract. li. 4. tit. 5 diffin. 8. num. 3.*

(30) Infrà *num. 84. & § 2. num. 1.*

(31) Petr. Stokm. *de iure Devolut. Tract. 2. cap. 2. à num. 3. fol. 8.*

An-

Antonius Dadinus in tractatu ſuo de Ducibus, & Comitibus
„ *Prouincialibus Galliæ, primis quinque capitibus, multis ad duc-*
„ *tis authoritatibus, oſtendit, neque ſub Romanis, neque ſub pri-*
„ *mis Frãcis Ducatus, aut Comitatus fuiſſe perpetuos, ſed ad vi-*
„ *tam, ac revocabiles: nominatim cap. 5. his verbis:* Olim Du-
„ ces, & Comites nudi erant Magiſtratus.

Gregorius Turonenſis de Landaſte, Comite Turonenſi, lib. 5.
„ *cap. 4. in hunc modum ſcribit:* Tu verò Ducatum totius
„ Regni eius annis quinque tenebis. *Item lib. 9. cap. 7.* En-
„ nodius cùm Ducatum Vrbium Turonicæ atque Pic-
„ tauiæ miniſtraret, adhùc, & vici Tuliẽſi, atque Benar-
„ mæ Vrbium principatũ accipit; ſed euntibus Comi-
„ tibus Turonicæ, atque Pictauiæ Vrbis ad Regẽ Chil-
„ debertum, obtinuerunt eum à ſe remoueri: ille verò,
„ vbi ſe remotũ de his ſenſit, ad Ciuitates ſuperiùs me-
„ moratas properat; ſed dùm in illis cõmoratur man-
„ datum accepit, vt ſe ab eiſdem remoueret, & ſic ac-
„ cepto otio ad domũ ſuam reuerſus priuati operis cu-
„ ram gerit.

Sed ſuperſedeo pluribus de re clara, & manifeſta, in ſpecie
„ *autem de Pipino noſtro, eum neque Ducem, neque Comitem, ne-*
„ *que Principem Brabantiæ fuiſſe, ſed opulento patrimonio, &*
„ *authoritate perſonali conſpicuum, quæ ei ſplẽdorem conciliabat.*
„ *Patrimoniũ quidem ſuum ad Beggam filiam, & poſteros ſuos,*
„ *vt putamus, tranſmiſit, authoritatẽ verò, & adminiſtrationem*
„ *ſibi conceſſam, qua in Regni negotijs valebat, neque ad Beggam*
„ *aut vllos liberorum ſuorum tranſmiſit, aut tranſmittere potuit,*
„ *cùm ea, quæ induſtriæ perſonæ alicuius committuntur, in alios*
„ *tranſcribi nequeãt, aut ad hæredes tranſmitti. Præterea Dinæũ*
„ *& Haræũ Scriptores Belgicos, qui id ſatis dicunt, promat ſen-*
„ *ſum ſuum Clariſ.* Adrianus Valeſius, *qui Francicæ Hiſtoriæ*
„ *nouam vitam donauit, Francus aduerſus Francum, vt ita Cor-*
„ *nix Cornici configat oculos. Is lib. 18. rerum Francicarum in*
„ *hunc modum ſcribit ad annum 623. ſub finem.*

Vnum modò probare non poſſum, Pipinum noſtrum
„ ab his ſcriptoribus Auſtriæ inferioris, aut (ſicuti etiã
„ loquuntur) Lotharingiæ, & Brabãtiæ primũ Ducem
„ fuiſſe dici, eundemque ab eiſdẽ titulum Grimoaldo,
„ & Anſegyſilo eius filio, generoque, Pipino quoque
„ iuniori, & Carolo tribui. Habuit quidem in Pago

„ Haſ-

„ Hasbanienti, atque Bracbanto Auſtriæ inferioris
„ Regionibus multas poſſeſsiones, villaſque Pipinus,
„ in primis Landinum, vel Landam, à qua cognomen
„ invenit, & domum ampliſsimam in Oppido Niuiala,
„ quæ poſteà in Baſilicam, Monaſteriumque ab Itta, &
„ Gertrude mutata eſt. Sed non ideò Dux Auſtriæ in-
„ ferioris, Brabantiævè, aut appellandus, aut fuiſſe pu-
„ tandus eſt, cùm nulli ætate Pipini ſenioris diùque
„ poſteà Ducatus apud Francos Hæreditarij fuerint,
„ & circà annum milleſimum centeſimum ſextũ Brac-
„ bantum, quòd vulgò maiore ex parte Brabantiam
„ vocant, ſuos demùm Duces habere cœperit. Pipinus
„ quidem, eiuſque filius Grimoaldus, cùm Francorum
„ Auſtraſiorum Duces, ſiue Præfecti Palatij fuerint,
„ Bracbantium quoquè, qui Regno Auſtraſiæ contri-
„ buebantur, vel Auſtriæ inferioris Duces neceſſariò
„ fuerunt, atque ità (quanquam impropriè admodum)
„ appellari poſſunt. Siquidem, qui Regnum aliquod
„ procurat, & adminiſtrat, partes quoque eius ſingu-
„ las, ac vniuerſas adminiſtret neceſſe eſt. Pipinus autẽ
„ iunior, qui cognominatus eſt Craſſus, Pipini Senioris,
„ ex Begga filia Nepos, & Carolus eiuſdem Pronepos,
„ Regis Pipini Pater, Ducum, & Principum Francorũ
„ titulo contenti ambo, non Auſtriæ modo, cuius pars
„ Bracbantum, & Hasbania erant, verùm etiam Neuſ-
„ triæ, & Burgundiæ, ac Aquitaniæ, hoc eſt toti Fran-
„ corum Regno imperitauerũt: ità vt qui Duces Brac-
„ banti eos appellet, non minùs ridiculus ſit, quàm ſi
„ quis Chriſtianiſsimo Regi vnum, ac ſolum Ducis Bur-
„ bonenſium titulum adſcriberet.

Hactenus Valeſius, *& rectè; niſi quod titulum Ducis Bra-*
„ *bantiæ ſæculo integro antiquiorem faciat, quàm reverà ſit, vt*
„ *probat* Butkẽs aux preuves du Livre IV. des Trophèes
„ de Brabant, *vbi oſtendit eundem titulum demùm invaluiſſe*
„ *circà annum milleſimum ducenteſimum tertium viuente Hen-*
„ *rico primo, qui priùs titulo Ducis Lotharingiæ, & Ducis Lo-*
„ *uanienſis contentus fuerat.*

Nè quis verò apud bibulas fabularum aures perſuadere tentet
„ *potuiſſe fauore, aut conniuentia Regum Franciæ dignitatẽ Pi-*
„ *pino commiſſam ad poſteros derivari, idque eo veriſimiliùs eſſe*

„ quòd tantis honoribus Pipini in Regno isto colerentur: constat „ ex Historia Ecclesiastica medij æui eidem Regioni centum ferè „ post Pipinum annis alium fuisse Ducem præpositum, qui nihil „ commune haberet cum Pipinis, scilicèt Chrodobertum, vti „ videre est in annotationibus in vitam B. Pipini editis ab ern„ ditissimis viris è Societate IESV Bollando, & Henskenio, „ in quibus etiam videre est, quid sentiant de titulo Ducatus, qui „ Pipino adscribitur his verbis: An ergò Brabātiæ Dux Pi„ pinus? Dux fuit, triumque bellicosissimorum Regũ „ Clotarij, Dagoberti, Sancti Sigeberti Palatio in Aus„ tria præfuit, ac sub ijs res bellicas summa authorita„ te administrauit. Idem in eo terrarum tractu, qui nũc „ Brabantia dicitur, amplas possessiones, vel à Maiori„ bus accepit, vel Regum munificientia obtinuit. Du„ catus Brabātiæ aliquot post sæculis nominari cœpit. „ Ducem fuisse in ijs partibus, centum ferè post Pipi„ num annis Chrodobertũ, ex Sancti Eucherij vita 20. „ Februarij patet. An eum præcipuè Ducatum admi„ nistrarit Pipinus, an Comitatũ fortasis vnũ, alterum„ vè, aut etiam plures iure proprio possederit, incertũ.

Adducit enim Petrus Stokmanus in tutamen suæ mentis (vtque Brabantiæ circulum illa prima periodo dicat successiuum non fuisse) Gregoriũ Turonensem, & Dadinum, asserentes, Dignitates Regales, tunc etiã personales, nõ reales fuisse, nec trãsmissibiles hæreditario, aut successiuo iure: relatis ad id etiam verbis Hadriani Valesij, authoritatibus Belandi, & Henskenij, agentium de Pipino nostro Lãdensi, dubietateque, qua ductus in hac re Haræus. Poterat enim, si sic vera hæc notitia crederetur, tutari Stokmanus voto dicentium, Ducatum Brabantinorum honorarium personale fuisse tantũ creditum Maioribus Domus Franciæ, in titulũ honoris, ex quo cũ Pipinus Lãdensis fuerit; ideò in Cathalogo illorum adnotatur, ornatus dignitate Ducis Brabantinorũ.

Timens Gallia tanti Scriptoris cestraphondina, ad sui monumẽtum iactauit in publicum capitula titulo: *Obseruationes, siue responsio ad duos Tractatus Bruxellis editos aduersùs Reginæ Christianissimæ ius in Brabantiam, & in alias quasdam Belgij Prouincias.* Sed etsi adiutorium necesse nõ habuerit tãti viri mens, & doctrina, adhùc in Obseruatio-

tiones, editũ fuit opus titulo: *Le REMARQVEVR ANONYME, convaincu par l'Hiſtoyre, ou reſponſe aux Remarques envoyées à Monſieur le CONSEILLER STOKMANVS ſur ſa ſeconde Partie.* Qui fol. 29. ſic in Gallum decantat:

Voyons maintenãt, ſi ce que vous niez avoir dit, eſt ainſi. Dans vos premieres Remarques trãslatées en Latin pag. 17. lin. 19. Vous dites: *Cõſtat enim filias ad ſucceſsionẽ Ducatus Brabantiæ antè cõſtitutionem admiſſas fuiſſe.* Item pag. 18 lin. 2. *Primum exemplũ ſucceſsionis filiarum in* DVCATV BRABANTIÆ *dat Begga.* Et pag. 18. lin. 2. des dernieres, Dites: *Ie n'ay pas dit, comme vous le ſuppoſez,* DANS LE DVCHE' DE BRABANT, *ſ'ay ſeulement dit, dans le Brabant.* Ce paralele ne fait-il pas aſſez voir la legeretè de voſtre plume, & le peu de ſincerité de voſtre cœur, ne donne-t'il pas au monde ſujet de dire, *Mentita eſt iniquitas ſibi?* Vous vous tournez de tous coſtez, cõme une piroëte, & pẽſant ainſi eluder la force de l'argumẽt de voſtre Antagoniſte, vous vous engagez davãtage dãs les pieges, q̃ vous luy avez voulu dreſſer.

Pſ. 26. ver. 12.

Ie reviens à vos Authe-

Iam videamus, nùm quod dixiſſe negas, ſic ſe gerat. Primis in Obſeruationibus Latino idiomate traductis pag. 17. lin. 19. ait: *Conſtat enim filias ad ſucceſsionem Ducatus Brabantiæ ante conſtitutionem admiſſas fuiſſe.* Item pag. 18. lin. 2. *Primum exemplum ſucceſsionis filiarum in Ducatu Brabantiæ dat Begga.* Et pag. 18. lin. 2. ad finem, inquit: *Non ſic vt ſupponis affirmaui, In Ducatu Brabantino*, ſolùm enim dixi, *in Brabantia.* Hoc ex paralello ſtyli tui leuitas, & quantula cordis; immò minima ſinceritas abundè demonſtratur, & anſam cuique porrigit, vt dicat: *Mentita eſt iniquitas ſibi.* Impetu animi repentino, quaſi ventò inſtar bracteæ, vndequaque incitaris; & dùm tui Antagoniſtæ ferreum moliris argumentum eneruare, ijſdem inſidijs intercluderis, quas ei fuiſti opponere conatus.

Pſal. 26, verſ. 12.

Tuos adibo Autho-

urs, que vous avez taſchè de faire rendre tèmoignage contraire aux choſes, qu'ils ont fidellemẽt rapportèes: mais leur cãdeur n'eſt pas ſujette aux chãgements. Vous mettez en frond la Preface de Molan, & vous croyez qu'il fait Pepin Duc de Brabant ſemblable à ceux de noſtre temps, par ces mots: *Sit igitur Pipinus primus Ducatuum Lotharingiæ, & Brabantiæ Dux.* Liſez la ſuite, vous y trouverez l'explication: elle corrigerà voſtre erreur. *Eſt & illud animaduertendum* PRIMOS BRABANTIÆ DVCES, NON EIVS GENERIS DVCES FVISSE, QVALES NVNC SVNT. Et un peu après: *Primi proindè Brabantiæ Duces, nõ Ducatus illius, qui dicebatur Auſtraſia, ſed in Regno Auſtraſiæ Duces erant, &* DVCVM OFFICIVM *præſtabãt. De quo perantiquo Ducũ, & Comitum genere inter alios tractat Theodorus Adameus in ſuis ad Procopium de ædificijs Iuſtiniani Annotationibus.*

L'Authorità de Barlãdus vous eſt auſi-bien cõtraire, que celle de Molã, & les propres mots, que vous alleguez, vont deſtruire le premier exẽple

res fidedignos, quos teſtes in contrarium adduxiſti, ſed eorum candor non mutationibus eſt obnoxius. Primum affers Molànum, credens, quod ille Pipinum depinxit Brabantiæ Comitem, ſimilem noſtri temporis Ducibus, his verbis: *Sit igitur Pipinus primus Ducatuum Lotharingiæ, & Brabantiæ Dux.* Si vlterius expoſitionem legas, inuenies tuum errorem ad vnguem caſtigatum: *Eſt & illud animaduertẽdum primos Brabantiæ Duces nõ eius generis Duces fuiſſe, quales nunc ſunt.* Et paulò poſt: *Primi proinde Brabãtiæ Duces nõ Ducatus illius, qui dicebatur Auſtraſia, ſed in Regno Auſtraſiæ Duces erant, & Ducum officiũ præſtabant, de quo perantiquo Ducum, & Comitum genere inter alios tractat Theodorus Adameus in ſuis ad Procopium de ædificijs Iuſtiniani Annotationibus.*

Barlandi etiam Authoritas æquè tibi eſt aduerſa, ac illa Molani; & eadem ipſa verba, quæ in medium producis, primum tuæ tertiæ rationis

de exem-

de voſtre troiſieme raiſõ. *Interfecto* dit-il, *poſteà Grimoaldo, Soror eius Begga cum marito ſuo res Brabantiæ aliquantulum temporis* ADMINISTRAVIT. Cela ſignifie, il qu'elle à ſuccedè dans la proprietè de la Seigneurie, ainſi que vous voulez, ou bien qu'elle à ADMINISTRE & gouvernè quelque temps le Pays de Brabant. Le meſme Barlande le vous dira dans ſon Chap. 2. que vous alleguez fol. 19. & 20. *Matri Pipinus ſucceſsit huius nominis ſecundus, & DVX Brabantiæ* TERTIVS. S'il n'eſtoit que le troiſieſme Duc, il faut par conſequẽt que Begge n'ait pas eſtè Dame proprietaire, puis que devant elle n'ont eſtè que deux, Pepin de Lande, & Grimoalde ſon Fils.

Ce n'eſt pas le ſentimẽt de Barlandus ſeul, Henningius le dit auſsi dans ſa Genealogie des Pepins, & Ducs de Brabant Tom. 4, *Begga, vel Begua* RECTRIX *Ducatus Brabantiæ, Tongrenſiſque defuncto fratre, eiuſque filio.*

Ie ne pretend pas par ces Autheurs ſapper voſtre fondament, je les veu bouleverſer par des plus fortes raiſons. I'ay envie

exemplũ funditus euertunt: *Interfecto* (ait) *poſteà Grimoaldo, Soror eius Begga cum marito ſuo res Brabantiæ aliquantulum temporis adminiſtrauit*: acſi diceret, quod in Dominij proprietatem ſucceſsit, te iudice, aut quod illa Brabantiæ clauum per aliquod temporis ſpatium adminiſtrauit, & tenuit. Ipſemet Barlandus ſuo 2. cap. à te allegato fol. 20. & 29. tibi id abundè explicabit: *Matri Pipinus ſucceſsit huius nominis ſecundus, & Dux Brabantiæ tertius.* Si tertius tantummodo extitit Dux, patet conſequẽter, quod Begga numquam proprium Dominium obtinuit, ſiquidẽ ei duo tãtũ prædeceſſere, Pipinus ſcilicet de Lande, & eius filius Grimoaldus.

In hac ſententia non vnus eſt Barlandus, Enigius namque in Pipinorum, & Ducum Brabantiæ Genealogia tom. 4. inquit: *Begga, vel Begua Rectrix Ducatus Brabantiæ, Tongrenſiſque defuncto fratre, eiuſque filio.*

Tui conatus vim ex his Authoribus elicere nõ curo, fortiori namque meo ariete, quàm citò nutabit. Velim equidem

de vous mener à l'origine,& cõmencer de la plus haute,& ancienne memoire de noſtre Hiſtoire,puis nous retomberons ſur le temps de Begge,& après nous parlerõs de Gerberge,q̃ vous alleguez pour un ſecond exemple.

Perſonne n'ignore,que le Pays de Brabant eſt entre les premieres cõqueſtes,que les François ont faits dans la Gaule Belgique, après qu'ils eurent paſsè le Rhin au 5. Siecle. Tous les Hiſtoriens en ſont d'accord. Auſsi eſt-il conſtant,que Pepin deLãde veſcut ſur la fin du ſixième Siecle,& eſt mort au 7. Ie demande, ſi ledit Pays à eſtè alors uni à la Couronne,comme il à eſtè depuis par l'advenement de Pepin le Bref, ainſi que vos Autheurs François ſouſtiennent, ou bien,ſi Pepin le vieux l'a poſſedè franc,libre,& independant de la Couronne? Si vous m'accordez le premier,je vous reſpond, que Begge ne pùt ſucceder à ſon Perè contre la diſpoſition de la pretendüe Loy Salique, laquelle ſelon le ſentiment de vos Docteurs à commencè avec la Monarchie:

ad fontis ſcatebras tete ductare, filumque ducere ex alta, & antiqua noſtræ hiſtorię memoria, qua detecta, ad Beggæ tẽpora reuertemur, poſteroque ſermo erit de Gerberga,quàm pro ſecundo exemplo teſtaris.

Nulli vnquam ignotum, quod Brabantia inter primas numeratur expugnationes à Gallis factas in Gallia Belgica, Rheno traiecto, quinto ſæculo currente; Hiſtoriographi omnes id ipſum affirmant. Sic etiam conſtat, quod Pipinus de Lande ad ſexti ſæculi finem communi luce fruebatur, obijtque in ſeptimo. Rogo igitur, vtrùm prædictæ Dominationes tunc temporis,cùm coronæ vnitæ exiſtebant, vt de facto erant per aduentum Pipini, cognomento Breuis,ſicut tui Gallici Authores affirmant, vel an Pipinus ſenior illas poſſedit immunes,liberas,& indepẽdẽtes à Corona? Si primum cõcedis: Reſpõdeo, quod Begga patri ſuccedere nõ valuit contrà Salicæ legis prætenſæ diſpoſitionem,quæ tuorũ Doctorum ex ſententia cum Monarchia originẽ traxit:

De terra verò Salica in mulierem nulla portio hæreditatis tranſit, ſed hoc virilis ſexus acquirit, hoc eſt filij in ipſa hæreditate ſuccedunt. Si vous dites, qu'il en eſtoit le Maiſtre abſolu, & qu'il à eſté exempt de ſuperieure Iuriſdiction, il en à peu diſpoſer ſelon ſon grè, & Begge luy pouvoyt auſſi-bien ſucceder, que les maſles. Mais depuis que la dite Terre eſt venuë à la Couronne de Frãce par Pepin le Bref, n'eſt-elle pas devenuë ſujette à la Loy Salique, ſelon l'opinion de vos François, & demeurèe juſques à ce, q̃ par le partage fait entre l'Empereur Lothaire l'an 870. & Charles le Chauve Roy de France ſon Frere, la portion du Roy eſt demeurèe Salique, & celle de l'Empereur contenant le Brabant aſſujettie aux Loix de l'Empire? Les quatre Comtez de l'Ancienne Brabãt, Maſtricht, Liere, la Campigne, Merbecq, & autres places exprimèes dans l'acte de partage, n'ont-ils pas chãgè de nature? Et ce qu'auparavant du tẽps de Begge eſtoit comme allodial, eſt devenu, du moins pour la plus grãde part, feodal.

De terra verò Salica in mulierem nulla portio hæreditatis tranſit, ſed hoc virilis ſexus acquirit, hoc eſt filij in ipſa hæreditate ſuccedunt. Si verò dixeris, quòd abſolutus erat ille Dominus à ſuperiori iuriſdictione penitus immunis; ad libitum poterat diſponere, & tàm Begga, quàm maſculi ei ſuccedere valebant. Poſtquàm autem prænominata ditio ad Galliæ Coronam deuenit per Pipinum Breuem, Legi Salicæ non fuit obnoxia, ex ſententia tuorum Gallorum, & ſic manſit, donec per diuiſionem factam inter Lotharium Imperatorem anno 870. & Carolum Caluum Galliæ Regem fratrem eius, portio, quæ Regi obtigit, Salica facta eſt; illa verò, quæ Imperatori Brabantiam continens, legibus Imperij ſubiacens fuit? Quatuor prætereà Comitatus antiquæ Brabantiæ, ſcilicèt Maſtricht, Liere, Cãpigne, Merbech, aliaque oppida in diuiſionis actu expreſſa, naturam non mutarunt? & quod ante Beggam erat, veluti Allodiale, penè totum in feudale mutatum fuit.

Voyez-vous maintenant, que ſelon l'occurrẽce du temps, & les changements des Seigneurs, les Filles deviennent incapables de poſſeder des Terres, dont elles peurent joüir du temps paſsè?

Begge doncques à pù heriter les francs Alleuds de ſon Pere, mais depuis qu'ils ont changè de nature, les filles ſont demeurèes excluës juſques à ce que Philippes II. à octroyè à noſtre Duc, qu'au defaut des maſles, elles pourroient ſucceder.

Videas igitur, ſi ſecundùm temporis occurrentiam, & poſsidentium mutationes filiæ incapaces reddantur ad terras illas poſsidendas, ad quas olim admiſſæ.

Begga ergò Allodiorum patris potuit eſſe hæres, poſtquam autem ea natiuam mutarunt, filiæ excluſæ remanſerunt, donec Philippus II. noſtro Duci conceſſit, quòd defectu maſculorum fœminæ poſſent ſuccedere.

Nec renuit Stokmanus, etiam viſis Obſeruationibus in arenam deſcendere, qui vilipenſa aduerſarij elatione, ſtipata màgis vociferatione, quàm virtute, prodijt ad repulſandam ſuæ doctrinæ vacuam contumeliam impoſitam edita: *Parte tertia, Tractatus de iure Deuolutionis, in qua nouæ ineptiæ, & errores, quibus Anonymus ſecundam partem eiuſdem Tractatus cumulare conatus eſt, reprimuntur, & refutantur.* Qui fol. 13. agens contrà Obſeruatorem, ſic loquitur:

Tertia eliſio Conſtitutionis Philippinæ ex eo formata eſt, „ *quòd* pro confeſſo haberi velit Obſeruator, Conſti- „ tutionem iſtam ad Brabantiam nihil pertinere, ſiqui- „ dem cùm de filiarum ſucceſsione, quaſi de re noua „ loquitur, de hæreditate Brabantiæ intelligi nequeat, „ ad quem conſtat ex omni æuo, & antè Conſtitutio- „ nis tempus filias admiſſas fuiſſe: *Id volens inferre ex* „ *ſucceſsione Beggæ, Pipini filiæ, Grimoaldi Sororis, & ſucceſ-* „ *ſione Gerbergæ, Caroli filiæ, & Sororis Ottonis.*

Sed contrà negaui Beggam Pipini filiam in Ducatum Bra- „ *bantiæ ſucceſsiſſe, atque adeò, nec ipſam Duciſſam, aut Pipi-* „ *num Patrem eius Ducem vnquam fuiſſe rationibus, & teſtifi-*

„ *ca-*

„ *cationibus bonorum Authorum tunc adductis, inter quos, &*
„ *Adrianus Valleſius erat. Quibus viſis Obſervator in eandē ibit*
„ *ſententiā his verbis*: Ie ne me ſepare point, comme vous
„ le croyez, de l'opinion de Monſieur de Valois, je la
„ croy la meilleure, & je penſe comme luy, que la qua-
„ lité de Duc n'eſtoit pas du temps de Pepin, ny du
„ temps de Begge ſa fille, ce qu'elle eſt preſentement.
„ *Et hactenus quidem ingenuè, ſed quæ addit, & adiungit non*
„ *eiuſdem fidei, aut commatis ſunt, negat ſe in priori ſcripto* Du-
„ catum Brabantiæ *nominaſſe, je n'ay pas dit, comme vous le*
„ *ſupposès*, dans le Duche de Brabant, *j'ay ſoulement dit*, dãs
„ le Brabant, *& tout au plus*, dans la Principautè de Bra-
„ bant, &c. *cùm tamen fol.* 1. *legantur iſta*: Conſtat filias ad
„ ſucceſsionem *Ducatus Brabãtiæ* antè Conſtitutionem
„ admiſſas fuiſſe. *Item fol.* 18. Primum exemplum ſuc-
„ ceſsionis filiarum in *Ducatu Brabantiæ* dat Begga Pi-
„ pini filia, Grimoaldi ſoror. *Item fol.* 19. Eorum prædе-
„ ceſſores Ottonis, & Gerbergæ Lotharingiæ ſimul, ac
„ *Brabãtiæ Duces* extiterunt. *Sed humanus erat lapſus* (*quẽ,*
„ *& mihi obrepſiſſe ſenſi*) *niſi nouo errore, & negatione defende-*
„ *retur, cuiuſmodi eſt, quòd ait paulò poſt fol.* 21. Ie pretends
„ ſeulement, que je n'ay pas beſoin d'entrer icy dans
„ cette diſpute: La raiſon eſt, que Pepin, ainſi, que Mõ-
„ ſieur de Valois en demeure luy-meſme d'accord, eſ-
„ toit Seigneur, ſi non du tout, au moins de la plus grã-
„ de partie du Brabant: vous n'en oſeriez diſconvenir.
„ *Ego verò rursùm inficias eo ſcripſiſſe Valleſium, quòd Obſerua-*
„ *tor dicit, & rem ita ſe habere, vt vult. Valleſiũ accuratè relegi,*
„ *& ecce verba eius repræſento*: Habuit quidē in pago Haſ-
„ banienſi, atque Bracbanto Auſtriæ inferioris Regio-
„ nibus, multas poſſeſsiones, villaſque Pipinus, in pri-
„ mis Landinum, vel Landam, à qua cognomẽ invenit,
„ & Domum ampliſsimã in Oppido Niviala, quæ poſ-
„ teà in Baſilicam, Monaſteriumque ab Itta, & Gertru-
„ de mutata eſt. *Aliud verò eſt Villas, Domos, & Poſſeſsiones*
„ *habere in vna Regione, aliud verò*, eſtre Seigneur de la plus
„ grande partie de la Region; *quòd non competit Dominis,*
„ *ſeu proprietarijs fundorum, quantumcumque poſsideant, ſed To-*
„ *parchis, qui Imperium, & Poteſtatẽ iuriſdictionalem, ſeu terri-*
„ *torialem iure ſuo exercent. Miror tam multos lapſus hìc accu-*

„ *mulatos, quos tamen animus eſt nullo inclemẽtiori dicterio, quia*
„ *ſic propoſui, inurere. Maneat igitur firmum, Beggam, non dico*
„ *in Ducatu, aut Principatu, ſed in nulla ſpecie publicæ poteſtatis*
„ *Pipino Patri, aut fratri ſucceſsiſſe. Dignitates, quas Pipinus*
„ *geſsit, non tranſierunt iſto ævo ad ſucceſſores, quia mera officia*
„ *temporaria erant per mortem expirantia, & ſi tranſiiſſent, ne-*
„ *quaquam fœminæ in ſucceſsionem talem admiſſæ fuiſſent, aut ſi*
„ *contradicere perſeueret Obſervator, æquum eſt vt idoneè pro-*
„ *bet. Nominet igitur vt vult, ſiue* Ducatum, *ſiue* Comita-
„ tum, *ſiue* Principatũ, *aut* la Seigneurie, *aut* le Brabant,
„ *nunquam efficiet, vt Begga in publicam dignitatem per ſucceſ-*
„ *ſionem Patris, aut fratris ſubrogata ſit, villas tãtùm, domos, &*
„ *poſſeſsiones accepiſſe poteſt, de quibus hic nulla quæſtio.*
„ *Super vacuum nunc propè fuerit Hiſtoricorum Authoritati-*
„ *bus certare, quos facti, & rei geſtæ teſtes nullos habemus in tã-*
„ *ta ſæculorum diſtantia, & intercapedine, vt neceſſe ſit ad pro-*
„ *ximos, & citerioris ævi Authores perfugium habere, quibus*
„ *proindè quanta fides ſinè alijs adminiculis tribuenda ſit, pru-*
„ *dens Lector expendet. Obſervator, licèt in caſtra noſtra tran-*
„ *ſierit, & Pipinum iam non ampliùs pro Duce Brabantiæ ha-*
„ *beat, aut Beggam pro Duciſſa, remordens tamen adhuc, &*
„ *obluctans, in medium protulit pro parte affirmante, primo loco*
„ Molanum, *qui in ſuo proœmio de Sacra Militia Ducũ Bra-*
„ *bantiæ ſic habet:* Sit igitur Pipinus I. Ducatuum Lotha-
„ ringiæ, & Brabantiæ Dux. *Qui etiam pro titulo octaui ca-*
„ *pitis habet:* De Sacra Militia Anſegyſi Ducis.
„ *Secundò* Diuæum, *qui Lib.* 3. *rerum Brabanticarum,*
„ *p.* 44. *habet ſequentia:* Succeſsit Grimoaldo in Ducatu
„ Anſegyſſus Beggæ Sororis eius maritus, in Palatio
„ verò Vulfradus.
Tertiò Barlandum, *qui pro primo titulo ſui Chronici Bra-*
„ *bantiæ habet,* Pipinus primus Brabantiæ Dux. *Quibus*
„ *hæc ſequuntur:* Brabantiæ, Germaniæ Prouinciæ infe-
„ rioris Dux I. fuit Pipinus, Carolomanni filius, qui
„ vxore capta ex gente Aquitanica, Suevos, alioſque
„ Germaniæ Populos bello vicit; huic tres fuere liberi,
„ filiæ Begga, & Gertrudis, quarum hæc eſt poſteà in
„ numerum relata Divarum; filius Grimoaldus, qui
„ Patre mortuo, Dux factus Reip. præfuit. Huius vi-
„ ri conſilio Sygebertus Rex Francorum diuerſis

„ lo-

„ locis in pauperum alimoniam ſacras ædes, & cœno-
„ bia extruxit: odio quorũdam interfecto poſteà Gri-
„ moaldo, Soror eius Begga cum marito ſuo res Bra-
„ bantiæ aliquantum temporis adminiſtrauit. *Et Cap. 2.*
„ Matri Pipinus ſucceſsit huius nominis ſecundus, &
„ Dux Brabantiæ tertius, qui Herſtalli cognomen ac-
„ cepit ab Herſtallo.
„ *Denique Haræum*: Poſt mortem Grimoaldi, eiuſque
„ filij Hildeberti, Begga Grimoaldi Soror Principatum
„ adijt, Sorore eius maiore natu Sanctiſsima Gertrude,
„ iam tùm anno ſexcenteſimo quinquageſimo, vti dictũ
„ eſt, Deo ſacrata.
„ *Hos omnes, vti temporis antiquitate, ita rerum cognitione,*
„ *& authoritate antecellit* Edmundus Dinterus, *rerum Bra-*
„ *banticarum Hiſtoriographus, Philippo Bono Burgundiæ, ac*
„ *Brabãtiæ Duci, tribuſque eius deceſſoribus à ſecretis, in Chro-*
„ *nico ſuo ante annos ducentos exarato, qui in additione ad Ca-*
„ *put XVII. præcedens de Pipino dicit*:
„ De Pipino de Landens, I. Duce Brabantiæ, additio.
„ *Item*:
„ Supradictus Pipinus, filius Carolomanni, Brabãtiæ,
„ & Hasbaniæ Princeps.
„ Gaguinus *verò in Hiſtoria Regum Franciæ in geſtis Clota-*
„ *rij Secundi Francorum Regis ait*:
„ His temporibus traditur extitiſſe Virgo Illuſtris
„ Gertrudis, filia Pipini de Landis, primi Brabantiæ
„ Ducis, cuius Soror Begga fuit Duciſſa Religioſiſsi-
„ ma.
„ *Pro parte verò negante, quæ Pipino, ac filiæ eius titulum*
„ *Ducatus detrahit, præter relatas priori in Scripto* Valleſij,
„ Bollandi, *&* Henskenij, *adferuntur hæ Hiſtoricæ Autho-*
„ *ritates. Primò in Hiſtoria prælij* Vvoeringani, *qui autho-*
„ *rem habet Verum, Nobilem, & Doctum* Henricum de
„ Dongelberg, *Baronem de Reves, leguntur ſequentia*:
„ Ab hoc Godefrido Ducum noſtrorum inchoandus
„ Cathalogus, & qui, dùm ſummam, & velut vnicam
„ in antiquitate gloriam ponunt, eum altiùs deducen-
„ dum contendunt, & nobis Pipinos, eorumque poſte-
„ ros, vt ſumma illius ornamenta, conantur obtrude-
„ re, maius vetuſtatis, quàm veritatis ſtudium prodũt.

„ Pipinos ego illos inter præcipuos Auſtraſiæ Regni
„ Proceres habeo, & qui in Bracbatenſi agro poſſeſsio-
„ nes ampliſsimas habuerint (hoc enim D. Gertrudis
„ teſtantur patrimonia) ſed nulla Ducalis Tituli præ-
„ rogatiua Bracbatenſi agro præfuiſſe concedo. Nulla
„ hoc convincunt Diplomata, immò extrà Brabantiã,
„ & præcipuè in Hasbania, vt Landen, & Herſtal, eos
„ domicilij ſedem habuiſſe conſtat. Bracbatenſis Ager,
„ nullo dignitatis titulo illuſtris, anteà ſub Auſtraſiæ
„ Regni amplitudine latens, poſtmodùm intrà Lotha-
„ ringici Regni, & tandem Ducatus terminos compre-
„ henſus fuit; primus, vti diximus, Godefridus Barba-
„ tus, patrimoniali ſuo Comitatui Lovanienſi, benefi-
„ cio Imperatoris, coniungens Lotharingiæ Ducatum,
„ tituli initium fecit, ſeu fundamentum dedit. Comi-
„ tatus autem hos Lovanienſem, & Bruxellenſem, li-
„ berè, & citrà Clientelæ alicuius obligationem, Du-
„ ces noſtros poſſediſſe, volunt, nec Imperio feudali iu-
„ re obnoxios fuiſſe, niſi ratione Marchiæ Imperij, ſeu
„ Antuerpiæ, & eorum, quæ Lotharingiæ Ducatus ti-
„ tulo illis acceſſerunt.

„ *Secundò* Bartholomæus Fiſen *in Hiſtoria Eccleſiæ Leo-*
„ *dienſis ad annum 646. num. 22. hæc habet*: Hic ille eſt Pi-
„ pinus, quem primum Brabantiæ Ducem indigitant.
„ Sed qua hoc fide, viderint. Nam vt inter Auſtraſios
„ longè potentiſsimum fuiſſe, latèque multa poſſediſ-
„ ſe, quæ hodiernis Brabantiæ finibus clauduntur, am-
„ bigere velle vanum eſſet; ità parùm antiquitati con-
„ ſentaneum, illam aſſerere Principatus formam iam
„ tum fuiſſe, quam poſteriora viderunt ſæcula: maxi-
„ mè quando quæ antiquiſsima fortaſsè Bracbanti fu-
„ pereſt memoria, noſtræ Brabantiæ minimè conve-
„ niat.

„ Doutreman *en ſon Hiſtoire de Valenciennes, 3. par. Chap. 3.*
„ *num. 1. & 2. ſcribit vt ſequitur.*

„ Ordinairement les Gouverneurs des Prouinces eſ-
„ toient appellès Ducs, ceux des Villes, Comites. *Et*
„ *paulò infrà*: Ces Comtes eſtoient muables à la volontè
„ du Prince, & n'eſtoient pas en ces temps ces Duchès
„ par Heritage, mais eſtoient comme Bailliages, que l'

„ on

„ on oſtoit, & mettoit ſelon le temps. Voyez Pierre
„ Pithou des Comtes de Champaigne, Claude Fauchet
„ en ſes Antiquitès, & Origines de France, & autres.
„ *Ex his in vtramque partem adductis Authoribus illam præ-*
„ *valere ſine dubio par eſt, quæ veritati facti, & temporis con-*
„ *ſentanea dicit, non quæ ea adfert, quæ per id temporis abſona,*
„ *& inuſitata habebantur. In priori ſcripto firmis authorisati-*
„ *bus ſtabilitum fuit, nullos tunc temporis Duces, aut Comites*
„ *fuiſſe talis poteſtatis genere, qualis hodie conſpicitur ſtabilis,*
„ *& immutabilis, ac inſtar patrimonij competens. Tunc, ſi Pi-*
„ *pinum Ducem quis nominauit, intelligendus eſt de Ductore*
„ *Exercitus, aut Gubernatore Prouinciæ. De quo Argumento*
„ *ſi quis plura deſiderat, adire poterit præter* Antonium Da-
„ dinum *priori in ſcripto allatum,* Loyſeau *des Offices Lib..*
„ *&* Speelmannum *in Gloſſario, verbo* Dux. *Vbi Diatri-*
„ *ben integram de hoc Argumento inſeruit, & plenè oſtendit,*
„ *quid inter Duces hodiernos, & illos veteres interſit. Cui con-*
„ *ſona dicit* Molanus, *explicans teſtimonium ſuprà nomine eius*
„ *relatum.*

Inter verò tantos viros liceat nobis aſſerere abſque temeritatis nota: quòd quiſquis ille fuerit Hiſpanus, Brabantinus, Italus, Germanus, Gallicanus, qui defenſionem, oppugnationem vè iurium Reginæ Chriſtianiſſimæ in Ducatum Brabantiæ, auſus fuerit ſuſcipere attento iure ſcripto, conſuetudine recepta, exemplisvè ortis ab anno DCC.L. quo Pipinus III. Brabantinorum Dux, aſcendit ad apicem Regni Francici, in vanum laborauit, Andabatarumque more dimicauit. Nè verò procacitate, ac turpitudine & nos videremur ducti, veritatem deſiderauimus circà naturam, qualitatem ſucceſsionis, & iuris Ducatus Brabantiæ, & admiſsionē Beggæ ad illius regimen circunſcripti intrà illius ætatis metas.

Sed etſi retundere poſſemus Valleſij (32) ſententiam, cæterorumque tenentium, Pipinum Landenſem Ducem Brabantinorum non fuiſſe titulo reali decoratum Ducis; ex eoquòd prima in Francorum periodo, ſubque Romani Imperij excidio Ducatus perſonales, non reales, temporarij, nec perpetui coaluerunt; decorata noſtra ſentētia fabuloſis narrationibus illis, qui-

(32) Adriā. Valeſ. *rer. Franc. lib. 8.* Hareus, *Annal. Braban. in Pipin. I.* Suer. *Annal. de Fland. l. 1. fol. 13.* Lypſ. Louan. *lib. 1. cap. 8.*

bus

bus Gallicani antiqui Scriptores ſua opera vermiculant, Gigantem Phiniardum conſtituentes, Flandrici Circuli latronem, Floreſteroſque perpetuos dicentes, quos nunc Dominos appellamus. De quo videndi Lypſius, Suerius, aliquique Scriptores. (33)

Veritatem amantes, & ad illam quærendam clauem collimantes, notare debent: Titulos honoris à prima mundi periodo ortos ad deſignationẽ Maieſtatis, Imperij, aut Dominationis. (34) In ſecũda verò receptos ſub voce Ducum, Comitum, Marchionum, vel perſonales, temporarioſque fuiſſe, vel reales, & perpetuos, attenta re, qualitateque, ex qua laudati. Euincitur hæc ſententia ex eoquòd ſi à Republica, Principe, Supremo, Rege, Imperatorevè, Prouinciæ, Circuli, aut Territorij regimen commendabatur, cùm ille, cui tradebatur Imperium, Maieſtatem non teneret natiua propria virtute, ſed Principis commendantis: (35) ad vſum verò Imperij, neceſſariò deſideraretur titulus honoris, in quo Maieſtas ſuprema refulgeret, illo decorabatur, quo honorabatur Prouincia ſortita, Circulus, aut Territorium; ſed temporariè tantùm, illoque tempore, quo in manus traditum regimen, ac poteſtas. De quibus titulis temporarijs loquuntur Dadinus, & Valleſius; & de eis etiam mentio facta fuit in gurgite Codicis, & Authenticorum. (36)

Dùm verò Primatus Nobilis natiuo iure Dominium tenebat Prouinciæ, Territorij, Circulivè, hocque quæſitũ fuit ex antiqua poſſeſsione auita iure belli, aut ſubditorum voto translatum; tunc titulus honoris, quo ſupremitas illius honorabatur, perpetuus, realis, ſucceſſiuuſque credebatur, & trãsferebatur ſanguini potiùs, quàm perſonæ quæſitus.

Et quamvis hæc ſententia exemplis, conſuetudine, moreque gentium antiquarum fulcienda venerat, recolita Sacra Hiſtoria Iudicũ, & Regum: prophanaque ex Alexandro, donante Poro Indiarum Regi Prouincias manu debellatas, Romaniſque donantibus Regna Syphaci, Atherbalo, Antipatro, & Ptholomeo iuniori, ea omittenda duximus, reducti intrà metas Imperij Europæi, poſt Romani excidium.

(33) Meyer. *Annal Flandr. li.* 1. Lypſ. Louan. *lib.* 1. *cap* 11. Suer. *Annal. Flandr. dict. lib.* 1.

(34) Liuius, *li.* 26. Sueton. *in Tyber. cap* 17. KcKerman *Polit. lib.* 1. *cap* 4. Beſold. *de Præced. cap* 4 *n.* 3. Theod. Hoeping *de iur. inſign. cap.* 22. *num* 5.

(35) Ioan. Montan. *de authorit. Magn. Conſil. nu.* 129 Petr. Gregor. *de Republ. lib.* 21. *cap.* 1. *num.* 6.

(36) *L. vlt. C. de Diuerſ. offic. tit. C. de Comit. qui Prouinc. regunt. Authent. de Comit. Iſaur.* & alijs, vbi Scribent. Pancitol. *not. Imper. & variar.* Bulenger. *de Imper. Romã* Gutther. *de offic. Dom Aug.* Beſold. *diſſert de Comitib.* Petr. Gregor. *li* 6. *Syntagm. ca.* 7. Vvolphan. Laz. *Republ. Roman. lib.* 2. *c.* 9. Ioan. Lymn. *de iur. publ. lib.* 4. *cap.* 3. Theod. Reinſing. *de Regim. ſæcul. lib.* 1. *claus.* 4. *cap.* 13. & 14.

Notatur enim, quod Clodamirus Francorum Rex, cùm morte Coglionis ad apicem Regni aſcendiſſet, ambiens Imperium totius Germaniæ, Galliamque concupiſcens, ne Francorum ſuperbiam contineret priuato limite, Rhenum tranſcendere collimauit, vtque ſecuritate neceſſaria irruptionem intenderet, neque Romanorum inuaſionibus teneretur, aliarumque gentium circà annum CCCC.LIV. (37) Genebaldo fratri Frãconiam donauit Titulo Honoris, ac Ducatus dignitate ornatam; (38) quàm perpetuam tenuit, ſucceſſoribuſque reliquit, qui ſanguinis, & hæteditario iure eam poſſederunt vſquè ad Pharamundum, quem ex Duce Franconiæ ad Regnum Francorum eleuatum fuiſſe, notamus.

(37) Genebrard. *Chronolog. anno Chriſti* 454.

(38) Vvolphan Laz. *de Migrat. gent. lib.* 3. *fol.* 74. Ex Aymon. Antonin. & Sygebert. Pined. *Monar. Eccleſ par.* 2. *lib* 13 *cap.* 25 §. 4. & *cap.* 26 §. 1.

Hæc perpetuitatis vita inſuflata fuit Dignitatibus à gentium more, præcipuè laudato illa in periodo, in qua floruit prima ætas Ducatus Brabantiæ, vt alijs omiſsis euincitur à Boieris, Bois, Panonijs, ſeu Bohemijs, (39) quorũ, etiam dominante potentia Clodouei arma Francorum vltrà Rhenum protẽdentis, ſub Imperio, & manu Ducum familiarium, perpetua dignitate gaudentium, Reſpublica agebatur, Duxque non temporariè, ſed perpetuò regimen tenebat, inque filios deſcẽdebat. Audiamus ex Renano Gallicanum Petrum Gregoriũ: (40) *Sicque Boieris Agilolphingiorum antiqua gens diù Duces dedit. Hoc autem priuilegium habebat ea familia* (nota feudũ) *à priſcis Francorum Regibus, vt ſi quis fidus Regno, prudenſque ex ea progenitus compertus fuiſſet, non aliundè quiſquam aſciretur in Ducem.*

(39) Vvolphang. Laz. *de Migrat. gent. lib.* 7. *de Boijs.*

(40) Rhenan. *rer Germ. lib.* 2. Petr. Greg. *lib.* 6. *Syntagm. cap.* 7. *num.* 21.

Hinc Vvolphangus Lazius, (41) Boiorum Duces non temporarios enumerat, ſed feudales, ſucceſsioneque familiari translatitios, prolatà dignitate à parentibus in filios ſucceſsiuo ſanguinis iure; ſicuti conſtitutum, & laudatum notamus in Ducatu Charintiæ à Ludouico Rege tradente Dignitatem, & Status, reali dominio, Arnulpho filio Carolimanni vltimo Babariæ Regi. (42)

(41) Vvolphang. Laz. *ae Migrat. gent. lib.* 7. *de Boijs fol.* 241.

Nè verò temporaria hæc ſententia habeatur, nec collectaneo vitio ad adulationem evulgata credatur, ſed ad veritatem; fatemur quod aſſerere abſolutè Ro-

(42) Abb. Thritem. *Chronic. Duc. Brabant.*

manorum Imperatorum vltima in periodo, primaque Francorum Regum in ætate Dignitates Regales temporariè commiſſas, non hæreditarias fuiſſe, extrà fidem eſt; Nè verò ad probationem alienis, aut exteris teſtimonijs vtamur, ſed Gallicanis, audiamus Chopinum (a) de Dignitatibus hæreditarijs loquentem: *Alijs verò agri limitanei, Ducibus videlicèt, Comitibus, & Marchionibus hæreditarij à Regibus aſsignati Alexandri Seueri exemplo, quià ſola de hoſtibus capta limitaneis Ducibus, & militibus donauit. Ita tamen vt eorum eſſent, ſi ipſorum hæredes militarent. Attentius quippè eis dicebat militaturos, ſi etiam ſic rectè defenderent, Lamprid. ad hunc modum Caluus, aut Capetus in Gallia, Otho primus in Germania proceribus diuiſim hæreditaria Ducatum, & Comitatum feuda attribuerunt.*

(a) Renat. Chop. *Domin. Franc. lib. 1. tit. 6. num. 16.*

Nec ignotum, credo, Gallicanis Doctoribus Ducatum Britaniæ, ante Pipini Landenſis ætatem perpetuum fuiſſe. Nota ex Gregorio Turonenſe ipſum Chopinum: (b) *Britones ſtatim à Clodouei Regis obitu Gallorum Maieſtati faſces ſubniſiſſe, & Comites non Reges appellatos.*

(b) Chopin. *dict. tit. 6. num. 4.*

Sanè credimus, Gallicanos Homœros dormitaſſe, cùm, vt diximus, abſolutè firmarunt, Dignitates Regales, temporales, non hæreditarias fuiſſe. Nam ſi mens noſtra etiam non dormitat, nihil credimus aliud firmius innatum Francis prima Francorum Regum ætate, quàm vt perpetuæ fuiſſent illis in Territorijs, & ſuis in Circulis, illa conſtitutione, qua natus, & coalitus Brabantinorum Principatus. Adducimur in hanc ſententiam (omiſsis ijs, quæ latè, & communiter de limitaneis Ducibus, & Comitibus notant Scribentes) ex eo, quòd cùm Franci tranſacto Rheno Gallias concupirent, armaque, & dominationem in cæteras Europæ Prouincias protenderent, neceſſe habuerunt Rheni ripas, Germanaſque ditiones limitaneas ſic collocare, tutarique, vt euerterentur inimicarum gentium irruptiones, quas tunc ſcaturiebat Europa, occaſu, extinctioneque Romanæ Dominationis, ac Imperij. Quarè tàm ex Romano more ab Alexandro Seuero, & Probo Imperatoribus laudato, quàm Germanico (c) illas Prouincias limitaneas Regni, aut Imperij, Ducibus hæreditario iure in perpetuum aſsignabant. Audiamus

(c) *L. Lucius Titius, de euictionib.*

Pan-

Pancirolam: (d) *Hi Duces non vt alij Magiſtratus ad tempus, ſed in perpetuum creabantur.* Procopius, lib. 3. de ædific. Iuſtin. *Locum, inquit, nomine Artales muro munitiſsimo cingens, præſidiū inexpugnabile, ibi ordinauit, militareſque conſtituit cohortes, quibus Principem perpetuò futurum definiuit, quem Romani Ducem Latina voce appellant; ſed & prædia illis in limitibus in perpetuum colenda tradita eos perpetuos fuiſſe arguunt.*

(d) Pācirol *not. Imper. Orientał. cap.* 139.

Ex quo more Maiorum, inuenimus, Carolum Caluum anno DCCC.LII. Ducatū Aquitaniæ perpetuum donaſſe Ronulpho. (43) Quibus ſanè monumentis, vt credimus, edoctus Lymneus agens, de illa prima Francorum ætate, qua floruit virtus Carolimanni Patris, Pipinique Landenſis filij (etſi Auſtraſianos ſub imperio, & falcibus Francorum Regum egiſſe aſſentiamus, quāuis varia ſit in eo Scriptorum antiquorum enarratio) perpetuas, & hæreditarias Regales Dignitates fuiſſe, notat ſub his verbis: (44) *Extrà verò Regnum in Prouincijs remotis, quæ tàm facilè iugo non poterant teneri, duplices conſpicui erant: Alij Ducatum poſsidebant in vim Patrimonij, ita tamen, vt eum acceptum forent Regi: Alijque, vt priores illis ipſius in Regni viſceribus, tantùm Gubernatores erant.*

(43) Petr. Gregor. *lib. 6 Syntagm cap. 7, n. 17. Carolus Caluus Rex Galliarum victis nepotibus Pipino, & Carolo, qui Regnum Aquitaniæ vſurpare voluerāt, Regnum Aquitaniæ in Ducatum cōuertit circa annū 852 conſtituitque Ronulphum Burguadum primum Ducem.*

(44) Ioan. Lymn. *de iur. publie. lib. 4. cap. 3. à num. 10. & 11.*

Hoc more ergò Gentium attento, illa ætate Francorum recepto, & laudato, ex quo Dignitates Regales limitaneæ præcipuè perpetuæ acceptæ, maximè dum vnitæ Territorio donabantur, illoque iure inter eos vigente, illa in periodo, vt princeps ratio inter Nobiles habebatur (45) familiarum, & agnationum, honoriſque natiui conſeruatio, refulgens vltrà ſanguinis ſplendorem, in cliētelarum nutritione, ac propagatione, vtque clientelarij milites ſub authoritate, manu, & Dominio advocati, ſeu patroni militarent; cōſuetudo, iuſtè natum ex communi Gentium voto, leuatum in ſinu Romanorum, & coalitum Francorum (46) deſiderio.

(45) Aym. *de geſt. Frāc. lib. 1. cap. 6.*

Collimemus mentem, ad quærendum, quo ſanguinis ſplendore, quo Territoriorum Domanio ornatus, legitur Pipinus Landenſis primus Brabantinorum Dux, vt indè euincatur, an iure, & more Francorum attento, perpetuæ Gentilitiæ Dignitates Ducales fuerint, ànve tranſmiſſæ illius morte in Beggam

(46) Cæſar. *de bell. Gallic. lib. 2. cap 4 lib. 6. c. 4. & lib. 7. cap. 10* Bodin. *de Republ lib. 1. ca. 7.* laté Mager. *aduocat. armao. cap. 5 a num. 70.* Chifec. *vind. Hiſpan. cap. 5.* Dauid Blondell. *Geneal. Franc. tom. 1.*

filiam, àn verò ad honorem in maſculos, excluſa filia, fœmeninaque prole.

Sanguinis ſplendor, familiæ Pipini decor, & honor notus ex Hiſtoriarum enarratione: Fuit enim ex Patre Carolomanno Nobiliſsimus, & ex primo Tungrorum,(47) Theuthonicorum,ſeu Auſtraſiorum ordine,(48) exque ſanguine Ducum Brabantiæ, antè Morouei ſceptrum.(49)

Ditiones, ſeu Territoria Dominio competentia Pipino, tàm ex hæreditario, quàm armorum iure, ad limites fuiſſe Inferioris Germaniæ, notant Harnoldus, & Barlandus:(50) Haræus verò, & Divæus præſcribunt illa in ipſo Brabantiæ Circulo,ad Hasbaniam vſque extenſa;teſte Dauide Blondello,(51) ex quo (vt ex Molano euincitur)(52) ab ætate Pipini Landenſis, Francorum Regum Maieſtas in Brabantia ſuſpenſa,ſeu extincta fuit,vireſcente,extollenteque ſe in manu, & ſanguine Pipinorum.

Ex hoc iure Dominationis Pipino competenti, tàm antiqui, quàm noui Scriptores illum honorant Titulo Ducis Brabantiæ;(53) ſuperaddito à Lazio, & Lypſio, Marchionis. Quibus etiam honorati illius ſucceſſores vſque ad Pipinum III. Ducem Brabantinorum, Primumque huius nominis Regem Francorum.

Quarè ex dictis *num.* 33. Primò fatendum credimus Pipinum Dignitate Ducali perpetua decoratum fuiſſe. Secundò,repulſa ſententia Dadini,& Valleſij,illa in ætate receptas perpetuo,Domanialique iureDignitates Regales.

Quod verò concupiret ſuæ familiæ memoriam, & honorem, Nobilitatiſque ſtemma perpetuò conſeruare in ſucceſſores maſculos,excluſo fœmenino ſexu; euincitur ex Hiſtoriographorum enarratione, qui attenta illa honoris proprij, & nominis libidine in eo eructante, notant, quòd reiecta, exhæredata, ſeu omiſſa

(47) Haræus, *Annal. Braban. in Pipin. I.*

(48) Diueus,*rer. Braban lib.* 1. *cap.* 3.

(49) Vvolphan. Laz. *de Migrat. gent. lib.* 3 *fol.* 77. Paul. Æmil. *in Theod. I. Pipin per bonæ partes Auſtraſiæ Principis*, Haræus, *in Pipin. I.* Diu. *lib.* 1. *cap.* 1. *&* 3.

(50) Barlan. *Chron. Duc. Brab cap* 1. *Brabantiæ Germaniæ Prouinciæ inferioris Dux Primus fuit Pipinus Carolimanni filius, qui vxore capta ex gente Aquitanica, Sueuos alioſque Germanæ populos bello vicit.*

(51) Vvolphan. *dict. lib.* 3. *fol.* 77. Dauid. Blādell. *Genealog. Frā. tom* 1. Præfat. *Apologetic. in Arnulphin. gent. ſtat. ab ann.* 570. *Carolus Comes Hasbaniæ, Carolomannus Comes Hasbaniæ: Pipinus Lādenſis Dux.*

(52) Molan. *Milic. Sacr cap* 6.

(53) Iuo Carnot. *de geſt. Franc.* Fredeg. *in Chron. Orchamb. II. Pipinus, glorioſo genitori feliciter ſucceden, ſuſcepit Principatum*, Guagin *de Reg. Franc. lib.* 3. *in Theodor. I. Virgo illuſtris Gerudis filia Pipini de Landis Primi Brabantiæ Ducis*, Diueus, *rer. Braban. lib.* 1. *cap.* 3. Haræus *Annal. Braban. in Pipin. I.* Suer. *Annal. Flandr. lib.* 18. Lypſ. Louan. *lib.* 1. *cap* 13. Marc. Anton. Dominic. *Ansbert. famil. rediuib cap.* 15. *Angeſiſus autem de Begga Pipini Ducis filiam*, Dauid Blondell. *Geneal. Franc. tom.* 1. *in ſtemat. Arnulph. Gene.* Vvolphang Laz. *de migrat gent. lib.* 3 *fol* 77. Piued. *Monarq Eccleſ tom* 3 *lib.* 17. *cap.* 31. ſupra *num.* 21.

filiæ

filiæ Beggæ charitate, quia creditum in admiſsione, ſeu inſtitutione, illius familiæ finem, & extinctionem (55) eſſe; Nomen, familiam, honorem, & Dignitatem reliquit Pipino (54) nepoti ipſius Beggæ filio. Ex quo mortuo, Pipino Landenſi in ſtemma Ducum Brabantinorum (à Francorum Dominatione immuni Brabantia) (56) ſecundum gradum aſsignant Scriptores, omiſſa Begga Matre, Pipino II. Harſtalo dicto, tanquam Pipini Primi ſucceſſore.

Hac enim voluntate Pipini primi ſecuta ab Auſtraſianis, ſupremam Maieſtatem venerati ſunt in hoc Pipino Harſtalo, dominante ab aui obitu in Auſtraſia, Regia cum poteſtate. Ex hoc fatendum credimus, Dominationem Pipinorum legitimam, & dominatiuam directè fuiſſe, cùm nec alio modo, quàm quo venerata, receptaque Pipini, nata, ſuſcepta, coalitaque fuerint Regna, Imperia, & Dignitates ſupremæ à prima mundi periodo, ſi illorum monumenta recolimus.

Nec facit in repulſam noſtræ mentis ſententia Valleſij, & aſſerentium, Ducalem Dignitatem, qua decorati Pipini, vnitam fuiſſe cum Dignitate Maiorum Domorum, ſeu cum Magiſtris palatij Regum Francorum, & Auſtraſiorum: Cùm, ſi Hiſtoriarum narrationem notamus, illa ætate, qua Pipinus Harſtalus Regia Poteſtate dominabatur, (57) Ducatumque tenebat Brabantiæ, anno ſcilicèt DC.LXXXVIII. (58) Dominio directo Territoria, Circuloſque regebat Auſtraſiæ, abſque Francorum Regum interuentu, dependentiaque ratione Officij Maiordomi. Tunc enim temporis ſceptrum Francorum manu tenebat Theodoricus, cuius Maiordomus, ſeu Magiſter equitum erat Ebroinus, illoque ab Emenfrido violenter extincto, Vvarrato illius loco ſtatuitur; cuius etiam morte Bertharius (59) eius gener fit Maior Domus Regiæ. Notentur de Brabantinorum Principum manu, Poteſtate, Dignitate, Dominationeque Gregorij Turonẽſis verba: *Pipinus commoto exercitu hoſtiliter ab Auſtria conſurgens contrà Theodoricum Regem, & Bertharium preparat bellum, coniuncti in oppido Vermandenſi in loco, qui dicitur Textricco bellum mutuò geſſerunt. Prævalente Pipino cum Auſtraſijs, Theo-*

(54) Fredegard. Paul. Æmil & Zyp. infrà *n.* 65. & 66.

(55) *L. Pronuntiatio, § Familiæ, de verb. ſignif. L. Iuris Conſultus, de gradib.*

(56) Molan. *Milic. Sacr. cap.* 6. Arnald. Barland. *Chron. Ducũ Brabant. cap.* 4. Haræus, *Annal. Flandr.* Diuæus, *rer. Brabant.*

(57) Molan. *cap.* 9. *Eo Magnitudinis excreuit, vt in tota Auſtraſia, etſi non Regio nomine, Regia tamen dominaretur poteſtate.*

(58) Paul. Æmil. *in Theodor. I.* Fredegard. adductus infrà *nu.* 76.

(59) Sygebert. *Chron. ann.* 689. Paul. Æmil. *in Theod I. Varrato vir Clariſsimus, Magiſter equitum dicitur.* Et poſt: *Mortuo Varratone, Bertharius eius gener, Magiſter æquitum dicitur.*

doricus Rex cum Berthario fugam iniit: Pipinus victor extitit, perſequutuſque eam Regionem ſibi ſubiugauit. Sygebertique, qui facta ann. DC.LXXXVIII. ſic narrat: *Ebroinum Maiorem Domus Neuſtriæ Francos inſolenter opprimentem Ermenfridus peremit, & ad Pipinum confugit, Vvarrato pro Ebroino Maiordomus ſtatuitur: inter Pipinum, & Giſſemarum filium Vvarratonis apud Naſcinucum caſtrum pugna committitur. Nec multò poſt Giſſemaro diuinitus punito Vvarratone quoque mortuo Bertharius gener Vvarratonis fit Maiordomus Regiæ.* Et DC.XI. *Franci Berthario auerſi affectant per obſides amicitiam Pipini, eumque inſtigant contrà Principatum Bertharij.* Anno DC.XCI. *Theodoricus Rex cum Berthario, & Pipino congreſſus vincitur, Bertharius à ſuis perimitur, Theodoricus Rex à Pipino capitur, Pipinus ſibi Neuſtraſiam ſubiugat.* (60)

Ex his verum, quidquid in ſuam ſententiam extruant Galli, Auſtraſios, ſeu Auſtraſianos non fuiſſe ſub Imperio, manuque Francorum Regum, Caroli-manni, Pipini I. & II. ætate, nec hos etiam ſic functos muneribus, ſeu officijs Gallicanis, vt ex eis innata ſit Brabantini Ducatus Dignitas. Quod euincitur ex antiquis illius periodi monumentis: Auſtraſia enim, cuius Imperium, & regimen manu traditum Pipinorum (*a*) continebat Marchiam Orientalem, & Occidentalem (eas ab Athilæ manu Auſtraſij in ſedem receperant propriam) quas ſecabant fluuij Moſſa, & Schaldus, Carbonariaque Sylua. (*b*) Ex quo orta diuiſio Auſtriæ, Vveſtriæ, ac Neuſtraſiæ. Vveſtria enim, ſeu Neuſtraſia, cuius Metropolis Regia Mediomatricum, filijs ſecundis, ſeu fratribus Regum Francorum commendabatur. (*c*)

Haud ignotum nobis, quæ de Auſtraſiæ Regno, Regibuſque Auſtraſiorum Clothario I. & II. Dagoberto, & Theodoberto, referunt Gregorius Turonenſis, (*d*) Fredegardus, & Aymonius. Sed tamen notandum, horum dominationem (vt ex Scriptorum ſerie depromitur) non extenſam vltrà Carbonariam ſyluam, ſed ad Plagam Occidentalem ſuprà Rhenum, Thuringiã, & Burgundiam; quarè Regnum illud deſsignat Vvolphangus intrà limites tractus Obrruncani, & Ar-

(60) Idem Sigebert. *ann.* 689. *Pipinus ſibi Neuſtraſiam ſubiugat.* Gregor. Turo. *de Geſt. Franc cap* 48. *Pipinus victor extitit, perſecutuſque eam Regionem ſibi ſubiugauit*, Fredegard. *Chron. cap.* 102. Meyer. *Annal. Flandr. lib* 1. *ann.* 615. Molan. *Milic. Sacr. cap.* 9.

(*a*) Gregor. Turonen. *de Geſt. Franc cap* 46.

(*b*) Diueus, *rer. Brab. lib.* 2. *fol.* 41.

(*c*) Vvolphan. Laz. *de migrat. gent. lib.* 3.

(*d*) Gregor. Turon. *de Geſt. Franc.* 22. 37 40. & 41. Aymon, *lib* 2. *cap.* 1. & *lib.* 4 *cap.* 35.

gen-

gentorenſis, intràque Rhenum, & Moſſam.

Marchia verò, quæ Anglicani maris ora tenebat, in qua Hasbania, Campanenſis Ducatus, Andouerpia, totaque Brabantia, & Namurum, Pipinorum dominia (*e*) hæreditaria fuerunt, & dotalia Fluitildis Clotharij Primi filiæ, nec Mediomatricis Regibus faſces ſubmiſsit, ſed natiuo iure Carolomanni, Pipinorumque fuit, quorum manui, Poteſtati, & Dominio ſuberat, & abſque ſubiectione, aut dependentia Regum Francorum eis Brabantiæ Ducatus obvenerat; nec etiam eo officio, aut munere Maiorum Aulæ, aut Domus Regiæ, vt ex antiquitatis inuolucro addiderunt aliqui. Nam apud veros Hiſtoriæ narratores inuenimus ætate, qua Pipinus primus Dux erat Brabantinorum, Ægã fuiſſe Prætectum Palatij (*f*) ſub Dogoberto, poſt cuius mortem ad Regnum eleuatus Clodoueus, Præfecturam etiam tenuit, vſque ad annum DC.XLVIII. in quo Æga defuncto, Erchinoaldus Maiordomus in Neuſtria ſubſtitutus fuit.

Vt vera, realis, & abſoluta euincatur Pipinorum dominatio, nec Francorum Regibus ſubmiſſa illorum Maieſtas, audiamus Adonis verba: (*g*) *Pipinus Auſtraſiorum Dux Theodoricum Regem cepit, atque theſauris acceptis Neudebertum quendam de ſuis Maiorem domus ſub Rege eodem conſtituit, ipſe in Auſtriam remeauit.*

Pariterque notemus Pipinum de illius Territorijs diſponentem, filio enim ſuo Drogo, poſt Neuſtriam ſubiugatam, Campanenſem Ducatum dedit, (*h*) cuius Circulo Brabantiæ pars potiſsima includebatur teſte Ptholomeica deſcriptione, & Lypſij (*i*) enarratione: *Limitem Lotharingiæ ad Schaldem fluuium, quem Pagum Rienſem olim dixerunt, qui continebat Antuerpiam hanc nobilem Lixam, Bredam, Hærendatum, Bergam, & Campaniæ multos pagos*; Vbilebrodoque Epiſcopo donaſſe locum vbi Sedem Epiſcopalem conſtrueret. Sic Sygebertus: (k) *Vvilebrodus à Sergio Papa Clemens agnominatus, & ad prædicandum genti Friſonum Epiſcopus conſecratus, ex Domo Pipini Principis Sedem Epiſcopalẽ ſtatuit in loco Vultubuch dicto, qui nunc Vvultraiectum dicitur à nomine gentis Vvultarum, & Traiecto compoſitum, quaſi Vvultarum oppidum.*

(*e*) Diximus ſuprà *n.*

(*f*) Aymon, *lib.* 4. *de Geſt. Franc. cap.* 35. & 37.

(*g*) Adon. *ann* 690.

(*h*) Adon. an. 699. *Drogus Ducatum in Campania accepit*, Gregor. Turon. *Append. rer. Franc. lib.* 11. *cap.* 101.

(*i*) Lypſ. Louan. *lib.* 1. *cap.* 12. Haræus, *rerum Brab. prolegm cap.*

(*K*) Sygeber. *ann.* 697.

Struc-

Structa hac dominationis Ducum Brabantinorum Maiestate, non fucatè, sed veritate ornatu; restat nunc colophonem imponere, vt latrantes obmutescant obtrectatores, designando Beggam, etsi filiam Pipini I. Landensis, nec hæredem, nec successorem fuisse paternalis dignitatis, Imperij, Ducatusque Brabantini. Et quamuis in catulos lapidem legis Salicæ mittere valeremus, cùm si fuit illius constitutio in re, tempore, persona, loco, nunquam melius exequi valuit, quàm in Begga, illiusque successione, tàm promulgationis vi, quàm ratione territorij, in quo Pipinorum bona constituta: (61) Cùm verò mens nostra non acquiescat sententiæ tenentium, fuisse legem Salicam de Maiestate, & rebus Maiestaticis loquentem, veritatem (de qua agimus) elucubrare conabimur ex monumentis rerum Gallicanarum, authoritateque consuetudinis in prima periodo Brabantinorum receptæ, & laudatæ.

Nè autē ex mendacio nostro (vt notauit Diuus Hieronymus) structam hanc sententiam, dicant Gallicani, exclusionemque absolutam Beggæ dignoscamus, audiantur verba Fredegardi de Pipino I. Landensi, eiusque successore Pipino II. Harstalensi, seu Breui dicto: (63) *Pipinus Angessyli Nobilium quondam Francorum Principis filius, post plurima prœlia, magnosque triumphos à Deo sibi concessis, Orientalium Francorum glorioso Genitori fœliciter succedens, suscepit Principatum.*

In quo notandum, quòd ad designandam translationem Principatus Brabantinorum, de Pipino I. ad Pipinum II. vsus fuit Scriptor verbo *Genitoris*, ex quo non paternalis successio naturalis, sed vlterior desideratur. (62) Secundò etiam ad designandam cupiditatem Pipini I. in conseruatione familiæ, agnationis, stemmatisque suorum, vsus fuit his verbis: (64) *Nepoti suo superstitionem cum Principatu dereliquit.* Superstitiosa enim veneratione, & cultu honorabatur familiarum illustrium decus; ideò antiqui ad designandam libidinem perpetuitatis propriæ familiæ, illo verbo vtebantur *superstitionis.* (65)

Fulgentius elucet veritatis radius, attenta narratione Pauli Æmilij: (66) *Et in Austrasia amisso Martino,*

(61) De qua lege, post antiquos, Chiflet. *vindic. Hispan cap. 5. & sequentib. Lamin Sanca*, Iacob. Alexand. *verit. vindicat. par. 1. cap 2. 3. & seqq.* Ioan. Lymnæus *Franc lib. 1. cap. 8. à litter X.* Anton. Dominic. *assertor. Gallic. cap. 5.*

(62) Dauid Blondell. *Genealog. Frãc. plenior assert. tom 2. append. ad vindic. cap. 1. Append. 2. fol. 61.*

(63) Fredegar. *Chron. Erchar. 11. post c. 100.*

(64) Idem Fredegard. *Adsolatium autem tãtæ Reipublicæ administrationis erat ei gloriosa genitrix cunctis laudibus digna, nomine Begga, filia Pipini præcellentissimi quondam Principis qui populum inter Carbonariam Syluam & Mosam fluuiũ, vsque ad Frisonũ fines, vastis limitibus habitantem, iustis legibus gubernabat. Sanè quia huic masculi sexus proles defuerat, nepoti suo superstitionem cũ Principatu dereliquit.*

(65) Cicer. *lib 2. De natur. Deor.* ex Lactant. Calepin. verb. *Superstitiosi*, Scharder. *in Lexic.* verb. *Superstitiosis.*

(66) Paul. Æmil. *de Gest. Franc in Theod. I.*

rerum

rerum arbitrium ad Pipinum delatum eſt, meliùſque ab vno res adminiſtrabatur, quàm à duobus geſta fuerat. Ex ampliſſima familia, & tàm vetere Nobilitate natus erat, vt cùm Author gentis, origoque prima ignoraretur, quòd multi eius ſtirpis Anchiſij vocitati inuenirentur, ab Anchiſe Troiano eos oriundos plerique iactitarent; Andreas Monachus illud ſtemma his verbis diggerit: Ansbertum ab Orientali Francia Senatorum ex Blithilde Clotarij Secundi Regis filia procreaſſe Arnoldum: Ex hoc Arnulphum Ducem natum, qui cùm Anſygiſſum Ducem genuiſſet, Pontifex Mediomatricum ſit factus, Anſigyſſum in Matrimonio habuiſſe Beggam Pipini per bonæ partis Auſtraſiæ Principis vnicam filiam, vndè hic Pipinus, cuius mentionem facimus, ſuſceptus, ac ab Auo Materno in nomen, opeſque adoptatus.

Ex hac adoptionis formula, iureque ex illa orto, receptoque tunc inter Brabantinos, (67) euincitur, Beggam, etſi vnicam mortis tempore Pipini Landenſis filiam, patri non ſucceſsiſſe in nomen, neque in opes, reſque vllas, quas hæreditario iure ei obveniſſe notauit Stokmanus; immò vt illam extorrem, ac alienam induceret, ad nomen, & agnationis conſeruationem collimans, adoptionis illius cæremonia, nepotem, vt filium leuauit, & ſuſcepit, (68) reiecta filia, tanquam familiæ, & agnationis fine, & interitu, ſecutus illorum Principum, Regumque doctrinas, quorum cura verſata fuit in conſeruatione Regnorum intrà proprios ſanguinis lares; vt de Pharaone Moyſem adoptante, (69) notatur, Ægeo, & Mardochæo, Sacra in Hiſtoria, inque prophana receptum ab Auguſto, alijſque Romanis Imperatoribus. (70) Quod illa ætate Pipini inuenimus laudatum à Sygeberto Auſtraſianorum Rege, Grimoaldum adoptante: (71) à Guntrano Burgundiæ, ſeu Aurelianenſium Principe ſuſcipiente in filium adoptionis cœremoniali ritu Childericum Francorum Regem. (72)

Defuncto enim Pipino Breui, ſeu Harſtalo, Principatum Brabantiæ, gentilitiaque Domania teſtamentaria diſpoſitione dereliquit Carolo filio ſuperſtiti, Martelo dicto, qui paternalis hæreditatis partem iniuſtè occupatam à Rathbodo Friſonum Duce videns

(67) Æguin. Baron. *ad tit. inſtit. de Adoption.* Marc. Anton. Dominic. *Ansbert famil. rediuiu. cap. 4.*

(68) Caſiodor. *lib. 4. Epiſt. 2. Et ideo more gentium, & conditione virili filium te præſenti munere procreamus, vt competenter per arma naſcaris qui bellicoſus eſſe digno ceris.*

(69) Ioſeph. *antiquitat. lib. 2. cap. 15. Quem decreui adoptare mihi in filium, tibi vero in Principatu ſucceſſorē*

(70) Beſſold. *de Reg. ſucceſ. lib. 1. diſſert. 3. theſ. 2. & lib. 2. diſſert. 3. theſ. 5 & 14.* Enric. Harnii. *Polit. lib. 2. c. 1. ſect. 12. num. 39.* Ioan. Corral. *rubr. de Adoptionib.* Ann. Robert. *rer. iudicat. lib. 4. cap. 4.* Pined. *in Iob, cap. 1. verſ. 1. num. 3.* Galp. Sanch. *comment. in Cantic. cap. 8. num. 29.*

(71) Sygebert. *in Chronic. ann. 655. Sygebertus Rex filiū Grimoaldi maioris domus adoptauit in filium & in Regem,* Tyll. *Chron. Franc. ann. 652.* Molā. *Milic. Sacr. cap. 7.* Pontan. *Hiſtor. Gelr. lib. 2.*

(72) Gregor. Turonen. *Epitō. Reg. Frāc. cap. 78.* Aymon. *de geſt. Franc. lib. 3. cap. 36.* Paul. Æmil. *in Chylperic. I.* Mich. Ritt. *de geſt. Franc. lib. 1.* Petr. Gregor. *de Republ. lib. 7. cap. 10. num. 17.*

ad illius recuperationem arma parauit, ac mouit; & quamuis Rathbodus adiutus fuit auxiliaribus armis Chilperici Francorum Regis, manuque Raginfredi illius Maiordomi,& copijs Eudonis Ducis Aquitaniæ, victori Carolo ſuccubuit, qui nec retinuit tantùm priſtinam auorum (73) Dominationem natiuo Dominio, tàm in Circulo Brabantino, quàm Namurienſi, (74) ſed propagauit illam ſuprà Francorum Circulos, (75) intràque Germanas Prouincias (76) ad Carbonariam Syluam, (77) ſeu Ardenotenſem.

Diem ſuum obeunte Carolo, tribus relictis ſuperſtitibus filijs: Pipino, Grifone, & Carolomanno, Pipinus III. Brabantinorum Dux fuit, vt hæres patris, (78) in quem Grifo Ciuilia arma conciliauit, ſed Victo Grifone, renuntianteque hæreditatis paternæ portionem, Carolimannus, etiam ſupremam ſuſcepit Maieſtatem Principatuum paternorũ, glorioſamque poſt, & illuſtrem vitam egit, ex quo à Francis Maiordomus aulæ Regum creatus fuit; & quia illius virtute, & gloria à barbaris, & inimicorum manu liberati fuerunt, reiecto ob incapacitatem Chilperico Rege, Pipinum ad apicem Regni ſublimarunt. (79)

Ex his omnibus, præcipuè Fredegardus, & Thritemius prænotant: Quod vitam agente Begga Matre, Auſtraſiorum, & Namurienſium Principatus Pipino obvenerat. Vndè euincitur familiare agnatitium fuiſſe, nec fœminæ Beggæ competiuiſſe, nec obveniſſe; ſed abſolutè illius ſucceſsionem tantùm apertam maſculis excluſo fœminarum ſexu.

SECVNDA ÆTAS BRABANTINI Ducatus. Verſ. II.

EX vnione Regnorum, Principatuum, Dignitatum, Maioratuum vniuſcuiuſque non mutatur natura, etſi diuerſa inueniatur in eo, ad quem vnitur. Ex quo, quamuis hæreditate, aut ſucceſsione diuerſa oriantur Regna, aut Dominia, & vnionis vi honoris prælationem amittant, non verò productionis qualitatem, aut ſucceſsionis formam ortu, ac natiuitate receptam. Hiſpa-

nici

(73) Sygebert *in Chronic. ann.* 714. 715. & 718. Paul. Æmil. *in Dagobert. II.* Ioan. Iacob. Chiflec. *Lampad. Hiſtor grad 3 fol.* 7. David Blondell. *Geneal. Franc. tom.* 2. *Appendic. ad vindic. c.* 1. Molan. *Milic. Sacr cap.* 10.

(74) Abb. Thritem. *de orig. Franc. ann.* 724 *Carolus iſte Maior Domus Francorũ, Namurci Comes, & Brabantiæ Dnx.*

(75) Idem, *Chron. ann.* 710. & 722.

(76) Sygebert. *ann.* 725. *Lanfridum Alemanorum Ducem dimicat, eoque victo Alemaniam ſibi ſubiugat,* Adon, *Chron. ætat.* 6. *ann.* 714.

(77) Paul. Æmil. *de geſt. Franc. in Chilper II. fol.* 57. Guag. *de Reg. Franc. lib.* 3. *in Clothar. II.* Chiflec. *vind. Hiſpan. lumen. Salic. Lumen* I.

(78) Iuo Carnoten. *in Chron.* Fredeg. *in Chronic.* Adelm. Benedictin. *Annal. Reg. Fran. ann.* 740 & 750. Guagin. *in Carol. Martell.* Æmil. *in Childer.*

(79) Fredeg. *in Chronic. Inopibuſque ipſius ſuis fidelibus diſtributis, Pipini virtus, atque victoria longè, latè que vulgabatur,* Michael Ritt. *de reb. Franc lib.* 1.

nici Regni dominatio diuerſis Regnis, & Statibus ornatur; vt Legionis, Aragoniæ, Neapolis, Belgicarum: non verò ex illa vnuſquiſque amittit proprium ſuccedendi ius. Quod idem inter Gallos, cuius corpus Monarchicum, etſi plaſmatum Regnis Nauarræ, Ducatibus Aquitaniæ, Tholoſſæ, Britaniæ, & alijs, non ob id etiam fundationis, aut erectionis, luſtralem amittunt ſuccedendi conſtitutionem.

Ex hoc Arcano recepto inter Gentes, ſed ſummo inter Principes, inuenimus, Pipinum Tertium, Primum verò Francorum Regem, Ducatum, Principatumque Brabantinorum tenuiſſe, reliquiſſeque Carolomanno filio, à quo translatum in ſucceſſores Carolingiæ familiæ. Vndè Scriptores in ſtemma Ducum enumerant (1) terdecim Reges Francorum, vſque ad Carolum Simplicem, ſiuè Lotharium, ſub quo extincta illius Status ætate ſecunda, & tertia renata eſt.

Quarè attenta Hiſtoriarum ſerie, libera præcipuè à temporaria aſſentatione, Brabantinarum Gentium, & Principum res non enarratur illa infallibilitate neceſſaria ad veritatem, cùm ob diſcrimina orta, bellorum internorum, & externorum cauſa, tàm prima ſub periodo, in qua à diuerſis Gentibus incuſsi Circuli Germanici, quàm in ſecunda ob bella, & diſcrimina inter Reges Gallorum, & Imperatores Romanos pullulantia, nec veri deſsignari poſsint limites Brabantinæ Ditionis, nec ſuorum Principum progreſſus, & ſucceſſiones; quapropter Scriptores circà id inconſtantia laborarunt. (2)

Veritas verò communi laudata aſſenſu eſt, quòd Ludouicus Pius Romanorum Imperator, Gallorum Rex, & Brabantinorum Dux, vltimo in elogio dominationem inter filios diuiſit, Lothario derelicta Germaniæ parte cum Imperio: Lotharius verò patris morem ſecutus, etiam Regnum Francorum, ad quod peruenerat deceſſu fratrum, inter ſuos filios diuiſit, data Lothario illa parte Francicæ Dominationis, quæ à Rege nomen ſortita, ex tunc Lotharingia dicta fuit, in cuius Circulo incluſum Brabantinum Territorium inuenimus, (3) datumque Lothario illo Arcano, vt con-

(1) Vvolph. Laz. *de Migrat. gẽt lib. 3 à fol 65.* Hat. *Annal. Brab à Pipin vſq; ad Loth.* Laur Veyerm. *Theatr. vit. human. litter. M verb. Magiſtratus, verſ. Brabantiæ Duces* Diuæus, *rer. Braban lib. 3 4 & 5.* Suer. *Annal. de Flan. lib. 18.* Pined. *Monarq. Eccleſ. part 3. lib. 17. c. 31. §. 4.* Chiffec. *vin. dic. Hiſpan. cap. 1 & 3.* Arnold. Barlãd. *Chrõ. Duc. Brab. cap 11.* Molan. *Milic. Sacr. ca. 12.*

(2) Marc. Anton. Sabellic. *Rapſod. Ænead. 8. lib. 7. Tanta* (loquitur de varia Brabantinorum Principum ſerie) *vbique Scriptorum laboratur inconſtãtia,* Diu. *rer. Brab. lib. 6.*

(3) Paul. Æmil. *in Carol. II. Sub quod tempus Lotharius Auguſtus Religione motus, ſeque Monachum profeſſus tribus filijs, Ludouico, quam antea dederat Italiam, Auguſti qua no men: Carolo Prouinciã, cum altera Burgundiarum: Lothario alteram attribuit: cum ea, quæ Auſtraſia fuerat antea, tunc Lotharingia pro Lothariana dici ab Rege ſuo cæpit,* Sygebber. *Chron. ann. 855.* Adõ. *atot. 6. ann. 841.* Guagin. *Hiſtor. Reg. Frãc. lib. 5. in Carol. Calu.* Hareus, *Annal. Brabãt. in Lotbar. II.* Diu. *rer. Brab. lib. 4.* Vvolphã. Laz. *de Migr. gent li 4. fol 84.* Mex. *Cæſar in Lotha. II.* Dauid Blõd. *Geneal. Franc. to. 2. Lotharingici Regni ortus, fol. 260.* Hier. Bruk. *corol. ſeu quæſt. corol. vlt.*

ſeruaretur illius manu nomen, memoria, familia, & agnatio Pipinorum, Brabantinaque Maieſtas, neque extingueretur Pariſiorum Regibus vnita.

Ex his euincitur inter Imperiales, Regioſque faſces, Ducales Brabantinos natiua virtute coalitos, quos, etſi manu leuatos Lotharij, mortui ſucceſsionis expertis, in terram impoſitos fuiſſe, notamus: Iure tamen attento, morte fratris Ludouico Imperatori (4) illos leuare, & fouere competebat: Sed Carolus Caluus Patruus Francorum Rex, calcato iure, manu violenta illum ſuſtulit; ex quo diuerſa, cruentaque bella nata, vario per quinque annos Marte coalita, vſque-quò anno D.CCC.LXX. fœdere inito inter Ludouicum, & Carolum, Lotharingiæ Circuli æqua lance diuiſi ſunt. Requieuit Lotharingia ſub diuiſione vitam agentibus nepote, & patruo, ſed his extinctis noua paſſa fuit diſcrimina, concupita abſoluta dominatione illius à Carolo Craſſo Francorum Rege, renuente illam remittere; Ludouico Balbo Imperatore aſſerente, illius dominium ei competere iure legitimo: pace verò inter hos Principes firmata, ſecundam diuiſionem paſſa fuit Lotharingia, quæ vſque ad Carolum Simplicem Regem Francorum poſſeſſa, diuiſibili qualitate, varia diſcrimina ſuſtinuit, tàm ab armis Imperij, quàm Regum potentia. Regnante Carolo anno D.CCCCI. Ludouicus Imperator, rupto fœdere, gentes in Francos mouit, totamque Lotharingiam ſubiugauit; ſed eo mortuo, Carolus Rex illam recuperauit, qui varia ſuſtinens bella interna, & externa anno D.CCCC.XXII. in Pace facta cum Henrico I. Imperio ſubmiſit Lotharingiam, & Brabantiam. (7)

(***)

(4) Paul. Æmil. *in Carol. II. Quorum ius morte Lotharij ad Fratrem Auguſtum veniſſet*, Meyer. *Annal. Flandr. lib. 2.*

(5) Idem Æmil. *in dict. Carol.* Hareus *in Carol. Calu.* Diu. *lib. 4.* Guagin. *dict. li. 5 ann. 987.* Lothariumque.

(6) Æmil. *in Ludouic. Balb.* Hareus, Diuæus.

(7) Paul. Æmil. *in Carol. ſimplic.* Diuæus, *rer. Braban. lib. 1. cap. 8.* Haræus, *in Carol. ſimplic.* Suer. *dict. lib. 18. Annal. Flandr. & lib. 3. fol. 64.* Molan. *Mlic. Sacr. c. 20. & ſeqq.*

TERTIA ÆTAS BRABANTINI DVcatus. Vers. III.

ETſi plaſmatum Brabantiæ Ducatum manu Lotharij III. Francorum Regis dicant aliqui; veritas rerum eſt, leuatum ſub Regno Caroli Simplicis, Imperioque Henrici I. Sed diuerſa ſub poſitione, qua coalitum ſub Lothario, & Othone I. Imperatore. Nam ſi attentè notatur illius rerum, inueniemus, quòd poſtquàm Carolus Simplex ceſſit Henrico I. Lotharingiam, & Brabantum anno DCCC.XXII. (1) regimen ſupremũ commendatũ precariò fuit Gileberto, illoque mortuo Henrico Imperatoris Othonis fratri; poſt Othoni Gileberti filio, aut nepoti, cuius defectu Conrado Sapienti, Brunonique vltimo Colonienſi Archiepiſcopo, qui ſub titulo Archiducis Lotharingiam ſuſcepit: quapropter à Scriptoribus, cùm commendatarij, non Duces proprietarij fuerint, (3) in ſtemma Ducum Brabantinorum non enumeratur Gilebertus, nec cæteri vſquead Brunonem, ſed Vicarij, aut Vicereges Imperatorum dicuntur. (2)

Sed quamuis ſub hac poſitione Brabantina fuerit Dominatio, ſeu regimen, variè verſata fuit illius Dignitatis, & Status res, animis Imperatorum Henrici, Conradi, & Othonis I. Regumque Gallicanorum in diuerſa tendentibus, vſquequò paciſcentibus Othone II. Imperatore, & Lothario Rege, datiſque Sacramentis, ſub Imperio Germanico, vniuerſa manſit Lotharingia, ſeu Brabantum, teſte Sygeberto (4) (quamuis non acquieſcat huic narrationi Dauid Blondellus, aſſerens, Othonem Lotharingiam in feudum accepiſſe à Lothario Rege Gallorum) cuius Dominationem Titulo Ducis honoratam ex munificentia Imperatoris, (6) votoque Regis (7) ſortitus fuit Carolus Lotharij (5) frater.

(1) Paul. Æmil. *in Ludouic. IV.* Molan. *Milic. Sacr. cap.* 30 31. & 32. & 35. Diu *rer. Brabant. lib.* 5. Suer. *Annal. Flandr. lib.* 18. Dauid Blondell. *Geneal. Frãc. tom.* 2. *fol.* 271.

(2) Dauid Blondell. *dict. tom.* 2. *fol.* 270.

(3) Aubert. Miræus, *Chron. Belgic. ann.* 929 Haræus, *Annal. Brab.* Vvolphan. Laz *de Migrat. gent. lib.* 3. Laur. Verſtinch. *Theatr. vit. human. litter. M. verb. Magiſtratus Stemas. Duc. Brab.* Pined. *Monarch. Eccleſ. dict. lib.* 17. *cap.* 31 *§* 4.

(4) Sygebert. *Chron. ann.* 980. *Otto Imperator, Lotharius, & Rex cõuenientes ſuper Carũ fluuium paciſcũtur, datis inuicẽ Sacramentis, & Rex Lotharius Lotharingiam abiurat.*

(5) Aubert. Miræus, *Chronic. Belg. ann.* 977. Paul. Æmil. *in Ludou. IV.* Guagin. *de Regn. Franc. lib.* 5. *in Lothar. Et Auſtraſia quidem,* Diu. *rer. Brab. in 1. c.* 3. *& lib.* 5. *&* 6. Har. *Annal. Brab. in Lotha.* III. *ann.* 977. Lypſ. *in Louan. lib.* 1. *cap.* 10. Suer. *Annal. Flandr. dict. lib.* 18. Vvolph. Laz *dict. lib.* 3. Pined. *dict. ca.* 31. *§* 4. Blondell. *dict. fol.* 270. Miræus, *Stemat.*

cap. 10 *& ſeqq.* Molan. *Milic. Sacr. c.* 38. Zvp. Hiat. Caſſan. *lib.* 1. *cap.* 16. *§ Brabantiam.*

(6) Paul. Æmil. *in Lothar. Ex Frãciaque Carolo Lotharij Fratris euocato Lotharingium Ducatũ tradit vt is beneficiariũ Cæſariũ iureiurãdo effectus,* Ioan. Lem. *nat. Frãc. lib.* 2. *c.* 2. *inteſt. lit. H.*

(7) Idem Æmil. *Mox vltro, citroque cõmeantibus Sanctis Viris ad colloquiũ cõgreſſi ſunt, Rex, Cæſarque arma poſita, in Lotharingiæ poſſeſſionem Carolus permanſit.*

Requieuit Brabantiæ Principatus ſub Carolo. (Extenſo limite, teſte Blondello: (*a*) *Tunc autem ei ab Imperatore Ducatus, id eſt præfectura, non dominium* (temporaria enim, & menti Gallicanorum conſona ſententia tantum) *totius inferioris Lotharingiæ permiſſus eſt, quæ plures ambitu Comitatus amplectebatur, Friſiæ ſcilicèt Occidentalis, Hollandiæ, Celandiæ, Geldriæ, Iuliaci, Cliuiæ, Limburgi, Montium, ſeu Caſtrillaci, Hanoniæ, poſtea dictum Lomenſem, ſeu Namuricum, Loſenſem, Cameracenſem, Louanienſem, & Bruxellenſem in Brabantico pago ſitum.*) Ab anno M.LXXIX. vſquè ad M.XCI. in quo diem ſuum obijt, ſuperſtite filio Othone, Dignitatis, & Status Brabantini ſucceſſore, qui Maieſtatem tenuit Brabantinam, annum vſquè ad M.VI. quo prole orbatus mortuus fuit, extincta illius obitu abſolutè Carolimanni, & Pipinorum maſculina ſtirpe, antiquorumque Brabantinorum Principum agnatione.

A morte Othonis diuerſa germinata fuerunt vota collimantia ad Dominium Brabantini Ducatus: Præcipuum fuiſſe inuenimus Henrici Imperatoris verſantis ad illud, eo quòd feudum Imperiale habebatur, ad quod inadmiſsibilis Gerberga defuncti Ducis ſoror, vxor Lamberti *filij.* & fratris Raginariorum Montenſium, quæ à ſucceſsione excludenda dicebatur ob ſexus qualitatem, & impotentiam; quarè illa reiecta, vt Godifredo filio, Brabantinus Status in feudum daretur ab Imperatore, Comes Arduenæ impetrauit. (*b*)

Sed cùm attenta ſucceſsionis natura, Ducatus ius ad Gerbergam devolutum eſſet, quæ tantùm excluſa habenda, ſi maſculi ex linea Carolina ſupereſſent; iniuſtitiæ indignitate motus Lambertus poſſeſsionem inuito Imperatore vxorio nomine tenuit, ad quam tuendam Raginerius frater, Baldericus Laodienſis Epiſcopus, & Balduinus Flandriæ Comes, fœderibus ſubnixis, arma pararunt. (8) Et quamuis Godifredus Novellus Dux ſuis, & Imperatorijs viribus in Brabantos irrupit, Lovanium obſidens, & claudens Lambertum, auxilio Principum fœderatorum, & virtute propria poſt varios conatus hoſtem, armaque Godifredi, & Hẽrici irrita, & irriſſa dimiſsit, firmato etiam ex tunc iure

bel-

(*a*) Dauid Blondell. *Genealog. Franc. Plenior aſſertio. fol.* 259.

(*b*) Diuæus, *rer. Brab. lib.* 6. Molan *cap.* 42. Haræus, *Annal. Brab. in Lãbert. & Gerberg.* Dauid Blondell. *Genealog. Franc. Plenior aſſertio fol.* 259.

(8) Sygebert. *Chron: ann.* 1012. Har. *Annal. Flandr. in Lamb.* Diu. *rer Braban. lib.* 6. Molan. *Milit. Sacr. cap.* 42.

belli, quòd natura, & ſanguine Gerbergæ competebat.

Ex hac Gerbergæ poſſeſsione inuenimus, aſſertores (9) Gallos adductos antiquorum Scriptorum (c) voto, vtque fœminino Reginæ ſexui aptitudinem ſuccedendi in Ducatu Brabentiæ quærerent, exaraſſe: (10) *Secundum præbet Gerberga filia ac Soror Otthonis, qui cùm abſque liberis anno 1005. interiſſet, eandem Gerbergam, ac Lambertum Montenſem eius virum in Brabantia ſucceſſorem habuit, ex quibus ad Henricum Seniorem eorum filium, & per ipſum ad poſteros Comitatus ille tranſmiſſus eſt.*

Deducentes antè Imperium Philippi Secundi, Conſtitutionemque latam anno M.CCIV. in fœminarum honorem, apertam fuiſſe portam ſucceſsionis ad Ducatum Brabantiæ; ex quo Regina Chriſtianiſsima ob qualitatem fœmeninam, expertem non habendam ſucceſsionis, immò vt legitimam verſandam illius perſonam, ad hoc vt iuris Devolutiui diſpoſitio in ea legitimè exequatur.

In hanc exemplaris, & mentis ſententiam, inque vindictam iniuriæ irrogatæ iuri Diuino, Naturali, Gentium, & Publico, collata fœminino ſexui prælatione, obliterata maſculini præeminentia, faſces, iuriſque ſecurim aſſumpſit Doctiſsimus Petrus Stokmanus ſub his verbis: (11)

„ *Tranſeamus nunc ad alterum exemplum de Gerberga ſuc-*
„ *cedente in Ducatum Brabantiæ fratri ſuo Otthoni, quòd non*
„ *minoribus ſcatet erroribus, atque adeò gerris meris. Quid*
„ *enim? ſucceſsione Gerberga fratri in Ducatum, qui ducentis*
„ *demum annis poſt in mundum prodijt? Addit Auctor Obſerva-*
„ *tionum in prædeceſſoribus Gerbergæ, & Otthonis vtrumque*
„ *Ducatum Lotharingiæ ſimul, & Brabantiæ aliquo tempore*
„ *concurriſſe, his verbis fol. 19.* eorum prædeceſſores *Ot-*
„ *thonis, & Gerbergæ*, Lotharingiæ ſimul ac Brabantiæ
„ Duces extiterunt, *licèt ipſi titulum tantum Comitis aliquo*
„ *tempore aſſumpſerint, atque alia quædam eiuſdem commatis ad-*
„ *iungit, quæ nugæ ſunt, & ſomnia. Dicamus breuiter, quod res*
„ *eſt. Gerbergam ſucceſsiſſe fratri ſuo Otthoni Hiſtorici anti-*
„ *quioris ſæculi vno ore conſentiunt, ſed in bonis eius allodiali-*
„ *bus, & proprijs: habuit enim Ottho duplicis generis bona, ſcili-*

„ *cèt*

(9) De quo vidend. Iacob. Alexand. Feneu. *veritas vindicat. par. 3. fol. 222.*

(c) Laté Dauid Blondell. *Genealog. Franc. Plenior aſſert. fol. 298.*

(10) Obſeru. *de Regin. Chriſtian ius in Brab. tract. 1. fol 13. Secundùm præbet Gerberga Caroli filia.*

(11) Petr. Stokman. *par. 2. de iur. Devolut. cap. 1 a num. 6.*

„ cèt Lotharingiæ Ducatum, & partem aliquam ditionis Bra-
„ banticæ liberam, seu allodialem; Ducatu Lotharingiæ tanquã
„ feudo masculino Imperij Germanici ipsam excluſam fuisse, His-
„ torici rursùm asseuerant, sed Ditionem, seu Comitatum Lo-
„ vanienſem, qui complectebatur Louanium, Bruxellam, Niuel-
„ lam, Vilvordiam, cùm Fura, ac Sonia-Sylua retinuit, atque in
„ dotem dedit marito ſuo Lamberto, eoque nomine ſe Comitem
„ Louanienſem, & ſubindè Comitem in Brabantia indigetauit,
„ pro qua ditione tuenda etiam bellum ſuſtinere aduerſùs Impe-
„ ratorem Henricum ſanctum coactus eſt, eo effectu, vt ipſe poſ-
„ ſeſſor manſerit.

„ Alias quaſdam Regiones, fundos, & poſſeſsiones in ſolo Bra-
„ bantico hinc indè paulatim Duces Lotharingiæ acquiſiuerunt,
„ & poſſederunt, quæ tamen titulum Ducis Brabantiæ illis per
„ ſe non attulerunt, donec numerus terrarum acquiſitarum auc-
„ tus dignus cenſeretur hac illuſtri dignitate, & titulo anno
„ 1203.

„ Nihil hic eſt, quod cauſam Auctoris adiuuare queat: agimus
„ enim hic de Ducatu Brabantiæ, ſeu de ſuprema, & hæredita-
„ ria Brabantiæ poteſtate, quomodò ea per ſucceſsionem Princi-
„ pibus delata ſit, & vtrùm filiæ, deficientibus maſculis, ad eam-
„ dem admiſſæ olim fuerint, qua de re nihil antiquitas, quæ ſupe
„ ret quatuor ſæcula, ſuggerere poteſt, cùm titulus Ducatus poſ-
„ terior ſit iſta antiquitate.

„ Sed non ſatis eſt hæc à nobis dici, probanda ſunt, & confir-
„ manda ex Hiſtoricis, & Authoribus fidedignis.

„ In primis Edmundus Dinterus rerum Brabanticarũ Hiſ-
„ toriographus Philippo Bono, Burgundiæ, &c Brabantiæ Du-
„ ci, tribuſque eius deceſſoribus à ſecretis, in Chronico ſuo ante
„ annos ducentos exarato: cuius authenticum, ſeu originale par-
„ gameno deſcriptum in manibus meis nunc eſt, ſcribit lib. 4. cap.
„ 2. Gerbergam Lamberto Comiti Louanienſi in dotem attuliſſe
„ Dominium Comitatus Brabantiæ, & Bruxellæ tan-
„ quam verùm Allodium, quo priuari non poterat.

„ Deindè Author magni Chronici Belgici, ſic habet lib. 4. in
„ Prolegom. pag. 90. mortuo Otthone ſine Sobole Gerberga So-
„ ror eius, quia fœmina fuit Ducatũ Lotharingiæ ami
„ ſit, feudum ſcilicèt Imperij, quòd iure Natalium eius proprium
„ fuiſſet ablato fœminini ſexus impedimento. Quæ loca etiam re-
„ fert Clariſsimus Chifletius in vindiciis Hiſpanicis.

„ Qui-

„ *Quibus accedat fidiſsimus Scriptor, & integerrimus Ioan-*
„ *nes Molanus cap. 42. militiæ ſacræ Ducum Brabantiæ*: Mor-
„ tuo Otthone ſine liberis, Lambertus Maritus Ger-
„ bergæ ampliſsimum diſtrictum, Comitatum Loua-
„ nienſem, & Bruxellenſem, invito ſancto Henrico Im-
„ peratore, multorum potentiſsimorum Principum
„ ſanguine, affinitate, atque fœderibus ſubnixus ſibi re-
„ tinuit, iure hæreditario ex parte vxoris ſuæ Gerber-
„ gæ.

„ *Deinde Diuæus lib. 6. rerum Brabanticarum, inter liberos*
„ *Caroli his verbis Gerbergam depingens*: Gerbergam, *inquit*,
„ Lamberto Montenſi nuptam, qui vxorio iure poſt ſo-
„ ceri mortem Lovanienſem Comitatum obtinuit, qui
„ Lovanium, Bruxellam, Nivellam, Vilvordiam cum
„ Fura, ac Sonia-Sylua complectebatur.

„ *Illius porrò abnormis hallucinationis, quàm accuſamus, cau-*
„ *ſa eſt, quòd veteres Ducatus, & Comitatus cum nouis confude-*
„ *rint, & permiſcuerint etiam viri eruditi, attribuendo veteri-*
„ *bus, quæ conſpexerunt in nouis, puta perpetuitatem tituli, ſuc-*
„ *ceſsionem, ſupremitatem.*

„ *Sed opportuit diſtinguere duplicis generis Ducatus, & du-*
„ *plicis generis Comitatus: Ducatus, & Comitatus antiqui cir-*
„ *ca tempora Pipini ſenioris, & aliquot ſæculis poſt, mera fue-*
„ *runt officia temporaria per mortem, & per revocationem expi-*
„ *rantia: Novi verò Ducatus, & Comitatus tranſierũt in firmos*
„ *titulos, nec morte, nec reuocatione expirantes, idque primùm*
„ *circa tempora Hugonis Capeti, vt videre eſt apud* Dadinum
„ dicto loco, Loyſeau, & alios Franciæ Scriptores. *At-*
„ *que hinc intelligi poteſt, quid ſibi velit iſta periodus, quæ ex Din-*
„ *tero relata eſt, qua Gerberga* Dominium Comitatus Bra-
„ bantiæ, & Bruxellæ in dotem adfert, *vbi* Dominium
„ Comitatus *non aliud ſignificat, quàm Comitatum inſtar pa-*
„ *trimonij iam acquiſitum, ſecundùm vſum generalem, qui priore*
„ *ante Gerbergam ſæculo invaluerat.*

„ *Quòd verò Comes Brabantiæ dicitur, non Louanienſis, in-*
„ *dè eſt, quòd Louanium Vrbs primaria eſſet Brabantiæ, cuius*
„ *ratione ſe Comitem Brabantiæ dici poſſe exiſtimabat, vndè*
„ *promiſcuè nunc Louanij, nunc Brabantiæ Comes, ac etiam in*
„ *Brabantia Comes vocabatur, vti latius videre eſt apud But-*
„ kenum in Trophæis Brab. & probationibus.

„ *Illud eſt quod potiſsimum volumus, non potuiſſe anno* 1000.
„ *Gerbergam Fratri ſuo ſuccedere in Ducatu Brabantiæ, qui*
„ *nondum in rerum natura extabat, cùm nondum coaluiſſent in*
„ *vnum ditiones illæ, quæ corpus Brabantiæ deindè conſtituerunt,*
„ *& ex quibus partibus hodiè conſtat.*
„ *Si opponat aliquis Comites loco Ducum poſſe intelligi, ſcili-*
„ *cèt quibus firmus Comitatus titulus acquiſitus eſt, atque adeò*
„ *mutationem eſſe nominum, non rerum, quaſi diceret, ſi non ſuc-*
„ *ceſsit Gerberga in Ducatum, ſucceſsit in firmum Comitatum,*
„ *& vim argumenti in vtroque parem eſſe.*
„ *Reſpondebitur, cùm inter Ducatum, & Comitatum Bra-*
„ *bantiæ plurimùm interſit, tùm dignitate, & ſplendore, tùm la-*
„ *titudine finium, & numero Vrbium muris cinctarum, quas om-*
„ *ninò continet viginti ſex, Comitatus verò antiquus dumtaxat*
„ *quinque, non poteſt procedere ratiocinatio ab eò, quod minus eſt*
„ *ad id, quod maius eſt, & difficiliùs. Videat æquus rerum æſti-*
„ *mator, quàm nihil verum ſit in iſta deductione Obſervatoris.*

Sed fixus virtute natiuæ puritatis, aperto Marte, non ſuppreſſo nomine, tertiò arma tentauit Stokmanus, repreſsitque Gallicanam audaciam ſequenti prolata ſententia. (a)

(a) Petr. Stokman. *de iur. Devolut. par. 3. ca. 1. num. 7. fol. 23.*

„ *Hactenus de Beggæ ſucceſsione in Principatum Braban-*
„ *tiæ, quæ nulla eſt, & imaginaria. Plus verò aliquid auxilij ſe*
„ *expectare dicit Obſeruator ab altero exemplo de Gerbergæ ſuc-*
„ *ceſsione, vbi ait:* Mais quand je n'aurois pas bien reuſsi
„ dans ce premier exemple, comment pouvez vous
„ eſchapper de celuy de Gerberge? *Quod exemplum tamẽ,*
„ *ſi benè hypotheſis facti, & ſpecies cauſæ ponatur, ſua ſponte ruit.*
„ *Manendum igitur eſt in terminis.*
„ *Imperator Philippus concedit Duci Brabantiæ,* vt filiæ
„ ſuæ, ſi maſculum hæredem nõ habuerit, in feudis ſuis
„ liberè ei, tanquam maſculi, ſuccedant.
„ *Perſuadere tentat Obſeruator eam Conſtitutionem non poſ-*
„ *ſe intelligi ſcriptam eſſe Brabantiæ, ex eo quòd iam anteà in*
„ *Regione iſta filiæ ſucceſſerint, quod vt evincat duobus exemplis*
„ *vtitur, primo Beggæ, quòd iam exploſum eſt, & altero Gerber-*
„ *gæ, quæ Fratri ſuo ſucceſsit. Verùm non animadvertit, aut ſe*
„ *videre diſsimulat Gerbergam non in* Feudis, *à quibus reiecta*
„ *fuit, ſed in* Allodijs *dumtaxat (vti Hiſtorici priori in ſcripto*
„ *relati diſsertè dicũt) Fratri ſuo ſucceſsiſſe. Quid enim aliud ſibi*

„ vo-

„ *volunt hæc verba Dinteri*: Gerberga Lamberto Comi-
„ ti Lovanienſi in dotem attulit Dominium Comitatus
„ Brabantiæ, & Bruxellæ, tanquam verum Allodium,
„ quo priuari non poterat? *Ex quibus verbis Obſeruator*
„ *poſtremam partem reticuit, vt Lectori ſuo fucum faceret.*
„ *Et quid illa Authoris magni Chronici Belgici ſignificant,*
„ *mortuo Othone ſine ſobole* Gerberga Soror eius, quia fœ
„ mina fuit, Ducatum Lotharingiæ amiſsit? *Vbi Ger-*
„ *berga feudo ſpoliatur, & de Allodio diſponit? Ex his nunc vi-*
„ *deat Obſervator, quàm malè contexta ſit ſutela eius, dùm ſine*
„ *diſtinctione* Feudorum *ab* Allodijs, *generatim ſermocina-*
„ *tur, & velut aërem verberat. Conſtat fœminas æquè ac mares*
„ *in Allodialibus bonis tunc ſucceſsiſſe, & etiam num ſuccedere,*
„ *à feudis verò, eorumque ſucceſsione regulariter excludi: priùs*
„ *neque dedit, neque abſtulit Imperator. poſteriùs ſic moderatus*
„ *eſt, vt ſuccedere poſsint filia deficientibus maſculis, idque ge-*
„ *neratim, tàm in Brabantia, quàm in Lotharingia, vbi antè in*
„ *feudis nunquam ſucceſſerant. Vel ſi in contrarium adhuc per-*
„ *tendere velit Obſervator, non tali auxilio opus eſt, & alia exè-*
„ *pla conquirenda ſunt, in quibus diſtinguat ſpecies iſtas bono-*
„ *rum, & aliter ratiocinetur de* Feudis, *aliter de* Allodijs,
„ *quæ conſtat ſibi invicem eſſe propè oppoſita, vt Authores iuris*
„ *feudalis loquuntur. Sed quod anteà quoquè dixi, non videtur*
„ *Obſervator ſtudijs iuris ſatis eſſe initiatus, vt myſteria iſta*
„ *tractet, in quibus tam turpes lapſus facit.*

Mens enim, totuſque ſcopus Stokmani collimauit ad deſsignandam contentionem (ſi qua ſit) non trutinandam ſecundùm regulas ab Scriptoribus Gallicanis productas. Sed attento Statu Dignitatis, Ducatus Brabantiæ, tempore mortis Regis noſtri Magni Philippi, anque ſucceſsio competere poſsit filiæ, excluſo fratre filio maſculo? Et quamuis ex late ab eo exaratis, victoriam pro Rege noſtro Carolo decãtare poſſemus: adhuc tamen aſſerere firma fronte audemus, attenta natiua qualitate Ducatus Brabantiæ, iure Supremo Brabantino, Belgico, Germanico, Gallicanoque, ad cuius exemplar componitur Orbis ſucceſsionum: (12) Morte Othonis, Gerbergæ ſorori competijſſe Brabantiam, excluſo priuato, conſuetudinarioque iure inter Brabãtinos tunc vigente, ſi fuerit, quod negamus.

(12) Vide infrà §. 3. à num. 29. & 30.

Antequàm verò ingrediamur in probationem noſtræ ſententiæ, notandum eſt, quòd ſeriò omittimus variè diſcuſſa per temporarios Scriptores; Num Lovanienſis Comitatus Lamberti Montenſis patrimonium fuerit diſcretum à Brabantina Dominatione; num ei vxorio Gerbergæ iure competierit, an verò Gerberga annoſior fuerit filia Caroli Ducis, an Etmengarda Namurcenſis Comitis vxor?

Silentio tamen præterire non poſſumus, quòd cùm ſub ſceptro Regis Galliarũ Ludouici XIII. latè ſcriptũ ſit ad excluſionem abſolutã Gerbergæ, eam nec Ducisſam fuiſſe Brabantiæ dixerunt, nec hæredem, nec ſucceſſorem Othonis fratris: Nunc, quia ſuæ cupiditatis intereſt, aſſerunt Nouatores, vt fratris hæredem ſucceſsiſſe in Brabanto ſub titulo Comitiſſæ, quo ornata fuit Brabantia, vſque ad Godifredum Barbatum, quem prænotarunt Titulo Honoris Ducis Brabantiæ (14) decoratum.

His prænotatis, diſcutiamus natiuã qualitatem Status Brabantini ſub Gerberga, an indiuiduitatem realem ſuſtineret, taliter quòd ad Primogenitum abſolutè cõpeteret, an in eo admiſsibilis fuiſſet Devolutiui iuris qualitas diuidua.

Ad quod dignoſcendum, notandum eſt, variè actum per modernos Scriptores circà cognitionem Territorij, ſeu Circuli Brabantini, adductos authoritate monumentorum priuatorum, ſeu librorum manuſcriptorum tantùm, quorum fides laudatur potiùs ex libidine priuata, quàm ex cõmuni voto. Quarè credimus, Brabãtiæ Circulum (cùm in ſuperiorẽ, & inferiorẽ diuiſus notetur ab Haræo) (25) cõceſſum Carolo volũtate Imperatoris, & Regis Galliarum, trãſmiſſumque fuiſſe indiuiduũ Othoni Gerbergæ fratri, teſte Blondello, (16) & amplexum Comitatus, *Friſiæ ſcilicèt Occidentalis, Hollandiæ, Celandiæ, Geldriæ, Iuliaci, Cliuiæ, Limburgi, Lomerienſem, Namuricũ, Loſſenſem, Cameracẽſem, Louaniẽſem, & Bruxellenſem in Brabantino pago ſitum*; quos à patre indiuidua qualitate gaudentes recepit, & tranſtulit ſorori. Quòd verò defuncto Othone, Lãbertus vxorio iure egit (17) de occupanda Brabãtini Status Dominatione: ac quòd

adim-

(13) Chilifec. *vin. Hiſpan. lumen. Geneal. lumen* 13 *& Lotharing. maſculin cap.* 1. Iacob. Alexandr. *Tenuer. verit. vind. par.* 3. Dauid Blond. *Geneal. Franc. tom.* 2. *à fol.* 258. Volphang. Laz. *de Migr. gent. lib* 3. *fol.* 82. Diu. *rer. Brab. lib.* 6 Franc. Zyp. *Hiſt. Caſan. li.* 1. *cap.* 16 *§ Brabantiã.*

(14) Dict. Obſeru. *de Regin. Chriſtian. ius in Brab. par.* 1. *fol.* 14. *Gerberga, atque ipſius poſteri ad Principatus Brabantici ſucceſsionẽ peruenerunt, cum hoc tãtũ diſcrimine, vt quamvis eorum prædeceſſores Lotharingiæ ſimul ac Brabãtiæ Duces extiterint Ipſi tantummodo Comitum Brabantiæ Titulũ aßumpſerint, donec Godifredus, qui dictus eſt Barbatus, ex eadẽ Gerberga deſcendens, viam quãdam nactus eſt, qua tandẽ Lotharingiæ Ducatum, ann.* 1107. *recuperauit.*

(15) Har. *Prolog. cap.* 5. Diu. *lib.* 7.

(16) Dauid Blondell. *Geneal. Franc. Plenior. aßertio, tom.* 2. *fol.* 259.

(17) Lypſ. *Louan. lib.* 1. *cap.* 11.

adimplere nequiuit toto in Circulo, in quo Maiestas Othonis extẽla fuerat, verũ est, impedita nãque possessio fuit manu, & potentia illorũ, quibus morte Othonis Status Brabantinus cõcessus fuerat. Sed cùm Gerbergæ iura sanguine, & natura firmarentur, legitimaque iusta haberentur, expressis, seu oblitis his, quibus Imperatores inuestierant, stemma Brabantinum à Gerberga efformant (18) Scriptores, illamque Dominam directam paternalis stàtus designant: Asserente Chliphecio, (19) iniustè nec tantum ab Imperatoribus repulsam à Ducatu Brabantino, sed tyrannicè à Hugone Capeto à Regno excluſam Gallicano.

In hanc Chliphecij sententiam, contràque legitima Gerbergæ iura, latè decantarunt Gallicani Scriptores. Asserentes alij, quòd etsi Gerbergæ Allodialia aliqua bona in Brabantia morte parentis, & fratris obvenissent, non verò Feudalia, nec Domanialia: aliqua verò ab ea possessa vi magis fuerunt, quàm legitimo iure. (20) Alij, quòd Ducatus Brabantiæ Feudum dici non potuit, nec sic censeri, vt in eo Gerberga succesisse dicatur, cùm tunc tẽporis nulla Feudorũ mẽtio fuerit, nec in Romano, aut consuetudinario illarum Gentium iure.

Sed etsi ingeniosa machinatione suam mentem decorent, non tamen firmitate legitima, nec veritate necessaria iuris, ac rei, cùm purum putum sit, tàm attenta Historia illius sæculi, quàm iure communi consuetudinario, vigente anno M.V. quo mortuus fuit Otho Dux; quòd Gerbergæ, vi succesionis indiuiduæ, trãslata fuerunt Territoria, Domania, Pagi, Ditionesque vacantia illius morte, eique delata Caroli Patris morte.

In cuius sententiæ comprobationem reminiscì oportet, quæ num. 3. relata sunt; scilicèt, quòd Brabantiæ Ducatus ab Imperatore Othone II. donatus fuit in perpetuum Carolo, (21) (cui donationi assensit Lotharius Gallorum Rex, fraterque Ducis) cum Maiestate, honore, ac supremitate illa, qua in manu Imperatoris Lotharij requieuerat. (22) Quòd, vt diximus,

(18) Har. *Annal. Brab. in Lambert & Gerber.* Diu. *rer Braban. lib. 6.* Laur. Beyerl. *Theatr. ant. hum litt. M. verb. Magstratus*, Suer. *Annal. Flandr. dict. lib. 18.* Pined *Monar. Eccles. par. 3 li. 17. c. 31.* Lypl. Louan. *dict. lib. 1. cap. 13.*

(19) Molan. *Milic. Sacr. cap. 42. Iure hæreditario ex parte suæ Gerbergæ*, Diu. *lib. 6. Porrò Ottone Duce, post quatuordecim annos defuncto, sine liberis, cùm Ducatus succesionis iure ad Lambertum devolutus esset*, Haræus, *Annal. Brab. in Prologom art 3. Deinde trã. sactum fuisse, vt seposita hostilitate Comites Louanienses in sua auita possessione quieti agerent*, Chlitec. *vind. Hispan. cap. 4.*

(20) Iacob. Alexandr. *verit. vind. par. 3. fol. 222.* Dauid Blondell. *Genealog. Fran. tom. 2. fol. 259. & 260. Quòd Lotharingiæ Ducatũ, & feudũ vocas, quo tẽpore (necdũ inuento feudi nomine) feudorum mentio nulla fuit, & Imperij (Romani scilicèt) feudum fuisse somnias.*

(21) Sygebert. *Chron. ann. 977.* Har. *Annal. Flandr. in Lothar.* Diu. *lib. 6.* Æmil. *in Lothar.* Suer. *Annal. Flãd. li. 3.*

(22) Suer. *Annal. Flãr dict. lib 3. fol. 64. Honròle el Cesar con todas las preeminencias, y superioridades, que solia tener en esta Region el Emperador Lotario. Despues del repartimiento hecho con sus hermanos; de suerte, que el Duque fue entonces Soberano en las tierras, que son propriamente de su Ducado.*

hæc donatio ab ipſa formationis origine recepit perpetuitatis naturam, tàm in Dignitate, quàm in bonis, quibus ornata, & decorata manſit in Carolo, & Othone, in dubium habendum: Cùm illa ætate (quidquid decantent Gallicani Scriptores, ſubque Imperio Othonis II. aque ſceptro Othonis I.) Dignitates Regales in ſe perpetuò habebantur, antiquata, ſeu extincta in eis qualitate temporali. (23)

Et quamvis in tantæ mentis tutamen magna, & plura ſint apud Scriptores, quibus vti poſſemus ad repulſam obiectarum machinationum, adque firmandam qualitatem, & naturam perpetuam, indiuiduam, ſucceſsiuam Ducatus Brabantiæ, ac quod illa recepta iam fuerat inter Europeos; alijs omiſsis, cincti ad id ingredimur exemplis recolitis, intrà propria contentionis caſtra. Antè enim quàm in Carolo Duce ortum teneret perpetuitas ſucceſsiua realis, tàm in Dignitate, quàm bonis, indiuiduitate ſucceſsiua ornabatur Comitatus Flandriæ in manu Balduini Comitis. Regnante in Gallis Ludouico Balbo. (24) Ducatus Normandiæ perpetuò pro ſe, & eius ſucceſſoribus donatus fuit Rolono Duci Thuringiæ, & Friſiæ Ducatus perpetuos illa in periodo inuenimus, ſicuti & Hollandiæ conceſſum Roberto Friſonio. (25) Nec in alijs immorandum, cùm inveniamus manu Imperatorum quamplures Dignitates plaſmatas illa ætate in Circulo Germanico. Quo iure attento, euincitur temporariè dixiſſe, ſomniaſſeque dicentem, Gerbergæ ætate Dignitates Regales Feudales non fuiſſe, vt exindè deducatur Brabantiæ Ducatum, nec perpetuum, nec ſucceſſiuum.

Somniaſſe enim, fatemur aſſerentes periodo illa, in qua diuiſum notamus Brabantinum Circulum inter Ludouicum Imperatorem, & Carolum Caluum (diuiſione illa, de qua latè Haræus) (26) Dignitates Regales temporales fuiſſe inter Gallos: Cùm hæc aſſertio contraria menti, & ſententiæ ſit Petri Gregorij, (27) & dicentium Longobardicum ius, ſeu conſuetudinem viuendi iure Longobardico, receptam fuiſſe inter Francos ab illo tempore; ex quo Imperialis, & Regia

(23) Renat. Chop. *Doman. Franc. lib. 1. tit 6. n. 16.* Bodin. *de Republ. lib. 3. ca. 5.* Petr. Greg. *lib. 6. syntagm cap. 7. à n. 17.* Andr. Kin Ken. *comment. in ius & priuil. Saxon. verb. Ducti Saxoniæ, ca. 4.* Thob. Paurmeiſt. *de iuriſd. Imper. Roman. lib 2. c. 11 num. 9.*

(24) Guagin. *de Reg. Franc. lib. 4. in Ludouic. Balb* Suet *Annal. de Flandr. lib. 2. fol 30. & 32.* Mireus, *Annal. Flandr. lib. 2. ann. 863.*

(25) Mireus, *Annal. Flandr. in Balduin. dict. ann. 863.*

(26) Haræus, *Prologom. Annal. Braban. cap. 4.*

(27) Petr. Greg. *dict. lib 6 cap 7. num. 21.* ex Aenan *li. 2. rer. Germ. Deligebant autem Ducem ex Nobili familia, ſic Boieris Algilolphir. gorum antiqua gens diù Duces dedit. Hoc autem Priuilegium habebat ea familia (nota feudum à priſcis Francorum Regibus.*

Maiestas decorauit candorem (28) liliorum Gallicanorum. Quare notarunt, (29) sub sceptro Caroli Calui perpetuitatem recepisse Dignitates Regales: manu verò Hugonis Capeti, absolute inter Gallos illam qualitatem immutabiliter retinuisse, & transmisisse in posterum.

Ex quo fatendum, Brabantiæ Ducatum Carolo I. Duci concessum, perpetuum, indiuiduum, successiuumque fuisse, competentemque iure legitimo filijs, & successoribus suis, ob id ad Gerbergam translatū morte fratris.

Credamus verò contentionem nostram ex sententia dicentium, Brabantiæ Ducatum Allodialem fuisse, concessumque Imperatoris munificentia Carolo Lotharij Regis fratri, ad illum remouendum à fraternali amore, & auxilio; vel ab ipso Rege, vt illum contineret, semoueretque à suo Regno imminentia Ciuilia bella. (30) Vtroque enim in casu, ad Gerbergam finiam morte fratris Othonis translatum dicendum, cùm si, vt voluerunt Gallicani Assertores, illa in periodo nõ erat efformatum, nec laudatum Feudorum ius, seu cõsuetudo; necesse fatendum, successionem bonorum terminandam attento iure communi ex legibus Salicis, Ripuarijs, seu Thuringijs, sub quibus agebantur omnes res Brabantinorum, (31) ac Gallo-Germanorum. His enim attentis, illorumve coactiua vi, ad Gerbergam morte fratris translatum Brabantinum Ducatum firmiter asserendum censemus; cùm nullus masculus esset in toto Orbis Circulo tunc ex Pipina, ac Carolina stirpe, qui ob sexus prærogatiuam Gerbergæ præferretur, cuius concursu semouenda esset à Dignitate, & bonis fœmina, aut illius successores, attenta serie legum (vt diximus) Salicarum, & Ripuariarum Constituentium, vt ad successionem bonorum familiarium fœminæ filiæ, (32) sorores, (33) aut amitæ, cæteræque ex progenie absolutè admittantur, hæreditatesque de lancea transeant ad fusum, si masculina generatio extincta sit,

Huius iuris vi, notant Scribentes, iure vxorio suspensa manu, & potentia Imperatorum, Lambertum

(28) Renat. Chopin. *ad ll. And. lib* 1. *tit.* 1. *num.* 1.

(29) DD. Adducti, *n.* 23. *& §* 1. *à num.* 42.

(30) Paul. Æmil. & Sygebert. *adducti à num.* 4.

(31) Renat. Chopin. *Doman. Franc li.* 1. *tit.* 6. *num.* 15. Ioan Lynn. *not. Franc. lib* 1. *cap.* 8. *in testim. litter. T. & sequentib.*

(32) Leges Salica, *tit.* 32. *De allod. leg. Ripuar. tit.* 58. *de al. od. l.* 4. *Sed dum virilis sexus extiterit, fœmina in hæreditatem auiaticam non succedat. De legibus Anglorum, tit.* 7. *de allod. §.* 1. *Hæreditatem defuncti filius, non filia suscipiat, si filium non habuit, qui defunctus est, ad filiam pecunia, & mancipia; terrâ verò ad proximum paternæ generationis consanguineum pertineat.* Et *§.* 7. *Si nec filium, nec filiam habuerit, sororem verò habuerit, sorori pecuniam, & mancipia, proximo vero paterni generis, terram relinquat, vsque ad quintam generationem, paterna generatio succedat, §.* 8. *Post quintam autem filia ex toto siuè de patris, siue matris parte, in hæreditate succedat.*

Et tunc demum, hæreditas ad fusum à lancea transeat.

(33) *Leg Anglor. dict. tit.* 7. *§* 2.

Ger-

Gerbergæ maritum Brabantinum Statum poſſediſſe, tranſtuliſſeque in Henricum filium, à quo varias per ſucceſsiones tranſmiſſus, vſque ad Henricum III. Mortuo enim Henrico, filijs maſculis orbato, ſuperſtitibus tamen filiabus tribus fœminis, attenta iuris Salici, ac Ripuarij virtute, ſemotæ fuerunt ob ſexus imbecillitatem, & qualitatem à paterna hæreditate, ac ſucceſsione; inque apicem Dignitatis eleuatus fuit, prælatus nepotibus Godifredus patruus, Henrici defuncti frater, vtque regiminis habenas manu teneret propria, euocatus fuit à Syria, cùm mortis fratris tempore ageret in bello Sacro ſub auſpicijs Magni Godifredi Bullonis: Credito, donec de eo certiora adferrentur, communi Brabantinorum decreto, regimine publicè Adilæ Matri ſuæ: (a) Adveniente verò, ſuarum Gentium placito, Dignitatem, iuramentum fidelitatis, homagiaque ſuſcepit (34) ſub titulo, & nomine Godifredi Barbati, reiectis filiabus vltimi Ducis à Dignitate, & bonis. (35)

Hæc Godifredi eleuatio ad Ducatum Brabantiæ, eliminat omnes Gallicanorum conatus inuentos, & temporariè emiſſos in Reginæ Chriſtianiſsimæ vtilitatem, vtque legitimè fulciri non poſsit ſomniatum ius, aut conſuetudo Devolutiua, & pariter Regis noſtri Caroli iuſtitiam ordinat: cùm ſi Devolutiuæ conſtitutioni in Dignitate, & bonis, quibus decorata Brabantia, locus eſſet, non patruus Godifredus fratri ſuccederet, filiabus eieratis, ſed illæ patruo excluſo.

Non enim conſecutione auitæ, & paternæ Dominationis immemor fuit Godifredus lati limitis, quo natiua origine protendebatur Brabantia inter Rhenum, & Schaldim, (b) anxiè enim premebatur, ex eo quod ab alijs tenerentur Domania Brabantinæ Maieſtatis, obliterato ſanguinis. Et naturæ iure; quarè ſe obligauit barbam non ponere, donec totius Ducatus diu debiti compos eſſet; ex quo nomen, & titulum meruit Godifredi Barbati. (36)

Varia, cruentaque bella nata, & coalita ex Imperatorum, & Regum Gallicanorum dominandi libidine, quibus valdè conturbata fuit Europa: Diuerſa

inde

(34) Franc. Haræus, *Annal. Braban. in Godofred. Barb. ann.* 1096. Lypſ. *in Louan. lib.* 1. *cap.* 11.

(a) Lypſ. Louan. *lib.* 1. *cap.* 11.

(35) Molan. *Milic. Sacr. cap.* 55. *Peremptо Tornaci in armorum Ludo, anno MXCVI. Henrico Comite, & Aduocato Brabantenſi, ſucceſsit ei filiabus Fratris defuncti excluſis, in Comitatu eius Frater Godifredus de Louanio dictus,* Aubert. Mireo, *Chron. Belgic. ann.* 1095, Infra §. 2. *nu.* 39.

(b) Lypſ. Louan. *dict. lib.* 1. *cap.* 8.

(36) Lypſ. Louan. *dict. cap.* 11 Haræus *Annal. Brab in Godif Barbat. ann.* 1096. Barl. *Chronic. Ducat. Brab. cap.* 28.

inde orta diſcrimina Principum, & Dynaſtarum in diuerſa agentium: Aulicorum etiam cupiditas, Imperatorum, & Regum voluntates rapientium, induxit, vt vi magis, quàm legitimo iure Brabantinæ Dominationis, Poteſtatis, & Imperij inveſtitura extrà proprios ſanguinis lares conferretur (Comitibus enim Ardenenſibus, Godifredijſque, vt ſuprà notamus) eſſetque centenario annorum curriculo poſſeſſa magna Brabantini Circuli pars, ac detenta manu illegitimorum Dominorum. Tenente verò Imperium Henrico IV. cognoſcente legitimorum Dominorum iura, ac præcipuè deſiderante Imperij tranquillitatem, & inteſtinorum bellorum finem, ad quem collimare non poterat, ni Brabantia reſtituta Sanguini, Familiæque Carolinæ; fœdere inito, Godifredo Barbato reſtituit Brabantiam, Lotharingiaque, quæ iure poſtliminij, tãquam Gerbergæ nepoti, poſt centum annos propriæ, & natiuæ Maieſtatis Dominio (37) reſtituta fuit.

Ab his temporibus, à que Godifredi ætate Dominatio Brabantini Ducatus in claſſe Circulorum Germanorum numerata fuit. Sed, etſi Imperialis Dignitatis infulas tenuit, clientelarique iure aliqua ex parte Imperium recognoſceret, (40) electoraleque votum (38) ad ſummam Imperij Maieſtatem; in quo manſit, vſquedum ad ſeptem electores reſtricta fuit Imperatorum electio publici boni cauſa: (39) Attamen ſupremam, quàm ſuſcepit ab ortu Maieſtatem, numquam dimiſit, ſed retinuit, retinetque. (41)

His attentis, ex quibus verſanda iura ad ſucceſsionem Ducatus Brabantiæ, quiſquis ille fuerit, qui ad apicem, ius, actionemvè intendat, neceſſariò edere tenetur, ex qua natura, aut qualitate ſucceſsionis ad illum

(37) Paul. Æmil. *in Lothor.* Guag. *Hiſt. Frãc. in Lothar. V. fol. mihi 79. Recepta igitur Auſtraſia Otto Lotharingiam Ducatus appellatione ſublimauit. Cuius magna pars Brabantia extabat, dictaque etiã Lotharingia inferior. At quia Ottoni Lotharius ſuſpectus erat; vt Caroli Fratris Lotharij amicitiam de mereri poſſet: eum terræ tractum, quem Lotharingia nunc vocatur, illi donadat, ratus Carolum beneficij recordatione Fratrem in fide & benuolentia, ne nouos belli motus excitaret retenturum. Verum Carolo Aureliæ in carcere defuncto (de quo infra dicetur) Othofilius eius ſucceſsit in Ducatu, paulo poſt ſine liberis deceſſurus. Cui in Ducatu ſuccedere rata germana eius, nomine Gerberga, ab Henrico Imperatore prohibita eſt. Et receptis ac reſeruatis eidem Gerbergæ, & Lamberto eiuſdem marito, Harmonioſi Comitatu, Louanio, Bruxelli, Niuella, & pleriſque alijs locis Ducatus Lotharingiæ, Comitibus Ardenenſibus attributus eſt. Hunc tamen Lotharingiam Godifredus Barbatus à prædicta Gerberga propagatus poſt centum annos pro magna parte temperauit, à quo Brabantiæ Duces hactenus ortum habere*, Suer. *Annal. Fland. lib.* 18. Molan. *Milit. Sacr. ca.* 42. Aub. Mir. *Chron. Belgic. ann.* 947. *tit. Comites Louanienſ. verſ.* 9.

(38) Lypſ. *in Louan. lib.* 2. *cap.* 1. Arum. *de Comic. cap* 4. *num.* 86. Carpzob. *de leg. reg. cap.* 7.

(35) Arum. *de Comic. cap.* 2. *num.* 21.

(40) Diuæus, *rer. Brab. lib* 10. *ann.* 1204. Theodor. Reinſing *de regim. ſæcul. lib.* 1. *claſ.* 2. *cap.* 9. *à num.* 107.

(41) Suer. relatus ſuprà, *num.* 22

lum collimat. Nam ſi ab origine, ex qua nata Dignitas in Carolomanno ex dote Fruithildis, aucta manu, ac potentia Pipini Landenſis, & Harſtali, indubium eſt ſucceſsionem trutinandam non eſſe nouo iure, conſuetudineque Devolutionis attenta, cùm priuatiuè nata, & coalita fuerit ad conſeruationem iurium, & feudorum irregularium, ac priuatorum prouenientium à manu, & liberalitate Principum Brabantinorum, vt ex illius verbis euincitur. (42)

Quod verò hæc conſtitutio, lex, ſeu conſuetudo noüiter inventa, & recepta ad priuatas res, ſubditorumque hæreditates, Principem ipſum nec cogat, nec liget, nec Dignitates, bonaque ante illius ortum propriam retinentia ſucceſsionis qualitatem, ex ipſo Gallicano Aſſertore defendimus: (43) *Iam ſi antè fuerit Princeps, quàm leges vllæ, aut municipalia iura eſſent conſtituta, tàm quoqae nihil magis è Dignitate ſua is facturus eſt, quàm vt ſe patrijs legibus, & publico iuri ſubijciat.*

E dignitate enim erit, patria iura, antiquos mores ſeruare Principes, ſed id, dùm Maieſtatica non obliterantur: Si verò violantur auitæ Principum voluntates (44) ſubditorumque vota conferentia maſculino ſexui dominationes (qualiter in Ducatu Brabantiæ à prima Pipinorum ætate, notamus conſtitutum, & ſeruatum) erit è dignitate, calcato iure Publico ſubditorum, priuatoque naturæ, & ſanguinis, eierare Imperium, & reiecta lancea ad fuſum transferre regimen, ex eo tantùm, quod inter priuatos mos eſt, aut conſuetudo id ſuadens, aut cogens in re merè priuata. Audias ex te ipſo Aſſertor: (45) *Quod ſi lege quadam Regia, aut inolita conſuetudine, qui ſint ad Regni, vel Principatus ſucceſſionem vocandi conſtitutum fuerit; dubitari non poteſt, quin huius legis, aut conſuetudinis valere debeat authoritas: Cùm omnes fateantur Maiorum inſtituta ſancta eſſe, & tanquam publica patrimonia teneri opportere. Hinc Franci numquam à Salica lege, quæ fœminas excludit receſſerunt. Sunt enim cuique genti mos ſui cuique Regno ius eſt conſeruandum.*

Præcipuè, cùm hæc conſuetudo, qualis qualis ſit, ius conſtituit, Devolutionis in diuiſibilia, irregularia feuda, conferentia fœminis ſucceſsionem, quæ, nec admiſ-

(42) *De ſucceſ. feud. art.* 21. Laudatus à Petro Sto Kmans, *de iur. Deuolut. cap.* 21. *nu.* 14. *Quod pertinet ad conſuetudines feudales Brabantiæ manifeſtum; ſi quis animum aduerterit eas vnicè directas, & conceptas eſſe in feuda priuatorum.* In cuius probationem ad ducit cõſuetudinis textum, cuius verba: *Nam articulus* 21. *earundem conſuetudinum, in hunc modum ſtatutus eſt: Si pater, vel mater, plures liberos habens moriatur, ac relinquat bona, vel redditus feudales, qui teneatur à Duce Brabantiæ.* De quo infrà § 2. à *num.* 14.

(43) *Tract.* 2. *Regin. Chriſtianus in Duc. Brabant fol* 157. *num* 10. *Manif. Hiſp. fol.* 226.

(44) Liu. *lib.* 30. *Syphax populi Romani auſpicijs victus, captuſque eſt. Itaque ipſe coniux, Regnum, ager, oppida, homines qui incolunt, quidquid denique Syphacis fuit præda, populi Romani eſt*, *l.* 2. & *ſeqq. de iuſt. & iur. l. Naturalem,* § *vlt. l. Tranſfugam, de adquir. rer. dom. l. Si quid bello, de captiu.* Hug. Groc. *de iur. bell. lib.* 3. *cap* 6. à *nu.* 8. Ioan. Lymn. *not. Franc. lib.* 2. *cap.* 8. *litt. R* vbi Addit. Cauot. *var. lib.* 2. *cap.* 13.

(45) *Diſt. Tract.* 2. *fol.* 151. *num.* 5.

ſibi-

ſibilis eſt, nec fuit, nec potuit Principi, nec familiæ Ducum Brabantinorum formam præſcribere, ad ſucceſſionem. Cùm, vt diximus, ipſa Pipini Landenſis ætate, Brabantia maſculina fuerit, ex lege, ex qua, & emologata Principum, & Subditorum voluntate ſeruanda, omnibus alijs reiectis, nota ex te: (46) *Quodſi enim Princeps iam roborata conſuetudine, & ſtabilitis legibus ad ſummi Imperij decus vocatus à populo fuerit, id quidem non alia conditione factum credimus, quàm vt patrias leges à Maioribus traditas conſeruaret.*

(46) *Dict. Tract. 2. Regin. Chriſtian. fol. 156. num. 10.*

Quæ enim leges ſucceſsionis in Principatu, & Maieſtate Brabantina à Maioribus traditæ Devolutionis admiſsioniſvè fœminarum? Notentur in hac re antiqua Pipini Landenſis facta, excludentis Beggam filiam à ſucceſsione ob ſexus qualitatem (48) Brabantinorum Ordinum vota, & placita ad id directa in contentione à Ioanne Rege Bohemiæ Lucemburgenſi Duce, ſuſcitata tanquam deſcendente à Margarita Enrici Ducis filia: *Iniquam Duci, proceribuſque videri Regis poſtulationem, cùm id ab omni penè memoria inter Brabantinos obſeruatum ſit, nè maſculo ſuperſtite, fœminis in Ducatu ius detur.* (47)

(47) Diueus, *dict lib. 14.* Et adductus *§ 3. num. 1.*

(48) Fredeg. *in Chron. Sanè quia huic* (loquitur de Pipino) *maſculini ſexus proles defuerat nepoti ſuo Pipino ſuperſtitionem cũ Principatu dereliquit.* Suprà hoc *§ verſ. 1. nu. 63. & 66.*

Cùm ergò à Populo, & Principibus deſcripta ſint ſucceſsionis iura Brabantiæ, intràque ſexus maſculini clauſtra, reiecta abſolutè diuiduitate, diuiſioneque; numquam erit, nec Principi, nec ſubditis licitum ab illa prima forma iuris vetuſtate confirmata, longoque, ac inveterato vſu probata, & laudata, recedere; ſicuti nec receſſum, quoad excluſionem fœminini ſexus in caſu relato Ioannis Regis Bohemiæ, in que repulſa Hermingardæ filiæ Ludouici Secundi Lotharingiæ Regis, excluſæ à paterna ſucceſsione Lotharingiæ, & Brabantiæ; etſi ſanguinis, & naturæ iura ederet Boſſon illius ſponſus, eo quòd in dominio, ac bonis Brabantinis, fœminæ ſuccedere non poſſent. (49)

(49) Paul. Æmil. *in Carol. Calu.* Vincent. Cauot. *lib. 1. cap. 16. Quod argumentum legitimũ præbet* (loquitur de excluſione Ermigardæ) *non ſolùm in hoc Regno, verùm etiã in Regnis, & Prouincijs, armis Francorum adquiſitis, Legi Salicæ locum eſſe, nec in eis poſſe fœminas generis Franci ſuccedere.*

Quòd verò diuiſio neceſſaria ad executionem Devolutiui iuris Status, & bonorum in Ducatu Brabantiæ, nec admiſſa, nec recepta fuerit Maiorum more, euincitur ex Hiſtoria. Mortuo enim Lothario Ludo-

uici Imperatoris filio, cui ex paterna diſpoſitione ob uenerat Brabantia, & Lotharingia; ad fratrem Ludouicum Imperatorem, ſucceſsio Regni translata fuit iure ſanguinis, & naturæ: Cupiditate verò dominationis protendendæ raptus Carolus Caluus Gallorum Rex, vi, armiſque Circulos Brabantiæ, & Lotharingiæ, Religionis, & naturæ Sacramento violato, occupauit. Qua iniuſtitia, & violentia commotus Ludouicus Hadrianum Pontificem adijt, acriter increpans patrui libidinem, iuſque ſuum legitimum ad fraternalia Domania edens: Sed detentus Carolus Brabantini Status fame, obcœcatuſque amore dominationis, renuit Pontificalibus obedire mandatis. Ex quo magna bella orta fuerunt, nec depoſita arma, vſquequò pax inità fuit inter patruum, & nepotem legibus (50) relatis ſuprà. (51)

Ipſam indiuiduam, & maſculinam qualitatem retinuit Brabantia tertia in ætate: Cùm inveniamus mortuo Henrico III. tribus filiabus ſuperſtitibus, ad Godefridum fratrem defuncti Ducis translatam fuiſſe abſolutam, indiuiduamque (52) Dominationem.

Ex quibus euincitur Brabantinam Maieſtatem, bona, & Dignitatem ab anno D.XX.IIII. à quo nata, maſculino ſexui fuiſſe præſcriptam, ni caſu, quo abſolutè ſiſteret maſculinæ ſucceſsionis alueus, & ad perpetuitatem, & conſeruationem neceſſaria admiſsio fœminarum fuiſſet, ex quibus noua germinaret proles maſculorum, inter quos denuò flueret riuus ſucceſsionis; vt in morte Othonis Ducis, & admiſsione Gerbergæ executum notatur.

Hæc enim agnatiua qualitas in Ducatu Brabantiæ perdurauit à Pipino Landenſi, vſque ad Henricum II. ſeu VI. qui cùm in vxorem reciperet Mariam Philippi II. Imperatoris filiam, à ſocero obtinuit anno M.CC.IIII. vt antiquata natiua ſucceſsionis forma, tàm filij maſculi, quàm fœminæ vltimi poſſeſſoris, Patri in Ducatu, Dignitate, & bonis ſuccederent. (53)

(50) Idem Paul. Æmil, *in Carol. Calu.* Guagin. *de geſt. Franc. lib. 5. in Carol. Calu.* Haræus, *Annal. Flädr in Carol. Calu. & in Prologom. cap. 5.* Diu. *lib. 5.*

(51) Diximus *Tract. 1 § 5. n 38. & 39.*

(52) Lypſ. *in Louan. li. 1. ca. 11* Molan. *Milic. Sacr. cap. 55.* Haræus, *Annal. Brab in Frederic Barbat.* Diueus *lib. 8.* ſuprà *num 33.*

(53) Petr. Stoꝛman. *de iur. Devoiat. cap. 21. num. 5 Tract de Regin. Chriſt. ius in Brabar. fol. 12.* Petr. Diu. *rer. Brab. lib 11.* Haræus, *Annal. Braban. in Hẽric. II.*

Suc-

Succeſsit Patri Henricus III. ab alijs VI. numeratus, cui Ioannes I. illiuſque proles maſculina vſque ad Ioannem III. qui cùm filijs maſculis orbatum ſe cerneret, extinctis viuo Patre duobus, Ioanne, & Godefrido ex vxore filia Ducis Ebroicenſis ſuſceptis, egit de commendanda Republica, hæredeque, ac ſucceſſore deſignando. Ad quod Conuentum Ordinum Louanij coëgit, vbi diù certatum, cui Imperium, ſi mori contingeret, deferretur: Erat enim in controuerſia antiquum ius Brabantinum denegans fœminis in Ducatu ſucceſsionem, Philippique Imperatoris Priuilegium concedens Duci, vt filiæ ſuæ ſuccederent, ſi maſculum non haberet. Ad cuius conſpectum deliberatum fuit communibus omnium animis, vt Imperium traderetur Vvenceſlao marito Ioannæ filiæ maioris ipſius Ducis (54) Nè verò turbarentur vota morte parentis, adhùc ipſe vitam agens anno M.DCC.LIV. demandauit Rempublicam Vvenceslao genero; fecitque, vt adunati, & commoniti Ordines, filiæ, & ſponſo fidem darent, & homagia.

Nec defuit Gallicanis Aſſertoribus temporaria libidine raptis, animus, ad inurendam Philippi Imperatoris conſtitutionē, hac iacta Aulica machinatione: (55) *Non inficiamur certè, vt tam prima fronte videri nonnihil in rem, de qua nunc agitur facere; ſed in primis obſeruandum eſt huiuſcemodi conſtitutionis Authorem non adeò indubitatum Imperatorem fuiſſe, quin ea dignitas ipſi ab Othone denegata fuerit, nec ſanè tunc temporis definitum erat vtri verè competeret. Vndè nulla validitas certa huic inſtrumento, ex poteſtatis defectu aſsignari poſſet.*

Quamuis autem hæc ratio ceſſaret, atque etiam Imperatoria Maieſtas Philippo concederetur, non indè ſequitur poteſtatem illum habuiſſe de Brabantia aliquid ſtatuendi; ideòque minus aliquam legem imperandi; cùm vix probari valet eiuſmodi ius, ac facultatem tunc temporis, ac etiam poſteà Imperatoribus vllis adfuiſſe.

Sed in conſtitutionis authoritatem, Poteſtatem, & virtutem, adſunt quæ nouiter per Stokmanum ſcripta ſunt, perque Anonymum *Le Remarqueur*; quorum verba decreui ad veritatis noſtræ firmitatem, exarare, tū

(54) Dieus, *lib.* 14. Hadrian. Barl. *Chron. Duc. Brab cap* 61. Hatæus, *Annal. Braban. in Ioann. III. ann.* 1355. Molan. *Milic. Sacr ca.* 66. Iſaci, Pontan. *Hiſtor. Geldric. lib.* 7. *ann.* 1354.

(55) Tract. *de Regin. Chriſtian. ius in Brab. fol.* 12.

vt ad omnium manus deſcendat pura Hiſtoriarum, & monumentorum antiquorum notitia, tùm vt eliminentur à vinea veritatis illæ vulpeculæ nouatorum corrodentium opimos iuſtitiæ fructus, vtque nebulæ retundantur machinationum Aulicarum ſtruentium vanas incognitorum iurium ſtructuras in legitima iura Regis noſtri. Sic Stokmanus. (*a*)

(*a*) Petr. Stok *de iur. Devolut par.* 2. *cap.* 3

„ *Devolutionis ius, quo filiæ primi thori præferuntur in ſuc-*
„ *ceſsione maſculis ſecundi thori, iam ante ſæcula quatuor cli-*
„ *minatum fuiſſe è Domo Regnatrice Brabantiæ ſolidis ra-*
„ *tionibus contendimus, & apud æquos rerum Arbitros, vt ſpe-*
„ *ramus, evicimus. Firmum fundamentum eſt in Conſtitutione*
„ *Philippi Imperatoris anni* 1204. *quæ ſic ſtatuit*: Inſuper
„ Regia noſtra Authoritate conſtituimus, & memora-
„ to Duci concedimus, vt filiæ ſuæ, ſi maſculum hære-
„ dem non habuerit, in feudis ſuis liberè ei tanquã maſ-
„ culi ſuccedant.

„ *Hanc conſtitutionem, quià ſtare nequit cùm Devolutione,*
„ *omni molimine agitare, vexare, & convellere aggreſſus eſt Ob-*
„ *ſervator, conquiſitis aliquot exceptionibus, in quarum diſcuſ-*
„ *ſione iam aliquoties ferram reciprocamus, vſque eò vt ille ſe-*
„ *cundas ſcribendi vices iam impleuerit, ſed eadem rursùm lo-*
„ *quacitate, minutiloquio, & tautologia, qua ante, quibus omni-*
„ *bus vt reſponderem ægrè ab animo meo impetrare potui; ve-*
„ *rùm ne ſilentium noſtrum argumentum aliquod præbeat infir-*
„ *mitatis cauſæ, viſum eſt breui reſponſo, quæ ab eo adducta ſunt*
„ *diluere, idque ſeruato eodem ordine, quem ipſe ſequutus eſt, vt*
„ *ei quatenus fieri poteſt, gratificemur. Primùm itaque telum*
„ *intorquet hoc argumento, Philippum Imperatorem* eiuſdem
„ Conſtitutionis Authorem, non adeò indubitatum
„ Imperatorem fuiſſe, quin ea dignitas ipſi ab Othone
„ denegata fuerit. *Reſponſum eſt*: Philippum eundem
„ primis Imperij ſui annis, cùm Othone de dignitate
„ ſua luctatum fuiſſe; ſed eum exitum fuiſſe conten-
„ tionis, & certaminis, vt Otho iuri ſuo tandem ceſ-
„ ſerit, & pacificam poſſeſsionem Imperij Philippo
„ reliquerit. *Ad quam rem ſtabiliendam adduximus authori-*
„ *tatem Abbatis Vrſpacenſis, & aliorum quorundam Authorum*
„ *relatorum à* Chriſtophoro Butkens, aux Trophees de
„ Brabant, *quas teſtificationes vidiſſet ſe negat Obſervator his*

„ *ver-*

„ *verbis*: C' eſt pourtant ce que je n' ay point vu juſq'
„ icy en nul endroit de l' Hiſtoire. *Ex quo cùm veriſimile*
„ *ſiat eum languidioris eſſe memoriæ verba ipſa* Butkeni *hic*
„ *ſubijcimus, quo poſsit ſibi memoriam refricare.* Apres, que
„ l' Empereur Othon avoit tirè de ſon Oncle le Roy d'
„ Angleterre bonne prouiſion d' argent, & autres cho-
„ ſes neceſſaires, il retourna en Allemagne encore en l'
„ an M.CC.VII. en intention de redreſſer entierement
„ ſes affaires, mais trouvant le Regne de Philippe en-
„ tierement eſtabli par alliances, & confederations, il
„ juga plus à propos de traitter auec luy quelque ac-
„ cord fauorable, que d' attendre l' iſsue, que ſes foi-
„ bles Armes luy pouvoient promettre. *Et paulò infe-*
„ *rius*: Ils arreſterent le Mariage d' Othon auec Bea-
„ trice Fille de Philippe à telle condition, qu' Othon
„ luy ſuccederoit en l' Empire, ce que fut approuvè
„ par pluſieurs Princes, & Prelats: *& par ainſi demeura*
„ *Philippe ſeul, & pacifique Poſſeſſeur de l' Empire.*

„ *O egregias Obſeruationes Hiſtoricas Anonymi! quibus ſi*
„ *miles multas edere pergat, verendum erit, ne de Gallia dica-*
„ *tur, quod olim de Græcia:*

------ Quidvis Gallia mendax
Audet in Hiſtoria.

„ *Sed quorſum tam operoſa diſputatio de re ante quatuor ſæ-*
„ *cula tranſacta? Vt enim omnia, quæ diximus vacillarent, ſola*
„ *antiquitas temporis tueretur eiuſdem Conſtitutionis authori-*
„ *tatem; cùm indubitatum ſit eandem per quatuor iam ſæcula in*
„ *Brabantia vigorem ſuum, & effectum habuiſſe rebus ipſis, &*
„ *factis: cùm enim in eadem agatur de conceſsione Feudali Tra-*
„ *iectenſis Vrbis, & de Eccleſia Sancti Seruatij, itemque de*
„ *Oppido Nivellenſi, eiuſque Baſilica, de Vrbe item Oorten vul-*
„ *gò dicta Sylua Ducis, ac alijs quibuſdam Brabantiæ fundis, &*
„ *iuribus ad effectum perductis, & poſſeſsione vetuſtiſsima ro-*
„ *boratis, fatuum fuerit, & inane nunc de authoritate Statuen-*
„ *tis ſatagere, quandoquidem antiquitas poſſeſsionis facilè vitia*
„ *omnia abſtergat.*

„ *Secundùm Argumentum contra eandem Conſtitutionem aſ-*
„ *ſumit Obſeruator, non liquere, Imperatoribus Germanicis ad-*
„ *fuiſſe Authoritatem aliquid de Brabantia, aut de rebus Bra-*
„ *banticis ſtatuendi, cumque ego in priori ſcripto eum remiſiſſem*

„ *ad*

„ *ad* Auberti Miræi Codices, *ſcilicèt* Codicem Donatio
„ num Piarum, *&* Notitiam Eccleſiarum Belgij, *item-*
„ *que* Butkeni Trophæa Brabantica, *nunc quæritur ſe ad*
„ *vnicum* Codicem Piarum Donationum *fuiſſe remiſſum,*
„ *his verbis*: Surquoy vous reſpondez que cela n'eſt
„ pas, en ſoutenant tout le contraire, & me renvoyant
„ pour vnique preuve à ce, que dit Miræus dans ſon
„ Livre intitule Codex Donationum Piarum, *& poſtea*
„ *velut ad ſingulare certamen me provocans, ſic proſequitur*: Ie
„ vous deffie pourtant de rien trouver dans ce Livre
„ qui approche de ce, que vous dites, & je doute fort,
„ que vous le trouviez meſme ailleurs, à l'egard du
„ Brabant.

„ *Accipio conditionem, & demonſtro tibi affatim, quod petis.*
„ *Ad quem finem vide, ſi lubet, cap.* 87. *eiuſdem Codicis vbi*
„ *Lotharius III. Imperator iura, ac Priuilegia Eccleſiæ S. Ser-*
„ *vatij Traiectenſis ad Moſam an.* 1132. *confirmat, & caput*
„ 81. *vbi Henricus V. Imperator Decimas Santflitanas An-*
„ *tuerpienſi S. Michaelis Eccleſiæ concedit, petente Godefrido*
„ *Barbato, Loth. Duce, & S. Romani Imperij Marchione ad*
„ *Scaldim an.* 1125. *Cui accedat Diploma Conrardi Imperato-*
„ *ris, quo Principes Lotharingiæ, & Brabantiæ conſtituit Ad-*
„ *vocatos Eccleſiarum Brabantiæ, his verbis.*

„ Conrardus Diuina fauente Clementia Romano-
„ rum Rex Secundus, &c. Ea propter Illuſtrem Gode-
„ fridum Ducem Lotharingiæ, & Marchionem, atque
„ Comitem Lovanienſem, omnium Eccleſiarum Ec-
„ cleſiaſticarumque Perſonarum, & bonorum eorum-
„ dem, ſub Principatu Lotharingiæ conſtitutorum, &
„ ſucceſſores ipſius Dominos Lovanienſes, ſeu Braban-
„ tiæ Dominatum obtinentes, pro tempore exiſtentes
„ Advocatos inſtituimus, mandantes, vt nomine Impe-
„ rij contrà omnem inquietationem Eccleſiaſticas per-
„ ſonas, & earum bona tueantur, & defendant, &c.

„ *Sed ne in ijs hæreamus, quæ minuta videri poſſunt Obſer-*
„ *vatori, deſigno illi quod omnia Argumenta eius ſuffocet, Conſ-*
„ *titutionem ſcilicèt Alberti Imperatoris, qua ille Prædeceſſo-*
„ *rum ſuorum Romanorum Imperatorum Conceſsiones, reſpectu*
„ *Ducum Brabantiæ approbauit anno* 1298. *ac nominatim*
„ *circà ſucceſsionem filiarum deficientibus maſculis, quàm quia*

„ pe-

„ *peremptoria eſt ipſis verbis ad longum oculis omnium ſubijci-*
„ *mus.*

„ Albertus Dei gratia Romanorum Rex ſemper
„ Auguſtus, &c. Conſiderantes placida, fructuoſa, &
„ grata ſeruitia, quæ per Ioannem Lotharingiæ, Bra-
„ bantiæ, & Limburgi Ducem nobis in poſterum po-
„ terunt exhiberi; vniuerſa feuda, iura, libertates, con-
„ ceſsiones, collationes, & ſententias à Diuis Impera-
„ toribus, & Regibus Romanorum noſtris prædeceſ-
„ ſoribus, Philippo videlicèt, Henrico, Rudolpho noſ-
„ tro Patre, & Adolpho eiuſdem Ducis Progenitori-
„ bus, ac hominibus eorundem factas, conceſſas, lataſ-
„ que, prout ritè, ac prouidè factæ, conceſſæ, & latæ
„ noſcuntur; & ſpecialiter gratias, conceſsiones, &
„ collationes de Abbatia Niuellenſi, Ciuitate, & Ec-
„ cleſia B. Seruatij Traiectenſis, cùm omnibus appen-
„ dentijs, honoribus, iuribus, & iuſtitijs extrà Ciuita-
„ tem, de Comitatu Dagisburgo, de ſexaginta karatis
„ vini, *de ſucceſsione filiarum ſuarum in feudis ſuis liberè, ſi*
„ *hæredem maſculum non habuerit*, de ſententia lata apud
„ Franckefort, & à Principibus approbata, quod de
„ vniuerſis bonis, quæ de Ducatu ſuo mouentur, om-
„ nium hæredum mortuis parentibns, de iure tutor ha-
„ beatur, & alijs quibuſdam prædicto Duci, præde-
„ ceſſoribus, & hominibus ſuis, Authoritate Regalis
„ Culminis approbamus, innouamus, confirmamus, &
„ huius ſcripti patrocinio commuuimus, &c.

„ *Ecce, vt vniuerſa feuda, iura, libertates, conceſsiones, col-*
„ *lationes, & ſententiæ, factæ, conceſſæ, latæque à prædeceſſo-*
„ *ribus Imperatoribus, vt ritè, ac prouidè factæ, conceſſæ, & latæ*
„ *noſcuntur, & confirmantur.*

„ *Quid vero hic dicturus eſt Obſeruator? an Authoritatẽ Phi-*
„ *lippi rursùs ſugillaturus eſt? Atqui Cõſtitutio Philippi à ſucceſ-*
„ *ſoribus nominatim approbatur, quæ approbatio, ſi quod vitium*
„ *ſubeſſet, abſtergeret. Poteramus hoc exemplo contenti eſſe, ſed*
„ *adijciemus alterum, vbi in negotio illuſtri Ducum Braban-*
„ *tiæ, agnita, & publicè adhibita fuit Imperatoria Authori-*
„ *tas.*

„ *Prodeat igitur in medium Diploma Richardi Imperato-*
„ *ris, quo ille Ceſsionem Ducatus Brabantiæ, ab Henrico in*

„ *Fra-*

„ *Fratrem ſuum Ioannem factam confirmauit, & authoritate*
„ *ſua ratam eſſe iuſſit, his verbis:*
„ Richardus Dei gratia Romanorum Rex ſemper
„ Auguſtus, &c. Ex fide dignorum relatione didici-
„ mus, quod Illuſtris, ſiue ſpectabilis Henricus, tunc
„ Dux Brabantiæ appellatus, natura ſit vſque adeò
„ deſtitutus, vt potè corpore imbecillis exiſtens, vir-
„ tutibus animi, ſolertia, prouidentia quoque ita de-
„ ficiens, quod nequaquam ſit aptus, ſeu habilis, vt
„ exiſtat in tanto culmine dignitatis, & quod velut
„ Princeps Imperij Ducatus honore refulgeat, nec ſer-
„ uitium noſtræ Maieſtati debitum, nobis, & Impe-
„ rio valeat exhibere, &c. Nos igitur eorumdem be-
„ nignis precibus, benigniùs annuentes, ſinceritati
„ veſtræ præſentium tenore committimus, & manda-
„ mus, quatenùs, &c. Vice noſtra Donationem huiuſ-
„ modi factam inter viuos eidem Ioanni ab eodem
„ Henrico, ſeu reſignationem, aut ceſsionem huiuſ-
„ modi, de prædicto Ducatu Brabantiæ, & Lotharin-
„ giæ, cum omnibus pertinentijs, prout ſuperiùs eſt
„ expreſſum, ſolemniter approbare, & acceptare cu-
„ retis, &c.
„ *Deindè ſequitur alterum Diploma de dotatione, & dota-*
„ *litio Duciſſæ Alleydis, his verbis:*
„ Richardus, &c. Ad Vniuerſorum notitiam cupi-
„ mus peruenire, quòd conſtitutus nuper in noſtra
„ præſentia, Illuſtris Ioannes Dux Brabantiæ, & Lo-
„ tharingiæ, Ducatum Brabantiæ, & Lotharingiæ, quẽ
„ à nobis ratione Imperij tenere debet in feudum, à
„ nobis, tanquam à Romano Rege, cùm ſolemnitate
„ conſueta, & debita recepit in feudum, & exindè no-
„ bis homagium præſtitit, & fidelitatis debitæ iura-
„ mentum, &c.
„ *Ecce quantam Authoritatem ergà Brabantiam, ſibi adſ-*
„ *cribant Imperatores Germanici, vt Ducatum Brabantiæ,*
„ *ſimpliciter feudum ſuum eſſe pronuncient, vt dubitare non*
„ *liceat, quis ſenſus eorum fuerit, cùm de ſucceſsione filiarum in*
„ *feuda Brabantica ſtatuunt, nimirùm ſine hæſitatione compre-*
„ *hendentes ipſum Brabantiæ Ducatum, vt proindè inanis vi-*
„ *deatur eſſe controuerſia, quàm ſuſcitauit Obſeruator, an in fa-*

„ *cul-*

„ cultate ſuccedendi in feuda ipſe quoque Ducatus contineatur,
„ de qua re, ſi locus pateretur, non pauca ad rei lucidationem fo-
„ rent obſeruanda. Sufficiat nunc animaduertere, quàm fidus
„ Hiſtoricus habendus ſit Obſeruator, qui auſus eſt omnes prouo-
„ care, vel ex vno actu oſtendere Imperatores Germanicos in
„ Brabantia authoritatem ſuam exercuiſſe, vbi omnia talibus
„ actibus adeò plena ſunt.

„ Cùm hæc tam clara ſint, & manifeſta, fruſtrà, & intoleran-
„ do errore Obſeruator per Bullam Brabantinam in contrarium
„ nititur, & perſuadere vult virtute Bullæ eiuſdem, Brabantiã
„ omninò exemptam eſſe ab Imperio, & poteſtate Cæſarum Ger-
„ manicorum, idque Carolum quintum Imperatorem in diſcep-
„ tatione, quæ illi cùm Ordinibus Imperij fuit ita ſenſiſſe, ac
„ ſuſtinuiſſe, multis adductis in eam rem rationibus, quas prolixè
„ refert Obſeruator. Sed fallitur in multis, primò ait me Bul-
„ lam Brabantinam anni 1548. attuliſſe, his verbis: Ie ne
„ l' ay dit qu' après Charles-Quint, qui le declare ain-
„ ſi dans la Bulle, que vous citez vous-meme donnee
„ en l' annee 1548. appellee la Bulle Brabantine, dans
„ la quelle il preuient meſme toutes les obiections, qui
„ peuvent eſtre faites ſur ce ſujet. Ego verò pernego me
„ vllam mentionem Bullæ eiuſdem feciſſe, nec omninò vllam Bul-
„ lam Brabantinam anni 1548. noſſe, ac ſcio quoque nullam
„ extare, niſi Caroli quarti Imperatoris anni 1349. qua Bra-
„ bantis priuilegium de non euocando conceditur, nulla alteriùs
„ negotij admixtione, breuiter lapſus eſt in eo Obſeruator, quòd
„ confuderit Bullam Caroli Quarti, anni 1349. cum Tran-
„ ſactione Auguſtana, anni 1548. in cuius Proœmio continen-
„ tur illæ rationes, quibus Circuli Burgundici immunitas, &
„ exemptio à iuriſdictione, & contributionibus per Carolum
„ quintum ſtabiliuntur, & hic ab Obſeruatore referuntur, quæ
„ tranſactio proindè ad rem, quàm tractamus, nihil pertinet,
„ cùm non de ſuprema Brabantiæ poteſtate controuerſia ibidem
„ moueatur, ſed de iuriſdictione tantùm, & contributionibus Im-
„ perij tractetur.

„ Tertia eliſio Conſtitutionis Philippinæ ex eo formata eſt,
„ quòd pro confeſſo haberi velit Obſeruator, Conſtitu-
„ tionem iſtam ad Brabantiam nihil pertinere, ſiqui-
„ dem cùm de filiarum ſucceſsione, quaſi de re noua
„ loquitur, de hæreditate Brabantiæ intelligi nequeat,

„ ad quam conſtat ex omni æuo, & ante Conſtitutionis
„ tempus filias admiſſas fuiſſe. *Id volens inferre ex ſucceſ-*
„*ſione Beggæ Pipini filiæ Grimoaldi Sororis, & ſucceſsione*
„*Gerbergæ Caroli filiæ, & ſororis Othonis.*

Sed pareamus iubentibus Gallis, conſtitutionemque Philippicam ab illegitima authoritate, ac incompetenti poteſtate latam, & ortam, credamuſque eos Græcam, ſeu Gallicanam mendacitatem ſequentes, quòd firmato Imperio in Philippum poſt pacem, cùm Othone initam, non fuerint laudata, & probata omnia ſub poteſtate Imperatoria, mandata, conſtituta, & præcepta tempore contentionis, ſeu Ciuilis Sciſmatis; ob idque nullam, & invalidam conſtitutionem, ſeu priuilegium conceſſum Brabantino Duci, vt filiæ liberis deficientibus maſculis, in feudis ſuccederent.

Parere, ſi id verum, nobis debere fatendum in eo; vt abolito priuilegio Ducatus Brabantini, ſucceſsio merè maſculina, ſexuique tantum maſculino aperta ſit, ac fœminis abſolutè præcluſa maſculo ſuperſtite; ob idque Reginæ Chriſtianiſsimæ ad conſpectum Regis noſtri Caroli, in Ducatu ſucceſsionis iura non dentur, vt deciſſum notamus ſuprà in contentione Ioannis Regis Bohemiæ, & Ioannis Ducis Brabantiæ. (a)

(a) Diuæus, *lib.* 1 4.

Miramur ſanè tantam Gallicanorum dexteritatem, ſic proprio raptam ambitionis amore, ſic dominandi libidine ductam, vt in excluſionem Regis noſtri maſculi fratris Reginæ Chriſtianiſsimæ aciem inſtruant, oppoſitis nullitatibus ex defectu authoritatis, & Maieſtatis, conſtitutioni, Philippicoque Priuilegio, quo vnico principio, ac gratia, obliterato antiquo Brabantino iure, fœminæ ad Dignitatis, & Ducatus ſucceſsionem admiſſæ ſunt, ac receptæ.

His elaboratis, ad ſeriem Hiſtoricæ narrationis, & gradum reuertamur. Renuntiatione enim Ducis Ioannis III. facta anno M. CCC. LV. vniuerſa dominatio Brabantina ad manum Ioannæ, & Vvenceslai, iure proprio translata fuit. Defuncto verò orbato liberis Vvenceslao, Ioanna Duciſſa ad tertium thalamum

aſcendere renuens, in filium hæredem, & ſucceſſorem adoptauit Antonium, filium ſecundo genitum ſororis ſuæ Margaretæ vxoris Ludouici Comitis Flandriæ, & Burgundiæ Ducis.

Adoptionis virtute laudatæ voluntate, & conſenſu Ioannis annoſsioris fratris, (56) Ducatum Brabantiæ ſuſcepit, & tenuit Antonius, tranſmiſsitque in filium ſuum Ioannem, quo mortuo abſque liberis, Philippoque fratri ſecundo genito, Maieſtas Brabantina tranſlata fuit ſucceſſorio iure in Philippum Bonum, Burgundiæ Ducem, Margaritæ Comitiſſæ Flandriæ nepotem ex filio Ioanne. Et quamuis Margareta Antonij ſoror ſibi competere ſucceſsionem contendit, excluſa fuit ratione ſexus, (57) etſi proximior eſſet Ioanni vltimo poſſeſſori.

Mirabile equidem habendum, quòd cùm Devolutiui iuris conſtitutio nata fuiſſet ante annum M.CC.IIII. (a) in quo Brabantinorum Dux inauguratus fuit Philippus, anteque quàm orta contentio inter eum, & Margaritam, cuius partem tenuit acriter Philippus Francorum Rex, ab vlla ex contendentium parte, Devolutionis conſtitutio edita fuit, nec propoſita in proprij dictamen, ſed mero iure, communi, & feudali; cauſa agitata, diſcuſſa, & deciſſa fuit, attenta indiuiduitatis, & ſucceſsionis qualitate, conſuetudinarioque iure recepto intrà ipſius Dignitatis gymnaceum, de quo erat controuerſia, vt ex Hiſtoriographorum enarratione, præcipuè Suerij, euincitur: (58) *Mouiendoſe luego el debate por la ſuceſsion de el Ducado, entre Felipe Duque de Borgoña, y Margarita, hija de Felipe el Atreuido, viuda de Guillelmo de Bauiera, Conde de Holanda, madre de Iaquelina, la qual pretendia ſer preferida al ſobrino, pues como hermana de Antonio, eſtaua vn grado mas cerca de ſus hijos, que Felipe hijo de Iuan, hermano de Antonio.*

Propuſolo aſsi en Louayna, à do embiò el Duque deſde el campo de Campiegne los Obiſpos de Tournay, Amiens, y Arràs, que admitidos en la junta, replicaron à las razones de Margarita, afirmando, que deſpues de la muerte de la Duqueſa Iuana, tocaua por Derecho el Ducado à Iuan, padre de Felipe, que le cediò à ſu hermano Antonio, con condicion, que ſi èl, y ſus hijos

(56) Diximus *Tract.* 1. *§.* 9. *à num.* 80.

(57) Diueus, *rer. Brab. lib.* 19. Haræus, *Annal. Brab. in Philip.* 1. Meyer. *Annal. Fland.* Hadrian. Barland. *Chron. Duc. Brab. cap.* 90. Molan. *Milic. Sacr. ca.* 70. Aub. Miræus, *Chron. Belg. ann.* 1105. *Duces hæritarij Lotharingiæ, n* 11. Pontan. *Hiſtor. Geldr. lib.* 7. & 8.

(a) Petr. Stokm. *de iur. Devolut. par.* 1. *cap.* 4. *num.* 4. *Quæſit antiquitas iuris Devolutionis apud Brabantos, incerto eſt, viguiſſe volunt ante quatuor ſæcula, & euincere ex ſententia Henrici Imperatoris, qua pronunciauit anno M.CC.IIII.*

(58) Suer. *Annal. Flandr. lib.* 18. *fol.* 240.

muriessen sin sucesion, tornaria à los herederos de Iuan, de que mostrauan la escritura con los sellos de el Rey de Francia, de la Duquesa Iuana, y del Intrepido, y en virtud de ella pedian con justo titulo la possession de el Ducado.

Tornaua à replicar la Condesa Margarita, que no podian ser validos estos conciertos hechos entre los hermanos, pues no fueron confirmados por el Emperador Principe soberano, de quien las Prouincias dependian: argumento de que se valieron los Borgoñones, pues tanto mas tocaua la sucesion à su Duque, y à que no siendo valido este contrato, era fuerza concluir, que el Duque Antonio, y sus dos hijos auian gozado de el Ducado sin titulo, pues no tuuieran otro para excluir à Iuan, Primogenito de Felipe, assi en qualquier acaecimiento era el Duque heredero legitimo, como mas propinquo.

Los Estados, oidas las alegaciones, se resoluieron en dar el Principado à Felipe.

Communi enim ordinum voto, inauguratus Philippus Dux Brabantiæ die IIII. mensis Octobris anni M.CCCC.XXX. quo Diui Francisci memoriam colit Ecclesia, (59) Brabantinam, Limburgicam, & Lotrechiam Dignitatem, vnà cum Ducatu Burgundiæ, pacatè, & quietè tenens ab Imperatore Frederico Austriæ, vi Imperialis authoritatis, in eum translata fuit suprema Maiestas (si qua erat) penès Imperium in toto Circulo, ac ditione Brabantina, Holandica, Celandica, & Frisia. (60)

Defuncto Philippo, succesit filius Carolus Bellicosus, quo mortuo in bello Nanceo, (61) Maria vnica filia Ducatum Brabantiæ, Burgundiæ, Flandricumque Comitatum suscepit, quæ ex nuptijs Maximiliani Imperatoris Philippum filium, & succesorem genuit, qui ex Ioanna Hispanicæ Monarchiæ Regina Inuictum Augustum Carolum I. Hispanorum Regem, Imperatorem Romanorum V. suscepit, à quo producti Philippus II. III. & IIII. Magnus, ex quo nobis natus Carolus II. ad cuius manum vnà cum Hispana translata, & possessa est Patris Maiestas Brabantina, Dominatioque Belgicorum Domaniorum.

Hanc totam Brabantinorum Principum seriem longa enarratione retulimus ad veritatis lumina de-

monſ-

(59) Francis. Haræus, *Annal. Braban. in Phil. Bonum*, Diu. *rer. Brab. lib.* 19. Meyer. *Annal. Flãd. lib.* 16 *ann.* 1430.

(60) Haræus, *in Philip. Bon.*

(61) Pont. Heuter. *rer. Belg. lib.* 1. Diu. *rer. Braban. post lib.* 19 Haræus *Annal. Braban. in Maxim & Mar.* Suer. *Annal. Fland. li.* 24. Hadr. Barland. *Coronic. Duc. Brab. cap* 143. & 145. Aub. Miræus, *Chron. Belgic. ann.* 1477.

monſtranda, nè credantur obſcurati illius radij antiquitatis tenebris, vtque dignoſcatur Gallicanorum Scriptorum aulica aſſentatio, deformitaſque noui illius dogmatis iactati in Orbem, excludentis filium maſculum à paterna ſucceſsione, admittentiſque filiam fœminam, violatis Naturæ, & Gentium iuribus, Diuiniſque illis præceptis præferentibus in Imperio, & familiaribus bonis maſculinum ſexum, obliteratiſque votis diſponentibus de proprijs facultatibus, ac Domanijs, vi tantum priuatæ cuiuſdam conſuetudinis receptæ, ad firmandam ſucceſsionem bonorum priuatorum, interque priuatos homines.

Et quod magis mirandum credimus, quòd ad tutamen ſuæ ambitioſæ mentis (62) auſi fuerint Aſſertores Gallicani aſſerere, Devolutiui iuris conſtitutionem inter Brabantinos receptam, directè laudatam ad exinaniendos, ſeu abſolutè reijciendos à paterna ſucceſsione filios ex ſecundo ſuſceptos thalamo, deſiderantes Devolutionum formam, virtutem recipere, ex quo patres ad ſecundas tranſmeant nuptias in pœnam iniuriæ irrogatæ primo thoro, prolique ex eo ſuſceptæ. Ex quo deducunt, quod cùm Rex noſter Carolus ſuſceptus fuerit ex ſecundo patris ſacro matrimonio, iniuſtè poteſt ſucceſsionem petere, immò remouendus legitimè à iure, & poſſeſsione Brabantinæ Dominationis.

(62) Manif. *fol.* 298. & *ſeqq.*

Et quamuis hic agere neceſſe erat in repulſam temporariæ, & temerariæ ſententiæ, cùm is ſit totius contentionis ſcopus, in idque tuendum, ac euertendum dogma colliment Scriptorum mentes; non perfunctoriè, ſed priuatim deſignare veritatem, & naturam iuris Devolutiui conabimur, reprimereque, ac refutare ineptias, & errores, quibus maculare conantur legitimum, natiuum, & immutabile ius Regis noſtri.

DE

§. II.

DE IVRE DEVOLVTIONIS, AC ILLIVS virtute, quibuſque in feudis locumteneat; quod illius conſtitutioni, & authoritati non ſubeſt ſuprema Brabantini Status Dominatio, nec in ea, nec quod in bonis, ex quibus ornata admiſſum fuerit conſuetudinarium hoc ius.

ANtequam ad elucubrationem iuris Devolutiui (de quo priuatiuè agendum hoc in §.) notandum eſt: Quòd Brabantina Dominatio delata fuit à primis ſuæ natiuitatis crepundijs, inter maſculos, ex primogeniali indiuidua ſucceſsione, laudata inter Europeos iure, ac more ad ſucceſsionem omnium Dignitatum Regalium, Supremarum præcipuè. (★)

Sub hac fultura ſuſcipiendum credimus ædificium noſtræ diſputationis, in qua aduertendum eſt: Quòd Gallicani Aſſertores ad iura Reginæ Chriſtianiſsimæ in Brabantiam firmanda decantant; quòd ius Devolutionis inter (1) Brabantos receptum, conferens filijs primi matrimonij, eo diſſoluto, vnius ex coniugibus morte, proprietatem bonorum parentis ſuperſtitis, non natum, nec ſuſceptum fuiſſe ex mutua priuata ſocietate contracta inter maritum, & vxorem, in momento contracti matrimonij, tàm pro ſe, quàm pro filijs ex illo thoro productis (quod verum fatemur, & euincitur ex dictis ſuprà) (2) ſed inductum in pœnam iniuriæ irrogatæ primo thalamo, & proli ex eo ſuſceptæ per tranſitum ad ſecundas nuptias.

Deducentes etiam (3) conſtitutum, ac directum ad impediendas ſecundas nuptias, priuandoſque filios ab eis productos ab omni iure, actioneque illis competenti, generatione, natiuitate, & leuatione: *Quòd cùm præcipuus conſuetudinis ſcopus extiterit, ſecundi matrimonij effectus præuenire, veriſimile non fiat, eam voluiſſe mentem, ac ſenſum ſuum ab incertis illis euentibus pendere, qui ex ſubſequentibus nuptijs contingere poſſunt.* Ac indè quod filius maſculus ex ſecundo thalamo natus, & ſuſceptus; nec ius,

nec

(*) Beſſold. *diſp. de Reg. ſucceſ. li. 1. diſſer. 6. theſ. 6. Eſt, & aliorum locorum, ac familiarum publicis legibus, vel ſingularibus priuilegijs, æquè diuiſio, ac alienatio interdicta. Et ita in Sabaudia, Lotharingia, Bauaria, Ducatuque Brunouicenſi, Ditionis Volbenſitelicæ introductum proditur, vt genituræ ſecundùm Ordinem vni ſoli cedat in ibi Principatus.*

(1) *In princip. Tract. 2. à num. 24.*

(2) Dict. *§ 1. à n. 13.*

(3) Obſeru. *de Regin. Chriſtian. ius in Brab. Tract. 1. fol. 26.*

nec actionem edere poteſt ſufficientem ad remouẽdam à ſucceſsione feudorum bonorumque paternalium filiam ex primo matrimonio natam. Cui notant abſolutè fauere iura communia, conſuetudineſque Brabantinas, nec contigiſſe caſum, in quo contrariatum ſit huic receptæ conſtitutioni. (4)

Hanc ſententiam, ad quam tuendam collimant omnium Gallicanorum Doctorum ſcripta defendere, ac tutari conati fuerunt, his verbis: (5) *Lex eſt in Ducatu Brabantiæ non vetuſtate modò, ſed etiam vſu, & moribus vniuerſim comprobata; vt ſi alter coniugum deceſſerit, feudorum, quæ ſunt ſuperſtitis, Dominium iure quodam Devolutionis (ità enim vulgò id iuris ſolet appellari) liberis ſtatim tranſmittatur, poſſeſſione dumtaxat, vel vſufructu penès eum, qui ſupereſt parentem remanente. Vtrùm lex iſta liberis plus ſatis indulgeat, atque in parentes nimiùm dura, & acerba ſit iudicanda, nihil neceſſe eſt hoc loco contendere. Illud in vniuerſum monuiſſe ſatis fuerit, eam legem, quæ poſterioris connubij intemperantiam reprimit, & indecoras ſæpè affinitates coërcet, vt ſeueriorem, aut iniquiorem reprehendi facilè non poſſe. Quæcumque enim adhibeatur diligentia, fieri vix poteſt, vt alteræ nuptiæ parentis animum alieniorem à liberis non efficiant. Multùm quippè de paterna in filios benignitate, & charitate eiuſmodi connubia detrahunt, beneuolentiam ſæpè tollunt, diſcordias fouent, & liberos fortunis ſuis plerumque euertunt. Verùm id nunc non agimus, vt legis æquitatem defendamus. Tantùm ſatis eſt intelligi eam legem eſſe deſcriptam, vſu firmatam, & vetuſtate, quaſi conſecratam.*

Quamuis verò vocum ornatu, & dulcedine vermiculata ſit Gallicani Scriptoris ſententia in iuris Devolutiui laudem; haud conueniendum credimus, in eo quod probare contendit, ſcilicet legem Devolutionis iura conſtituentem, *moribus vniuerſim approbatam eſſe, vſu firmatam, & quaſi vetuſtate conſecratam.* Cùm attenta veritatis puritate incerta ſit lex, conſuetudo non adſit, nec recepta inueniatur; ſic abſolutè, ſic vniuerſim, vt decantatur à Gallis. Et quamuis in hac re, conſtitutioneque iuris Brabantini, illius natura, qualitate, ac virtute ſuſpendere calamum potuiſſemus, remiſſo

(4) Idem proſequitur: *Cùm enim ſpecies, quæ ſeſe offert inter filium primi thori, ac filiũ ſecundi nunquã cõtigerit.*

(5) *Tract. Reg. Chriſt. ius in Ducat. Braban. Tract 2. fol. 186. nu. 1. Manif Hiſpan. fol. 300. Que auiendoſe introducido el Derecho de Deuolucion en fauor de los hijos de el primer Matrimonio, contra el ſegundo, puedan jamàs aprouecharſe de èl en perjuizio de el primero; por que repugna naturálmente, que el caſtigo vẽga à ſer premio, y que la ley pueda oponerſe à ſi miſma, para dàrle vn efecto en todo contrario à ſu motiuo, à ſu intento, y à ſu palabra. Y en verdad huuiera mas eſtraño deſatino, q̃ la coſtumbre, cuyo vnico objeto en introducir la Deuoluciõ ha ſido, ò de impedir los ſegundos matrimonios, ò de eximir los primeros de el daño, que pudieran recibir de aquellos. Extinguiera con todo eſſo eſte miſmo decreto en fauor de los hijos de el ſegundo matrimonio, y quitàra lo que huuiſſe dado à los de el primero, por forma de indemnidad cõtra las ſegũdas bodas, para boluerlo à eſtos vltimos a la ruina, al perjuizio, y a la deshonra de las primeras, con la mas aereuida de todas las inoſtancias.*

lecto-

lectore ad ea, quæ latè, ac doctè evulgauit Petrus Stokmanus, (6) ad idque à nobis laudatum ſupra; (7) ſcilicèt quod etſi iuris Devolutiui conſtitutio certa eſſet, ac firmata vſu, adhuc tamen quidquid illius authoritate quæſitum fuiſſet, vel quærendum eſſet Reginæ Chriſtianiſsimæ, renuntiabile, (8) renuntiatumque fuit in fœdere antenuptiali legitimè, cùm attenta ipſius iuris poſitione, remitti valeat pacto, tabuliſque nuptialibus, (10) teſtamentovè, interueniente Principis ſupremi authoritate, (9) aut licentia; præcipuè, ſi tabula antenuptialis renuntiationis in patris fauorem fuerit executa, poſt contractum cum patre ſecundum matrimonium, vt late notamus ſuprà *Tract.* 1. § 3.

Liceat tamen peregrino in proprij Regis defenſionem rapto, ſe credere fragoribus maris Devolntiui iuris, eique venia concedatur, ſi fortè natiua ignorantia raptus, peregriniſque conſuetudinibus ductus, à curſu deuiauerit.

Lex enim, ſeu conſuetudo ius conſtituens Devolutionis, ex quo tranſmittitur liberis Dominium feudorum parentis ſuperſtitis, ſtatim ac alter coniugum deceſſerit, ſic contraria rationi, iurique naturæ habita eſt, (11) vt ab vllis gentibus, ni à Brabantinis aliquibus recepta, ac admiſſa inueniatur; quarè nec extenſibilis ad alia bona, feuda, Territoria, nec loca, ni ab his priuatiuè, à quibus vſitata, ac laudata ſit. Quod præcipuum, ſi, vt mens eſt Gallicanorum Scriptorum, princeps conſuetudinis ſcopus extiterit, ſecundarum nuptiarum effectus præuenire, filioſque ex ſecundo thalamo productos (12) abijcere, ac remouere à ſucceſsione paterna, à qua filij ſpoliari non poſſunt, (13) niſi natura repugnante, communique æquitatis, & rationis dictamine obliterato.

Quo iacto principio, illoque ſtabili, ac nulli viciſſitudini obnoxio, ſucceſsionis iure omnibus filijs legitimis indiſtinctè competente ad parentum bona, ex Dei, Naturæ, & Gentium inſtituto, notandum eſt: Quòd iuris Brabantini Devolutionis regulis proſpectis, illius ſyntaxis digeſtione, verbiſque, quibus leges, & articuli

ſua-

(6) Petr. Stokman. *de iur. Devolut. per tot. præcipuè, cap. 4.*

(7) Prine. *Tract. 2. §. 2. à num. 24.*

(8) Euerar. *conſ. 12. & conſ. 96.* Vuan *conſ. 15. vol 6.* Kinſchot. *de licent. teſtan. de feud. cap. 6.* Chriſtin. *add. ad cō ſuetud. Mecbil. tit. 16. art. 25. num. 2. ſuprà §. 1. num. 11.*

(9) Kinſchot. *reſponſ. 30. n. 28. dict. num. 11.*

(10) Idem Stokm *ea. 18 per tot. præcipuè à num. 10. dict. §. 1. n. 12.*

(11) Paul Chriſtin. *Cōment. in conſuetud. Mechilin tit. 16. art. 25, num. 3.*

(12) Ex Surdo, & alijs, idem Chriſt. *deciſ. Belgic. 11. num. 34. vol. 6.*

(13) *Cap. 1. § Mulier, & § Filij* vbi Gl. *ſ. de Pace tenen. cap. vnic. vbi Gloſ. de filijs nat. ex matrim. ad Mergon* vbi omnes feudiſt. latè Roſent. & cæteri adducti à Neuio, *in dict. cap. vnic.*

ſuarum conſtitutionum concepti fuerunt, deduci, nec præſcribi poſſunt, nec coniecturaliter, vt locũ teneant in Ducatu, ac Maieſtate Brabantina, nec in bonis, feudiſque, quibus decoratur, nec vt inter filios Ducum illa ſeruanda ſit diſtinctio ſucceſsionum, natos ex primo, aut ſecundo thalamo.

Articuli enim, quibus digeſtum Brabantinum ius, abſolutè concepti fuerunt ad præſcribendam inter filios priuatorum ſuccedendi formam, vſumque bonorum, ſeu feudorum paternalium quæſitorum ſibi ipſis, & ſuæ familiæ, ex mera liberalitate, & gratia Brabantinorum Principum, abſque diuiſione, ac diſtinctione natiuitatis, ac productionis ex primis, aut ſecundis nuptijs, vt voluit illa à Gallicanis ſomniata poſitio, quod euincitur ex ipſorum articulorum verbis. Hæc enim ſunt, quibus conceptus primus articulus conſtitutionum feudalium Brabantiæ: (14) *Quando vir, & vxor tenentes feuda à Duce Brabantiæ relinquunt liberos ſuperſtites maſculos, & fœminas, duos, tres, pluresve, habet primogenitus (vel filia primo loco nata in defectum filij) ius patronatus feudalis, commoda accidentalia, arceſque feudales, ac exercitium ad dominium pertinens. Poteſtatem videlicèt creandi, & deponendi officiarios, Pares Curiæ, & Oſtiarios, ad iuſtitiam vnicuique adminiſtrandam, fidem recipiendam, & reliquos generis actus exeeutionis, & iuſtitiæ faciendos. Item habet beſſem ex cenſibus, redditibus, aliiſque certis obuentionibus, quæ ad feudum pertinent. Triens verò eorundem cenſuum, ac obuentionum ad reliquos filios, vel ijs deficientibus ad filias ſpectat, ſiue vnus ſit, ſiue plures.*

(14) *Cap. 1. art. 1. conſuetud. feud. Braban.*

Sub poſitione feudorum irregularium, ac impropriorum diuiduam recipientium naturam ab ipſa formationis origine, aque manu, gratia, & liberalitate Principis, (15) ex qua conceſſa diuiſio illorum inter filios, aſsignata Primogenito patronali portione, ad que illorum qualitatem demonſtrandam, & tempus, à quo translatum Dominium filijs morte parentum. Poſt primum ingreditur articulus ſecundus, ſub his verbis: (16) *Si vir, vel vxor, quibus liberi ſuperſunt moritur, ad prolem vnam, vel plures per ſeparationem thori, proprietas feudorum prouenientiũ ex latere ſuperſtitis deuoluitur.* (Nota, quod

(15) Suprà hoc *Tract. 2. à n. 38. & ſeqq.*

(16) Ex *dict. cap. 1. art. 2.* relato à Chriſtin. *in conſuetud. feud. Ducat. Braban.*

ex huius vocis exaratione in articulo Devolutionis dicta fuit hæc succesio) *seruato superstiti solummodò eorundem feudorum vsufructu hæreditario.*

Huius articuli virtutem haud incognitam Gallis Scriptoribus fuisse, notamus; quare temporariè, seu vt Stokmanus notauit:

------ Quid vis Gallia mendax,
Audet in Historia.

Author tractatus Hispanico Idiomate exarati, articulum (potius deceptus, quam decipiens) Triboniani cè (17) transcribit, omissis illis verbis, *ad prolem vnam, vel plures*; quæ quidem, nec omitti debent, nec possunt, cùm sint, quæ naturam diuiduam constituunt, necessariam absolutè, ad hoc vt filijs aperta sit successionis porta, ex primi articuli authoritate, à quo virtutem recipit secundus, & iuris Devolutionis constitutio. Sub his equidem verbis, vt diximus, exaratus fuit Hispanico Idiomate articulus ab Authore Gallicano: (18) *Si vn hombre, ò vna muger tiene hijos, y que el vno de los dos muera, en virtud de la separacion de el casamiento, la propriedad de los feudos venidos de la parte del mas viuiente, passa al hijo, ò hijos nacidos de el mismo casamiento; y el que viuiò mas, no tiene en los mismos feudos, sino vn vsufructo hereditario.*

Quod hæc translatio originali Brabantino non conueniat, enincitur ex eo, quòd verba, *vno*, ò *muchos*, non loco illo legitimo collocata sunt, quo scripta in ipso articulo ad virtutem constituendam, necessariam ad effectus legales, prouenientes ex primi articuli dispositione; sed illorum vice exarata sunt (quia id Gallicanæ menti conuenire credebatur) *al hijo*, ò *hijos*, addito, *nacidos de el mismo matrimonio.* Præclusa per hanc dispositionem, via successionis ad bona paterna filijs ex alio matrimonio natis.

Et quamuis sustineri posset mens Authoris. Primò ex eo; quòd idem est dicere, *ad prolem vnam, vel plures*, quàm *al hijo*, ò *hijos*, vt in Triboniani defensionem asserunt aliqui: (19) Cùm magis sensu, quàm verbis standum sit; ac quod ad exarandum, *nacido de el mismo matrimonio*, ductus fuerit authoritate Euerardi, & Christinæi,

(17) Ant. Fab. *de error. Pragm. Decad. 25. erro. 9. n. 13. Vt nouum, & in auditum quidpiam constituat, abutatur euidentissimè, ac decipiatur, cùm decipit; immò, & antequam decipiat.*

(18) Manif. *fol.* 279.

(19) Ex Duaren. *in Pand. cap. 3.* Ossuald. *lib. 8. comment. cap. 2. litter. M. & cap. 16. litter. B.*

tinæi, (20) asserentium Devolutiuum ius constitutum fuisse inter Brabantos in commodum filiorum, progenieique ex primo thalamo ortæ, inque odium secundarum nuptiarum.

Quæ cognoscens Author Tractatus Latini natiua puritate, exarauit articulum, asserens, sic lucidiorem esse contra filios natos ex secundo thalamo, vt interpretatione non egeat, sicque à paternalium feudorũ successione absoluta eierandos, vt nulla sit res in Brabantia Religiosiùs obseruata, & vetustate quasi consecrata.

Sed cùm temporaria iactantia proferat: (a) *Hoc iuris ab antiquis temporibus constitutum, vsque ad hoc tempus obseruatum ad omnes omninò, nec Brabantiæ quidem Principibus exceptis pertinere docebimus. Primò Doctorum etiam recentiorum, qui hanc legem verborum, & laudibus vbique prosequuntur, testimonijs vtemur. Deindè exempla non solùm Nobilium, sed, & Brabantiæ Principum, qui ab hac consuetudine nunquam recessere.*

Cogimur in tam audacis Assertoris animum arma suscipere, & Doctorum recentiorum verbis, quibus vtitur recolitis, exemplaribus successionum Nobilium Brabantinorum, ipsiusque Brabantiæ Principum, in suæ mentis aciem ordinatè ruere. Struxit enim illius frontem authoritate Doctorum, medium exemplaribus Nobilium; tergum, vt diximus, ipsorum Principum Brabantiæ. Sed etsi hostium bellica tormenta veritatis clauo figere possemus, non turbatim, nec ex arbitratu, sed secundùm hostiles copias, acies etiam nostra disponenda est, & aperto Marte suscipienda pugna. Author Gallicanus, quasi grauioris armaturæ milites, frontem instruit authoritate Kinschotij, Pauli Christinæi, & Frederici à Sande. Audiantur verba Kinschotij: (b) *Consuetudine generali Brabantiæ proprietas bonorum feudalium deuoluitur ad prolem dissoluto illo matrimonio, quo stante bona huiusmodi fuere vnius, vel alterius coniugum, siue sint patrimonialia, siue adquisita, ita vt proles secundi matrimonij in successione parentis, qui superstes fuit, nihil extantibus bonis consequatur.*

Notanturque, quæ ex Christinæo: *Christinæus, qui*

(26) Euerar. *cons.* 128. Paul. Christ. *decis. Belgic.* 43. *n* 14. *vol.* 6. & *addit. ad art.* 6. *cap.* 1. *Consuetud. Brab.* Sand. adduct. à Gallo, *in consuetud. feud. Geldriæ*, & Zuphan. *tract* 1. *tit.* 3. *cap.* 1. *§.* 9 Henr. Kinschot *Tract. de licent. testand. de feud. Tract.* 7. *cap.* 6.

(a) *Tract. Reg. Christ. ius in Ducat. Brabant. fol.* 189. *num.* 4.

(b) *Tract. Reg. Christ. iust in Braban. fol.* 190. *num.* 5.

ita magnæ apud ſuos authoritatis, & excellentis doctrinæ, teſtatur, ius Deuolutionis in gratiam liberorum fuiſſe conſtitutum, atque eorum bonis proſpectum. Plerumque enim euenit, vt nouercæ patrum in natos charitatem dirimant, & quam natura peperit beneuolentiam non extinguant modò, ſed etiam in odium acerbum ſæpè conuertant. His igitur malis Brabantina conſuetudo voluit ſubvenire, cum ius Deuolutionis induxit, quod bona vtriuſque parentis ſoluto matrimonio ad liberos inſtar anticipatæ ſucceſſionis perueniunt.

Refert ſequentia Sandei: *Eadem ratione, qua Chriſtinæus, vtitur Fredericus Sandeus in eo tractatu, qui præcipua, & indubitatæ fidei capita Brabantiæ conſuetudinis complectitur, nimirum ob honorem primarum nuptiarum, & fauorem procerum liberorum Brabantiæ moribus inductum eſt, vt matrimonio poſt mortem alterius coniugum ſoluto, tàm ſuperſtiti, quàm defuncti feuda deferantur communibus liberis, ſaluo tamen ſuperſtiti vſufructu feudorum ab ipſo profectorum, ſiue ex hæreditate ſibi obvenerint, ſiue ex labore, & induſtria quæſierit.*

Graui tantorum virorum armaturæ cederet mens noſtra, ſi Gallicani ordinatione legitima vterentur illorum ſententijs, intràque priuatos iuris lares, in quibus Brabantina Conſtitutio, lex, ſeu conſuetudo recepta, ac laudata, & ad quam elucidandam operati ſunt Kinſchotius, Chriſtinæus, Sandeuſque. Sed etſi ſtabiliendæ ſuæ ſententiæ exquiſitè anxij, ex eis noua axiomata comminiſcantur, efficere non poterunt, quin tota illorum tractatio in paralogiſmum deſinat, in cladem denique, & ruinam.

Nam Kinſchocius, Chriſtinæus, & Sandeus locis his, à Gallicano enarratis, non ſcripſerunt circà ſucceſsionem feudorum familiarium (c) ex pacto, & prouidentia à Principe conceſsionè, neque circà qualitatem bonorum familiarium, iure ſanguinis attento familiæ deſtinatorum, qualis habenda Ducatus Brabantini Dignitas; ſed feudorum hæreditariorum competentium ex Domini, & iuris feudalis Brabantini prouidentia, hæredibus vltimi poſſeſſoris, cùm qualitate illa natiua diuiſibili, de qua conſtitutum art. 1. Conſtitutionum feudalium. Audiamus Fredericum à Sande: (d) *Itaque ſine controuerſia feuda Geldrica, Zutphanica, Montfortica, Bra-*

(c) Bald. *in l. Virum, nu.* 21. *C. de fideicommiſ.*

(d) Freder. à Sand. *commentar. in Geldr. conſuet. tit.* 3. *de ſucceſ. legit.* §. 2. *num.* 4.

ban-

bantica, Flandrica, Holandica, Traiectentia, Transyluanica, Mechilinientia, ac Kuicana, erunt merè, atque absolutè hæreditaria.

Ex quo absolutè notat ipse Sandeus, feuda Brabantina à Duce Brabantiæ concessa, sic hæreditariam retinere naturam, vt in illorum successione, ex prouidentia illius iuris, tantùm æstimetur proximitas vltimi possessoris: (e) *Clausulæ à Brabantiæ Principe in beneficij concessione vsurpatæ notionem, ex Brabanticarum Curiarum moribus interpretari potuisse sola sibi postremi defuncti, non primi beneficiarij respectu proximitas æstimatur.*

Sub enim natura, & qualitate horum feudorum hæreditariorum diuiduorum, prouidentia Principis, & iuris Brabantini, iuri Devolutionis locum esse voluere relati Scriptores, non tamen ex quo sic ab ipso iure cautum, sed quià id deducendum credidere (21) ab illo principio, ex quo dissoluto matrimonio morte alterius coniugum, Dominium feudorum superstitis devoluitur communibus liberis, adinstar anticipatæ successionis, quod ab eis euelli non potest, vt cedat in commodum filiorum susceptorum ex alijs nuptijs.

Nec enim Kinschotij mens, & cæterorum Devolutiuum ius constituentium in feudis Brabantinis, in quibus ad admittendam diuisionem inter filios, necessum est metiri successionem, hæreditaria diuisione attenta, extendi potest ad feuda regularia, qualiter habendus Brabantinus Ducatus, successiuus, ac indiuiduus; cùm si extenderetur, peruerteretur ordo naturæ, ac omnia iuris feudistici turbarentur fundamenta. (22)

Quarè, cum teste Cujacio, (23) feuda ordinaria capiant successores, non vt hæredes à defuncto, verum vt gentiles à communi parente, ex quo repudiata hæreditate, filius potest feudum retinere à patre possessum, (24) iuri Devolutionis in feudis regularibus locus non erit, cùm in eis non hæreditario iure, sed sanguinis, ac familiari succedatur.

Hinc attenta iuris communis dispositione (ex qua impropriorum feudorum successio metitur (f) hæreditaria) prouidentiaque Brabantini: Fredericus à Sande, vt iura filiorum in paternalibus feudis ex vi Devo-

(e) Sand. *dict. tit. cap. 1. §. 2. num. 5.*

(21) Christ. *ad consuetud. feud. Mechilinitit. 16. art. 25. addit. nu. 2.* Hug. Grot. *de iur. bell. lib. 2. cap. 7. n. 8. A quo non longè abeunt secundæ nuptiæ, apud Brabãtos, nam rerum soli, quæ extabant cùm matrimonium priùs solueretur proprietas adquiritur prioribus liberis.*

(22) Idem Sand. *dict. tit. 3. de succes. testam. cap. 1. § 7. num. 22.*

(23) Cujac. *de feud. lib. 4. tit. 54.*

(24) *Cap. 1. An agnat. vel fil.*

(f) Freder. à Sande, *cõment. in Geldr. consuet. dict. tit. 3. cap. 1. §. 7. nu. 22. Successionem autẽ impropriorum feudorũ, præcisè ex iure cõmuni Romano, non ex iure feudistero esse metiendã, adeò vt qui aliter disponendo hanc successionẽ mutat, ordinem naturæ peruertere, ac turbare videatur.*

Iu-

lutiui iuris deſsignaret, & ad quæ admittendi, à quibuſque remouendi, in verbis relatis à Gallicano Aſſertore, & in quibus expreſsit virtute Devolutionis devolui filijs dominium feudorum, non dixit ſimpliciter omnium; *ſed feudorum ab ipſo profectorum, ſiue ex hæreditate ſibi obvenerint, ſiue ex labore, & induſtria quæſierit.* Attenta enim iuris communis ratione (innixa illis Iuriſconſultorum reſponſis, (*g*) quibus Brabantina Cõſtitutio, & vſus firmatur) familiaria feuda, cùm natura, & iure proprio familiæ conſtituantur, indiuiduèque ad maſculum transferantur per ſubintrationem à primo adquirente; nec diuiſioni, nec Devolutioni ſubiacent, cum extrà diſpoſitionem ſint conſtituentem, vt feuda deferantur ad hæredes poſtremi defuncti.

(*g*) *L. Familiaria 5. l. Vel 6 de Relig. & ſumptib. funer.*

Quæ ſic vera ſunt, ſic firmata menti ipſius Sandei, Kinſchotij, & Chriſtinæi: Et cùm ad deſsignandam ſucceſsionis formam (nè variè, ac laboriosè ageretur in re tanta) poſt Euerardum (25) Chriſtinæus (26) perluſtraſſet feudorum propriorum, & impropriorum naturam, & qualitatem ſucceſsiuam, vt illo lumine diſtinctionis dignoſceretur, quibus in feudis diuiſio, iuriſque Devolutiui conſuetudo locum teneret, firmiter aſſeruit; quòd feuda Imperialia ex pacto, & prouidentia indiuidua ſunt maſculina primogenialia, (*h*) in eaque admittenda eſt repræſentatio. Supremarum verò Dignitatum feuda, cùm deferantur ſucceſsiuè iure ſanguinis attento, legitimaque primogenitorum, capitumque familiarum cenſeantur; (27) in eis, nec diuiſioni, nec iuri Devolutionis locus erit; quod aliter dicendum in feudis improprijs Zutphanicis, (28) ac Brabantinis, cùm efformentur hac diuidua natiua qualitate ſpirata ex Principis concedentis voluntate, & ſui municipalis iuris prouidentia, ad hoc vt diuidantur tanquam hæreditaria inter filios vltimi poſſeſſoris defuncti.

(25) Euerard. *cõſ.* 228.

(26) Chriſt. *dict. deciſ.* 42. *& deciſ.* 43. *dict. vol.* 6. *& deciſ.* 88. *vol.* 1

(*h*) Laté ex Bald. Iſer. Mareſcot. *var. lib.* 2. *cap.* 120 *num.* 15.

(27) Idem Chriſtin. ex Maſtrill *deciſ.* 104. *nu.* 44. *vol.* 5. *& dict. deciſ.* 388 *à num.* 4.

(28) Idẽ *ad conſuetud. feud. Geldriæ, de feud. cenſeſ. iur.* Zutph. *verſ. prædicta clauſula.* De quo ſuprà in princ. huius *Tract.* 1. *à num.* 38. *& ſeqq.* Chriſtin. *dict. deciſ.* 388. *per totã, præcipuè num.* 11.

Rupta autem illa prima aciei parte Doctorum authoritate inſtructa, deſcendamus ad ſecundam, cuius facilem credimus conculcationem, cùm ſpectris potius, quàm realibus exemplis ornatam illam inueniamus. Inſtruit eam Aſſertor ſequentibus verbis: (*i*) *Ius*

(*i*) *Tract. Reg. Chriſt. ius in Ducat. Brabant. fol.* 191. *num.* 6.

„ *equi-*

„ *quidem Deuolutionis in Brabantia vſurpari, tum legum, tum*
„ *Doctorum authoritate ſatis demonſtratum arbitramur. Pro-*
„ *ximum eſt, vt ex infinitis propè exemplis, quibus id iuris con-*
„ *firmari poteſt, vnum item, & alterum proferamus. Magna*
„ *olim, vt refert Chriſtinæus, inter liberos Comitis Bergenſis de*
„ *hæreditate erciſcunda orta eſt controuerſia, quæ quidem non in*
„ *hoc poſita erat, vtrùm patris feudi ad filiorum natu maxi-*
„ *mum, qui matri ſuperfuerat, Deuolutionis iure peruenisſent,*
„ *ſolo vſufructu patri relicto: nulla enim hac in re fuit dubitatio;*
„ *ſed illud vtique tum in diſceptationem venit, atque in ſupremo*
„ *Mechliniæ Conſilio magna contentione fuit agitatum, vtrùm*
„ *primogenito filio ante patrem extincto, ad eum, qui natu erat*
„ *proximus, à patre, an potius à fratre ea veniſſet hæreditas.*

Sed attentis omnibus per eum cumulatis, Chriſtinæique verbis, ex quibus ordinata ſententia, inuenietur, non actum inter filios Comitis Bergenſis (in caſu ab eo producto) de ſucceſsione feudi regularis, ſeu ex pacto, & prouidentia, in quo ex iure Francorum, & communi recepto inter Brabantos ad primogenitum indiuiduè emologata eſt ſucceſsio; ſed an in duabus partibus, patronatuque competenti filio maiori in bonis paternis, attenta conſtitutione Brabantinorum articulorum, locus eſſet repræſentationi, patruoque excluſo admittendus eſſet nepos? In quo verè deciſſum fuit, data hæreditate nepoti, ad quem tranſmittenda ex ipſius Brabantini iuris Conſtitutione laudata ab Aſſertore, ex Sandeo: (K) *Liberis decedentibus ad nepotes, vel fratres, vel ſorores ius Deuolutionis tranſmitti.*

(K) *Dict. Tract. fol. 198. num. 13.*

Quid enim ex hac deciſsione ad contentionem noſtram, vt ex ea confirmatam excluſionem filij maſculi à ſucceſsione Ducatus, feudique indiuiſibilis dicamus? Si enim in arenam deſcenderet Aſſertor ſententia loricatus, in qua deciſſum, vt in feudo ex pacto, & prouidentia locum teneret hæreditatis erciſcūdæ iudicium, diuidereturque inter fratres, ſeruitutem tantæ authoritatis ſuſtineremus; ſed verò, quod bona hæreditaria priuata paterna diuidantur inter filios, in eiſque tranſmiſsionis ius exequatur, quid ad nos, quid ad rem, & contentionem, de qua agitur?

Vt verò ſciant cuncti arma, iuraque, quibus Galli

Scrip-

Scriptores vtuntur, ac quod in ſuis machinationibus cùm arundineis fulcris conſtruantur inutiliter excutitur, notandum eſt; quòd inter Brabantos feuda nõ ſunt abſolutè irregularia, & diuidua, ſed ſunt etiam regularia, in quibus ſucceſsio indiuidua abſolutè, attenta (vt in cæteris Europæ Circulis) Domini prouidentia. Firmatur mens noſtra (omiſsis exemplaribus Areſcotani feudi orti à regimine Ioannis I. Baronatuum Dixtemij, Birbachij, Sychenarum, aliorumque relatorum à Diuæo, (*l*) inter Brabantos primogeniali, ac indiuidua prærogatiua gaudentium) ex qualitate ſucceſsiua feudi Gimbergani, manu Godifredi III. Gerardo Bertholdo conceſsi, inter deſcẽdentes transferẽdi illa indiuidua conditione: *Vt minor natu iure primogenituræ in feudis frueretur.* (*m*)

(*l*) Diu. *rer. Braban. lib. 7.*

(*m*) Idẽ Div. *rer. Brab. l. b. 9.* Har. *Annal. Brab. in God f. III ann. 1159.*

Ordinat Aſſertor (*n*) vltimam ſuæ aciei partem his ſententijs: *At nè Brabantiæ quidem Duces ab ea lege publicè recepta, ſe liberos, ac abſolutos creditores.* Et poſt: (*o*) *Quòd ſi à vetuſtiſsimis temporibus ad noſtram, vſque ætatem rerum geſtarum velimus, & annalium monumenta retexere, nihil profectò liquidius, nihil conſignatius hoc Devolutionis iure comperimus.*

(*n*) *Dict. Tract. fol. 192 num 7.*

(*o*) *Dict. Tract. fol. 193. num. 9.*

Sed etſi ſic temporariè, ac intrepidè proferat, adhùc recolitis illis antiquitatis Brabantinæ monumentis, quorum auxilium implorat, inueniemus, nec Devolutiuum ius in Domanio fuiſſe receptum, nec filios ſecũdi thalami à paternorum bonorum hæreditariorum ſucceſsione excluſos fuiſſe. Primum locum teneat ſucceſsio Caroli Marteli Pipini Harſtallis filij (ſeruiamus in hac enarratione, Gallicanis aſſerentibus Martelum ex ſecundis nuptijs Pipini, & Alpaidis genitum.) (*p*) Defuncto enim patre, etſi ſuperſtitem habuit Theodobaldum nepotem ex Grimoaldo filio nato ex primis nuptijs Plectrudis vxoris, ad quem ſi ius Devolutiuum receptum eſſet inter Brabantos, dominium paternorũ bonorum translatum à morte primæ coniugis habendum erat; adhuc excluſa prole à primo matrimonio producta Carolo Martelo filio nato ex ſecundis nuptijs indiuiduè paterna hæreditas data fuit, translataque Dignitas, Dominatio, & Principatus Gentium

(*p*) Dauid Blond. *Geneal. Franc fol. 52 & ſeqq. tom 2. Pipinus Maiordomus Harſtallus dictus Plectrudis.*

Brabantinarum, (q) & ab eo ſuſceptus ex paterno, & ſubditorum voto, reiecto Theodobaldo nepote Pipini ex Drogone annoſiore filio ex primo thalamo Plectrudis vxoris Primæ Pipini. Audiamus Blondellum: (r) *Cùm Primogenitis poſt natis, patruos fratrum poſteris (quandocumque cernenda paterna hæreditas erat) conteſtare debere vetuſto gentis noſtræ more cautum eſt. Pipini Harſtalli Principatum ſibi vindicandi (poſthabitis Drogonis, & Grimoaldi liberis, germanoque natu minore Childebrando) ius penès vnum Carolum fuit, quo ſuperſtitibus Drogone, & Grimoaldi, germanis perinde corruiſſet, ac Childegrandus natu inter fratres minimus caruit. Solus igitur (ex natalium prærogatiua, & ſpiritus heroici præſtantia) inter Pipini parentis poſteros, fratrem ſcilicèt, ac nepotes paternæ poteſtatis dignus hæres.*

Secundum gradum conferamus ſucceſsioni Ludouici Ducis Brabantiæ, Regis Francorum, Imperatoriſque Pij nominati; inijt enim primas, & ſecundas nuptias. Ex primo thalamo ſuſcepit tres filios maſculos, Pipinum, Ludouicum, & Lotharium, inter quos diuiſit Brabantiæ Dominationes, Imperium, & Regnum Gallicanum; quàm diuiſionem Sacramentis, ſuo, & Optimatum confirmauit. (ſ) Ex Iuditha verò ſecunda vxore genuit Carolum, quo nato, reuocata iure natiuitatis diuiſione, reſciſſa à cæteris fratribus parte, (t) portio legitima ei conſtituta fuit in Auſtria antiqua Dominatione Brabantinorum Principum, etſi ex ſecundis ſuſcepto nuptijs: Defuncto verò patre Ludouico, Lotharius omnem paternam vſurpatam hæreditatem (v) reuindicare conatus fuit, munitus primogeniali prærogatiua; ſed fratres in eum inſurrexere, bellumque indixere, actum magna cum ſtrage: quod perdurauit, vſquequò Optimatum Conſilio de pace tranſactum, manuque quadragintorum primorum de ſingulis partibus electorum, Regnum æqua lance diuiſerunt; nec reiecto Carolo, quia ex ſecundis nuptijs genito, nec data Ludouico parte maiori Brabantinæ Dominationis competenti Primogenito ex iure Deuolutionis, ſed Carolo dato Circulo à Britanico Occeano, vſque ad Moſſam fluuium, (x) in quo Andouerpiorum, Brabantinorum, Campanenſis Ducatus,

(q) Sygeb. *Chron. ann. 714. Pipinus Princeps obijt, & filium ſuum ex Alpaide Carolum, utidem ſine Martelli cognomento Principatus ſui hæredem reliquit.*

(r) Dauid Blond. *Geneal. Franc. tom. 2, fol. 59.*

(ſ) Sygebert. *Chron. ann. 713.*

(t) March. *concord. Sacerd. & Imper. lib. 2. cap. 2. num. 8.*

(v) Sygeb. *ann. 840.*

(x) Sygeb. *ann. 843. & 844.*

Territoria, Dominia dotalitia Fluithildis, radix, ex qua germinata Brabantinorum Principum Dominatio.

Tertius depromitur ex ipsa Ducum Brabantinorum serie, ab anno D.CCCC.LXXVIII. quo rescisus Principatus Brabantinus à Gallicano Regno; Peremptо enim in armorum ludo Henrico, relictis tribus filiabus fœminis, quibus si ius Devolutionis seruandum, Imperium, Dignitas, & Status competebat, adhuc attento communi iure, moreque recepto inter Brabantinos Principes, exclusis filiabus defuncti, succesit fratri Godifredus I. Barbatus, & Magnus dictus.

Remotis brachio veritatis à monumentis Brabantinæ antiquitatis, lapidibus quibus occludere illam satagunt Gallicani; descendamus ad dignoscendum, àn ab anno M. CC. XXX. à quo primo audita vox iuris Devolutiui. (29) Vt cathegoricè, serieque attenta successionum procedamus, verum sit, quod à Gallicano asseritur: (y)

„ *Quod autem negant Hispanici vllo posse exemplo demonstrari Brabantiæ Ducatum ad filiam ex priori natam connubio, cùm virilis supereſſet proles ex secundis nuptijs, delatum* „ *vnquam fuisse: hoc forsitan probaremus, si vllo nos docere pos-* „ *sent exemplo virilem stirpem ex secundis nuptijs ortam, filiæ* „ *ex superiori matrimonio fuisse præpositam. Quàm verò ie-* „ *iuna sit, & inanis illa cauillatio, facilè intelliget quisquis* „ *Brabantiæ Ducum seriem, & genealogiam, vel ex ipso in-* „ *dice oculis lustrauerit. Numquam enim id vsu venit, vt in-* „ *ter filiam, & liberos ex diuersis connubijs prognatos de Prin-* „ *cipatu vlla potuerit esse contentio. Nam qui Principes ante* „ *Philippum II. de quo mox viderimus, secundas iniere nup-* „ *tias Godofredus III. Henricus I. Henricus II. Ioannes I.* „ *Antonius Burgundio, & Philippus Bonus, ij nullam ex su-* „ *periori matrimonio filiam habuere superstitem, quæ de summa* „ *rerum posset contendere. Quod enim plerunque euenit, aut fi-* „ *lius ex superiori connubio, aut nulla ex prioribus nuptijs reli-* „ *cta sobole, filius ex posteriori matrimonio rerum summa poti-* „ *tus est, vt Ioannes II. vel denique ex tertijs nuptijs filius, cùm* „ *nulla esset ex superioribus proles, in Ducatum succesit; quod*

„ *in*

(29) Petr. Stockm. *de inr. Devol cap 4, n. 6.*

(y) *Tract. Reg. Christ. fol. 216. num. 28.*

„ *in Carolo Audace contigit, qui Philippi Boni ex tertia vxo-*
„ *re filius fuit. Quarè nubit Hiſpani afferunt aduerſus Regi-*
„ *næ Chriſtianiſſimæ iura, cùm negant filium ex ſecundis nup-*
„ *tijs à ſorore ex prioribus nata Brabantiæ Ducatu depulſum*
„ *vnquam fuiſſe: cùm is caſus numquam inciderit, neque eà res*
„ *in contentionem venerit.*

Fatemur enim relatos Principes ſecundas inijſſe nuptias, nullamque ex ſuperiore matrimonio habuiſſe ſuperſtitem filiam, quæ de ſumma rerum cum fratre ex ſecundo thalamo nato poſſet contendere. Sed pareamus lubentes, & agnoſcatur ex veritate Godifredum III. ex primo, & ſecundo matrimonio filios ſuperſtites reliquiſſe; ex primo inito cum Margarita Limburgenſis Ducis filia Henricum, Albertum, & Alleydam; ex ſecundo Guillielmum, & Henricum. Exprimant Gallicani, num filij ex primo nati matrimonio receperint à bonis paternis ex iure Devolutionis, anticipatæque ſucceſsionis, Primogenitus primogenialem prærogatiuam, & ex ea Domaniale Dominium Brabantinæ Dignitatis à morte matris, cæterique germani tertiam feudorum partem, taliter vt ex eo à bonis, & feudis paternis remouerentur fratres ex ſecundo nati thalamo. Abſit talia fari, immò recolita Hiſtoria Brabantina inuenimus Henrico, & Guillielmo datum fuiſſe, (30) Guillielmo dominium de Cuyck; Henrico verò de Paravuiſio (31) Dignitates Baronales Brabantinas. (z) Similiter Henricum I. (32) inuenimus primas, & ſecundas inijſſe nuptias, ex primiſque Mathildis filiæ Comitis Boloniæ genuiſſe Godifredum, Mariam nuptam poſt Imperatori Othoni, Mathildem vxorem Comitis Palatini, aliaſque duas filias nuptas Comitibus Geldriæ, & Aueſnæ; ex ſecundis verò initis anno M.CC.XIII. cùm Maria filia Philippi Francorum Regis ſuſcepiſſe duas filias, quarum vna nupſit Theodorico Cliuenſi Comiti. Henricus II. (34) primas etiam, & ſecundas contraxit nuptias, primò cum Maria Philippi Imperatoris filia, à qua ſuſcepit Henricum, Mathildem, Mariam, Beatricem, & Margaritam; ſecundò cum Sophia filia Comitis Lanſgrauenſis.

(30) Diueus *rer. Brab. lib.* 9. Haræus, *Annal. Flandr. in Godofr. I. I.* Petr. Stockm. *de iur. Deuolut. par.* 2. *cap.* 3. *num.* 15.

(31) Petr. Div. *rer. Braban. lib.* 8.

(z) Petr. Div. *rer. Brabant. lib.* 7.

(32) Div. *rer Brab. lib.* 10. *ad fin.* Haræus, *Annal Brab. in Henric. IV. ann.* 1235. Auber. Mir. *Chron. Belg. ann.* 1105. *Duces hæ editarij Lotharingiæ, num.* 4. Hadrian Barland. *Chron. Duc. Brab. cap.* 35.

(34) Diveus, *lib.* 11. Barland. *cap* 40. Miræus, *dict. ann. n.* 5.

Haud credimus negaturos Assertores Gallos, quòd si Devolutiuo iuri inter Principes locus esset, ac legibus reprimentibus intemperantiam posterioris connubij, ob idque priuatiuè competerent communibus liberis primi matrimonij feuda, bonaque superstitis; quòd defuncta Mathilde prima Godifredi III. vxore Brabantinæ Dignitatis dominium, bonorumque, ac feudorum ab eo possessorum, ad septem filios ex illo susceptos thalamo Devolutum fuisse, Henrico primogenito patronalem portionem; cæteris verò germanis tertiam partem. Quod idem dicendum de hæreditate, ac bonis Henrici II. Ioannis I. Antonij, ac Philippi primas, ac secundas contrahentium nuptias; attamen nulla per Scriptores mentio est de diuisione inter filios, nec de ercisendæ hæreditatis iudicio inter germanos, immò absolutè asserunt, indiuiduam Dominationem Brabantiæ, & Lotharingiæ, patris Godifredi morte translatam Henrico primogenito, absque aliorum filiorum communione: (33) Sicuti mortuo Henrico II. ad Henricum filium III. Ducem.

Hunc veritatis splendorem denigrare suscipiunt Gallicani illa assertione: *Ij nullam ex superiori matrimonio filiam habuere superstitem, quæ de summa rerum posset contendere.* (35)

Sed tamen credimus, nullum esse sic stupidæ mentis, ignarumque iuris, ac morum, vt sustineat seruitutem Sycophanticarum machinationum, quarum structura asseruntur iura Gallicana. Si enim (vt ipsi testantur Assertores) Devolutiuum ius, lexque illud laudans nata fuit, & recepta ad reprimendam intemperantiam posterioris connubij, vtque animus parentum per alteras nuptias à liberis alienum non efficeretur, ad quod cautum fuit, vt dominium feudorum, & bonorum superstitis parentis, statim à morte vnius coniugum liberis transmittatur, annosiori primogenialis portio, cæteris verò tertia pars. Sed cùm hæc sit virtus Devolutiui iuris, & ad quod formatæ, atque firmatæ fuerunt Brabantinorum articulorum constitutiones; vndè, aut quando inuenitur, quod defuncto Principe alienati fuerint Primogeniti ab indiuidua

ab-

(33) Diueus, *rer. Brab. dict. lib.* 10. Har. *in Hëric. V. nnn* 1235. *Morte Hërici Ducatus Lotharingiæ, ac Brabãtiæ, & Imperij, Marchia Henrico Louanienſi ceſſere filio eius natu maiori,* Aubert. Mir. *dict. ann.* 1105. *num.* 4.

(35) *Dict. Tract. Reg. Christ. fol.* 28. Manif. Hſan. fol. 320. *Que despues de la muerte de estos Duques, casados muchas vezes, siempre fue, ò vn hijo del primer casamiento que sucediò al Ducado ò vn hijo del segundo, no auiendo hijo ninguno del primero.*

abſolutaque ſucceſsione, dominationis, obliterataque ſexus, vel natiuitatis prærogatiua, admiſsi germanis, ex primo thalamo natis, ad communitatem Status Brabantini habeantur? Cùm verò illa communio abſit, firmiter decantandum eſt, Brabantiæ Duces ſolutos eſſe à lege, & iure conſtituente Devolutiuam ſucceſsionem, ac quod ad conſpectum fratris maſculi, ſoror extorris, ac peregrina habenda eſt in ſucceſsione Dignitatis.

Huius veritatis ſonus reſonuit in Galliam, quo rapta cognouit, Brabantinæ conſtitutionis virtutem non ſic operatiuam eſſe, vt ex ea admittenda eſſet Regina Chriſtianiſsima ad ſucceſsionem paternam. Recuſantes verò Galli veritatis ſeruitutem, machinati fuerunt Sycophantiam, ab Antonij ætate, (36) vſque ad legem Salicam, ab eaque ad noſtram, nec executam, nec cogitatam. Adduxitque nouus Scriptor, qui defenſionem iurium Reginæ Chriſtianiſsimæ ſuſcepit, falſam conſtitutionem Brabantinorum articulorum, quæ nec fuit, nec eſt, nec inuenitur in illarum codice. Hæc ſunt Authoris verba: (37) *Si vir, vel vxor, quibus liberi ſuperſunt decedant, ex eo momento omnium rerum ſoli proprietas, ac præcipuè feudorum, quæ ad ſuperſtitem pertinent ad eiuſdem coniugij liberos, ſiue maſculi, ſiue fœminæ ſint, illicò tranſit, ac devoluitur; his omnibus excluſis, qui ex ſequenti matrimonio nati ſunt, ſeruato dumtaxat ſuperſtiti, dum viuit vſufructu.*

Huius turpitudinis, falſitatiſque teſtes ſint non exteræ nationes, (38) ſed ipſa Gallia, quæ ducta deſiderio tutandi prætenſa ſuæ Reginæ iura ad excluſionem Regis noſtri decantauit; quòd (vt dictum ſuprà) à regimine Godifredi III. vſque ad Regem noſtrum Philippum II. primas, & ſecundas nuptias iniere Henricus I. & III. Ioannes I. Antonius Burgundius, & Philippus Bonus; ſed omnes ſuperſtites reliquerunt filios ex primo thoro, in quos translata ſucceſsio. (39) Philippus verò Rex noſter II. filiam ſuſcepit ex primo matrimonio, ad quam Brabantina feuda devoluta fuerunt, in eiſque ſucceſsit, excluſo fratre Rege noſtro Philippo III. ex ſecundo-genito thalamo; qui vt

(36) Cicer. *Philipp. V. Sed Senatus etiã Conſulta pecunia accepta, falſa referebantur.*

(37) *Tract. Reg. Chriſt. ius in Ducat. Brabant. fol. 9.*

(38) Cicer. *dict. Philip. V. Huius turpitudinis teſtes erant etiam exteræ nationes.*

(39) Manif. Hiſp. *fol. 319. Y que à lo que ſe dezia, que no ay exemplar ninguno, que en la Caſa Real de el Brabante la hija del primer Matrimonio aya excluido al hijo varon del ſegundo. Se pudiera baſtantemente ſatisfaeer con dezir, que no ay tãpoco ninguno, que jamàs vn hijo varon del ſegũdo caſamiento aya ſido preferido a vna hija del primero. Pero para abondar vn poco mas eſta materia quien tomare el trabajo de cõſultar la tabla Genealogica de la Caſa de los Duques de eſta Prouincia, hechará de ver con facilidad qne eſta objeccion es vn meroſophiſma, ò vna euidente cauilacion, pues noſe halla, que ſe ayan jamàs vra hija, y vn hijo de diferentes Matrimonios encontrado en concurrencia para la Soberania.*

iu-

iuris Devolutiui virtutem compeſceret politica ambitione donationis titulo Brabantinam Dominationem dotalitio iure donauit filiæ: quo arcano illam eximere cogitauit ab obligatione iurium, & morum, ſub qua nata, & ſuſcepta.

Sed priuſquam ingrediamur ad retundendam machinationem ex actis Regis noſtri Philippi II. ſtructam, notum facimus cunctis Gentibus, quòd ab omni pene memoria, communi voto Principum, & gentium Brabantinarum, ſucceſsio Principatus attenta fuit (excluſaque Devolutiui iuris) ex Gentium, Publicique regulis præſcribentibus in Dignitate patris prælationem maſculino ſexui, excluſo ab ea fœmenino.

In quo ne repetere videamur, omittimus, quæ latè notamus (40) ſuprà, de excluſione filiarum Henrici Ducis à Principatu Brabantino, admiſioneque Godifredi fratris defuncti. (41) Et notamus, quod inter cæteros Principes ſecundas nuptias inientes, adnumeratur Ioannes I. (42) qui primis contraxit cum Margareta Philippi Francorum Regis filia, ex qua nullum genuit filium: Secundò verò nupſit Margaretæ filiæ Guidonis Comitis Flandriæ, ex qua ſuſcepit Ioannem in Dignitate ſucceſſorem, Godifredum morte raptum in minori ætate, Margaretam vxorem Imperatoris Henrici VII. & Mariam Ducis Sabaudiæ coniugem. Defuncto Ioanne Duce, Ducatus Brabantiæ tranſmiſſus fuit filio Ioanni II. quo etiam mortuo, eleuatus eſt ad apicem Dignitatis Ioannes III. Tunc enim Bohemiæ Rex Ioannes Margaretæ amitæ Ducis filius Bruxellas venit, vbi in conſilium Ducis admiſſus, ex iure materno partem ſibi Ducatus Brabantiæ deberi aſſeruit; (44) quod credimus ex vi iuris Devolutiui aſſertum. Audito tamen Regis deſiderio, (45) editaque in Conſilio Brabantino actione, voto communi Ordinum, reſponſum fuit: (46) *Iniquam Duci, Proceribuſque videri Regis poſtulationem, cùm ab omni penè memoria inter Brabantinos obſeruatum ſit, nè maſculo ſuperſtite fœminis in Ducatu ſucceſsionis ius detur.*

Ad conſpectum tantæ deciſionis aſſenſu communi Brabantinorum Ordinum laudatæ, fulcitæ virtute

(40) Suprà *hoc Tract. 2 §. 1. n. 34. & 35. & ſuprà hoc §.*

(41) Div. *rer. Braban. lib. 6. Hac. in Godofred. Barbat. Molan. Milic. Script. cap. 55. Suer. Annal. Flandr. lib. 18. Suprà §. 1. dict. num. 34.*

(42) Manif. *fol. 320.*

(43) Aub. Mir. *Chron. Belgic. ann. 1105. n. 7.*

(44) Petr. Diueus, *rer. Braban. lib. 14.* & ex eo Hæræus, *Annal. Braban. in Ioann. III. ann. 1318. Inter hæc Ioannes Bohemiæ Rex, idem Comes Lucenburgi. qui Henrico Imperatori ac Margaritæ filia Ioannis Primi Ducis prodierat (Bruxellas venit, vbi in conſilium Ducis admiſſus, partem ſibi Ducatus Brabantiæ deberi, palàm aſſeruit.*

(45) *Interim offerre Ducem, vt Procerum Brabantiæ, ac Iuriſprudentum ſententiæ ea de re mos geratur.*

(46) Infrà §. 3. *num. 1.*

iurium Diuini, Gentium, Publici, & Municipalis Brabantini (47) absolutè excludentium fœminas, superstitibus filijs masculis: Quibus principijs, quaque ratione ausum in fratrem masculum agere, vt illo reiecto, soror fœmina ad Dignitatem admittatur, ni turbatis naturæ, supremæque Reipublicæ elementis?

Nec facit in tutamen mentis Gallorum, quòd audacter asseritur, nunquam vsuenisse ante Maiestatem Philippi II. Regis, vt inter filiam, & liberos ex diuersis connubijs pronatos, de Principatu esset contentio; Cùm attentis monumentis iuris Brabantini, progressuque successionis Principatus, contraria eis sit næc assertio. Quod euincitur, si (vt diximus) notantur articuli suarum Constitutionum; hæ enim nec tantùm de prælatione, aut indiuidua successione constituerunt (assentiamus in eo sententiæ Gallorum) inter filios primi, & secundi thori, sed collimarunt, præcipuè ad stabiliendum, vt post mortem alterius coniugum Dominium feudorum superstitis statim ad filios devoluerentur per quasi anticipatam successionem, vnicuique ex liberis portione assignata à lege. Quarè fatendum necesse erit, quòd statim à morte primarum vxorum Ducum Godifredorum, Henricorum, Ioannis, Antonij, & Philippi, virtus devolutiua operata fuit ad hoc saltem, vt ad filios primarum nuptiarum Dominium Brabantini Principatus devolueretur, ac vt defunctis patribus diuideretur inter liberos, assignata vnicuique parte, secundùm constitutionis, seu legis formam: Id verò, nec executum, nec petitum, nec assertum, ni in contentione Regis Bohemiæ relata suprà, quæ meritam tenuit repulsam. Vndè ergò dicendum, nũquam in vsu venisse, quòd in Principatu Devolutiui iuris dispositio exequeretur ad eruendam cognitionem, an in eo constitutio locum teneret, vel non.

Haud incognita Gallis huius rationis virtus, ad quidque extensa coactiua vis Devolutiui iuris, quibusque in causis, ac rebus in vsum venire poterat; quarè ne seruitutem iura Reginæ subirent, in lucem prodijt nouus Antagonista eructans in tutamen Gallicanæ mẽtis diuersas sententias, asserensque Ducatum Brabantinum

(47) Christin. *decis. feud 43. num 8. Et in Camera Imperiali Canonicatam fuisse, scilicèt, quòd fœmina ad feudorum non admittatur successionem. Eaque tanquam æquitati maximè cõueniens opinio, probatur moribus nostris, & vicinorum. Vtpotè Brabanticis, Flandricis, Zutphanicis, Holandicis, Traitetensibus, Cuykanis, atque alijs feudis.*

(48) Obſeru. *ſiue reſponſ. ad duos Tractat. Bruxellis editis ad uerſ. Regin. Chriſtian. ius in Braban. par. 2. fol. 61.*

tinum diuiſioni obnoxium fuiſſe. Audiamus illum:
„ (48) *Et verum eſt ſanè, & non abnuitur, Primogenitũ poſt-*
„ *genitis ſuis in ſucceſsione priuata partem aliquam debere:*
„ *ſed obſeruandum eſt eumdem Primogenitum, ſibi ſoli retinere,*
„ *quòd vocatur* Feudum, *ac veluti conſuetudo loquitur*, Iuriſ-
„ dictionem, ac Poteſtatis exercitium, *nihil autem alijs*
„ *dimittere, quàm partem aliquam prouentus.* Nam, *art.* 21.
„ earumdem conſuetudinum, *vt ait Deductionis Auctor,*
„ *pag.* 169. in hunc modum ſtatutum eſt, ſi pater, vel
„ mater plures liberos habens moriatur, ac relinquat
„ bona, vel reditus feudales, qui tenentur à Duce Bra-
„ bantiæ, maior natu præter prærogatiuam exercitij
„ poteſtatis acquirit duos feudi trientes fructuum, &
„ vtilitatis inde procedentis, reliquo triente inter alios
„ liberos æquis portionibus diuidendo.
„ *Sed, & idem dici poteſt de ſucceſsione Ducatus, ſiquidem*
„ *cùm Primogenitus Ducatum conſequatur, qui propriè idipſum*
„ *eſt, quòd inter priuatos feudum, aut exercitium poteſtatis ap-*
„ *pellatur, nihilominùs liberis ex eodem thoro genitis proventus*
„ *annui, ac terrarum priuatarum Ducatus partem facit.*
„ *Hoc itaque ſuppoſito, tantùm abeſt, vt in aliquo ſucceſsio*
„ *principalis à priuata differat ex parte diuiſibilitatis, aut indi-*
„ *uiſibilitatis, ſi ita dici poteſt, vt è contrario, ex eadem parte*
„ *penitus, & euidenter vtraque conueniat.*
„ *Reſtat igitur ad hanc noſtram aſſertionem firmiter ſtabiliẽ-*
„ *dam, vt in ſucceſsione Ducatus diuiſibilitati locum eſſe probe-*
„ *mus, hoc eſt inter Primogenitos, & poſtgenitos Ducatum di-*
„ *uiſum fuiſſe.*
„ *Noui equidem, haud facilè reperiri poſſe qualis iſta fuerit,*
„ *portio, quæ poſtgenitis derelicta fuit, an tertia, vel minor, vel*
„ *maior. Et in eo probando fruſtrà certè ageretur; opporteret*
„ *enim, & Ducatum, & ſingulas eius partes pretio æſtimare;*
„ *quòd quidem vix fieri poſſe nemo eſt, qui non agnoſcit. Sed, &*
„ *præterea dici poteſt, quòd etiamſi aliquando poſtgeniti minùs*
„ *tertia parte contenti fuiſſent, non exindè ſequeretur, ius ipſis*
„ *in exigenda ſua legitima portione defuiſſe, ſed tantummodò*
„ *aliquid de iure ſuo remiſiſſe, ex quo nihil inferri poteſt, quòd*
„ *ipſorum iuri aduerſetur.*
„ *Hac igitur occaſione dumtaxat probandum eſt, generaliter*
„ *Ducatum Brabantiæ diuidi poſſe, ac partitionis capacem eſſe,*

„ *ſicu-*

„ *sicuti & alia feuda priuatorum. Quæ quidem veritas est, cui*
„ *Deductionis Author non accedit, tametsi verò verior sit.*

Priùs tamen, quàm descendamus ad euertendam structuram conflatam exemplis successionum Ducum (49) Godifredi I. (50) Henricorum, Ioannis I. & III. Monere debemus, quod recusare agonem potueramus, remissis in hac re lectoribus, ad ea quæ in Gallos emissa sunt ab Scriptoribus in libellis *Clypei iustitiæ*, & *Status, Iustitiæ vindicatæ*, inque illa, nec satis laudanda, Iuris, Historiæ, & Politicæ summam complectente *Hispanica responsione*, (51) vbi palàm euincitur, Deuolutiui iuris constitutiones, nec receptas, nec vsitatas fuisse inter Brabantinos Principes; præcipuè attento eo, quod in *scuto iustitiæ, & Status* exaratum est (52) exemplo donationis factę à Godifredo III. vno ex his, qui primas, & secundas contraxere nuptias, prænotant Gallicani assertores. Is enim, Godifredus inquam, cùm filium suum Henricum nuberet Mathildi filiæ Comitis Boloniæ, ei in dotem tradidit Bruxellas, aliaque Brabantini circuli territoria, quod à patre exequi non poterat, si ex vi iuris Deuolutiui à morte matris Margaritæ primæ vxoris, illorum dominia filio deuoluta fuissent.

Hanc mentem fulcire curauit secundo exemplo successionis Gullielmi ipsius Godifredi filij, ex secundis nuptijs Ismeniæ Lossensis Comitis filiæ, sub his verbis: *Huuo por particion las tierras de Peruueis, Ruyzbrok, y otras, las quales Godofroy su padre, no auia podido darle, si la deuolucion huuiera tenido lugar, pues por muerte de Margarita todo el derecho huuiera sido deuoluto à Enrique I. y toda suerte de enagenacion interdicha al padre en fauor del primer hijo.*

Sed cùm in re tam summa, iuribusque immutabilibus pro Rege nostro adstantibus, argumentis tantùm vtendum non sit, obijcique possit supradictis exemplis. Primò, quod Godifredus remisit in fauorem filij vsufructum ipsi iure deuolutiuo competentem in Bruxellis, alijsque territorijs filio donatis. Secundò, quod attenta historiarum Brabantinarum serie, firmum non habeatur, Godifredum Henrici filium ex secundis nuptijs à patre obtinuisse dominium Peruisij, cùm de causa, ac iure, adquisitionis dubitent Scri-

(49) Dict. *Obser. p. 2. fol 63. 64. 65. & 67.* De quibus infrà iuis in locis.

(50) Dict. *Obser. p. 2. fol 75.*

(51) Escudo de Estado y Iusticia. *fol.* 153. ex Buchen. *Troph de Brabant fol.* 627. Verdad vẽgada, *p. 2. cap. 4.* Respuesta de España, Trofeo glorioso de las letras, y Magisterio Español § 26. *à num.* 73. *fol.* 248.

(52) Hareus, *Annal. Brabant. in Godofred. III ann.* 1183. Diueus *rer. Braban. lib. 9.*

bentes: *Ea mortua*(53)(loquuntur de Margarita priore vxore Godifredi)*filiam Comitis Loſſenſis equa ſubſtalit Gaillelmum primum Peruiſij dominum, & Henricum dominum de Cuikuij, ad quē quo iure hoc dominium peruenerit, nōdum reperi.*

Deſcendimus ad manifeſtationē mangonicæ machinationis Gallorū, attēta ſerie exēplorum adductorū ab Aſſertoribus, euinciendāque iure deuolutiuo, illiuſq; diſpoſitioni locum non fuiſſe, nec illius conſtitutionem receptam in Principatu, ac Domanio Brabantino.(54)

In deſignationem ſuæ diuiduitatis primum exemplum refert ſcriptor reſponſionis:(55)

Et profectò exemplum huiuſce rei luculentum Godefridus II.
„*Brabantiæ Dux, & Enricus eius frater etiam ab anno* 1140
„*nobis præbuerunt. Cùm enim Enricus monachalem profeſſio-*
„*nem amplecteretur, donationem quamdam fecit Monaſterio, cui*
„*ſe addixit certorum fundorum, qui partem Ducatus faciebant,*
„*ipſique per mortem Patris obvenerant, & quos communes cum*
„*fratre ſuo Duce poſsidebat; quæ quidem donatio à Molano his*
„*verbis refertur*: In nomine ſanctæ, & indiuiduæ Trini-
„tatis notum ſit omnibus tàm preſentibus, quàm futu-
„ris, quod ego Henricus filius Ducis Godefridi Ducis
„ Lotharingiæ, & Comitis Louanij, ob declinandas mi-
„ſerandas, & ærumnoſas huius ſæculi procellas ad Mo
„naſterium Affligemienſe quaſi portum ſalutis confu-
„gi, vbi Deo, & SS. Apoſtolis eius Petro, & Paulo ſub
„ præſentia D. Petri Abbatis, & totius Congregationis
„ adſtātibus hominibus meis, me ipſum in Monachum
„ offerens, Allodiū, quod iuxta Sichne, & Rhodæ, iux-
„ta Vverde ex patre meo me liberè contingebat, &
„ cōmune cum fratre meo Duce Godefrido Patris mei
„ ſucceſſore poſsidebam in aquis, & paſcuis, in campis,
„ & ſilvis, & in omnibus ad ius noſtrum pertinentibus,
„ pro anima patris mei, & matris meæ, & Clariſiæ ſo-
„roris noſtræ, & pro me ipſo, & pro prædicto fratre
„ meo Ducei Godefrido, & ſororibus meis Aleide Re-
„gina Angliæ, & Ida Comitiſſa, & pro omnibus parē-
„tibus, & amicis in eleemoſinam tradidi.

Quis (attentis huius diſpoſitionis verbis, mente, iureque tàm communi, quàm feudali) auſus erit aſſerere Henricum emologaſſe de bonis, aut parte Domaniali

an-

(53) Diu. *rer. Braban. lib.* 9. Haræus, *Annal. Braban. in Godofred. III. ann.* 1183.

(54) *Artic* 1. *de conſuetud. feud. Braban* adductus *num* 13 & quæ notamus *num* 46.

(55) Obſer. *de Regin. Chriſtian. ius in Braban. part.* 2. *fol.* 63. ex Molan. *Milic. Sacr. cap.* 56 quas refert Haræus, *Annal. Braban. in Godofred. II ann* 1140.

„De militia ſacra Du-
„cum Brabantinæ,
„cap 56.

annexa ſupremo feudo Brabantino? Quis ex ea nō euincitur, vt credat Henricum expertem fuiſſe, extorremque à ſucceſsione bonorum Domanialium, tantùmque donaſſe priuata bona, diuidua, ac diuiſa à Domanio? Negare aliquis, ni temerè, audebit, donationem fuiſſe de Allodialibus bonis alienationi obnoxijs? Siuè verbum *Allodium*, ſub quo efformata, ac genita donatio, recipiamus in ſenſu recepto per nouos Scriptores elucidantes iuris verba, & feudorum, (56) ad diſtinguenda feudalia bona, ac communia, ſiuè in laudato per iura Salica, & Ripuarias leges. (57) Præcipuè cùm ipſum donationis elementum (eo perlecto) conceptum fuerit ſuper bonis communibus Henrico, & fratri Duci Godifredo contingentibus hæreditario iure à morte patris: Nec aliter ſenſus donationi præſtandus, etiam conſtitutione attenta Devolutiua: Cùm ex illius poſitione communitas nulla inter Primogenitum, & ſecūdogenitum filium etiam ex primo thoro euenire poterat, illi enim patronale ius priuatiuum competebat abſque fratris communitate; ſecundo verò, ſiqua deueniret communitas, eſſet cùm cæteris fratribus, & ſororibus, de quibus nulla mentio, quoad dominium.

„ *Aliud exemplum* (58) (proſequitur defenſor) *non mi-*
„ *nùs notabile deſumam ex Diuæo, cùm de Henrico V. vel iux-*
„ *ta alios de Henrico II. Duce Brabantiæ ſcribere inchoat, in*
„ *quo patet hunc Ducem, cum Godefrido fratre Primogenito*
„ *Ducatum Brabantiæ partitum fuiſſe. Sic enim Diuæus lo-*
„ *quitur*: Morte Henrici Ducis, Ducatus Lotharingiæ,
„ ac Brabantiæ, & Imperij Marchia Henrico Louaniē-
„ ſi ceſſere filio eius natu maiori; Godefrido facilè ad-
„ ducor, vt credam Harſtalli, & Gasbecæ Dominia ob-
„ veniſſe.

Quàm parùm virtutis adferat hoc exemplum, depromitur ex ipſius Diuæi verbis, quibus fulcitur Gallicana ſententia, ſi adamuſsim, & non temporariè, & detruncatè exararentur. Aſſerit enim Diuæus Henricum II. Primogenitum patri in Principatu Brabantino ſucceſsiſſe. De Godifredo Secundo, ſic fatur: (59) *Gothfredo facilè adducor, vt credam Harſtalli, & Gasbecæ dominia obveniſſe. Nam* (vt poſteà dicemus) *Ioannes quidam cogno-*

(56) Hothom. *de verb. feudal. verb. Allodium*, Paul. Chriſtin. *deciſ. Belgic. lib. 6. deciſ 5. n. 40. & 41 & ad conſuetud. Mechil. tit. 12. art. 1. num 13.*

(57) De quibus *ad ll. Franc. tit. de Allod. Ripuar. & Thuring.*

(58) Ex Diu. *lib. 11. dict. Obſeru. de Regin. Chriſtian. ius in Brab. par. 2. fol. 64.*

(59) Div. *dict. lib. 11. Sed de his nihil temerè aſſerere auſim*, Har. *in Henric. V.*

mento Louanienſis hæc dominia poſſedit circa annũ M.CCC.VI. & antè eum Henricus Louanienſis, fortè filius iſtius Gothofredi, quem Louanienſem, ſeu de Louanio in geſtis anni M.CC. XXXIII. vocatum retulimus; ſed de his nihil temerè aſſerere auſim.

Diuæus enim dominia Harſtalli, & Gasbecæ, Godifredo non hæreditario, nec ex Devolutiuo iure, nec vt bona à patre devoluta credidit, immò dubius fertur, vnde ei obveniſſent; non enim poterant ex iure hæreditario, cùm Harſtalli dominium ætate Godifredi, nec Brabantini Ducatus portio, nec Ducis patris res habebatur, cùm à Godifredo III. Duce oppignoratum eſſet, & traditum Rodulpho Leodienſi Epiſcopo pro trecentis marchis ad ſumptus belli. (60) Gasbecæ, cùm priuatum feudum fuiſſet, priuato dominio competens antè Imperium Godifredi Barbati. (61) Quarè inter bona Domanialia Status Brabantini adnumerari non poterant, vt ad filium Godifredum ſucceſſorio, ſeu hæreditario, aut Devolutiuo iure morte patris Ducis devoluerentur.

Tertium exemplum, (62) quòd his enarratur verbis: *Eiuſmodi diuiſionis inter Ioannem I. Ducem Brabantiæ, & eius fratrem natu minorem præſtat idem Diuæus, his verbis*: Facta poſt hæc diuiſio inter Ioannem, ac Godefridum fratres, Ioanni Ducatus Lotharingiæ, ac Brabantiæ permanſit, Godefrido verò Dominia Arſcotanum, Birbachenſe, Sichenienſe, ac Rhodiæ Sanctæ Agathæ aſsignata, qui quæſito remotiore connubio filiam Comitis Virſonij in Biturigibus Galliæ vxorem duxit.

Minus facit: Nam diuiſio inter Ioannem I. & Godifredum fratrem facta, aſsignatioque Arſchotani Dominij, & aliorum in vtilitatem Godifredi executa, non ortum tenuit à iure Devolutionis, ſed ex alia excellentiori, ſupremaque publica re. Morte enim Henrici III. Ducis Brabantiæ (vt notauimus ſuprà) (63) tres filij impuberes relicti fuerũt, Henricus maior, Ioãnes, & Godifredus. Erat Hẽricus homo vecors, ac omninò Principis loco indigniſsimus, ex quo orta fuit contentio de ſucceſsione Principatus, quæ vſque ad Ciuile bellum

ex-

(60) Hat. *Annal. Braban. in Godofred. III. ann.* 1171. *Interim hoc anno oppignorauit idem Gothofredus beneficium Ducatus ſui, quod ſitũ eſt in Villa Harſtalli* (ſic loquitur diploma, quòd extat in rebus Leodienſibus) *Rodulpho Leodienſi, pro trecẽtis marchis in manu Frederici Imperatoris.*

(61) Div. *rer. Brab. lib. 8. Louanij celebre Concilium* (loquitur de Godofredo Barbato) *Procerum indicit, vbi Horniæ, Gaſebecæ, ac Angiæ Barones beneficia ſua ab eo recognouerunt, eàque præſtiterе Sacramenta, quæ priſtinis Lorbaringiæ Ducibus dare ſoliti erant*, Har. *Annal. Brab. in Godofred. Barb. ann.* 1107.

(62) Dict. *Obſerv. eod. fol.* 64.

(63) Diximus *Tract. 1. §. 9 à num.* 65.

extenſa fuit, extincta tamen Brabantinorum Ordinum voto, dato Imperio Ioanni: Cùm verò de ſumma rerum in hac publica controuerſia ageretur, vtque pacata reſpublica omnis verſaretur, in commodum Godifredi fratris minoris ob publicum bonum (64) diſſecta fuit à Domanio portio Dominij Arſchotani, quæ in Baronatum primò, poſt in Marchionalem, indeque ad Ducalem Dignitatem aſcendit, indiuiduam qualitatem ſucceſsiuam ſuſcipiens, & retinens, (65) in qua perdurauit vſque ad regimen Philippi Boni, ſub quo Margarita Duciſſa nupſit Antonio Croienſi, in quorum filijs, & ſucceſſoribus manſit immunis à Devolutiui iuris diuidua conſtitutione.

(64) *Tract. 1. §. 5.*

(65) Renaar Chop. *Doman. Franc. lib. 2, tit. 12. num. 8.*

Sanè attentis omnibus ab Scriptore notatis (vt lubricoſa dignoſcatur illius mens, nullaque munita veritatis firmitate) inveniemus Devolutiuum ius indiſtinctè inter Brabantos vſurpatum non fuiſſe. Pareamus enim ei, Godifredoque fratri Ducis Ioannis Arſchotanum, Birbachenſe, Sichenienſe, Rhodiæ, ac Sanctæ Agathæ dominia obueniſſe; cui enim, eo mortuo, devoluta, ſeu translata? Sanè Devolutiui iuris, regulis attentis, maiori filio, ſiuè maſculo, ſiuè fœminæ, dicendum translatum beſſem ex cenſibus, redditibus, alijſque obventionibus, & arcibus feudalibus, exercitium ad dominium pertinens, poteſtatem creandi officiarios, cæteraque ſuprema iura; nonnè ſeruata hac in ſucceſſione filiorum Godifredi? Audiamus ipſum Gallum, vt ipſius cantus, ex Haræo vſurpatus inſeruiat reſponſioni: *Hic Godifredus, vt ſcribit Haræus Comes Virſonis (qui quidem idem eſt, quem ſuprà cum fratre Ioanne 1. bona Ducatus partitum eſſe demonſtrauimus) duas reliquit filias, vnam Hircuniæ Comiti, alteram Loſſenſi nuptas, qui ſoceri opes Brabanticas inter ſe diuiſere. Ille Arſchotanum Baronatum, cũ Birbachenſi, Loſſenſis verò, Sichenus tum Rhodia Sanctæ Agathæ accipientes.*

Quartum exemplum, & quintum productum ab vniuerſali ſerie rerum, & actionum executarum viuente, & mortuo Ioanne III. (66) Duce, tàm inter filios maſculos defunctos in vita patris, quàm inter filias fœminas ſuperſtites, demonſtrant Devolutiuum ius in

(66) Dict. *Obſer. dict. fol. 64.*

Du-

Ducatu Brabantino vim non tenuiſſe. Notentur autho-
„ris verba: *Denique Haræus exemplum aliud adducit eò ma-*
„*gis notandum, quòd in fœminæ perſona contigerit, in Maria*
„*nempè Ioannis III. Brabantiæ Ducis filia, quam nuptui Re-*
„*naldo Duci Geldriæ tradidit, deditque in dotem terram Tur-*
„*nudanam, aliaſque iam tùm Ducatus partem facientes; quòd*
„*Haræus circa annum 1357. contigiſſe notat*: Mariæ, *inquit*,
„alteri ſorori Ioannæ vxori Renaldi Geldriæ Ducis
„doti data erat à Ioanne patre terra Turnudana com-
„prehendens Turnudam, Vvechelam, Ghierlam, Lils
„lam, Borzæum, Vorſellariam, ſtagnum Marci, vulgò
„Marsx-plas, Arendungam, Vveldam, Poppelam,
„Ravelziam.

„ *Non ignoro deductionis Auctorem huic exemplo reſponſu-*
„*rum, portionem iſtam Ducatus, quam Pater filiæ tradidit, in*
„*ſpeciem dotis tantummodò datam fuiſſe. Verùm nihil obſtat,*
„*quin iſta dos fuerit vera partitio, ac mera diuiſio, quàm pater*
„*è Ducatu faciendam eſſe cenſebat.*

Ad firmandam verò ſuam ſententiam, proſequitur:
(67) Dict. *Obſerv. fol.* 71. „(67) *Tertiò, quis Deductionis Auctorem certiorem fecit*
„*nullum aliud exemplum in Hiſtoria reperiri poſſe petitionis*
„*eiuſmodi, qua portio Ducatus Brabantiæ poſtulata ſit, præter*
„*eam, quæ facta eſt à Rege Bohemiæ? Nùm fieri poteſt, vt exẽ-*
„*plum iſtud ipſi elapſum ſit, cùm à Vvenceslao, & à Ioanna Du-*
„*ciſſa ipſius coniuge Ludouicus Comes Flandriæ, qui Margare-*
„*tam Ioannæ ſororem, ac eiuſdem Ducis Ioannis III. filiam*
„*duxerat, partitionem ſimilem fieri poſtulauit?* Porrò, *inquit*
„*Diuæus*, Ludouicus Flandriæ Comes, quòd Vvenceſ-
„laum à Louanienſibus Ducem acceptum cognouiſ-
„ſet, ſe verò, licèt Margaretam Ioannæ ſororem du-
„xiſſet, in vniuerſum Brabantia excludi, miſsis legatis,
„aliquam Brabantiæ partem doti vxoris adſcribi poſ-
„tulauit. *Vndè bellum inter eos ortum eſt, quod ad annum vſ-*
„*que 1357. perdurauit, quo bellum iſtud ea conditione finem*
„*accepit, vt etiam Comes Flandriæ titulum Ducis Brabantiæ,*
„*dùm viueret, aſſumere poſſet, ipſique in locum dotis vxoriæ*
„*nonnullæ vrbes ex Brabantia cederentur*: Comiti, quoad
„viueret, *pergit Diuæus*, Ducis Brabantiæ titulo Baro-
„num, Vrbiumque Conſilio aſſumpto vti liceret, eidẽ
„Duces noſtri Mechliniam pro belli impenſis cederẽt,

„Mar-

„ Margaritæ Comitis vxori Antuerpia cum vicis Ho-
„ va, Vvilrica, &c. doti aſsignarentur.

Vt verò euertatur totius Gallicanæ ſtructuræ moles, compacta nuda illa verborum expreſsione ad mẽtem Gallorum reſonante, Ioannis Ducis facta, & progreſſus in vita, & poſt mortem executa enarrabimus. Vergente bello illo latis lugubri, inter Ludouicum Gallorum Regem, & Eduardum Anglorum, cùm Gallicanam teneret partem Ioannes III. Brabantinorum Pariſios venit, vbi nouum fœdus cum Rege Ludouico iniit, tàm ſuo, quàm aliorum Principum nomine; inter alia pactum, vt Ioannes filius maior Ducis nuberet cum filia Ducis Nortmandiæ: Godifredus Secundus cum filia Ducis Berbonij: Ioanna filia cum Vvenceslao Duce Lucemburgenſi Regis Bohemiæ filio: Margarita cum Ludouico Comite Flandriæ: Maria cum Reynaldo Gelriæ Duce.

Filiabus enim conſtituit dotes pater Dux, Margaritæ annua millia nummorum Florentinorum; Mariæ verò terram Tunhaudanam diuerſa complectentem loca, & territoria. (68)

Nuptijs verò celebratis viuente Ioanne patre, extincti fuerunt Ioannes, & Godifredus filij maſculi prole orbati; quarè Dux curauit filiam annoſsiorem Ioannam nuptam Vvenceslao in Ducatum collocare, de quo latè per nos ſuprà.

Accepta Principatus poſſeſsione à Ioanna, & Vvenceslao, mortuoque patre Duce, promiſſam Margaritæ dotem Vvenceslaus pendere recuſauit. (69) Quo motus Ludouicus Flandriæ Comes vxoreque à dote promiſſa, & paternis bonis excluſa, miſsis Legatis annuæ penſionis dotalis loco, partem aliquam Brabantiæ vxoris ſuæ adſcribi poſtulauit (70) (notentur verba; non enim hæreditario iure, nec Deuolutiuæ conſtitutionis vi partem aſsignandam poſtulauit Ludouicus, ſed ex iure promiſſæ dotis) Legatis verò reſponſum datum, vt Comes Mechliniam conueniret, vbi cum Duce controuerſiam componeret.

Reſponſione verò acriter ſuſcepta à Ludouico, Gallicanique Ludouici Regis calliditate animum Comitis ſua-

(68) Haræus *in Ioann. III. ann.* 1347. Diveus *rer. Braban lib.* 14. Meyer *Annal. Flandr. lib.* 13. Suer. *Anal. de Flãd. lib.* 12. Iac. Pontan. *Hiſt Geldric. lib.* 7. *ann.* 1346.

(69) Meyer *d. libr.* 13. *Altera quod decem annua millia nummorum Florentinorum dotem Margaritæ Principis à Ioanna Duce promiſſam Vvenceslaus Dux pendere recuſaret*, Haræus *Annal. Brabant. in Vvẽceſl. ann.* 1355. Suer. *d. lib.* 12.

(70) Div. *lib.* 15. *rer. Braban. Partem aliquã Brabantiæ doti vxori ſuæ adſcribere poſtulauit*, Haræus *dict. ann.* 1355.

ſuadente, effectum, vt ad arma Flandri deſcenderẽt, ſolicitatiſque Mechilinienſium animis, reiecto proprio Principe, vt dominus exceptus fuit Flandrus. Quod Vvenceslaus ſciens Traiecto ad Moſſam profectus, vt periculum euaderet, fœdus pepigit cum fratre Carolo Imperatore, ijs pactis in commodum familiæ Lucemburgicæ, à nobis diffuſè enarratis ſuprà.(71)

(71) Diximus *Trat. 1. § 9 à num 65.*

Ingruente hoc bello, varia cum Brabantinarum, & Flãdricarum gentium ſtrage, anno M.CCCLVII. commeante inter Principes Gullielmo Hollandiæ, & Hannoniæ Comite, de pace actum, quæ Ati Hannoniæ oppido clauſa fuit, his inter alia pactis, vt Duces pro impenſis belli cederent Comiti Michiliniam, Margaritæ doti aſsignaretur Antuerpia cum vicis, quam poſsiderent Comites ex nouo beneficio Ducum Brabantinorum. (72)

(72) Hareus *in Vvencesl. & Ioan. ann. 1357. Doti aſsignaretur, ea tamen lege, ne quid de Priuslegijs Antuerpiẽtium mutet, minueretve Comes Beneficio Ducum Brabantinorũ hæc Comes poſsideret*, Diuæus *lib. 15.* Suer. *Annal. de Flãd. lib. 12. ann. 1357.* Meyer. *Annal. Flandr. lib 13. dict. ann. 1357.* Iſac. Pontan *Hiſtor. Gelric. lib. 7. ann. 1357.*

Hoc bellum, vt ex narrationum ſerie depromitur, actum fuit ſuper dotali annua promiſſa Ludouico, non ratione hæreditatis ſoceri; quarè in eo non interfuiſſe Reginaldum Gelriæ Ducem notatur, quia contentus his, quæ vxori in dote data erant.(73)

(73) Diuæ *lib. 15 Pontan. hiſt. Gelr lib. 7. ann. 1357.*

Quod ſic verum habitum, ſicque ex iure dotis promiſſæ, quæſita omnia Comitibus Flandriæ donata, poſſeſſaque à Duce Gelriæ (nec attento, immò minus habito, ſeu reiecto, tàm hæreditario, quàm Deuolutionis iure) vt cùm nouus Comes Ludouicus Mechilinienſibus Stapulas promiſiſſet, vrgentibus pro implemento, obſtiterint Antuerpienſes aſſerentes, Comitem Antuerpiæ Dominum ex nouo feudali beneficio eſſe ab Vvenceslao, & Ioanna à pace Aſtenſi, (74) quarè in illorum damnum non poſſet nouiter Mechilinienſibus ſtapulas concedere, cùm eſſet in præiudicium priuilegiorum ſuorum, prouenientium ab antiquis Imperatoribus, & Ducibus Brabantiæ.

(74) Diu *lib. 15.* Har. *in Vvencesl. ann. 1358.* Suer. *dict. lib. 32.* Pontan. *dict. lib. 7.*

Miramur enim, & meritò, quod iuris publici, Naturalis, & Communis gnarus ſcriptor, necnon municipalis Germanici, Belgici, & Gallicani, ex quibus Henricus Dux pater locare, & dotare filias cogebatur, voluerit, vt dotes promiſſæ proueniant ex vi Devolutiuæ conſtitutionis, habeanturque dotes, partitiones, ac

di-

diuitiones hæreditariæ, (75) non largitionales donationes à paterna liberalitate productæ, (78) & ad quas Dux tenebatur, tàm iure attento Brabantino constituente ex Iustinianea Constitutione, (81) vt filiabus ex bonis feudalibus dos assignetur, (79) quam feudalique ordinario, (82) à quo statutum, vt etiam feuda regularia, indiuidua, restitutionique obnoxia alienari valeant ad dotandas filias possessoris, etiam si præiudicium inferatur indiuiduitate feudi, ipsisque vassallis, impositis ad id collectis, & tributis (83) (mos equidem tàm inter Germanos, & Belgas laudatus, quàm supremò) quo attento ad matrimoniale fœdus iniendum, (80) qualiter illud, quod inijt Gallorum Rex (76) omnis promissio, & alienatio Domanialium bonorum licita erat. (77)

Vt verò tota Gallicanorum Scriptorum machina euersa, ac penitùs obliterata videatur, notandum est, quòd terra Turhudana Comiti Gelriæ in dotem cum Maria à patre Duce assignata, non subiacet dispositionibus, ac legibus Brabantinis præcipuè constituentibus ius Devolutionis, cùm sit intra circulum Mechilinienſem, quem cùm expertem habeamus, immunemque à iure, & iurisdictione Brabantini Imperij, & legibus: (84) Inter Mechilinienses ius Devolutionis, nec receptum, nec laudatum est; (85) Nec facit, quòd sub dominatione, & regimine Ducum Brabantiæ manserit Mechlinia, vt ex eo ad territoria Turhudana extendatur Devo-

(75) Dict. *Obseruat. fol. 65. Non ignoro Deductionis authorem huic exemplo responsurum, portionem istam Ducatus, quam pater filiæ tradidit, inspectiem dotis tantummodò datum fuisse. Verùm nihil obstat, quin ista dos fuerit vera partitio, ac mera diuisio, quam pater è Ducatu faciendam esse censebat.*

(76) Dict. Obseruat. *dict. fol. 65 Habitus tum conuentus, ait, in S Quintino Veromandorum oppido, vbi sponsalia confecta Henrici filij maioris Ducis Brabantiæ cum filia Ioannis Ducis Normanniæ, Godofridi II filij cum filia Ducis Borbonij, Ioannæ filiæ cum Venceslao Duce Luxemburgensi filio Ioannis Regis Bohemiæ; Margaritæ cum Ludouico Comite Flandriæ; & Mariæ, quæ quidem nostra est, cum Renaldo Duce Geldriæ comprobatæ nuptiæ.* Et paulopost: *Eodem mense nuptias Ludouici Comitis, & Renaldi Geldriæ Ducis Vilvordiæ Dux noster celebrauit.*

(77) Diximus *tract.* 1 § 5.
(78) Manif *fol* 323.
(79) Consuetud. Mechilin. *tit.* 10 *art.* 10. vbi Christin.
(80) Laré *dict. tract* 1 § 4.
(81) *Authent. Res quæ, C. commun de leg. l. Mulier § Proponebatur, l. Afilia, ad Trebell.* Molin. *de Primog. lib* 4 *cap* 6. Futar. *de substit q* 531. Castill. *controu c.* 112.
(82) Laré Afflict. post Hern. § *Donare, tit. Qualiter feud. olim, num.* 8. & 9. Boer. *decis.* 130. Camerar. Socin Paris relati à Menoch. *cons.* 378. ex Arcid. Rubeo, Hothomano, Burlato, Rosent. *de feud. cap.* 9 *concluſ* 8. *litter. E.*
(83) Laré Rotent. *de feud. cap.* 5 *concl.* 77. ex Menoch. Guid. Pap. Coppen. Heig. & alijs, & si imprimis alias Gaspar GioKius, *de contribut. concl.* 50.
(84) Infrà § 5 *verſ.* 1.
(85) Suprà *in princ. huius tract.* 2. *infrà dict. verſ.* 1.

lutiua conſuetudo: cùm vnio fuerit ſic æque principaliter, vt Mechilinienſibus remanerent illæſa iura, priuilegia, cæteraque eis competentia origine, natiuitate, priuilegijſque. Quod, vt extrà aleam diſceptemus, audiamus Guicardini verba: (86) *Diſtincta tamen, & ſingularis editio, quare, & matronarum pleræque partui iam vicinæ, quò videlicet liberi ampliſsimis Brabantinorum priuilegijs gaudeant, Mechilinienſe territorium deſſerunt, & breuiſsimò ſeſe fœtum enixuræ in Brabantiam conferunt.*

(86) Ludou. Richard. *Belg. vniuerſ. Machlin.*

Ignarus obſeruationum Author Auguſtinianæ ſententiæ: (a) *Illud quòd dixiſti, quam fallaciter referre voluiſti, prorſus non cogitans litteras ſani capitis habituras eſſe lectorem*, in ſuæ fulcimentum refert; quòd Ioannes Bohemiæ Rex, nepos Ducis Ioannis I. ex Margarita filia iure materno (enarrauimus Ioannis huius res ſuprà numer. 42.) auitaque hæreditate poſtulauit partem in Ducatu Brabantiæ. Audiamus (87) verba.

(a) Diu. Auguſt. *lib. 3. contr. Creſcen. cap. 41.*

Secundò hæc poſtulatio Regis Bohemiæ, qui partem in Du-
„ *catu ſibi vindicabat, non adeò noua tunc viſa eſt, nec adeò ra-*
„ *tionis expers, quàm credi volunt. Nos enim eadem hiſtoria*
„ *docet, Regem Franciæ electum arbitrum, quique potiùs*
„ *in componendo negotio quàm in exacerbando, vt innuere*
„ *volunt, operam dedit, has tandem pacis conditiones dixiſ-*
„ *ſe, nempè vt Ioannes III. Dux Regis Bohemiæ iura ſo-*
„ *lutione quadam pecuniaria redimeret.* Menſe Septembri,
„ *ait Diuæus*, has pacis leges Rex edixit. *Et condi-*
„ *tionibus omnibus poſteà allatis, quæ ſpectabant alios Prin-*
„ *cipes, qui huic negotio interuenerant, ſic denique concludit,*
„ Hollandum, ac Iuliacenſem auri ſumma Dux dona-
„ ret, vt & Bohemum, & Leodienſem.

(87) Dict. *Tract. de Regin. Chriſt. ius in Braban. par. 2. fol. 70.*

„ Lib. 14. rerum Bra-
„ ban. pag. 155.

Et exinde patet Regem Bohemiæ aliquid tandem
„ conſecutum eſſe, neque petitionem eius adeò in-
„ iuſtam habitam fuiſſe. Quamvis enim tota hæc con-
„ trouerſia per pecuniæ ſolutionem conſopita fuerit
„ negari tamen non poteſt, quin eiuſmodi compo-
„ ſitio, Regis Bohemiæ iuris approbatio tacita fue-
„ rit, cuius poſtulatio, vel iniqua, vel inſolens eſſe
„ iudicata non eſt.

Quam

Quàm aliena ſint omnia hęc à veritate rerum, actionumque executarum ſub Ioanne Duce III. manu, armiſque Ioannis Regis, patebunt, attenta natiua illius ætatis hiſtoria. Verum equidem eſt, quod voto Ducis, & Brabantinorum Ordinum, reiecta mente Regis Ioannis, aſſertioneque propoſita in Conſilio de parte ei competente in Ducatu Brabantiæ, ad arma profugit, bellumque Duci mouit, armis expectaturis, quod iuris diſceptatione non daretur. Sed hoc bellum finem ſuſcepit inito fœdere, interuentu Gerardi Iuliacenſis Comitis, in quo priuatiuè actum, quòd inter Regem, & Ducem pax concors eſſet; (88) contentioneſque ortæ inter Ducem, & Rainaldum Falcomburgi Dominum componerentur arbitrio Regis, diruptis Falcomburgi muris, nihil aliud additum, nec exaratum circà petitionem Regis de parte ei aſsignanda in Brabantiæ circulo, cùm nullum ei ad id ius competeret.

(88) Diu *lib.* 14. *anne.* 1326 Hatæus *tod. ann. in Ioan. III.*

Agebat enim ſub cuſtodia Ducis detentus Rainaldus, cuius compoſitio remiſſa arbitrio Regis. Cùm verò vrgeret Dux ad ſententiam, Rex antequam leges pacis proferret, poſtulauit à Duce, vt Falcõburgi muri dirupti inſtaurarentur. De tàm iniqua poſtulatione commotus Rex, bellum miſsis Fæcialibus Regi nuntiauit; quibus ſcandencens Rex, in Galliam profectus fuit, vt Regem in Ducem commoueret. Sed nihil profecit, immò pro Duce ſtetit, donec ann. M.CCCXXX. ſubmota lite de Comitatu Atrebatenſi inter Mathildem, & Robertum, proque Mathilde iudicato in Curia Pariſienſi; Robertus, quaſi iniuria ſibi facta elatus, ad Ioannem Namurci Comitem, poſtque ad Henricum Brabantiæ fugit. Quibus Regi Philippo Gallorum relatis, miſsis Legatis Henrico, Rainaldum, vt perduellem poſtulauit. Duce verò non parente, Rex Bohemo ſuaſit, vt bellum Brabantinum ad finem perduceret, diſtinatis ad ſumptus multis auri talentis. Ad hoc bellum vltrà Regem Gallorum, diuerſi Principes coiere fœdus; inter quos (præcipui Adolphus Leodienſis Epiſcopus, Gerardus Comes Iuliacenſis, Gullielmus Hollandiæ) acta fuit res bellica vario Marte, multaque cũ

ſtrage, vſquequò Rex Philippus pacem cum Duce firmauit (etſi variè agitatum à Bohemo, vt illam euerteret) deſponſata Maria filia Regis (89) Ioanni Ducis filio.

Summotis à Brabantino limite armis Gallicanis, in Ducem novum coiere fœdus Ioannes Bohemiæ Rex, Comites Flandriæ, Hollandiæ, Iuliaci, Archiepiſcopi Colonię, & Treuirorum, Leodienſis Epiſcopus, alijque: Flandriæ verò, & Hollandiæ Comites totius operis caput habebantur, à quibus primò ſuſcepta arma, in ditiones Brabantinas eruptum, actumque hoſtiliter fuit, vſquequò controuerſia remiſſa arbitrio Regis Gallorum, qui pacis leges edidit (etſi diſſentiant Scriptores:) (91) *Ioannes filius Ducis filiam Hollandi, Henricus filius ſecundus Gelri filiam, filius Iuliacenſis filiam Ducis vxorem ducerent: Hollandum, ac Iuliacenſem auri ſumma Dux donaret, vt & Bohemum, ac Leodienſem: Filiam verò Gelri ipſe, viciſsim ipſi Gelrus quoſdam Hoſdonæ propinquos pagos concederet: Mechliniam Rex eatenus manuteneret, donec de Ducis, ac Flandri iure penitùs edoceretur.*

De illa verò auri ſumma tradenda Bohemo, Laodiēſi Epiſcopo, Iuliacenſi, ac Hollandiæ Comitibus, nulla mentio apud Meyerum, & Suerium; (90) ſed aſſentiamus cum Diuæo. Quis enim, pacis legibus relatis attentis, auſus erit dicere, auri ſummam tradendam Regi Bohemiæ ex vi huius fœderis productam ex hæreditario, ſeu Devolutiuo iure fuiſſe editā, petitione partis Brabantini Status propoſita, & reiecta voto Ordinum, extinctaque virtute pacis firmatæ ex interceſſione Gerandi Comitis Iuliacenſis, ni qui obſtrepunt, & intercedunt, nè videatur veritatis lux, quam offerimus?

Peruenimus iamiam vſque ad vmbilicum, ad quintumque exemplum, deſumptum ex Miræo, Haræo, & Lipſio, quod exaratum fuit ab Authore (93) his verbis.

Sed etiam in hiſtoria certè non deſunt clariſsima teſtimonia „ *excluſionis iſtius, qua liberi ex ſecundo matrimonio prognati* „ *ab eiuſmodi hæreditate reijciuntur. Quibus quidem perſpectis,* „ *de obſeruantia, atque vſu iuris Devolutionis in eiuſmodi caſi-* „ *bus haud amplius ambigere licet.*

„ *Exem-*

(89) Diu *dict. lib.* 14. *Maria filia Regis Ioanni Ducis filio deſponſata.*

(90) Meyer. *Annal. Flandr. libr.* 13. *ann.* 1333. Suer. *lib.* 12. *eod. ann.*

(91) Diu. *lib.* 14. Haræus *Annal. Braban. in Ioann. III. ann.* 1333.

(92) Idem Diu. *d. lib.* 14. *Coiere tum fœdere Ioannes Rex Bohemiæ, Comes Lucemburgenſis, Balduinus Archiepiſcopus Trevirorum, frater eius Archiepiſcopus Coloniæ: Adolphus Epiſcopus Lodij: Reynaldus Dux Geldriæ: Gerardus Iuliaci.*

(93) Ex Haræus *Annal tom.* 1. *pag.* 253 Lypſ. *lib. de Virgin.* Haleus, *cap.* 3. *dict. obſer. par.* 2. *fol.* 75.

Exemplum huiuſce rei refertur à Miræo, & ab Haræo in „ *duobus Henricis Henrici II. filijs ex diuerſis vxoribus, quo-* „ *rum prior, qui poſteà dictus eſt Henricus III. in vniuerſum ſuc-* „ *ceſsit Patri in Ducatu, ex quo nulla portio ad alterum per-* „ *uenit.* Henricus hic, *verba ſunt Haræi de Henrico II. Du-* „ *ce Brabantiæ loquentis,* Maria Sueuica coniuge Philip- „ pi Imperatoris filia è viuis ſublata (loquitur Miræus „ noſter) ſecundis nuptijs Sophiam ſibi iungit Ludoui- „ ci Thuringiæ, Haſsiæque Landrauij, & ſanctæ Eliza- „ bethæ filiam: ex Maria Henricum III. Brabantiæ „ Ducem ſuſtulit, ex Sophia tulit item Henricum fi- „ lium cognomine Brabantinum dictum, qui cùm ex- „ pers paterni Ducatus Brabantini eſſet, fratri præro- „ gatiua ętatis tranſcripti annos 12. natus adiecit ocu- „ los, atque animum ad Thuringiæ, & Hæſsiæ princi- „ patum materno iure, & gratia fretus. *Hæc ſanè ver-* „ *ba,* qui cùm expers eſſet paterni Brabantini Ducatus, „ *quæ de nato ex ſecundo matrimonio dicta ſunt, diligenter ob-* „ *ſeruari debent, ac procul dubio plurimum ab ijs differunt, quæ* „ *ſuper de partitione facta inter Ioannem I. ac Godefridum eius* „ *fratrem ex eodem thoro prolata ſunt:* Facta poſt hæc diui- „ ſio inter Ioannem, ac Godefridum fratres. *Quæ quidem* „ *poſtrema verba ſeparationem, ac diuiſionem expreſſam bonorũ* „ *Ducatus denotant, vt ſuperiora excluſionem indubitatã,* cùm „ expers eſſet, &c. *Id eſt, cùm nullã partẽ haberet in Ducatu.*

„ Annal. tom. 1. pag. „ 253. Eadẽ Iuſt. Lip- „ ſius refert in lib. de „ D. Virgine Hallenſi „ cap. 3.

Mirabile quidem habendum, dignumque nota; quòd cùm attenta ipſius narrationis ſerie, pateat cunctis qualitas natiuitatis, ex qua Henricus ſecundogenitus filius Henrici Ducis (Brabantinus dictus ad diſtinctionem alterius Henrici annoſsioris fratris) excluſus habebatur à ſucceſsione paternæ dominationis: ac quòd, cùm cognita ab eo fratris primogeniti prærogatiua, qua vigente expers erat ſucceſsionis, abijt in Germaniam ſpe ductus Statuum auitorum Thuringiæ, Heſsiæ, & Miſniæ, (95) in quibus ex iure materno ſucceſsit, (94) voluerit Author Gallicanus iniquitatis odio ergà Hiſpanum nomen raptus, quòd excluſio, & tranſ. migratio fuerit executa vi iuris Devolutiui excludentis ab hæreditate paterna filios ex ſecundis nuptijs ſuſceptos.

(94) Arniſ. *Polit. lib. 2. cap. 2. ſect. 11. n. 33.*

(95) Miræus *Chronic. Belgic. ann. 1240. Henricus II. Brab. Dux, Maria Sueua coniuge è viuis ſublata, ſecundis nuptijs Sophiã ſibi iunxit, Ludouici Thuringiæ, Haſsiæque Landgraui, & S. Eliſabethæ filiam. Ex Maria Henricum III Braban. Ducem, alioſque liberos, ſup pag. 306. memoratos ſuſtulit. Ex Sophia tulit alterum Henricum filium cognomine Brabantinum: qui grandior factus adiecit animum ad Thuringiæ Haſsæque principatum, materno iure fretus.*

Et quòd maximè mirandum, obſtupeſcendumque, quòd conatus fuerit Author mentem ſuam fulcire ſubtili hac machinatione:(96) *Excluſioni verò tàm manifeſtæ liberorum ſecundi matrimonij, ac diſcrimini tàm euidenti inter filios primi thori, obſeruatio quædam non inutilis addenda videtur de verbo tranſcripti, quod Miræus certè non inconſultò cæteris interſeruiſſe credendus eſt, quaſi voluerit alium quendam, quàm ſucceſſionis modum monere, quo Ducatus ad filium primi thori tranſierat, qui quidem præter ius Devolutionis nullus eſſe poteſt.* Et paulò poſt: *Quo loco obſeruandum eſt, omnes omninò interpretes verbum illud* tranſcribi *exponere per verbum tradi; quod nunquam intelligi poteſt, niſi de traditione actuali, ac præſenti alicuius rei, ſicuti contingit in caſu Devolutionis. quæ ſpecies eſt quædam donationis bonorum ſuperſtitis à conſuetudine in fauorem liberorum primi thori quodammodò factæ, ſtatim, atque matrimonium diſſolutum eſt.*

(96) Obſeru. *ſiuè reſponſ. aà duos tract. at. aduerſ. Regi. Chriſtianiss in Braban fol 77.*

Miræus enim, Lipſius,& Haręus,vtentes ad excluſionem Secundi Henrici,vtque illum expertem ſucceſſionis Principatus Brabantini conſtituerent illis verbis: *Ducatus Brabantini fratri prærogatiua ætatis tranſcripti*, legalem ſignificationem ſecuti ſunt, iuriſque communis mentem, deſsignantem filijs primogenitis ob ætatis prærogatiuam, ſucceſsionem Domaniorum, familiarumque hæreditatum. Verbum enim *tranſcribi*, etſi à Miræo non fuit inconſultò exaratum,non fuit tamen, vt notat Author: *Quaſi voluerit alium quendam, quam ſucceſsionis modum innuere, quo Ducatus ad filium primi thori tranſierat, qui quidem præter ius Devolutionis nullus eſſe poteſt.* Huius enim vocis *tranſcribere* etymon,ad poſitionem conſtitutionis Devolutiui iuris non eſt coævum, ac innatum,immò contrarium directè naturæ, ac qualitati Devolutionis; quidquid ex Briſonio, Hotomano, & Virgilio decantet Gallicus: *Omnes omninò interpretes verbum iſtud* tranſcribi *exponere per verbum tradi; quod nunquam intelligi poteſt, niſi de traditione actuali, ac præſenti alicuius rei, ſicuti contingit in caſu Devolutionis, quæ ſpecies eſt quædam donationis bonorum ſuperſtitis à conſuetudine in fauorem liberorum primi thori quodammodò factæ, ſtatim, atque matrimonium diſſolutum eſt.*

Transcribere enim in ſenſu legali ex iuriſconſultorum mente, ſecuta ab Hotomano, ſignificat abſolutam translationem iuris in alterum, abdicato dominio rei à transferente.(97) Quod contrarium eſt ab illa translatione ficta, quæ per quaſi anticipatam ſucceſsionem devoluit dominium in filium, remanente patre vſufructuario hæreditario ipſorum bonorum.

(97) *L. Vxorem. §. Agr. plagam, vbi gloſ verb. Tranſcribi, de legat. 3. l. 3. C. de reuoc. his quæ in fraud. credit. l. 3. C. de Præd. Nauicul. lib. 11.* Br ſon, Hotom. Scha. *lexic.* verb. *Tranſcribere.*

Quòd cognoſcens ipſe Gallicanus Scriptor, videnſque contrariari iuri ſucceſsiuo Devolutionis, novã machinationem ſtruxit aſſerens, *Devolutionem eſſe ſpeciem quamdam donationis bonorum ſuperſtitis.* Vndè autem Formularie aucupatus fuiſti hanc novam iuris Devolutiui poſitionem. Nam recoliti Brabantinorum legum interpretes ab ea diſſentiunt: Kinchotius(*a*)enim, Devolutionem ſpeciem eſſe, dixit, anticipatæ ſucceſsionis. Chriſtinæus,& Sandeus veram naturam Devolutionis iuris deſignantes, aſſerunt, ex ea oriri filijs ciuilem, fictam, & conditionalem proprietatem, remanente penès patrem verò,& proprietario dominio. Audiamus doctiſsimum Stokmanum.(98)

(*a*) Kinchot. *reſponſ. 76. num. 27.*

(98) Petr. Stokmans, *de iur Devolut. cap. 1. per tot. præcipuè nu. 9.*

Sunt qui devolutionem ſpeciem eſſe dicant anticipatæ ſucceſsionis, *aut Henr. Kinſchotius reſponſo 76. num. 27. alij volunt eſſe* Inchoatam ſucceſsionem, quæ perficitur morte ſuperveniente Superſtitis coniugis, *ſed hæ deſcriptiones præterquamquod remotæ ſint, & vim rei non ſatis expri nant, fundantur ſuper exemplis diſsimilibus, & locis iuris hùc neutiquam applicabilibus, nam in* l. 25. ff. de inoffic. teſtam. item in leg. 56. §. vlt. ff. ad leg. Fal. (*vndè formulæ iſtæ petitæ ſunt*) *agitur de rebus, quæ donantur futuro Hæredi per modum prælibationis, vel anticipationis Hæreditariæ, quæ ad eum viuente donatore tranſeunt pleno iure tàm Dominij, quàm vſusfructus, quod ſecùs eſt in devolutione, vbi vſusfructus, & poſſeſsio cum naturali, ac radicali Dominio manet apud ſuperſtitem Coniugem, Liberis autem acquiritur quædam* nuda, ciuilis, ficta, *& ſub conditione proprietas, quæ reipſa non aliud eſt, quàm ſecuritas habendi, ſi Parenti ſuo ſupervivant, quod infrà diffuſius dicetur.*

Apparet ex iam dictis, duas eſſe quaſi partes ſeu primarios duos effectus Devolutionis, primò quòd Parens ſuperſtes non poſsit bona ſua immobilia alienare: ſecundò quod Liberi pri-

mi

„ mi coniugij excludant Liberos ſecundi ab eorumdem bonorum „ ſucceſsione.

Ex his euincitur, Haræum (99) (attentis iuris communis regulis, menteque iuriſconſultorum non Devolutiui) vt Principatum ex prærogatiua natiuitatis translatũ Henrico primogenito à morte patri deſignaret, iuridicè exarauiſſe, vt diximus: (b) *Qui cũ expers paterni Ducatus Brabantini eſſet fratri prærogatiua ætatis tranſcripti*; vtens voce *tranſcripti*, vt dignoſceretur proprietatem, iuſque illius abſolutum in eum translatum abſque onere communionis, ob indiuiduam, & primogenialem ſucceſsionem inhærentem Principatui Brabantino à prima illius ætate.

Et quamvis ex dictis credimus, recognituras gentes (quidquid decantent Scriptores Gallicani) ſeruitutem ſubire veritatis, iuriſque legitimi Regis noſtri, ſubuerſamque prætenſam illam Chriſtianiſsimi machinationem aulicarum Syrenarum cantu efformatam; cùm tamen molem intendant fundere varijs dicterijs. Tractatus enim Reginæ Chriſtianiſsimæ his. (c)

Quòd verò id iuris in dominatrice domo, vt in reliquis obti-
„ *neat, eaque ſit apud Brabantinos publicè recepta perſuaſio,*
„ *ſummi Imperij ius ad filiam ex priori thoro genitam, vt feuda*
„ *quæque deuolui, ex ijs, quæ regnante Philippo II. acta in Bel-*
„ *gio Meterenus commemorat, facilè colligimus. Philippus quip-*
„ *pe ex ſuperiori connubio Iſabellam, & Catharinam; ex poſte-*
„ *riori Philippum III. genuit qui in Regnum Hiſpaniæ ſucceſ-*
„ *ſit. Cumque ille certis adductus rationibus Belgij Principa-*
„ *tum in maiorem natu Iſabellam conferre ſtatuiſſet; donationis*
„ *diploma miſit in Belgium publicas in tabulas referendum*
„ *Brabantinis, qui vt fidem, & obſequium Principibus ſuis*
„ *præſtare, ſic ſua iura, leges, priuilegia, & maiorum inſtituta*
„ *tueri ſemper, & conſeruare voluerunt, metus iniectus eſt, ne*
„ *Iſabella, quæ ad Principatum Deuolutionis iure vocabatur,*
„ *Regis dono, & munere hoc Imperium poſsidere videretur; quòd*
„ *in regio diplomate nulla conſuetudinis, ſed donationis tantùm*
„ *facta mentio fuiſſet: ſimul qua voce, qua ſcriptis declararunt*
„ *iſtam ſibi donationem ea lege probari, dùm Brabantiæ iura*
„ *municipalia vſque ad illud tempus conſeruata non labefactaret,*
„ *nec Ducatus priuilegia conuelleret. Ac doctiſsimi quique iuris*

(99) Verba ex Mor. Haræo relati *ab obſer dicti fol.* 79. & per nos ſupr. *num.* 79. *Qui cum expers Paterni Ducabantini eſſet fratri prærogatiua ætatis tranſtripti.*

(b) Petr. Sto Kmat. *de iur. Devolut. p.* 1. *cap.* 1 *num.* 9.

(c) *Tract. Reg. Chriſt. iur. in Ducat. Branban. fol.* 217.

In-

„ *Interpretes libros certatim ediderè, quibus Deuolutionis ius*
„ *cùm rationibus, tùm exemplorum vetuſtate confirmarunt:*
„ *quò Sereniſsima Infans intelligeret Je non patris, ſed legum*
„ *beneficio ad ſummi Imperij decus peruenisſe. Parùm quippè ijs*
„ *viſum fuit, quò legitima ſua Principe fruerentur, niſi & leges*
„ *ſuas, & Maiorum inſtituta retinerent. Idque vnum præ-*
„ *cipuæ eis curæ fuit, vt Principis iura cum patrijs moribus*
„ *conciliarent.*

Obſeruationumque Scriptor (100) *Idem etiam eo magis dicendum videtur de donatione Prouinciarum Belgij à Philippo II. facta Infanti Eliſabethæ filiæ, quòd in eiuſmodi donationis verbis magnifeſta ſigna deprehendantur, quibus conſtat Philippum II. pleniſsimè conuinctum fuiſſe iuris Eliſabethæ filiæ, quod ex capite Deuolutionis tanquam primogenita in Brabantia iam acquiſierat, ob eamque cauſam conſilium cœpiſſe titulum hunc Deuolutionis, quem nullis conditionibus onerare poterat in titulum donationis compenſandi, cui quaslibet conditiones, ac præſertim conditionem reuerſionis apponere poſſet.*

Cũ verò mens noſtra ad nõ tranſcribendũ collimet, adque coërcendam illam ſcriptorum intemperantiam, obtruncanda deſideria, molemque callidæ Sycophantæ euertendam, propugnacula conſtruxerint Petrus StoKmanus, (101) & author Clypei Status, & iuſtitiæ, (102) turrimque iuris veritate munitam, Doctorum pharetris ornatam, clypeis, & galeis hiſtoriarum decoratam, ad tutamen, & pulchritudinem regalis Catholici iuris fundauerit Doctiſsimus Defenſionis nunquam ſatis laudandus author, cuius ſonitu conturbati ſunt omnes Gallicanæ Iuriſprudentiç gubernatores, qui ſoluentes remum cognouerunt ploratu amariſsimo vacua, & ſomniata ſuæ Reginæ iura, ad illam mittimus lectores; ibi invenient elucidatum, Magni Philippi donationem Belgicorum Statuum in Eliſabetham filiam, etſi merè fuiſſe natam ex paternalis charitatis largitione (103) innixam tamen fulcro ſalutis publicæ, laudato voto Regis Henrici Galliarum in fœdere Verbicenſi, abſq; vlla iuris Deuolutiui conſideratione. Quòdque attenta natura, ac qualitate donationis admiſſa, ac recepta fuit à filia (104) & illius iuris tranſcripti virtute, votoque communi Ordinum, & Statuum Brabanti-

(100) Obſer. *de Regin. Chriſtian. ius in Braban. tract. 1. fol. 27.*

(101) Petr. StoKmans *in deduct. verſ. Similiter Philippus, & tract. de iur. devolut. cap. 21. num. 9. & par. 2. cap 3. per tot.*

(102) Tratado del Eſcudo de Eſtado, y Iuſticia, *à fol. 155.* Verdad vengada, *part 2. cap. 4. fol. 41.* Defenſa de Eſpaña, *Preſupueſto 1. à n. 5. & poſt num. 16. & §. 26. num. 211.*

(103) Haræus *Annal. tumult. Belgic. ann. 1598. fol. 542.*

(104) Haræus *Annal. Flandr. tom. 2. in Philip. II. ann. 1598. De ipſorum dignitate, quam liberaliſsimè proſpicere volentes, omnes noſtras Belgicas Prouincias ad dictarum nuptiarũ promotionem dedimus, ceſſimus, contulimus, hocq; ipſo damus, cedimus, conferimus.* Verba donationis relata à StoKmans *dict. cap. 3. nu. 4. Illam acceptaram Prouincias Belgij, quas ipſi dat vis donationis, & quaſi ex dono.*

ni, & Belgicarum Prouinciarum (abſque reluctantia, aut controuerſia, vt Græca fide à Gallicano aſſertore decantatur) ad apicem Maieſtatis aſſumpta; vxorioque nomine proclamatus fuit Archidux Albertus die 16. Auguſti, anno M.D LVIII. Princeps Brabãtinus. In qua fidelitatis homagia præſtita fuerunt nouis Principibus (105) gratias orans (poſt deciſam cõtrouerſiam ortam de præcedentia pro Brabantino Ducatu) Statuũ generalium voce Præſes Philippus Maſius, abſque vlla mentione iurium pertinentium Eliſabethæ, ex propria perſona, exque Devolutionis temporaria machinatione. Ac quòd, ſi iuris Devolutiui virtus vim teneret in Ducatu Brabantino, Sabaudiæ Duces nepotes Eliſabethæ Infantis ex Catharina ſorore haud derelinquerent, omitterentque ſucceſsionem illis directè devolutam, illo candore, ac fide, qua illud de reliquerunt, gnari, ac edocti à Gallicanis Doctoribus, aſſerentibus tunc Devolutiuæ diſpoſitioni in Principatum locum non dari.

Tamen in honorem rerum executarum à magnis noſtris Regibus Carolo V. & Philippo II. Ab illo remittente Belgicos Status filio ad nuptias Mariæ Anglorum Reginæ; (106) Ab hoc eos donante Eliſabethæ filiæ, in quas acriter inuehuntur Gallicani aſſertores, decantantes ab ambitione productas fuiſſe, ingenitamque ſuſcepiſſe turpitudinem: Liceat quærere, ex quo iure, doctrina, aut principio, iniuſtitia, iniuria naturæ, & iuribus Brabantinis inuenitur his in donationibus, ab iniuſtitiaque immunem laudarunt Gallicani Reges, ſuique Miniſtri, & Conſiliarij, donationem in fœdere Creſpenſi executam ab ipſo Rege Carolo V. Statuum Belgicorum, ipſorum, de quibus nunc contentio, ad nuptias contrahendas inter Carolum Ducem Aurelianenſem ſecundo genitum filium Franciſci I. Gallorum Regis. (117)

Quæ enim diuerſitatis ratio, quid in hac donatione priuatiuè inuentum, quod non inſit in donatione à Carolo facta in commodum Philippi filij; à Philippo, in vtilitatem Eliſabethæ? In fœdere enim Creſpenſi, iure publico, ſupremoque communi at-

ten-

(105) Verdad vengada *par. 2. cap. 4. fol. 41.*

(106) Obſer. *de Regin Chriſt. ius in Brabant. fol. 26. Et quidem quòd Carolus V. Imperator pepigit in contractu matrimoniali inter Philippum II. filium & Mariam Angliæ Reginam, nullius etiam ponderis eſſe poteſt.* Et poſt: *Talẽ Caroli diſpoſitionem iſtius iuris tacitam eſſe confeſsionem, ac potius ambitionis, quam poteſtatis argumentum: cùm aliunde in huiuſmodi caſibus ex ſingulari facto nunquam ius conſtitui poſsit abſque omnium legum interitu, quarum vſum, ac obſeruationem continuam, non eſt æquũ vnica actione cõtraria euacuari, & ad nihilũ redigi.* Ad id verò, quod de Philippo II. notat videnda verba relata, *num.* 100.

(108) Vide *Tract. 1. §. 5. num.* 38. Sandou. *Hiſtor. Carol. V. lib. 26 §. 27.* Hæreus *Annal. Brabant. in Carol. V. ann.* 1544. Pontan. Euther *rer. Belgic. lib. 12. eod. ann.*

tento, ad commodum filiæ renuntiata fuit dominatio, etiam ſuperſtite Philippo maſculo, ad quemſi ius, Devolutionis penſandum, devoluta erat à die 1. Maij anni M.DXXIX. quo defuncta Auguſta Mater Maria.

Sed ad hanc publicam, auguſtamque deciſionem, obliterantem omnia Gallicana prętenſa iura, facilis reſponſio, Scriptorum Gallicanorum attenta fide; ſcilicet, quod donatio Carolina verſata fuit in commodum Gallicanæ Dominationis, ad cuius conſpectum nulla eſſe poteſt violatio iurium, nulla naturę repugnantia, iniuſta conuentio, nec ordinis publici conturbatio.

§. III.

CONSVETVDINES, MORESQVE AB inferioribus ſubditis inductæ, & receptæ ad ſucceſsionem feudalium, ſiuè aliodialium bonorum, etſi à Supremo Principe laudatæ, ad illorum bona Domanialia præcipuè non protenduntur.

SI Poſtulatio edita à Ioanne Bohemiæ Rege, nepote Ioannis I. de parte ſibi ex iure maternæ hæreditatis aſsignanda in Ducatu Brabantiæ, voto cõmuni Principis, & Ordinum, iniqua dicta fuit (1) contrariaque patrijs iuribus, quibus attentis, maſculo ſuperſtite, fœminino ſexui in Ducatu ius non datur: Quid reſponſuros dicemus Brabantos fœminæ filiæ petenti, excluſo fratre maſculo, paternum Principatum, obliteratis Naturæ, Gentium, & Publici iuribus, violatiſque lararibus votis, ni quod ſinè flagitio, & religionis periculo, maſculus à Principatu à Cœlo dato, ac à natura perfectione ſexus genito eierari non poterat?

Et ſi id iuſtum, ac legitimum, ſecundùmque iura communia, Brabantinorum placita, & vota; vndè fas habendum Regi noſtro Patrimonium ſuum, ac Principatum prouidentię munere ſibi collatum deſerere? Ni ſubmiſsis Brabantinis faſcibus ad Chriſtianiſsimæ Reginæ commodum, inductoque novo iure repugnanti

(1) Div. *rer. Braban. lib 14. Iniquum Duci, Proceribuſque videri Regis poſtulationem, cùm ab omni penè memoria inter Brabantinos obſeruatum ſit, ne maſculo ſuperſtite, fœminis in Ducatu ſucceſsionis ius detur*, ſupr. §. 2. *à num.* 42.

ſententiæ, menti gentium fulcito tantùm libi line Regum Gallicanorum, anxiè collimantium ab Hugonis Capeti ætate, vſque ad ſceptrum Ludouici XIII. ad Brabantiæ Dominationem, diuerſis ad id efformatis ſententijs contrarijs directè Reginæ voluntati, verſantibus tunc præciſè in eo, quod Gallis Regibus directum competit dominium Brabantini Principatus, quatenus feudum eſt Gallicanum, conceſſum beneficientia Imperatoris Germanici, & voluntate Regis Carolo Duci, (2) Lotarij fratri, ea conditione, vt in ſexu maſculino perduraret. Obidque cùm decederet primi inueſtiti filius, Otho inquam Dux, abſque maſculina prole, devolutum fuiſſe ad Gallicanum Domanium; à quo tempore Dominos proprietarios Brabantiæ Reges Gallorum aſſeruit Limneus. (3)

(2) Manif. *fol.* 224.

(3) Ioann. Lymn. *not. Franc. lib.* 2 *cap.* 2. *in teſtim. litt. H. Carolus Dux Auſtraſiæ, quæ nunc Lotharingia dicitur.* Et poſt: *Quem dicebat eſſe feudum Imperij, de quo inueſtitus ab Imperatore*, Zyp. Hiat. Caſſan *lib.* 1 *cap.* 16. §. *Brabantiam.*

Vndè enim ſi hoc ius fœminas à Ducatu remouens, laudatum fuit (vt notauimus à prima ætate Ducum Brabantinorum) à Gallis, & ex eo iuſta non ſolum, immò neceſſaria illarum excluſio, conantur tunc aſſerere, Reginæ Chriſtianiſsimæ competere Principatus Belgicos, Ducatumque Brabantinum, vi cuiuſdam conſuetudinarij priuati iuris, deferentis ſubditorum filijs primi thori, dominium feudorum, & bonorum paternorum.

Sed cùm ad id tutandum variè verſentur, coadunatis diuerſis iuris principijs, ac regulis, adhuc tamen (re colito ſuorum libellorum contextu) ex toto euincitur, in id temporariè tantùm collimaſſe, vt doctrinarum varietate intercederentur, & non videretur clarum lumen veritatis iurium Regis noſtri. Quod vt conſequerentur, noua dogmata efformarunt, decantantes, maiorum mores, conſuetudineſque abſolutè habendas animam Rerumpublicarum, ſpiritumque, ſeu intelligentiam mouentem formas ſucceſsionum, taliter vt ſimul, ac indiſtinctè ſupremæ res, ac infimæ vnico impulſu ducantur, ſiuè feuda, ſint ordinaria, ſiuè feuda, & bona ſubditorum, quorum voto inducta ſucceſsionis qualitas, ſiuè Principatus, ac Regum Patrimonia, etiam illa, quę Maieſtati coæua ab ipſa Corona diuelli non poſſunt. Audiamus Gallum. (4)

(4) *Tract. Reg. Chriſt. iur. in Ducat. Braban. fol.* 154 *num.* 9. Manſ. Hiſp. *fol.* 227.

Duo quippè insunt in Principatu, quæ non confusa, sed distin-
cta quadam ratione spectari debent; feudum videlicet, &
summa huic adiuncta dignitas: quid vtrique seorsim conue-
niat, quid summo Imperio, vt feudum est, quid illi, vt cæteris
dignitate præcellit, tribuendum sit, diligenter intuendum, nè
fortè labamur errore sermonis, & nominis authoritas, velut
fulgore quodam mentis aciem perstringat, cùm tamen vox ipsa
rei naturam non mutet. Quamobrem id facilè concedimus,
feuda, aut dominia cum summis Imperijs coniuncta præclarâ
quadam esse conditione, & reliquis longè esse præstantiora;
adeo, vt vim ipsam, & eximias Principatus dotes in se quo-
dammodò traxisse videantur. Sunt enim libera, nulli obnoxia,
ab omni alienatione, aut diuisione tuta. Sed illud quoquè fa-
tendum est, nouæ illius velut formæ, aut splendoris accessione
nihil mutari fundum, qui vt materies quædam huic dignitati
substernitur; neque adeò natiuas feudi dotes extingui, aut il-
lius demum euerti naturam, qua vestituræ legibus, & patriæ
consuetudini adstringitur. Ille quippè dignitatis apex est instar
cuiusdam ornamenti, vel accidentis, quod substantiam rei cui
insidet, non destruit, sed speciem ei, & decorem addit. Quot
enumerari possunt feuda cum summo Imperio coniuncta, quæ in
sua origine fuerunt ab eo separata? Immò nullum est, quod na-
tura sua, & ab ipso fonte optima illa fuerit conditione institu-
tum. Hoc vtique iuris, hanc prærogatiuam politica quædam ra-
tio in nostros mores induxit, vt alia quæque dominia huic ve-
lut Principi subijciantur. Sed non continuò à patrijs id legi-
bus, quibus antè erat obnoxium, liberatur. Hinc præstantissi-
mi iuris Interpretes præclarè nos admonent longè aliam esse
Principis, aliam Principatus, aut dominij rationem: illius po-
testas è cœlo defluxit; nullis ea, quam iustitiæ, aut rationis fini-
bus continetur. Cùm autem dominium, aut feudum Principa-
tus, vel summi Imperij voce signamus, tùm nomine quidem
abuti videmur, & mentis cogitatione rem depingere, quæ esse
nullo modo potest, vt possessio, vt fundus iners, & inanimis
rationem habeat imperij, quod vim quandam excellentem
in actione, motu, & authoritate positam intellectu suo comple-
ctitur.

Tota hęc authoris vermiculata aureis vocibus ſtructura, nec ad rem, nec ad contentionem facit, immò aulica chimęra habenda, generata ex adulationis, & va-

nitatis complexu. Nam cùm Maieſtas, qua ornatur Principatus Brabantinus, Deus ſit in terris, (5) cuius motu inferiorum res omnes abripiuntur, cuius radijs illuminantur, ac viuificantur minora luminaria Rempublicam conſtituentia, cuiuſque exemplo contineantur priuatorum ſucceſsionum iura (6) ad illius conſpectum omnia alia etiam ſummæ neceſsitudinis obſcurantur. (7)

Quarè etſi in Principe (vt voluit Gallus) duæ inſint extrinſicæ res, dignitas ſcilicet, & feudum, ſic tamen vi Maieſtatis, & Imperij inſunt confuſſæ, ac indiſtinctæ (vt etſi diſtinctæ inueniantur inter cæteros priuatos homines) attamen in eo diſtingui, nec diuelli poſſunt. Notemus ex ipſo: (8) *Quo circa regale Dominium cum corona coniunctum habet ſua iura ab alijs bonis ſeparata.*

Haud credimus mentes Gallicanorum amantium veritatem, nouatorio lubrico aſſentire dicterio illo decantante Principum ſucceſsiones terminandas ex vi illius iuris conſuetudinarij, ad inferiorum ſubditorum hæreditates recepti, cùm purum axioma, ac laudatum ab omnibus ſit, præcipuè à Brabantinis Doctoribus maximè à Kinſchotio: (9) Quòd conſuetudo ſeruanda ſit, quæ iuſta, & rationi conſona, (11) à Principe que recipienda, quæ intrà Maieſtatis lares nata, & ſuſcepta fuerit.

Et quamvis ex hoc articulo terminanda venerat contentio; prius verò, quàm deſcendamus ad eliciendam ſententiam à Gallicanis inculcatam, ſcilicet an in Principum ſucceſsionibus locum teneat conſuetudo recepta inter ſubditos: Meminiſſe opportebit, quod vt late §. 1. (10) exarauimus, Principatus Brabantini ſucceſsio, feudorumque, & bonorum, quibus decorata dignitas, conſtituta eſt in fauorem maſculini ſexus,

tàm

(5) Tacit. *lib.* 3. *Annal.* Hieron. Oſſor. *de Reg. inſtit. lib.* 4. *Deus in terris ſingulari cultu, & veneratione digniſsimus, l.* 5. *& 6 tit* 1. *par.* 2.

(6) Abb. Panormit. *conſ.* 6. *num.* 2. Scipion. Gentil *de iuriſd. lib.* 2. Oſſuald. *lib* 16. *comm. cap* 7 *in not. litter. BB.* Inan. Iacob. Draco *de orig Patric lib.* 2. *in proœm. Deus in terris, & ſeruus Dei, qui omnes Dignitates in ſe cõtinet. Eſtq; Rex, Dux, Marchio, Comes. Immò cuius pedum ſcabellum ſunt omnes Dignitates: quique poteſt eas infringere, remouere, & tranſferre. Iudex Iudicum, Supremus Principum Princeps.*

(7) Hieron. Oſſor. *de Reg inſtit. dict. lib* 4. *Vt intelligatis quãtum ſit Regis nomen, nempè cuius magnitudine, claritate, ſplendore, omnia nomina ſummæ etiam neceſsitudinis obſcurentur & euaneſcant, tãtùmque inter omnes, qui publicum aliquod munus gerunt, excellat vt omnia ad illius amplitudinem referantur.*

(8) Dict. Tractat. *fol.* 161. *num.* 14.

(9) Hentic. Kinſkot. *Tractat.* 2. *de Author. Sen. Braban. cap.* 5. *num.* 5.

(11) Franc. Zyp. *not. iur. Belgic lib.* 4. *tit. De feud. Sed quia variatur, vbique admodum hæc materia ſpeciales feudorum leges cuique ſuo loco ſunt executiendæ. Apud nos conſtitutio Caroli V. data* 15 *Nouembris* 1531. *& Philippi Boni* 1446. *Dicitur hic ſæpius iudicatum feudorum vſus, ſeu ius commune feudorum, non aliter hic ſeruandum, quàm ratione conſonet.*

(10) Diximus *Tractat.* 1. § 4. *num.* 4.

tàm ex primorum Principum, & gentium Brabantinorum voto, quàm ex pacto, & prouidentia Imperatorum, Regum, & Principum, quorum voluntate plasmatus: quò casu illius successio nec sub authoritate, nec potestate erit consuetudinis, aut morum, vt etiam ipie assertor Gallicanus firmanter asseruit: (a) *Quòd si lege quadam Regia, aut inolita consuetudine, qui sint ad Regni, vel Principatus successionem vocandi, constitutum fuerit: dubitari non potest, quin huius legis, aut consuetudinis valere debeat authoritas, cùm omnes faceantur Maiorum instituta sancta esse, & tanquam publica patrimonia retineri oportet. Hinc Franci nunquam à Salica lege, quæ fœminas excludit recesserunt. Sunt enim cuique genti mos, suum cuique Regno ius est conseruandum.*

Ne verò credamus laxare remum ad flatum Franciæ cupiditatis, cùm iure attento publico successiones Regnorum, Dignitatum Regalium, Principatuumque, nec trutinandæ sint ex vi consuetudinis, etsi generalis inter inferiores subditos receptæ, ingredimur ad designandum Principum hæreditates, ac successiones, nec illorum fasces submissas esse priuatæ virtuti.

Cùm etsi vera sit communis sententia, Doctorum numero, exornata à Gallis, (12) Antesignano constituto Grotio ad id, vt consuetudinis vis valitura sit ad designandam successionum, & hæreditatum formam; adhuc tamen necesse erit, quòd producta, recepta, laudata, & præscripta sit specificè in ipsis rebus, bonis, dignitate, aut Principatu, in quo collimatur. (13) Nam cùm consuetudo, attenta diffinitione, sit ius quoddam genitum, susceptum, & institutum ex liberis actibus, ac factis (14) executis à non habentibus potestatem, nec authoritatem legis faciendæ, (15) extensibilis non est, (16) nec in se, forma, ac circunstantijs extrà illas res, bona, personas, intrà quas genita, nata, & suscepta. (17)

Hinc

(a) Dict. *Tractat. fol.* 151. *num.* 5.

(12) Obser. *siuè Respon. ad tract. aduers. Regni Christ. ius in Brabant. fol.* 18. Manif. *à fol.* 215 *cum seqq.*

(13) Bart. *l.* 1. §. *Hoc interd. de itiner. actaque priuat.* Anchatr. *cons.* 339 *num.* 9. Corn. *cons.* 75. *lib.* 3. *& cons.* 283. *lib.* 4. Menoch. *cons.* 389, *num.* 7.

(14) D. Thom. 1. 2. *q.* 96 *l.* 1. *tit.* 2. *p* 1. Bart. *l.* 2. *à num.* 1. *C Quæ sit longe consuet.* Ial. *l. De quibus, num.* 42. *De legib.* Ren. Chopin. *ad ll. And. Præl. de Commun. Gallor. consuet. part.* 1. *cap.* 4. *art.* 1. Menoch. *cons.* 37. *num* 91. Suar. *de legib. lib* 7 *cap.* 1. & 2. Alexand. Turam *de legib. lib.* 3. *cap.* 6.

(15) Bald. *dict. l.* 1. *De quibus, num.* 105. *De legib.*

(16) *Cap. Super eo, de consuetud. tit. de feud. cogn. in feud.* Bart. *in l.* 1. §. *Quis hoc interdicto, & in l. fin. C commun. vtriusque iud.* Roch. de Curt. *cap.* 2. *de consuetud. num* 318. *cap.* 1. *de feud cogn.* Menoch *cons* 34 *num.* 21. *& cons* 226. *num* 40. Rosental. *de feud cap* 9. *concl.* 56 *num.* 7. *& con-*

clus. 58. *num* 38. Suar. *de legib. lib.* 7. *cap.* 19. *num.* 26. Renat. Chop. *ad ll. And. Prælud. de commun. Gall. consuet. part.* 2. § 4.

(17) Innoc. *cap. In litteris, num.* 7. *De restit. spolia.* Abb. *cap.* 2. *num.* 16. *de consuet.* Ant. Fab. *in C. lib.* 1. *tit.* 2. *diffin.* 45. *num.* 19. *& Add.* Menoch. *cons.* 163. *num.* 9 *& cons.* 220. *num.* 34. Solorçan. *de gubern. Indiar. l.* 2. *cap.* 22. *à num.* 20.

Hinc Scriptores quæſiere, an ſi ex conſuetudine receptum ſit, quòd excluſa matre, frater ſuccedat fratri; nùm idem ſeruandum, ſi mortua matre, ſuperſtes ſit auia, ad hoc vt ea excluſa ſuccedat frater. Et communi aſſenſu notarunt, hæreditatem nepotis auiæ competere, ni in excluſione, & fratris maſculi admiſsione, cauſa publica conſeruationis familiæ, aut agnationis verſetur: Cùm conſuetudo vim non teneat extrà metas, ſpecieſque ſpecialiſsimas rerum, & hæreditatum, in quibus orta, & præſcripta. (18) Quod idem in bonorum ſucceſsione firmarunt, aſſerentes; quòd ſi conſuetudo certam formam ſuccedendi præſcripſerit bonis liberis illa in feudalibus, ſeruanda non erit. Quarè, etſi attenta conſuetudine feudali, Religioſi ab ſucceſsione excludantur, non ob id remouentur ab hæreditate aliorum bonorum paternorum. (19)

Huius authoritatis conſuetudinariæ vi, apud nos laudatum eſt, quòd aſcendentes non ſuccedant deſcendentibus in bonis familiaribus, truncalibus dictis, ſed ad truncum, ſeu familiam paternam, vel maternam devoluantur. (20) Quærunt Scriptores: Primò, an ius ex illa productum ſic reale ſit, inhærenſque ipſis bonis, vt defuncto poſſeſſore, ſiuè teſtato, ſiuè inteſtato, ad proximum devoluantur. Secundò, quibus in bonis locum teneat ſucceſsio, an ſub illius virtute includantur prædia tàm ruſtica, quàm vrbana, anque locus ſit conſuetudini, etiam in cenſibus redimibilibus mixtam naturam ſuſtinentibus: Et firmiter aſſerunt, in vnoquoque territorio receptum morem ſeruandum, abſque extenſione de re ad rem, de loco ad locum, de perſonis ad perſonas. (21)

Ex quo ad conſtituendam coactionem ex vi Devolutiuę conſuetudinis, inefficax erit aſſertio nuda dicentium, inter Brabantinos conſuetudinarium ius Devolutionis locum tenere, ex eo quòd in illo Circulo laudatum. Neceſſe enim eſt conſuetudinem receptam eſſe, & ſeruatam in re, loco, familia, gentibus, de cuius bonis, aut feudis agitur, cùm extenſibilis non ſit, præcipuè ad Principatum, vt enim conſuetudo formam conſtituat ad illius ſucceſsionem, neceſſe eſt, quòd nata,

(18) Fulgoſ. Iaſ. poſt Batt. *in d. l. de quibus, de legib.* Schrader. *de feud. p. 10. ſect 20. num. 276.* Vveſemb. *conſ. 54 n. 37.* Theod. Reinſing *de Regimin ſæcul. lib. 2. claſ. 2. cap. 9. à num. 20.*

(19) Bald. *in d. l. de quibus, ſect. 2. num. 14.*

(20) *L. 6. Tauri, l. 1. tit. 8. lib. 5. Recop.* Diximus ſup. *§. 1. in princ. tract. 2. num. 20.*

(21) Avendañ. *dict. l. 6. Tauri, gloſ. 11.*

ta, ſuſceptaque ſit ab ipſa dignitate. (22) Nec ex quo ſuppetant exemplorum copiæ laudantium formam receptam hæreditandi in familijs ſubditorum, indè ius deducendum ad ſucceſsionem dominatricis familiæ, cùm à diuerſo fonte, perque diuerſos riuulos deducatur ſucceſsio ſupremitatis. Quæ ſententia ſic ſacra habita, vt pro ea deciſa fuerit in Pariſienſi Parlamento controuerſia Ducatus Burgundiæ, ſeruata familiari ipſius dignitatis conſuetudine, reiecto aliarum familiarum, etſi ſupremarum vſu, ſuccedendique (23) more.

Et quamvis hæc omnia, nec priuatis municipalibus conſtitutionibus tantùm, ſed publici iuris regulis attentis firma ſint, ac immutabilia: Cùm verò quærant Scriptores tàm Politici, quàm Iuriſprudentes; ex qua regula, aut ex quo iure verſandum ad deciſiones ſucceſsionum; Diſtinctione hac attenta procedunt: Aut enim agitur de ſucceſsione Principatus, feudorum Regalium, bonorum familiarium, aut ordinariorum. In prima ſucceſsione cùm difficile ſit iura Regnorũ conſtituere, ad illud ius ſucceſsio referenda eſt in eadem domo, familiaque Imperij laudatum, (24) excluſa omni alia conſuetudine, aut more externo, ſiuè priuato, ſiuè communi. (25) Quòdſi verò adeſt voluntas Principis conſtituentis Regnum, concedentis feudum, teſtatoris emologantis propriam ſucceſsionem, vel legis conſtituentis in ſucceſsione formã, id ſeruandum, quod præceptum fuerit à lege, aut voluntate. Audiamus Gallicum ipſum aſſertorem: (26) *Quod ſi lege quadam Regia, aut inolita conſuetudine, qui ſint ad Regna, vel Principatus ſucceſsione vocandi, conſtitutum fuerit: dubitari non poteſt, quin huius legis, aut conſuetudinis valere debeat authoritas.*

Si verò legalis conſtitutio, vel voluntaria diſpoſitio deficiat, ex conſuetudine in Metropoli (27) laudata verſanda erit ſucceſsio, vel ex forma Regiæ ſucceſsionis, (28) ad cuius motum, & exemplar ſucceſsiones etiam priuatorum agitantur: (29) *Hinc Molina inter Hiſpanos Doctores nobilis, in eo tractatu, quem de maioratibus conſcripſit, vt certum, & exploratum docet maioratus dignitatem ad Regiæ po-*

(22) Vinc. Cabot. *lib. 1 diſp. cap. 10. Aut enim ex teſtamento, vel abinteſtato nullo condito teſtamento Regi ſucceditur: aut iure legis, vel conſuetudinis. Difficile eſt in tanta obſcuritate, rerum, qua premimur Latent enim omnia fere iura Regnorum conſtituere, quæ regna ad hoc, aut ad illud genus ſucceſsiui regni referẽda ſint.* Freder. à Sand. *comm. in Gelr. conſuet. tit. 3. cap. 2. §. 4. n. 15.*

(24) Ioan. à Sand. *Teatr. Pract. lib. 4. tit. 5. diffi* 8. Marc. Ant. Dominic. *Aſſert. Gallic cap. 8.*

(25) Quint. Curc. *de reb. Alex. lib. 10. In eadem domo, familiaque Imperij vires remanſuras eſſe, hæreditarium Imperium ſtirpem Regiam vindicaturam.*

(25) Vincent. Cabot. *dict. lib. 1. cap. 10.*

(26) Dict. *Tract. Reg. Chriſtian. fol. 151. num. 5.*

(27) Bart. *l. 2. C. quæſit. long. conſuet.*

(28) Barbat. *cap. 2. de conſuetud.* vbi Roch. de Curt. *num.* 537. Bald. *Auchent. Defunct. C. ad Trebellian.* Pelliz. *ad cõſuetud. aduerſ. in prælud. num.* 89. ex Bald. *tit. de Pac. conſtan. verſ. quia controuerſia.* Matth. de Affict. *deciſ. Neapol. 226. num. 5.* Renat Chopin. *ad ll. And.*

lib. 1 cap 5. n 3. Ioan. à Sand. *Theat. Pract. lib. 4. tit. 5. diffic. verſ. Ex teſtamenti verbis, coniect. 1.*

(29) *Regia Chriſtian fol. 158. n. 12.* Manif. *fol. 229. ex l. 2. tit. 15 p. 2.* Molin. *de prim. lib. 1. cap. 2. num. 10.*

poteſtatis formam, & exemplum fuiſſe conſtitutum: eadem vtriuſque iura ſucceſsionum eſſe deſcripta, ac denique Regum Hiſpaniæ omnium maioratuum caput extitere.

Cùm enim ſucceſsio voluntaria, aut legalis ex poteſtate proueniat (30) non ex vi conſuetudinis, in ſucceſſione municipali inductę virtute Devolutiui iuris, quia ex origine orta a duerſo iuri publico, ac communi gentium, illa mens Molinæ, & conferentium authoritatem conſuetudini ſupremę Principis, vel Metropolis ad hoc vt ex iure in ea verſante metiantur ſucceſsiones inferiorum, reiecta fuit à Chriſtinço, aſſerente, Devolutionem locum non vindicare extrà loca, territoria, aut bona, in quibus ſpecificè receptã, ac laudatam non inueniamus. Cùm etſi quoad ſubiectionem, ac recognitionem ſuperioritatis ſubſint inferiores, non verò coactiuè adſtringuntur ad ſeruãdam ſucceſsionis formam, ni à lege, aut poteſtate præcepta ſit. Quo principio attento, ac quod conſuetudo non eſt extenſibilis de loco ad locum, de re ad rẽ, nec de perſonis ad perſonas, etiam ſi in capite, ſeu Metropoli laudata ſit ad territoria, & bona inferiorum non erit propagãda, nec poterit; ſicuti deciſum fatetur (quod conſonum eſt menti Molinæ Didaci, & cæterorum à Gallicano aſſertore adductorum, nec aliter intelligendorum) a Mechilinienſi Senatu, (31) ſeruata conſuetudine locali, ſpecificè in locis, rebus, aut perſonis tantùm, in quibus recepta, ac præſcripta. (32)

Nec vllus inuenietur in toto Iuriſconſultorum, ac ſcribentium numero auſus dicere, (33) conſuetudines inferiorum vim vindicare coactiuam ad conſtringendũ ſuperiorem, authoritatem vè ad præſcribendam formã ſucceſsionis in feudo, aut Domanio dominante: Ni novus Gallicanus Aſſertor, (34) qui Hiſpano idiomate defenſionem ſuſcepit prætenſi iuris Reginæ Chriſtianiſsimæ; ſed cognita huius temporariæ ſententiæ nouitate, illam temperare conata fuit Gallia, adque legitimam iuris, & Doctorum mentem reducere, aſſerente latino tractatu: (d) *Quod cùm nulla eſt de iure Regni, aut Principatus deſcripta lex, & compoſita in conſuetudine ipſa, aut lege municipali, quæ authoritatem habet vetuſtatis, ius omne verſetur.*

Cùm verò non claram mentem deſignent, im-

mò

(30) *L. 2. tit. 15. par. 2.* Molin. *de Primog. dict. lib. 1. cap. 2. n. 10.* Monferrat. *adductus infra nu. 33.* Freder. à Sand. *comm. in conſuet. Gelr. tract. 3. de iudic. feudal. cap. 5. num. 11.*

(31) Paul. Chriſtin. *in l. Mechilin tit. 16. art. 24. in addit. verſ. Nota hic etiam, & vol. 6. deciſ. 90. à num. 22.*

(32) Marc. Anton. Domin. *aſſert. Gallic. dict. cap. 8.*

(33) Marc. Anton. Dominic. *dict. cap. 8.*

(34) Manif. Hiſp. *fol. 235 Que en materia de ſuceder à vna Soberania, la coſtumbre local preualece à otro qualquier Derecho.*

(d) *Tract. Regin. Chriſtianius in Ducat. Brabant. fol. 153. num. 7.*

mò Andabatarum more asserant, in successione Brabantini Principatus, nec voluntatem, nec præscriptam legem esse: Cùm si esset (vt est) nec consuetudini, nec moribus standum sit. (35) Notandum est, quod repugnans est rationi, menti iuris, placitoque Doctorum dicere, Regnorum, Principatuumque successiones metiendas esse ex iure, consuetudine, vsu, aut more recepto ab inferioribus, ad priuatas bonorum suorum hæreditates conferendas, vel transferendas successiones. Nã etsi in sui dogmatis probationem notent. (a)

(35) Cabot *dict. lib.* 1. *cap.* 10. Hug. Groz *de iur. bell. lib.* 2. *cap.* 7. Bessold. *disp. Nomocopol. de Reg. succes. lib.* 1. *disp.* 6.

(a) *Dict. Tract. fol.* 162. *num.* 16.

Sed nè ab ea, quam tractamus, causa longiùs abeamus; Principum, vt priuatorum bona iure municipali, & patrijs legibus contineri, cùm aliorum Doctorum, tùm maximè Hispanorum authoritate demonstremus. Ex ijs Albertus Brunnus Astensis statuta, seu patrios mores vim habere contractus, iisque Principem iuxtà, & subditos teneri existimat. Huic accedit Guillelmus Monsferratensis natione Catalaunus, qui in constituendo iure Regni, aut Principatus potiorem esse putat consuetudinis, quàm Romani, vel communis iuris, authoritatem; quòd ea sit velut conuentio quædam ex mutuo Principis, & subditorum consensu profecta, quæque dissolui nullo modo possit. Ioannes item de Terra-Rubea Regnorum iura, & successiones consuetudine publicè recepta deferri, vt rem certam, & apertam docet. In eadem sunt opinione Gregorius Lopez, & Montalvas, qui censent Principum bona municipali iure comprehendi. Negat Petrus Belluga Principem ab vsitata consuetudine, præsertim vbi casus à lege prouisus non fuerit, citrà iniustitiam posse discedere. His adiungamus Franciscum Hottomanum, qui in causa Regiarum, & feudalium successionum Romanas leges vinci ab institutis, & moribus Regionum, vt exploratam iuris regulam, & fixam tradit. Ioannes item Faber, Baldus, Barbatius, Paulus de Castro, Bartolus, & Alexander cuiusque gentis consuetudine Principem deuinctum esse decernunt. Sed ne fortè videamur Hispanis Regum, & Principum iura ad sententias Doctorum, velut ad certas leges altigare; qua mente fuerint Imperatores, quibus non alia maior insedit cura, quàm vt Imperij Maiestatem conseruarent, hoc quoque loco demonstremus. Ij profectò solent Procuratores suos grauissimè admonere, nè authoritate Imperatoria ad iniuriam abutantur, neue quid contrà municipalia iura moliantur, aut Maiorum insti-

„ *tuta conuellant; ac Principi quidem ſtatuunt omnia licere,*
„ *dum patriæ leges ſeruentur incolumes, nec à municipali iure*
„ *diſcedatur.*

Veritatis ſanè cupidi accuratè exarauimus Doctorum omnium à Gallo adductorum verba, & attenta mente Gregorij, Montalui, & Bellugæ, poſt Bartolum, Baldum, & antiquos, notauimus, egiſſe de vi, ac authoritate conſuetudinis in genere. Aſſerentes, quòd illius poteſtas rebus in omnibus, quibus laudata, ſacra eſt; quod negare temerarium fatemur.

Sed cùm hoc nihil agat ad contentionem noſtram, deſcendamus ad ſententiam Doctorum ſcribentium circà poteſtatem conſuetudinis, non nè ſit alicuius dicentis, inferiorum mores poſſe præſcribere Principi formam ad ſucceſsionem, & commercium rerum, ſeu bonorum Domanialium. Gullielmus enim Montferratenſis in *Tract. de ſucceſſ. Regnor.* (36) Agens de qualitate ſuccedendi ſeruanda in Regno Gallicano, gnarus iuris, ac quòd ex defectu authoritatis, ſubditorum moribus ſupremæ res non ſubduntur, aſſeruit, non quòd à Gallo enarratur, immò contrarium, firmiter tenens, Principatus ſucceſsionem metiendam ſecundùm morem ſpecificè receptum in ipſa Regia familia, adque ad id ſacrum habendum tantùm, quod gymneazalibus vſibus laudatum ſit intrà Diadematis circulum. Qui procedens vltrà, adque deſignandum, quid eſſet tenendum per ſubditos, dùm lex, aut voluntas ſucceſsionem non conſtituerint, firmat, inuiolabile eſſe, quod fuerit receptum in Regia ſucceſsione. Sed cùm in dubio verſaretur apud Gallos, an Dignitates Regales incompatibiles eſſent, ſicuti Eccleſiaſticæ, taliter, vt plures ab vno teneri non poſsint. Reſpondit, compatibiles eſſe, cùm in Rege (ad cuius exemplum mouentur inferiores) inueniantur poſſeſſæ vnà cum Regno, Ducatus Normandiæ, Aquitaniæ, Tholoſſæ, (37) aliæque.

Ex ipſis principijs iuri publico, ac ſupremo conſonis, Ioannes à Terra-Rubea (38) agens de Regnorum ſucceſsione, anque cõſuetudine deſsignari valeat, tenet quod ſic, ſed dùm inducta ſit, vſuque laudata ſpecificè in ipſo Regno; quod exemplis comprobat Regnorum

(36) Guillielm. de Mõfer. *de ſucceſ. Reg. dub. 1 num. 44. & ſeqq.*

(37) Idem Monferrat. *dict. dub. 1. num. 14.*

(38) Ioan. de Terra-rub. *art. 1. tract. 1. cõcl. 6. 7. & 8.*

Hun-

Hungariæ, & Aragoniæ, in quibus ex teſtamentis deferri ſceptrum, notat; ſecùſque in Regno Gallicano procedere, in quo ſucceſsionem primogenialem conſuetudinariam admittit ex more Maiorum. Quarè nihil mirum, ſi ſeruetur quod vſu, & antiquorum inſtitutis ſancitum eſt, vetuſtatiſque exempla perſuadent.

Si enim turbulentum (*a*) omninò (teſte ipſo Gallicano Aſſertore) temerarium, & periculoſum eſſet, dùm nullum ſit ius Regni certum, nulla ſuccedendi, ineundique Principatus lex; quomodò ſuſtinendum, vt conſuetudinis priuatæ iudicio, ac inferiorum inconſtantia ſumma Reipublicæ permittatur, nitaturque Supremarum Dignitatum ſucceſsio incertis, & inſtabilibus iuribus efformatis, ac conſtructis ſub fulcro volubilitatis ſubditorum?

(*a*) *Dict. Tract. fol. 153. num. 7.*

Hinc Ioannes Faber, (39) ſententiæ Anteſignanus, quærens, an conſuetudo liget Dominum terræ, reſpondit, quod non, cùm acta (ius enim à conſuetudine ortum pro tali habendum) inferiorum ſuperiorem non coarctent ex poteſtatis, ac authoritatis defectu.

(39) Ioan. Fab. *in §. Ex non ſcript. Inſtit. de iur. natur.*

Quæ iuris publici veritate attenta, menteque Fabri, & illius ſententiam ſequentium, notandum eſt; quòd etſi conſuetudo (vt à Gallis aſſeritur) virtus ſuprema ſit, intelligentia, ſeu anima mouens Reſpublicas, iura præcipuè ſucceſsionum, id tamen determinatè eſt ſub certo illo, ac definito organo, quo fuerit alligata, non abſolutè, ac indeterminatè: Cùm intellectus mouens regimen publicum, nullo coërceatur certo materiali ſenſibili obiecto.

Ex hinc, cùm nè omnia perturbata euadant, ſit in Ciuili ſocietate ſupremus intellectus, anima dirigens, cohibens, ac coërcens (ſi hunc ſpiritum conſuetudini conferamus, ſeu eam animam Reipublicæ dicamus) adhuc tamen in ea inſunt tres potentiæ, ſeu partes (ſicut illæ conſtitutæ à Philoſophis in anima rationali) demonſtratiuæ operationum Ciuilium ad vitam bene agendam, attento homine in puro naturæ rationalis principio deliberatiuo, deliberante directionem rerum proſpicientium tàm Maieſtatem Principum, quàm bo-

num

num materiale ſubditorum, in cuius gratiam omnia condita, & conſtituta fuerunt.

Hac diſtinctione attenta, ſi conſuetudo conſtituatur ad demonſtrandum, quod agendum eſt naturaliter ad commune vniuerſale bonum Reipublicæ; tunc Princeps eodem ſpiritu, eodem conſilio, atque ijſdem motibus agitur, quibus & cæteri homines. (40)

(40) Bald. *cap 1. §. fin. Qui feud. dar. poſſ.* Roch. de Curt. *cap 2. de conſuetud. n. 651.* Aſſi. &. *Conſuet. Neapol. in prælud. rubr. 6. n. 4.*

Si verò conſuetudo reſpicit priuatum regimen ſubditorum, ad idque inter eos genita, & ſuſcepta; tunc laudabile, & quaſi neceſſarium Principi creditur patrios mores, traditos à Maioribus vſus tueri, agereque, nè quid contrà municipales conſuetudines agatur, & gerere Imperium, ſecundùm mentem, ac animum ſuarum gentium, non reuulſis Maiorum inſtitutis.

Ad id enim collimaſſe, non in aliud, inuenimus Imperatorum mentes (41) in conſtitutiones firmantes inuiolabilitatem antiquorum vſuum. Hæc iura municipalia mouentia ſubditorum regimen ſunt illa, ad cuius obſeruationem Sacramento adſtringuntur Principes, præcipuè Brabantini, in luſtrali die ſui Imperij, nè ex illorum mutatione conuellantur Maiorum inſtituta. Hæ ſunt illæ patriæ leges, de quibus Gallus notat: (42) *Balduinum Comitem, qui Græcorum poſteà factus eſt Imperator, anno ducenteſimo ſuprà milleſimum, antequam vllæ eſſent municipales deſcriptæ leges, iureiurando ſe coram Procerum cætu, & magna populi frequentia obſtriuxiſſe fore, vt patrias leges, præſertim quæ ſucceſſionum iura conſtituunt, eadem religione, qua tenuiores quippè obſeruaret, neque ab eis vnquam recederet.*

(41) *L. 3. § Planè, Quòd vi, aut clam, l. Lucius, ad Municip. l. Anthiochenſium de Priuil. creditor. l. Manifeſtè, C. de ſeruitut. & aqua.*

(42) *Dict. Tract. fol. 168. num. 21.* Manif. Hiſp. *fol. 245.*

Sed tamen illa iurisiurandi religio, & Sacramenti vis tantùm tendit ad conſeruationem iurium, & morum verſantium inter priuatos ad res priuatas, non tamen ad conſtringenda iura ſpectantia Principis Maieſtatem, cùm ea præclariora, & magis eximia ſibi vindicent, à communibuſque diſtincta ſint, vt agens de Maieſtate Ducum Brabantiæ prænotat Kinſchotius. (43)

(43) Henric. Kinſch. *Tract 1. an Brabant. ſit Patr. iur. ſcript. cap. 5. à num. 1.*

Quarè, ſi agitur de iure, actione, aut re mixta, verſante commodum Principis ex cauſa, aut principio

pro-

producto à voluntate inferioris; quòd tunc locum teneat consuetudo dirigens, seu constituens formam ad substantiam actus haud negandum est, cùm Princeps tunc eodem spiritu, eisdem motibus, eadem consuetudine, eodemque municipali iure moueatur, quo mouentur subditi. Audiamus ipsum Gallicanum: (44) *Hinc ciuili iure, quæ imperfecto testamento legata Imperatori fuerunt, ea non potest vindicare. Sic inofficiosi testamenti exceptiones aduersus Imperatorem, vt aduersus priuatos vti licet. Neque is potest lege in hæreditatem agere, cum ad eum fuit sola pollicitatione delata. Ac leges demum Falcidia, Trebelliana, & Voconia, ad Imperatorem, & subditos æque pertinent.*

Hæc verò authoritas, licentia vtendi remedijs communibus legum priuatarum in Principes hæredes, seu legatarios priuatorum, non credenda, data, ac concessa, attenta in se Principis Maiestate, sed persona inferioris testantis: Quarè cùm ex se ipsa dispositio nulla sit, vel quin à testatore contrà iuris dispositionem actus exequitur, vel violata illius forma. Nec legitima erit, nec sufficiens ad conferendam vim, vindicandumque, quod relictum est, siue hæreditariè, siuè in vim legati, (45) habita Principis instituti excelsa qualitate, cùm ornamentum hæredis non possit destruere substãtiam, nec habilitare testatoris incapacitatem, nec facere quod ius residens in agente non operetur necessarium ad validitatem, aut inualiditatem dispositionis.

Si verò contenditur de Maiestate, supremis iuribus, Domanioque bonorum Regalium, tunc localis consuetudo inter priuatos nata, & suscepta, nec ligat, nec coarctat superioris personam, bona familiaria, gentilitia, aut hæreditaria, coętanea supremitati, ex authoritatis defectu. Principalium enim successionum omnes imitatores existere debent, non verò subditorum Principes.

Ex quo dominatiui iuris principio Henricus Kinschotius (46) asseruit inciuile esse, contrariumque supremitati Ducum Brabantinorum, rationi, ac naturæ asserere Domanialia feuda, bonaque sub potestate esse consuetudinum localium ab inferioribus susceptarum, tàm ex authoritatis defectu, quàm ex imbibita illa qua

(44) *Dict. Tract. fol. 162. num. 15.* Manif. 234.

(45) Cujac. *lib. 15. obseru. cap. 30.* Bessold. *de iur. Maiest cap. 7. à nu. 2.* Hug. Groz. *de iur. bell. lib. 2. cap. 4. num. 11. & 12.*

(46) Kinschot. *tract. 1. de author. Senat. Brabant. cap. 5. num. 7. Vnde hanc præcipuis Brabantiæ oppidis in hæredandi facultatem competere, & processisse puto ex inueterato subditorum inter se vsu, aut consuetudine, quæ Principem non ligat.*

latate conſuetudinis, cuius eſt deſcendere ad conſtringendum, non aſcendere. (47) Hinc laudata poſt Ioannem Fabrum, communi voto fuit ſententia aſſerens, Maieſtatem, Domanialeſque res, nec formam ſuſcipere ab vſibus, aut conſuetudinibus inferiorum, (48) immò omnes in ſucceſsionibus verſandos ad exemplar Principum, ſubque manu, & voluntate illorum adſtrictos habendos. (49)

Ex eo ortum, vt ad validitatem teſtamentorum Divalium neceſſaria non habeatur ſolemnitatum formula à Neroniana conſtitutione, & legibus communibus præſcripta (50) ad priuatorum teſtamenta; vtque nec Principum donationes (51) ad virtutem, & vim inſinuatione indigeant, ſed voluntate firmentur nuda.

His publici iuris principijs innixus, Doctorumque aſſenſu communi Menochius aſſeruit intutamen Ducis Ferrariæ, filiorumque; quòd conſuetudines communes, vel municipales priuatorum, etiam authoritate firmatæ Principis, illum non ligant, nec conſuetudinarijs præceptis adſtringuntur ſucceſsiones, donationes antenuptiales, cæteræque res proſpicientes hæreditates Principum, familiæque. (52)

Et Henricus Kinſchotius Ducis Brabantiæ Maieſtatem deſcribens, etiam firmauit ex vi natiuæ Dominationis, non ſubeſſe illum, nec dignitatis bona, quoad iura ſucceſsionum, iuri conſuetudinario præſcribenti inferioribus formam ad ſucceſsionem (53) bonorum priuatorum.

Nec faciunt, quæ ex Grotio noua inductione prænotauit obſeruator iurium Reginæ Chriſtianiſsimæ ſub his verbis. (54)

Illud tamen tenendum eſt, quoties voluntatis expreſsiora indicia nulla ſunt, credi quemque id de ſua ſucceſsione ſtatuiſſe, quod lex, aut mos habet populi, non tantum ex vi Imperij, ſed ex coniectura, quæ etiam in eos valet, quorum in manu eſt ſummum Imperium.

Nam ſi illius doctiſsimi Doctoris ſenſum, & mentem notamus, inueniemus tunc conſuetudinibus vim contuliſſe ad ſucceſsionem, dùm legis, vel voluntatis diſpo-

ſi-

(47) Beſold. *diſput. de Reg ſucceſſ. diſſert. 14. theſſ 4. Si tamen Regnum, vel Principatus non ſit abſolutus, conſuetudo in dubio ſequenda eſt eius, in cuius ſunt clientela, cum in feudis diiudicandis conſuetudo deſcendat, non aſcendat.*

(48) Felin. *cap. 1. de cõſtit.* Roch. de Curt. *de conſuetud. n. 649.* Suar. *de legib. lib. 7. cap. 16. num. 8.*

(49) *Cap. ad Audientiã, cap cum inter, de conſtitution.* Pariſ. *conſ. 110. num. 38 vol. 1.* Petra, *de poteſt. Princip. cap. 20. nu. 9.* Ann. Rober. *rer. iudic. lib. 2, cap. 1.* Ioan. Coppon. *obſer. 19. nu. 28. & 29.* Alder. Maſc. *de gen. ſtat. interpret. concl. 6 num. 43.*

(50) Vide adducta, §. 4 *num. 48. & 49.*

(51) Ex ſpeculat. *tit. de inſtrum. edit. §. 1. in addit. incipit: Hæc ſubſcriptio.* verſ. *Mulieribus,* Ludou. Roman. *conſ. 58. n. 7.* Roch. de Curt. *de conſuetud. 649.*

(52) Menoch. *cõſ. 250. à n. 15.* verſ. *Re tamen ipſa,* Roſent, *de feud. ca. 7. concl. 25. in not lit. D. Quòd ſubditorum ſtatuta Principis eiuſque filios non ligant.*

(53) Henric. Kinſchot. *de licent. teſtan. de feud. tract. 7 cap. 8 num 22.*

(54) Tract. *de Regin. Chriſt. ius in Brab. fol. 18.* Hug. Grot. *de iur. bell. lib. 2. cap. 7. n. 11.*

ſitio deficiat, ex quo verum in negotio, de quo agimus, quòd cùm voluntatem habeamus præſcribentem formam ſucceſsionis, conſuetudinario iuri non ſtandum.

Adhuc tamẽ, etſi hoc firmũ ſit, ex omniũ voto, Galli canorũ mentib' deſsignare cogimur; quod Grotij verba adducta ab obſeruatore in ſuę ſententię tutamen, tenẽda non ſunt, vt ſonant, ſed ſecundum vim, & authoritatem, ad quam firmandam exarantur. Agens enim Grotius (55) *Cap. 7. De adquiſitione deriuatiua, quæ fit per legem, vbi de ſucceſsionibus abinteſtato*, poſt latè agitatum à num. 1. de ſucceſsionibus iuribus Naturali, Gentium, & Publico attentis, vt conſuetudinario vim, & authoritatem tuliſſet illam, quam obſeruator ab illius verbis emulſit num. 11. hanc receptam communi placito firmauit ſententiam: *Hæc verò, quæ diximus, quamquàm naturali coniecturæ maximè ſunt conſentanea, non ſunt tamen iure naturæ neceſſaria; ac proindè ex diuerſis cauſis voluntatẽ humanã mouentibus, variari ſolent pactis, legibus, moribus: qui ſubitionẽ in locũ in nonnullis gradibus admittunt in alijs nõ admittunt; alibi diſtingunt, vndè bona veniãt, alibi id inſuper habent. Eſt vbi primogeniti plus poſt genitis ferunt, vt apud Hebræos: eſt vbi interſe æquantur. Eſt vbi agnatorum habetur ratio; eſt vbi cognati quilibet cum agnatis tantundem ferunt. Etiam ſexus alicubi momentum habet, alicubi non habet: & alibi cognationis ratio habetur intrà propriores gradus: alibi longius extenditur, quæ longum eſſet exequi, nec inſtituti noſtris. Illud tamen tenendum eſt, quoties voluntatis expreſsiora indicia nulla ſunt, credi quemque id de ſua ſucceſsione ſtatuiſſe, quod lex, aut mos habet populi, non tantùm ex vi Imperij, ſed ex coniectura, quæ etiam in eos valet, quorum in manu eſt ſummum imperium. Nam & hi probabiliter creduntur in rebus ſuis æquiſsimum iudicaſſe, quod aut legibus ſanxerunt ipſi, aut moribus probant, in ijs dico rebus, in quibus de nullo ipſorum damno agitur.*

(55) Hug. Grot. *de iur. bell. lib. 2. cap. 7.*

Stupida mens noſtra haud inuenit, vndè obſeruationum exarator, Grotij mente, & verbis attentis, potuit conferre poteſtatem conſuetudini inferiorum ad id, vt valeat ius, legemque præſcribere ad ſucceſsionem eorum, quorum in manu eſt ſummum imperium. Quod enim in Grotij ſerie inuenimus, il-

lud eſt, vt cùm vt ſuprà notauimus à *num.* 1. *vſque ad* 11. de ſucceſsionibus priuatorum ageret, *à num.* 12. ingreditur ad deſsignandam formam inter gentes receptam, & laudatam, ad ſucceſsionem Regnorum. In quibus Cabotij (56) doctrinam ſecutus aſſeruit, id ſeruandum, quod intrà Regale gynæceum ſuſceptum, ac vſitatum fuerit, excluſo omni priuato more, ac vſu, illud firmans *à d. num.* 12. *vſque ad finem*, exemplis ſucceſsionũ Regalium, ab Ægyptiorum vſquè ad noſtrorum Principum ætate.

(56) Vincent. Cabot. *diſput. lib.* 1. *cap.* 10.

Hæc Grotij ſententia ſacrata eſt omnium ſcribentium voto, (57) qui cùm difficile crederent, firma conſtituere ſucceſsibilia iura Regnorum, tùm quia ab aliquibus gentibus à Diademate excluſus habebatur abſolutè fœmineus ſexus, vt inter Perſas, Æthiopes, Vvandalos, Gallos; ab alijs admiſſus, vt ab Hiſpanis, Anglis, Hungaris, Polonis, tùm quia in ſucceſsionibus, vel repulſa erat diuiduitas Regni, vel conceſſa inter fratres; vel ex eo quòd ad filios natos in purpura ſceptrum tantùm tranſmiſsibile (mos nec à Gallis omiſſus inter filios Philippi Valeſij.) (58) Vniuoco aſſenſu, nullo diſſentiente, notarunt Regnum deferendum lege, voluntate, aut conſuetudine illa attenta tantùm, quæ genita, nata, & ſuſcepta fuerit in domo, & familia Regia, excluſo omni alio priuato more.

(57) Guillielm. Monſerrat. *tract de Reg. ſucceſſ.* Terrarub adductus *num.* 36 & 37. Vincẽt. Cabot. *diſp. lib.* 1. *cap.* 8. & *ſeqq. præcipuè, cap.* 10. Petr. Gregor. *de Republ. lib.* 7. *cap.* 6. & *ſequentib.* Hug. Grot. *de iur. bell. lib.* 2. *cap.* 7. Beſold. *diſp. de Reg. ſucceſſ. per tot.*

(58) Bodin. *de Republ. cap.* 5. *lib.* 6. Lymn. *not. Franc. lib.* 2. *cap.* 3. *in teſtimon lit. L.*

Et quamuis mentis noſtræ fulcrum firmum ſit, attentis legibus, moribuſque Perſarum, Medorum, Boëtiorum, Argiuorum, Lacædemoniorum, Romanorum, Hiſpanorum, Bohemiorum, Hungarorum, Longabardorum Sceptrum, & Diadema conferentium, illo iure, ac conſuetudine attentis receptis, & laudatis intrà familiæ, & Domus Regiæ Lares, cura omittimus, nè tranſcribere videamur, ſatis credentes in repulſam Gallicanæ libidinis doctrinam Scholæ Pariſienſis, (59) firmantis ſucceſsionem Regnorum, ſupremarumque Dignitatum dirimendam eſſe ſecundùm conſuetudinem priuatam Regnorum, non attento conſuetudinario à populo, & priuatis recepto. Ex quo, attento principio à gentibus in vniuerſum laudato, deciſa fuit in Gallicano Senatu

(59) Vincent. Cabot. *d. lib* 1 *cap.* 16. *Controuerſia de Regno ſecundùm ius priuatum Regni, nõ ſecundùm ius priuatum aliorum populorum dirimenda eſt. Et ius ſucceſsionis in Regno conſtituendum.*

con-

contentio Ducatus Burgundiæ, inter Ioannam, & Ioannem Monsforfentem: (60) & Comitatus Atrebatenſis, inter Mathildem, & Robertum, in quo conſuetudo tã tùm admiſſa fuit, quæ nata, & ſuſcepta intrà ipſarum Dignitatum lares omni reiecta, etſi ſuprema, cùm diuerſa habeatur, & alia ſit, aliorum Ducatuum, Comitatuumque cauſa: (61) *Nec* (vt notat Æmilius) *Atrebates eodem iure agere, quo Britannos.* Quo etiam inſpecto, in deciſione Ducatus Britaniæ ab ipſo Senatu reiectum fuit conſuetudinarium ius à populo inductum ad ſucceſſionem bonorum, ſeu hæreditatum priuatarum, eò quod: (62) *No auia razon alguna para que el Ducado ſe gouernaſſe por las coſtumbres de los ſubditos, ſino por las de ſu Cheſe, que era el Reyno de Francia, porque aſsi ſe auia obſeruado en el Ducado de Borgoña, y otros.*

Eluceat veritas noſtra radijs illius illuſtris deciſionis prolatæ in fauorem Ioannis Ducis Brabantiæ Iacobæ Hollandiæ, & Hannoniæ mariti; qua extincta, fuit controuerſia, libidine dominandi Ioannis Babariæ ſuborta, de ſucceſsione Ducatuum Hollandiæ, Zelandiæ, & Hannoniæ. Morte enim Gullielmi Comitis Iacobæ Patris, receptus fuit Ioannes vxorio iure in Principem: Ioannes verò Babarus Laodienſis Epiſcopus, Iacobæ patruus, & tutor, Brabantinum Ducem vxoris Dignitatibus potiri fremens, Epiſcopatu renuntiato, duxit in vxorem Eliſabetham Lucemburgenſem, Brabantini Ducis nouercam, qui fædus inijt Matrimonij tẽpore cum Imperatore Sygiſmundo, à quo beneficiariè accepit Hollandiam, Zelandiam, & Hannoniam, quaſi devolutas Imperio, mortuo Gullielmo Iacobæ Patre ſinè maſcula prole, cuius gratiæ munimine Babarus in Hollandiæ, Zelandiæ, & Hannoniæ poſſeſsionem ingredi conatus fuit, ſed à Brabanto repulſam tenuit, primò, eò quòd regiones illæ feudum Imperij non erant; ſecundò, quia etſi feuda Imperij crederentur, ex conſuetudinario iure recepto in ſucceſsione illarum, nec ad mares ſolos devoluebantur, ſed ad fœminas. Cùm conſtaret Vvaltrudam Carolomani Auſtraſiæ Principis nepotem, Richildam in Comitatum Hannoniæ, Adam, & Margaritam in Hollandiæ etiam Comi-

(60) Paul. Æmil. *de geſt. Franc lib 9 liter A & B. in Philipp VI Statutumque aliam aliorum Ducatuũ, Comitatuũque cauſam: Nec Atrebates eodem iure agere, quo Britannos. In cauſa Atrebatẽſi palàm factum, edocto, que iudices eodem mulieres iure quo viros eſſe ad Comitatum Atrebatenſem obtinendum: Nec patrũ repræſentandorum conſuetudinem in Atrebatibus receptam.* Et laté M. Anton. Domin. *aſſert. Gallic. cap 8. fol. 131. verſ. Obloqueris.*

(61) Suer. *Annal Flandr. lib. 10. n. 1319.*

(62) Idem Suer *lib. 11. ann 1341.* Paul. Æmil. *de geſt. Franc. in Philip. Valeſ.*

tatum ſucceſsiſſe. Quibus iuribus, reiecto Babaro, Iacoba fulcita, à populis ſacramenta ſuſcepit. (63)

Sed vt finem imponamus tantæ rei, ſufficiat in laudem noſtræ ſententiæ familiaris conſuetudo recepta apud Germanos in Lanſgrauenſi (64) familia, iuſque in ipſo Diademate Gallicano (65) ſacrum. Attento enim more Germanico, feuda diuidua ſunt inter filios tàm quoad Dignitatem, quàm ad commoda; eo verò obliterato, conſuetudineque priuata, in Marchionatu Lanſgrauiæ, Comitatu Vvaldachiæ (66) feuda diuidua ſunt priuatiuè inter primogenitos, & ſecundogenitos, cęteris fratribus excluſis. Nec facit, quòd repugnet indiuiduitas communi ipſarum gentium voto, cùm id ſeruandum ſit abſolutè ſupra omnia, quod natum, ac ſuſceptum ſit in genere, ac domo ſucceſsibili.

Verum etiam eſt Salicam legem (quam Regni fundamentalem decantant Galli) priuatam fuiſſe, receptamque tantùm quoad ſucceſsionem bonorum, hæreditatumque priuatarum. (67) Nec verò coactiuam virtutem meruit ad apicem Regni, vſque quò moribus, & vſu Regio genita, & leuata in purpura (68) fuit, quarè ad fœminarum, illarumque progeniem excludendam inuenimus, non vim legis (69) Salicæ extuliſſe Philippum Valeſium in Æduardum Angliæ Regem Eliſabethæ filium; ſed quod iamiam coaction em teneret, ex quò in ſinu Regum coalita fuerat illius virtus exemplis excluſionum Ermingardæ Ludouici Pij filiæ, Boſoni Regi Burgundiæ nuptæ (70) ſucceſsione Chereberti Regis defuncti abſque maſcula prole, ex quò tranſmiſſum Diadema ad fratres maſculos. Rodigundæ Chilperici filiæ, nuptæ Leovigildo Vviſogothorum Regi, (71) Ioannæque Ludouici Vtini, excluſæ à Regno ob qualitatem ſexus.

Si

(63) Petr. Diu. *rer. Braban lib.* 18. Hæræus *Annal. Braban. in Ioan. IV* Suer. *Annal. de Flandr. lib.* 18 *ann.* 1418.

(64) Beſſold. *diſp. de Reg. ſucceſ. diſſert. 6. theſ.* 9.

(65) Vincent. Cabot. *lib.* 1, *diſp. cap.* 13. *An vero conſuetudine tantùm recepta ſit, poteſt quæri.* Et poſt: *Huius ſucceſſionis formæ à primis temporibus, quibus Capevingia familia Regnum obtinuit, in hoc Regno introductæ certum argumentum eſt, quod non amplius facta eſt partitio Regni inter filios defuncti Regis, quæ in Merovingia, & Carlouingia familia fieri ſolebat.*

(66) Beſſold. *diſput. de Reg. ſucceſ. lib.* 1. *diſſert. 6 theſ.* 9.

(67) Ex Hothom. *in Francogal. cap.* 10. Maſon. *Annal. lib.* 1 *p* 44. Ioan. Lymn. *not. Franc lib.* 1. *cap.* 8. *in teſtim. litter. V.* Vincent. Cabot. *lib. diſp. cap.* 16.

(68) Lymn. *dict. cap* 8. *in teſtim litt X. Etenim Francia, &c.* Vinc. Cabot. *d lib* 1. *diſp. cap.* 13. *Paulatim verò.*

(69) Paul. Æmil. *in Carol. IV.* Petr. Greg. *Syntagm. lib.* 45. *cap.* 4. Suer. *Annal. de Fland lib.* 11. *ann.* 1328. *Y aſsi los Reyes de aquellos tiempos, excluyendo à las mugeres, no alegaron, que las excluìan por la ley Salica, ſino por las coſtumbres, que tenian.* Ex Chartar. & Fauyn. Ioann Lymn. *not. Franc. lib.* 1. *cap.* 8. *in teſt. litt. GG.*

(70) Vincent. Cabot. *dict. lib.* 1. *cap.* 16.

(71) Paul. Æ mil. *De geſt. Franc. in Cherebert. & Chilperic.*

Si enim hæc ſunt, cæteris formulis obliteratis, dogmata, iuriſque Diuini, naturalis, Gentium, & Publici regulæ, quibus trutinantur Regnorum, ac Imperiorum ſucceſsiones, vndè ſuſtinenda aſſertio tendens ad firmãdum, ſupremitatis iura verſanda eſſe, attento priuato iure ad priuatas res inducto, ni violatis Sacro, & Publico iure. Præcipuè dum collimatur à nouatoribus de collocanda in throno Regio, reprobata odioſa illa conſuetudine conferente filijs primi thori præeminentiam, & prærogatiuam ſuprà filios ſecundi: (72) Nam etſi verum ſit, & ab aliquibus gentibus receptum, limitatiuè tantùm eſt inter priuatos, intràque ſtrictiſsimos voluntatis, ac pacti cancellos, abſque extenſione vlla directè, aut indirectè. (73) Quòd verò ad Regnorum ſucceſsionem protendatur, nefandum cenſuit Chopinus, (74) contràque Maieſtatem agere aſſeruit, quiſquis dixerit, inferiorum conſuetudines vim tenere ad conſtringenda ſupremitatis iura, cùm quæ præſunt attendenda ſunt, non quæ ſubſunt.

(72) *Tit. de Pace tenen. §. Mulier, & §. Filij. Titul. de filijs natis ex Matrim. ad Margonatic. contr.* vbi Gloſſ. ſupr. *Tract §. 2. num. 13.*

(73) Latè Roſent. ex Iacobin. Curc. Schatder. & alijs *de feud. cap. 7. concl. 16. in not. lit. I.*

(74) Renat. Chopin. *ad conſuetud. Andium, lib. 1. tit. 1. nu. 6.* Vinc. Cabot. *lib. 1. diſp. cap. 12. Habita ratione conſuetudinis Regni, quod præeſt, non eius quod ſubeſt.*

§. IV.

NVLLA EXEMPLA, QVORVM VIRTVte Reginæ Chriſtianiſsimæ iura fulcire conantur Galli Aſſertores, ad rem agunt, nec ad caſum, de quo eſt mota contentio.

TOta Gallicanorum Scriptorum mens, vt ex ſuorum libellorum contextu euincitur, collimauit, vt firmaret virtutem illius prætenſi iuris conſuetudinarij conferentis filijs natis ex primo matrimonio Dominium bonorum, feudorumque paternalium; nec inter priuatos Brabantinos tantùm, ſed in ipſa Maieſtate Ducum Brabantinorum. Ad conferendam verò abſolutè conſuetudini vim coactiuam, ſubiugantem faſces Maieſtatis actibus conſtituentibus conſuetudinẽ (quod iure attento, neceſſarium eſt, votoque ſacratum Pariſienſis Senatus, in contentione Atrebatenſis (1) Comitatus) temporariè exarantur ab Scriptoribus aliqua exempla, enarrationes, deciſioneſvè, quæ nec ad rem faciunt,

(1) Vt ex Paul. Æmil. relato ſupr. §. 3. *num.* 60.

ciunt, nec ad caſum; cùm nec in Circulo, ditione, aut Territorio, de quo diſſentio, receptæ fuerint.

Haud ignotum id ipſis Gallicanis Scriptoribus, vt verò intercederent ad denigrandum veritatis ſplendorem, adque terrorem incutiendum, exemplis indiſtinctè cumulatis ſpectrum plaſmarunt, vt eo terriculamenti genere ignaros terrerent. Audiamus Authoris verba: (2) *Hoc itaque, cùm rationibus, tùm locupletiſſimis teſtimonijs effectum ſit, iura ſucceſsionum etiam in Regna, & Principatus ex publicè recepta conſuetudine, cùm huic lex nulla repugnat, conſtitui opportere; nec in difficili eſt id ipſum exemplorum, & monumentorum authoritate confirmare. Atque haud ſcimus, an vllum adhiberi poſsit exemplum illuſtrius, & ad cauſam noſtram magis idoneum, quàm Caroli V. Imperatoris, cuius teſtimonium, nec recuſare Hiſpani, nec infirmare queant. Cùm enim is in Belgium vniuerſam hoc iuris inducere ſtatuiſſet, vt in ſucceſsione Principatuum liberi parentes ſuos referrent; celebratis Ordinum Comitijs, & probata omnibus conſilij ſui ratione, tandem Pragmatica ſanctione anno quadrageſimo nono ſupra milleſimũ, & D. edixit, vt in dominatrice tantùm familia ius repræſentationis deinceps obtineret: ſimul omni conſuetudini, aut contrariæ legi in aliquot Prouincijs vſurpatæ derogauit. Ex qua quidem ſanctione intelligimus ſucceſsionum iura in Principatus, vt in priuatorum bona lege municipali, aut patrijs moribus æquè contineri. Quid enim cauſæ erat, cur id noui iuris ſtatueret, vt receptam antè conſuetudinem abrogaret, niſi quædam Prouinciæ contrario iure vterentur, neque in ijs regionibus filij æquo loco, aut iure cum parentibus haberentur? Quid opus fuit derogatione, aut prolixam illam perſcribere ſanctionem, qua ſtatutum, aut lex, quæ antè non fuit, mutaretur? Quid demùm neceſſe erat Ordinum cœtum conuocare, niſi vt id vnum noui iuris inſtitueretur? Neque enim aliud quidquam ex vſitata conſuetudine mutatum eſt; niſi id ſolum, quod in ſucceſsione Principatuum ius repræſentationis attingit. Reliquam adeò conſuetudinem hac exceptione firmatam eſſe conſtat; quæque ad iura ſucceſsionum in ſuprema Dominia pertinent, præter vnum illud, de quo diximus, quodque noua ſanctione ſublatum eſt, Imperator rata eſſe voluit, & perpetua.*

(2) *Tract. Reg. Chriſtian. ius in Ducatu Brabant. fol.* 164. *num* 18. Manif. Hiſp. *fol.* 238.

Nec video, qui poſsint Hiſpani hoc exemplum contemnere;

ſeu

„ *ſeu conſtitutionis authorem, ſeu rem ipſam, quæ ſancita fuit,*
„ *ſeu denique interpoſitam Comitiorum authoritatem conſide-*
„ *rent. Neque enim Carolo Imperatori, vel in rebus perſpicien-*
„ *dis ſapientia, vel in tuenda Imperij dignitate ſtudium, vel in*
„ *augenda potentia defuit ambitio. De iure ſucceſſionum in*
„ *Belgij Principatus tùm agebatur, quæ res Prouinciarum*
„ *ſuffragijs, & Ordinum conſenſu eſt conſtituta; adeò, vt in*
„ *illa ſanctione, nihil prætermiſſum nihil neglectum omninò*
„ *videatur.*

Ad euertendam vim huius declamationis ex veritate, ſumma cum doctrina in arenam deſcenderunt litterarij Antagoniſtæ. Doctiſsimi, inquam, illi Scriptores, ſcilicèt, qui arripuit Clypeum ſtatus, & iuſtitiæ, quique ab iniuria illata veritati, veritatem vindicauit, puram, & natiuam, elucidantes Imperatoris Caroli V. mẽtem, publicamque cauſam, ex qua ducta Sacra Maieſtas ad ferendam Pragmaticæ ſanctionem, (3) in quam acriter inuehunt Aſſertores Gallicani.

Cùm verò hi tractatus rarò ad omnium manus perueniant, liceat ex tantorum virorum ſcientiæ vberibus emulgere, quæ neceſſaria fuerint ad aperiendam lucem deſideratæ veritatis.

Notum eſt cunctis, ex nuptijs Mariæ Caroli Audacis filiæ, ad Auſtriacam familiam ex Burgundica, ad Philippumque Auſtriacum Maximiliani Imperatoris, & Mariæ filium, vnà cum Brabantia translatas fuiſſe Belgicas Dominationes: à Philippo verò ad Carolum Hiſpaniarum Regem, poſt Romani Imperij dominum, ipſas tranſmiſſas ex diuerſis tamen coadunatis iuribus, tàm ex conceſsione feudorum natis, quàm ex iuris cõmuni conſtitutionibus in eis receptis, municipalique, ac priuato iure familiarum, & Dignitatum conſtituentiũ ſummam Germaniæ inferioris Maieſtatem.

Illa diuerſorum iurium qualitas, ex quibus plaſmatum corpus Belgicæ Dominationis, (4) contentiones, diſcordias, bellaque diuerſa peperit, & induxit in perniciem boni communis, collimantibus ad poſſeſsionem totius, vel partis diuerſis Principibus innixis, mente varia, iuribuſque, vt euincitur ex illis ſatis memorabilibus controuerſijs ortis de Ducatu Brabantiæ ex morte

(3) Eſcudo de Eſtado, y Iuſticia, *à fol.* 138. Verdad vẽgada, *par.* 2. & 4

(4) Petr. Greg. *de Republ. lib.* 7 *cap.* 12. *n.* 96. De quo ſuprà §. 3. *nu.* 55. & 57.

Phi-

Philippi Ducis, inter Margaretam, & Philippum Flandriæ Comitem, de qua ſuprà: (5) De Comitatu Atrebatenſi, inter Robertum, & Mathildem, de qua ſatis actum per Scriptores. (6) Ad ea euertenda Maieſtaticæ Auctoritatis vi Carolus V. quatenus Belgiæ Circuli Imperialia feuda deſiderabãtur, annuentibus ſubditis, illam edixit conſtitutionem, ad vnam maſſam reducens omne Belgiæ Dominium, conſtituens ſucceſſionem illius indiuiduam eſſe, ac inſeparabilem, (7) obliteratis, ac reiectis cæteris iuribus priuatis, familiaribus, ac conſuetudinarijs. Quo medio conſultum fuit, bono deſiderato, communique vtilitati, lata, recepta, & laudata conſtitutio, nec ex vi tantùm principalis poteſtatis, ſed placito, ac voto gentium Belgicarum.

Mirabile quidem, & notatu dignum, quòd à Gallicanis nouatoribus caſtra moueantur in hanc Sacram Imperatoris Caroli ſanctionem ex poteſtatis defectu; ad conſpectum Gallicanæ Maieſtatis, cùm illa ad ſui Imperij propagationem, Dominationis incremẽta, alio iure vſa non fuerit, quàm illo vnionis arcano. Ex quo laudatum, vt quidquid Regi obuenerit ex hæreditate, ſucceſsione, donatione, aut antenuptiali pacto, ſic indiuiduum, ac annexum inſeparabiliter Coronæ habeatur, vt ab ea diuelli, aut ſegregari vnquàm poſsit; etſi translatio, & vnio contraria ſit legi, voluntati teſtantium, (8) iurique communi, priuato, aut conſuetudinario.

Haud ignota fuit hæc veritas Obſeruationum Scriptori, quarè nouam hanc inſtruit machinam in Carolinam conſtitutionem: (9) *Nec magis contrà ius Deuolutionis operatur Caroli V. conſtitutio in ea parte, qua reunionem omnium Prouinciarum Belgij, ac generalem repræſentationem in omnibus hiſce Ditionibus ſtabilire conatur, non tantùm, quia conſtitutio Caroli ne verbum quidem de iure Deuolutionis, vel aliud quid illi contrarium profert, ſed etiam quia, quandò conſtitutio facta eſt, anno videlicèt 1549. Carolo V. facultatem non adfuiſſe conſtat leges Brabantiæ commutandi, nouaſque alias inducendi, tametſi ordinum Belgij conſenſus acceſsiſſet; quia iam Carolo ab inſtanti mortis coniugis ſuæ liberè agendi poteſtas per*

ius

(5) Suprà §. 1 v. 3. à nu. 57.

(6) Obſeru. *de Regin. Chriſt. ius in Brab. par.* 1. *fol.* 21. Sucr. *Annal. Fland. lib.* 11. Meyer. *Annal. Flandr. lib.* 12.

(7) Petr. Stockman. *in d. dict. fol.* 12 *& de iur. Devolut. cap.* 21. *num.* 8.

(8) Dixim. *Tract.* 1. §. 4. *&* §. 9. *n.* 54. Ioan. Lymn. *not. Gall. lib.* 2. *cap.* 8.

(9) Obſeru. *de Regin. Chriſtian. ius in Ducat. Brab. fol.* 35.

ius Devolutionis erepta fuiſſet, quod iam tùm proprietatem Brabantiæ Philippo II. addixerat.

Sed quis ad euertendum Regis noſtri Sacrum ius, ni Gallo-Græcus auſus fuiſſet adulationis ſeruitutem ſubire, inducta hac ad eliciendum ſui Regis animum temporaria adulatione? Quis enim Carolo Regi, Imperatori, Duci, Maieſtate, legiſque Regiæ authoritate ornato, intrà ſui Imperij, Regni, ac Dominationis Circulum poteſtatem legis ferendæ denegare audebit? Quis etiam, ni ſacrilegus Maieſtatis violator, his Principum mandatis virtutem ad conſtringendum denegabit? Quis neceſsitatem ad parendum, exequendumque omnia in lege comprehenſa, tendentia præcipuè ad communè bonum, ſubditorum vtilitatem, pacis, & tranquillitatis felicitatem optatam conſequendam. Etſi iura omnia priuata, ſiuè aliàs publica euertantur?

Si hoc enim, quod aſſerimus inuiolabile, & Sacroſanctum politicè, vndè dicendum Devolutionis ius, etſi in Ducatu Brabantiæ laudatum, immune, ac liberum à Carolina conſtitutione? Quid enim immutabilitatis filio primi thori ad paterna bona tranſtulit conſuetudo Brabantina, quod faſces non ſubmittat poteſtati Principis conſtituentis boni publici cauſa? Filio enim competit aliud patre viuente, quàm ſpes (10) ſuccedendi variabilis (11) ex euentu voluntatis Principis, parentum, vel ipſorum filiorum? Hæc enim nata à poſitiua, ac Ciuili authoritate valuit retundere eximia, & præclara illa iura, quæ ſibi vindicat Maieſtas, ab alijs rebus priuatis ſeiuncta? Turbulentum quippè omninò, & temerarium eſſet aſſerere, non poſſe Reges ad commune bonum, & vtilitatem ſuorum neceſſaria agere ex Maieſtate (quæ diuerſam in eis à naturali conſtituit qualitatem) (12) eo quòd filius ſuus hæres habeatur, vtque ſpreto bono publico, omnia communia fortunæ iudicio committantur, ob vnius filij commodum, futuræ ſucceſsionis inconſtantiæ innixum.

Illa ſplendidior ſuprà cæteros homines in Regibus inſculpta creatoris effigies à Gallo venerata, ille

(10) Ex Vveſembech. *conſ.* 58. Petr. StoKm. *de iur. Devolut. cap. 6. n. 8. ſuprà § 2. num. 6.*

(11) Dixim. *in princip. Tract. 2 num. 12. & § 2. à num. 8.*

(12) Diu. Auguſt. *epiſt. ad Bonif. Comit.* Dixim. *Tract. 1. § 6. à num. 4.* Henric. Harniſ. *de Republ lib. 2. cap. 3. ſect. 3. num. 9. Quia verò Rex eſt, ad peculiares obligatur virtutes, quas oportet placere ex officio Regie: quia Rex eſt perſona publica, & ea præciſione, nihil commune habet cum ciuibus.*

Diuinæ Maieſtatis fulgor in Regali poteſtate elucens, (a) ex quo Reges pro Dijs in terris habentur illud ſignaculum, ſeu character à Deo permiſſus Principibus; illa inſenſibiliter latens vi Diuinæ prouidentiæ veneratio, & authoritas in Maieſtate, flecti, aut adumbrari? Illius aluei Imperantis vis inhiberi, aut contorqueri poterit ob commodum priuati, etſi ſupremi alicuius ad non agendum, vel præcipiendum id, quod neceſſarium, vtileque fuerit gentibus, communi bono, ac commodis publicis? Authoritas vocis Devolutionis, ſeu illius conſuetudinarij priuati poſitiui iuris virtus, ex qua creditum filijs paternorum bonorum Dominium (deſcendamus in id cum Gallicanis) ſufficiens habenda ad ſtandum ſolem Maieſtatis, vtque non moueatur in commodum Reipublicæ?

Verè equidem, ſumma publica re attenta, inſtar ſacrilegij habendum de Caroli Imperatoris poteſtate, authoritateque Sanctionis diſputare; præcipuè attento Franciſci Regis Gallorum facto. Ad pacem enim Creſpenſem firmandam interpoſuit, vt filio ſuo Duci Aurelianenſi ducturo filiam Caroli Imperatoris promitterentur in dotem Status Belgici, Brabantiæque Ducatus, (13) nec tamen poteſtatis defectus inuentus tunc fuit, nec impedita authoritas Imperatoris ex vi Devolutiui iuris ad petitam promiſsionem, & acceptationem, nec iniuſta promiſſio, nec irritum Pacis vinculum habitum, ex quo Philippo Imperatoris filio ex primo thalamo devoluta Brabantia à morte matris (14) Quis enim ad huius rei conſpectum, temporariam non dicet mentem firmantis authoritatem Carolo Imperatori defuiſſe ad vniendum cum Brabantino Ducatu Statum Antuerpienſem, Marchionatum Sacri Imperij, Comitatumque Aloſtanum, (15) ſeu Flandricum Imperialem, euerſis, ſeu obliteratis natiuis ſuarum ſucceſsionum iuribus, adque conſtituendam Diuam Sanctionem, reducentem ad vnam maſſam totius Belgici Dominatus naturam ſucceſsibilem, in vtile communis boni, & vtilitatis publicæ?

(a) *Tract. Reg. Chriſt. fol.* 132.

(13) Pont. Euther. *rer. Belgic. lib.* 12 *an* 1544. Har. *Annal. Brab. in Carol. V. anno* 1544. Dixim. *ſupra hoc Tract. §* 3 *num. fin.*

(14) Dixim. *ſupra § 3 num.*

(15) Manif. Hiſp. *fol.* 334. *& ſeqq.*

His enim reiectis, necnon, & alijs Gallicanam libidinem eructantibus, deſcendamus ad euertendum ſpectrum exemplorum, quibus ſuam aſſertionem efformarunt.

Huic (inquit) (16) *exemplo alterum adiungamus ex Bra-*
„ *bãtiæ Annalibus erutum, quod ſimul habet rei iudicatæ pondus,*
„ *& vetuſtatis authoritatem. Margareta Flandriæ Comes Aue-*
„ *nenſi primùm Comiti, tùm Ampetreo Dynaſtæ nupſerat; nati*
„ *ſunt ex vtroque connubio liberi; priori quidem matrimonio di-*
„ *rimpto, quòd Hypodiaconatus ordine initiatum Auenenſem*
„ *Margareta longo poſt interuallo comperiſſe. Hæc itaque alte-*
„ *ri nuptijs cum Ampetreo initis liberos in ſpem hæreditatis*
„ *prœreauit. Hinc grauis, & acerba inter Auenenſis, & Am-*
„ *petrei ſobolem orta eſt controuerſia. Ioannes quidem, & Bal-*
„ *duius Auenenſes matris bona fide nitebantur, ac negabant fas*
„ *eſſe vt tamquam nothi, & illegitimi materna ſucceſsione exclu-*
„ *derentur, quòd eas eſſe iuſtas nuptias Margareta credidiſſet.*
„ *Tum id etiam, quod potentiſsimum erat, ius ipſum, & conſue-*
„ *tudinem vrgebant, qua liberi quicumque ij ſint, in materna bo-*
„ *na ſuccedunt; Neque enim nothi eſſe, aut dici poſſunt, quate-*
„ *nus ad matrem ijdem referuntur. Vtrique tandem Sancti Lu-*
„ *douici, & Legati Apoſtolici iudicio cauſam ſuam, & fortu-*
„ *nas permiſere. Re diligenter quæſita, & diſquiſitione conſue-*
„ *tudinis facta, illegitimos etiam filios ex gentis illius inſtitutis*
„ *matri ſuccedere compertum eſt. Itaque Iudices Comitatum*
„ *Hannoniæ, Valentianas, & Auſtrebatenſem tractum Auenen-*
„ *ſibus; Flandriæ autem Comitatum Ampetrei ſoboli adiudica-*
„ *runt; quæſtione de Auenenſium ſtatu, aut capite ad ſummum*
„ *Pontificem relata. Intereà tamen à lege municipali, quæ no-*
„ *thos ad matris hæreditatem vocat, diſcedere noluerunt; nec*
„ *aliud quàm patrios mores ſecuti, ſecundùm prioris connubij li-*
„ *beros iudicarunt.*

(16) *Dict. Tract. fol. 166. num. 29. Manif. Hiſp. fol. 241.*

Et quamvis in repulſam huius exempli actum, ſumma doctrina, electione, ac notitia in Hiſpana reſponſione §. 26. *à num.* 62. ad cuius conſpectum noſtra omnia futilia potius, quàm vtilia ſunt; nè verò omittere videamur, ea quæ modulatis vocibus in ſui Regis victoriam decantant Galli, liceat prænotare: Quod etſi à Brabantinis Hiſtoriographis enarrentur res geſtæ, acaque tàm ſub ætate, & Dominatione Margaritæ Cõſ-

tantinopolitanæ Flandreæ Comitiſſæ, quàm contentio orta inter filios de illius ſucceſsione, verum eſt in ea actum non fuiſſe de dominio, aut re ad Brabantinum Ducatum, ſeu Domanium pertinente, nec de iure prælationis filiorum primi thori, excluſis natis ex ſecundo. Pura enim veritas rei actæ inter Margaretæ filios hæc fuit. Cũ Balduinus Comes Flãdriæ, Conſtantinopolitanus nominatus, ad bellum ſacrum in Aſsiam tranſgreſſus eſſet, Statuum ſuorum regimen, tutelam, educationemque Margaretę filiæ puellæ commendauit Buchardo Aueſnienſi, qui (etſi ab aliquibus alia cum filia deteriora feciſſe notetur) Margaritam ad legitimam deuenientem ętatem, in vxorem recepit, ex qua ſuſcepit filios Ioannem, & Balduinum. Poſt illorum natiuitatem inuentum fuit, Buchardum antè nuptias ſacro fuiſſe ordine initiatum, qua ex cauſa diſſolutum fuit matrimonium, à quo libera Margarita nupſit Guillielmo Dampierri, ſeu Borbonio, ex quo genuit Guillielmum, Guidonem, & Ioannem. Hi vero, viuente adhuc matre, Reſpublicas, Status Flandricos adminiſtrare cœperunt, nulla habita ratione filiorum Buchardi, qui cum ægrè ferrent ſe excludi re, ſpeque ſucceſsionis maternæ, ſibi competere ſucceſsionem propoſuerunt, pernegantes nothos eſſe, immò ex iuſto, & legitimo natos thalamo; iuſtoque ſaltim quoad eos, quibus ad legitimationem bona fides materna ſufficiens, qua mediante geniti, & nati fuerant; quod ius, nec actione tantùm, ſed armis vindicaturos clamitabant. Et quamvis poſt varios caſus, variaque fratrum diſcrimina contentio deciſa fuit (nõ tamẽ, vt teſtator Gallicanus Aſſertor, ex Sancti Ludouici Regis, & Legati Apoſtolici iudicio) dato Auenienſibus Buchardi filijs, etſi illegitimis, quià tamen ex primæ natis connubio Comitatu Hannoniæ, Valentiano, & Auſtrebatenſi tractu, vt ex hiſtoriæ Gallicanæ monumentis euincitur: in ea cauſa, non fuit editum, nec actum de prælatione filiorum, attenta natiuitatis qualitate, nec de excluſione filiorum Guillielmi Dampierri, ex quo nati ex ſecundis nuptijs, immò Auenienſes excluſos firmamus à materna ſucceſsione, ex illegitimitate connubij Margaritæ, &

Bu-

Buchardi. Audiamus Æmilium: (17) *Sanctus Rex beneficium ſuum quodque iuris ſui erat Flandriæ Comitatum ſoboli nuptijs teſte Orbe terrarum pijs procreatæ attribuit, his tamen iuuenibus author, ne in matris pudorem tam diligenter inquirerent, vtque ſuis per matrem fratribus conſulerent in Hannonia nobiliſsimi Dominatus illis dati.* Quod iudicium etſi charitate innixum, à que pietate Diui Ludouici natum, ſic ægrè tulit Margarita mater, ac quòd Hannonia Auenienſibus filijs daretur, vt in odium illorum, repulſis Hannoniæ inſignijs, Dampierræ familiæ ſtemma Flandricis inſeruerit.

Eadem verſantur facilitate Galli in tutamen ſuę mētis exarantes exemplum ſucceſsionis Lotharingiæ. Nocentur verba: (18) *Quid illud Sigyſmundi iudicium, quod re-* „ *fert Viguerius, qui Hiſtoriam Lotharingiæ conſcripſit; parum-* „ *ne legum municipalium vim, & authoritatem commendat?* „ *Cum enim ante ducentos annos de ſucceſsionis in Lotharingiæ* „ *Ducatum iure magna eſſet orta diſceptatio; hanc Sigyſmun-* „ *dus Imperator, qui Baſilienſi Concilio tum intererat, coram* „ *Patribus ex communi feudorum conſuetudine, quæ in ea regio-* „ *ne obtinebat, diiudicauit.*

Cùm omne in illa cauſa verſatum, ac deciſum, contrarium ſit aſſertioni Gallicanæ, iuribuſque, quibus collimat mens Francorum ad apicem Dominationis Belgicæ Acta quidem de ſucceſsione Ducatus Lotharingici, quidquid decantent Galli, non fuerunt, vt iure conſuetudinario attento, priuatiſque conſtitutionibus, controuerſia de ſucceſsione finiretur; contentio enim erat tantùm de prælatione maſculini excluſione-que fœminei ſexus, quatenus Lotharingia feudū fuerat Imperiale. Mortuo enim Carolo Duce maſculina prole orbato, ſuperſtite tantùm Eliſabetha filia, nupta Renato Barrienſi Duci, Antonius defuncti nepos ex Frederico fratre, ſucceſsionem deſiderauit, eo innixus, quòd iure conceſsionis attento, tanquamque feudo Imperiali fœminæ illius ſucceſsionis expertes erant. In repulſam huius prætenſi iuris, nec varijs ciuilibus tantum allegationibus vſus fuit Renatus; Sed aperto Marte, armiſque vxoris dominium, (19) tutari nec rubuit, diuerſis occupatis Lotharingiæ Ciuitatibus,

(17) Paul. Æmil. *De geſt. Reg. Franc. in Diu. Ludouic.* Meyer. *Annal. Flandr lib 9. ann. 1246.* Har. *in Henric. V. dict. ann.* Suet. *lib. 8 en Margarita Conſtantinopolitana,* Aub. Mir. *Chron. Belgic.*

(18) *Dict. Tract. fol. 168. num. 21.* Manif. Hiſp. *fol. 243.*

(19) Meyer. *Annal. Flā dr. lib. 16 ann. 1431.*

ac territorijs: Nec omiſsit Antonius firmare ius ſibi, & maſculino ſexui competens allegationibus etiam, & armis. Ex quo atrox ortum bellum, ad quod commota fuit Germania, Galliaque in partes diuiſa, auxiliantibus Iſabellæ Sigyſmundi Imperatoris, & Gallorum Regis potentia, Antonio verò armis Philippi Boni Borgoniæ Ducis. Quorum omnium coadunatis viribus prælium cruentum commiſſum fuit, in quo victor Antonius, Lotharingiæ Dominationem ſuſcepit.

Ægrè id ſuſtinuit Imperator, qui vt euerteret Antonij animum, cauſam à Marte deciſam ad Minervã remittere tentauit, ad quod illam euocauit ex Imperij Maieſtate (ſi vera eſt ſententia dicentium, auocationem executam fuiſſe, cùm in eo varia ſit mens ſcribentium) illius credens cognitionem, & deciſionem conſilio aliquorum Patrum Baſilienſis Conſilij, apud quos priuatiuè editum fuit, an feudum Lotharingiæ maſculinum, vel fœmininum habendum. Patribus verò agitatis Imperatoris inſtantia, ſeu iuſſu, diligentiaque Regis Francorum, ex abrupto, & abſque legitima cognitione, (20) & omiſsis iuris formulis, interceſſorum potius authoritate, quam attento bono iure, ſecundum Renatum Iſabellæ virum, aduerſus Antonium maſculum remotionem definitum fuit, (21) ſed addita illa clauſula, *ſinè præiudicio Antonij, ſaluiſque ſemper eius iuribus.* (22)

Nec minus deuiat à veritatis via, quæ de Britaniæ Ducatus ſucceſsione exarantur: (a) *Huc etiam pertinet, quod Froſſardus, & Hugaelinus ſcribunt, anno milleſimo trecenteſimo quadrageſimo de ſucceſsione in Britanniæ Ducatum inter Ioannem Comitem a Monteforti, & Carolum Bleſenſem, qui Ioannam Britanniæ in matrimonium duxerat, coram Philippo Valeſio, & Procerum conuentu ſumma fuiſſe diſſenſione certatum: cum ille ſe potiorem eſſe contenderet, quòd iure feudorum fœminæ excluderentur, nec alius quiſquam viriliſtirpe proprior exiſteret: contrà Bleſenſis Britanniæ conſuetudine nitebatur, qua filiæ parentes referunt, & ſtirpe virili gradu remotiori anteponuntur. Diſquiſitione facta, & perſpecta conſuetudine vicit Bleſenſis, ac municipalium legum au-*

tho-

(20) Belloforeſt. *tom. 2. lib. 5. cap. 95. Sed ad cauſæ cognitionem haud plenè inſtructos*, Chlif. *Lotharingiæ maſculin. cap. 3.*

(21) Renat. Chop. *Doman. Franc. lib. 3. tit. 6 num. 49. Definitum eſt ſecundùm Renatum Andium Ducem Iſabellæ Lotharingiæ virum, aduerſus maſculum gradu remotiorem Antonium Vallidemontis Comitẽ*, Suer. *Annal. Flandr. lib. 18. ann. 1431.*

(22) Ex Aym. Dauid Blondel. *Geneal. Franc. tom. 1. Præfat. Apolog. Sine tamen præiudicio dicti Comitis Vallidemõtis, eiuſque iuribus ſemper ſaluis*, Chlifec. *dict. cap. 3. verſ. Verum enim vero.*

(a) *Dict. Tractat. dict. fol. 168. num. 21.*

„thoritate Ioanna aduersus patruum ius suum obtinuit.

Huic exemplo (23) paulò post successit aliud quoddam notabile anno 1341. de successione Ducatus Britanniæ inter „Ioannem Comitem Monti-fortensem Ioannis Ducis Britanni æ fratrem ex vna parte, & Carolum Blesensem Ioannæ Ducissæ Penteurien sis virum, filiæ Guidonis, fratri Ioannis Ducis Britanniæ, necnon primogeniti Ioannis Comitis Monti-„fortensis ex altera.

Quærebatur vter ad successionem Ducatus Britanniæ admittendus esset. Carolus Blesensis ex vxoris persona arguebat, „iuri repræsentationis in consuetudine Britannica locum esse, „ideòque vxorem, quæ Guidonem patrem Ioannis Comitis Mõti-fortensis, Primogenitum repræsentabat, ista ratione in successione Ducatus præferri debere.

Contrà Ioannes Monti-fortensis respondebat, quòd cùm Ducatus Britanniæ propter obsequium clientelare à Francia pẽderet, in qua masculi perpetuò fœminis præferebantur, lex „feudij dominantis, non autem consuetudinis prouincialis „spectanda esset, ideoque Ducatus hac lege sibi debere-„tur.

Hæc erat totius negotij difficultas, de qua Senatus omnibus „exactè discussis pronuntians, Britanniæ Ducatum Carolo „Blesensi, eiusque coniugi addixit, eadem fultus ratione, quia „controuersiam Artesiæ definierat; spectandam esse scilicet in „successione Principum loci consuetudinem contrà feudi dominantis legem.

In his autem duobus exemplis magnoperè notatu dignum „est, quòd in vno amita nepotem ex fratre excludit, neptis „autem patruum in altero: vtrumque tamen vno, eodemque „principio iudicatum, ex vi nempe prouincialium consuetu-„dinum, quæ diuersa statuebant, Armorica consuetudine „repræsentationem admittente, Artesania verò respuen-„te.

(23) Manif. *fol.* 246. *Obseruat. siue respons. de Regin. Christ. ius in Brab, fol.* 22.

Nam etsi decisa fuit contentio prõ Ioanne Caroli Blesensis Comite, aduersus Ioannem Comitem Monten-fortensem: in ea nec actum, nec agitatũ, an filij ex primo thalamo tantũ successibiles, exclusis natis ex secundo; sed an exclusa repræsentatione patruus præferendus esset nepti. Et quamuis in lite editum fuit, an consuetudo admittens repræsentationẽ seruanda foret,

col-

collimante Bleſenſi Comite, ſucceſsionem Regnorum, Dignitatũque Regalium mouendam ad motum iuris conſuetudinarij inter priuatos recepti, Monfortenſis vero è contra, quod cõſuetudines locales inferiorũ, nec poſſent ius facere, nec vim inducere ad ſucceſsiones ſupremorum bonorum, & Dignitatum, immò ad exemplar ſupremitatis trutinandas abſolutè omnium hæreditates, cum ea ſit conſuetudinis virtus, vt deſcendat, non aſcendat ad conſtringendum (24) Principem.

Quibus diſcuſsis iuribus, attentoque proprio natiuo ipſius Ducatus Britanniæ, vt tunc decantauit Gallia, reiecto exemplari deciſionis Comitatus Atrebatenſis, ab ipſo Parlamento Pariſienſi emologatæ, vxorio iure lata fuit ſententia in fauorem neptis vxoris Caroli Bleſenſis, excluſo patruo.

Sed haud ignotum gentibus iudicium illud magis adulatione iudicum datum, quam legitimo iure: Philippus enim Gallorum Rex flagrantiſsimè concupiuerat nepoti Carolo Bleſenſi Margaritæ ſororis filio Ducatum Britanniæ, quarè totis viribus, ex totaque maieſtatis authoritate egit, vt pro eo ferretur ſententia. Quod, quia iniquum habitumq; ſic Ioannis, Principum, Europæorum commouit animos in Regem, Carolum, vt ex eo ſubortum fuerit illum atrox bellum, qua concuſſa, & conturbata Europa fuit per viginti annorum curriculum; adſtantibus pro Carolo, Philippi, Gallorumque viribus; pro Ioanne verò Montefortenſi Anglorum Regis potentia.

Mortuo Philippo ſceptrum Gallicanum ſuſcepit Carolus, qui damnis ſuorum commotus, eò collimauit, vt finem illi lugubri bello imponeret, ad quod iuſtitiæ Ioannis gnarus, anno M. CCCLXIV. declarauit, Britanniam Ioanni competere, dato Ioannæ Comitati Ponticurtenſi. Addito, quòd ſi Ioannes abſque prole deceſsiſſet, ad Ioannam, illiuſque filios, & deſcendentes ſucceſsio devolueretur Britanniæ (25)

Vltimò decantatur à Gallis, Atrebatenſis Comitatus contentio inter Mathildem, & Robertum, hac mo-
„ dulatione. *Nota eſt*, (a) *& omnium penè Scriptorum man-*

„ *data*

(24) Paul. Æmil. *de rebus geſt. Franc. lib. 9 in Philip. VI.* Petr. Greg. *de Republ. lib. 7. cap. 10. num. 10.* Renat. Chop. *Doman. Fräc. lib. 2. tit. 13. n. 9.* Suer. *Annal. Flädr. lib. 11. ann. 1341.*

(25) Æmil. Renat. & Suer. adducti *ſupra nu. 24.*

(a) *Dict. Tractat. fol. 169. num. 22.*

„ data litteris inter Robertum III. Philippi filium, & Ma-
„ thildem Othonis Burgundiæ Comitis vxorem de succes-
„ ne in Comitatum Atrebatensem diù, multumque iactata dis-
„ ceptatio. Cum Mathildis Roberti II. filia, & Roberti III.
„ amita ex Atrebatensi consuetudine, quæ ius repræsentationis
„ in reiecto descendentium ordine non admittit, causam suam de-
„ fenderet; simul eum Comitatum ad Reginam Isabellam iure hæ
„ reditario veniſſe, neque adeò fœminas ea possessione excludi
„ ostenderet: contrà Robertus Bellomontanus Comes Roberti
„ Atrebatensis ex Philippo, qui priùs, quàm pater naturæ con-
„ cesserat, nepos, ius repræsentationis vrgeret; Atrebatensem
„ quoque Comitatum à Ludouico VIII. Franciæ Regno adiun-
„ ctum, & panagij loco Regis filio natu minori concessum an-
„ tè fuisse contenderet. Sed potior fuit consuetudinis authori-
„ tas, quæ ius repræsentationis in hac regione non recipit. Hinc
„ Philippus Rex secundùm Mathildem iudicauit: nec stirpis di-
„ rectæ fauor, nec sexus prærogatiua ius municipale potuit in-
„ fringere.

Inter alia (26) notandum videtur exemplum de Comitatu Ar-
„ teſiæ, cuius causalis olim orta est inter Robertum III. Philip-
„ pi filium, & Roberti II. nepotem ex vna parte, & Mathildem
„ Roberti III. amitam, ac Roberti II. filiam ex altera. Quære-
„ batur an Philippo Roberti II. filio, & patre Roberti III. an-
„ te mortem Roberti II. vita functo Robertus III. Roberti
„ II. nepos, qui per repræsentationem patris successorem se fe-
„ rebat, Mathildi amitæ Roberti II. filiæ præferendus esset.
„ Robertus III. causabatur, quòd Arteſiæ Comitatus, qui per
„ fidem clientelarem à Corona Franciæ pendebat, olim in appa-
„ nagium Roberto I. proauo suo datus esset: Ideoque Comitatum
„ sibi asserebat ex appanagiorum lege, quæ successionem illorum
„ ad mares exclusis fœminis rectà defert.

Mathildis contra instabat, Robertum III. ad Comitatus Ar-
„ teſiæ successionem per repræsentationem patris admittendum
„ non esse, quoniam in consuetudine Arteſiæ repræsentationi lo-
„ cus esset: ita vt in hac contestatione præcipuè dignoscendum fo-
„ ret, vtrum consuetudo in Comitatus huiusce successione lege su-
„ periori appanagij potior esse deberet.

Et id ipsum est, quod in Senatu Parisiensi sedente Phi-
„ lippo Pulchro iudicatum est; Comitatum nempè Arthe-
„ ſiæ ad Mathildem pertinere iuxtà localem Prouinciæ con-
„ suc-

(26) Manif. fol. 247. Obiect. de Regin Christ. ius in Brab. fol. 21.

„ *ſuetudinem, quæ ius repræſentationis non admittit.*

Sed attentis verè, quæ in illa contentione agitata fuerunt, diſnoſcetur Aſſertoris voces eſſe ſignũ ſeruitutis debitæ ſuæ tẽporariæ aſſertionis: Iura enim diſcuſſa ad ſucceſsionem Atrebatenſis Comitatus fuerunt. Quòd cum mortuo Roberto Comite Mathildis patre in bello ad Curtracum, filia Status poſſeſsionem occupaſſet, litem mouit Robertus filius Philippi Mathildis fratris. Primò, nùm virtute municipalis iuris orti ex conſuetudinibus, ac moribus populorum, in illa ſucceſsione repræſentatio admittenda foret. Secundò, quià tamquam feudum Imperiale fœminæ illius extorres habebantur.

Diſcuſſa tamen cauſa in Senatu Pariſienſi, ſedente Philippo Pulchro, Comitatum ad Mathildem pertinere, iudicatum (27) fuit; qua ſententia egrè lata à Roberto, iterum ad iudicium redijt agens ex nouo iure, donationis inquam antenuptialis executæ à Roberto auo, in commodum Philippi ad nuptias Blancæ Britanicæ; declarante, Atrebatenſem Comitatum devoluendum Philippo, liberiſque ex illo matrimonio ſuſcipiendis. Sed hæc donatio falſa inuenta fuit, efformataque dolo, ac machinatione, Ioannæ Diuiacenſis; de quo agitata cauſa, pro Mathilde iudicatum fuit, ac deciſum à Senatu Gallicano, Robertum falſis inſtrumentis ad Comitatum Atrebatenſem collimaſſe. (28)

Quis enim, attentis actionibus, iuribuſque, ex quibus actum de ſucceſsione Dignitatum, & Statuum Britanniæ, Flandriæ, Hannoniæ, & Atrebatenſis, firmare tentabit ex more, & cõſuetudine priuata illorum cauſas definitas, cùm contrariæ ſint ſuæ narrationi Deciſiones, tàm Statuũ Belgicorum, in quibus cognitæ cauſæ, quàm ſupremi Pariſienſis, adſtante Francorum Regum maieſtate. Quis etiam non videt Sycophantiam fuiſſe, aſſerere Regalium Dignitatum hæreditationes inter Europeas gentes non ex natiuis iuribus conceſſionũ, ſeu receptis intrà propria ſupremitatis gymnaceo terminatas eſſe, ſed ex populorum moribus, aut

(27) Guagin. *de Reg. Gall. lib. 8 in Philipp. Valleſ.* Diu. *rer. Brab. li.* 14. Har. ibid. *Annal. Brab. in Ioan. III. ann.* 1330. Suer. *Annal. Flãdr. lib* 10. Petr. Greg. *de Republ. lib 7. cap.* 10. *num* 21. Renat. Chop. *Domen. Franc. lib. 3. tit.* 3. *num.* 2.

(28) Guagin. *dict. lib.* 8. Paul. Æmil. *in Philip. Valleſ.* Meyer. *Annal. Flandr. lib.* 12. *ann.* 1331. *Eodem anno ſententia lata eſt.*

Mu-

municipalibus consuetudinibus, cùm contrà sint iura omnia, Senatus Parisiensis placita in causis Britannica, & Atrebatensi, vt euincitur ex Æmilio: (29) *Statutumque aliam aliorum Ducatuum, Comitatuum causam, nec Atrebates eodem iure agere, quò Britannos: in causa Atrebatensi palàm factum, edoctosque iudices, eodem mulieres iure, quo viros esse ad Comitatum Atrebatensem obtinendum. Nec patrum repræsentandorum consuetudinem in Atrebatensibus.*

(29) Paul. Æmil. *relat. supr. num.* 1. § 3. *nu.* 60. Ex Marc. Anton. Domìnic. *Assert. Gallic. ca.* 8. suprà § 3. *num.*

§. V.

REGINA CHRISTIANISSIMA EX VI Devolutiui iuris locum non tenet, nec successoriè, nec hæreditariè ad Dignitates, feuda Dominationis Belgicæ à Patre Philippo Rege nostro possessæ.

DVm Regnorum, Imperiorum, supremarumque Dignitatum successiones firmantur fulcris iuris Publici, ac Gẽtium, non adstringuntur iudicialibus illis subtilitatibus inductis ad priuata hæreditamenta; (a) haud absconditum id Gallicanis Doctoribus, quarè dignoscentes prætensi iuris Devolutiui constitutionem, parùm proficere ad viresccndum ius genitum Gallicani fomitis libidine, collimarunt ad firmandam successionem Reginæ Christianissimæ in omnes Belgicæ Dominationis Prouincias, attentis priuatis iuribus, seu municipalibus vniuscuiusque Principatus. Sed caliditas hæc sibi ipsi proficua non fuit, quià orta à temporaria subtilitate tantùm.

(a) Arnold. Clapm. *de Arcan. rer. publicar. lib.* 4. *cap.* 1.

In totius Belgici Imperij Dominium ambijt Gallia non publico iure innixa, sed rapta proprij protendendi libidine, cum ex notatis suprà, (1) Devolutiui iuris constitutio (imum suæ ambitiosæ turris gradum) communis, nec generalis sit in Belgica, nec in circulo Brabantiæ, sed priuata (si est) consuetudo certis in locis, rebus, feudisque diuiduis, illa tantùm qualitate genitis, natis, & susceptis, (2) quæ extensibilis non est ex se ipsa ad alia bona, nec etiam ad vim, vel coactionem inducendam ad constringendum Principem. Indè

(1) Suprà *Tract.* 2. § 2. & 3.

(2) Frederic. à Sande, *cõment. in consuet. Geld. tit.* 2. *cap.* 5 *num.* 12. *Obseruandas esse consuetudines locorum, vbi sita sunt.*

prouenit, quòd cùm Auſtriaca Belgica Dominatio compacta ſit dominijs Mechliniæ, Antuerpiæ, Superioris Geldriæ, Namurij, Limburgij, Dalhami, & qui vltrà Moſſam excurrunt Dominatus, Hannoniæ, Arteſiæ, Cameracus, Burgundiæ, & Lucemburgum, adiunctis Ducatu Brabantiæ, ex varijs, & diuerſis ſucceſsiuis iuribus, innixis iure publico, Maieſtaticiſque, ac Imperialibus conceſsionibus immunibus, & liberis ab omni vi orta ex conſuetudinibus, & priuatis conſtitutionibus. (3) Hinc eſt, vt illo iure conſuetudinario Brabantino Devolutionis attento, trutinanda non ſit ſucceſsio aperta filijs Magni Philippi morte Patris, ſed Publico, Gentium, communi feudali, illovè ſuo, quo vnaquęq; dominatio, nata, & ſuſcepta fuit. Quod vt luceat omnibus, nebulaſque Gallicanarum aſſertionum retundamus, breui calamo elucidabimus iura, & ſucceſsiones vniuſcuiuſque dominij, ordine ipſo, quo à Gallicanis ſuſceptus ſuarum aſſertionum labor.

(3) Idem Freder. à Sãde *d. tract. tit. 1. cap. 1. num. 20. Sed hic quoque opinor, municipales leges, nihil derogare feudalis veſtituræ conuentioni, ab antiquis temporibus receptæ.*

DOMINIVM MECHLINIENSE.

verſ. 1.

ANtequam ad euertendas Doctrinas, & Aſſertiones, quibus extollit Gallicanus iura Reginæ Chriſtianiſsimæ, neceſſe creditur gentibus edere illud commune ius Mechlinienſe, quo attento deferuntur filiſs ſucceſsiones Paternæ, ſimulque gradus, per quos Mechlinia aſcendit ad manus Maieſtatis Auſtriacæ, vt indè dignoſcatur abſolutè ab illius ſucceſſione peregrinam habendam Reginam Chriſtianiſsimam.

Statuunt enim Mechlinienſes leges: *Quod omnia* (4) *feuda morte parentum ad filios devoluuntur, & vbi plures ſunt filij, ibi ad ſolum Primogenitum Patronatus feudalis, commoda accidentaria, arceſque feudales, beſſes item ex cenſibus, redditibus, aliſque certis obuentionibus, quæ ad feudum ſpectant, deferuntur: Triens verò eorundem bonorum ad reliquos filios pertinet, ſiuè is vnus, ſiuè plures ſint, ijque, vel à fratre maximo, apud quem feudum eſt, meri Imperij inueſtituram accipient, vel*

(4) Leg. Mechil. *tit. 10. art. 8.*

ab eo Patrono, ſub cuius tutela beneficium hoc conſiſtit.

Cùm verò mens legis eſſet, filias abſolutè, extantibus maſculis, excludere, nè ex verbo *filios* legaliter ſumpto, & fœminæ admiſſæ ad ſucceſsionem crederentur, conſtituit: (5) *Vbi filius non eſt, ibi feudum ad filiam devoluitur: Et inter plures filias, illi, quæ maxima natu eſt, talia cõmoda cum ſuis prærogatiuis deferuntur, qualia filio diximus inter plures filios obvenire.*

(5) *Dict. tit.* 10, *art.* 9.

Vtque fœmineus ſexus abſolutè incapax haberetur feudali ſucceſsione, proſequitur: (6) *Parentibus verò defunctis, quibus filius, & filia ſupereſt, nihil præter feudalia relinquentibus, filiabus ex bonis feudalibus ſua portio eſt contribuenda, prout videbitur ſanguine coniunctiſsimis.*

(6) *Dict tit.* 10. *art.* 10. Freder. à Sande *comm. in conſuet. feud. Gelr. tit.* 3. *cap.* 1 § 11. *de feudis Mechlinienſ. n.* 5.

Nè verò neceſsitati exponeretur fragilitas mulierũ ſtatutum fuit, vt ex paternis bonis portio dotis titulo aſsignaretur filiabus, ſuccurſis hoc medio, à Lacedemonijs, & Romanis recepto, (a) ad impletoque charitatis naturalis dictamine, ex quo debita filijs alimẽtatio, (7) ac conſequeretur vtilitate publica, verſante in familiarum illuſtrium conſeruatione.

(a) Dixim. *Tract.* 1. §. 1. *à num* 34.

(7) Chriſtin *ad conſuetud. Mechli dict tit* 10 *art.* 10 *num* 4. *Ex æquo enim & bono viſum eſt ſtatuentibus, filiæ ſuccurri debere, quæ in dotata remaneret, ſi ex bonis feudalibus dos nõ eſſet conſtituenda.*

Hoc iure Mechlinienſi attento, ſuperſtite Carolo Rege noſtro Philippi Magni maſcula prole, Regina (8) Chriſtianiſsima filia, & ſoror, excluſa habenda eſt abſolutè à Mechlinienſe Dominio, à que illius participatione, cùm nec ſuccurſa tantùm, ſed ditata fuiſſet, ac dotata ſumma illa dotalitia, à paterna largitate, de qua ſatis *Tract.* 1. ac etiam indiſtinctè à cæterorum Paternalium feudorum ſucceſsione, reiecta, ac obliterata illa odioſa diſtinctione filiorum natorum ex primis, vel ſecundis nuptijs, ex vi articuli 8. & 9. conſtituentis, vt vno ſuperſtite filio maſculo, excluſis filiabus, ad illum tranſmittantur feuda paterna.

(8) Ex Suer. & alijs Guichard. *in Belgic. tit. de Mechlinia*, Zyp. Hiat. Caſſan. *lib.* 1. *cap.* 16 §. *Mechlinia.*

Quod præcipuum in ſucceſsione Domanij Mechlinienſis, tùm ex ſupremitatis qualitate, qua ornata, tùm ex natura ſucceſsibili, cum qua nata, & manu leuata Odonis, ſeu Adonis Comitis, inter Antuerpiam, & Bruxellam Principatum tenentis Territorij Sancti Romualdi, ex quo Mechlinienſis Senatus Sancti Romualdi titulo honoratur à Chriſtinæo. (9)

(9) Chriſtin. *Conſtit. Mechli tit.* 16. *art.* 24. *adverſ.* Nota hic.

Ab Odonis Comitis periodo Mechliniæ dominatio

ſuc-

ſucceſsibilis fuit in gente, & familia Bertholdorum, (10) iure, Dominio, ac authoritate ſic ſumma, vt de Arnoldo Bertholdo, anno M.C.VII. (ſub Godifredo Barbato) Mechliniæ Dynaſta. Sic Scriptores proferunt: (11) *Domum reuerſus* (Godifredus inquam Barbatus) *Lobanij celebre Concilium Procerum indicit, vbi Herniæ, Gaſbecæ, ac Angiæ Barones beneficia ſua ab eo recognouerunt, eaque præſtitere Sacramenta, quæ priſtinis Lotharingiæ Ducibus dare ſoliti erant. Solus ex Bertholdorum clariſsima familia Arnoldus nouo Duci obſiſtebat, omni obſequij genere denegato, opibus nimis, ac potentia confiſus, cùm in ipſo Brabantiæ vmbilico, Mechlinienſes, Grimberganos, Turnoutanos, ac Ghelenſes poſſideret; vndè effectum, vt rebellem, quoad viueret, ſub iugum mittere non potuerit. Quinimò ſemel ab eo cruentiſsimè victus, omnem nobilitatis florem amiſsit, & Brabantia multis in locis vaſtata eſt.*

Ab Arnoldo vſque ad Vvalterum III. ſucceſsiuo iure in familia Bertholdina requieuit Mechlinia. (a) Deficientibus verò hæredibus, poſt varias contentiones, alter vrbis ſemiſsis obvenit Epiſcopo Leodienſi, alter Comiti Geldriæ, vſquè ad annum M.CCC. in quo Ioannes II. Dux Brabantiæ ſemiſſem Dominatus Mechliniæ emit ab Hugone Leodienſi Epiſcopo. (12) Etſi ad inſtantiam Theodori Hugonis ſucceſſori, venditio iniuſta, nullaque declarata fuit à Summo Antiſtite, reuerſaque Mechlinia ad Dominium ſedis Leodienſis. Cùm verò regimen Ciuitatis diuerſorum Dominorum manibus quietè geri non poſſet; Ludouicus Niuernenſis Flandriæ Comes, Mechliniam emit anno M.CCC. XXXIII. ſemiſſem ab Adolpho Leodienſi Epiſcopo; ſemiſſem à Reinaldo Geldriæ Duce. Quod ægrè ferentes Mechlinienſes, ſub Brabantinis auſpicijs agentes; Duci nouo Sacramento ſe, & ſuos deuinxerunt, Flandriæ Comitis Dominium recuſantes, aſſerentes ex iniuſta emptione legitimum ius quæri non poſſe. Ex quo diuerſæ lites, contentioneſque inter Brabantum, & Flandrum ortæ fuerunt, pacatæ anno M.CCC.XXXIII. conuenientibus Principibus, vt Mechliniam pariter poſſiderent.

Quieſcente Mechlinia ſub Imperio Brabantino, &

(10) Guichard. *Belgic. vniuerſ. in Mechli* Z p. Hiat. Caſſan. *dict. § Mechlin.* Iſaac. Pontan. *Hiſtor. Geldr. lib. 7.*

(11) Diu. *rer. Brabant lib* 8. Har. *Annal. Flandr. in Godofred Barbat.* Suer. *Annal Flādr. dict. lib. 6 ann.* 1142.

(a) Aubert. Mir. *Chronic. ann.* 1127.

(12) Mayer. *Annal. Flādr. li.* 12. *ann* 1323. Diu. *rer. Brab lib.* 13. Har. *Annal Brab. in Ioan II.* Iſaac Pontan. *Hiſtor. Geldr. lib 7 ann.* 1346. Hadr. Barland. *Chron. Duc. Braban. cap.* 58.

Flan-

Flandrico, anno M.CCC.XLVI. Ludouicus Flandriæ Comes Mechliniæ partem ceſsit Brabanto Duci, pro LXXXV. millibus aureorum Regalium; quam ſummam remiſsit Duci Ludouicus Malenſis Niuernenſis filius, in tabulis nuptialibus ad nuptias Margaritæ Brabantini Ducis filiæ, à quo tempore Mechlinia ſub Brabantino manſit Domanio abſolutè. (13)

A Ioannis III. Dominatione vſque ad Philippi Boni Imperium; & ab eo vſque ad Philippum Regem noſtrum Mechlinia ſucceſsiua familiari qualitate vnita requieuit in manu Brabantinorum Ducum, ſaluis tamen abſolutè, quoad Ciuile, & Politicum regimen ſucceſſionum, ac hæreditariorum iurium, legibus, vſibus, ac moribus proprijs. (14)

In hoc receptum, ac laudatum ius, abſolutè diuerſum, ac ſeparatum à Brabantinis moribus, inſurgunt Galli Aſſertores, firmantes Devolutiui iuris conſtitutionem ſuſceptam, & laudatam eſſe inter Mechlinienſes: „ (15) *Hoc inter Brabantiæ, & Mechlinienſis dominatus cō-*
„ *ſuetudinem intereſt, quòd illa ſecundis quidem nuptijs minùs*
„ *fauere, hæc verò ijſdem penitùs infeſta, & inimica videatur.*
„ *Illa enim coniugum ſuperſtitem feudorum proprietate ſic*
„ *exuit, vt ei tamen vſumfructum relinquat; hæc parte etiam*
„ *dimidia vſusfructus eumdem mulctat: & quod magis miremur,*
„ *feuda quæque poſterioribus etiam nuptijs iam initis quæſita ad*
„ *liberos ex priori connubio, vtriuſvis ij ſexus fuerint, procrea-*
„ *tos tranſmittit. Cùm tamen in Ducatu Brabantiæ prioris tho-*
„ *ri virilis dumtaxat ſoboles poſterioris ſtirpem omnium feudo-*
„ *rum, quæ poſt ſecundas nuptias quæſita ſunt, poſſeſsione deji-*
„ *ciat.*

Quàm ſententiam tutari conantur illegitima anotatione, emulſa ex verbis articuli legum Mechlinien-
„ ſium ad aliud efformati ſub his verbis: (16) *Quo cir-*
„ *ca hùc omnia pertinent, quæ ſuperiori capite adduximus argu-*
„ *menta; neque neceſſe eſt ea retexere. Satis nobis fuerit huius*
„ *conſuetudinis verba protuliſſe, quibus Reginæ cauſa maximè*
„ *continetur*: Si vir, inquit, aut mulier quibus liberi ſu-
„ perſunt, relictis feudis diem ſuum obeat, tùm ex ma-
„ ritis is, qui in vita manet, vſumfructum habebit in
„ omnia commoda accidentaria, patronatus feudales,

„ &c

(13) Diu. *rer. Brab. lib.* 14. Har. *in Ioan. III.* Suer. *Annal. Fland. lib.* 12. Meyer. *lib.* 13. *ann.* 1347. Guichard. *Belgic. in Mechlin.* Pont. *Hiſtor. Geldr. dict. li.* 7.

(14) Ludou. Guich. *Relgic. vniuerſ. Mechl.*

(15) *Dict. Tract. Reg. Chriſtian. ius in Ducat. Brab. fol.* 219. Manif. Hiſp. *fol.* 324.

(16) *Dict. Tractat. fol.* 220. Manif. Hiſp. *dict. fol.* 324. & 325.

„ & in arces feudales; necnon ſemiſſem in obventiones
„ certas; proprietas tamen eorum feudorum ſtatim ad
„ liberos devoluitur. *Hæc quidem conſuetudo, quæ lucidio-*
„ *ra multò ſant, quàm vt orationem noſtram deſiderent. Quid*
„ *enim contrà poſſunt excipere? An fortè negabunt feuda patri-*
„ *monij loco relicta, & a parentibus accepta hac lege contineri,*
„ *cùm ea non ſint conceptis verbis nuncupata? An potiùs id con-*
„ *tenderint eamdem conſuetudinem de ijs tantùm feudis, quæ*
„ *in bonis mortui parentis fuere, non de his quæ ad ſuperſtitem*
„ *pertineant, intelligi oportere? Verùm iſtius generis captiones*
„ *nobis facilè eſt refellere.*

„ *Primùm enim, quæ ſint poſita in huius Prouinciæ mori-*
„ *bus, quæ vſu probata nemo omnium nos docere meliùs poteſt,*
„ *quàm qui à nobis ſæpè nominatur Chriſtinæus; cùm in hac con-*
„ *ſuetudine explicanda omnem penè ætatem contriuerit:* Is ita-
„ que in eam ſcribens conſuetudinem præclarè nos ad-
„ monet in Mechlinienſi tractu, vt in Brabantia coniu-
„ gum altero fatis functo, nihil bonorum ſuorum, ſiuè
„ ea ſint profectitia, ſiuè aduentitia, aut quæſita, præ-
„ ter vtendi, & fruendi facultatem à ſuperſtite retine-
„ ri: cùm eorum proprietas ad liberos, vel proximos
„ hæredes ſit ipſo iure deuoluta; his tamen mortuis do-
„ minium omne ad liberos antè devolutum eò reuerti
„ vndè profectum eſt, idque cùm vſufructu, qui ob
„ eam cauſam hæreditarius appellatur, velut conglu-
„ tinari.

Subtili ſanè ingenio ſpectrum ſuum efformauit author, ſed non æquis illis rationibus, nec ſic candidè, ac ſincerè, vt decens his, quibus nihil aliud eſt cordi, quàm collimare ad veram rei trutinam. Si enim ſententia Gallorum fulcro firmaretur conſtitutionis articuli 8. à nobis adducti ſuprà *num.* 4. ſolidis crederetur diſcuſsio ornata principijs; ſed ſpectrum ornauit verbis articuli 15. *tit.* 10. nec de re, nec de caſu, de quo eſt contentio; nec de ſucceſsione filiorum in hæreditate parentis, nec de iure illis competenti ex cauſa. aut principio cõſuetudinario Devolutionis, conſtituentis. Audiamus verba articuli: (17) *Si vir, aut mulier, quibus liberi ſuper-*
ſunt, relictis feudis diem ſuum obeat, tunc ex maritis qui in vi-
ta manet, vſumfructum habebit in omnia commoda accidentaria,

(17) *Leg. Mechlin. tit.* 10. *art.* 15.

pa-

patronatus feudalis, & in arces feudales, nec non ſeniſſes in obventiones certas: proprietas autem eorum feudorum ſtatim ad liberos devoluitur.

Huius legis conſtitutio, tàm attento titulo, ſub quo digeſta, quàm illius verborum ſignificatione, nec concepta, nec lata ad conſtituẽdam formam ſucceſsibilem paternorum feudorum inter filios, altero cõiugum deficiente; nec circà Devolutionem bonorum ſuperſtitis, qualiter efformata, ac conſtituta Brabantini iuris conſuetudinarij diſpoſitio, ſed extenſa fuit priuatiuè ad deſsignandam perceptionem fructuum, penſionumvè obventarum à die obitus poſſeſſoris ex bonis feudalibus iacentibus, ſeu translatis morte defuncti. Quod euincitur inſpecta totius tituli ſerie, exarationeque articulorum: à primo enim vſque ad decimum ſtatutum fuit de forma ſeruanda in ſucceſsione feudorum hæreditariorum, ſucceſsiuorum, ſeu familiarium, tàm inter deſcendentes, quàm tranſverſales, participationeque fructuum, & obventionum; quibus conſtitutis in articulo 15. relato ab Aſſertore deſcenderunt Nomothetæ ad deſsignandam partem Doarij viduo, aut viduæ competituris in bonis, feudiſve defuncti coniugis: res abſolutè diuerſa, ac diſtincta ab illo iure, ad quod ſtabiliendum collimant mentes Gallicanorum Aſſertorum.

Quòd verò hæc ſit articuli diſpoſitio, ex verbis, & mente euincitur, tàm ipſis perlectis, quàm ſententia Chriſtinæi eum dilucidantis; agens enim de illius obſeruantia, & praxi, quærit: Quid agendum à coniuge ſuperſtite, cui ex lege, aut pacto in bonis defuncti competit Doarium, ſi ſucceſſor, hæreſve recuſauerit homagium præſtare, beneficiumvè, ſeu inveſtituram petere à domino, ſub cuius tutela eſt feudum, an mora feudatarij damnoſa erit ei, an verò ex iure Doarij, Dominioque competenti ratione vſusfructus poterit homagium per ſe præſtare, recognoſcere beneficium, patronum cognoſcere recognitione ſufficienti ad purgandam moram inductam voluntate, malitia, aut ignorantia ſucceſſoris? Et aſſerit, quòd ſic, nè ex alieno facto præiudicium tertio inferatur in actione aut iure

ab eo non proueniente, (18) ſed ex legis, aut pacti prouidentia.

Nec in huius ſententiæ probationem neceſſe aliud credendum, ni ipſius conſtitutionis Mechlinienſis verba, & quamuis philtro cupiditatis lumen ſuæ veritatis denigrare tentauerit Gallicanus, confusè conglomeratis Mechlinienſis iuris conſtitutionibus, mente, & ſententia Chriſtinæi, vt ex illius illegitimo cantu victoria nobis, & ſibi ſeruitus renata dignoſcatur. Notandum eſt, quòd de authoritate Brabantini Devolutiui conſuetudinarij iuris (de Mechlinienſi enim numquam locutus fuit) Chriſtinæus non egit eo in articulo, quo in arenam illum producit Gallus, erat enim abſolutè in ſe incapax, repugnantia natiua, huius diſputationis: Digeſtum enim fuit Brabantinum ius Devolutionis, *tit.16.art.25.* (19) In eo de generica forma ſucceſsionum cautum, ac ſtatutum extat, ſub quo comprehenſum, vt ſpecies Devolutiuæ anticipatæ ſucceſsionis ius. Cùm enim ad illum articulum dilucidandum acceſsit Chriſtinæus, non immoratus fuit agere priuatiuè de re ad municipale tantùm Mechlinienſe ius pertinente, ſed tranſiluit ad agendum, vt diximus. Primò de omni iure ſucceſsiuo. Secundò progreſſus ad exarandos priuatos vſus, moreſque receptos, & laudatos, tàm intrà, quàm extrà Brabantiæ Mechliniæ, & aliorũ Territoriorũ Circulos. Agenſque, quid tenendum, iure hæreditario attento, in deferendis bonis adventitijs induſtria poſſeſſoris (20) quæſitis: Quid ſeruandum in ſucceſsione feudorum irregularium diuiduorum, in quibus vindicat locum Devolutionis ius, quidvè in feudis regularibus indiuiduis, familiaribus, fideicommiſsis, maioratibus, Domanijſque ſupremis, in quibus inadmiſsibilis conſuetudo Devolutiua. (21) In quo, vt ex toto tractatus contextu euincitur, diſtinctionem filiorum non admiſsit, nec contulit natis ex primo thalamo, plus quàm ex ſecundo: Cùm in ſucceſsione feudorum regularium regula, nõ ex conſuetudine fiat, ſed ex conceſsione, ac inveſtitura. (22)

Ex

(18) Chriſt. *ad ll. Mechlin. ad dict. tit.10. & art.15. Negligẽte tamẽ proprietario, teneturpatronus vſufructuariũ, vel Doariũ* (Notandũ. verbũ *Doarium*, quod eſt vſusfructus mulieri ſuperſtiti tributus in bonis mariti, Baldo, §. Fuerat, inſt. de action, Schard. Lexic. verb. *Doariũ*, idẽ Chriſt. ad d. ll. tit. 9 n.7. & in addit. n.13 & tit.16. art. 25.) *adfidelitatẽ, & homagium admittere, vel ei inducias concedere ad cogendum proprietariũ ad id præſtandũ, ne malitia proprietarij defraudetur fructibus ſuis ratione ſuæ Doariæ competentibus.*

(19) Chriſtin. *ad ll. Mechlin. tit.16 art.25. n.4. verſ. Ad tertium.*

(20) Idem Chriſtin. *d. art.25. num.4. Superſtes alterà coniugũ mortuo, vſufructuarius reditur ſuorum bonorum, ſiuè ea ſibi hæreditate obuenerunt, ſiuè induſtria quæſita ſunt.*

(21) Dixim. *in princ. tract.2. n.* Chriſtin. *ad d. tit. 16. art.24. in addit. Quæritur, quid dicendum de bonis ſubiectis fideicõmiſſo, & quæ ſuperſtes ex teſtamento maiorum iuſſus eſt reſtituere liberis proprijs? Viſum fuit, ſuperſtitem non teneri medietatem illorum in vita liberis cedere, cùm conſuetudo hæc tantum loquatur de bonis, quæ proceſſerunt ex latere ſuperſtitis.* Et poſt: *Vndè conſtat, ſi ſupeſtes ad ſecundas nuptias tranſierit, liberoſque ſuſceperit ſimilia bona poſt mortem ſuperſtitis inter liberos primi, & ſecundi thori, non per capita diuidenda eſſe, ſed per thoros.*

(22) Vt diximus ex Freder. à Sand. *ſupr. §.2. num.3.*

Ex quo parui facienda ſunt, quæ extrà rem, cauſamque, ad ſui mentis tutelam decantat Gallus Aſſertor, modulans neceſſariò ad filiorum commoda Devolutioni locum eſſe in feudis patrimonialibus, in alijſque bonis, etiam induſtria defuncti quæſitis: (23) „ At nihil æquius ſtatui poteſt, quàm vt pater accepta „ à maioribus bona liberis itidem relinquat: cum ea le„ ge hæc à parentibus manauerint, vt eadem in poſte„ ros tranſmittantur. Id natura fert, id communis vi„ ta, id ratio, & æquitas exigit, vt quæ tradita ſunt à „ maioribus, hæc liberis quoquè prodantur; atque ad „ eoſdem res ipſa cum nomine perueniat. Nam mul„ tò id, vt eumdem locum ſæpius vrgeamus, naturæ, „ & communi hominum vtilitati aptius videtur, vt gẽ„ tilitiæ, & velut generi inſitæ poſſeſsiones nõ moueã„ tur, quàm quæ ſunt induſtria partæ, & in familia vix „ ſatis cognitæ. Cum enim id legi ſit maximè propo„ ſitum, vt integra poſteris ſeruentur bona, tùm præ„ cipuæ illi curæ videntur eſſe, quæ propria ſunt, & à „ maioribus tradita, nec quicquam de ijs detractum „ potitur; ac ſi fortè eſt in parentes benignior, acquiſi„ ta duntaxat bona eorum permittit arbitrio; ijſque de „ rebus, quas multo labore qnæſierunt ſtatuendi, vt vi„ ſum fuerit, facultatem indulget.

(23) *Dict. Tract. Reg. Chriſtian. ius in Ducat. Brabant fol. 222. nu. 3. Manif. Hisp. fol. 328.*

Hæc omnia tenerent, ſi Mechilinienſis iuris conſtitutio, Chriſtinæi, & Scriptorum mentes collimarent circà ſucceſſorium, aut hæreditarium ius, in quo Devolutio ſuſcepta, & laudata; ſed cùm non ad id fuerit cauta lex, nec notata à Scriptoribus, ſed priuatiuè circà ius Doarij competentis coniugi ſuperſtiti in bonis defuncti, (24) omnia à Gallis præcantata rauca, futilia, & vacua dicenda, extràque contentionem. Sed aſſentiamur Gallo; vndè, aut à quo tenuit, quod naturæ conſonum, rationi, & æquitati ſit, vt Devolutivum ius omnia bona feudalia, allodialia, aduentitia, induſtrialia cõſtringat, quodque neceſſaria ſit ſuæ conſtitutionis executio ad fruitionem communis vitæ? Haud credimus inuenire poſſe Galliam Scriptorem tutantem talis aſſertionis nouatorem: cùm ſi Brabantorum Scriptorum monumenta ſacra, & profana recolimus, notan-

(24) Frederic. à Sand. *Comment. in conſuet. ud. feud Gelar. tit. 3. cap. 3. §. 11. num. 6.*

tur omnia vniuoco aſſenſu clamare, Devolutiuum ius contrarium eſſe iuri naturæ, charitatique paternali, formatumque fuiſſe in Martis officina ſubleuatum manu cruenta Brabantinarum gentium, coalitum, ac nutritum ſanguineo belli ſinu, tamquamque vnigenitũ illarum filium ſuſceptum.

Ex his receptis, ac laudatis per Brabantos Doctores dignoſcere poterat Aſſertor, quòd nulla Brabantinarum conſuetudinum conſtitutio intrà ſuam irregularem naturam, Mechilinienſiumque legum diſpoſitio, inhæret arctioribus vinculis naturæ, & rationis, quam illa, ex qua Doarium conſtituitur in bonis defuncti coniugi ſuperſtiti: Nàm ſi, vt ſuprà notamus, (25) Devolutionis ius genitum, & ſuſceptum fuit ex vi vnitatis maritalis, qua mediante ſocij habentur vir, & vxor diuinarum, humanarumque rerum; addito communi iuri ex more Gentium illo indiſſolubili nodo, cuius vi nec morte illa finiatur ſocietas, ſed protendatur ad filios, taliter, vt vno coniugum deficiente, filij per anticipatam ſucceſsionem veri domini habeantur paternorum bonorum, nec tantùm defuncti, ſed ſuperſtitis. (26) Quid æquius intrà naturæ illius iuris cancellos ſtatui potuit, quam quod ſuperſtes coniux Doatij iure fruatur, vſufructuque rerum quæſitarum conſtãte matrimonio, vel conſeruatarum lucro, labore, ac induſtria illius? Et quid etiam magis aduerſum naturæ, rationi, ac æquitati, quàm vt coniugi ſuperſtiti iure Doarij communia ſint familiaria bona, in quibus nullum potuit in prima adquiſitione ineſſe ius, ipſique tanquam alieno, ac peregrino, fruitio interdicatur Doarij in bonis conſtante mattimonio quæſitis?

Eadem illegitimitate verſantur ea, quæ in ſuæ ſen-
„ tentiæ tutamen proſequitur: Nec minus leuis, (27)
„ & captioſa illa eſſet exceptio, qua quis fortè vtere-
„ tur, vt eodem conſuetudinis articulo non ſuperſtitis
„ coniugis, ſed mortui feuda intelligenda eſſe cõtende-
„ ret. Quid enim neceſſe erat, vt peculiari lege libe-
„ ros in demortui parentis bona ſuccedere ſtatuere-
„ tur? Cum id communi iure, omnium gentium vſu,
„ & naturæ lege ſit conſtitutum. Quorſum de feudis

„ ſin-

(25) Supr. *in princ. tr. 2. à num. 24 & §. 2. à num. 1.*

(26) Gudeliu. *de iur. nou. uiſ. lib. 1. cap. 11.*

(27) *Dict. Tractat. fol. 223. num. 5. & 6.* Ma. Hiſp. *fol. 330.*

„ ſingularem condidit articulum, cùm omnium bo-
„ norum, cuiuſcumque ea ſint generis, & naturæ, com-
„ munis illa ſit, & vbique vſitata conditio?
„ Iam quod legis conſilium, quæ ratio eſſe potuit,
„ vt non ſolùm, quæ liberorum ſunt bona, ei, qui ſupe-
„ reſt parenti ex dimidia parte vtenda, & poſſidenda
„ traderet, omni onere, vel alimentorum, vel æris alie-
„ ni liberata; ſed etiam iura patronatus, arces, obven-
„ tiones, & emolumenta fortuita relinqueret? Profectò
„ non alia mente lex penes parentem ſuperſtitem vo-
„ luit eſſe hæc dignitatis inſignia, quàm vt filiorum
„ pudori, & parentis authoritati conſuleret; neuè hoc
„ illi deeſſet amiſſa bonorum proprietate ſolatium.
„ Graue id enim, & durum nimis fore lex ipſa iudica-
„ uit, ſi patri rerum ſuarum proprietate ſpoliato, hæc
„ etiam dignitatis ornamenta, & antiqui dominij veſ-
„ tigia detraheret, eumque de priſci honoris gradu ve-
„ lut præcipitem deijceret. Non alia quidem ſubeſſe
„ cauſa potuit, cur conſuetudo tàm ſollicitè parentis
„ ſuperſtitis honori proſpexerit. Quòd ſi enim de il-
„ lius, qui deceſſerit, non de ſuperſtitis feudis conſuetu-
„ dinem intelligi opporteat, cur ea liberos vſusfructus
„ parte dimidia fraudat? Cur omnia feudorum inſig-
„ nia, decus omne, & obventiones illis eripit, quò ſta-
„ tim in ſecundas nuptias, aut in aliam ſobolem, quid-
„ quid illud honoris eſt, vel emolumenti, etiam cum
„ prioris connubij dedecore, & ruina transferatur? Ni-
„ hil fingi poteſt, quòd à voluntate legis, & ſententia
„ magis abhorreat. Quid eſt etiam, cur ipſa conſuetu-
„ do aliud in feudis, aliud in ijs bonis, quæ quis ſua, nõ
„ aliena fide poſſidet, & Allodialia dicuntur, ius De-
„ volutionis conſtituat? Cùmque feuda integra liberis,
„ Allodiorum verò partem dumtaxat dimidiam ſolu-
„ to matrimonio concedat; quòd ſi illæ conſuetudinis
„ articulus ſit ad ea, quæ de mortui parentis fuerunt, nõ
„ eius, qui adhuc viuit, feuda referẽdus, ſequitur vt lex
„ partis dimidiæ Allodiorum coniugi ſuperſtiti Do-
„ minium, & proprietatem largiatur.

Nàm attentis verbis, quibus ornatus exaratur de-
clamationis ordo, euincitur extrà caſum, extra rem,

ex-

extraque ipſius articuli mentem, & votum laboraſſe Scriptorem. Lex enim, ſeu Mechlinienſis conſtitutio, ſententiaque Doctorum eam elucidãtium, non ad conſtituendum, ſeu firmandum Devolutionis ius lata fuit, ſed ad deſsignandum Doarium competens coniugi ſuperſtiti in bonis defuncti: Emologata ſuprà commune ius illa municipali conſtitutione, cùm Doarium, (28) tàm inter Principes, (29) quàm priuatas gentes, vel legale ex iuris diſpoſitione, aut conuentionale ſit ex pacto: (30) Protendere enim huius iuris authoritatem, vt ex eo Devolutionem concedamus, futile potius, ac ſophiſticum, quàm firmum habendum. Mentem Scriptorum ex proprio Marte, nec vltrà verba, & ſenſum legitimum tantùm, ſed contrà iuris rationem extendere, temerarium dicendum. Firmare rationem, vndè antiqui legum latores moti fuerunt ad ferendam articuli conſtitutionem de Doario loquentem, contrà Iuris, & Conſultorum ſenſum, irrationabile eſt, cùm nec ratio reddi poſsit de his, quæ ab antiquis orta ſunt. Nonnè temeraria, ſacrilega, ac turpis habenda interrogatio, ſi à Gallis quæreremus, vndè inter eos receptum, aut qua ratione ducta Gallia ad honorandam Reginam viduam Maieſtatis faſcibus, (31) non veram ſponſam? Quaque ratione ducti Franci ad tradendum regimen Regni Matri Reginæ, impubere filio: (32) Denegata ob fragilitatem ſexus, fœminis ex iure proprio Regni ſucceſsione.

Quis enim, ni Andabata noſter, iniquas dicere auſus, irrationales, contrariaſque bono communi leges, iuraque conſtituentia Doaria? Nulla eſt in toto Europæ (33) Circulo gens, natio, nec inter Gallos Prouincia, teſte Maynardo, (34) vbi laudatæ, ac receptæ non ſint conſtitutiones præſcribentes natiuo iure, etſi diuerſæ Doarium viduis coniugibus in bonis defuncti, ſiuè familiari iure, fideicommiſſali, aut Allodiali competant.

Ex quibus polluta dicenda illa Aſſertoris decantatio directa, ad firmandam Mechlinienſis articuli conſtitutionem, quam non intelligendam eſſe fatẽdum de Doario legali, ſub defuncti bonis feudalibus, aut Allodiali-

bus

(28) Gudel. *de Iur. noui ſ. dict. lib. 1. cap. 11.* Zyp. *notit iur Belg. li. 5. cap. de Iur. dot. ſociet. coniugal.*

(29) Renat. Chop. *Do man. Franc. lib. 3. tit. 4. num. fin.* Ioan. Lymn. *notit. Franc lib. 2. cap. 20. litt. Q. & R.*

(30) Hothom. *de dot. Quale illud eſt quod moribus noſtris ad illius ſimilitudinem inſtitutũ videtur, & Doariũ appellatur, quòd interdũ vſufructu certæ partis bonorum mariti cõſtat, qui vxori ſuperſtiti cõceditur*, Papon. *arreſt. lib. 15. tit 4. de dot & Doarijs, per tot & in Append arreſt 8. May.* nard. *deciſ. Toloſan. lib. 4 deciſ. 56.*

(31) Idem Lymn. *diſt. lib. 2. cap. 20.*

(32) Ioan. Lymn. *dict. cap. 20. litt. N. & O.* Vinc. Cabot. *diſp lib. 1. ca. 18.* Renat. Chop. *dict. lib. 3. tit. 5. à n 1.*

(33) Laré ex Caſſan. Papon. Caual. Capic. & alijs Portel. ad Molin. verbo *Viduitas*, Bardax *ad for. Aragon tit. Quod rip. nu. 6 fol. 22.* Cancer *par. 1. cap. 9.*

(34) Maynard. *dict. li. 4. deciſ. 54.* Petr. Gud. *de iur. nouiſ. li. 1. cap 10 à num. 1. & num 31.*

bus conſtituto, ſed de mera ſucceſsione vi Devolutiui iuris; ex eo, quòd ſi tenderet legis mens ad conſtituendum commodum ſuperſtiti in bonis defuncti coniugis: *Nihil* (a) *abſurdius excogitari poſſet, nihil magis rationi, & Devolutionis iuri contrarium. Quis enim non videt, hoc iuris in gratiam liberorum fuiſſe conſtitutum, nè bona eorum à Parente ſuperſtite minuerentur, eaque ab imminente ſecundarum nuptiarum ſtrage in tuto locarentur, neque adeò lex prioris connubij ſoboli partem bonorum detractam voluit, quæ in poſteriores nuptias profundatur.* Si enim rationi, ac æquitati conſonæ modularentur aſſertoris voces, non ambitionis vitio pollutæ, reſonarent ad firmandum conſtitutionem articuli efformatam fuiſſe attenta ratione, æquitateque illa communi, & publica, qua ducti iuris Patres, & Imperatores (35) conſtituerunt in commodum filiorum ex primo natorum thalamo, vt omnia, quæ patribus obuenerant ex origine primi matrimonij, illibata, & præcipua permanerent, (36) liberis, ac fratribus, excluſis ab illorum participatione de ſecundo ſuſceptis thoro. (37) Ex ipſa origine acceperunt Gentes moribus, (38) maiorum plauſu laudatis, vt convolans vxor ad ſecundas nuptias ipſo iure Doarium amitteret, Devolutis bonis, ſub quibus conſtitutum ad truncum ſeu ſtirpem, à qua prouenerunt. Nec ignotum hoc neceſſarium bono communi Mechilinienſium, à quibus, nè bona prioris coniugis profunderentur in poſteras nuptias, neque quia doarium deuolueretur ſuperſtiti, immineret damnum proli ſuſceptæ ex primo coniugio, municipali conſtitutione ſtatutum fuit, (39) vt per tranſitum ad ſecundas nuptias amitteretur Doarium. Præcauto hoc medio damno imminenti, illis periculis omnibus à Gallicano declamatis.

(a) *Dict. Tractat. fol. 225. num. 4.*

(35) *L. 1. C. de ſecund. nupt.* vbi DD.

(36) *L. Fœminæ, C. de ſecund. nupt.*

(37) *L. Cum oportet, C. de bon. quæ liber. Sic etenim & parenti non derogabitur vſumfructum rerum poſsidenti: & filij non lugebunt, quæ ex ſuis laboribus ſibi poſſeſſa ſunt, ad alios transferenda adſpicientes, vel ad extraneos, vel adfratres ſuos, quod etiam grauius multis eſſe videtur.*

(38) Boer. *deciſ.* 198. Menoch. *conſ.* 155. *nu.* 2. *& conſ.* 626 DD. ad ducti, *num.* 33.

(39) Chriſtin. *ad ll. Mechilin. dict. tit.* 16. *art.* 29. Petr. Gudelin. *de iur. nouiſ. libr.* 1. *cap.* 11.

AN-

ANTVERPIA, SEV MARCHIONATVS SACRI Imperij;

Comitatus Aloſtenſis, quem Flandriam Imperialem vocant;

Ducatus Limburgenſis; Dominium Dalhemenſe; Corioval-lum, ſeu Falceburgum; Rodia Ducis, & aliæ arces vltrà Moſam ſitæ.

Verſ. II.

ABſcondita Gallicano aſſertori via machinandi in Antuerpiæ Dominium ex vi iuris Devolutiui, cùm Ciuitas,(1)circuluſque illius(conſtitutus ex Berga-Opſonio, Breda, Lyra, Hærentallo cùm ſuis oppidis, ac pagis) expertes ſint, diſtinctione illa filiorum ex primo, vel ſecundo thalamo natorum, lata, omni in Antuerpienſi Dominatione Dinaſtijs, Baronijs, quibus compacta, lege conſtituente, (2) vt ſucceſsionis paternalis porta aperta ſit filijs, tàm maſculis, quàm fœminis, ſiuè ex primis, ſiuè ex ſecundis nuptijs ſuſceptis, (3) dummodò hæreditas ex feudalibus bonis non conſtituatur, quià ad feuda in admiſsibilis ſit maſculina proles.

Proſiluit aſſerere firmiſsimis munitam præſidijs ſibi vindicare Reginam Chriſtianiſsimam Antuerpiam, Marchionatum Sacri Imperij, Aloſtanũq; Comitatum; Ex eo quòd cum Antuerpia Ducatui Brabantiæ ferè, vt pars ſuo corpori cohæreat, illius ſortitur naturam, atque ideò ab illa diuelli non poteſt, immò rapi vi, & motu ipſo, quò Brabantia ad hoc vt vnita, & cohærens migret iure Devolutionis, quo migrat caput, à quò inferiora membra motum depromunt.

Quòd Antuerpia (4) *ſit cum Brabantiæ Ducatu coniuncta* (probare conatur: vtamur ſuis verbis) *non teſtimonijs, ſed Caroli V. edito principali demonſtramus. In perpetuum, inquit, Antuerpia, & quidquid ad eam pertinere oſtendi poterit ciuitatibus, communiſque Brabantiæ Prouinciæ coniuncta manebit. Id ipſum aliquod antè ſæcula à Philippo Audace Burgundiæ*

Du-

(1) Tract. 2 *in princip. num.* 30.

(2) Ludou. Guichard. *Belgic. de ſcript. Brabant. in Antuerp. fol.* 82. *Succedunt parentibus ſuis vtriuſque ſexus liberi, & quidem æquatis inter ſe portionibus: ſaluis tamen bonis clientelaribus, quorum præcipua domus vnà cum iuriſdictione ſuprema, ab duobus dein de reliquorum honorũ trientibus cedit filio natu maximo: Reliquus triẽs inter reliquos melioris ſexus liberos, æquis partibus diſtribuitur, fœminis prorſus excluſus.* Et poſt *fol.* 83 *Liberi vtriuſq; ſexus opes hæreditarias æquis partibus inter ſe diuidunt feudalibus tamen prout ſupra oſtentum eſt exceptis.*

(3) Idem Guichard. *dict. fol.* 83 *Inter omnes tam ex priore, quam poſteriore Matrimonio liberos æquis partibus diuiduntur.*

(4) *Dict. tract. Regin Chriſtian. inris in Ducat. Brabant. fol.* 227. *num.* 1. *Manif Hiſpan. fol.* 334. & 349.

Duce iam esse constitutum historiarum monumentis proditum est. Kinschotijque authoritate: (5) *Ex quibus principijs deducit: Quòd feuda quæque Brabantiæ subiecta, siuè extrà sint, siuè intrà Ducatum constituta, iisdem successionum legibus, & eadem consuetudine vtantur, quæ in Brabantiæ Ducatu est vsitata.*

(5) Kinschot. *tract* 1. *An Brab. sit Patr iur. script. cap.* 2. *à num.* 2. *&* 4.

Eisdem cohærentiæ fulcris testantur Reginæ Christianissimæ iura ad Limburgum, & ad quæcumque ei adiuncta dominia; Limburgum enim sic vnitum Brabantino Ducatui firmat Assertor à Ioannis I. temporibus, vt filij Principum natu maximi sibi adscriberent in honoris titulum nomen Ducum Lucemburgensium, „ addens: *Quòd* (b) *si huius rei memoriam altiùs repetimus:* „ *iam antè trecentos annos Ioanna Brabantiæ Princeps vnà* „ *cum marito Vvenceslao, Limburgi Ducatum, dominia itidem Dalhemense, Rodulcense, Aprimotense, Vvassembergense, & Husdenense cum Brabantiæ Ducatu in perpetuum iuncta, & indiuisa fore declarauit. Philippus quoquè Burgundiæ Dux Boni cognomine, anno millesimo quadringentesimo* „ *tricesimo perpetuam vtriusque Ducatus fore coniunctionem* „ *iureiurando confirmauit. Id ipsum longo pòst tempore Carolus* „ *V. & Philippus II. anno videlicet millesimo quingentesimo* „ *quadragesimo nono eadem religione sanxerunt. Quæ cùm ita* „ *sint: nec prouinciarum illa connexio sanctissimo fœdere, &* „ *iureiurando toties consecrata, ac vetustissima consuetudine* „ *munita dissolui, nec Reginæ Christianissimæ tàm certa, tàm* „ *manifesta in hos Principatus iura in controuersiam vocari vllo* „ *modo possunt.*

(b) *Dict. Tractat. fol.* 240. *num.* 5.

Resonans ex his decoratis vocibus, quod cùm Limburgensis Ducatus Dominationi Brabantię coniunctus sit, à Regina Christianissima Dominium Brabantiæ, Devolutionis iure nullo modo divelli, aut distrahi pos- „ sit: *Nam* (c) *quæ in vnum coaluere, eiusdem omninò sunt condi-* „ *tionis; nec vlla est ratio acquirendi, aut minùs inuidiosa, aut* „ *naturæ magis accommodata, quàm quæ vnione, vel coniun-* „ *ctione perficitur. Quòd si quadam naturæ vi, aut exundan-* „ *tium aquarum impetu vicini fundus cum meo prædio coa-* „ *luerit, tùm alluuionis iure mihi quæsita est alieni fundi pos-* „ *sessio. Quòd si itidem duo Sacerdotia Ecclesiæ authoritate* „ *confundantur, minoris vtique prouentus accrescit potiori? Il-*

(c) *Dict. Tractat. fol.* 237. *num.* 3.

„lud enim, vt naturæ, ſic artis principium ab omnibus concedi„tur, quòd ex pluribus, quæ in vnum conuenere, id quod „potentiſsimum eſt, inferiora, quæ ſunt in ſui conditio„nem, & naturam, conuertat: ſi quid enim argenti cum „auro miſceatur, illud auri nomen, & ſplendorem conſe„quetur.

Parùm equidem agendum in huius callidæ Sycophantiæ euerſionem, refulgente ex ipſa natiua excluſione Reginæ Chriſtianiſsimæ ad Ducatum Limburgicum, cæteraque annexa Dominia, cùm extorris, ac peregrina ſit à Brabãtini Ducatus poſſeſsione, vt ſuo prænotamus loco.

Sed nè indocti, rerum rudes, & partium ſtudioſi, ſilentium pro victoria interpretentur, ſciant cuncti, quòd ad illam cohærentiam, quam ab vnionibus à Philippo Burgundico, Caroloque V. executis, emulgere conatur Aſſertor, neceſſe habebat edere illarum naturam, vt ex ea euinceretur; an Principum mentes collimaſſent ad conſeruandam antiquam, natiuamque qualitatem ſucceſsionis Dominationis, vel ad illam obliterandam; anque (vt iuris ſcriptorum terminis loquamur) æquè principalis vnio executa ſit, vel non. (6) Sed cùm, vt ex ipſis vnionibus elucet, tantùm vniti fuerint Status quò ad Maieſtatem, ac ſupremam ſubiectionis, regiminiſque Dominationem, diuersè trutinanda eſt vnio, etſi Domania requieuerint ſinu vnius Principis hæreditario, ſucceſsiuo iure, aut vi pactorum. (7)

Nec ad caſum, nec rem facit extortum argumẽtum, ex eo communi principio, quòd poſſeſsio rei per illuuionem prædio coalita Domino illius competat; quòdque ſi argentum cum auro miſceatur, auri nomen, & ſplendorem conſequitur. Cùm ratio, ex qua efformatum hoc iuris principiũ, diuerſa fulciatur origine proueniente ex commixtione metallorum, & ex qualitate rei, anque reducibilis ſit ad primam materiam, vel nõ. (8) In alluuione verò tùm ex impercibilitate diuturna cohærentiæ, & vnionis, in origine, & progreſſu, tùm etiam ex qualitate fundorum, cùm ſi publica ſint prædia, limiteſque præfixos cõtineant, tali adquiſitioni locus non eſt, ex ipſis primis Iuriſprudẽtiæ rudimẽtis. (9)

(6) Freder. à Sand. *Cõment. in conſuetud feud. Gelriæ, tit. 2. de iur. vaſſalli, cap. 5. §. 1. num. 2. Hæc tamen vnio propriam fundi qualitatẽ non mutat, vt fiat par feudi quatenus eſt feudum, ac comprehendatur ſub eadem qualitate.* Et poſt: *Niſi de illa parte vnita ſpecialis recognitio, ac feudalis cõceſſio interuenerit.*

(7) Ex Bart. *l. 1. De iuriſd. & in l. data opera, C. qui accuſar. non poſſ.* Harm. Piſt. *lib. 2 quæſt. iur. q. 42. à num. 41 l. ſi conuenerit 18. § Si nuda, de pignor.* Ex Greg. Lop. Gutierr. Bellug, Barboſ. & alijs Excellẽtiſ. D. D. Chriſtoph. Creſp. *Obſeru. in deciſ. Valen. Obſer. 15. à n. 44* Molin. *de Prim. lib. 1. cap. 16 a num. 2.* Philip. SKinilch. *de fideicomm familiar. cap. 12. num. 112.*

(8) *L adeo §. cum quis, de adquir. rer. domin. §. Cum ex aliena, inſtit. de rer. diuiſ.* Diximus *Tract. de Contrau. cap. 8. num. 25.*

(9) *L. in agros, l. claues, de adquir. rer domin §. Præterea. inſtit. de rer. diuiſ.* vbi Scrib. Æguin Bàron. *dict. tit. Inſtit. E. Sed vt ad alluuionem reuertamur in limitatis agris ea locum non habet,* Ludei *in dict §. Præterea,* Oſſual. poſt Donell. *lib. 4. cap. 27.* Freder. à Sand. *dict. §. 5. num. 3.*

Quæ qualitates natiuæ neceſſariæ ad virtutem vnionis, & cohærentiæ, cùm abſolutè abſint ab illa, qua mediante maieſtaticè ad regimen ſupremum, vt ex Kinſchotij ſententia euincitur, vnita fuit Antuerpia, Limburgum, Aloſtenſiſque Comitatus Ducatui Brabantiæ, diuersè illarum ſucceſsio trutinanda eſt, & attenta tantùm vniuſcuiuſque natura ſucceſsibili, repulſa cohærentiæ, ac vnionis vi.

Quòd verò Antuerpiæ Dominium à prima Brabantinorum Ducum periodo diuerſo iure, quàm Brabantina Dominatio verſatum, etſi manu detentum vnius Principis, depromitur, ex his quæ notauimus ſuprà. (10) Fuit enim Antuerpiæ circulus dos Fluitildis Clotarij Francorum Regis filię, elargitus ſponſo Ansberto, à quibus translatus vi materni iuris ad Pipinum Harſtalum Grimoaldi, & Beggæ filium, in quo vnitæ germinarunt Ansbertina, & Pipina familiæ, tranſmiſſa Andouerpia, & territoria Pipino Harſtalo decorata titulo Marchionatus Sacri Imperij. (11) Huius Dominationis poſſeſsio requieuit, tũ ſinu Caroli Marteli, & Pipini Brabantinorum Ducum, tùm Regum Francorum ab illa ætate, ex qua Francicum diadema redimiuit tempora Brabantinorum Ducum, vſquè ad ſceptrum Lotharij III. (12) ſub quo Brabantia conceſſa fuit Carolo Regis fratri.

Huius Imperialis, ac Regiæ cauſa conceſsionis (de qua latè ſuprà) Antuerpiæ Dominium vario caſu verſatum fuit. Nam etſi in Brabantino circulo natiuo iure conſtitutum fuerit, diſiunctum tamen, ac ſeparatum fuit Imperatorum Germanicorum auctoritate, (13) quorum potentia, & manu agebantur tunc res, tàm Superioris, quàm Inferioris Germaniæ.

Sub maieſtate enim Henrici Imperatoris Antuerpia fuit decorata honore Ciuitatis Imperialis (14) tamquamque Metropolis Anglicani limitis, & renouato perantiquo honore Marchionatus Sacri Imperij conceſſa fuit Godifredo (15) Gazilonis Ducis nepoti. (16) In Godifredi ſucceſſores ſucceſsibili iure ſanguinis, hanc tenuit naturam vſquè ad ætatem Godifredi

(10) Supr. *hoc Tract. §. 1. verſ. 1. num. 19. & 20.*

(11) Vvolphang. Laz. *de migrat. gent. lib. 3. fol. 90.*

(12) Diximus ſupr. *hoc Tract. §. 1. verſ. 3.*

(13) Lypſ. in Louan. *lib. 1. cap. 12.*

(14) Ex Thuan. Ioan. Lymn. *de iur. publ. lib. 1. cap. 9. num. 15.* Lypſ. Louan. *lib. 2. cap. 1.*

(15) Vvolphang. Laz. *de migrat gent. dict. lib 3. fol 90.*

(16) Idem Lypſ. *Diuer. Brabant. lib. 1. cap. 7.* Haræus *Annal. Braban. prolog. cap. 3.* Henric. Kinskot. *tract. 1. an Brab. ſit patr. iur. Script. cap. 2. num. 4.*

Berbati Brabantiæ Ducis, quo (etsi quasi per postliminium ad natiuos Dominos redijt) gratia, & beneficientia Conradi (17) Imperatoris, data fuit Antuerpia, receptaque tamquam Imperiale feudum succesiuum; qua qualitate translatũ Godifredo, (18) vsquè ad Ioannam, & Vvenceslaum, à quibus data in feudum nouum Ludouico, & Margaritæ (19) Comitibus Flãdriæ, quorum successores illam retinuerunt Dominationem sub clientela, & fide Ducum Brabantiæ, vsquè ad Philippum Burgundium, in quò vnita maiestaticè fuit sub vno Principe, etsi ex diuersis, ac separatis iuribus, absoluta Belgicarum Prouinciarum Dominatio: *Vigente verò Antuerpia ornata tot, tantisque priuilegijs, vt iure, maiestateque Principis salua regatur, quasi per se, ac cui liberum aliquod oppidum, siuè respublica.* (a)

Designata vnione Antuerpiæ ad Ducatum Brabantiæ, quoad successorium ius, descendamus ad dignoscendam naturam successibilem Alostani Comitatus. Fugit enim à mente nostra, vndè potuerit assertor firmare illius vnitatem, ac cohærentiam, ad hoc, vt successio illius trutinanda sit, ex iure Brabantino, cùm cognita illorum natura, diuersè in eis actum sit, tàm attento ortu, quàm progressu, Alostani Comitatus. Tenuit enim ortum in familia Dominorum Noui Castelli, coalitusque fuit ab anno M.LVIII. sinu Rodulfi I. & successorum masculorum, excluso fœmineo sexu à Dominatione vsquè ad M. CXXXVI. in quo tabulis antenuptialibus ad matrimonium Vvani Alostensis Comitis filij, & Laurentiæ filiæ Theodorici Alsatij Flandriæ (20) Principis, pactum fuit, vt deficiente illius matrimonij prole masculà, Alostensis Comitatus ad Comites Flandriæ devolueretur, insuflata virtute antiquæ concessioni factæ genti, ac familiæ Gantensi, cum pacto reuersionis ad Flandriæ Comites, in defectum masculorum.

Obiit Theodoricus Vvani, & Laurentiæ filius, sinè liberis anno M.CXXXVI. cuius defectu excluſa Beatrice filia Balduini III. Comitis Aloſtani, ob ſexus qualitatem, (b) Theodoricus Alſatius vi pacti, in tabulis publicis Principem Aloſtanum ſe ipſum nuncupauit.

(17) Aubert. Miræus *Chron. Belg. ann. 971. verſ. 9.* Diuæus *d. cap. 7.* Vvolphang. Laz. *de migrat. gent. lib. 3.* ex Miræo, Laurent. Beyerlin. *theatr. vit. human litt. M verb. Magiſtratus, verſ. Marchiones Antuerpienſes,* Suer. *Annal. de Flandr. lib. 9.* Zyp. Hiat. Caſſan. *libr. 1. capit. 16 §. Marchionatus Sacri Imperij.*

(18) Aubert. Miræus, *Chron. Belgi ann. 1106. Godefridus Barbatus, Comes Louanienſis ab Henrico V. Imperatore, Dux Lotharingiæ inferioris ann. 1106. creatus, Ducalem Dignitatem, cum Marcha Antuerpienſi, vt hæreditariam primus ad poſteros tranſmiſit.*

(19) Diuæus *lib. 15. Comitem iure feudali Antuerpiæ Dominti,* Har. *in Ioann. & Vvencesl.* Suer. *Annal. de Fland. libr. 9.* Iſaac. Pontan. *Hiſtor. Gelricæ, lib. 7.*

(a) Ludou. Guichard. *Belgic. deſcript. in Antuerp.*

(20) Guichard. *in Belgic. in Antuerp.* Suer. *Annal. de Fland. lib. 7. ann. 1174.* Petr. Deoutreman. *Conſtantinop. Belgic. lib. 1. cap. 6. in not. num. 9.*

(b) Ansbert. Mir. *Chronic. Belgic. ann. 1038.*

uit. A quo tempore Comitatus Aloſtanus non Brabantino Ducatui (vt voluit aſſertor, & neceſſe erat ad virtutem ſuæ cohærentiæ, & vnionis) ſed Comitatui Flandrico coniunctus permanſit: Quod ſic verum, vt Imperator Rodulfus in odium Comitum Flandriæ filiorum Guidonis Dampierrij, & Margaritæ, Aloſtanum Comitatum decoratum honore Imperialis dignitatis, in feudum conceſſerit Hannoniæ Comitibus, filijs etiam Margaritæ (21) natis ex primo illo memorabili connubio, nè dicam contubernio, Buchardi Aueſnenſis (22) (de quo ſuprà) cuius virtute Guido Hannoniæ Comes, defuncto Rodulfo, homagium præſtitit Alberto Imperatori. Quod ægrè ferentes Flandriæ Comites bella intulerunt Comitibus Hannoniæ, à quibus, Comiteque Giſnenſi, ſibi aſſerente competere Aloſtum, anno M. CCXXXII. (23) in commodum Ferdinandi Portugalenſis mariti Ioannæ, Comitumque Flandriæ, ceſſum fuit omne ex quacumque cauſa competens ius ad Aloſtum. Ex tunc tàm antiqui, quàm noui iuris vi, Aloſtum coniunctum manſit, æquè principaliter cum Comitatu Flandriæ, non extinctis, nec obliteratis natiuis iuribus, legibus, ac moribus, ſed vigente maieſtate propria, primœuoque regimine. Et quamvis de Authoritate, ſeu Maieſtate ciuili variè fuit agitatum inter Magiſtratus Flandricos, Aloſtanoſque, ſub Philippo Bono, conſtitutum fuit, vt Aloſtum propria natiua vteretur maieſtate, neque iuriſdictionales, ciuileſvè, ac militares faſces alijs ſubmitterentur. (24)

Firmata Aloſtani Comitatus qualitate illa, qua maieſtaticè tantùm vnitus inuenitur Brabantino Principatui; ingrediamur ad illuminandam Limburgici Ducatus naturam, vndeque, aut quo iure Brabantinis Principibus obuenit. Et omiſsis prælibatis de illius ortu, tàm ab Vvolphango Latio (25) partem Brabantini Ducatus illum notante, quàm ab alijs plaſmatum teſtantibus voluntate Imperatoris Henrici III. in gratiam Henrici I. Ducis, quo rebelle Imperio, nouo beneficio ab Imperatore Henrico IV. donatum Godifredo Barbato anno M. CVI. (26) Ex veritate refulgente, à monumentis hiſtoriarum euincitur, quòd Limbur-

(21) Meyer. *Annal. Flād lib.* 10. *ann.* 1284 & 1292. Suer. *Annal. lib.* 6 *ann.* 1168 & *lib.* 7. *ann.* 1174. & *lib.* 9. *ann.* 1292. & *lib.* 16. *ann.* 1416. Ludouic. Guichard *Belg. in Flād. Imper. Aloſt. fol.* 162

(22) Suer. *Annal. de Fland lib.* 9. *ann.* 1298.

(23) Theod. Beyerl. *Theatr. vit. human. lit. M verb Magiſtratus, tit. Comites Caſtri Gandenſis*, Suer. *Annal. de Fland. lib.* 8. *ann.* 1232.

(24) Meyer. *Annal. Flandr. libr.* 16. *ann.* 1453. Suer. *lib.* 20.

(25) Vvolphang. Laz. *de migrat. gent. lib.* 3. *fol.* 83. Petr. Diueus, *rer. Braban. lib.* 12. Har. *Annal. Flandr. in Ioan.* 1. *ann.* 1280. Zyp. Hiſt. Caſſan. *lib.* 1. *cap.* 16. § *Limburgum*, Guichard. *in Belg. Ducat. Limburg* Suer. *Annal. de Flandr. libr.* 9. *ann.* 1275. Lypſ. Louan *lib.* 2. *cap.* 10. Iſaac. Pontan. *Hiſtor. Gelr. lib.* 6. *ann.* 1284.

(26) Aubert. Miræus, *Chron. Belgic. ann* 977. *verſ.* 12.

bur-

burgensis Ducatus manu formatus fuit Henrici I. anno M.LXX. coalitus verò in familia, & ptole Henrici, vsque ad annum M. CCLXXVIII. in quo Reynaldus Geldriæ Comes duxit Hermengardam filiam Vvalerani III. Ducis Limburgi, vel (vt aliqui) Henrici Ducis; Decedens Hermengarda orbata filijs, maritum hæredem reliquit; vel (vt narrat Miræus) Adolphum Comitem Montensem: Gelrus Comes iure dotali, & hæreditario, Ducatum ad se pertinere contendebat. Ioannes enim I. Brabantiæ illum desiderabat, antiqua natiua origine, qui vt ius suum firmaret fortioribus fulcris; ab Adolfo Comite Montensi vltimo Duce defuncto consanguinitate proximo Ducatum certæ (27) pecuniæ summa comparauit. Ortum fuit ex hac Dominationis libidine bellum, inter Gelrum, & Brabantum: Suspensis verò armis remissa causa ad arbitros, qui visis meritis contentionis decreuerunt, vt Reynaldus, quoàd viueret, Ducatum teneret; mortuo verò devolueretur ad Ioannem, Brabantinorumque Principes.

(27) Ludou. Guicard. *descript. Belgic. in Limburg.*

Ægrè tulit Raynaldus sententiam, vtque dolorem temperaret, potentioribus irruens armis in Brabantum, Ducatum Limburgensem Henrico Comiti Lucemburgensi vendidit; atrox inde ortum bellum, adstantibus Gelro contrà Brabantum armis Lucemburgensis Ducis cum fratribus suis, alijsque diuersis Principibus. Sed victore Brabanto in prælio ad Vvoringiã, Gelrus viuus in potestatem Ioannis venit cum alijs nobilibus; nec fuit dimissus, antequam datis Sacramentis omnem actionem in Ducatu Limburgensi Duci Brabantiæ absolutè cederet. A quò tempore decorantur Brabantini Duces titulo honoris: *Ducum Brabantiæ, Limburgi, Marchionumque Sacri Imperij.*

Strages in conflictu ad Vvoringiam non auertit animum Comitum Lucemburgensium à Ducatu Limburgico, vsquequò extincta masculina prole Brabantinorum Ducum, ætate Ioannis III. authoritate Imperialis indulgentiæ concessæ à Philippo Imperatore, Ioanna Ioannis III. filia nuptias contraxit cum Vvenceslao, Lucemburgensis filio, qui ad apicem Principa-

tus eleuati fuerunt, præſtito prius Sacramento de vniendo ab Vvenceslao Limburgo Ducatui Brabantino, ceſſo omni iure ex quacumque cauſa competenti familiæ Lucemburgicæ. (28)

Sed quamuis hæc vnio Limburgi ab Vvenceslao in vim promiſsionis executa, adhuc etiam ſic æquè principaliter laudata, ſic ſeparatum habitum Limburgum, & Brabantia, ni quoàd Maieſtatem, vt Ioanna vidua illum donauerit ſucceſſori nepoti ſuo Antonio Margaritæ ſororis Flandriæ Comitiſſæ filio in honorem, tanquamque pignus immutabile futuræ ſucceſsionis Brabantinæ Dominationis.

Maieſtaticè vnitum Brabantiæ requieuit Limburgum ab Imperio Vvenceslai, vſquè ad Philippum Burgundium, ſub quo de ſucceſsione Brabantini Principatus controuerſiam mouit Margareta Philippi Audacis filia, aſſerens ſe amitam, patrui filio debere præferri. Diſcuſsis verò vtriſque allegationibus (de quibus ſuprà) (29) viſum fuit Ordinibus, quibus cauſa commiſſa, iure natiuo Philippo Principatum deferre, qui Louanij votis Brabantinorum Princeps exceptus fuit, Brabantinis promittens, iuranſque, ſe aſſumpturum titulum Ducis Brabantiæ, Limburgi, item Marchionis Sacri Imperij: Comitem Beneburgij de oppignoratione Limburgi controuerſiam mouentem pacaturum: Ducatum Limburgi in perpetuum Brabantiæ (non vniturum) annexurum, luiturum: item pretia, quibus arces Traſmoſſanas prædeceſſores ſui oppignorauerant. (30)

Huic Limburgi, (31) Arciumque Tranſmoſſenarum luitioni, promiſsionique annexionis ad Brabantiam, voluit Aſſertor Gallicanus vim vnionis, ac annexionis conferre, taliter vt eiuſdem conditionis omninò ſit ſucceſsio Limburgi, & Brabantiæ, producens in ſuæ ſententiæ tutamen Kinſchotij authoritatem, (omiſſo allegationis loco, ad denigrandum lumen veritatis. Sed ad retundendas ſuæ temporariæ aſſertationis nebulas videndus Kinſchotius in loco à nobis ,, exarato) quàm (a) emulſit ſub his verbis: *Ad rem autem* ,, *vt redeamus, vir ingenio prudentiaque acutiſsimus Kinſcho-*

,, *tius*

(28) Diu. *lib.* 14. Har. *Annal. Bland. in Vvenesl. & Ioan.* Suer. *lib.* 12. *ann.* 1356.

(29) Dixim. *ſuprà* §. 1. *verſ.* 3. *n.* 58. & 59.

(30) Diu. *lib.* 19. Har. *in Philipp. ann.* 1430. Suer. *lib.* 18.

(31) Div. *Comitē Vemburgi, de oppignoratione Limburgi controuerſiam mouentem pacaturum.*

(a) *Dict. Tract. Regin. Chriſtius in Duc. Braban. fol.* 240. *num.* 4.

„ *tius Brabantiam, Limburgum, & huic annexas Vltra-Mo-*
„ *ſam ditiones ſic inter ſe coniungi, vt ex ijs vnus, & indiſ-*
„ *cretus exurgat Principatus, confirmat ex ijs pactis, quæ cum*
„ *Brabantiæ Duce, inaugurationis tempore iureiurando ſan-*
„ *ciuntur. Addit illud quoquè, quod ſuprà innuimus, eodem ſigil-*
„ *lo, quod Brabantiæ Chancellario creditum eſt, cauſas vtriuſ-*
„ *que Prouinciæ, qua publicas, quà priuatas obſignari; ac Se-*
„ *narum denique Brabantinum Ducis perſonam, & authori-*
„ *tatem referre. Sed neque etiam hoc loco nobis deeſt Clariſs.*
„ *StoKmans teſtimonium*: Extrà Brabantiam, *inquit*, iure
„ Devolutionis reguntur Ducatus Limburgenſis, ac
„ reliquæ ditiones Tranſ-Moſſanæ, quæ iam olim Bra-
„ bantiæ annexæ, facilè in eius mores tranſiuerunt.

Prius verò, quàm clypeo tanti Doctoris in arenam deſcenderet Aſſertor, digerere debeat illus mentem, rimarique monumenta Brabantina, quibus firmamentis ſuam ſententiam exarauit. Kinſchotius (32) enim apprimè illarum gnarus, loco, in quo adducitur priuatiuè egit de deſsignandis Brabantinæ Dominationis Circulis, & Territorijs, tàm antiquis ſub Pipinorum manu, quàm nouis poſt Lotharij Regis Gallorum ſceptrum, Godifredique Barbati Domanium; quarè in eis tantùm incluſit Lyram, Antuerpiam, Herentalum, Marchionatumque Sacri Imperij. Non verò, vt ex toto diſſertationis contextu euincitur, Limburgum, principaliter, adiacenter, annexè, nec cohærenter, cùm Brabantini Circuli portio non fuerit.

(32) Henric. Kinſch. *Tract. 1. an Brab. ſit Patr. iur. publ. cap. 2, num. 4.*

Sed quamuis conveniamus temporaria Aſſertoris mente, vnioniſque virtutem conferamus annexioni executæ à Philippo Burgundio; notandum eſt, quòd Arcanum, ex quo collimauit, poſt ſuſceptam ab eo Brabantiæ Dominationem, ad Limburgi vnionem, & cæterorum Domaniorum, reducendamque Maieſtatem ad vnam maſſam, fuit præcipuum, vt Brabantini faſces præferrentur cæteris, eiſque omnes in ordine, & gradu ſubmitterentur, etiam Burgundici, (33) tùm ad firmandum regimen Ciuile Politicum totius Principatus Decretis, & Additis (Conſilio Brabantino Supremo à Ioanne III. Duce creato) aliquibus ad vtiliorem publici regiminis, omniumque ſubditorum ſuo-

(33) Div. *lib.* 19 Har. *in Philipp.* Suer. *diſt. lib.* 18. *ann.* 1430.

rum culturam neceſſarias, vtque certa conſtituta regia vrbe, ſeu Metropoli, in qua publicæ, & priuatæ agerẽtur res, liberarentur ſubditi inſequentes Principum Palatia ad ſuarum cauſarum, & ſupplicationum editiones, incommodis, & periculis viarum, & itinerum, vt euincitur ex his, quæ de huius Supremi Senatus Brabantini erectione, Maieſtate, & authoritate exarauit Kinſchotius, (34) cuius tractatus verba ad purum veritatis putum dignoſcendum, vſquè ad vmbilicum legenda: eructant enim Arcanum illud, quod notamus ſuprà, quo verſatus Philippus ad vnionem maioritatis manu, & authoritate vnius Supremi Conſilij, quòad vſum Maieſtatis, non obliteratis, immò reſeruatis quòad regimen Ciuile vnicuique Territorio, Ciuitati, aut Ditioni proprijs iuribus, legibus, ac moribus, vt ipſe prælibauit Kinſchotius, (35) & ſuprà notamus de Antuerpia, & laudatum, ac receptum inuenimus, quoad regimen ſtatuum Limburgi, & Aloſti. (36)

Cùm ergò vnio Limburgi quoad Maieſtatem tantùm fuerit; haud dicendum (37) quod ex quò conuenere in manu vnius Principis Brabantia, & Limburgum, inferioris Limburgi qualitas ſucceſsiua à Brabantina, tanquam Suprema, & potiſsima, in ſui conditionem, & naturam conuerſa fuit. Nam ad hanc virtutem vis vnionis inefficax eſt per ſe, neceſſeque habet, vt inſuffletur Poteſtate Maieſtatica Principis conſtituentis legis regiæ authoritate, vt obliterata, ſeu extincta primæ generationis qualitate, alteram nouam naturam, nomen, & ſplendorem conſequatur, quòd tàm iure communi, quàm Gallicano attento, firmum eſt, laudatumque inter Gallos; à quibus receptum inuenimus, quòd ad hoc, vt virtutem vindicaret virtus illius ſupremæ legis vnionis dictæ in Ducatus Normaniæ, Campaniæ, Comitatus Tholoſanus, aliaſque Dignitates, & Status, cautum fuit, vt reiecta teſtatorum voluntate, ac primorum fundatorum conſtitutione, mouerentur motu, quo mouetur in ſucceſsione Diadema Gallicanum. (38)

Nec luitio Limburgi, arciumque Traſmoſenarum

(34) Henric. Kinſch. *Tract. 2. de præſtan. & author. Senat. Braban. per totum.*

(35) Kinſch. *dict. Tra. 2. cap. 4. & 5.*

(36) Ludou. Guicard. *Belgic. in Antuerp. & Limburg.*

(37) Bald. *cap. 1. §. E contrario, n. 4 De inueſt. de re alien. fact.*

(38) Renat. Chop. *Do man. Franc lib. 1. tit. 6.* Ioan. Lymn. *not. Frãc. lib 1. cap 8. litt. PP. & lib. 2. cap 8. litt. C.*

à Philippo promiſſa, & executa, vim vnionis, ac cohærentiæ vindicat, cùm illa mutare non poſſet natiuam Ducatus ſucceſsionis conditionem, (39) tàm iure attento communi Feudiſtico, & familiari, quàm concordi aſſenſu Doctorum (40) firmantium, luitionem bonorum à poſſeſſore executam, non ſubvertere (41) illorum primæuam naturam ſucceſsibilem. (42)

Ex quibus euincitur, quòd ſi ex vi vnionis Antuerpiæ, Limburgi, & Aloſti ſucceſsio trutinanda eſt: Ea tantùm erit attenta, quæ conſtituta, præcepta, & laudata ex Carolina cõſtitutione Diuina, anni M.D.LXX. In qua Maieſtaticè, tùm vt Imperator, tùm vt Belgicarum Prouinciarum Dominus Statuit: *Vt in ſucceſsione Principatuum liberi parentes ſuos referrent, vt in Dominatrice familia ius repræſentationis obtineret, ſimul omni conſuetudini, aut contrariæ legi in aliquot Prouincijs vſurpatæ derogauit.* (43)

Et verè dignum notatu eſt, quòd cùm acriter inſurrexerit Aſſertor in hanc Diuinam Caroli V. conſtitutionem ad hoc, vt ex ea immutabilia iura ſucceſſionis Brabantiæ ſubvertere non poſſet: illam ipſam Maieſtatem veneratur ad hoc, vt poſsint illa iura ipſa obliterari, quoad ſucceſsionem Antuerpiæ, Aloſti, & Limburgi, ex eo tantùm, quòd ſic vtile, neceſſarium, & conueniens eſt cupiditati Dominationis Gallicanæ.

Quantum id alienum, aberranſque ſit à ratione, æquitate, ac iuſtitia illa, qua motum Regem Chriſtianiſsimum decantat Gallus, euincitur ex ipſa Gallicanarum aſſertionum repugnantia. Quarè minus in his habita voce declamantis, firmiter aſſerimus, Belgicarum omnium Prouinciarum ſucceſsionem verſandam, attenta tantùm Sacra Caroli Sanctione, (44) cæteris obliteratis iuribus, ac moribus; præcipuè agente Galliarum Rege, cùm inter Gallos ſucceſsio referatur, ſeruatis Sacris Maieſtaticis Conſtitutionibus, etſi voluntati, ac iuri communi, & moribus aduerſis, vt in Ducatu Aquitaniæ, (45) ex Caroli Sexti placito, aliiſque

(39) Hug. Grot. *de iur. bell. lib. 2. cap. 9. n. 9.*

(40) Poſt Bald. Aluarot. Scriptores *in dict. §. Ecõtrario*, vbi Neu. Molin. *de Primog. li. 1. cap. 26. à num 6 & 8.* Roſental. *de feud. cap 10 cõcl. 43.* Greg. Lop. *l. 2. tit. 15. p. 2.* Amat. *variar reſol. 14. nu. 17* plures notant Addit. Molin. *dict cap. 26.*

(41) Boer. *de iur. Dom. vaſſall. lib. 2 cap 4 nu. 73.* Harm. Piſtor. *var. lib. 2 par. 2 q. 42. n. 42* Schard. *de feud. par. 2. ſect 2 à num. 1.* Philip. Schiniſch. *de fideic. famil. cap. 12 à num. 114.*

(42) Adducti *ſup. n. 7.*

(43) *Tra. Reg. Chriſt. fol. 264. n. 17. Manif. Hiſp. fol. 238.*

(44) Pett. Sto Kman. *de iur. Devolut. par. 1. cap. 21. num. 8.*

(45) Dixim. *Tract. 1. §. 4.* Harm. Piſtor, *dict. lib. 2. q. 42. n. 45.* Tiraquel. Albert. Brun. addicti a Philip. Schinitch *de fideicom. famil. dict. cap 12. n 116.* Freder a Sande *comm. ad conſuet. Geld. dict. cap. 5. §. 1. num. 2.*

Prin-

Principatibus, (46) decisum testantur Gallicani Doctores, prævalente suprà omnia vtilitatis, publicique boni causa, proveniente ex Regalium Sanctionum immutabilitate, & constantia.

SVPERIOR GELDRIA, CVIVS CAPVT est Ruremunda.

Vers. III.

RAptus veritatis vi, ex ipsis iuris Devolutiui fundamentis, ex quibus competere satagebat Reginæ Christianissimæ Antuerpiam, & Limburgum, etiam Superiorem Geldriam deoantauit Gallus. Sed cùm in Antuerpia, & Limburgo, locum non vindicet Devolutio, & ex eo illorum Domaniorum expers sit Regina, pariter extorris, ac peregrina quoàd Geldriam Decantanda.

Suam sententiam breui, etsi adulationis reatu polluto stylo exarauerit Assertor, sed authoritate fulcitam Frederici Sandæi. Suæ vero declamationis verba adamussim referemus, vt cognito iure legitimo, quo attento, trutinanda est Geldriæ successio veritatis nostræ seruitutem sustineat: (1) *Ius* (inquit) *Devolutionis in hac quoque regione, vt in Brabantiæ Ducatu, lege municipali esse constitutum ex eo libro, qui vlterioris Geldriæ tura describit, facilè colligitur*: Quod hæreditaria, inquit, bona spectat, seu quæsita, seu patrimonialia sint, & à maioribus accepta, horum proprietate ad liberos translata, nihil coniugum superstiti præter vsumfructum relinquitur. Quin etiam, vt glossa in artic. sextum Brabantinæ consuetudinis obseruat; quæ post secundas nuptias feuda sunt acquisita, hæc vt in Brabantia, sic in Geldria Superiori ad liberos ex priori matrimonio progenitos consuetudinis authoritate deferuntur. *Hunc illis in regionibus vsum obtinere, vt alios omittamus, testatur Sandæus, (a) vbi Feudales Geldriæ, & Zutphaniæ cõsuetudines explicat; idque olim Cõsilij Imperialis authoritate iudicatum docet. Cùm enim Fredericus SKenK Baro Tantimburgensis id iuris aduersus secundi matrimonij li-*

(46) Renat. Chopin. *dict. tit. 6.* Lymn. *dict. lib. 1 cap. 8 litter P P.* BruKner *adduct. Tra. 1. § 4.*

(1) *Dict. Tract. Regin. Christianissimæ in Ducat. Braban. fol. 229. n. 1.* Manif. Hisp. *fol. 338. & 339.*

(a) *Quorundã locorum vsu apud Brabantos videlicèt in Superiori Geldria atque alibi ex primo Matrimonio susceptis liberi posterioribus, tã in Feudo quã in Allodijs immobilibus præferuntur,* Tract. 1. tit. 3. § 1. num 3.

„liberos defenderet, probata regionis illius consuetudine causam „obtinuit. (b) Atque hoc iure esse Geldriam, qui sæpè à nobis no„minatur Petrus Sthokmanus vltrò concedit. Quo circà nul„lus hic est ambigendi locus, quin Superior Geldria, quæ in pos„sessione Regis Catholici tùm fuit, cùm Regina Elisabetha, & „Princeps Balthasar diem suum obiere, ad Reginam Christia„nissimam sit ex consuetudine, & præiudicijs factis omninò „Devoluta.

Credimus sanè lecta hac pulchris vocibus decorata assertione credituros aliquos veritate iuris illam doctrinam fulcitam, firmatique certis morum, ac consuetudinum fulcris. Vt verò innotescat spectrum esse Gallicana fide tantùm ornatum, notandum, quod ad successionem (si descendamus in eo, quòd suprema dignitas versanda est ordinarijs communibus iuribus attentis) feudi Geldrici, necessariò desideratur illa distinctio tradita suprà ad successionem feudorum Brabantinorum, (2) improprij, irregularis, diuidui, proprij, regularis, ac indiuidui. (3)

Irregularia feuda illa sunt, quæ à magnificentia, & gratia Principis proueniunt, quorumque beneficia in publicis notantur archiuis. (4) In horum natura, & qualitate digerenda laborauit Sandæus, (5) regulam constituens, quoad illorum successionem. Quòd beneficij qualitas versetur primò, cum hac attenta tantum transmittenda sint, cæteris iuribus, consuetudinibus, ac moribus obliteratis. (6) Quòd si verò nulla sit conditio in concessione, tunc certis in locis, non verò in toto Circulo Geldriæ, more seu iure suo attento, (7) Hæreditaria diuidua habebantur feuda inter filios, percipiente primogenito ob natiuitatis qualitatem, & Imperij patronale præcipuum ædificium feudi, vel castrum cum fossis, ac vallibus. (8) Ni à Parentibus vi Supremæ facultatis aliter cautum sit testamento, aut pacto antenuptiali. (9)

Hanc enim diuiduam qualitatem recepisse Feuda Geldrica (hoc decorata titulo ab Scriptoribus) (9) inuenimus, ex eo quòd cùm Gentes Geldricæ prima in periodo agerentur, sinè lege, siue iure certo, (11) naturæ tantùm instinctu ducta, ac bellicis laudatis moribus,

(b) *Quod autem Baroni Tantimburgico Friderico SKenK visũ fuit, qui in contradictorio indicio probata hac cõsuetudine secundùm eã Imperij Consistorio se a stipulante iudicatum fuisse refert.* Idẽ ibid.

(2) Dixim. ex Freder. a Sande, *in pr incip huius Tract. 2 num. 40.*

(3) Paul. Christ *decis. vol. 6 decis 4 n. 3 præcipuè num. 4.* Diximus in princ huius *Tract. 2, à num. 37.*

(4) *Histor. Geldr. lib. 6. sub Rayn l. ann. 1299.*

(5) Freder. à Sand. *Cõment. in consuet. Geldr. tit. 3. c. 1. § 16.* Christ. *post tom 6. decis consuetud. feud Geldr.*

(6) Idem Sande, *Comment in consuet. Geldr. tit. 1. cap. 1. n. 20.* relat. supra hoc *§ num. 3.*

(7) Sand. *dict. tit. 3. ca. 1. § 16. à n. 1.* Christin. *ad consuet. Duc. Geldr. tit. De feudis conces. iur. Geldr.*

(8) Freder. à Sande, *d. tit. 3. cap. 1. § 1. num. 4. infra.*

(9) Idem Sand. *tit. 2. c. 2. & 3.* Christin. *decis. Belgic vol 6. dict, decis. 4. num. 42.*

(10) Sande, *dict. tit 3. cap. 1. § 16,* Christ. *consuet feud. tit. De feudis concessis iure Geldriæ.*

(11) Dixim. *Tract. 2. § 1. vers. 2. num 46.*

bus,

bus, hæreditates deferebant, attento generationis, ac natiuitatis voto, incognita eis illa teſtamentaria poſtsiua diſpoſitione inter gentes aliquas recepta ad Ciuile regimen. (12)

Inter illos enim belli mores vigebat Patronatuum, & clientelarum vſus laudatus ætate Pipinorum inter Brabantos, vt ſuprà notauimus, ſub his inducta fuit (temperato iam Martis cruore) Feudorum Geldricorum diuiduorum conſtitutio, ſucceſsio, ſeu participatio. In quorum elucidatione elaborarunt Sandæus, & Chriſtinæus, Aſſerentes: (13) *Nobili aliquo decedente, plerumque inter filios, ita res geri ſolet, vt Baroniam, vel Imperium cum ſub clientelis maior natu ſolus obtineret, æſtimationis tertia, vel qualibet alio parte in nummis, vel prædijs, cæteris aſperſa.* Qui notarunt in his bonis locum eſſe Devolutioni, ſed tantùm in locis, ac Territorijs, vbi recepta conſuetudo. (14)

Indiuidua vero regularia Feuda Geldrica illa habita, quæ à gratia, & beneficientia Imperatorum, & Regum germinarunt, Nobilibus elargita, Primogenialique Dignitati, & Titulo ornata, deriuataque ſanguinis iure, non clientelari. (a) Hæc enim ortum tenuere, ſub Ludouico Imperatore Auſtraſiæ Rege, qui omni orbatus prole, tàm gratificaturus Nobilitatem, à quà adiutus contrà Normanos, quàm atracturus gentes, vt adſtarent pro eo contrà Carolum Calvum Gallorum Regem, Auſtraſiam inſultantem, ſuarum ditionum Territoria, Geldriæ præcipuè, vicinis Principibus, è Nobilitateque Geldrica primoribus, veluti Feuda, ſingulari liberalitate diſtribuit. (15)

In his enim Feudis Imperialibus indiuiduis Nobilibus, Primogenialibus, locum non vindicat Devolutionis ius, cùm ſanguinis iure, non hæreditario deferantur.

Hæc ſententia recepta, ac laudata fuit communi voto Scribentium de natura Feudorum Geldricorum. Quòd verò ad Supremam Dignitatem, indubium eſt non tenere Devolutionem, tàm attenta Maieſtatica indulgentia Imperatorum Henrici III. & IIII. Ludouici Babari, à quibus Feudum Imperiale donatam, quàm

(12) Pontan. *Hiſtor. Geldr lib. 1. fo. 48. Liberos verò, qui naſcuntur hæredes ſucceſſoreſque, parentum habitos, nec locum ibi teſtamento fuiſſe.*

(13) Freder à Sande, *Comment. in conſuetud. Geld Tract. Prælimin. cap. 13. num. 9. Atque ita cæteri, neque Baronias, neque ſub clientelas obtinerēt, paulatim tamen invaluit vt Nobilitatis titulus ex Primogenitorum Dignitate, quaſi ſolo ſanguine non etiam clientelari iure ad ipſos deriuaretur.*

(14) Frederic. à Sand. *relatus infrà num. 26.*

(a) Sandæus, *dict. cap. 13. num. 9.*

(15) Iſaac Pont. *Hiſtor. Geldr. lib. 5. Quo circa prole iam omni orbatus nonnulla ſuarū ditionū territoria, vicinis principibus, atque è nobilitate primoribus, veluti Feuda quædam, ſingulari liberalitate cœpit diſtribuere, veniētibus etiam in eas parees Dynaſtis Pontijs.*

Im-

Imperiali deciſione Sygiſmundi lata in contentione edita inter Adolphum, & Arnoldum(a) de ſucceſsione Ducatus morte Ducis Reinaldi IIII. (16) ortu, & progreſſu ſucceſsionis Dignitatis, & Status.

Eructant enim monumenta Geldrica, quòd Ludouicus Imperator, & Auſtraſiæ Rex Superioritatem Geldriæ in Feudum hæreditarium ſucceſsiuum conceſsit Vvicardo filio Dynaſti Pontij, titulo decoratum Præfecti, quod detentum Dynaſtarum Pontium manu fuit, vſquead Othonem Naſaviũ maritum Alcidis filiæ Vvicardi vltimi Geldriæ Præfecti, vxorio iure Geldriã Gubernantem.

Defuncta Aleide orbata liberis, Geldria ad Imperium Devoluta fuit, quam ex vi Dominij ſupremi anno M.LXXIX. (17) nouo beneficio ac gratia ornatamque Titulo Comitis donauit Imperator Henricus IIII. Othoni Aleidis marito, qui in ſecundam vxorem recipiens filiam, & hæredem Geldrij Comitis, & Zutphaniæ, ex ea genuit filios, & deſcendentes, ad quorum manus translatæ fuerunt Dignitates, & Status, decorati Titulo Comitum Geldriæ, & Zutphaniæ, vſquead Reynaldum II. ſub quo ab Imperatore Ludouico Babaro Geldria ad Ducalem Dignitatem eleuata fuit. (18)

Reynaldus I. Geldriæ Dux, in cuius ſinu requieuerant Geldria, & Zutphania, primas, & ſecnndas inijt nuptias. Ex priore coniuge Sophia, Florentij Bertholdi Mechliniæ Domini filia, quatuor ſuſtulit filias, Mathildem, Eliſabetham, Mariam, & Margaritam. Ex altera coniuge Eleonora, ſeu Eliſabetha (variant in huius vxoris nomine Scriptores, ſed nihil ad rem diſſenſio) Eduardi Anglorum Regis filia, genuit Reynaldum, & Eduardum. Defuncto verò Patre, excluſis ſororibus ob ſexus qualitatem, (19) Geldriæ Ducatum tenuerunt Reynaldus III. & Eduardus, maiore fratre liberis orbato decedente.

Morte Eduardi in prælio ad Baeſvuilder, inter Rhenum, & Moſſam, maſculina proles Comitum, & Ducum Geldriæ defuit, Devolutaque fuit Geldria Mariæ ſorori ex primo thalamo, quæ ex Guillielmo Duce

(a) Vidend. Sandou. *Hiſtor. Carol V. lib. 25. §. 33.* Iſaac Pont. *Hiſtor. Geldr. lib. 7. ann. 1339.*

(16) Pontan. *lib. 8.*

(17) Sand. *Hiſtor. Carol. V. dict. lib. 25. § 33.* Pontan. *Hiſt. Gelar. lib. 5. ann. 1064. & nnn. 1078.* Guichard. *Belg. vniuerſ. Geldr. tit. Geldriæ regimen, & in Gelra,* Auber. Mir. *Chron. Belgic. ann. 1096 tit. Comites & Duces Geldriæ.* Vvolph. Laz. *de migrat. gent. lib. 3 tit. Geneal. Comitũ à Pont.*

(18) Aub. Mir. *Chron. Belgic. dict. ann. 1096. tit. Comites, & Duces Geldriæ, n. 19.* Pontan. *lib. 7.* Guich. *in Gelra.*

(19) Auber. Mir. Pontan. Sand. Guichard. DD. in locis.

Iu-

Iuliacenſi peperit Guillielmum,&Reynaldum ſucceſſiuè Duces Geldriæ,& Iuliaci;quibus ſublatis, Ioanna ſoror nupta Domino Arckel dedit viro filium Guillielmum antè Patrem defunctum cælibem: Et Mariam,ex qua natus Arnoldus Egmendus,Dux Geldriæ VI.

Capta Ducatus poſſeſsione ab Arnoldo virtute Imperialis conceſsionis, emologatæ Diuinæ voluntatis Sygiſmundi Imperatoris, reiecta oppoſitione Adolphi Iuliacenſis Ducis: Is ex Catharina vxore ſuſcepit filium Adolphum, qui ruptis charitatis naturalis nodis, nec tantùm violenter Ducatum inuaſit, ſed ſeptenio captum Patrem in vinculis detinuit. Ad illius libertatem interceſſerunt Diuerſi Principes agentes ad deliniendum cor filij repræſentatione paterni ſanguinis. Quod inſuperabile inuenientes, armis in filium irruerunt Adolphus Cleuenſis Comes, & Guillielmus Egmondus, vſque quò à Pontifice Paulo II. & Imperatore Henrico III. ad cognoſcendam, & diſcernendam controuerſiam inter Patrem, & filium, authoritas data fuit, Carolo Duci Burgundiæ, qui attento naturæ iure ſententiam in Patris fauorem tulit. Quod iudicium renuens Adolphus filius, profugus à Carolo, induſtria capitur, & vinculis premitur in libertatem aſſerto Patre. (20)

Captiuitatis impenſæ, & belli impulerunt Arnoldum Ducem, vt in manus Caroli Ducis Geldriam obpignoraret, ſeu vt aliqui voluerunt, venderet; quam venditionem moriens Adolphus exhæredato filio, vt impio, & rebelli, ratam teſtamento habuit: venditionis, ac teſtamentariæ diſpoſitionis titulo Carolus vindicare tentauit Geldriam, & Zutphaniam, in quem iura naturæ edidit Adolphus. Sed remiſſa cauſa collegio Equitum Velleris aurei, viſiſque, & attentis antiquis, & nouis Caroli iuribus, deciſum fuit. (21) *Venditio Ducatus Geldriæ, & Comitatus Zutphaniæ, teſtamentumque Ducis iuſtum, ratumque cenſetur. Audax Ducatus Geldriæ, & Comitatus Zutphaniæ poſſeſsionem omni tempore adire poſſet.*

Arnoldo, & Adolpho defunctis, Gerardus Iuliacenſis

(20) Philip. de Comin. *Memor. cap. 63.* Sãdou. *Hiſtor. Carol. V lib. 25. § 33.* Zyp. Hiat. Caſſian. *l. 1. cap. 16. § Geldriam.* Aubert. Mir. *Chronic. Belgic ann. 1096 verſ. 15.* Pontan. *Hiſtor Gelr lib 9 ann. 1465.* Suer. *Annal. de Fland. lib. 22. ann. 1466 & lib. 23. ann. 1470.* Haræus *Anal. Braban. in Carol. Audac. ann. 1472.* Pont. Heuter. *rer. Burgun. lib. 5 in Carol. Pugn fol. 404.* Ludouic. Guichar. *Belg. Vniuerſ. in Geldr.*

(21) Meyer. *Annal. Flãd. lib. 17. ann. 1472.* Haræus *Annal. Braban. in Carol. Audac. d. ann. 1472.*

lis ab Imperatore Frederico Caroli æmulo in beneficium Geldriam ſuſcepit; ſed Caroli antiqua iura, & noua, potentiamque veritus, aſſentiente Guillielmo filio, omne ius ſuum in Geldria, & Zuphania pretio octuaginta aureorum florenorum millium cedit Carolo. Ex quibus veteribus iuribus, feudorumque legibus in Caroli familia requieuit Geldria, & Zutphania ab Audaci Duce, vſquè ad Carolum V. Imperatorem, Regemque noſtrum Philippum IV. vt ex hiſtoriarum monumentis, authoritateque ſcriptorum relatorum *num.* 20. euincitur.

Ex his veritatis radiis illuminantur mentes ad cognoſcendum (curriculo D.CC.LXXXXIX. annorum, tàm in Præfectorum, Tutorum, Comitum, quàm Ducum manu, & imperio) Geldriam fuiſſe feudum Imperiale ſucceſsiuum, ſeu ſanguinis, attenta prærrogatiua linearum, ſexuum, & graduum, prælatis abſolutè maſculis, abſque natiuitatis, & matrimoniorum diſtinctione, tum ſeruata prima beneficij natura conceſsionis Ludouici Imperatoris executæ in fauorem Vvicardi I. quàm renouatione Henrici III. Othoni Naſauio (22) Adelheidis Vvicardi filiæ, ex Devolutione Geldriæ ad Imperium morte vltimi poſſeſſoris.

(22) Vvolphãg. Laz. *De migrat. gent. lib. 3. fol. 105. Otto Comes à Naſſou ob Adelheidem poſtremi Comitis à Põte filiam. Inueſtitur ab Henrico III. Imperatore in Geldriæ Comitem.*

Quòd autem natiuitatis ratio ex primo, vel ſecundo thalamo in Geldria locum non teneat, euincitur ex monumentis Geldricis. Mortuo enim Reynaldo II. qui primum, & ſecundum inijt matrimonium, vt ſuprà notamus, & ex primo quatuor ſuſceperat filias; & ex ſecundo Reynaldum, & Eduardum, excluſis ſororibus tranſijt dignitas, & Imperium paternum (23) ad Reynaldum natum ex ſecundo thoro.

(23) Pont. *Hiſtor. Gelr. lib. 7.*

Neque verò filiæ ex quo ſuſceptæ in primo thalamo prærrogatiuam concupiuere in Geldria, excluſis maſculis; verùm enim eſt, quòd defuncto Reynaldo, Guillielmus Iuliaci Comes, maritus Mariæ annoſioris filiæ Reynaldi ex primo thalamo (notauimus ſuprà diſſentire Scriptores in nomine filiæ maioris Reynaldi, ſed ſequimur narrationem Auberti Miræi cum alijs) aliarumque filiarum mariti, controuerſiam de Geldria mouerunt, poſſeſsionem tentantes vxorijs iuri-

bus;

bus: non verò Devolutiui, aut consuetudinarij, sed vi tantùm antenuptialiũ tabularũ matrimonij (24) Reynaldi, & Sophiæ, ex quo connubia susceptа fœmenina proles. In his cautum fuerat, vt ad filios ex illo matrimonio susceptos Geldria devolueretur; adhuc autem, etsi discussi causa, agente summa vi, ac diligenti Iuliacensi Comite Margaretæ marito, reiecto, ac calcato nuptiali pacto, ex iure naturæ, & sanguinis Geldriam vindicauit Reynaldus, & eo defuncto Eduardus frater ex secundo susceptі thoro: de quo videnda, quæ summa eruditione, grauique, vt moris est, stylo elaborauit, ille numquam satis laudandus vir, qui Hispanam defensionem exarauit. (25)

Hæc decisio absolutè obliterat conatus omnes Gallicanæ assertionis; præcipuè attento, quòd illius temporariæ structuræ faber Græca fide formauit spectrum authoritate Frederici Sandæi, ex qua in Geldria Devolutiuum ius constituit. Hic enim doctus Scriptor, etsi in eo Circulo ius Devolutionis admissum notat, nõ absolutè, vt dignoscitur ex verbis à Gallicano relatis; sed additis (exaramus ad litteram Sandæi verba, vt discantur omissa à Gallo) (26) sequentibus: *Illis tantummodò locis procedit, vbi moribus receptum fuisse constiterit.*

Nec æstimanda est in probationem morum, seu vsus Devolutiui iuris in tota Geldria Decisio in fauorem lata, & per eum relata, in commodum Baronis Tautemburgici, cùm in ea fuerit agitatum de priuatis hæreditarijs bonis, edito, & probato more, & vsu Devolutiui iuris in Territorio, vbi bona sita; sed vtcumque sit. Nõnè anteponenda ad constituendum vsum (si vnus actus purè sufficeret) priuata Decisio, illustriori exemplo orto ex admissione Reynaldi II. repulsis à Geldria filiabus Reynaldi I. ex primo susceptis thalamo, vt ea potius attenta Ducatus Geldrici contentio dirimatur, si qua sit, quàm ex Tautemburgica? Haud credimus in eo assensuram Galliam, ac quòd reiecta Maiestatica decisione, ex cõmuni, ac vulgari casu, spreto, ac obliterato supremo ipsius Dignitatis exẽplari, dirimatur controuersia, in qua agitur de imperio, inter Principes, & versantur Gallicanæ Maiestatis, & Reginæ Christianiss. iura

(24) Aub. Mir. *Chron. Belgic. ann.* 1096 *vers.* 9. Isaac Pont. *Histor. Geldr. lib* 7 *ann.* 1343.

(25) Põtan. *lib.* 7. *ann.* 1343. *Reynaldo autem initio electionis à Comite Iuliacensi, & ijs, qui in Matrimonium acceperant sorores eius è Sophia Mechliniesi genitas, contrbuersiæ non nihil motũ quasi pactis dotalitijs inter patrem Reynaldum, & Sophiã fuisset cautum vt quicumque ex eo Matrimonio nascerentur, in Geldriæ Principatum succederẽt.* Defensa de España, *§.* 26. *nu.* 207.

(26) Freder. à Sande, *Commen in conf. Geldrit.* 3 *cap.* 1 *§.* 1 *num.* 4. *Plerisque in locis non distinguimus inter prioris, ac posterioris Matrimonij liberos. Quorundam verò locorum vsu, apud Brabãtos videlicèt, in superiori Geldria, atque alibi ex primo Matrimonio susceptі posterioribus tam in feudo quàm in Allodijs immobilibus præferuntur; quòd ius quamuis in feudistico farragines relatum, lib.* 2. *tit.* 26. Illis tantummodò locis procedit, vbi moribus receptum fuisse constiterit: *Quòd item Baroni Tautemburgico Frederico Schenk visum fuit, qui in contradictorio iudicio probata hac consuetudine, secundùm eam in imperij consistorio se ad stipulãte iudicatum fuisse, refert, in dict. §. Mulier.*

Pariliter vilipendendum eſt, quod eadem Gallicana fide in ſuæ mentis tutelam eructat, ex Petri Stokmani verbis relatis in principio; vt enim rudes, ac indoctos, in ſuam raperet ſententiam, illius ſapientiſsimi Doctoris verba detruncata, non integra exarare curauit. Sed vt veritas refulgeat ànobis adamuſsim exponẽda ſunt, vt meritam Aſſertor ſuæ infidelitatis ſeruitutem ſuſtineat: (a) *Geldriæ quoque Ducatum aiunt periti illius regionis iure Devolutionis regi.* Hinc immutuit Gallus, quia ſequentia ſuæ obſtabant menti; recipiantur verò à non polluto corde, mente, nec manu: *Qui vtrùm in totum conſentiant hac in parte, cum iure Devolutionis Brabantiæ exploratum nondum habeo.*

Firmato veritatis fulcris, Geldriam Feudum Imperiale ſucceſsiuum eſſe, in quo Devolutiua conſuetudo locum non vindicat; ingredimur ad euinciendam foralem conſtitutionem, quà mediante Aſſertor aſſerit Devolutiuum ius laudatũ eſſe inter Geldrios, Græca voce decantatum eſſe, pollutoque inſculptum ſtylo.

Articulus enim, ex quo Devolutionem conſtitutam in Geldria, voluit Gallia (cuius hæc illius ſunt verba:) *Quòd ad hæreditaria bona ſpectat, ſeu quæſita, ſeu patrimonialia ſint, & à Maioribus accepta, horũ proprietate ad liberos trãſlata, nihil coniugum ſuperſtiti præter vſumfructum relinquitur.* Non fuit efformatus, vt voluit Aſſertor, ad conſtituendam inhæreditationum formam ſeruandam in bonis Feudalibus, aut Allodialibus Parentum, ſed ad digerẽdum modũ executionis antiqui primæui iuris laudati in Geldria, quoad adquiſitionem bonorum inter cõiuges, cùm agebat ſine iure ſcripto, legeque certa.

Erat enim ex Maiorum more, ſic ſacra inter Geldrios vnio maritalis, bonorum, ac fortunarum ſocietas, communioque coniugalis, vt quidquid vni ex cõiugibus obveniebat, ſiuè ex hæreditate, legato, donatione, aut quacumque ex cauſa, conſorti communicaretur, tàm quoad Dominium, quàm quoad poſſeſſionem. (27)

Hic mos, etſi innixus veteri obſeruatione iuris Romani, (28) durus habitus, crudeliſque, quatenus bona, quæ extrinſecus cõiugi obveniebãt, trãslato Dominio,

(a) Petr. StoKman-*de iur. Devolution. Tract. 1. cap. 2. num. 8. fol. 12.*

(27) Iſaac Pont. *Hiſtor. Geldr. lib. 1. fol. 45. Inter maritum, & vxorem (niſi in tabulis Antenuptialibus aliter fuerit conuentum) omnium bonorum eſt communio hæreditatum, legatorum, donatorum, aut quæcumque alterutri adquiſitorum communicatur proprietas, ac poſſeſſio.*

(28) *L. 3. Pro ſocio.*

ac

ac poſſeſsione conſorti, ad extraneos tranſire poſſent (29)per pactum, venditionem, donationem, vel vltimum elogium, in graue, luctuoſumque damnum filiorum, & familiarum. Quarè Gelri Imperatorum conſtitutionibus attentis, quibus illa antiqua Romana obſeruatio temperata(32)fuit, inducta Dominiorum diſtinctione, Doctorum ſententijs (30) moribuſque laudatis inter Germano-Gallicas (31) gentes, foralem articuli legem efformarunt, præſcribentem, vt dominia, & poſſeſsiones bonorum (excluſis feudalibus) per inhæreditationem quæſitorum conſtante matrimonio, etſi ex more antiquo vi maritalis vnionis vtrique obueniſſet, non iam pleno iure competerent acquirentibus, ſed vſque ad vſumfructum tantùm.

Ad id firmandum, quidquid decantet Gallia, conſuetudinarium ius Gelricum conſtitutum fuit, ſacratuſque articulus priuatiuè ſub hæreditarijs bonis tantùm, vt euincitur ex eo, mente, & verbis Sandęi, (33)cuius ſententia, & omnium Geldricorum Doctorum, (34) ſic contraria eſt voto Reginæ Chriſtianiſsimæ, iurique Deuolutionis, in feudis indiuiduis, ac familiaribus, vt vniuoco aſſenſu fateatur; quòd conſuetudo, regulaque ex ea conſtituta, locum non vindicat in eis. Ex quo receptum, vt maritalis communio ad ea non protendatur, nec quoad proprietatem, nec vſumfructum, ſicuti in territorio Mechlinienſi, (35)& alijs ſeruatur.

COMITATVS NAMVRCENSIS.

Verſ. IIII.

IN hunc Comitatum iura Reginæ Chriſtianiſsimæ firmat Aſſertor, tùm virtute legum municipalium Diggeſtarũ, art. 79. & 82. ſui Codicis: *Priori* (1)(inquit) *quidem ius Deuolutionis, de quo omnis noſtra contentio eſt, clariſsimis verbis conſtituitur: Poſterior diſtinctione adhibita liberorum iura ſic deſcribit, vt natis ex priori connubio, quæ ſuperſtitis antè matrimonium initum fuere, aut conſtante quæſita ſunt bona immobilia relinquat; tùm mente Doctorum de hac contentione quærentium: Hinc etiam celeberrimi eius Prouinciæ patro-*

(29) *L. Cum oportet, C. de bon. quæ liber.* Supr. *§. 5 verſ. 1. n. 29.*

(30) Ex *l. Quoties, Pro ſocio.*

(31) Ex Guillielm. Bened. *cap. Raynutius, verb. Adaleſiã*, Caſſan. *conſuet. Burgund rubr.* 4. Deſdroutz *§ 2. in addit.* De quo latè Milan. *li. 1. deciſ. 18.* Giurba *ad conſuet. Meſſan. cap. 16. gloſs 3 per tot.*

(32) *L. 1. C. de bon matern. l. cum oportet, C. de bon quæ liber.*

(33) Frederic. à Sande, *Commentar. in conſuet. Gelr. tract 2. tit 2. cap. 3. Quatenus feudorum habeatur ratio in contugalis communionis ſeparatione.*

(34) Chriſtin. *ad conſuetud. feud. Gelr. tit. de Domin ac feudal. Curiæ honorarijs. Quatenus habeatur ratio feudorum in coniugalis communionis ſeparatione in Goldria, Zutphania, & Tranſiſulania*, tradit idem D. à Sande, *dict. tit. ſecundo, cap. tertio, num. 1. & ſeqq. Vbi dicit Moribus Geldriæ & vicinorum locorum inter coniuges receptam eſſe omnium bonorum ſocietatem, eam tamen nõ trahi ad feudalia, ne quidem etiamſi ante nuptiali pacto iſta ſocietas fuerit ampliata ad omnia bona vtrimque illata, niſi expreſsè de feudis actum ſit.*

(35) Supra hoc *§ verſ. 1.*

(1) *Tract. Regin. Chriſtian. iur. in Ducat. Brabant. fol. 230. num. 1. Manif. Hiſpan. fol. 340.*

troni, cum Regis Chriſtianiſsimi iuſſu, hac de re mutatis ſolùm nominibus conſulti fuiſſent, filiam ex prioribus nuptijs genitam virili ſoboli ex ſecundo matrimonio ſuſceptæ legum municipalium authoritate præferri magna conceſsione reſponderunt. Tùm authoritate Petri StoKmani, illius verba modulãtis ad firmandum ius filiorum primi matrimonij: *Sed quid in re apertiſsima teſtimonia colligimus, cùm Petrus Stokmans diſſertiſsimè fateatur, apud Namurcenſes liberis primi thori addita eſſe bona omnia immobilia, quæ coniuges illius thori poſſederunt, excluſis liberis ſecundarum nuptiarum, quibus inuicem, & compenſationem addicuntur omnia tempore illarum nuptiarum quæſita.*

Viſis verò, ac perlectis articulorum litteris credimus, temporaria fide elaboraſſe in eos Aſſertorem, chamaleonentinoque ſpiritu ad auram ambitionis Gallicanæ tàm ipſum emunxiſſe aſſertam doctrinam, quàm reſpondiſſe patronos, ſi qui fuerunt ad conſultationem ſimulata propoſitione editam. Cùm certum ſit vllum eſſe poſſe, ni rerum Namurcenſium, & iuris ſui ignarum, voto Regis Chriſtianiſsimi reſpondentem, fatentemque, filiam in ſucceſsione Comitatus præferendam maſculo fratri, ſiuè ex primo, ſiuè ex ſecundo ſuſcepto thalamo. A Namurcenſi enim Comitatu, ſi monumenta illius recolimus, extorris habitus fuit fœmineus ſexus, maſculina ſemper in eo prælata, ac laudata ſucceſsio, natiuo iure, tàm in prima ſua periodo, quàm in ſecunda. Fuit enim Namurum auitum patrimonium Ansbertinæ familiæ, translatum ſucceſsiuo iure Pipino Harſtalo Anſeguiſi filio, Ansberti, & Fruitildæ nepoti, ſuiſque filijs, & ſucceſſoribus maſculis, in qua floruit manu retentum Brabantinorum Ducum, vſquequò Brabantiæ vnita fuit Gallicana Dominatio. Pipino III. Duce Brabantinorum, ad apicem elato Francici Regni. A Pipino, vſque ad Lotharium, ſinu Regum Auſtraſiæ, & Galliæ ſuſceptum fuit Namurnm quouſquè Alberto marito Hermengardæ Caroli I. Ducis Brabantiæ filiæ datum in feudum Imperiale (2) fuit, in quo ſecunda ætas ingreſſa, & ſimul translata Dominatio inuenitur etiam ex ſucceſsiuo iure in maſculos excluſis fœminis, vſquè ad Balduinum VIII. Flandriæ Comitum, quem

(2) Diximus *Tract. 2. §. 2. ex Thritem.*

in-

inuenimus Namurum donaſſe Philippo filio, ſeruata primæua qualitate Feudi Imperialis, ac Flandrici, ex vi huius conceſsionis homagio præſtito Comitibus Flandriæ.

Mortuo Philippo in Syria orbato liberis, Namurum tranſijt Balduino IX. Comiti Flandriæ, Conſtantinopolitano Imperatori, à quo venditum comperimus Blanchæ Francorum Reginæ Diui Ludouici Matri, quæ pietate rapta, inductaque orbitate, & neceſsitate Margaretæ, ſeu Marthæ Balduini Imperatoris viduæ, retrodonauit ei Statum, & Dignitatem. Lucemburgenſe, vero Duces fulciti proprijs iuribus conati fuerunt vi, & armis obliterare donationem; Sed ab incepto deciderunt, renuntiãte Margareta iura in Namurum Guillielmo Dampierri ad matrimonium Eliſabethæ Comitis Lucemburgenſis filiæ; in quibus, filijſque, & deſcendentibus maſculis qualitate, & natura Feudi Imperialis, & Flandrici requieuit, vſque ad Philippum Bonum Ducem Burgundiæ, qui anno M.CC.XXIII. Namurum emit (3) (adhibitis neceſſarijs formulis, & ſolemnitatibus, ad validitatem contractus) ab vltimo Comite Theodorico, ſeu Philippo, vt Hiſtoriarũ narratores aſſentiunt. (4)

Et quamuis hac Namurcenſis Comitatus natiua, & ſuprema qualitate attenta, trutinari deberet contentio noſtra, ex eaque excluſa abſolutè dicenda à ſucceſſione Regina Chriſtianiſsima; adhuc tamen illam decantare cogimur peregrinam ex regulis municipalis iuris Namurcenſis, cùm nulla ſit conſtituens ius Devolutiuum in ſucceſsionibus paternis, immò conſuetudine laudatum eſt, vt excluſis filiabus primi matrimonij, ad apicem ſucceſsionis eleuetur filius maſculus genitus, & natus in ſecundo thoro, vt infrà notamus numero 14.

Verba enim Articuli 79. (ex ipſo Aſſertore) ſic reſonant: (5) *Quæ bona immobilia, aut realia ſunt à coniugatis in matrimonium collata horum Dominium, extincto ex his altero, ad liberos ex ijs nuptijs genitos deuoluitur, vſufructu penès ſuperſtitem manente*, non efformatus, nec exarata, nec mens, illius directa ſuper bona coniugis ſuperſtitis, ſicu-

(3) Ex Bochio, Zypeus Hiat. Caſſan. *lib.* 1. *cap.* 16 *§ Namurum*, Chiſfec. *Lotharing. maſcul. cap.* 1.

(4) Div. *rer. Brab. lib.* 10. Har. *Annal. Flandr. in Hẽric VI. ann* 1258. *& in Aleid. ann.* 1262. Suet. *Annal Fland lib.* 7. *ann.* 1180. 1198. *& lib.* 18. *ann.* 1429. Ren. Chop. *Doman. Franc. li.* 3. *tit.* 6 *n.* 54. Guich. *Belg. Namurum Comitatus*, Zyp. Hiat. Caſſan. *dict. lib.* 1. *cap.* 16. *§. Namurium*, Dauid Blond. *Geneal. Franc. tom.* 1. *Præfat. Apolog.* Petr. Deoutrem. *Conſtantinop. Belgic. lib.* 1. *cap.* 6. *& 7. & in not.*

(5) *Dict. Tract fol.* 231 *num.* 1. *Manif. Hiſpan. fol.* 342.

ſicuti expreſsè ad conſtituendum conſuetudinarium ius Devolutionis cautum fuit inter Brabantos; (6) ſed ad deſsignandum Doarium ſuperſtiti in bonis defuncti, vt euincitur, attenta Mechilinienſi (7) conſtitutione, laudata inter Namurcenſes, conſuetudineque ad id recepta aliquibus in Prouincijs Inferioris Germaniæ.

Nec ignotum Aſſertori ad id directam vim, ac Poteſtatem articuli; quarè ad conſtringendum nodum, quo implicitus in ſui tutelam inquit: (8) *Quòd ſi quis* (verba ſunt Aſſertoris) *neglecta legis apertiſsima ſententia ad verborum anguſtias, & litterarum tendiculas nos reuocet, ſed magis illius, qui prior obijt hæreditate intelligi opportere.* Conferens Articulo vitioſam ſignificationem, & contrariam Nomothetarum voto. Audiamus illius cantum his pollutis vocibus reſonantem: (a) *Non erit difficile illius pertinaciam conuincere, & fallacem eam concluſiunculam refellere. Primùm enim cùm de bonorum omnium, & facultatum vſufructu, non de feudis ſolùm lex ipſa ſtatuerit, nihil profectò magis à communi hominum ſenſu alienum videtur, quàm vt ea liberos omni patrimonij poſſeſsione deijcere, & parenti ſuperſtiti deductis oneribus cuncta poſsidenda ſic tradere voluerit, vt ne alimenta quidem liberis præſtare, aut æs alienum diſſoluere teneretur. Deindè quid neceſſe fuit eo cauere articulo, vt bonorum immobilium, quæ extincti parentis fuere, proprietas ad liberos pertineret: cùm id iure communi, & naturali quadam lege ſit conſtitutum? Præſertim cùm articulo ſeptuageſimo octauo mortui parentis bona pleno iure in hæredem tranſmitti iam ſancitum fuiſſet. Poſtremò illud recurrit, quod vberius iam ſuprà à nobis eſt explicatum, non aliam ob cauſam ius Devolutionis inductum fuiſſe, quàm vt liberis ex priori matrimonio natis aduerſus ſecundarum nuptiarum iniurias caueretur.*

Hæc verò omnia, cùm proprio pondere ruant, delectationique inſeruiant, non veritati, reſponſione indigna credebamus. Præcipuè perlectis, quæ exarata ſunt ad elucubrationem iuris Mechiliniẽſis. Ne verò ſilentium pro ſeruitute accipiatur, notare debuerat Aſſertor, quòd Articuli conſtitutio, quatenus filijs Dominium bonorum, & vſumfructum coniugibus ſuperſtitibus præſcripſit, non inductiua noui iuris Devolutiui

(6) Vide ſup. hoc *Tract.* 2. § 2. *num.* 14.

(7) Suprà *verſ.* 1. *nu.* 3. & *ſequentib.* & *n.* 16.

(8) *Dict. Tra. fol.* 232. *Manif. H. ſp. fol.* 343.

(a) *Tract. Reg. Chriſt. ius in Ducat. Brabant. fol.* 231. *num.* 2.

tiui fuit, ſed declaratiua iuris ſeruandi inter Namurcenſes, conſtituti ad tollendas lites, contentioneſque ortas ex verborum ambiguitatibus; ſicuti ab Imperatoribus Romanis in iure communi (9) executum inuenimus, ob publicam rem, & vtilitatem. Cautū enim fuit ab Imperatoribus, reſtricto antiquo iure, vt matre defuncta, omnia bona ſua filio devoluerentur (Devolutionis ius, ſi vocum aucupia delectant, (10) non inter Brabantos ortum, ſed à Romanis ſuſceptum.) Cùm verò ex illa conſtitutione Maieſtatici voti non fuiſſet patri tollere abſolutè iura Poteſtatis circà commoda, & vſum bonorum filiorum, ad digerendam formam ſeruandam, ex tunc in fruitione illorum, conſtitutum fuit, vt Dominio ad liberos pertinente, vſufructus remaneret in parētum poteſtate. Aliter enim, ni hac inducta Dominiorum diſtinctione, (11) inſeparabilis à filio acquiſitio, ac perceptio fructuum in re propria. Id enim ſumma legum notitia ſecutum fuit, ac laudatum à Conſultis ius Namurcenſe componentibus, quarè articuli conſtitutionem efformarunt hac ſecuta legali diuiſione, cùm aliter amputari non poſſent litium prolixitates, nec conſuli bono Reipublicæ.

Hæc autem cùm rationi conſona ſint, iurique municipali Namurcenſi, parui facienda veniunt, quæ in ſuæ ſententiæ fundamentum producit Aſſertor verbis loricatus articuli 82. (12) *Prioris connubij ſoboles in bona quæque immobilia ab vtroque parente allata, aut interiecto matrimonij tempore delata, aut per eos labore parta ſuccedet, excluſa poſterioris connubij prole; vt viciſſim liberi ex ſecundis nuptijs procreati, in bona quoquè immobilia, quæ parentes attulere, quæque ijs conſtante ſecundo matrimonio obtigerunt, præ liberis ex priori coniugio natis ſuccedent.*

Ex eis enim Reginæ Chriſtianiſſimæ vindicare ius in Namurcenſem Comitatum non poteſt, nec eius authoritate Patroni illi, quibus mutatis nominibus conſulti de cauſa reſpondere voto Chriſtianiſſimi Regis non valuerunt. Articuli enim conſtitutio, etſi Allodialia, immouilia qualiacumque conſtringat bona, non verò virtutem protendit, ſuprà familiaria, ac ſuc-

ceſ-

(9) *L. Cum oportet, C. de bon quæ liber.*

(10) *L. 1. C. de bon mat. Rei, quæ ex matris ſucceſſione, ſiue ex teſtamēto, ſiue abinteſtato fuerint ad filios DEVOLVTÆ. Ita ſint in parentum poteſtate, vt vtendi, fruendi, dumtaxat habeant in diem vitæ facultacem, Domino videlicèt earum ad liberos pertinente.*

(11) *L. Conſtitutionis. Fructu tamē ſolo atque vſu parentibus deputato dominiū ei quæ à cōiuge, vel quæ à marito meruit reſeruatur, & toto tit. C. de bon. quæ liber.*

(12) *Dict. Tract. Reg. Chriſtian. ius in Ducat. Braban. fol. 231. Manif. Hiſp. fol. 346.*

ceſsibilia, quæ inter Germanos, Francos, Namurcenſes ſubeſſe certum eſt Ripuario iure, (13) quo attento præfertur indiſtinctè in ſucceſsione maſculinus ſexus, excluſuſque fœmeninus, ſiuè ex primis nuptijs, ſiuè ex ſecundis genitus. Ex quo, moreque communi laudata ad ſucceſsionem Dignitatum, & Statuum Supremorum. In Namurcenſi Comitatu inuenimus Godifredum Comitem, primum, & ſecundum aſcendiſſe thalamum. In primo ex Sybila Rogerij Pontenſis Comitis filia genuiſſe Eliſabetham, & Flandinam. (14) In ſecundo ex Ermeſinda Conradi I. Lucemburgenſis Comitis filia Albertum, patre viuente ſinè liberis mortuo, & Henricum Cæcum patri ſuperſtitem. Defuncto verò communi parente, Henricus Cæcus, etſi ex ſecundo ſuſceptus thoro patri in Namurcenſi, Rupenſi, & Durbienſi Comitatibus ſucceſsit, excluſis filiabus ex primo leuatis, quorum iura in re tanta, ſi ex Devolutione tenerent, haud omitterent Rethelenſis Comes Eliſabethæ maritus, Dominuſque Spinoy Flandinæ.

Nullus enim ad tanti exemplaris conſpectum ſupereſt ambigendi locus. Nec ſi leges patrias, ſi authoritatis Maiorum more laudatas recolimus, vllum ſanè mentis reſpondere poſſe aſſerimus ad Reginam Chriſtianiſsimam pertinere Namurcenſem Comitatum: Nec Devolutionis iure, nec alio priuato, aut publico, immò decantandum Regi noſtro Carolo maſculo fratri fauere iura, immunia non à negligentia, aut inſcitia tantùm, ſed à libidine dominandi.

(13) De quo diximus hoc *Tract* 2 *§* 1 *verſ.* 3 *num.* 32.

(14) Aub. Mir. *Chron. rer. Belg. ann* 991. *tit. Namurcenſes Comites, n* 4. *Godefridus Comes Namurcēſis, duxit Sybillam Rogerij Comitis Porciani filiam; ex qua natæ ſunt duæ filiæ E. liſabetha Geruaſio Comiti Rethelenſi, & Flādina N. Domino de Eſpinoy, & Antoyng nupta.* Et poſt: *Godefridus itaque ſeruando ſibi iū xit Ermeſindē Conradi I. Comitis Lucemburgenſis filiam, Albertum, ſine liberis defunctum. Henricum cœcum Namurci, & Luxemburgi Comitem,* qui num. 5. *Henricus Cæcus patri ſuo Godefrido in Namurcenſi, Rupenſi, & Durbienſi Comitatibus ſucceſsit,* Suer. *Annal. Fland. lib.* 7. *ann.* 1180.

HANNONIÆ COMITATVS.

Verſ. V.

ETſi ex omnibus à Gallicanis Aſſertoribus diſcuſſis,& exaratis,(1) in tutamen prætenſi iuris Reginæ Chriſtianiſsimæ euincatur,rationi aduerſa, mentique propriæ ſcribentium eſſe contrariarijs, ab vllo luculentius dignoſcitur,quàm ex his,quæ de Comitatu Hannoniæ enarrantur,ac firmantur. Aſſerit enim Gallia,Hannoniæ Comitatum inter Allodialia bona numerandum, (*a*) illaque natura,ac qualitate attenta poſſeſſum à Rege noſtro Philippo,eiuſque obitu Reginæ Chriſtianiſsimæ obveniſſe,iure legitimo munito conſuetudinis,& legum municipalium auctoritate.

Prius verò, quàm Aſſertoris munimenta veritatis ariete contundamus, reminiſci opportet Gallicanum, Hannoniam hanc illam eſſe, quam(attentis Brabantiæ Annalibus immenſam contentionis proiecit) (2) Margaritæ Flandrenſis filij ex Auenienſi Comite ſuſcepti, vt familiare bonum, indiuiduum, non Allodiale ipſis iure Primogeniali, competere contenderunt, Diuique

(1) Manif. *fol.* 355. Obſeru. *de Regin. Chriſtius in Brab. par.* 1 *fol.* 40. *Quantũ autem ſpectat in ad Comitatum Hannoniæſem pertinet, nihil apertius eſt conſuetudine quæ in fauorem filiæ ex primo thoro contra filium ex ſecũdo in illis Feudis quæ conſtante priori Matrimonio acquiſita ſunt, his verbis pronuntiat:* Itẽ, ſi fœmina excedat é viuis relinquens filiam,& non filium, vt ſuprà, & vir ſuperſtes ad ſecũdas nuptias cõvolet filiumque ex illis habeat, filius iſte in feudis Patrimonialibus patris ſuccedit, excluſa penitus filia prioris Matrimonij, quæ nihil in ijs accipiet, ſed in feudis, quæ acquiſita ſunt in primo Matrimonio,& in viduitate, filia ex priore Matrimonio ſuccedet,& non filius ex ſecundo.

Poſt hæc verba tota difficultas in eo remanet, an Comitatus Hannonienſis, qui ad Philippum IV. Reginæ Chriſtianiſsimæ Patrem tranſijt per mortem Archiducis Alberti, aut ſaltem Eliſabethæ, quæ anno 1633 *contigit tẽpore prioris coniugis Philippi IV ix quo Regina orta eſt, debeat Philippo IV pro acquiſitione cenſeri, & exindè ad Reginam eius filiam ex prima Matrimonio pertinere.*

Et ſanè in eo ſecundum verba conſuetudinis difficultas vlla ineſſe negatur. Quamuis enim obijciatur, ea quæ iure patrimonij, ſanguinis ac familiæ redierunt pro acquiſitis cenſenda non eſſe, iuxta ſententiam Argentræi ad art. 18 *conſuetudinis Armoricanæ, nihilominùs certum eſt.*

Primò, ſententiam ſingularem priuati hominis pro lege haberi non poſſe, atque eò magis, quòd ipſe Argentræus fateatur maximam Iuriſconſultorum partem, veluti Fabrum, atque alios quos nominat, in contrarium ſentire.

Secundò tantùm abeſt, vt ſpecies controuerſiæ de qua nunc agitur, ſimilis ſit ei, de qua Argentræus ait; quinimò probari facilimè poteſt hanc controuerſiam cadere in ſpeciem donationis factæ ſucceſſuro, quàm Argentræus ipſe perpetuò, & in omnibus caſibus veram acquiſitionẽ eſſe agnoſcit.

Verùm in vtroque caſu nunc inutilè foret quæſtionẽ hanc generalẽ diſcutere, cũ præcisè, & abſque vlla diſtinctione conſuetudo Hannonienſis de illa ſtatuerit, ſeipſam ſatis paulò poſt primũ iſtũ articulum exprimẽs, ac diſtinctè pronuncians, quòd ſi quis ſuccedit vni Feudo, vel pluribus in linea collaterali, talia Feuda pro acquiſitis cenſebuntur ei, qui ſuccedit.

Cùm igitur Philippus IV. Reginæ Chriſtianiſsimæ pater ex huiuſce ſecundi articuli diſpoſitione Eliſabethæ amitæ in collaterali linea ſucceſſerit, proculdubio concludi debet Hannoniam ipſi verã fuiſſe acquiſitionem ſiuè donationis, ſiuè ſucceſſionis cauſa eam poſſideret, ideoque poſt ipſius mortẽ ad Reginã ex primis nuptijs genitam iuxta deciſionem prioris, quẽ duximus, articuli pertinere.

(*a*) *Tract. Regin. Chriſt. ius in Ducat. Braban. fol.* 241. *&* 242. *num.* 1. *&* 2.

(2) *Dict. Tract. fol.* 166. *num.* 19. Manif. Hiſp. *fol.* 241. *& ſeqq.*

Ludouici Gallorum Regis voto adiudicatũ notamus.

Quo prælibato, deſcendamus in arenam. Decantat „ Gallus in ſuæ Reginæ trophæum: (a) *Primùm itaque* „ *id fundamentum loco ponamus, Hannoniæ Comitatum eſſe in-* „ *ter bona Allodialia numerandum, & iure quo optimo poſſide-* „ *ri; tùm ad Reginæ iura in hunc Principatum veniemus. Illud* „ *quidem communi omnium ſermone tritum, & veteri prouer-* „ *bio in ea regione vſurpatum refert Gudelinus magnæ inter* „ *eius nationis Scriptores authoritatis, hunc Comitatum in vnius* „ *Dei, & Solis ditione eſſe conſtitutum, neque vlli humanæ* „ *poteſtati ſubeſſe. Eadem omninò ſunt à Chriſtinæo ijſdem pla-* „ *nè verbis elata. Quique huius Prouinciæ Hiſtoriam diligen-* „ *ter conſcripſit Haræus, id olim ab Imperatore tentatum, &* „ *cum Ordinibus Prouinciæ magna ambitione actum commemo-* „ *rat, vt Hannoniam Feudum Imperij beneficiarium à virili* „ *dumtaxat ſtirpe poſsidendum eſſe decernerent: ac neutrum ab* „ *ijs impetrari potuiſſe. Illi quippè libertate, animoque maximo* „ *negarunt hunc Principatum, aut Imperij Feudum eſſe, aut ad* „ *mares ſolos devolui.*

„ *Verùm haud ſcimus in illuſtriori vllo, quàm Sygiſmũdi Im-* „ *peratoris exẽplo, aut grauiori teſtimonio vti poſsimus. Hic enim* „ *cùm Hannoniæ Comitatum in clientela Imperij exiſtere, nec* „ *ſequiorem ſexum in eius ſucceſsionem vocari falſis deli ſ. s ſer-* „ *monibus in animum induxiſſet: Ordinum tamen conſtantiæ, &* „ *rationibus cedere, ac ſententia tandem deſiſtere coactus eſt.* „ *Cùmque ea res, ſi quæ alia, ad noſtram cauſam maximè perti-* „ *neat, non erit alienum eius demonſtrandæ paulò lõgiùs exordiũ* „ *repetere. Ludouicus Babarus Hannoniæ Comes vnica filia ſu-* „ *perſtite, cui nomen Iacobæa, deceſſerat. Ioannes Leodij Epiſco-* „ *pus, & Ludouici frater contemptum ſe à ſua nepte exiſtimãs,* „ *Sygiſmundum Imperatorem per internuntios adit, eique per-* „ *ſuadet Hannoniæ Comitatum Feudum eſſe Imperij beneficia-* „ *rium, virili dũtaxat ſtirpi addictum: ſe Ludouici Babari nouiſ-* „ *ſimi Comitis fratrem agnatione, gentilitioque iure proximum,* „ *nepti ſuæ ex fratre anteponi oportere. Sygiſmundus iam pridẽ* „ *à Brabantiæ Duce, cui Iacobæa nupſerat, alienior, ſecundùm* „ *Leodicenſem Epiſcopũ iudicat. Verùm huic ſententiæ Ordines* „ *Hannoniæ vehementer intercedunt, & magna animorũ contẽ-* „ *tione Principis ſuæ iura, & cauſam tuẽtur. Negant Imperato-* „ *ri, aut vlli Principi quicquã iuris eſſe in Comitatũ Hannoniæ;*

„ *mu-*

(a) *Tract. Reg. Chriſt. ius in Ducat. Braban fol. 242. num. 2.*

„ *mulieres in ſpem rerum potiundarum naſci patrijs moribus,*
„ *& exemplorum vetuſtate confirmant. Contrà Leodicenſis*
„ *Epiſcopus hanc Comitatus libertatem exemplis quoquè op-*
„ *pugnare conatus, Hannoniæ Comites in Epiſcopi Leodicenſis*
„ *fide, & clientela quondàm faiſſe oſtendebat. Cui Hannones*
„ *referebant cauſam eius adeò non his exemplis adiuuari, vt*
„ *nihil huic magis obeſſet. Richeleriam quippe Comitem vnà*
„ *cum Balduino filio, cùm Roberti Friſij armis premeretur,*
„ *ab Epiſcopo Leodicenſi auxilium deprecatam, ſe in illius tute-*
„ *lam, & fidem contuliſſe. Negabant porrò in argumentum,*
„ *aut exemplum id trahi poſſe, quod tùm neceſsitas expreſſe-*
„ *rat. Hoc demum exemplo liquere nihil penes Imperatorem*
„ *iuris eſſe in Hannoniæ Comitatum, neque eum feudi loco ha-*
„ *bendum, nec denique fœminas ab eo Principatu eſſe alienas.*
„ *Vicerunt tandem Hannones; tùmque Comitatus Hannoniæ*
„ *iura patefacta ſunt, & illuſtrata, nec Iacobeæ Principis fuit*
„ *interturbata poſſeſsio. Hunc enim Principatum iure quo op-*
„ *timo retinuit; neque illa, neque eius poſteri Imperatoribus ob-*
„ *ſequium, fidemque præſtiterunt.*
„ *Hoc vtique exemplum, quo vix vllum afferri poſsit lucu-*
„ *lentius, aliud memoriæ recentioris excipiet, & eodem autho-*
„ *re depromptum. Scribit ille quidem anno milleſimo quingen-*
„ *teſimo decimoquinto Carolum V. qui tum temporis nihil, quàm*
„ *Hiſpaniæ Rex erat, & Belgi Princeps, Hannoniam eſſe iure*
„ *quo optimo, omni clientela ſolutam, ac liberam, nec rele-*
„ *uium, vt vocant, ſeu redemptiuum cuiquam debere diligen-*
„ *tiùs edoctum, reſcripto cauiſſe, ne Chanceellarius deinceps, aut*
„ *magnum Mechlinienſe Conſilium publicas litteras, aut di-*
„ *plomata ſuo nomine obſignarent, quibus ſuprema Curia Mon-*
„ *tenſis teneretur, aut eius quoquo modo minueretur autho-*
„ *ritas.*

Nè verò hoc iuſtitiæ vultu, Harpyarum inſtar, & vnca manu, ambitionis Gallicanæ ingluuie rapiantur, pura, ſupremaque Regis noſtri iura protegere conabimur, & fugare infeſtationes Gallicanas; ſi non virtute natiua, vt Zetes, & Calays, hiſtoriarum ſaltem ſagit is fabricatis in veritatis officina.

Et quamuis ordinem ſcripturæ Aſſertoris ſequi in repulſam teneremur, liceat illum turbare ad puram rerum cognitionem. Fuit enim Hannonia illuſtriſsima

virorum insignium genitrix, ob id Metropolis saltus Carbonarij, dignitateque Comitali ornata Caroli Magni(a) manu, à qua periodo familiari dominij qualitatem sustinuit in Alberico, titulo honoris Domini Castelli: Sequenti verò sub Raginerio(3) illum immutatum notamus in titulum Comitum Montensium. Incolæ vno Dominium illud dixerunt *Hainaut*, in memoriam Hannonis Troiani, quondam Principantis ad ripas Schaldi fluminis. Ab anno 876. quo Raginerius I. Comes erat Hannoniæ. Familiari iure sanguinis possessa fuit, etsi turbati possessores vi magis, ac libidine dominandi, quàm iure legitimo à Brunone Archiepiscopo Colonienſi. Tandem Raginerius IV. victis Guarnero, & Raynaldo in prælio ad Peronã ablata, à Brunone vindicarunt; quo defuncto, translatus fuit Comitatus hæreditario, ac familiari iure in Richildam filiam nuptam. Primò, Herimano Comiti Turingiæ. Secundò, Balduino Bono, seu Montensi Flandriæ Comiti. Richilda ex Balduino peperit Arnulphum, & Balduinũ; Pater Arnolpho filio maiori Flandriam: Balduino verò iuniori Hannoniam testamenti tabulis assignauit, fratri suo Roberto Frisio tutelam Arnulphi committens.

Defuncto Balduino, tutelam filij, regimenque Flandriæ tradere patruo renuit Rechilda mater, ferocis ingenij mulier, cuius industria denegata tutela Roberto, illum hostem declarauit, mouitque arma in eum auxilio Regis Anglorum, cuius auctoritate tertias contrahens nuptias cum Guillielmo de Osberne Comite Hereforstensi, quidquid Roberti esset in Flandria inuasit, atque in Fiscum redegit. Hæc fuit origo illius funesti belli, quo Flandria diù concussa, & agitata mansit: Nam cùm durum haberetur Richildæ Imperium, diuisa fuit Flandria, adstante pro Roberto omni nobilitate circuli Teutonici, Gallici verò pro Richilda, à qua implorato auxilio Philippi Gallorum Regis: Cruentis duobus prælijs, iuxtà Castellum pugnatum fuit; in vltimo verò, mortuo Arnulpho nepote, Guillielmoque Richildæ marito, victoria fuit potitus Robertus, qui pace cum Philippo Gallo-

rum

(a) Ludou. Guichard. *Belgic. descript. part. 3. in Montes.*

(3) Aubert. Mir. *Chronic. Belgic. ann. 926.* Petr. D. Ostremen. *Constantin. Belgic. lib. 1. cap. 1. in not. à num. 13.* adducti infrà *num. 41*

rum compoſita, Comes Flandriæ ſalutatus fuit.

Richilda animoſa mulier delere dedecus, filiumque Balduinum ſuperſtitẽ, ad paternas Dominationes perducere ardebat; quarè cùm nullam in Francis inveniret opem, conuerſa ad Theoduinum Leodienſem Epiſcopum, à quo (Imperatoris Henrici IV. aſſenſu, ſuprema Dignitate, iudicioque in Hannonia Leodienſibus Epiſcopis attributis) magnã impetrauit pecuniæ ſummam ad ſumptus belli.

Ex hoc exoſæ, & frementis mulieris impetu iniuſtè committentis Hannoniæ faſces Epiſcopis Leodienſibus, conantur Galli deducere, Ioannem Epiſcopum Leodienſem ius habuiſſe (4) in Hannoniam, excluſa Iacobea Iaquelina nepoti Ludouici Comitis filia. Quod reiectum, ac obliteratum, ab Hannonienſibus legitimè fuit, cùm Richilda non potuiſſet in filij, & ſucceſſorũ præiudicium Imperatori obſequium, nec Laodienſibus Epiſcopis præſtare fidem, nec faſces ſupremos Hannoniæ alijs immittere.

Extincto, vt diximus in prælio ad Caſſetum, Arnulpho, Balduinus I. poſt Richildam, Hannoniam tenuit, quam materno ardenti ſpiritu rexit, Principumque aliquorum armis adiutus in Robertum, & Flandros incurſus aliquot fecit. Ex Alleida leuauit Balduinum II. qui patre defuncto apud Syriam in bello Sacro Hannoniam tenuit, exque vxore Olenta habuit Balduinum III. qui ex Alleida, ſeu Ermeſinda ſuſcepit Balduinum Magnanimum, iſte Ducens Margaritam Philippi Alſatij Flandriæ Comitis filiam genuit Balduinum Conſtantinopolitanum, in quo inſufflata Primogenialis lineæ ſucceſsibilis vita requieuerunt paterno iure, Hannoniæ, & Namurij dignitates: Materno, Flãdricæ, quæ diuiſæ fuerant à prole Balduini Montenſi, potentia, & viribus Roberti Friſonis Defuncto Balduino liberis maſculis orbato, Ioannam, & Margaritam reliquit ex ordine Flandriæ, & Hannoniæ Comitiſſis.

Huius Margaritæ Conſtantinopolitanæ acta, tâm agente patre in ſæculo, quàm defuncto (de quibus latè ſuprà) (5) Diuum Ludouicum Regem Francorum

(4) Man. Hiſp. *fol.* 357.

(5) Suprà *Tract.* 2. §. 4. *num.* 16. *& ſeqq.*

coe-

coegerunt ad pacandam Rempublicam Inferioris Germaniæ, vtque ad id Hannoniam, & Flandriam inter filios Margaritæ diuideret, data Hannonia familiæ Aueſnienſi, Flandria Dampetræ, ſeu Borboniæ. Ex hoc Regis iudicio Ioannes Aueſnius Hannoniam tenuit, quam ad filium Ioannem tranſmiſit, à quo in maſculina familia Aueſnienſi floruit iure familiari ſucceſsiuo, vſquè ad annum M.CCCC.XVII. in quo defuncto Guillielmo Hannoniæ, & Hollandiæ Comite, ad Iacobam Iaquelinam filiam, paternas Dominationes tranſtulit, reiecta ambitioſa cupiditate (6) Ioannis Leodienſis Epiſcopi, qui relicta Dignitate, initoque matrimonio auxilio Sygiſmundi Imperatoris, Hannoniam ſibi ob ſexus qualitatem competere propoſuit.

Iacobæ Iaquelinæ Babaræ dictæ morte, Hannoniæ, Hollandiæ, ac Friſiæ, ditiones, & alia Dominia ad Philippum Bonum translata fuerunt, attento ſucceſsiuo iure familiæ Comitum Montenſium, proximitateque gradus, quatenus Philippus erat proles Ruginerii II. Comitis Hannoniæ, fraterque Lamberti Louanienſis filij Ruginerij I.

A Philippo Bono, vſquè ad Philippum II. Regem noſtrum, Hannoniæ Dignitas familiaris indiuidua, non hæreditaria, ſed ſucceſsibilis habita fuit, delataque iure ſanguinis, attenta in ea ſexus qualitate.

Hæc ſunt, quæ de origine, & qualitate ſucceſsiua Comitatus Hannoniæ requieſcunt in ſuarum Hiſtoriarum monumentis. (7) Quarè parui facienda ſuut, quæ ad hanc ſucceſsibilem naturam euertendam, decantat Gallia, ex illo Hannonienſi tymbrico ſigno recepto in ſuæ ſupremitatis honorem: (a) *Hunc ſcilicèt Comitatum in vnius Dei, & ſolis ditione eſſe conſtitutum, quarè nec Feudum Imperij eſſe, nec ad mares ſolos devolui.* Nam etſi reſonent harmonica authoritate Doctorum (8) hæc Epigrammata, non tamen recipienda, eo in ſenſu, quo modulatur Aſſertor; ſed attenta origine, & cauſa, ex qua natum, ac receptum inter Hannonios.

Veritas enim rei, & cauſa acceptionis ſigni fuit; quòd, cùm Imperator Ottho II. in Commendam traderet Ducatum Lotharingiæ Brunoni fratri Colonienſi

Ar-

(6) *Dict. Tra. fol.* 243. *num.* 3. Manif. Hiſpan. *fol.* 357. & 358.

(7) Aub. Mir. *Chronic. Belgic. ann.* 915. *tit. Comites Hannoniæ, & ann.* 1300 & 1436 Paul. Æmil. *Hiſt. Reg. Franc. in Philip. Auguſt.* Meyer. *Annal. Fland.* Div. *Annal. Brab. lib.* 10. & 18. Har. *in Henric. III. ann.* 1070 & *in Philip. Bon. ann.* 1432. Suer. *Annal. Flandr. lib.* 4. *ann.* 1070. *lib.* 5. *ann.* 1072. *lib.* 7. *ann.* 1180. 1191. *lib.* 8 *ann.* 1243. *lib.* 11. *ann.* 1333. *lib.* 17. *ann.* 1418. & *lib.* 18. *ann.* 1436 Ludou. Guich. *Belg. in Hannon. in Mõtis, & Valencian. & Bello Mont.* Ruthean. *Annal. Hannon.* Vvolphang. Laz. *de migrat. gent. lib.* 3. *fol.* 94. *Geneal. Hannon.* Beyerl. *teatr. vit. human. litt. M. verbo Magiſtratus, Comites Hannoniæ*, Renat. Chopin. *Doman. Franc. lib.* 3. *tit.* 6 *n.* 53. Zyp. Hiat. Caſſan. *lib.* 1. *cap.* 16. § *Hannonia*, Mir. & Petr. Deoutreman. *relati num.* 2.

(a) *Dict. Tractat. fol.* 242. *num.* 2.

(8) Ex Chriſtin. *tom.* 6. *deciſ. in conſuetud. feud. diuerſ. Prouin tit. de cõ ſuetud feud. Hannon.* ex Gudelin. *de iur feudor. par.* 1. *cap.* 3. *n.* 9. Zyp. *dict.* § *Hannonia.*

Archiepiſcopo, ob varias contentiones ortas inter Brunonem, & Ruginerium Comitem Montenſem, ab Archiepiſcopo captus, & in perpetuum exilium damnatus fuit, bonis ad Fiſcum publicatis; cuius filij, Ruginerius, & Lambertus, ad Lotharium Francorum Regem confugerunt.(9)

Exilium agente Ruginerio, & filijs, Otho Imperator Guarnerio, & Reginaldo Hannoniam donauit in feudum, cuius poſſeſsionem arripere curauerunt. Hannonij verò vim, iniuriamque inductam legitimo Domino dignoſcentes, arma propria in arma nouorum Comitum, adiuta potentia Imperatoris, & Archiepiſcopi mouerunt, aſſerentes, regiones illas numquam fuiſſe, eſſeque feudum Imperij, vexillis imponentes in ſignum ſuæ libertatis ab Imperio Tymbrim: *Illum*, inquam, *Comitatum in vnius Dei, & Solis ditione eſſe conſtitutum, neque vlli humanæ poteſtati ſubeſſe.* Non verò exindè Hannonij legitimorum Dominorum Dominationem excutere conati fuerunt; nec refugere Comitum Montenſium (10) poteſtatem, & authoritatem legitimo iure ſuſceptam, & laudatam à Ruginerio I. Hinc cùm filij Rugenerij partem Lotharij Regis Francorum ſequerentur, illiuſque, & Hugonis Capeti ſoceri auxilijs hoſtes paternos attroci pugna occidiſſent, paterna dominia, Montenſemque Comitatum recuperantes, in terram patrum ſuorum relocati fuerunt, (11) votiſque Montenſium, & Hannoniorum ſalutatus fuit Princeps illorum Ruginerius III. à quo, vt ſuprà notamus, germinata progenies ſucceſsiua Hannonienſium Comitum.

His veritatis fundamentis, non ex filtro cupiditatis collimare debuerat Aſſertor, ad conſtituendam poteſtatem independentem, ſupremitatemque tuendam, ac ſucceſsibilem qualitatem Comitatus Hannoniam.

Sed cùm non iuſtitiæ celte in ſilice ſculpta ſint dogmata Gallicana, ſed in puluere pennis ſcripta gallinaceis, veritatis ſpiritu facilè ſubuertuntur; ſicuti, & quæ ad firmiorem ſuæ mentis tutamen, ex actis Caroli V. Imperatoris emulget: *Scribit(a)ille quidem*(Rutheus

(9) Sygebert. *in Chron. ann.* 959. Paul. Æmil. *de reb geſt Franc in Lothar. Reg* XXXIII.

(10) Zyp. *dict. § Hannonia.*

(11) Poſt Paul. Æmil. *in Lothar.* Sygeb. *ann.* 977. *Filij Raginerij in terra, patrum ſuorum relocati ſunt*, Meyer. *Annal. Flandr. lib* 2. *ann.* 976. *Longo poſt tempore ſoterum auxilijs ambo in patriam ſunt reſtituti, vbi Ruginerius Montenſem, Lambertus verò addijt Comitatum Louanienſem, iura vxorio.*

(a) *Dict. Tract. fol.* 244 *num.*

theus inquam) *anno milleſimo quingenteſimo decimo quarto Carolum V. qui tunc temporis nihil, quam Hiſpaniæ Rex erat, & Belgij Princeps, Hannoniam eſſe iure, quò optimo, omni clientela ſolutam, ac liberam, nec releuium, vt vocant, ſeu redemptiuum cuiquam debere, diligẽtiùs edoctum r eſcripto cauiſſe, nè Chancellarius deinceps, aut magnum Mechilinienſe Conſilium publicas litteras, aut diplomata ſuo nomine obſignarent, quibus ſuprema Curia Montenſis teneretur, aut eius quoquo modo minueretur authoritas.*

Cùm ſi huius Principis acta, tàm Belgiam gubernantis, quàm Imperium recolimus, illa præcipuè, ex quibus ornatur Aſſertoris declamatio; inueniemus, quòd reſcriptum illud diuina ſua prouidentia emologatum in Maieſtatem Curiæ Montenſis, collimauit priuatiuè, quoad ſarciendum, firmandumque iuriſdictionale Imperium Hannoniæ in cauſis priuatis, & publicis ſubditorum. Et nè Montenſes faſces ſubderentur Conſilio Mechlinienſi (anteà enim quatenus Valentianas, & illius territoria à tempore Ruginerij (12) Comitis annexa erant Dominationi Comitum Hannoniæ, natiua origine Conſilio Supremo Mechlinienſi ſuberant.) Vtque amouerentur diſſenſiones, rixæ, ac lites ortæ, ex cõmixtione iuriſdictionis, vtque voto annueret Hannonienſium patria iura illæſa ſeruare flagrantiſsimè concupientium, reſcripto conſtituit, vt Curia Montenſis ſuprema teneret; neque deinceps Brabantiæ Chancellarius, magnumque Conſilium Mechilinienſe in re Hannoniæ diplomata ſuo nomine obſignaret.

Qaò verò ad ſucceſsiones, vel iura, nihil tactum immutatum, actumque fuit à Carolo, cùm natiua habuerit Hannonia ab anno D. C. LI. tàm manu Montenſium Comitum, & Flandricorum, quàm diuiſo Comitatu, & trãſlato ad familiam Haſveniẽſem, poſtque reunito in Comitibus Flandriæ, Brabantiæ, & Burgundiæ Ducibus, vſquè quò ex Carolina Pragmatica ſanctione boni publici cauſa reducta fuit à Carolo Imperatore ad vnam maſſam totius Belgicæ Dominationis ſucceſsia; de quo videnda, quæ à nobis ſuprà (*a*) ex Aſſertore dicta ſunt.

(12) Ludou Guichar. *Belg. in Hannon. & Valencian.*

(*b*) *Dict. Tractat. fol.* 164. *num.* videnda dicta ſuprà *hoc Tractat. §.* 4.

Huius diuinæ ſanctionis authoritate Hannonia vnà cum cæteris Belgicis circulis, à Carolo ad Philippum II. translata fuit; à quo diuerſis publici boni cauſis inſtãtibus Belgicæ ditiones, in quibus, & Hãnonia, in dotem donatæ fuerunt Eliſabethæ filiæ, ad nuptias cum Alberto Auſtriæ, hac item lege, (13) vt qui ex illo matrimonio naſcerentur liberi, maſculis præferentibus fœminis, maioribus minoribus, de manu in manum vniuerſam Belgicæ Prouinciam acciperent. Quòd ſi forte ſterile fuiſſet matrimonium, aut proles ex eo ſuſcepta viuere deſineret, donatio virtutem omnem, ac vigorem amitteret, caduca, ac ad nihilum redacta haberetur.

Huius donationis, ac ceſsionis virtute, ad Maieſtatem Dominationis Belgicæ, voto communi Ordinum, plauſuque ſubditorum, eleuati fuerunt Albertus, & Eliſabetha anno M. D. XCVIII. die xviij. Auguſti; (14) quod negare auſa non fuit Gallia. Audiamus Aſſertorem: (15) *Anno quingenteſimo nonageſimo octauo ſuprà milleſimum Alberto Archiduci Auſtriaco Iſabellam nuptui collocauit, eique Belgij Principatus in dotem ea lege contulit, vt nulla ex hoc matrimonio prole ſuperſtite, ad Regem Hiſpaniæ, qui ex ſua ſtirpe eſſet oriundus Belgicum vniuerſum recurreret.*

Obliti tamen (cùm ignari iuris non ſint) Aſſertores, vim huius donationis, legẽque reuerſionis, qua attenta, concepta, genita, & producta fuit ceſsio, natiuæque qualitatis ſucceſsiuæ Comitatus Hannoniæ; ac communis omnium Europæarum Dignitatum ſupremarum; (16) Auſi fuerunt dicere, Hannoniam allodia-

(13) Verba donationis relatæ ab Haræo, *Annal. Fland. tom. 2. ann. 1598. Hac item lege, vt qui ex hoc Matrimonio naſcentur liberi, maiores natu minoribus, maſculi fœminis præferãtur; eaque prerogatiua, de manu in manum traditam vniuerſam Prouinciarum hæreditatem accipiãt, omni vel diuellendi eas vel alienandi facultate adempta. Cui illud addimus, natos ex filio, & filia primogenitis, patruo, auunculo, cæteriſque in collaterali linea potiores habendos. Tertio, ſi fortè ſterile fuerit hoc Matrimonium, aut liberi ex eo nati, mortuo coniugum altero, viuere deſierint, ceſſio hæc ſiue tranſportatio vigorem omnem amittat.* Adſentiunt Herrer. *Hiſtor. Philip. II. lib. 14 cap. 10. part. 3.* Grot. *Annal. Belg. lib. 7.* Cardin. Bentiboll *guerr. de Flandes, lib. 4. par. 3.*

(14) Oratio Ordinis ad admiſsionem Archiducis, relata ab Haræo, *dict. ann. 1598. Per litteras Regiæ Maieſtatis, Sereniſsimæ Princeps, pridiè Kalendas Iunij ad Prouinciarum Ordines ſcriptas, dotalem conceſsionem, & donationem Belgicarum ditionum cum Comitatu Burgundiæ, & Caroleſij, quam in fauorem, & promiſsionem futurarum nuptiarum Sereniſsimæ Infantis filiæ ſuæ cum Veſtra. Celſitudine contrahendarum, Principis etiam Hiſpaniarum accedente conſenſu, facere decreuit, ijdem ordines intellexerunt.* Poſt *Quæ ſpe freti Prelati Nobiles, & Ciuitatum Legati, ex benigno Regis hoc Conſilio de hac ceſsione, & donatione ingenitem lætitiam tandem animo conceperunt, eiuſque Maieſtati ingentes gratias agunt, ac virtute mandatorum, quibus ſunt muniti, eidem ceſsioni intra ſe parati ſunt.* Poſtmodumque: *Itaque die poſtero ad eundem locum reuerſi ſolemni ritu Princeps in Ordinum, Ordines in Principis verba iurarunt ſigillatim euocati, Principeſque ſingulos accedentes.*

(15) *Dict. Tract. fol. 242. num. 8.* Manif. Hiſp. *fol. 364.*

(16) Hening. Arniſ. *Polit. lib. 2. cap. 2. ſect. 12. num. 23.*

le bonum esse, feudumuè Francum, cuius successio versanda erat, si allodiale, ex authoritate municipalium legum, aut articulorum Montensium. Ex his legis (17) verbis: *Allodia quæque patrimonialia, suscepta ex priori connubio prolis vtriusuis sexus, non eius, quæ ex posteriori est genita, futura sunt. At si fortè ex transversaria successione post alteras, aut tertias nuptias ea bona obtigerint, tùm eius matrimonij, cuius tempore obuenerunt, ducta ratione, ad liberos ex eodem connubio procreatos deferentur. Quod in quæsitis etiam allodijs obtinebit: nam ineunda est ratio temporis, quo bona quæque sunt acquisita; adeò vt cùm virilis, tùm sequioris sexus proles in ea bona succedat, quæ matrimonij, vndè prognata est, aut viduitatis tempore sunt comparata.*

(17) *Dict. Tract. fol. 245 n. 5. Manif. Hisp. fol. 360.*

Si verò feudum Francum, ex authoritate articulorum 91. 92. & 97. (18) *Quæ* (inquit articulus 91.) *feuda sunt à patre, vel matre, connubij, vel viduitatis tempore quæsita, ad liberos qui ex eo matrimonio geniti sunt, quo supradictum est ordine peruenient,* 92. verò: *Quæ feuda in linea collaterali obueniunt, eodem quoque acquisita hoc habeantur loco, atque ad illius sobolem maneant, quo constante bona deuenere.* Ast denique nono, cap. 94. decernitur: *Quæ hæreditate transversaria venere feuda, aut prioris matrimonij tempore sunt acquisita, distrahi à patre, aut alienari non posse: etiam si nulla virilis soboles, sed filiæ tantùm ex his nuptijs sint superstites: quod in feuda, quæ aut quæsita sunt, aut hæreditario iure ab agnatis transversarijs venerunt liberi vtriusque sexus legitimo iure succedant.*

(18) *Dict. Tract. fol. 247 n. 7. Manif. Hisp. fol. 362.*

Haud ignorare posse credimus Gallicanos Assertores collimantes natiuo ardore ad tutamen iurium Reginæ Christianissimæ: Quòd naturalis Hispana reuerentia nihil omittere, aut remittere valet necessarium, vtileque ad defensionem, nec tantùm personalem Regum, sed rerum, actionum, Maiestatisque honorem. Quarè, vt ingenuitate natiua decoratum credatur quidquid actum, executumvè à Magno Philippo, immuneque ab iniusta nota, qua inuritur à Gallicanis, in communem iactauimus lucem Hannonici iuris regulas, praxim, vsum, moresque receptos, ac laudatos inter Hannonios,

ad conferendas, aut tranſmittendas ſucceſsiones, hæreditateſque, vt ex eis euincatur, quicumque ſit Hannonij Status, conditio, & quoquomodo ad Regem noſtrum Philippum peruenerit, numquam poſſe deuolui ad Reginam Chriſtianiſsimam, etſi ornatam decore natiuitatis, & prærogatiua generationis in primo thalamo.

Roſenthaurus (19) enim magnus inter alios Feudorum Scriptores, agens de illorum natura, quærenſque, quo iure, more, aut conſuetudine, filijs primi thori (inter Hannonios præcipuè, de quibus meminit in corpore operis) ſucceſsionis porta aperta ſit, excluſis ex ſecundo ſuſceptis aſſerit, hanc poſitionem generationis, aut natiuitatis locum vindicare, priuatiuè, ac limitatè in Feudis illis irregularibus ad morganaticã, ſeu Salicæ legis diſpoſitionem conceptis: In regularibus verò, nec receptam, nec admiſſam, ſed iure communi attento trutinandam illorum ſucceſsionem, excluſa diſtinctione natiuitatis, an ſuſcepti ſint filij ex primo, vel ſecundo connubio. Addens, numquam ni in vno ſingulari caſu vidiſſe laudatum, etiam à Feudis irregularibus, excluſos filios ex ſecũdo matrimonio ſuſceptos, propter odioſam, ac irrationabilem conſuetudinem inducentem inter filios diuiſionem, ex prælatione natiuitatis.

Quæ Doctoris mẽs firmatur iure, more, ac vſu Hannoniorum, ex quo filijs maſculis, etſi ex ſecundo ſuſceptis thalamo, (20) Feuda tranſmittuntur, ſororibus excluſis, in primo natis, attento ad illarum excluſionem, quòd finis familiarum habentur, cùm in is conſeruari non poſsit honor, decor, & natura Feudorum regularium: (21) ni aliter antenuptialiter ſtipulatum ſit, ſeu matrimonium contractum fuerit ad morganaticam, filijſque ex primo thoro vocatis ad ſucceſsionem, vi pacti,

Si ergò iure communi Hannonico, diſtinctio natiuitatis, ac matrimonij ad ſucceſsionem Feudorum, (22) nec recepta, nec admiſſa, etiam inter priuatos, inque priuatis, ac ordinarijs bonis: Quo iure, quo principio admittenda in Maieſtate, ad cuius culmen fœmi-

(19) Roſ. *de feud. ca. 7. concl. 16. n. 9 & tõc. 38 n. 20 Qualis ferè conſuetudo generalis in Ducatu Montenſi & Iulia cẽſi extat. Vt liberi primi Matrimonij ſi è de ſucceſsione matris ſi è patris agatur, omnia immobilia in iſto Matrimonio acquiſita, veletiã quæ ex linea aſcẽdẽti iũ ſint tã devoluta, vel poſtea devoluẽda, ſiuè feuda fuerint ſiuè Allodialia conferãtur excluſis liberis ſecundi, vel vlterius Matrimonij ordin. Iulia. p. 1. c. 24 Eaque Cameræ præiudicijs in Allodialibus. De feudis enim nõvidi hoc cõtrouerſum, niſi in valdè improprijs. In quibus hoc vna determinatum vidi &c.*

(20) Ex Art. Hannno. *tit. 6 c. 31.* Gud. *de feud.* Reſpueſta de España, *§ 26 n. 186. & 187. Los feudos Patrimoniales del caſado q̃ ſobreviue, pertenecẽ a los hijos de ſegundo Matrimonio quando ſola queda hija del primero. Con todo auiendo diſpoſiciõ ordenada a ſu fauor de la hija del primer Matrimonio, la tal diſpoſcion tẽdrà lugar a excluſiõ de los hijos de el ſegundo.*

(21) *Cap. 1. De eo qui ſib. & hæred. ſuis. Tãdem pro maſculo pronũtiatum eſt, non enim patet locus fœminæ in feudi ſucceſsione, donec maſculus ſupereſt ex eo qui primus de hoc feudo fuerit inveſtitus.*

(22) *§ Mulier, §. Filij nati,* vb. Glo. *Si de feu. fuer. contr. Tit. de filijs natis, ex Matrim. ad Morgonat. contr.*

nino ſexui via præcluſa eſt, denegatuſque aditus ad conſpectum filiorum maſculorum ; præcipuè noto ſuccedendi maiorum more laudato in ipſa Hannoniæ Dignitate. Richildis enim Hannoniæ (23) Comitiſſa primò fuit iuncta matrimonio Herimano, ex quo peperit Rogerium, Claudium, Catalaunenſem, aliumque filium Monachum Haſmanienſem : Secundò nupſit Balduino VI. Comiti Flandrij; ex eo peperit Arnulphum Flandriæ Comitem, & Balduinum Hieroſolymitanum, qui, quãuis ex ſecũdo thalamo natus, omiſsis fratribus ex primo genitis, Hannoniæ Comitatum ſuſcepit morte parentum.

Sed etſi his omnibus Hannonici iuris ſuprà adductis regulis, ac moribus, non acquieſcat mens, & voluntas Gallicanorum, ſed Hannoniæ ſucceſsio trutinanda ſit ex communibus iuris principijs, temporarium fatendum eſt, illis attentis, aſſerere : (24) *Illud profectò neminem fallit Hannoniæ Comitatum ad Regem Catholicum anno milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo primo prioris connubij temporibus Alberti Archiducis morte peruenisſe.* Cùm ſiuè Supremam Dignitatis, & Status Hannonici naturam cernamus, ex indiuidua illius qualitate, (25) expertem habendam eſſe fatendum, ſupràque diſpoſitionem iuris Devolutiui; (26) ſiuè trutinentur Hannonienſium articulorum verba, nulla in eis invenitur credita præexcellentia in ſucceſsione filijs ex primo ſuſceptis connubio, immò potiùs prælatio maſculorum, etiam natorum ex ſecundo, excluſis filiabus natis in primo thoro, (27) vt ſumma, ac illuſtri notitia illuſtratur in Hiſpana reſponſione. (28)

Nec ignota ſententia noſtra Gallicano Aſſertori: dignoſcens verò, quòd ſi congrederetur ad veritatem eruendam, faciſe ſuperari poſſet, illam inauditã damnauit, illo iacto dicterio: (a) *Quæſito, an hæreditario iure hunc Principatum poſsideret Rex Catholicus, nihil hoc ad Reginam Chriſtianiſsimam.* Sed cùm clamante veritate, timeret ab ea reuinci obſtrepuit, vt oculos opprimeret, nè lumen illius videretur, & oblita virtute illius vocis: *Quæſito*, ex qua nullum ius Reginæ ſuæ competere in Hannoniam poſsit. Addidit: (29) *At fortè*

(23) Aub. Mir. *Chron. Belg. ann. 915 Comites Hannoniæ. Richildis primùm iuncta fuit Herimanno Comiti ex Thuringia oriũdo, & ex eo peperit filios duos, Rogeriũ à natiuitate claudum; Cataulanenſem in Gallia Epiſcopum, & N. Monachum Haſnonienſem. Secundò nupſit Balduino ſexto Comiti Flandriæ, & ex eo genuit Anulphum infelicẽ Flandriæ Comitem ſinè liberis defunctum, & Balduinũ Hieroſolymitanũ Hannoniæ Comitẽ*

(24) Obſeru. adducti *n.* 1. Man. Hiſp. *fol.* 361.

(25) *Cap. vnic. § præterea Ducatus*, vbi Scrib. *de prohib. feud. alienat.* Montan. *de regal. prælud.* 1. *n.* 51. Menoch. *conſ.* 163 *n.* 21. Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 11. Andr. Schiniſc. *de fideic. famil. cap.* 6 *n.* 326 Theod. Reinfing. *de regim. ſæcul. li.* 1. *clauſ.* 4. *cap.* 17. *n.* 10. & 11. Ant. Coler. *de iuriſd. Imper. ſect.* 50. Ioan. Lymn. *not. Franc. li.* 1. *c.* 8 *lit. LL.* Laté Chriſtin. *vol.* 5. *deciſ.* 103.

(26) Vt notauimus in princip. *Tract.* 2. *n.* 15.

(27) Relatus *num.* 1.

(28) *Reſpueſta de Eſpaña à los Tratados de Frãcia, §.* 26 *à n.* 186. & 187 *ex conſuetud. Hannon.* relata à Gudel. *de feud. tom.* 1.

(a) *Dict. Tra. fol.* 246. *n.* 7. Man. Hiſ. *fol.* 361.

(29) Manif. *fol.* 361. & 362.

Hiſpani eam apertè legis iudicio coacti negabunt Hannoniæ Comitatum inter bona allodialia eſſe nec numerandum. Verùm id tot argumentis, ac teſtimonijs probatum à nobis, & confectum fuit, vt infirmari nullo modo poſsit. Atque vt Regina id concederet, quod perſpicuè falſuem ſt, Hannoniam feudum eſſe, nec iure vti quo optimo, vel hoc etiam nomine eum Principatum hæreditario iure, & patrijs legibus vinceret pertinere, cum illud extrà omnem controuerſiã poſitum ſit, filiam ex ſuperiore connubio natam in ſucceſsione feudorum, quæ ſtante matrimonio ſunt acquiſita, vel ex tranſverſali linea obuenere, virili etiam ſtirpi, ex alteris nuptijs genitæ præferri oportere.

Liceat veritati in tanti Aſſertoris machinationes, non occulta, ſed aperta via ad aures gentium peruenire, vtque illius interceſsiones retundantur, quærere, quo iure Hannonia obuenit Regi noſtro, an quæſito, vel hæreditario? Cùm ſi diuerſo iure translata, quàm eo, quo firmari poſsint iura prætenſa Reginæ Chriſtianiſsimæ, in ea nec leges, nec conſuetudines, nec vſus Hannonienſes, virtutem, aut locum vindicabunt.

Aſſerit Gallia, Hannoniam pertinuiſſe ad Regem noſtrũ morte Alberti Archiducis. Quod quantùm alienum ſit à veritate, reſonat rerum ſeries, legum Hiſpanicarum firmitas, (30) ſcribentium ſententia, (31) Regis Philippi III. teſtamentum, ipſaque Aſſertoris „ enarratio (32) his modulata vocibus: *Res ipſa (33)* „ *paulò altiùs videtur repetenda. Philippus II. ex prioribus* „ *nuptijs Iſabellam, vt ſuprà diximus, & Catharinam; ex po-* „ *ſterioribus Philippum III. ſuſceperat. Anno quingenteſimo* „ *nonageſimo octauo ſuprà milleſimum Alberto Archiduci Au-* „ *ſtriaco Iſabellam nuptui collocauit; eique Belgij Principa-* „ *tus in dotem ea lege contulit, vt nulla ex hoc matrimonio pro-* „ *le ſuperſtite ad Regem Hiſpaniæ, qui ex ſua ſtirpe eſſet oriun-* „ *dus, Belgium vniuerſum recurreret, idque ex donationis cau-* „ *ſa poſſideret. Albertus mortem obijt anno milleſimo ſexcen-* „ *teſimo viceſimo primo. Philippus IV. ſtatim donatarij no-* „ *mine Belgij poſſeſsionem adyt, miſsis ad Prouinciarum Or-* " *dines in hæc penè verba conceptis litteris.* Dilectiſsimos, " & fidiſsimos Conſilij noſtri Prouincialis Flandrici

cùm

(30) *L. 12. tit 7 lib 5. Recop. Y que aſsimiſmo ſea, y ſe entienda quedar excluſa, y extinguidos la Señora Infante, y ſus deſcendiẽtes, para no poder ſuceder en ningun tiẽpo, ni caſo en los Eſtados, ni Paiſes Baxos de Flandes, y Condado de Borgoña y Charalois, con todo lo adyacente, y perteneciente à ellos, que por donacion de ſu Mageſtad Catolica ſe dieron à la Sereniſsima Infante Doña Iſabel, y han de boluer à ſu Mageſtad Catolica, y ſus ſucceſſores.*

(31) Manif. *fol* 364. Hugo Grot. *Annal. Belgic. lib. 7. Ius omne ad Hiſpaniæ Dominos reuertatur.* Har. *Annal Braban tom. 2. ſub Philipp. II. ann.* 1598. *Tertio, ſi fortè ſterilis fuerit hoc Matrimonium, aut liberi ex eo nati, mortuo cõiugum altero, viuere deſierint: Ceſsio, hæc ſiuè tranſportatio vigorem omnem amittat.*

(32) Teſtamẽto del Señor Rey D. Felipe III. *clauſ.* 34. *Conuiene à ſaber, que en caſo que murieſſe ſin hijos del dicho Matrimonio la dicha Señora Iſante Doña Iſabel, y Archiduque Alberto, los dichos Eſtados ſe me boluieſſen à mi, y à mi Corona, y Reynos y à mis ſucceſſores, para que los tuuieſſemos, y poſſeyeſſemos, ſegun, y como los tuuieron los dichos mis Señores Abuelos, y Padre.*

(33) Manif. Hiſp. *fol.* 364 *Tract. Reg. Chriſt. fol.* 247. *num.* 8.

"cùm Præſides, tùm Senatores plurima ſalute imper-
"tit Philippus Hiſpaniarum Rex. Cùm Deo ita vo-
"lente, Sereniſsimus Archidux Auſtriæ Albertus
"Belgij, & Burgundiæ Princeps ex hac vita migraue-
"rit; cùmque ex ijs clauſulis, quas Philippus I. fe-
"licis memoriæ Hiſpaniarum Rex, Auus, & Dominus
"noſter ceſsionis inſtrumento adhibuit, ad Coronam
"noſtram ij Principatus redierint, *&c.*

Hac enim reuerſionis natura attenta ſub qua donatio, ac ceſsio Statuum Belgicorum genita, ac concepta fuit, caſu, quo ſterile fuiſſet Alberti, & Eliſabethæ matrimonium, vt ab ipſo Aſſertore firmatur, qua cogitatione, ni turbata humana voce, ac iuris mente poterit decantari: *Nec venire in mentem vlli hominis poteſt eam donationem,* (a) *quæ Infantis Iſabellæ dotali inſtrumento continetur à Philippo II. in nepotem ſuum Philippum IV. vt in Primogenitum, & præcipuum hæredem eſſe profectam. Quò enim Pater filium, vt directum, & primogenitum hæredem poſſeſsione aliqua donare poſsit, id ante omnia requiritur, vt is exiſtat, qui hoc efficiatur munere.*

Matrimonialis enim ceſsio, ſeu donatio, cùm pacto reuerſionis deficiente ex illo connubio prole, nec concepta, nec ſuſcepta, (34) qualiter in Archiduce inueni mus, nullum ei, nec vxori etſi filiæ donatoris ius contulit firmum, inuariabile, nec virtutem operatiuam, ac productiuam recepit ad hoc, vt defectione alterius coniugum, tranſmiſsibile haberi poſsit ad filios Philippi Regis ex perſona patrum; immò ſic inefficax (35) habenda ad germinandum illud tranſmiſsile in alios, quàm in genitos, ac ſuſceptos ex illo thalamo (mente, & ſententia ſcribentium, (36) præcipuè Hiſpanorum, agentium ad intelligentiam legis Regni) (37) ſic anihilans, ac reſoluens ſubſtantiam pacti, ex quò translatum dominiũ rei donatæ, aut ceſſæ ceſsionario, ſicque illam ad non eſſe reducens, vt inſufflato ſpiritu iuris primæui, nec verſanda ſit ceſsio, nec actio translata ex ea, nec attendenda poſſeſsio intermedia, qualitas poſſeſsionis, perſona poſſeſſoris, nec cauſa poſsidendi, ſed ius inhærens (38) ante ceſsionem in donante, aut cedente ad hoc, vt ab eo productum, ac translatum di-

ca-

(a) *Dict. Tract. fol.* 250. *num.* 11.

(34) Vidend. ex Bald. & aliis Pa ac. Rub. *repetit. rubr. de donationib. inter §.* 69. *nu.* 30.

(35) *L. in tantum. Quaſi iure poſtliminij reuertitur locus in priſtinã cauſam, de rer. diuiſ. l. Quod in littore, §.* 1 *de adquirer. domin. Perindeque publicus ſit, ac ſi nunquã in eo ædificatum fuiſſet, l. fin. verb. Remeãtibus,* vbi Glo. *C. de legat.* Oſſuald. *lib.* 14 *Comment. cap.* 21 *lit. O.* poſt Tiraquell. *in l. ſi vnquã, verbo Reuertatur,* Sforc. Odd. *de ſubſtit. p.* 4. *q.* 2. *art.* 1. *verb. Reuertatur Vt nec vnico quidem momẽto dicatur in eius perſona ſubſiſtere, à qua ſuè per quam reuertitur.*

(36) Poſt Glo. *in l. Fideiuſſor. §. In omnibus, C. mandat.* Bald. *l.* 1. *C. quando non petentes part.* Surd. *deciſ.* 163. *num.* 14 Caſſan. *conſ.* 26 *nu.* 42. cumulant innumeros Giurb. *deciſ.* 24. *à nu.* 8 Salgad. *in Lrbyr cred. p.* 2. *cap.* 7. *num.* 55. *& cap.* 13. *a num.* 12.

(37) Palac. Rub. *dict. §.* 69. *n.* 30. Molin. *lib.* 1. *de primog. cap.* 6. *a n.* 21. Flores de Mena *lib.* 1. *var. q.* 19 *§.* 2. *num.* 20. Gutierr. *pract. lib.* 2. *q.* 92. Matienç. *l.* 11. *tit.* 7 *lib.* 5. *Recop. glo.* 8. Caſtill. *lib.* 1. *controu. cap.* 89. *a num.* 79.

(38) *L. ſi res, l. voluntate, quib. mod. pign. vel hipot. l. facta, de ædil. edict.*

catur,cæteris omnibus reiectis,& obliteratis vi resolutiui iuris,& reuersionis.

Ex his sacris iuris principijs euincitur adulationis mangonio potius,quàm veritatis ornamentis exarasse mentem suam Assertorem. Si enim veritatis monumẽta recolamus,inueniemus,quòd ius ad familiaria fidei commissaria bona,seu(vt voce Iurisconsultorum Gallicanorum loquamur)fiduciaria,qualia habentur Imperia,Dignitates,Maioratus,Regna iure donata, concessa,aut translata filijs,agnatis,familiæve, ex voluntate priuata,aut voto gentium,nec tantùm transferũtur legum prouidentia à testatore in hæredem,a patre in filios,& descendentes,sed ad alios,nec in rerum natura existentes,etsi nec personaliter quidquam Primogeniti,aut hæredum habuerint. (*a*) Etsi id verum,non esset que iure à possessore defuncto orto Apanagium Andegauense Coronæ Gallicanæ assignatum, repulso Renatho Lotharingiæ (39) vltimi possessoris hærede: Ducatus Normaniæ, Comitatus Andegauensis, & Cæromaniæ à Philippo Francorum Rege Ioanni filio cessi, ac donati ad Gallorum Reges nonnè translati fuerunt ex alio principio, quàm ex reuersione, qualitateque inhærente in plasmatione donationis? (*b*)

Quid enim exteris egemus testibus in repulsam assertionis Gallicanæ exaratæ communibus, ac priuatis iuribus ad communes hæreditates constitutis, & receptis? Mortuo enim Ioanne Duce,de possessione Ducatus Brabantini mota fuit contentio inter Philippum Bonum,& Margaretam Ducis amitam Philippi Audacis filiam, astruentem potiorem esse hæredem defuncti: voto tamen Ordinum visum fuit PhilippoPrincipatum deferri, (40) ex eo quòd cessio Dignitatis facta à Ioanna Ducissa in fauorem Antonii Ducis minoris fratris Ioannis Burgundiæ, ex quo ad Principatum eleuatus,concepta, & constituta fuit illa addita conditione reuersionis: *Vt si Antonium, liberosve eius sinè prole mori cõtingeret, Ducatus ad Ioannis hæredes reuerteretur.* Cui ignotum Alostani Comitatum ex iure reuersionis ad Comites (41) Flandriæ transmissum fuisse, repulsis Theodorici Comitis hæredibus? Ducatus Burgun-

diæ

(*a*) *Ex doctrina, l. Qui Romæ, §. Flauius Hermes, de verb. oblig.* latè Molin. *de Primog. lib. 4 cap. 2. à nu 76 vers. Insecundo casu. Cumulat, quã plures* Amat. *resol 31. a num. 16.*

(39) ExChop. *dict lib. 2. tit. 2.* Chiflec. *vind. Gall. lumen Salic, lumin. 13.*

(*b*) Renat Chop. *dict. lib. 3. tit. 1. num. 28.*

(40) Hadrian Barlãd. *Chron. Duc. Brab. cap. 90.* Div. *lib. 18. rer Braban.* Har. *Annal. Brab. in Philipp. ann. 1430. Gessisse verò cum Antonio Fratre, sed conditione addita, vt si Antonium, liberosve eius, sine prole mori cõtingeret, Ducatus ad Ioannis hæredes reuerteretur. Vndè summo iure Philippũ Ducatus possessionem petere. Porrò Ordinibus, discussis vtrorumque allegationibus, visum fuit Philippo Principatum deferre,* Suer. *Annal. Flãdr. lib. 16 ann. 1430. & lib. 18 eod ann.*

(41) Sup. hoc *§. vers. 2. num. 3.*

diæ poſſeſsio à Ioanne Rege Gallorum ſuſcepta non ex alio iure fuit, quàm ex eo quòd deficiente virili ſtirpe, ad Regnum ex natura conceſsionis reuertebatur. (42)

In hæc iuris elementalia principia firmata more Gentium (43) inſurgit Aſſertor dicens: (44) *Neque vlla mentis agitatione conſequi poſſumus, vt qui in rerum natura adhuc non eſt, in eum quiquam primogeniti, & hæredis nomine conſequatur. Cùm itaque nondum natus eſſet Philippus IV. nec dum eius pater vxorem duxiſſet cùm Iſabella nuptui eſt collata, quì potuit ad illum hoc titulo ea donatio pertinere.*

Nè verò varia illa agitatione mẽtis in delirium imminens irruat, ſed in ſede rationis ſedeat, in qua raptus veritatis luce cognouit: *Extremo tandem loco (Philippus II.) eam adiecit clauſulam, quaſi fortè Archidux, & Iſabella abſque liberis è vita diſcederent, aut eorum ſoboles omninò deficeret, hinc ſi Belgij Principatus in eum, qui tunc Rex Hiſpaniarum ex ſua ſtirpe futurus eſt, cenſeri declarauit*; quærat à Philippo Valeſio Francorum Rege, an primogeniti, & potiſsimi hæredis nomen coutulit Coronæ Gallicanæ, dùm in donatione facta filio Ioanni de Ducatu Normaniæ, Comitatu Andegauiæ, & Cœnomaniæ, extincto filio, addit: *Prædictus Ducatus reuertetur, & pertinebit ad Regem Franciæ, & ad Coronam,* (c) quodque ius ſtruxit Principibus Gallicanis Cardinalis Ambatrius, dùm in pactis cùm Iſabella Lothariugia nuptijs addidit cautionem: *Vt donatario maribus liberis orbato, Barro Ducatus ad Principem pertineret.* (d) Nonnè dubia fuit Gallia, quòd ſoluto matrimonio illo ſublata ſobole maſcula, reſolutum fuit pactum, ſolidoque iure ex lege, & iure primæuo reuocata ſucceſsio Coronæ?

Quis enim eſt, qui ad hunc tubæ veritatis ſonum, (quidquid obſtrepant Gallicani latratus) fateri auſus, quòd à morte Eliſabethæ ius Regi noſtro tranſmiſſum, ad hoc vt tanquam ex hæreditate amitæ trutinanda ſit ſucceſsio Hannoniæ, cùm translatio, ac ceſsio à patre Philippo II. in fauorem filiæ, vi pacti, ac donationis antenuptialis emologata tantùm fuerit, ſi liberi ex illo connubio nati, ſuſceptique fuiſſent, inſufflato in defectum prolis ſpiritu vitæ antiquo primæuo iure com-

pe-

(42) Pont. Heut. *lib. 1. de Ducat. Burg. cap. Initium Ducat. Burg. Primò ratione Regni in cuius poteſtatẽ Ducatus, deficiente virili ſtirpe recidiſſet, Aſſert. Gall. cap. 8.*

(43) Ant. Coler. *de iur. Imper. ſect. 70.* Ioan. Lymn. *not. Frãc lib. 1. cap. 5. in not. litt. FF.*

(44) *Dict. Tract. fol.* 264. Manif. Hiſpan. *fol.* 368.

(c) Renat. Chop. *Doman. Franc. lib. 3. tit. 1. num.* 18.

(d) Renat. Chop. *dict. tit. 3. num.* 17.

petenti(ex qualitate reuerſionis) (45) legitimis Principibus,ac ſi numquam, nec vnico quidem momento in filia reſideret Dominium, nec poſſeſsio Hannonici Comitatus.

Sed conueniamus deſiderio Gallicanæ cupiditatis, ac quòd die,quò à viuis ſublata Eliſabetha Infans, ortum ius Philippo Regi,filijſque ex ſuo fœmore productis ad ſucceſsionem Hannoniæ. Numquid ex diuerſo ſemine germinatum, quàm ex reuerſionis, in quo ſeminata antenuptialis donatio paterna? Quis enim Decantare audebit donationem illam perſonalem fuiſſe, neque in fauorem filiæ conceptam? Realis enim fuit, inque commodum (46) Regum Hiſpaniæ, voto Philippi II. donantis,ex quo ad ſucceſsionem admittendus tantum(alijs excluſis, etſi decoratis prærogatiuis, lineæ,ſexus,aut ætatis)cuius tempora redimiret laurus Hiſpaniæ Dominationis. (47)

Vndè enim,aut quo principio hoc puræ veritatis lumine attento dicendum,Reginam Chriſtianiſsimam abſolutè natura,pacto,& voto gentium non fuiſſe excluſam à ſucceſsione Dominiorum Hiſpanicæ Monarchiæ, ſed admittendam ad apicem Dominationis Hannonicæ?

Vt vero omnia machinamenta Aſſertoris Gallicani euertantur,notumque ſit gentibus, Hannoniam non tranſmiſſum in Philippum IV. Regẽ hæreditario iure, nec ſucceſſorio ab amita Infante proueniente, ſed ſanguinis deriuati ex profluenti alueo ſucceſsionis auitæ, recipiantur diſpoſitiua verba Regis Philippi III. declarantis ius, ex quo Belgicum Imperium (48) Devolutum fuit Regiæ Coronæ.

Y es anſi,que por el Eſtado, que al preſente tiene de edad la dicha Señora Infante Doña Iſabel, Yo tratè, de que las dichas Prouincias, y Eſtados Baxos,me juraſſen, y reconocieſſen para en el dicho caſo de la diſſolucion de el dicho Matrimonio, pues la eſperança de la deſcendencia,auia ceſſado;lo qual ſe ha executado,como reſulta de los reconocimientos, y eſcrituras otorgadas por las dichas Prouincias: conforme à lo qual Declaro, y Mando, que ſi viuiendo yo,ò deſpues de muerto,Reynando el Principe mi hijo:ò por ſu muerte,lo que Dios no permita,ò otro qualquier de

(45) *L. 1. & tot. tit. de Lege Commiſſor.* Diximus *Tract. 1 § 3 à n. 20.*

(46) *L. Tale pactũ, §. fin. de pact. l. Ciuibus, l. Cũ Senatus, de reb. dub. cap. Pontifices 12. q. 3.*

(47) *L. Quod Principi,* vbi Bart. & DD. *de legat. 2. l. Annua, de Ann. legat.* vbi late Glo. *ca. Quoniam Abbas*, vbi Glo. *verb. Subſtitutũ, de offic. deleg.* Ioan. Ign. *in l. Neceſſario §. Non alias, an 402. præcipuè nu. 410. ad S. Conſ. Syllan.* Schard. *de feud. par 10. ſect. 9 nu. 190.* Oſſual. *lib. 8. comment. cap. 28. lit H.*

(48) Clauſula 34. del Teſtamẽto del Señor Rey D. Felipe III.

mis hijos, ò ſuceſſores, ſe diſſoluiere el dicho Matrimonio, por muerte de qualquiera de los dichos Señores mi hermana, ò Tio, que deſde aora para entonces declaro, y quiero, que ſe tenga entendido, que los dichos Eſtados han de pertenecerme à mi, y me han pertenecido, por Derecho proprio, y Mayorazgo antiguo, y por el miſmo han de ſer, y pertenecer al Principe mi hijo, y à los ſuceſſores, que por tiempo fueren en eſtos Reynos, ſin que ſe puedan diuidir, ni apartar de ellos.

Ex hoc enim ſacro placitu vltimæ voluntatis, & elogio, ex quo attenta reuerſionis illa qualitate inhærens in donatione antenuptiali; fatendum eſt non à die mortis Infantis Eliſabethæ, ſed diſſolutionis matrimonij obitu Archiducis viri reſolutam fuiſſe donationem, devolutum Dominium, transiatamque poſſeſsionem Ciuilẽ, & Naturalẽ (49) Regi Hiſpaniarum Philippo III. tunc ſceptrum tenenti, exque legali prouidentia, etiam omiſſo voto, & declaratione ipſius Infantis amitæ; Taliter, vt alijs omiſsis iurium poſitionibus, Belgium ex tunc ad Reges pertinere Hiſpanos decantandum, non vt declamat Gallus, à die mortis amitæ Infantis.

(49) Oldral. *conſ.* 139. *n.* 7. ex Ancharr. *conſ.* 354. Gam. *deciſ.* 160. *n.* 3. *verſ. Secundo modo*, ex Guilliel. Bened. Fuſar. *de ſubſt. q.* 415. *per totam præcip. n.* 3.

ARTESIÆ COMITATVS.

Verſ. VI.

HAud mirandum, Aſſertores Gallicanos collimaſſe ad firmanda iura Reginæ Chriſtianiſsimæ in Brabantiam, cæteroſque Circulos Belgicæ Dominationis, extraordinarijs dogmatibus, ac regulis; Dum ſucceſsionem Comitatus Arteſiæ diuiduam trutinandam decantant, ſubque poſitione iuris Devolutiui, oblitterata, ac contempta illius ſuprema natiua qualitate indiuidua genita voluntate, votoque Regum, ac Principum, quorum manu, natus, & ſuſceptus fuit. Indèque extorrem, ac peregrinũ ab eo modulantes Regem noſtrum his exaratis vocibus: (1) *Neque hic longa oratione opus videtur, qua hunc Comitatum ad Reginam Chriſtianiſsimam eſſe devolutum oſtendamus: Cùm id conſuetudo articulo veriſsimo octauo, tàm perſpicuè conſtituit, vt non poſsit apertius.*

(1) *Dict. Tract. Regin. Chriſtian. ius in Ducat. Brab. fol.* 264. Obſeru. *fol.* 40. Manif. Hiſp. *fol.* 328.

Quòd si, inquit, *alter coniugum superstes, liberis ex priori matrimonio natis, secundas iniret nuptias, & suscepta ex his prole è vita migrauerit, quas priori constante connubio procedit hæreditates, hæ omninò ad superioris matrimonij sobolem pertinebunt, nec quicquam iuris in eas possessiones liberi ex posterioribus nuptijs geniti consequentur.*

Sed legitimè perlectis articuli verbis, ex quibus à Gallicanis firmatur consuetudo constituens in successione paterna discrimen bonorum, ac natiuitatis, exclusa omnis prolis ex posteriori connubio procreata, euincitur ex voce *hæreditates*, constitutionem ad dominantem Dignitatem, adque successionem Comitatus Arteſiæ, extendi non posse. Et quamuis ad diruendam structuram Assertoris, longa oratione opus non esset; præcipuè attenta dignitatis natiua qualitate, legali prouidentia, sententiaque Doctorum asserentium sub communi, & priuata voce *hæreditates*, complecti non posse bona, Feudaque indiuidua, ac successibilia iure sanguinis: (*a*)

Vt verò dilucidiùs appareant Gallicanorum Sycophantorum machinamenta, ab origineque Arteſiæ Comitatum Regalem Dignitatem fuisse, integram illius Maiestatem, Sanctã (vt cùm Paulo Æmilio loquamur) (*b*) incolumem, indiuiduam, ac successibilem, sinu, & manu legitimorum Principum, absque discrimine natiuitatis, ex primo, vel secundo connubio; Notandum est, quòd tota Europa, propinqua Regna, omniaque rerum monumenta insitum habent, Attrebatum, seu Arteſiam habitam gemmam prætiosissimam, & fulgentissimam omnium ornantium Gallicanum Diadema, ab Hugonis Capeti vsurpatione, vsque ad sceptrum Ludouici VII. Nam cùm Philippus Alsatius Flandriæ Comes in matrimonium traderet neptem Isabellam Balduini Hannoniæ Comitis filiam Philippo (post Augusto Galliæ (2) Regi) filio Ludouici VII. Nec tantum paterna liberalitate donauit in dotem Nepti Arteſiam, seu Attrebatum, sed diuersa alia Dominia, ac Territoria Comitatus Flandrici.

Huius connubij honore gloriati sunt Franci modulantes (3) communi placito in die lustrali coronatio-

(*a*) Freder. à Sande, *comm. in consuet. feud. Geldr. tit. 3. de successs. legit. cap. 1. §. 1. à n. 10. & cap. 2. §. 4. num. 17. Cõcludimus itaque hæreditariam esse successionem quæ à postremo defertur defuncto. Extra successionem esse nõ hæreditariam, quæ ab aliquo quã à postremo defertur defuncto.*

(*b*) Paul. Æmil. *de gest. Fran. in Ioann. I.*

(2) Aub. Mir. *Chron. Belgic. ann.* 1191. Petr. Deouttem. *Constantinopol. Belgic. lib. 1. cap. 2. §. 3. & 4.* Meyer. Æmil & relati infrà.

(3) Meyer. *Annal. Flãdr. lib. 6. ann.* 1170. *Gloriantibus Frãcis Magni Caroli Imperatoris sanguinem per eam fœminam ad Reges suos redijsse.*

nis Eliſabethæ, Caroli Magni Imperatoris ſanguinem per eam fœminam ad Reges ſuos redijſſe, purgato alueo illegitimitatis, producto ex tyrannica introductione Hugonis Capeti. Erat enim Eliſabetha proles legitima Ermengardæ filiæ Caroli Brabantini Ducis, fratris Lotharij Regis Gallorum, quo iure legitimo competebat Regnum morte Ludouici V. dolo, & tyrannide Hugonis Regno, & vita orbati.

In ceſsionem illam, ſeu donationem Territoriorum à Philippo Comite in commodum neptis executam, fremuerunt Flandri, arma mouentes ad impediendam poſſeſsionem bonorum donatorum; ſed contentio terminata manſit, reſtituti Circuli Flandrici natiuo dominio, translata verò vi pacti antenuptialis Arteſia Philippo, & Eliſabethæ.

In ſacrum pignus, in trophæum, æternumque monumentum ſangu inis, & ſtirpis Carolingiæ, Arteſia ornata titulo Comitatus donata fuit Ludouico Primogenito filio Philippi, & Eliſabethæ, conſtitutumque Appanagium primogenitorum Regni Gallicani: quo honore requieuit vſquè ad ſceptrum Diui Ludouici, à quo Attrebatum donatum invenitur in Feudum Reale Roberto (4) fratri, illa addita reuerſionis qualitate, vt ſi quis Attrebatum tenens ſinè hærede decederet, (5) ad filium Regni Gallicani ſucceſſorem (6) rediret.

Hic fuit ortus, & progreſſus Attrebatenſis Comitatus, habitus illuſtris, tàm quia quatenus conſtitutus in confinio Flandricæ, & Gallicanæ dominationis, fuit flagrantiſsimè concupita eius poſſeſsio à Comitibus Flandriæ, & Galliæ, quàm ex illa graui, ac totis Europæis viribus plaſmata contentione de illius ſucceſsione morte Roberti Comitis inter Mathildem, Ioannem, & Philippum defuncti Comitis filios, deciſſa in fauorē Mathildis amitæ, excluſis nepotibus, iureque obliterato repræſentationis, inter Attrebatenſes recepto, & laudato, vt alibi notamus. (7)

Illa

(4) Paul. Æmil. *de Regin. Frāc lib. 6. in Philip. Auguſt. Hæc Regio Comitatus inſtitutus eſt, Attrebatiumque Comitatus dictus, ac primus Attrebatium Comes creatus Ludouicus Regis filius*, Aub. Mir. *Chron. Belg. ann. 1237. tit. Domini, & Comites Arteſiæ.*

(5) Idē Æmil. in Div. *Ludou. Robertalū Fratri Attrebates Comitatus datus*, Ioan. Till. *Chron. Regin. Franc. ann. 1236.* Meyer. *Annal. Flandr. lib. 8. eod. ann.* & Suer. *li. 8.* Har. *Annal. Brab. in Henr. V. ann. 1236.* Guichar. *in Belgic. Attrebatum in Audomarc. fol 172.* Zyp. Hiat. Caſſan. *lib. 1. cap. 16. §. Artea m.*

(6) Renat. Chop. *Doman. Franc. lib. 3. tit. 3. n. 2. Volumus, & ordinamus, quòd Filius noſter ſecundus natu habeat totam terram Attrebatenſem in feudis, & Domanijs, & totam aliam terrā, quam ex parte Matris noſtræ Elizabeth poſsidemus, ſaluo Dotalitio Matris ſuæ, quòd ſi idem, qui Attrebatenſium tenebit, ſine hærede decederet, volumus, quod tota terra Attrebatenſis, & alia terra, quam teneret, ad filium noſtrum Regni noſtri ſucceſſorē liberè, & integrè redeat.*

(7) Paul. Æmil. *in Philip. Valeſ.* Till. *in Chron dict. ann. 1336.* Auber Mir. *Chron Belg. dict. ann 1237.* Meyer. *dict lib. 8. & lib. 12. ann. 1331.* Petr. Gregor. *de Republ. lib. 7. cap. 10. num. 21* Chilfec. *vind. Hiſpan cap. 8. & lumen Salic. lumin. 13.*

Illa enim natiua primogenialis ſucceſsionis qualitas, qua genita, nata, & ſuſcepta Arteſia, immutabilis eſt, tàm iure ſupremo attento, vt à Iacobo Alexandro (8) receptum, & laudatum notatur in ſucceſsione Ducatus Campaniæ, & Pictauiæ, diſcuſſa inter Carolum Galliæ Regem, & Otthonem Burgundiæ Ducem, conſuetudine, moreque ſucceſsiuo Attrebatenſis Dominationis, quàm ſcribẽtium omnium placito Iuriſperitorum, Politicorũ, & Hiſtoriographorum: A manu enim Roberti vſquè ad Ioannam Eudonis Burgundiæ vxorem, Mathildæ neptem, & Ioannæ Reginæ Gallorum filiam, à que Ludouico Niuerſenſi (9) Flandriæ Comite, ad quem translata obitu Margaretæ filiæ Ludouici Longi Gallorum Regis, ſemper, & vbique iure ſanguinis trãſmiſſa fuit ſucceſſoribus. Taliter, vt ni polluta reatu adulationis labia decantari poſsit, firmandam eſſe illius ſucceſsionem vi priuatæ conſuetudinis, conſtituẽtis inter priuatos, inque priuata bona ex more recipiẽtia, nomen, & qualitatem hæreditatis diuiduæ.

Sed quid adhuc egemus teſtibus depromptis emonumentis antiquitatis? Reſonet Gallicana tuba, quòd ab ipſis Regibus deciſſum fuit in illuſtri illo erciſcundæ iudicio, orto morte Mathildis Comitiſſæ de diuiſione Arteſiæ. Anno enim M.CCC.XXX. (10) obijt Pariſijs Mathildis Arteſiæ Comitiſſa; illius deceſſu Status translatus fuit Ioannæ filiæ, viduæ Philippi Longi Regis Gallorum, quæ progrediens ad manutenendam illius poſſeſsionem, Peronem veniens, vitam finiuit (credito voto omnium, propinato veneno, dolo, ac induſtria Regis Gallorum.) Mortua Ioanna, Eudo Burgundiæ Dux Ioannæ maritus, filiæ Reginæ Ioannæ poſſeſsionem recepit Arteſiæ, ſimulque Burgundiæ: in quam contentionem de erciſcunda hæreditate agitarunt. Margarita ſoror Ludouici Niuernenſis Comitis Flandriæ vxor, & Candida, ſeu Eliſabetha Delphini Viennenſis, (11) aſſerentes hæreditario iure partes obtenturas in bonis matris defunctæ. Sed notandum, quòd etſi hæreditaria edita iura, nulla enim in Arteſiã, quatenus indiuidua, ac ſucceſsibilia habita bona, ex quibus ornata Dignitas, ſed ad Starus Burgundiæ, innixas

(8) Ioan. Iacob. Alex. *verit. vindic. par.* 1. *cap.* 17.

(9) Paul. Æmil. *de geſt. Franc. in Philip. Valeſ. & in Ioan.* I. Meyer. *Annal. Flandr. lib.* 12. *ann.* 1330. *& lib.* 13. *an.* 1361. *&* 1382. Suer. *Annal. Flandr. lib.* 11. *ann.* 1331. *& lib.* 12. *ann.* 1382.

(10) Mir. *Annal. Flãd. lib.* 12. *ann.* 1330. Suer. *dict. lib.* 11.

(11) Suer. *Annal. Flãd. lib.* 11. *ann.* 1331.

ful-

fulcro, quòd ex conſuetudine laudata, filiabus Dominorum Burgundiæ in appanagium, ſeu dotem pars aliqua, ſeu quota adſignabatur: ac quod ſi hæc conſuetudo inadmiſsibilis habenda, quoad Domanialia bona, ex indiuidua illius qualitate, annexa erant Comitatui alia diuerſa ex priuatorum voluntate, quæ nec primogenitæ ſororis præcipua erant iure primogeniali, nec indiuiſibilia, immò diuiſioni obnoxia, ex quibus eis quota dotalis conſtituenda.

Sed adhùc illarum reiectis iuribus hæreditarijs, etſi potentia, & authoritate collitigantium munitis; Philippi Valleſij Gallorum Regis ſententia deciſſum fuit, Attrebatenſem Comitatum iure ſanguinis verſandum, ſucceſſorioque translatum (12) *in filiam Longi Regis maximam natu, quæ iure materno Burgundiæ Ducatum eodem iure auiam maternæ Attrebatium Comes fuit*: ex vi verò pacti antenuptialis, in quo à patre pollicita dos Margaritæ filiæ, verùm eſt, ei ſex millia librarum Pariſienſium adſignata fuiſſe; Candidæ autem, ſeu Eliſabethæ ſorori Delphini vxori aliam portionem dotis nomine. Cuius Regalis deciſsionis virtute Attrebatenſis Comitatus ſucceſsio indiuidua ſucceſsiua conſtituta fuit, extinctis, ac obliteratis omnibus iuribus in eum, bonaque Domanialia, editis, ac ſuſcitatis, taliter vt à Gallicanis ex illo ſupremitatis iure inhærente in eo inter Dignitates Regales ſupremas Circuli Gallicani inclusa fuerit à Lymneo. (13) Vndè enim hac veritate attenta nunc diuidua dicenda, ſub que poſitione priuati iuris, ni Sacro Regum Gallicanorum placito, ſenſu, ac mente ſacrilegè contempto, ac calcato?

Sed aſſentiamur Gallicano Aſſertori, Attrebatumque deſsignemus denudatum Dignitate illa Regali, qua natum, extorrēque ſupremitatis, qua decoratum, & retentum manu Principum Gallicanorum, & Flandricorum; ac quòd tenenda eſt ſententia dicentium, quòd (a) *quæ ſunt in more primariæ Ciuitatis poſita, aut lege ſancita, hæc ab omni Ciuitate ſubiecta, regione, vbi propria ſtatuta defuerint, omninò ſeruari opportere.* Qualis primaria Ciuitas dicenda, ſeu Metropolis, cui ſubeſt Attrebatū, Flandrica, cuius portio fuit vſquè ad Philippum Alſa-

cium,

(12) Paul. Æmil. *in Ioan. I. Filiā longi Regis maximā natu quæ iure materno Burgundiæ Duce, eadem iure auiam maternæ Attrebatum Comes fuit*, Meyer. *dict. in locis.*

(13) Ioan. Lymn. *not. Franc. lib. 4. cap. 5. litt. R.*

(a) *Dict. Tract. Regin. Chriſtian. ius in Ducat. Brab. fol. 259. num. 3.*

cium,& ad quam Dominationem devolutum ſub Ludouico Niuernienſi, cuius Devolutionis virtute primariam,quaſi poſtliminii vi,recepit qualitatem: (14) Gallicanave, (15) attento Philippi Auguſti Imperio, quo ceſſum antenuptialiter,vel Diui Ludouici, à quo donatum Roberto fratri,cùm qualitate reuerſionis ad ſucceſſores Regni Gallicani? Si enim collimamus illius ſucceſsionem,attento iure Flandricæ Metropolis,inter Flandros Devolutiui iuris conſuetudo,nec recepta,nec admiſſa eſt,immò excluſis filiabus primi thori maſculus ex ſecundo genitus vocatur ad ſucceſsionem bonorum,& Feudorum. (16)

Si verò Gallicanum ius,quod receptum inter Attrebatenſes,notat Chriſtinæus, (17) conceſsioniſque naturam cùm qualitate reuerſionis,ex qua donatum Attrebatum Roberto Diui Ludouici fratri, haud erit ſcriptor,menſque dicentium,in Feudis Regalibus locum eſſe iuri Devolutionis,ac quòd conſuetudines priuatæ vim teneant, nec coactionem inducant ad hoc,vt excluſis filijs maſculis, ad ſucceſsionem admittantur fœminæ, quia ſuſceptæ ex primo connubio, cùm hæc prærogatiua ac prælatio, tanquam odioſa, iuri Naturæ,& Gentium aduerſa,ac inextenſibilis ſit ad bona,ac perſonas; (18) tantumque locum teneat in ſucceſſione producta in pacto antenuptiali voluntate contrahentium,in id priuatiuè collimante.

His enim iuris Publici, & Attrebatenſis dogmatibus attentis,qua ratione,aut qua mente aſſerere audebunt Galli,fœminam ſororem ad ſucceſsionem Arteſiæ admitten dam,excluſo fratre maſculo, ni deturbatis Maieſtatis Arcanis, iure Naturæ, ac Gentium violato,pollutaque Ciuilium conſtitutionum puritate?

DVCATVS CAMERACENSIS CVM Cameraceſio, & Ciuitatis Arce, Marchionatus Dignitate inſignita.

CVm omnis noſtri Tractatus ſeries tendat ad trutinanda legitima iura Regis noſtri, vtque tuba iuſtitiæ reſonet in auribus gẽtium,fulgorque veritatis illu-

(14) Paul.Chriſt *Deciſ Belg volum.6.deciſ. 48.num.5.*

(15) *Cap.1.De duob fratr.Chriſt.vol 6.deciſ.1. num.31.* Præcipuè *deciſ.86.nu.14 & ſeqq.*

(16) Fredet. à Sande, *Commẽt in Conſuetud. Geldr.dict tit.3.cap.1. § 12.de feud. Flandr. num 2. Item filius Iunior,ſexus ratione præfertur filiæ natu maiori ; idque procedit, etiam ſi filius ſit ex poſteriore Matrimonio* Chriſtin. *vol.6. deciſ. 44.num 2.*

(17) Chriſtin. *Conſuetud. feudal. De conſuetudin. Arteſiæ.*

(18) *Ex cap. Mulier.de filijs nat.ex Matrim. ad Morgon cap. Filij, ſi ds feud fuer.controu.* vbi Gloſſ. & DD. adducti *§. .n. .* Tiraq. *de Primog.quæſt.7.*

illuminet mẽtes,& corda illam amantium,non dirigimus verba noſtra in Andabatas illos, quos à rationis fulgore abalienati rapiuntur vi aulicæ temporariæ aſſentationis.

Pollutis antiquo hæreticorum reatu labijs, ductaque manu Tertullianiſmo errore modulatur Aſſertor Gallicanus,ſecundas nuptias aliqua libidinis impuritate contractas. Quarè inter Cameracenſes,quiâ degenerantes à primæua Dignitate non illuſtres appellatæ, ſicuti primæ,ſicque in illarum odium, inque primarũ honorem conſuetudine laudatum vellicat inter eos, vt ſoluto matrimonio priori,ſuperſtes rem ſoli, Feudum, aut aliud quoduis prædium, quod Feudi lege non teneatur,vendere, commutare, aut donare poſsit, niſi omnium liberorum conſenſus interceſſerit: ex quo iure nec tantùm legale fideicommiſſum conſtitutum, notat in fauorem filiorum primi matrimonij, ſed quòd ſicut ſuperſtiti interdicta eſt alienatio, filijs ſit illis cõnubij Devolutum Dominium, excluſis ſuſceptis ex ſecundo.

Huius conſuetudinis poteſtati ſubeſſe,declamat Regem noſtrum,& quia ex Auguſto ſecundo connubio genitus,& natus ſit,peregrinus,ac extraneus habendus à ſucceſsione fideicommiſsi illius legalis, ſubſtitutioniſque familiaris efformatæ vi conſuetudinis ad ſucceſſionem Ducatus Cameracenſis, in commodum prolis primi matrimonij.

Quam diſſonus ſit Galli cantus, nec ab ſpiritu tantùm,ſed à littera legum,ſeu Articulorum Cameracenſium,quantumque diſtet à cauſa, de qua contentio, à iureque,quo attento, verſanda eſt ſucceſsio Ducatus Cameracenſis,dignoſcet,qui verba Articuli relati ab Aſſertore notauerit,quique naturã,ac qualitatem Cameraci,& Dignitatis à crepundijs luſtrauerit, iuraque Gentium,& Publica.

Conſuetudo Cameracenſis(inſequendo Gallicanorũ Scriptorum ſententiam,eamque veram firmando)conſtituens ſucceſsionis formam,præexcellentiamque filijs natis ex primo connubio,excluſis ex ſecundo,inter ſubditos inferiores tantùm,priuativèque de bonis liberis,

ac iure hæreditario deferendis præſcripſit; non verò legem impoſuit his, quibus ex natura, aut conceſsionis qualitate ſuccedendi forma conſtituta fuit: alia enim bona, Feuda, Dignitateſvè, cùm iure conceſsionis immutabilitatem ab origine receptam retineant, conſuetudini non ſubſunt, ſed extrà vim, & illius virtutem honorantur. Audiamus verba Articulorum Cameracenſium ab ipſo Aſſertore in ſui tutelam exaratorum: (a) *Soluto priori matrimonio, neuter coniugum alterius ſuperſtes rem ſoli, aut Feudum, aut aliud quodvis prædium, quod Feudi legem non teneat, vendere, commutare, donare, aut quacumque alia ratione poterit alienare, niſi omnium liberorum, qui curam adeſſe, & quam leges ad liberum conſenſum exigunt, ætate idonea, & perfecta eſſe debent, aut ſaltem Tutorum, vel Curatorum conſenſus, ac legitima demùm iudicis authoritas interceſſerit; aut certè, niſi quid aliter, cùm empta ſint prædia in publicis cautum ſit inſtrumentis, aut pactis dotalibus inter coniuges aliud conuenerit, & contraria legi conditio ſit verbo nuncupata.*

Euincitur illa mens noſtra, quòd in bonis hæreditarijs tantùm locum vindicet conſuetudo. Primò, ex illis verbis Articuli: *Quòd Feudi lege non teneatur*, coarctantibus vim conſtitutionis, quoad bona, ſub Feudi lege conceſſa, quæ immutabilis eſt abſolutè. Secundò, ab illis, ex quibus conſtituitur, quòd non operetur cõſuetudo, cùm aliter, quàm præſcribit lex: *Niſi empta ſint prædia, in publiciſque cautũ ſit inſtrumentis.* Pacto enim ſtandum eſt, (b) ſicuti, & Feudi conceſsioni, ac inveſtituræ.

His iuris Cameracẽſis principijs innixi, ingredimur ad deſsignandam formam ſucceſsionis Ducatus Arcis, cum Dignitate Marchionali, quam firmam fatendum fuiſſe, ſub certa lege, ac pacto genitam, natam, & ſuſceptam, ſupràque auctoritatem conſuetudinis priuatæ illius, ex qua ſuam conglomerat orationẽ Aſſertor.

Elementale principium, ex quo plaſmantur omnia iura Publica, & Arcana Maieſtatis eſt. Primum, quòd ſupremitas armis quæritur, (1) aut electione, voto verò ſubditorũ protenditur (2) in filios, primique Principis prole, ac familia ſecundùm quod Dignitates Re-

(a) *Dict. Tract. Regin. Chriſtian. fol. 260. n. 1.*

(b) Laté Chriſtin. *vol. 1. deciſ. 268.* ex Everard. & Couarr.

(1) Tacit. *lib. 3. Annal. Prouenere Dominationes, multoſque apud populos æternũ manſere, l. Naturalem, §. vlt. l. Trãsfugam, de adquirer. domin. l. Si quid in bello, de captiu. §. Sed quod Inſtit. de iur. nat.* vbi Scribent. Beſold. *Nomocopolit. de Regn. ſucceſ. lib. 2. diſſert. 1.* Henric. Arnif. *Politic. lib. 2. cap. 2. ſect 6. n. 11.*

(2) Dixim. *Tract. 1. §. 7.*

gales à manu, gratia, ac liberalitate Principum proueniunt, in quarum ſucceſsione primum gradum tenet qualitas conceſsionis. (3)

His ſacris fulcris, ex quibus ſucceſsione Cameraci verſanda in monumentis antiquitatum notamus, quòd etſi Cameracum inuenitur à Ludouici ſceptro, (c) (extincto Regnadiario Rege, & fratribus ſuis Richario, & Rignamero) in Dominatione Francorum, poſtque Carolum Magnum in Imperij Circulo incluſum fuit, Caroloque Caluo deſsignatum in diuiſione Lotharingiæ executa ſub Imperio Lotharij Regis, (4) ſemper tamen manſit Imperialis Ciuitas, (5) ſubque faſce Imperij. Ex quo illius regimen ab Henrico Imperatore commendatum Epiſcopis illius Ciuitatis. Cùm verò à vicinis ex vrbe repelleretur Antiſtes, recuſato illorum regimine, Balduinus Pius Flandriæ Comes bellum gerens cum Imperatore vrbem, aliàque oppida armis (6) occupauit anno M.L. & poſſedit vſque ad pacem ſequenti anno initam, in qua Ciuitas, & Territorium Cameracenſe reſtitutum fuit Henrico Cæſari. (7)

Territoria, Circulique confines Supremarum Dominationum magnis incommodis, ac periculis ſubſunt; inter cætera Europæ illarum non expertem, immò ſuſtinentem notamus Circulũ Cameracenſem, quia limes eſt Gallicani Regni, & Flãdricæ Dominationis, & vt obviã eis iretur in Incolarum tutelam neceſſe fuit, vt Henricus Cæſar V. Cameraci Supremitatem (reſeruata Epiſcopis iuriſdictione ordinaria, competenti antiqua Cæſarum liberalitate) traderet Roberto Flandrico; quam extenſam habemus gratia Frederici I. Imperatoris ſub lege Feudi, ad Theodoricum Comitẽ, cæteroſque ſucceſſores ſanguinis iure in Maieſtate Flandrica. (8)

Sub legis huius Imperialis conceſsione requieuerat Cameracum ſinu Flandricorum Comitum, cùm Gallia, cupiditate protendendi Imperij rapta, armis Cameracenſe Territorium occupauit; ſed natiua ſtolliditate rapta, tanquam intollerabileque illorum regimen reiecerunt Cameracenſes, euocataque Imperatorum tute-

(3) *Tit de Feud. March.* vbi Affl. *tit. Quid ſit inueſtitur, tit. de inueſt. quàm accepit*, & ibi Scrib. *l. 6 tit. 26 par 4* Bart. *l penult num. 8. de ſeruit. log.* Menoch. *de arbitr. lib. 1. q 68. n. 21.* Surd. *conſ. 262 nu. 39.* late Roſental. *de Feud. cap. 2. concl 53. n. 4.* & in Addit. *& cap. 6 concluſ. 28.* Cornel Neoſtad. *de Feud iuris ſcript. Holland cap. 2. num. 3 & 4.* Beſold. *de Regn. ſucceſ. lib. 1. diſſert. 2. theſ. 14.*

(c) Greg. Turon. *Hiſtor. lib. 2. cap 42.*

(4) Ex Aymon. *de geſt. Franc.* Har. *Annal. Braban. Prologuem. cap 4 & in Carolo Caluo, ann. 870.*

(5) Sygeber. *in Chron. ann 1103.* Iſaac Pont. *Hiſtor. Geldr. lib. 7.*

(6) Meyer. *Annal Flãdr. lib. 3. ann. 1050.*

(7) Meyer. *dict. lib. 3. ann. 1051.* Har. *Annal. Braban. in Lambert. Baldric. dict. ann. 1050*

(8) Meyer. *Annal Flãdr. li. 5 ann. 1164.* Zyp. Har. Caſſan. *lib. 1. cap. 16 § Namuriũ.* Guichard. *Belg. Camer fol. 174.* Cabret *Hiſtor. de Felip. II. lib 13. cap. 4.*

là, quapropter poſtliminij iure ad legitimos Principes reddita fuit Dominatio, in quorum manu permanſit vſquè ad Regnum Ludouici XI. cuius induſtria, & Arcano raptum Cameraceſium,(9) ſub armis egit Gallicani regiminis: Cameracū verò ſub Imperio authoritateque Cæſarū, à quibus poſſeſſum, contētum, etſi armis, & potentia Ludouici XI. Gallorum invaſum, & obſeſſum:(10) Sub Carolo V. & Franciſco I. incommoda, & ſtrages inteſtinorum bellorum Europam flagrantium ſuſtinuit. In cuius defenſionem Carolus anno M. D. XLIII. arcem ſtruxit Marchionali inſignitam Dignitate, quam ſub Feudi lege donauit Philippo filio, ſuiſque ſucceſſoribus in Comitatu Flandrico. (11)

Huius conceſsionis virtute, ſub Dominio manſit Comitum Flandriæ, vſquequò anno M.D.LXXV. quo dolo, & induſtria Francorū Ciuitas, Arxque capta fuit, traditaque Gallicanis militibus, ſub vexillo Alanſonij Ducis, à quo Præfectura, & regimen demandatum Ballagnij Domino, & Inſi: quo mortuo tyrannica cupiditate exulato ab vrbe, & ditione Archiepiſcopo, poſſeſsionem rapuit Ballignius, quàm tenuit annos quatuordecim immanibus excurſionibus, ac vexationibus Artheſios, Hannonios, alioque Belgij Territoria incutiens; (12) ad quorum repulſam, retundendamque tyrannicam Ballignij Dominationem Parmenſis Dux exercitum mouit, Cameracum obſedit, etſi fruſtrà, quià auxilio Alanſonij Ducis ab obſidione liberatum, remanente Ballagnio, ſub auxilio Francorum in iniqua ſua detentatione, vſquèquo anno M.D.XCV. à Fontaneto Comite obſeſſo, (13) & oppugnato Cameraco ad Regem Philippum poſtliminij iure armis, votoque Ciuium abſolutum Vrbis, & regionis Dominium reſtitutum fuit. (14)

Quis enim his iuribus conceſsionis, armorum, volũtatiſque ſubditorum attentis, à Theodorico Comite, & Cæſare Henrico vſquè ad Carolum V. Cæſarem, & Philippum noſtrum natis, & coalitis, auſus erit dicere, Cameraci ſupremam ſucceſsionem, ſub illis genitam, & coalitam, ſubeſſe coactioni, ac virtuti priuatæ conſuetudinis, præcipuè attenta ſententia Doctorum

(9) Pont. Heuter. *rer. Belgic lib.* 1. *ann* 481. Har. *Annal. Braban. in Maximil. ann* 1481.

(10) Pont. Heut. *lib.* 13 *rer. Belg. ann* 1553. Har. *Annal. Braban in Carol. V.* Sandou. *Hiſt. Carol. V. lib.* 31. *§.* 43.

(11) Idē Heut. *lib.* 12. Guich *Belg. Camerac.* Har. *Annal Braban. in Carol V. ann* 1543. Iſaac Pontan. *Hiſtor. Geldr. lib.* 12. *ann.* 1544. Sand. *Hiſtor. Carol. V. li.* 25 *§* 46. Zzp. Hiat. Caſtau. *dict. lib.* 1 *cap.* 16 *§ Namurium*, Duque de Carpiniano, *guerras de Flãdes, ann.* 1595.

(12) Guichard. *Belg. in Camer.* Har. *Annal. Brabant. tumult. Belg. ſub Phil. II. ann* 1576. Sand. *dict. §* 46. Herrer. *Hiſtor. de Felip. II. lib.* 11 *cap.* 4.

(13) Har. *tumult. Belg. ſub Phil. II. ann.* 1595. Sand. *Hiſtor Carol. V. dict. §* 46. Duque de Carpiniano, *guerras de Flãd. dict ann* 1595.

(14) Har. *Inde* 16 *eiuſdem Octobris Cameracenſes cõuocatis regionis ſuæ Ordinibus, poſt breuem deliberationem oblato Fuentæo ſupplici libello rogant, Rex Philippus deinceps ſit abſolutus Vrbis, & Regionis Dominus.*

(15) asserentium: *Reipublicæ patrimonia, Imperij insignia Sacrorum instar esse, minimèque subijci vulgari mortalium commercio.* (16)

BVRGVNDIÆ COMITATVS, ET DVcatus Lucemburgensis.

ETsi recolantur omnium Scriptorum, Iurisperitorum, Politicorum, Historiographorum monumenta, à Caroli Magni Imperio, Parisiensisque Scholæ crepundiis, haud inuenietur qui resolutiuè, decisiuè, consultiuè, aut narratiuè fuerit ausus sic laxis fibris modulare mentem, vt in hac operis sui parte Assertor noster.

A ratione enim, & Religione alienus, (1) mente affecta, fabularum fascino corruptus, crudelitateque nimia raptus, fulcire conatus fuit iura Reginæ Christianissimæ in Burgundiæ Comitatum, Ducatumque Lucemburgensem; illos (obliterata supremitate natiua, Dignitatumque Regalium qualitate) diuiduos decantans, sibi verò aduersans Marchionatum Orolaunensem, & Comitatum Rupensem diuerso iure quæsitos, indiuiduos dessignans, pertinereque iactitans ad Reginam Christianissimam vi iuris Devolutiui. Ex eo tantùm, quòd sine more, aut iure certo somniauit, hæc Dominia Ducatui Brabantiæ subiacere. Notentur illius verba exarata in suæ sententiæ fulcrum: (2)

„ *Hoc iure est Burgundia, vt fratres vnà cum sororibus omni*
„ *sublato, aut sexuum, aut nuptiarum discrimine, in partes*
„ *æquas delatæ hæreditatis vocentur, & bona quæcumque sint*
„ *illa, æquabiliter partiantur. Nihil hic loci est, aut sexus, aut*
„ *priorum nuptiarum prærogatiuæ. Quamobrem pars huius Co-*
„ *mitatus tertia ad Reginam Christianissimam ex patria con-*
„ *suetudine peruenit, quæ reliquæ sunt duæ partes inter Regem*
„ *Catholicum, & iuniorem Infantem nunc Imperatricem ex*
„ *æquo diuidentur, neque in re tam facili, & vsitata diutiùs est*
„ *immorandum.*

„ *Non eodem prorsus iure vtitur Ducatus Lucemburgen-*
„ *sis: nec æquabilis omninò est inter fratrem, & sororem bono-*
„ *rum diuisio: ille siquidem in duplam, hæc in dimidiam dumta-*

„ *xat*

(15) Manif. *fol.* 383.

(16) Renat. Chop. *ad Consuet. Audiū, lib. 1. tit. 1 n. 6 Mea vtique fuit opinio Suprema Principum iura, quæ Diademati purè nuncupantur, speciali consuetudine non teneri. Cùm ea generale quoddam præferant summi fastigij symbolum, nec certi fundi rationibus circunscribuntur Sunt enim in Republicæ patrimonio hæc Regij Imperij insignia, & Sacrorum instar, minimè subijciātur vulgari mortalium comercio.*

(1) *Hoc dicterio, inuebit in Regis nostri Ministros Tractat. Regin Christian. iuri in Ducat. Brabant. fol. 7. num. 7. & 8.*

(2) *Dict. Tra. fol. 265. à num. 1.*

„xat hæreditatis partem ſuccedit. Quamobrem Rex Catholi-
„cus ex ſemiſſe, Regina Chriſtianiſsima ex quadrante Lucem-
„burgenſis Ducatus hæres futura eſt, alterum quippe, ſemiſ-
„ſem ex æquo cùm Sereniſs. Infante ſorore ſua, nunc Impera-
„trice, partietur. Sic enim Artic. nono conſuetudinis ſtatuitur.
„Vt ſoror dimidiam bonorum partem habeat, quæ vni ex fra-
„tribus tribuuntur. Verùm vt Reginam ex quadrante ſolùm
„in hunc Ducatum ſuccedere vltrò concedimus, ſic Marchio-
„natum Orolaunenſem, & Comitatum Rupenſem ad eam per-
„tinere iure, meritoque contendimus, quòd hæc dominia Bra-
„bantiæ Ducatui ſubiaceant: atque adeò ius Deuolutionis in
„prioris connubij gratiam inductum, in his quoque regionibus
„obtineat. Quod quidem ſuperiùs iam fuit vberrimè demonſ-
„tratum, cùm de Antuerpienſi Ciuitate ageremus, quæque ibi
„ſunt explicata, nihil neceſſe eſt hic retexere. Quamobrem ra-
„tionibus ſubductis, & ad patrias conſuetudines omnibus re-
„uocatis, Regina Chriſtianiſsima ex quadrante in Comitatus
„Lucemburgenſis, ex aſſe in Marchionatus Orolaunenſis, &
„Rupenſis Comitatus hæreditatem vocatur.

„Quòd ſi quis ſumma quæque Imperia diuidi non poſſe con-
„tenderit, cùm eo quidem non admodum pugnabimus; ſed ſu-
„premam is dignitatem ab eo, cui iuncta eſt dominio, aut fun-
„do ſeparandam eſſe meminerit. Id enim in quo maximè ſum-
„mi Imperij decus conſiſtit, ſcindi in partes, & diſtrahi nullo
„modo poſſe libenter concedimus; ſed dominium ipſum, vt alia
„quæque prædia, diuiſionem admittit. Ac ne aliena quæramus
„exempla, vir ſingulari doctrina Andræas à Quercu huius
„Ducatus Dominium inter Valleranum, & Eliſabetham hu-
„ius Imperialis domus ſobolem anno 1287. diuiſum fuiſſe ex
„Annalium monumentis commemorat.

O iuſtitia! (3) cui præter cæteras virtutes, decan-
tat Aſſertor, Coronam, Sceptrumque ſubmittere
Chriſtianiſsimum Regem, vndè cultus ille, ex quo
firmatum, nec quicquam cõpendij ſui cauſa ſe facturum, quòd non liceat, omninò perſuaſum nihil expedire, nihil vtile eſſe, quòd ſit iniuſtum: iuſtumnè habendum armis, vi, potentia agere ad protendendam Dominationis potentiam, vtque ſubverſa natura, & qualitate ſucceſsiua, ſine lege, more, vſu, conſuetudine, aut voluntate trutinetur ſucceſsio Comitatus Oro-

(3) *Dict. Tract. fol. 1.*

laurenſis,& Rupenſis priuatiuèque, & indiuiduè deuoluantur Reginæ,ſub verò erciſcundæ legibus inter fratres diuidantur Burgundia,& Lucemburgum?

Sanè deſiderio deſideramus agnoſcere, qua mente diſcuſſa hæc ſententia,quavè iuris,aut rationis doctrina firmata? Sed cùm à ſenſu noſtro abſit, credimus ad dicendam illegitimam Gallorum doctrinam, legitimumque ius Regis noſtri ſatis illi eſſe antiquam ſuccedendi formam curſu temporis laudatam à prima illorum ſtatuum periodo indiuiduã,ex qua deque manu in manus Dominorum translata Ciuilis,& Naturalis poſſeſsio.

Sed ſi non acquieſcant huic voto Gallicani Aſſertores,haud recuſare poterunt fateri Orolaunenſem Marchionatum, & Comitatum Rupenſem portiones eſſe Ducatus Lucemburgenſis. (4) Ex eoque neceſſariò verſandam illarum ſucceſsionem ex iure Dignitatis, cui ſubiacent, (5) cùm in hanc ſententiam colliment omnium Scriptorum Gallicanorum mentes: cùm ergo,nec plauſibilis tantùm habita,ſed recepta, & laudata abſolutè,vt Dogma ſupremum inter Gallos; vndè nunc reijciendũ ad hoc, vt extorris habeatur Rex, noſter à ſucceſsione partis bonorum conſtituentium Marchionatum Orolaunenſem,& Rupenſem Comitatum,dùm ab ipſo Aſſertore aſsignantur portiones hæreditariæ Circuli Lucẽburgici Dominanti, & cui ſubiacent tanquam partes,ſeu portiones illius Dominationis?

Haud ignota hæc inæqualitas,ac iniuſtitia, qua ex libidine dominandi rapti agitantur Gallicanorum mẽtes. Vt verò apertius innoteſcat, cũctiſque pateat,Comitatus Burgundiæ,& Lucemburgenſis Ducatus expertes eſſe,diuiduitatis, in eiſque inadmiſsibile iudicium Erciſcundæ,ſed abſolutè iure ſucceſsiuo ſanguinis delatos. Primò aſſerendum eſt Sacrum illud inter omnes Scriptores dogma: Quòd Dignitates Regales natura ſua indiuiduæ habentur, (6) iure Francorum præcipuè attento, reijciente abſolutè diuiduitatem bonorum illorum. (7)

Secundò, quòd Comitatus Burgundiæ (8) ab an-

(4) Guich. *Belgic. vniuerſ. Lucemburg. verſ. Arlunum,& verſ. Rupes Arduenenſes.*

(5) Dixim. latè § 5. Chriſt. *vol. 6. deciſ 48.* Manif. ex Molin. & alijs, *fol. 229.*

(6) *Cap. Imperialẽ, § Prætereà Ducatuo, de prohib. Feud. alien. per Freder.* Latè Chriſtin. *vol. 5.* (ex Roſent. Maſtrill. & alijs) *deciſ.* 104. *à nu.* 43. Ioan. Lymn. *de iur. publ. lib. 4. cap. 3. & 4.*

(7) Bodin *de Republ. lib. 5.* And. Kenich. *de Saxon. iur. non prouoc. cap. 3. n. 32.* Intrigl. *de feud. q 39 n. 3.* Georg. *eod. Tract. cap num. 5.* Montan. *de Regal. in prælud. num 50.* Gabr, de Bell. *de feud. in Prologom § 1. nu 5* Maſtrill. *deciſ. 105.* Milan. *deciſ 8. à n. 69.* Giurb. *de feud prælud. 6. n. 22. & 23. & gloſſ. 3. n. 43.* Marc-Ant. Amat. *variar. reſol. 1. num. 18. ſupr. verſ. 6. num. 25.*

(8) Pont. Heut. *rer. Burgund lib. 1. c. Exordium Comitat. Burgũd.* Aub. Mir. *Chron Belgic. ann. 1010. tit. Comites Burg* Zyp. Hiat. Caſſan. *lib. 1. cap. 16. verſ. Burgundiæ Comitatus.*

no D.CCC.XXXVIII. ſucceſsiuus fuit, iureque ſanguinis, illaque attenta qualitate anno CM.L. leuatus, ac ſuſceptus manu, ac ſinu Alberti filij Berengarij Regis Italiæ, in cuius prole coalitus vſque ad Reinaldum III. quo mortuo liberis maſculis orbato ſucceſsit Patri Beatrix, quæ nupta Frederico I. Imperatori genuit Otthonem Burgundiæ Comitem.

Nè verò in re tam nota gẽtibus immoremur, remiſſis lectoribus ad ea, quæ de Burgundico Comitatu, illiuſque indiuidua ſucceſsione notarunt Miræus, Heuterus, alijque Scriptores: Satis ſit referre, quæ de illius natura, qualitateque ſucceſsiua, tanquam de Imperiali Feudo refert Chopinus, (9) quodque notant Scriptores de iure, quo delatus fuit Comitatus Burgundiæ morte Philippi Comitis anno M.CCC.LXXI. in quo vnitæ requieuerunt Imperialis Burgundia, & Gallicana. Gallicana enim decorata Ducatus honore obuenit iure ſucceſsiuo, ac ſanguinis Ioanni Gallorum Regi; Imperialis ornata Titulo Comitatus, indiuiduaque, eodem iure Margaritæ amitæ Philippi Longi annoſioris filiæ: *Mortuo* (inter ea inquit Æmilius) (10) *Philippo Burgundiæ Duce, eodem item Burgundiæ, Attrebatumque Comite, in Burgundiam ſe contulit, filiam Longi Regis maximam natu, quæ iure materno Burgundiæ, eodem iure auiæ maternæ Attrebatium Comes fuit, nupſiſſe Odone Duce Burgundiæ oſtendimus, quo ex matrimonio eſt editus Philippus, ex hoc alter Philippus, quo ineunte adoleſcentia defuncto, Burgundiorum annales (quos equidem euoluerim) produnt illam aliam Longi Regis filiã, quæ Flandro iuncta fuerat in Comitatus Burgundiæ, Attrebatumque, Francorum verò Regem Ioannem, quòd ex Ioanna magna Philippi Ducis amitta à Philippo Rege procreatus eſſet, in Ducatum ſucceſsiſſe.*

A morte Philippi Comitatus Burgundiæ tranſmiſſus iure ſucceſsiuo Margaritæ Flandriæ Comitiſſæ fuit, ex qua ad Mariam Caroli Audacis filiã, quæ Maximiliano Auſtriaco matrimonio copulata Philippum genuit, & ex eo producta Auguſta propago Regũ Hiſpanorum, Comitumque Burgundiæ, vſque ad Carolum II. Regem noſtrum.

Vt verò euincatur Comitatum Burgundicum ex-

(9) Renat. Chop. *Doman. Franc. lib. 3. tit. 3. n. 9.* Lym. *de iur. publ. lib. 5. cap. 2. num. 42.*

(10) Paul. Æmil. *De reb. geſt. Franc. in Ioan. I.* Meyer. *Annal. Flãd. lib. 13. ann. 1359.* Pont. Heuther. *dict. lib. 1. ca. Initium Ducat. Burg* Suer. *Annal. Fland. lib. 12. ann. 1361.*

per-

pertem abſolutè fuiſſe hæreditarij iuris illius, ex quo omnes filij poſſeſſoris vocãtur ad diuiſionem paternorum bonorum, noua calliditate à Gallis productum ad Erciſcundum Comitatum Burgundiæ; Meminiſſe poterant Galli, quòd in fœdere Matritenſi inito inter Carolum V. & Franciſcum I. Gallorum Regem, Comitatus Burgundiæ Feudum Dignitatis Francum Supremum verſatus fuit, (11) competenſque Carolo Imperatori, ſuiſque deſcendentibus primogeniali iure.

(11) Sãd. *Hiſtor. Carol. V. lib.* 14. § 3. Pazes de Madrid, *cap.* 3. Pont. Heuther. *rer. Belgic. lib.* 9. *ann.* 1526.

Quòd dilucidiùs præfulget ex illa contentione de diuiſione Burgundiæ, orta morte Ioannæ Reginæ Galliarum, deciſſa ſub ſceptro Philippi Valleſij: Defuncta enim, ad apicem Comitatus Burgundiæ aſcendit Ioanna annoſior filia; Sorores verò ad materna bona ſua ediderunt iura, Margarita Flandriæ Comitiſſa dotale ex vi pacti antenuptialis, Eliſabetha Delphini Viennenſis vxor (de hac re egimus ſuprà) (12) ius hæreditarium. His iuribus obiecit Ioanna Comitiſſa qualitatem ſucceſsibilem Dignitatis, ex qua expertes habendæ ſorores à communione bonorum Status: Cùm ei ex iure ſanguinis indiuiduus obveniret, non ex hæreditate materna. Ægrè lata fuit repulſa à Flandro, & Delphino, ad quam retundendam, etſi miſsis legatis, productiſque allegationibus, arma pararunt. Quod Philippus Valleſius Gallorum Rex cognoſcens, reali iudicio decreuit, Comitatum Burgundiæ obveniſſe Ioannæ iure legitimo; Margaritæ verò, quòd ratione dotis promiſſæ, Iſabellæq; ne peregrina, ac extranea haberetur, annuæ penſiones ad vitam ſoluerentur ex bonis, ac prouentibus communibus Comitatuum Burgundiæ, & Attrebatenſis. (13)

(12) Supr. *verſ. 6. num.* 11. *& ſequentib.*

Cùm verò Reginæ Chriſtianiſsimæ à Patre Rege dos promiſſa fuerit, ex qua antenuptialis renuntiatio legitima habenda, tàm iure paterno attento, quàm publica vtilitate, vt latè egimus Tract. I. Quo iure, aut principio aſſerendum, portam ei apertam eſſe ad Comitatum Burgundiæ, ex iure hæreditario, pietatis, aut alimentationis.

(13) Suer. *lib.* 11. *Annal. ann.* 1331. *Dioſele por el quinto de ſu muger.*

Quod idem dicendum de illa machinatione edita de diuiſione Ducatus Lucemburgenſis, innixa eo flexibili

ful-

fulcro, quod inter Lucemburgenſes receptum eſt municipali conſtitutione, vt patre defuncto, bona inter filios æqua lance diuidantur.

Non enim eſt Regalis Suprema Dignitas Lucemburgenſis ſub communi lege conſtringente priuata ſubditorum bona, hæreditariaque iura, cùm delata ſit ſucceſsiua ex iure tantùm ſanguinis, indiuiduitatiſque, ac maſculinitatis, abſque natiuitatis poſitione, ex primo, vel ſecundo thoro. Ornata enim progreſſa fuit infulis illis, quibus ornatæ Regales Dignitates, tàm attenta illius leuatione manu Lucemburgicæ familiæ, quàm coalitione ſanguinis Limburgicæ.

Requieſcente enim Comitatu Lucemburgico in ſinu primorum Principum (nondum enim ad Ducalem Dignitatem aſcenderat, cùm Vvenceslaus Ioannis cæci filius à fratre Carolo IV. Imperatore Dux creatus fuit Lucemburgenſis anno M. CCC. LIV.) Inuenimus, teſte Miræo, (14) quòd excluſis filiabus ex primo connubio natis, maſculus ex ſecundo ad apicem Dignitatis, & indiuiduam ſtatus poſſeſſionem aſcendit. Notentur verba Miræi: *Hermeſinda Henrici Cæci, & Agnetis filia hæres, Comitatu Namurcenſi à Balduino Magnanimo Hannoniæ Comite ſpoliata, Lucemburgenſem Comitatum ſibi, ac poſteris retinuit, Primùm Theodobaldo Barri Comiti (qui in Terra Sancta occubuit:) Poſt Vvalerano II. Limburgenſi Duci, anno milleſimo ducenteſimo decimo quarto, nupta. Ex Theobaldo tenuit Iſabellam Vvalerano Longo Limburgico Domino Falcoburgenſi nuptam; Et ex Vvalerano Henricum Blondum Lucemburgenſem, Gerardum Dominum de Durbuy & Villance, & Catherinam Mathæo II. Lotharingiæ Inferioris Duci nuptam.*

A Lucemburgica familia ad Limburgicam migrauit Dominatio Lucemburgenſis, quam tenuit Ioannes Cæcus Comes, qui binas contrahens nuptias, ex Eliſabetha Vvenceslai Bohemiæ Regis filia, ſuſcepit Carolum IIII. Imperatorem, Ioannem, Henricum Morauiæ Marchionem, & Bonam Ioannis Regis Galliarum vxorem: Ex Beatrice verò Ludouici Borbonij Ducis filia ſecunda vxore Vvenceslaum, ad quem, etſi ex ſecundo thalamo natum, translatus fuit Ducatus

(14) Aub. Mir. *Chronic. Belg. ann. 963. tit. Lucemburgenſes Comites, verſ.* 8.

Lucemburgenſis, Rupenſis Comitatus,& Orolanenſis Marchionatus.

Decantet Gallus, ſi ſuæ Reginæ iura legitima laudantur,illud,quod vxorio iure vi municipalis fori à Ioanne Gallorum Rege editum in Lucemburgum,Rupenſem Comitatum, & Ouloranenſem, edat petitionem hæreditatis poſtulatæ,erciſcundæve iudicium expoſitum, morte Ioannis patris; Cui enim ignotum indiuiduas has Dignitates tranſmiſſas à Patre Ioanne in filium Vvenceslaum, & illo mortuo nulla relicta prole, ſucceſsionis iure ad Vvenceslaum II. Caroli IIII. Imperatoris filiũ,quo ſimiliter ſine prole mortuo,ad Sygiſmundum fratrem.

Morte Sygiſmundi, Ducatus ſucceſsio (etſi variè exaratur ab Hiſtoriographis) communi aſſenſu Gallorum, ſanguinis iure indiuidua primogenialis habita. Ne verò videamur charitate naturali ducti, ad ſequendam hanc ſententiam, exarabimus ipſorum authorum verba,in firmamentum, ac fidem veritatis noſtræ; Miræus, (15) enim rem ſic enarrat: *Sygiſmundus Imperator in Ducatu Lucemburgenſi ſucceſsit, Sygiſmundo vnica filia Eliſabetha fuit Alberto Auſtriaco Imper nupta,quæ* 1451. *die* 25. *Octobris ius omne ſuum,quod in Ducatum Lucemburgenſem habebat, Philippo Bono Burgundiæ, Brabantiæque Duci ceſsit, defunctis liberis, quos ex Alberto pepererat.* Haræus *anno M. CCCC. IX. Eodem hoc anno quærebatur Duci noſtro Antonio noua coniux Eliſabetha filia Ioannis Lucemburgenſis Ducis Gorlicij in Auſtria: qui frater erat Vvenceslai Eximperatoris Regis Bohemiæ,& Sygiſmundi tunc Hungariæ Regis, poſteà Imperatoris; filius verò Caroli IIII. Imperatoris. Doti dixit huic puellæ Vvenceslaus patruus Ducatum Lutcemburgi,Comitatum Ciriaci,& aduocatiam Alſaciæ, quæ Vvenceslaus olim Dux noſter ex patrimonio poſſederat. Anno* 1443. *Burgundus Lucẽburgum armis occupat,cedente ei ius ſuum certa annua penſione Eliſabetha Antonij Borbonij vidua, cui Lutcemburgum à Vvenceslao Imper. patruo pro dote erat aſſignatũ, fruſtrà repugnante Bruinſuuicenſi, qui tameu pecunijs poſteà etiam eſt placatus.*

Ab anno CM.XL. aque Sygefrido Primo Lucẽburgenſi Comite, vſquè ad Philippum Bonum indiuiduas

(15) Pont. Heuther. *rer. Belgic. lib. 4. ann.* 1443. Miræus *Chronic. Belgic. ann.* 1214. *& ſtemmat. Belgic. cap.* 17. Haræus, *Annal. Flandr. in Philip. Bon. ann.* 1443. Zyp. Hiat. Caſſan. *lib.* 1. *cap.* 16. §. *Lucembargum*, Suer. *Anal. de Fland. lib.* 19. *ann.* 1443.

ſucceſsibiles habitas Lucemburgenſem, Rupenſem, & Ourolanẽſem Dignitates inuenimus. (16) Quarè Blondelus notauit, quod etſi ad pacandam rempublicam, reſtringendumque bellum à Bruiſuuicenſi Duce ſuſcitatum, in annuã penſionem Annæ Duciſſæ obtulit Philippus Bonus Dux Bruiſuuicẽſiq; pecuniæ ſummam, vt iura ſibi competentia cederent, iure tamen ſucceſsiuo „ Lucemburgum ei obueniſſe firmat: (17) *Vt Duca-*
„ *tus, & Comitatus prædicti, cum omnibus ſuis iuribus, & per-*
„ *tinentijs, attinentijs, & connexis, ac vniuerſa iure per incly-*
„ *tiſsimum Genitum ſuum in prædictis Ducatu, & Comitati-*
„ *bus, modo vt præmittitur acquiſito, in perſonam Illuſtriſsimi*
„ *Principis, & Potentiſsimi Domini Philippi Burgundiæ,*
„ *Brabantiæ, Limburgiæ, &c. Ducis, conſanguinei noſtri*
„ *chariſsimi, hæredum, & ſucceſſorum, ac cauſam ab eo haben-*
„ *tium, & habiturorum tranſeant.*

Morte Philippi, Carolus Audax recepit Lucemburgum, à quo ad Mariam filiam Maximiliani Imperatoris vxorem tranſmiſſum; cuius morte, nec in eo, Rupenſi Comitatu, Ourolanenſi Marchionatu morte Mariæ matris editum erciſcundæ hæreditatis iudicium à Margarita Mariæ vtique filiæ, & Philippi ſororis, ſed ad fratrem maſculum indiuiduæ Devolutæ Dignitates. Nec morte Philippi à Ferdinando Caroli V. Imperatoris fratre, cùm abſolute receptum ſit, quòd in eis hæreditaria ſucceſsio locum non teneat, ſed ſanguinis ius præferens maſculum primogenitum, tàm ex Imperatorum voluntate, quàm voto gentium, firmante verſandam ſucceſsionem eſſe abſolutè Lucemburgicæ Dominationis, ex familiari ſucceſsiuo iure.

Hinc etſi Dauid Blondelus ageret contrà Scriptores tutantes Auſtriacæ familiæ iura in Domania, feudaque ſuprema, ab ea poſſeſſa cis, & vltrà Rhenum, dùm deſcendit ad Ducatum Lucenburgenſem, non auſus fuit dicere, nec aut muſitare, quòd diuidua haberetur illius dignitas, Comitatuſque Rupenſis, aut Marchionatus Ourolanenſis; ſed tantùm collimauit ad firmandum Alſatiæ tutelam, haud delatam fuiſſe iure ſucceſsiuo, & ſanguinis Philippo Bono, illiuſque ſuc-

(16) Renat. Chop. *Doman. Franç. lib. 3. tit. 6. num. 48.*

(17) Dauid. Blondel. *Genealog. Franc. tom. 1. præfat. apolog.* Alſat vindicat.

ceſſoribus ex ipſis principijs, & iuribus ex quibus, in eum cætera alia Domania translata fuerant, & ab eo tranſmiſſa ad Magnum Philippum IV. Regem noſtrum.

Et quamuis ſupradicta omnia non firmarentur fulcro voluntatis Principum, ſubditorumque voto, Statum Burgundicum, ac Lucemburgenſem primogenialem conſtituentium; ne nutaret ſucceſsio volubili flatu vſuum, ac morum, ſufficiens habenda (18) eſt ad conſtitueudam formam ſucceſsionis (19) poſſeſsio, ex qua per metas tot ſæculorum indiuidua, ac primogenialis translata eſt de manu in manum Burgundia ab anno D. CCC. LXXXVIII. Lucemburgumque M.C.LXIII. vſquè ad Philippum Magnum, & filium Carolum Regem noſtrum.

Haud incognita Gallis horum iurium virtus, ac poteſtas, ad quam exinaniendam decantarunt: *Quod (a) ſi quis ſumma quæque Imperia deinde non poſſe contenderit; cum eo quidem non modo pugnamus, ſed ſupremam dignitatem, is ab eo cui coniuncta eſt dominio, aut fundo ſeparandam eſſe meminerit. Id enim, in quo maximum Imperij decus conſiſtit, ſcindi in partes, & diſtrahi nullo modo poſſe, libenter concedimus, ſed Dominium ipſum, vt alia quæque prædia diuiſionem admittit. Ac nè alienà quæramus exempla, vir ſingularis doctrina Andreas à Quercu huius Ducatus dominium inter Vallerianum, & Eliſabetham huius Imperialis Domus ſobolem anno M. CC. LXXXVII. diuiſam fuiſſe ex annalium monumentis commemorat.*

Quam aduerſa ſit hæc ſententia iuri ſupremo, communi gentium, ſcribentium voto, ac veritati rerum actorum in ſucceſsione Status Lucemburgenſis dignoſcetur, nec tantùm ab illorum gnaris, ſed à quocumque hiſtoriarum, & iuris tirocinia agente. Prima enim in iure regula eſt, quòd bona vnita Dignitati illa: Indiuiduitate natiua fruantur, qua ipſa genita, ac credita, cùm diuiduitas damnoſa ſit honori (20) publico, Regali iure, à quo ortæ Dignitates, qua ſpoliarentur, ſi diuiſioni obnoxiæ priuatæ verſarentur redditibus, obuentionibus neceſſarijs ad cultum, & ad tutelam: Indiuiduitas enim ob id ſic vtilis, conuenienſque habita om-

ni

(18) Tiraq. *de Primog. q.* 16. *nu* 4. Boer. *deciſ.* 228. *n.* 6 ex Bald. Speculat. Angelo, Iſern. & alijs Guid. Pap. *conſ.* 131. *num.* 7. & 8.

(19) Vidend. laté Molin. *lib.* 2. *de Primogen. cap.* 6. *num.* 5. Diximus hoc *Tract. §.* 3. *n.* 46. & *ſeqq.*

(a) *Dict. Tract. Regin. Chriſt. fol.* 266. *num.* 3.

(20) Bald. *cap. cum omnes, nu.* 6. *de Conſtitut.* Barzar. *cap.* 1. *§ Hoc quoque. n.* 16. *de ſucceſſ. feud.* Gabr. *de bell. de feud. p.* 2. *cap.* 4. *n.* 11. Theod. Reinſing. *de regimin. ſæcular. lib.* 1. *clauſ.* 4. *cap.* 17. *nu.* 12. Decian. *reſponſ.* 73. *n.* 9. *vol.* 2. Nicol. Beſt. *de pract. illuſtr. famil. cap.* 1. Philip. Schinil. *de fideicomm famil. cap.* 6. *àn.* 320. Beſſold. *diſput. Nomocopol. lib.* 1. *diſſer.* 6. *dif.* 7.

ni ætate ad honorem ſupremitatis, à Gallicanis præcipuè, vt illo arcano Principe inter cætera Maieſtatis motum inuenimus, Hugonem Capetum ad firmandam legem ſucceſsionis, ac indiuiduitatis bonorum Domanialium Coronæ, reiecto, ac obliterato hæreditario iure illo, ex quo admiſſa fuerat inter Gallos hæreditaria ſucceſsio, ac diuiſio Regni.

Ne verò ad id axioma firmandum immoremur, vtque euincatur quantùm aliena ſit diuiſio (à Gallicano Aſſertore concupita) bonorum dotalium ornantium Dignitates Regales, aduerſaque, ac contraria Maieſtatis honori, decorique familiarum illuſtrium. Audiamus ſententiam Melliflui Gallicani Sanctiſsimi Bernardi, illam damnantis inter Principes: (21) *Sanctum Bernardum à Panermo petenti cuidam Comiti ſucceſsionum leges reſpondiſſe, inter ruſticos arbitrarias eſſe; mercatoribus commune vtilius, quam diuiſum. In Nobilibus autem familijs, maximè ſi potens ſit Dominium, Regnum, Ducatus, & ſiquid eſt eiuſmodi, opportere vnicum, & proximum hæredem ſuccedere.*

(21) Ex Div. Bernard. Philip. Schinilch. *dict. cap. 6. num. 327.*

Quod verò diuiſioni obnoxium fuit Lucemburgum inter Valeranum, & Eliſabetham anno M. CC. LXXXVII. contrarium eſt abſolutè veritati rerum; Cùm teſte Divæo, Haræo, Mireo, Mollano, illo anno Lucemburgenſis Dominatio manu Henrici teneretur, qui Maieſtate, authoritate, ac viribus Lucemburgenſibus ornatus, nomen ſuum dedit in fœdere cum Sigrifido Colonienſi Archiepiſcopo, alijſque Principibus inito in Ioannem I. Brabantiæ; (*b*) quo vigente, in bellum ad Vveringiam anno M. CC. LXXXVIII. cecidere Henricus, Balduinus, & Valeranus fratres, quorum morte ſucceſsit in Lucemburgum Henricus III. à quo translatum iure legitimo indiuiduum, perque ſucceſsionis indiuiduæ fluenta, vſquè ad Carolum Regem noſtrum.

(*b*) Molan. *Milit. ſacr. cap. 63. Div. rer. Brab. lib. 11.* Har. *annal. Brabant. in Ioann. I. ann.* 1287. Suer. *annal. Flandr. lib. 9 & lib. 19. ann.* 1443. Miræus *Chron. Belg. ann.* 1214.

OPERIS CONCLVSIO.

CVm Assertores Gallicani ad vmbilicum tractatuum suorum peruenissent, dignoscentes iura Reginæ Christianissimæ infallibilitate necessaria firmari non posse, repulsam tenentia virtute, ac vi Regij verbi, pacto emologati firmatique religione sacramẽti, qua sacrata (vltore Deo inviolatores) (1) renuntiatio antenuptialis: Conscientia stimulati reactus, quo inducunt noua dogmata, auersa naturæ, iurepublico, maiestatis, gentiumque, denuò Assertor egit: (2) *An potuerit Rex Catholicus in dotali instrumento sacris Regni legibus, & constitutionibus, & prouinciarum moribus derogare.*

(1) Virg. *e.* 12. *Æneid.* --- *Qui fœdera fulmine sanxit.* *L.* 2. *C. de reb. cred. Iurisiurandi contempta Religio satis Deum habet vltoram.*

(2) *Tract. Reg. Christ. ius, fol. .num.* Manif. Hisp. *fol.* 372.

Vtque derogationis expertia credantur, rursus modulatur, quæ decantata habuerat satis in corpore tractatus. Primò firmans, quod Carolina constitutio edita anno M.D.XLIX. reducens ad vnum corpus Belgicum Principatum ad hoc, vt vnius tantùm Principis Imperio regatur, quodque nec scindi in partes,, aut diuidi vllo pacto possit, leue sit, ac infirmum refugium iuris Regis nostri. Secundò, quod Princeps, qui se promissorum fide, aut legum vinculis obstrictum putat, non imminuit iura maiestatis. Ex quo negant licere Principi ab institutis, & legibus successionis formam præscribentibus discedere, aut quæ ipse condidit perfringere. Quarè non potuisse Regem nostrum successionem legibus filiæ præscriptam antenuptialis fœdere actis perturbare, nec adiecta dotali instrumento renuntiationis clausula, funditus euertere.

Ne verò ex silentio seruitutem subire videamur, neque repetitione ad nauseam lectorem inducamus; notandum est, quod quamuis ad ea, quæ in diuinam Caroli Sanctionem iactantur repulsam dedimus suprà. (3) Nec omittendum patefacere credimus, ambitionis arcanum illud, quod cupiditatis natiuæ fomite ducta Gallia in Carolinam pragmaticam iactauit: (4) *Illud denique merito requirimus, si Belgij Prouinciæ,*

(3) supr. hoc *tract §.* 4. *à num.* 4.

(4) *Dict. Tract. fol.* Manif. Hisp. *fol.* 375.

vt

vt Hiſpanis placet, in vnum corpus reducere quod vno, ac eodem, vel Regni, vel Ducatus, vel Marchionatus, aut quouis alio titulo decoratur; Cur inter Regis Catholici inſignia ſeparantur? Cur ille, & titulorum, & ſigillorum tanta varietate Belgij Principatus diſcriminat?

Cui enim Hiſpano, Germano, aut Belgæ erit ignota ex his verbis Gallicana mens, ac quòd illius cupiditas directa tantùm fuit ad protendendum Dominationis propriæ circulum, adque vniendam Galliæ Belgiam, (5) obliteratis, ac extinctis vnionis virtute, ſupremis honorum titulis, quibus ornatæ prouinciæ corpus plaſmiantes Belgicũ, vtque à Danuuio, vſque ad Somã reſonet vnicè Nomen, & Titulus Francicæ Maieſtatis, cùm credant Gallicani Scriptores, firmiterque aſſerant vnionis virtutem actiuam non eſſe, nec vnionem dicẽdam, ni extinctum ſit antiquum honoris, ac Dominationis ius Dignitatis vnitæ.

Ad id verò, quod diſusè exaratur, ad firmandum laudabile eſſe Principi, ſe fide, ac legum vinculis obſtrictum aſſerere, etiam actum à nobis eſt §. 3. Quarè in eo repetere turpe credimus, tùm quia cõmunis ſententia, tũ quia in ea agitantur Scriptores Galli ad flatum cupiditatis Regiæ, haud verſantes illa æqua veritatis lance neceſſaria, ſed attento Principis dictamine vireſcente ætate, in qua opera elucubrata ſunt.

Nulla enim inter iuris, aut politicæ Scriptores temperatior mẽs inuenitur, quàm inter Gallos. Nam cùm hodiè credant proprio conuenire Principi, ſe legibus alligatum profiteri, & tantùm ei licere, quantùm leges permittunt, id iuſtum decantant, ac cum Philone, quòd in eo ſumma perfectionis conſiſtit.

Quandò verò contrarium Gallicanæ cupiditati, aut vtilitati conueniens fuit, firma fronte firmarunt, Galliæ Regem (& ex indè omnem Regiam poteſtatem) ſuprà omne ius eſſe, manuque tenere vim, ac poteſtatem ſubuertendi iura, voluntates, omneſque diſpoſitiones, ſiuè publicas, ſiuè priuatas, etiam turbatis, aut violatis legibus, ac moribus, firmantibus, aut conſtituentibus ſucceſsionem Regnorum.

Quo enim alio principio, quam illo Dominationis,

(5) Dixim. ex Meyer. *princ. Tract. 1. num. 1. & Tract. 2. num. 2.*

aut publicæ vtilitatis Regium Diadema proximioribus Carolini ſanguinis ſublatum, translatumque ad Capetum? Nec ſubuerſus iuribus, nec legibus violatis, vt notat Blondellus: (6) *Nec Hugo Regni gubernaculis admotus eſt, quòd maternam originem, ex qua nihil ad ipſum iuris traduci potuerat, ad Carolum Magnum referret, ſed quòd inter Carolini rami propinquos mares, Regno maximè idoneus ſuo merito videretur.* Ex ipſo publico iure, nec erubuit Gallia denegare Regnum Nauarræ Ioannæ Ludouici Vtini filiæ, nuptæ Philippo Pulchro, Burgundiæque Ducatum Carolo Regi Nauarræ, ei competentem hæreditariè, ac ſucceſsiuè, vt proli legitimæ Margaretæ ſororis Eudonis Ducis Patris Philippi vltimi poſſeſſoris.

Nonnè legum vinculis ſubmiſſam Galliam dicemus, ſummamque perfectionis tenentem, dùm repulit à Gallicani Regni poſſeſsione Eliſabetham Hiſpaniæ Reginam Henrici II. filiam, innixam firmo, ac legitimo fulcro iuris ei competentis morte Henrici III. firmantibus Gallis chariſma Regiæ poteſtatis eſſe, obliterare iura, prærumpere publicas, ac priuatas leges, dùm vtile ſit, conuenienſque arcano Dominationis? (7)

Cùm ergò inueniamus, quòd etſi ſubeſſe iuri Reges, hodiè profiteatur Gallia, id tantùm obtemperare eſt propriæ vtilitati, inſeruireque tempori. Ac quòd dogma firmum inter Gallos eſt: (8) *Quòd non eſt in terra tribunal, cui ſiſti poſsit Rex Galliarum, & de iure ſuo experiri.* Id ſic acriter tutantes, vt ſacrilegum habeatur de Poteſtate Regis agere, habita voluntate pro ratione, ac iure, (9) ac quòd in vanum laboraremus agendo, ad demonſtrandas tùm Aſſertoris, tùm Gallicanorum ſententias temporarias, ad quas agitantur adulationis flatu: Nunc aſſerendo Regum pacta firmitatem habere: (10) Nunc pactis, nec iuramento obſtringi Reges Gallorum: (11) Omnia enim reiecta, ſeu omiſſa in his à Gallis decantata de Regia Poteſtate, aſſerimus, negari non poſſe, quod fœderali ſub lege pacta antenuptialia ſuorum Regum inita fuerunt, auctoritate munita verbi Regij, firmataque Religione iura-

men-

(6) Dauid Blondell. *Genealog. Franc. plenior aſſert. tom. 1. præfat. Apologetic. commentar. Lotharienſis ad p. 57.*

(7) Dixim *Tract. 1. §. 7. 61. & 62.* Chlifec. *vindic. Hiſpan. cap. 8.*

(8) *Dict. Tract. Regin. Chriſtian. fol. 5. num. 5.* Manif. Hiſp. *fol. 386.*

(9) Dict. Manif. Hiſp. *fol. 372.*

(10) Manif. *fol. 5.* Dixim. *Tract. 1. § 1. n. 3.*

(11) Ioan. Lymn. *de iure publ. lib. 4. cap. 16. n. 21.*

menti; cum tamen id omne ab eis obliteretur, prærumpatur fides, iuramentique Religio contemnatur, nobis ſufficiat in ſolatium, & reſpondum rerum à Gallicanis impoſitarum; quod in fœdifragos, pacis violatores, iuriſiurandique cõtemtores, vltore Deo, ex Hiſtoriæ monumentis notatur. Compoſitis enim rebus ſub fœdere inter Vladislaum Hungariæ Regem, & Amuratem Turcorum Imperatorem; Rex violata fide in Turcam, bellum mouit ad quod parata fuerunt vtriuſque arma, ſed inito prælio ad Varnam, ad expianda fidei violatæ piacula, ad vlciſcendam Hungarij perfidiam, ad vindicandum ius reſciſſæ pacis, fiſus Amurates etſi infidelis, Religione magis iuramenti, quam viribus, ac potentia ſuorum, eſinu de prompſit codicem fœderis, intenſiſque in Cœlum oculis: (12) *Hæc ſunt, inquit, Ieſu Chriſte fœdera, quæ Chriſtiani tui mecum percuſſere, per nomen tuum Sanctum iurarunt, datam verò ſub nomine tuo fidem violarunt, perfide Deum ſuum abnegarunt. Nunc Chriſte, ſi Deus es (vt aiunt, & nos allucinamur) tuaſque iniurias te quæſo vlciſcere; his qui Sanctum tuum nomen nondum agnouere, violatæ fidei pœnas oſtende.* Vix hæc orta etſi ex infideli corde, cum diuina potius virtute, quam viribus infidelium, ad vlciſcendum violatæ fidei reatum, prælium quod anceps erat, inclinare cœpit, & trucidato Rege Vladiſlao, Hungarorumque Nobilium turba, cæterique in fugam coniecti, nobilem victoriam Amurati reliquerunt.

(12) Referunt ex Antonin. & & alijs Pined. *Monarch. Eccleſ. lib. 15. cap. 21. §. 4.*

OMnia (a) enim (Domina) in hoc opere, pura mente, fideli, ac Hiſpano animo exarata, collimant ad reſonandam in orbe terrarum Magni Philippi Regis noſtri fidem, charitatem, iuſtitiam, quibus alumnis, Reſpublicas, Maieſtaticas, ac Paternales ſuſcepit, leuauit, ac coaluit. Vtque ab Europæis gentibus dignoſcatur legitima iura, ex quibus translata, & manutradita Caroli Regis noſtri Regna, Dominia, Dig-

(a) *Tract. Regin. Chriſt. ius in Brab. fol. 267. num. 4.*

Habemus itaque Reginæ Chriſtianiſsimæ iura in varios Hiſpanicæ Dominationis Principatus, cum vniuerſiũ, tunc ſigillatim explicata. Quæ quidem tot rationibus ſubnixa, tot exemplis, & teſtimonijs roborata, tot legum authoritate ſunt communita.

nitates, paternis, & auitas. Vtque ſimul ſciant cuncti, quod quæ ex vxorio iure Regis Ludouici XIV. nomine iactata ſunt in Europæ menſum ad vſurpandam Belgicam Dominationem, nec ornata inueniuntur illo decore iuſtitiæ, ac veritatis pulchritudine neceſſaria Regi, cuius ſupremum arcanum eſſe modulatur præter cæteras virtutes coli iuſtitiam, eique Coronam, & Sceptrum ſubmittere, immò libata fuiſſe ſub ambitionis philtro, fucataque cupiditatis mangonio. Quòdque Aſſertores illi, qui tractatus, ac obſeruationes exararunt in tutamen iurium Reginæ Chriſtianiſsimæ nihil aliud concupiſcere, quã ex terribilibus vocibus, exque rebus, ac doctrinis, ad rem, ac contentionem non agentibus efformare ſpectra quædam, & ſimulacra, ad incutiendum in populos horrorem, illudendoſque debiles, ac ingenij, & mentis ſtupidos.

Vt neque Rex Chriſtianiſsimus, ſine ſuæ exiſtimationis periculo poſsit ea negligere, neque Rex Catholicus, ſine maxima iniuria eos Principatus detinere.

Ex quò oritur, quod cum veſtra Maieſtas abſque exiſtimationis periculo negligere non valeat tutelã iuriũ minoris Regis filij, iuſtè negat, quod iniuſtè poſtulat Chriſtianiſsim⁹ Rex.

Hos quippè Gallia ſibi connubij iure aſſeret,

Aſſerere ſua vota Gallia ex iure connubij, aſſerere eſt, veſtram Maieſtatem ex lege connubij coactiuè adſtrictam ad repellendam poſtulationem: ex vi enim fœderalis ante nuptialis pacti exinanita fuit Reginæ Chriſtianiſsimæ perſona, tàm quoad ſe, quàm quoad transferenda in maritum iura: Quoad ſe, cùm ex virtute renuntiationis abſolutè habenda eſt, ac quaſi ſi non eſſet in rerum natura ad omnia ei competentia ex natiuitatis, aut filiationis qualitate quoad maritum, cum omni attenta in eo qualitate, naturali, Maieſtatica, ac Chriſtianiſsima, vt homo coactiua ſeruare teneretur promiſſa: vt Rex fidem verbi; vt Chriſtianiſsimus iuriſiurandi Sacroſanctam Religionem.

Hos ſanguinis neceſsitudine, & naturæ lege deuincta cedere tenetur Hiſpania.

Status hi à Gallia concupiti naturæ lege denegantur, cùm ab ea maſculino ſexui tanrùm ſucceſsionis prærogatiua præſcripta ſit.

Subditi ex huius legis naturæ,& morum virtute,ſubuertere non poſſunt natiua iura, neque libare homagia,ni votis maiorum ſecutis, Coronam, & Sceptrum paternum tradentia, Imperium,ac Maieſtatem maſculo filio.

Nec ſubditi poſſunt legum ſuorum vim, & authoritatẽ contẽnere,aut legitimi Principis Imperium refugere.

Ex quo Regina coniux eſt RegisChriſtianiſſimi,etſi ad Status concupitos pro ea adſtarent, naturæ,ac ſenguinis iura,omnia amiſsit ex publico, & communi bono proueniente ab illius excluſione.

Hæc Regis Chriſtianiſsimi coniux.

Cum ſoror ſitCatolici Regis,ex torris,ac peregrina dicenda ab Imperio Paterno.

Regis Catholici ſoror.

Haud negamus Reginam, quia Philippi Regis filiam,populorum Principem venerandam: Sed in obſequialibus tantum,id ei credunt natiuitatis iura.

Et eorum populorum Princeps.

Ex quo etſi trium omnium Mariti, Fratris,& Populorum,in Vxorem,Sororem,& Filiã Regis officia deficiant. Nec Maritus obliterauit Sacramenti iura,cum virtus matrimonij non pendeat à qualitate extrinſeca ſucceſsionis bonorum. Nec Frater prorumperet ſanguinis vinculum, cum ſororem à patre dotatam inueniat. Nec Subditi patris fidem,aut obſequium,cum præſtet ad cultum obſequia reuerentialia exhibere liberis Regis; Homagia enim priuatiua ſunt Maieſtatis.

Nec maritus vxoris cauſam poteſt deſſerere: aut frater eã impugnare: aut ſubditis denique fas eſt à Princ. ſua deficere: quin vel ſacri connubij iura, aut ſanguinis vinculum, aut fidem, & obſequium non ſine nefario ſcelere prærumpant.

Ex quo tutante Maieſtate Veſtra,iura Regis Noſtri,ad Regna,Dominia,Status à patre trãſlatos, & ſuſceptos, quos prorumpere conatur ſoror; Notum erit gentibus,omnique Europæ, paret Illuſtris Regina Mater legi naturæ, & charitati maternali: Potens fidem ſeruat,ex qua iuſte raptus Rex noſter tutelam filij, ſubditorum regimen manui veſtræ tradidit. Ac quod Hiſpani fideles Regi ſuo,diuina,ac humana præcepta ſeruantes, homagia debita ſoluunt, cinctique gladio,& pennis ornati,fidelitatis natiuę Sacramentum in honorem,& tutamen Regis, & retinent,& defendunt.

Summa eſt totius Europæ expectatio, quæ mariti, quæ fratris, quæ ſubditorum in lectiſsimam,& ſui ſæculi decus Principem conſtabunt officia.

FINIS.

Subditi ex huius legis natura, & morum vir-
tute, habuerere non poſſunt natiua ira, neque
libare homagia, nouis maiorum ſecutis, Coro-
nam, & Sceptrum paternum tradentia, Impe-
rium, ac Maieſtatem malculo filio.

Ex quo Regina coniux eſt Regis Chriſtianiſ-
ſimi, eſt ad Statas conſuetas pro ea adſtare,
natura, ac lenguinis iura, omnia amiſit ex pa-
blico, & communi bono proueniente ab illius
exclusione.

Cum Soror Catholici Regis, ex torris, ac pe-
regrina dicenda ab Imperio Patrono.

Haud negamus Reginam, quia Philippi Re-
gis filiam, populorum Principem, venerandam:
Sed in obſequialibus tantum, id ei credunt natu-
ralis iura.

Ex quo eſt rerum omnium Varietà, Fratris, &
Populorum, in Vxorem, Sororem, & Filiæ Regis
officia deficiant. Nec Maritus obliterauit Sacra
matri iura, cum virtus matrimonij non pendeat
à qualitate extrinſeca ſucceſſionis bonorum.
Nec Frater prorumpere ſanguinis vinculum,
cum Sorore, à patre dotatam ingenia. Nec
Subdita patris filiam, aut obſequium, cum pre-
rete ad cultum obſequia reuerentialia exhibere
libertis Regis; Homagia enim priuatiua iuris
ſatis.

Ex quo tutante Maieſtate Veſtra, iura Regis
Noſtri, ad Regna, Dominia, Statas à patre trai-
latos, & ſuſceptos, quos prorumpere conatur
Soror; Notum erit gentibus, omnique Europæ,
patet Illuſtriſs. Reginam ter legi naturæ, & cha-
ritati materna ſi: Potens ſidem ſanat, ex qua in-
ſe raptus Rex noſter tuetam mihi, & ſubditorum
regimen manu veſtra tradet. Ac quod Hilpa-
ni fidelis Regi ſuo, diuina, ac humana præcepta
ſeruantes, homagia debita ſoluant, cinctique
gladio, & pennis ornati, fidelitatis nexu Sacra-
mentum in honorem, & tutamen Regis, & reti-
nent, & defendant.

FINIS.

Nec Fabiri poſſunt legum
formam dare, & authoritatem
conferre, aut legitimi Prin-
cipis Imperium reſtringere.

Hæc Regis Chriſtianiſſimi
comma.

Regis Catholici Soror.

Et eorum populorum Prin-
cepſ.

Nec maritus Vxoris cauſam
poteſt deſſerere: aut Frater eã
impugnare: aut Fabiris de-
mique fas eſt à Patre, ſua de-
ferre, quin Pater communi
iura, aut Regnum vinculum,
aut fidem, & obſequium non
ſine noſario Fabre parum-
per.

Summa eſt rerum Europæ
expectario, quæ maneat, quæ
Fratris, quæ Fabiorum in
Fabiſſimam, & Fabi ſecuti de-
cus Principem conſtabunt of-
ficia.

Signt.ª
Est. 6
Tab. 2
Núm. 23

Geschichte

2562
A-1567